

ชุมทรัพย์

พระอาจารย์ทูล ขิปปปณฺโณ

คำนำ

(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒)

หลวงพ่อทูล ขิปปปถุโธ เป็นปราชญ์ธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ท่านได้ทุ่มเททั้งชีวิตเจริญรอยตามพระพุทธองค์ โดยการทำประโยชน์ตนให้ถึงที่สุด แห่งทุกข์ด้วยความไม่ประมาท และตั้งใจเผยแผ่คำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ลูกหลานชาวพุทธได้เกิดปัญญาความเห็นชอบตามหลักความเป็นจริง

หนังสือ “ขุมทรัพย์” เล่มนี้ ได้รวบรวมธรรมเทศนาของหลวงพ่อทูล และ บทสนทนาของท่านกับคณะศิษย์ ณ วัดญาณรังษี เมืองสเตอร์ลิง รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๑ เป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ ซึ่งได้รับการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

“ขุมทรัพย์” ประกอบไปด้วยมรดกธรรมของหลวงพ่ออันทรงคุณค่า มากมาย อาทิ หลักสัมมาปฏิบัติดั้งเดิมในสมัยครั้งพุทธกาล อูบายตัวอย่าง ในการพิจารณาทางปัญญา อูบายวิธีฝึกใจให้เป็นไปตามที่คิด หลักในการอยู่ ร่วมกันอย่างเป็นธรรม รวมถึงเกร็ดสาระความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ใน โลกนี้ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากมุมมองและประสบการณ์ในการปฏิบัติ ของท่านโดยตรง

ในนามตัวแทนคณะผู้จัดพิมพ์ หวังว่า จาก “ขุมทรัพย์” ท่านจะได้รู้จัก คำสอนและตัวตนที่แท้จริงหลวงพ่อทูลมากยิ่งขึ้น และจะได้นำอูบายธรรมต่างๆ ไปปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในพระสัทธรรม ตามสมควรแก่ วาสนาบารมีของท่าน อันจะเป็นเครื่องปฏิบัติบูชาต่อองค์หลวงพ่อโดยชอบเทอญ

พระครูวินัยธร ญัฐ ญาณปถุโธ, ดร.

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

คำนำ

(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑)

“ชุมชนทรัพย์” เป็นหนังสือที่ถือดอกมาจากกัมม์เทศน์ของหลวงพ่อดุล ขิปปปัญญา โสภโณภรณ์ธรรม KPY USA ครั้งที่ ๑ ณ วัดญาณรังษี เจริญนิเวศ ประเทศสหรัฐอเมริกา วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ถึง วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื้อหาสาระประกอบไปด้วยข้อมูลอันล้ำค่า จะมีวิธีฝึกปัญญา มีอุบายตัวอย่างการพิจารณาธรรมการใช้ปัญญา มีเคล็ดลับต่างๆ ในการพิจารณาให้ได้ผล มีข้อแนะนำที่ควรทำ และข้อห้ามจากประสบการณ์ส่วนองค์ของหลวงพ่อดุล และนอกจากนี้ หลวงพ่อดุลยังเมตตาตอบคำถามทุกคำถามที่มีทั้งที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติหรือไม่ก็ตาม

หวังว่า “ชุมชนทรัพย์” จะเป็นประโยชน์แก่ผู้แสวงหาวิธีการปฏิบัติทางสายปัญญา เพราะข้อมูลทั้งหมดจะเป็นต้นแบบและแบบอย่างอันละเอียดลออ ปฏิบัติได้ง่าย หลวงพ่อดุลเคยบอกไว้ว่า ด้วยข้อมูลเหล่านี้ และถ้าผู้ปฏิบัติมีวาสนาบารมีพอ จะสามารถบรรลุธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งได้ในชาตินี้

ขอขอบคุณ คุณยุวดี มโนชญากร ผู้บันทึกเทปทั้งหมดนี้ และพระวิษุโรจน์ จกกวโร ที่ได้ช่วยกรุณาถอดความในเทปออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ณ ที่นี้ด้วย

แม่ชีศรีบุญญา เทียนเงิน (แม่โย)

๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๔

สารบัญ

หน้า

ธรรมเทศนา วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑	๑
ปัญญาเป็นแสงสว่างนำหน้า.....	๑
ตาบอดพายเรืออยู่ในสระ.....	๔
การทำสมาธิเป็นตัวเสริมปัญญา.....	๕
เรื่องบัณฑิตสามเณร	๗
ชั้น ๕ ไม่ใช่กิเลส แต่เป็นที่พักของกิเลส	๙
ความเกี่ยวข้องกันมาในอดีต.....	๑๑
จิตมันดับไม่เป็น.....	๑๖
เรื่องนางสีลาวดี	๑๗
หลักไตรลักษณ์ครอบคลุมทั้งสามภพ	๒๐
ธรรมเทศนา วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑	๒๕
การเลือกเฟ้นธรรมะ	๒๕
หมุนปัญญากลับมาทางธรรมะ	๒๙
ปัจจุบันทางปัญญา.....	๓๑
เกมของกิเลสกับปัญญา.....	๓๕
หมากกับคนอะไรดีกว่ากัน.....	๓๘
ธรรมเทศนา วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๒	๔๑
หลงอยากจะเทศน์สอนคน	๔๑
สำคัญคือฝึกปัญญาส่วนตัว.....	๔๕
ปรับตัวให้เข้ากับธรรมะ	๔๘
ไตรลักษณ์เป็นหลักยืนตัวในการปฏิบัติ.....	๕๑

ธรรมเทศนา วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๓๕๕

ปัญญาารอบรู้ในนิมิต.....	๕๕
สมาธิเป็นตัวหนุนปัญญา.....	๕๘
สมมติขึ้นมาหลอกตัวเอง.....	๕๙
แผนการทำงานของปัญญา.....	๖๒
ฝึกปัญญาสอนใจ.....	๖๕
การทำงาน การพักงาน.....	๖๗
พิจารณาได้หลายมุม.....	๗๐
วิธีการพักใจ.....	๗๑
ลูกกิเลสหลอกในนิมิต.....	๗๔
ลักษณะของพระอรหันต์.....	๗๘
ปฏิบัติตามกำลังของตน.....	๘๐
ความรู้มากเป็นตัวปิดบังปัญญา.....	๘๑
ฝึกให้เป็นเศรษฐีในวัยเด็ก.....	๘๓

ธรรมเทศนา วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑๘๗

งานทางพระพุทธศาสนา.....	๘๗
ผลไม่ยังไม่แก่ จะบังคับให้สุกไม่ได้.....	๙๐
นิมิตเห็นทางจงกรม ๓ เส้น.....	๙๓
ญาติที่บ้านมาเยี่ยม.....	๙๖
การพิจารณาความยึดติดในตัวบุคคล.....	๙๗
ปัญญาารอบรู้ในวิธีการทำสมาธิ.....	๙๘
นิมิตเห็นทางสู่ความสิ้นทุกข์.....	๙๙
ทำตามสมมติในหน้าที่ แต่ใจไม่มีภาระผูกพัน.....	๑๐๒

ธรรมเทศนา วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๒ ๑๐๕

แนวทางเดินในองค์มรรค ๘.....	๑๐๕
ปัญญาอบรมศีล อบรมสมาธิ.....	๑๐๗

ปัญญารอบรู้ผลของการทำสมาธิสงบ	๑๑๐
กำลังสมาธิไปเสริมปัญญา	๑๑๒
มิจฉาสมาธิ สัมมาสมาธิ	๑๑๓
ความหลงจากการทำสมาธิสงบ	๑๑๖
รู้จริงตามความเป็นจริงด้วยปัญญาเฉพาะตัว	๑๑๗
ของจริงเปิดเผยไม่ได้	๑๒๐
ฝึกปัญญาให้แก่กล้า	๑๒๑
เอาความรู้เห็นตามความเป็นจริงเป็นหลัก	๑๒๓
อุบายการพักใจ	๑๒๕
การพิจารณาในไตรลักษณ์	๑๒๖
การฟังตริกตรองในธรรมะ	๑๒๘
ตัวอย่างการพิจารณาบทสวดมนต์	๑๒๙
กิเลสไม่กลัวความรู้ แต่กลัวปัญญาเฉพาะตน	๑๓๑
ตัวอย่างการพิจารณาในธาตุ ๔	๑๓๒
คันถธุระ วิปัสสนาธุระ	๑๓๔

ธรรมเทศนา วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑ ๑๓๙

อุบายการฝึกขยายปัญญา	๑๓๙
คิดเรื่องความอยาก คิดเรื่องความไม่อยาก	๑๔๑
อยู่กับหมู่เสื่อจนเคยชิน	๑๔๔
ผีसानางไม้	๑๔๗
คิดเรื่องที่ยินดี คิดเรื่องที่ไม่ยินดี	๑๕๑
อุบายในการทำสมาธิ	๑๕๓

ธรรมเทศนา วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑ ๑๕๗

อุบายฝึกคิดหักล้างกิเลส	๑๕๗
อิทธิบาท ๔ ฝังใจในครั้งนั้น	๑๕๘
สติปัญญารอบรู้ใจตัวเอง	๑๖๔

เลือกหัวหน้าโคที่ดีที่สุด	๑๖๖
หลวงปู่บัวบอกให้ผ่านทุกข์.....	๑๖๘
นิมิตว่าหลวงปู่พาข้ามลำธารใหญ่.....	๑๗๑
หัวใจคนอยู่กับความปรารถนา	๑๗๒
กินยาให้ถูกกับโรค	๑๗๔
เมื่อเข้าถึงมรรคก็จะเข้าถึงผลทันที	๑๗๕
สมาธิเป็นเพียงฐานของปัญญา	๑๗๖
โยมเล่าตัวอย่างอุบายธรรม	๑๗๘
ความโลภมันอยู่ที่ใจอยาก	๑๘๐
การอยู่ร่วมกันเป็นเพียงสมมติ.....	๑๘๑
ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม	๑๘๖
เมื่อแพ้ความอยาก ก็ต้องปล่อยให้เจ็บเอง	๑๘๘
เห็นจริงตามความเป็นจริงด้วยปัญญา	๑๘๙
อุบายวิธีการสวดมนต์	๑๙๑
ธรรมเทศนา วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๒.....	๑๙๕
สิ่งประเสริฐที่ได้โดยยาก ๔ ประการ	๑๙๕
พระธรรมมีอยู่แต่คนไม่รู้จัก.....	๒๐๐
กิจแห่งการศึกษา.....	๒๐๒
อุบายการฝึกสำรวมกายวาจาใจ	๒๐๔
ศึกษาให้เข้าใจก่อนเริ่มทำงาน.....	๒๐๖
เอาโลกมาเป็นอุบายสอนตัวเอง.....	๒๐๗
ตื่นรนแสวงหาทางออก	๒๐๙
ศึกษาธรรมะจากตัวบุคคล.....	๒๑๑
การพิจารณาตนและของของตน.....	๒๑๔
ความเข้าใจเรื่องผีและวิญญาณ	๒๑๗
สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม	๒๑๙

อุบายตัวอย่างการสอนลูก	๒๒๑
เรื่องนางสมิตตา.....	๒๒๓
เรื่องพ่อแม่ของนางมาคันทिया	๒๒๖
ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับศีลและสมาธิ.....	๒๒๘
ธรรมเทศนา วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ กัณฑ์ที่ ๑.....	๒๓๑
ตีความหมายในคำสอนคลาดเคลื่อน	๒๓๑
อุบายการฝึกปิดวาจา.....	๒๓๓
ธรรมเทศนา วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ กัณฑ์ที่ ๑.....	๒๓๙
ปัญญาแย่งสมมติจากกิเลส.....	๒๓๙
ฉลาดในการดูแลรักษาใจตัวเอง.....	๒๔๑
แข่งกระโดดไกลกับสังขาร.....	๒๔๔
ความสงบทางปัญญา	๒๔๖
นิมิตเห็นแชมป์โลกมาทำทาย	๒๔๘
โอฆะทั้ง ๔.....	๒๕๐
อุบายตัวอย่างในการพิจารณาในชั้น ๕	๒๕๒
นิมิตเรื่องการขับรถ ขับเครื่องบิน.....	๒๕๕
ฝึกกิริยามารยาทตามสังคม	๒๕๖
อุบายวิธีจัดการกับความโลภ.....	๒๕๙
เรื่องของนางวิสาขา	๒๖๓
กาลัญญุ เป็นผู้รู้จักกาลของกันและกัน	๒๖๗
ฉัมมัญญุ เป็นผู้รู้จักเหตุ อตถัญญุ เป็นผู้รู้จักผล.....	๒๖๙
ธรรมเทศนา วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ กัณฑ์ที่ ๒.....	๒๗๕
อุบายการฝึกปัญญาฝ่ายนิโรธ.....	๒๗๕
อวิชโชฆะ.....	๒๗๘
ทิฏฐิโฆฆะ	๒๘๑

ภโวฆะ	๒๘๒
ข้ามกระแสน้ำฝิ่ง	๒๘๔
ธรรมเทศนา วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑	๒๘๗
อุบายตัวอย่างการฝึกธรรมะจากคน	๒๘๗
สุดมยปัญญาในภาคปฏิบัติ	๒๙๐
คำสอนพระพุทธเจ้าคลุมทั่วโลก	๒๙๑
ไปสวรรค์ต้อง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	๒๙๒
น้ำใจคนปักษ์ใต้	๒๙๗
ไปโปรดโยมพ่อในนรก	๒๙๙
การตัดสินคดีในนรก	๓๐๓
ความเป็นผู้รู้แจ้งโลก	๓๐๖
ความตายไม่น่ากลัว	๓๐๗
ประสบการณ์กับเทวดา	๓๐๙
ธรรมเทศนา วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๒	๓๑๕
หลักสัมมาปฏิบัติ	๓๑๕
ปัญญาารอบรู้ในการรักษาศีลและการทำสมาธิ	๓๑๗
หลักคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า	๓๒๒
อุบายในการฝึกจิตก่อนตาย	๓๒๖
ธรรมเทศนา วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๑ กัณฑ์ที่ ๑	๓๓๑
ความเป็นจริงในตัวมันเอง	๓๓๑
ปัญญาารอบรู้ในการเลือก	๓๓๓
เล่าให้เหลี่ยมผู้หญิง	๓๓๙

ธรรมเทศนา

วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กัณฑ์ที่ ๑

ปัญญาเป็นแสงสว่างนำหน้า

ในภาคปฏิบัติ หากเราไม่เคยฝึกคิด มันจะนึกอะไรก็ไม่ได้ ก็เลยอยู่แค่นั้นเอง ตัวสำคัญคือปัญญา เป็นตัวนำหน้า เป็นตัวเบิกทาง อุปมาเหมือนกับคนเดินทางในที่มืด ก็ต้องเอาความสว่างนำหน้าไม่ใช่หรือ การเดินทางในที่มืดต้องมีแสงสว่างนำหน้า โคมไฟก็ดี ไฟฉายก็ดี มันต้องฉายไฟออกไปก่อน แล้วเราค่อยเดินตามความสว่างนั้นไป ในการปฏิบัติ เราก็ต้องฝึกปัญญามานำหน้าใจให้ได้ คือเดี๋ยวนี้เราไม่ได้ฝึกปัญญา ก็เลยเอามานำหน้าใจไม่ได้ วกวนมั่วๆ อยู่อย่างนั้น มันต้องฝึกปัญญาให้ดี หากเราคิดไปในแง่ไหนอย่างไร ใจเราจะเป็นอย่างนั้น ดังนั้น การฝึกปัญญาจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่คนไม่เข้าใจส่วนนี้ มีหลายคนเข้าใจว่า “ทำสมาธิดีแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น” นี่คนหลับหูหลับตาพูดเฉยๆ

หลวงพ่เขียนหนังสือธรรมะแต่ละเล่ม เขียนเต็มที่ก็แล้วกัน อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด หลวงพ่อเคยได้อ่านหนังสือพระไตรปิฎก ศึกษาประวัติความเป็นมาของพระอรียเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล เราเองก็ศึกษาให้ดี ศึกษาให้สมบูรณ์ ประวัติของพระอรหันต์ จะเป็นพระก็ดี เป็นเณรก็ดี ภิกษุณิกี่ดี มันต้องศึกษาหรือพระอรียเจ้าองค์อื่นๆ เป็นฆราวาส เป็นพระโสดาบันก็ดี พระสัทธาคามิกี่ดี พระอนาคามิกี่ดี มันต้องศึกษาว่าแต่ละองค์ๆ เขาปฏิบัติกันมาอย่างไร เขาเริ่มต้น

กันอย่างไรรึจะเป็นพระอริยเจ้าได้ การศึกษานั้นต้องมีเหตุมีผล มีพยานหลักฐาน บุคคลยืนยันไว้ก่อนว่าจริงหรือไม่จริง

หนังสือที่เราอ่านกันอยู่ทุกวันนี้มันขัดกัน แต่เราไม่รู้ ของจริงนั้นมีอยู่ในพระไตรปิฎก ในพระสูตรทั้งหมดเป็นของจริงทั้งนั้น แต่คนไม่นำมาเปิดเผย ไม่เอามาพูดกัน เวลาพูดกันเอาแต่เรื่องสมาธิของตาบสฤณี ของพระพุทธเจ้าจริงๆ ไม่เอามาพูดกัน คนเรามันเป็นอย่างนี้ เอาเรื่องประวัติของตาบสฤณี เขาทำกันยังไม่มาพูดกัน ทำสมาธิอย่างนั้นอย่างนี้ จิตสงบอย่างนั้นอย่างนี้ ว่ากันอยู่อย่างนี้ว่า “ทำสมาธิไปแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น” นี่ไปกันใหญ่แล้ว คนที่พูดนั้นอ่านหนังสือพระไตรปิฎกไม่จบเล่ม มันมีที่ไหนว่าปัญญาเกิดจากสมาธิ พระพุทธเจ้าทรงสอนใครที่ไหนอย่างไร คนก็ไม่เอามาคิด อ่านพระสูตรดูสิ เป็นหลักปัญญาทั้งนั้นนำหน้าในการปฏิบัติ

หนังสือแต่ละเล่มเขียนเรื่องสมาธิ นี้วุ่นกันไปหมดเลย กลุ่มฆราวาส ญาติโยมไม่รู้จักริธีในการปฏิบัติ ก็เลยหลงเชื่อไปอย่างนั้น นำสงสารเหมือนกัน สงสารคนไม่ได้ศึกษา สงสารคนสอนเหมือนกัน ทำไมหนอจึงเอาเรื่องที่ไม่มีการสอนคนให้หลงมกมายกันอยู่อย่างนี้ ของจริงของมีค่ามีราคาไม่ยอมนำมาสอนกัน มันก็ลำบาก เพราะหนังสือการทำสมาธิมันไปไกลเหลือเกิน ไปทั่วโลกก็แล้วกัน จะพูดความจริงให้ฟังมันก็ไม่ได้ ทำไมมันไม่ช่วยกันพูด เรียกว่า หลวงพ่อองค์เดียวกันแล้วกันในประเทศไทยพูดเรื่องนี้ องค์อื่นไม่ยอมพูดเลย ไปนั่งที่ไหนก็ให้ทำแต่สมาธิกรรมฐาน พูดอยู่นั้นแหละ บางทีพระผู้ใหญ่ก็พูดเหมือนกัน พูดเรื่องปัญญาเกิดจากสมาธิ ท่านได้อ่านประวัติของพระอริยเจ้า หรือยังหนอ

เราต้องศึกษาประวัติของพระอริยเจ้าให้เข้าใจ มันไม่ยากเลย หนังสือบอกชัดเจนเหลือเกิน ทุกเล่มบอกหมดเลย เริ่มต้นจากปฐมสาวก กลุ่มปัญจวัคคีย์ ทั้งห้า พระพุทธเจ้าสอนอย่างไรจึงเป็นพระอริยเจ้าได้ ก็สอนปัญญาทั้งนั้น ไม่ใช่สอนสมาธิ สอนยสกุลบุตรพร้อมทั้งสหาย ๕๔ คนให้เป็นพระอริยเจ้า ก็สอนปัญญาทั้งนั้น ไม่ใช่สอนคนให้นั่งเข้าฌานแข่งกันหรือ มันมีที่ไหนหรือไปสอนภิกษุวัคคีย์ทั้ง ๓๐ คนที่กำลังวิ่งตามหานางแพศยา ก็นั่งสอนอยู่

ในป่าในเขา กลุ่มภิกษุทศศิโยไม่รู้จักถามด้วยซ้ำไป ยังเป็นพระอรหันต์ได้เลย
 ทำไม่ได้คิดเรื่องนี้หนอ ไม่ใช่ว่า “เฮ้อ! พวกเธอทั้งหลาย มาเข้ามานให้ดูก่อน”
 พระพุทธเจ้าไม่ได้พูดอย่างนั้น เพียงแต่สอนเรื่องความจริงให้เขา ให้เขามี
 ปัญญา เพราะปัญญาเขามีอยู่แล้ว จึงสอนให้เป็นพระอรหันต์ได้ หรือสอน
 พวกชฎิล ๓ พี่น้องพร้อมทั้งบริวาร ๑,๐๐๐ คนก็เหมือนกัน ก็สอนปัญญา
 ทั้งนั้น ไม่ได้สอนสมาธิ ให้เป็นพระอริยเจ้าได้ นี่ทุกๆ องค์มีปัญญาทั้งนั้นเลย

พวกเราส่วนใหญ่ไม่เข้าใจส่วนนี้ ที่ไหนแห่งใดถ้าทำสมาธิกันมากๆ
 หลวงพ่อจะไม่ไปเทศน์ เพราะไปแล้วมันขัดกัน จะให้พูดเหมือนเขาก็พูดไม่เป็น
 มันอายตัวเอง สิ่งที่ไม่จริงมาพูดกันทำไมหนอ

ขรรวาสถาติโยมที่เป็นพระอริยเจ้าเขาทำกันอย่างไร? ก็ปัญญาทั้งนั้น
 ไม่ใช่จับมานั่งสมาธิแข่งกัน ให้จิตสงบแล้วปัญญาเกิดขึ้น นี่ไม่มีเลย ในครั้ง
 พุทธกาลก็ไม่มี แต่เดี๋ยวนี้มันมี เขียนตำราออกมาได้ยังไง ตัวอย่างมันไม่มี
 หลักการเขียนดี แต่บุคคลที่เป็นพยานหลักฐานว่าเป็นของจริงมันมีไหม?
 มีแต่เขียนหลักการเฉยๆ ต้องหาหลักฐานสมัยครั้งพุทธกาลมาพูดกัน

เคยถามคนที่เขาทำสมาธิเก่งๆ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องการทำสมาธิให้เกิดปัญญา เขามีความเข้าใจเหมือนๆ กัน ถ้ามร้อยคนก็เหมือนกันร้อยคน คือเขาเข้าใจว่า “เมื่อทำสมาธิจิตสงบแล้ว ปัญญาจะพุ่งๆ ขึ้นมา แล้วปัญญาตัวนี้มันจะไปละกิเลสตัวนั้นตัวนี้ เมื่อละหมดไปแล้ว เราจะ เป็นพระอรียเจ้าเอง” นี่คือการเข้าใจผิดของคนทำสมาธิ พวกเราคิดว่ายังไง เหมือนกับหลวงพ่อกว่าไหม น่าสังเวชใจเหมือนกัน คนที่สอนไม่อ่านตำราจริงๆ ของพระพุทธเจ้า ไปชอบอ่านตำราของดาบสฤๅษี

ดาบอดพายเรืออยู่ในสระ

ทุกคนได้อ่านประวัติพระพุทธเจ้าตอนออกบวชใหม่ๆ ที่พระองค์ไปอาศัยภาวนาปฏิบัติกับดาบสทั้งสอง ไปดูสิเป็นยังไง ตั้งห้าปีกว่า ก็ไปทำสมาธิเมื่อจิตสงบลงสู่สมาธิได้ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น มันเป็นอุเบกขาเป็นฌานไปแล้วมันหายหมด นางพิมพาก็หาย ราหุลก็หาย พ่อแม่ก็หาย เมืองกบิลพัสดุ์หายหมด ไม่เหลืออะไรเลย มีแต่ความสุขอิมเอบใจตลอดเวลา เมื่อออกจากสมาธิแล้วก็เสื่อม พอเสื่อมก็คิดถึงนางพิมพบ้าง ราหุลบ้าง คิดถึงพ่อถึงแม่ เมืองกบิลพัสดุ์ วุ่นกันไปหมด “เฮ้อ! เข้าสมาธิใหม่” ก็เข้าได้ แต่ออกมาก็เหมือนเดิมอีก

ดูสิว่าพระองค์มีนิสัยและการสร้างบารมีมาทางปัญญาธิกะ ปัญญาพระองค์เต็มเปี่ยม ขนาดจิตสงบเป็นฌานละเอียด ทำไมปัญญาจึงไม่เกิดพุ่งขึ้นมาให้พระองค์บ้าง พระองค์จึงพิจารณาว่า “นี่ไม่ใช่ทาง หาทางใหม่ก็แล้วกัน” พระองค์ก็เลยหนีไป แต่พวกเราทั้งหลายยังหลับหูหลับตาทำกันเฉยๆ จึงไม่ก้าวหน้าอะไรเลย เหมือนกับดาบอดพายเรืออยู่ในสระ พายอยู่นั้นแหละ พายไปเรื่อยๆ พายไปก็จริงแต่มั่นนอนอยู่ที่เดิม

อุปมาเหมือนกับเอาน้ำธรรมดาไปใส่ไว้ในตู้เย็น น้ำก็จะแข็งขึ้นมาเมื่อแข็งแล้วก็นำมาตั้งทิ้งไว้ข้างนอก เดียวน้ำแข็งก็จะละลายกลายเป็น

น้ำธรรมดาไป แล้วก็เอาน้ำธรรมดานั้นแหละไปใส่ไว้ในตู้เย็นอีก น้ำก็แข็งอีก แต่เมื่อเอามาวางข้างนอกก็ละลายอีก ทำอยู่อย่างนี้ ไม่มีความหมายอะไรเลย นี่การทำสมาธิก็เหมือนกัน เวลาจิตเข้าสมาธิได้แล้วก็สบายๆ ไป สักครูหนึ่ง 'ไม่กินน้ำหรือก็ชั่วโมง พอออกมาก็เสื่่อม แล้วก็เข้าสมาธิใหม่อีกอยู่อย่างนั้น อยู่เพียงเท่านั้นเอง ไม่ก้าวหน้าไปหาอะไรเลย นี่คนที่ทำก็ทำวนกันอยู่อย่างนี้ มาโดยตลอด มันจะก้าวหน้าได้ยังไงหนอ เขาไม่คิดอะไรเลย การสอนเรื่อง การทำสมาธิมันจึงมีมากทุกวันนี้ เรื่องปัญญาของจริงแท้ๆ ทำไม่ไม่นำมา พูตกัน ความเข้าใจว่าปัญญาเกิดจากสมาธิตัวนี้จะแก้ได้ไหม ถ้าเป็นอย่างนี้ มันเป็นมิจฉาหรือเปล่า นี่ให้เราคิดอีกมุมหนึ่ง

การทำสมาธิเป็นตัวเสริมปัญญา

หลายคนโงมตีหลวงพ่อกว่าเทศน์ไม่เป็นไปตามตำรา แต่ถ้าเอาตามตำราจริงๆ แล้วใครจะมาเถียงหลวงพ่อก็ได้ มาเถียงสิว่าผิดตรงไหน ถ้าใครมาว่าอย่างนี้

หลวงพ่อก็น่าจะขึ้นธรรมาสันว่าเหมือนกัน เอาหนังสือพระไตรปิฎกมาเปิดดูเลยว่า เรื่องในพระสูตรมันผิดตรงไหน จะเรียบเรียงให้ฟังว่าปัญญาเกิดอย่างไร เริ่มจาก ปัญจวัคคีย์ทั้งห้า จนถึงองค์สุดท้ายคือ สุภัททปริพาชก นี่เป็นปัญญาทั้งนั้น

มีเรื่องพระจูฬปันถก ที่คนนำมาขัดแย้งกับหลวงพ่อบ่อยๆ เป็นองค์ที่ พระพุทธเจ้าให้ผ้าขาวมาจับ การไปจับก็ถือว่าเป็นการทำสมาธิ แต่เป็นลักษณะ การทำสมาธิความตั้งใจมั่น ไม่ใช่สมาธิความสงบ คือสมาธิมันต้องแยกเป็น สองสมาธิด้วยกัน แต่คนเดี๋ยวนี้ไม่แยก พอเริ่มทำสมาธิปั๊บ ก็จะมุ่งสู่ความสงบทันที สอนกันอย่างนี้ทุกที่ไป ตัวสำคัญของสมาธิคือความตั้งใจมั่น นี่สำคัญที่สุด ความสงบมันไม่เท่าไรหรอก ตัวอย่างพระจูฬปันถกที่จับผ้าขาวเดินไปเดินมา ลูบไปลูบมา อันนั้นเป็นสมาธิหรือไม่? เป็น แต่เป็นสมาธิตั้งใจมั่น ไม่ใช่สมาธิสงบ นี่มันแตกต่างกัน เราต้องแยกให้เป็น คำว่าตั้งใจมั่น คือตั้งใจทำอะไรอยู่นั่นเอง ตัวอย่างจับผ้าไปจับผ้ามา นี่คือตั้งใจจับ เป็นสมาธิตั้งใจมั่น ไม่ได้สงบ ถ้าจิตมีความสงบแล้วจับได้ไหม? จับไม่ได้เลย มันวางแล้ว มันเข้าฌานไปแล้ว หากเป็น อปัณณาสมาธิก็ดี หรือฌานสมาบัติก็ดี มันวางไปแล้ว จะจับผ้าได้อย่างไร ก็เหมือน คนนอนหลับเท่านั้นเอง ถ้านอนหลับไปแล้วมันจะคิดอะไรได้ รู้อะไรได้ มันก็แล้วกันไป จะเอาก่อนชี้หมายัดใส่จมูกมันก็ไม่รู้เรื่องเลย ก็นอนหลับไปแล้ว จะมีผีसानางไม้ มีเสือต่างๆ มานั่งล้อมตัวอยู่ก็ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้จะกลัวอะไร เพราะมันหลับไปแล้ว แต่คนเรายังไม่เข้าใจส่วนนี้

คำว่าตั้งใจมั่นมันไม่ถึงกับนอนหลับ คือมีกิริยาในการนอนได้เหมือนกัน แต่ไม่หลับ ถ้าเป็นในลักษณะนี้มันยังสามารถคิดอะไรได้ เสียงอะไรเกิดขึ้นก็ได้ยิน เรื่องคิดต่างๆ ก็คิดได้ มันไม่หลับ อาจจะมีหลับตาลงเฉยๆ แต่ใจไม่หลับ นี่คือตั้งใจมั่น

คนเราสอนกันอยู่ทุกวันนี้ ในเมืองไทยก็ดี หรือในอเมริกานี้ก็เถอะ พอสอนปั๊บก็จะสอนสมาธิความสงบอย่างเดียว คือหวังจะให้เกิดปัญญา แต่จะไปสอนทำไมในสิ่งที่มันเป็นไปได้ คือเห็นใจคนสอนเหมือนกัน คนสอนไม่ได้ อ่านตำราของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง อ่านตำราของฤๅษีมาสอนคน แล้วก็ นำมาอ้างอิงว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า นี่จริงๆ แล้วเป็นไหม? เป็น แต่เป็น

เพียงส่วนปลีกย่อยเท่านั้น ไม่ใช่จุดสำคัญ เพราะการทำสมาธิเป็นตัวเสริม ปัญหาเท่านั้นเอง ไม่ใช่หลักเดินหน้า เหมือนกับเรานอนหลับพักผ่อน ก็พักผ่อนไปเพื่อเรียกกำลังแล้วมาทำงานต่อ แสดงว่าการพักผ่อนเป็นตัวเสริมในการทำงานเท่านั้นเอง นี่สมาธิก็เหมือนกัน เราพักในสมาธิ ก็เหมือนกับเป็นตัวเสริมการทำงานทางปัญญาเท่านั้น ถ้าใครได้ฟังในสิ่งที่หลวงพ่อบิ๊บายและพิจารณาตาม ก็จะเข้าใจทันที

ในการทำงานอะไรก็ตาม หากเราไม่ศึกษางานนั้นให้ดีก่อน มันก็ทำอะไรไม่ได้ ในภาคปฏิบัติ เราต้องศึกษาให้เข้าใจก่อนว่าอะไรผิดถูกชั่วดี คนเรายังมีความเข้าใจผิดว่า “เมื่อจิตสงบตั้งแล้ว ปัญญาจะพุ่งขึ้นมาๆ ปัญญาตัวนี้จะไปละกิเลสตัวนั้นตัดหาตัวนี้ แล้วเราเป็นพระอรหันต์เองขึ้นมาพริ้วๆ” นี่อะไรกันหนอคนเรา ตัวเองโง่งจะตายไป เมื่อยังไม่ได้แก้ไขความโง่งของตัวเองเลย จะมาเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร พระอรหันต์เขาฉลาด ไม่ใช่คนโง่ง เขารอบรู้เรื่องปัญญาด้วยประการทั้งปวง นี่คือตีความหมายคำว่าปัญญาเกิดไม่ถูกต้อง อย่างนี้มีในหนังสือไหม? มี แต่ปัญญาไม่ได้เกิดอย่างที่เขาพูด คำว่าปัญญาเกิด คือเกิดความเข้าใจตามความเป็นจริง ไม่ใช่เกิดอย่างน้ำพุ่งออกมาจากก๊อก มันต้องเกิดความเข้าใจมากขึ้นๆ นี่คือไปตีความหมายคำว่าปัญญาเกิดไม่ถูกต้องไปเข้าใจว่าเกิดเหมือนอย่างดอกไม้ไฟพุ่งขึ้นมา แล้วมันจะไปละกิเลสเอง อย่างนี้เข้าใจผิดไป

เรื่องบัณฑิตสามเณร

โยม: หลวงพ่อเคยเขียนในหนังสือว่า บัณฑิตสามเณรที่เดินตามพระสารีบุตร เขาเห็นนายช่างกำลังตัดลูกศร แล้วถามพระสารีบุตรว่าเขาทำอะไร ท่านก็บอก ว่าตัดศรเพื่อจะยิงให้ตรง เพื่อจะได้ยิงสัตว์ได้ อยากทราบว่ามีสามเณรกลับวัดแล้วไปพิจารณาอย่างไรจึงได้เห็นธรรม?

หลวงพ่อ: เมื่อเณรเห็นคนตัดลูกศร จึงถามอาจารย์ว่า “เขาทำอะไรกันครับ?” อาจารย์ก็ว่า “เขาคัดลูกศร” เณรเลยถามอีกว่า “ตัดไปเพื่ออะไร? เอาไป

ทำไม?” อาจารย์จึงว่า “ตัดให้มันตรง ถ้าตรงแล้ว เขาจะไปยิงสัตว์ มันจะตรง
เข้าเป้าที่เขาต้องการ ถ้าลูกศรไม่ตรง มันเหวี่ยง มันไม่เข้ากับเป้าที่ต้องการ”
เณรก็คิดว่า “ถ้ามีความเห็นตรง ทุกอย่างจะตรงตามไปทั้งหมด” นี่เณรได้
โอปนยิโกแล้ว

เมื่อเณรเห็นคนขึ้นน้ำเข้านา ดินที่เป็นพื้นสูงเขากันน้ำไว้ส่วนนี้ให้น้ำไหล
ไปส่วนนี้ ก็ถามอีกว่า “เขาทำอะไร? อาจารย์” อาจารย์ก็ว่า “เขาขึ้นน้ำเข้านา”
เณรเลยได้คิดว่า “ขนาดน้ำที่ไม่มีหัวใจ ทำไมมันไหลไปได้ ไหลไปได้ยังไง?
คำว่ากัน กันเพื่ออะไร? เพราะปกติน้ำไหลไปสู่ที่ต่ำ แต่พอกันที่ต่ำไว้ น้ำก็ไหล
ไปที่สูงได้” ก็โอปนยิโกได้ว่า “นี่หนอใจคนเรา มันชอบทางที่ต่ำ ต้องการทาง
ที่ต่ำทั้งนั้น กันคืออะไร? คือสติปัญญาเป็นตัวกันไม่ให้ใจไปในทางที่ต่ำ”

ในช่วงนั้นเณรก็ถามไปด้วย คิดไปด้วย ไม่ใช่เข้ามานะ นี่ปัญญาเริ่ม
เกิดขึ้น คือเณรเกิดความเข้าใจในเหตุผลที่อาจารย์ได้อธิบายไว้ แล้วนำไปคิดต่อ
ได้เลย พอเข้าใจเณรก็ว่า “อาจารย์ครับ ไปเถอะ ผมไม่ไปหรอก ผมจะกลับวัด”
คือเณรรู้ว่าในขณะนั้นต้องการที่จะคิด จึงกลับวัด กลับมาที่กุฏิ กลับมาก็
พิจารณาเรื่องการตัดศรให้ตรงกับเรื่องการกันน้ำ คือสอนใจตัวเอง คือพิจารณาว่า
ใจคนเรานี้เป็นยังไง ที่มันคิดโง่งวนอยู่ทุกวัน มันโง่งไปนู่น โง่งไปนี่
ไปสวรรค์บ้าง ไปพรหมโลกบ้าง ไปเกิดบ้าง มันคิดโง่งวนอยู่ คือวนเวียน
ตามวัฏฏะ คำว่าโง่งคือมันไม่ตรง โง่งอย่างนี้มันถูกไหม? มันไม่ถูก ส่วนเรื่อง
การกันน้ำก็สอนว่า เหมือนกับใจของคน มันไหลไปทางที่ต่ำอยู่เสมอ ทางที่สูงๆ
มันไม่ขึ้นไป มันต้องกันที่ต่ำเอาไว้เพื่อให้มันไหลไปสู่ที่สูงได้ นี่คือการพิจารณาใจ
ของตนเอง หลักปฏิบัติคือการพิจารณาว่าทุกอย่างในโลกเป็นของไม่เที่ยงแท้
แน่นอน ทุกอย่างเป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ทั้งนั้น ในสมัยครั้งพุทธกาลก็สอนกัน
อย่างนี้ ในขณะที่เณรพิจารณาอยู่นั้น ไม่ได้เข้ามานะ ไม่ได้เข้าสมาธินะ คือ
ใช้ปัญญาพิจารณาอยู่ แต่ในช่วงนั้นเณรยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์

ในขณะที่พระสารีบุตรกลับจากบิณฑบาต พระพุทธเจ้าก็รู้ว่าพระสารีบุตร
กลับมาแล้วจะนำอาหารไปให้เณร แต่เณรกำลังพิจารณาต่อเนื่องอยู่ จึงไม่

อยากให้พระสารีบุตรไปรบกวนเณร พระพุทธเจ้าก็เลยหาอุบายเนรมิตตัวเองไปขวางไว้ คือไปชวนพระสารีบุตรคุย แล้วคอยจังหวะให้เณรบรรลอรหันต์ก่อน หลังจากเณรเป็นพระอรหันต์เรียบร้อยแล้ว จึงให้พระสารีบุตรกลับวัด นี่เรื่องของบัณฑิตสามเณร

ในยุคนี้สมัยนี้ มีคนตั้งใจภาวนาปฏิบัติกันมากทีเดียว แต่ก็น่าเสียดายว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแนวทางเดิมของพระพุทธเจ้า เลยเกิดความวอกวามสับสนกันอยู่เดี๋ยวนี้ คือไม่มั่นใจในการปฏิบัติของตัวเอง ยังมีความลังเลสงสัยกันอยู่ว่าถูกทางหรือไม่ถูกทาง

ขั้น ๕ ไม่ใช่กิเลส แต่เป็นที่พักของกิเลส

โยม: ที่หลวงพ่อบอกว่า สมัยพระสีขีพุทธเจ้า เป็นสมัยก่อนพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันใช่ไหมคะ?

หลวงพ่อบอก: คนละองค์กัน องค์หนึ่งชื่อว่าพระพุทธสีขี เป็นองค์ก่อนๆ นั้นแหละ พระสีขีพุทธเจ้า พระเวสสภูพุทธเจ้า พระกุกสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมนพุทธเจ้า พระกัสสปพุทธเจ้า พระโคตมพุทธเจ้า ๖ องค์ องค์ปัจจุบันนี้เป็นองค์ที่หก

โยม: เป็นหลายพันปี?

หลวงพ่อบอก: หลายล้านปี หลายร้อยล้านปีก็แล้วกัน

โยม: แล้วท่านระลึกได้ จำได้ หรือว่าอะไรคะ?

หลวงพ่อบอก: มันรู้หมดแหละ ทำไม่จำไม่ได้ เพราะเราไม่ได้นอนหลับทับสิทธิ์นี้ มันภาวนาเห็นเอง สิ่งทั้งหมดมันเกิดขึ้นให้รู้เองจากการภาวนา

โยม: การภาวนาที่ว่ามานี้ หมายความว่าใช้คาบิรกรรมหรือปัญญา?

หลวงพ่อบอก: การเป็นอย่างนี้ต้องทำสมาธิเป็น สิ่งที่ว่ามานี้เกิดขึ้นจากสมาธิ หลังจากใช้ปัญญาพิจารณาไปแล้ว เราก็ต้องน้อมดูว่าเราได้สร้างบารมีมาอย่างไร ในอดีตชาติจนถึงปัจจุบัน กำหนดจิตพิจารณาดูเรื่องเก่าของตัวเอง มันก็รู้ได้

โยม: แล้วที่ว่ากายนี้ดับ แต่จิตไม่ดับใช่ไหมคะ? ดวงเดียวนี้ใช่ไหมคะ?

หลวงพ่: จิตของคนเราแก่ไม่เป็น ตายไม่เป็น ความแก่เป็นเรื่องของกาย ไม่ใช่ของใจ

โยม: แล้วเรื่องวิญญาน วิญญานกับจิต?

หลวงพ่: วิญญานเป็นอาการของจิตเท่านั้นเอง ไม่ใช่จิต ตัววิญญานออกมาจากจิต เรียกว่าอาการของจิต อาการหมายถึงว่ารับรู้แทนจิตนั่นเอง วิญญานแปลว่าการรับรู้ คือรู้ทั้งหมด มีอะไรมาสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็รู้ทั้งหมด มีหน้าที่รับรู้เพียงอย่างเดียว หนาวก็รับรู้ได้ ร้อนก็รับรู้ได้ รูป เสียง กลิ่น รส ก็รับรู้ได้ทั้งหมด แต่การรับรู้ไม่ใช่กิเลส มันเพียงทำหน้าที่รับรู้เท่านั้นเอง

หน้าที่ชั้น ๕ มีอะไรบ้าง? รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน ห้าข้อนี้เป็นกิเลสหรือไม่? ไม่ใช่กิเลส แต่เป็นที่พักของกิเลส ตัวตัณหากิเลสมันเป็นตัวอาศัยชั้นอยู่เท่านั้นเอง ต้องละตัวนี้ให้ได้ พุดง่ายๆ ว่า บ้านห้าหลังนี้เป็นบ้านที่มหาโจรเคยมาพักมาอาศัย แต่บ้านไม่ใช่โจรนะ แต่โจรมาอาศัยได้เมื่อกำจัดพวกโจรเหล่านี้ได้หมดแล้ว บ้านก็เป็นบ้านตามเดิม ชั้น ๕ ไม่ใช่กิเลส ต้องใช้ปัญญาหยั่งให้ถึง แยกให้เป็น กิเลสเป็นอีกส่วนหนึ่ง เป็นลักษณะความอยาก ความต้องการ ความรักใคร่ มันเป็นส่วนที่มาแฝงใจอยู่ เรามากำจัดตัวนี้ออกไปจากใจเท่านั้นเอง ตัวกำจัดต้องเอาปัญญากำจัด ไม่ใช่เอาสมาธิกำจัด

โยม: หลวงพ่คะ เมื่อละชั้น ๕ ได้แล้ว จิตดับไหมคะ? หรือจิตเป็นอนัตตา?

หลวงพ่: จิตมันไม่ดับ จะดับได้ยังไง ไม่ใช่อนัตตา อนัตตามันเรื่องของชั้น

โยม: แล้วที่ว่าถึงนิพพาน จิตจะไปอยู่ที่ไหน?

หลวงพ่: ไม่มีภพ ไม่มีชาติ เมื่อถึงนิพพานแล้ว เขาไม่พูดว่าจิต เขาจะพูดว่า ความบริสุทธิ์ในธรรม ส่วนมากเราพูดกันง่ายๆ ว่าจิตมีความบริสุทธิ์ แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่อย่างนั้น เป็นความบริสุทธิ์เท่านั้นเอง

โยม: ที่อ่านหนังสือของหลวงปู่ท่านหนึ่ง ท่านบอกว่านิพพานก็คือจิตว่าง เข้าสู่ความว่างของจักรวาล

หลวงพ่อ: อันนั้นก็ของหลวงปู่ท่าน เป็นมุมหนึ่งละ คือเขียนออกมาอย่างนั้น แต่การสมมตินั้นท่านคิดหรือเปล่าว่าการตีความมันได้แค่ไหน ความจริงมันไม่ใช่หรอก คือไม่มีคำสมมติว่าว่างหรือไม่ว่าง คำว่าว่างเป็นสมมติเทียบเฉยๆ ทำให้คนเข้าใจไปในลักษณะที่ว่ามา นี่คือการตีความ ถึงท่านได้เป็นพระอรหันต์ก็ตามเถอะ แต่การตีความเนื้อหาสาระเหตุผลต่างๆ มันจะออกมาไม่เหมือนกัน เป็นลักษณะสมมติคำพูดก็แล้วกัน สมมติคำพูดประโยคต่างๆ ออกมาไม่เหมือนกัน นี่มันอ่อนในภาคปริยัติ ลักษณะว่างที่ว่ามา จิตไม่ใช่ว่างหรือไม่ว่าง ไม่ได้พูดกันว่าว่างหรือไม่ว่าง ไม่ได้พูดว่าอยู่ที่ไหนหรืออย่างไร คือภพไม่มี ไม่มีที่อยู่ ไม่มีที่ไป ไม่มีที่มา ไม่มีที่ลงที่ขึ้น จะไปตีความหมายว่าเป็นลักษณะสูญไป เป็นอนัตตาไป นี่ไม่ใช่ อย่าไปงมงายของง่าๆ ให้เราเป็นก่อน แล้วจะรู้เอง

ความเกี่ยวข้องกันมาในอดีต

โยม: ตอนที่หลวงพ่อกำลังปฏิบัติธรรม มีหลวงปู่ท่านมาหาในสมาธิ ท่านยังมีจิตอยู่ไม่ใช่หรือคะ? จิตที่สำเร็จธรรมแล้ว มาคุยกับหลวงพ่อ

หลวงพ่อ: ไม่ใช่ใช้อย่างนั้น นั่นคือคุณของหลวงปู่มัน ไม่ใช่หลวงปู่มัน เป็นคุณที่เกี่ยวข้องกันมาในอดีต ก็เหมือนกับพ่อแม่เราที่ท่านทำบุญไว้ดีแล้ว ท่านไปสวรรค์แล้ว แต่เราก็ฝันเห็นท่านเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไป ทั้งๆ ที่พ่อแม่เราไม่ได้มาจริงๆ แต่เราก็ฝันเห็นท่านได้ ภาพในฝันที่เห็นเรานั้นคืออะไร? คือคุณของพ่อแม่ต่างหาก เป็นคุณของพ่อแม่ที่ฝังอยู่ในใจเราออกมาปรากฏภาพให้เราเห็นเท่านั้นเอง นี่ยังเป็นสังขารอยู่

โยม: ที่ท่านมาสอนธรรมะข้อนั้นข้อนี้ มาเตือนหรือคะ?

หลวงพ่อ: นั่นละ คือคุณไง

โยม: เป็นคุณของท่านมาเตือน ทั้งๆ ที่จิตเราอาจจะไม่ได้นึกถึงธรรมะข้อนั้น แต่ท่านเข้ามาสอน มาเตือนจิตเราอย่างนั้นหรือคะ?

หลวงพ่: มาให้อุบาย

โยม: มันเป็นคนเหวอคะ? แต่ในขณะนั้น หลวงพ่ไม่ได้หลับอยู่นี้คะ อยู่ในสมาธิ?

หลวงพ่: ไม่ได้หลับ แต่ก็เป็นคนนั้นแหละ ตัวอย่างในยุคนศาสนาพระพุทธเจ้าเรามีพระมหากัสสปะองค์หนึ่ง ท่านนิพพานไปแล้วนะ แต่ร่างกายยังไม่ได้เผา อยู่ในถ้ำที่เขาสามยอด

โยม: เดี่ยวนี้ยังอยู่ในไหมคะ?

หลวงพ่: เดี่ยวนี้ก็ยังไม่ได้อยู่ ยังไม่ได้เผา ไฟที่จุดบูชาเดี๋ยวนี้ก็ยังไม่ดับ ดับไม่เป็น ยังสว่างอยู่ทุกๆ นาที่ไป ยังสว่างไปเรื่อยๆ จนถึงศาสนาพระศรีอารียเมตไตรย ถามว่าทำไมจึงไม่เผา? ยังเผาไม่ได้ เพราะบุญคุณมีอะไรเกี่ยวข้องกับพระศรีอารียเมตไตรย

โยม: ร่างกายท่านยังอยู่ในถ้ำไหมคะตอนนี้?

หลวงพ่: อยู่ในถ้ำ

โยม: หลวงพ่ไปเห็นมาแล้วไหมคะ?

หลวงพ่: ยังๆ พระศรีอารียเมตไตรยจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วเผ่าเอง จะเอาศพของพระมหากัสสปะใส่มือ วางไว้มือข้างซ้ายด้านหนึ่ง แล้วก็เผาด้วยอำนาจมาน เรียกว่าเตโชธาตุ ปรึบเดียวไปเลย

โยม: แล้วหลวงพ่ทราบได้โดยญาณไหมคะ?

หลวงพ่: มีประวัติอ่านเหมือนกัน

โยม: แล้วไฟที่ยังไม่ดับอยู่ตรงไหนคะ?

หลวงพ่: ก็อยู่ข้างๆ ศพนั้นแหละ คือบูชาอยู่ เป็นไฟทิพย์ ดับไม่เป็น

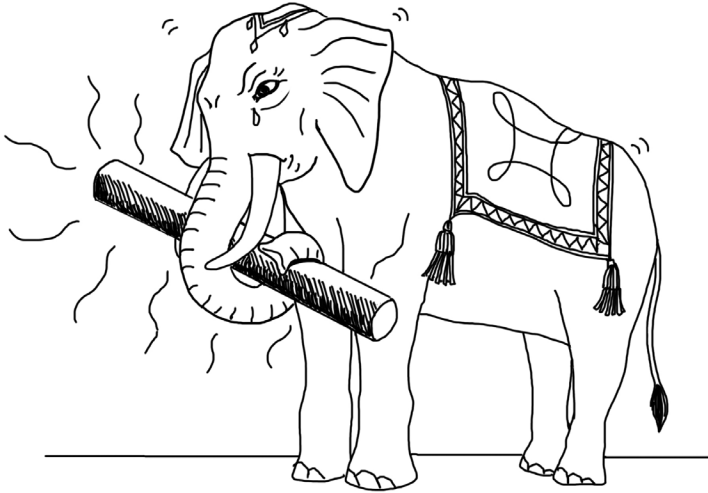
โยม: อยู่เขาไหนคะ?

หลวงพ่: ตามตำราว่าอยู่ที่เขาสามยอต เขาตีนไก่ เขาว่านะ ไม่รู้เหมือนกัน หนังสือไม่ได้บอกหรือว่าอยู่ที่ไหน จะอยู่ที่ประเทศเราหรือเปล่านั้นไม่รู้

โยม: แต่ในประวัติว่าท่านเคยมาเผยแผ่ในสุวรรณภูมิ ตัวท่านมาเผยแผ่ในประเทศไทย

หลวงพ่: คือศพท่านนี้เป็นลักษณะไม่มีคนเห็นหรือคือปิดแล้ว นอกจากพวกเทวดาจะไปกราบไหว้บูชาเท่านั้นเอง คนธรรมดาไม่เห็น เป็นถ้าปิด ถามว่าทำไมเป็นอย่างนั้น มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร? คือในสมัยก่อนยาวนานมาแล้วหลายกัปที่ผ่านมา ในยุคนั้นพระพุทธเจ้าของเราเป็นพระมหากษัตริย์อันยิ่งใหญ่ พระศรีอาริยมตไตรยเป็นความข้าง พระมหากัสสปะเป็นข้างพระที่นั่ง เป็นข้างที่ว่านอนสอนง่าย สอนได้ทุกอย่าง วันหนึ่งพระราชาราชถามความข้างว่า “วันนี้เราจะไปธูระ เสด็จประพาสป่า ไปทางเลียบเมือง ไหนเอาข้างมาคูสิ ข้างเธอฝึกดีหรือยัง?” ความข้างก็ว่า “ฝึกดีแล้ว” ข้างตัวนั้นคือพระมหากัสสปะนั่นเอง พระราชาก็ทรงข้างนั้นไป ในขณะที่ขี้ไปนี้เอง ข้างเกิดตกมัน พอเดินเข้าป่าก็ไปเจอพวกข้างป่าตัวเมีย ข้างพระราชาก็ได้กลืนข้างตัวเมียเลยอดใจไม่ไหว ความข้างก็เอาไม่อยู่ เลยวิ่งตามข้างตัวเมียนั้นไป จนพระราชาทกลงมาจากหลังข้าง พระองค์โกรธมากเหมือนกัน

พระราชาก็จึงบอกกับความข้างว่า “ไหนเธอบอกว่าข้างนี้ฝึกดีแล้ว? ทำไมเป็นอย่างนี้?” ความข้างตอบว่า “ก็ฝึกดีแล้ว” พระราชาเลยถามว่า “ในเมื่อสอนดีแล้ว ทำไมเป็นอย่างนี้?” ความข้างจึงให้เหตุผลว่า “อะไรก็ตามถึงฝึกดีแล้วก็ตาม แต่เมื่อมีความกำเริบของใจ คือราคะกำเริบมาแล้วอย่างนี้ทุกอย่างจะพังตามๆ กันหมด คนก็เหมือนกัน สัตว์ก็เหมือนกัน ไม่มีอะไรจะอยู่เหนือกว่าเรื่องกามคุณไปได้ เรื่องกามคุณเป็นเรื่องใหญ่ สัตว์ก็เหมือนกัน เมื่อข้างมันมีความต้องการในกามคุณ มันก็ไปตามเรื่องของมัน คนก็เหมือนกัน ถ้ามันต้องการในกามคุณ มันก็เอาไม่อยู่เช่นเดียวกัน จะฝึกมาดีขนาดไหนก็ตาม หรือเหมือนกับนักพรตนักบวชฤๅษีต่างๆ เขาก็จะมีอำนาจของฌานเก่งกล้าเท่าใด

ก็ตาม เคยเหาะเหินเดินอากาศอยู่ก็ตาม แต่เมื่อเจอกับอำนาจของกามคุณ
อำนาจของฌานก็ช่วยอะไรไม่ได้ คือแม้เหาะอยู่ก็ตกได้”

พระราชวังแล้วที่ว่า “เออ! น่าคิด มีเหตุผลเพียงพอ” ก็เลยตามช้างนั้นมา
“ในเมื่อฝึกทุกสิ่งทุกอย่างได้ จะลองดู” ลองยังไง? คือเอาท่อนเหล็กมาเผาไฟ
ให้แดงๆ แล้วเอาช้างมากอดท่อนไฟนั้น ความรู้ช้างก็เรียกช้างมาและบังคับให้
ช้างทำตาม ช้างก็กอดท่อนไฟนั้น กอดจนตาย นี่คือการ พระศรีอาริยมุตไตรย
และพระมหากัสสปะจึงมีความเกี่ยวข้องกันมาในอดีตอย่างนี้ นี่เป็นเรื่องเก่า

โยม: แล้วทำไมพระมหากัสสปะถึงต้องมาเกิดในยุคพระพุทธองค์ มาเป็น
พระสาวก?

หลวงพ่: มันมีความเกี่ยวข้องกันมาในชาติอื่นๆ อีก เป็นลักษณะการสร้างบารมีร่วมกลุ่มกันมา จึงมาเกิดในยุคเดียวกัน คือเป็นบารมีของแต่ละองค์ เป็นกลุ่มๆ นะ ไม่ใช่กลุ่มเดียว นี่เรื่องราวของสาวกพระพุทธเจ้า คำว่าสาวกในที่นี้หมายถึงสาวกผู้ใหญ่ นะ พระอรหันต์ธรรมดาๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นอย่างนี้ สำคัญคือสาวกผู้หลักผู้ใหญ่ที่ว่ามา มีการสร้างบารมีร่วมกันมาเป็นกลุ่ม จึงมีความเกี่ยวข้องกันมา พวกเราทั้งหลายนี้ไม่มีกลุ่ม เป็นพวกปฏิบัติเร่ร่อนจรจัดไปเรื่อยๆ (หลวงพ่หัวเราะ) เป็นสาวกธรรมดาๆ คือไม่ต้องรับคำพยากรณ์จากใครก็ได้

ในช่วงที่พระโพธิสัตว์จะลงมาจุติครั้งแรก ต้องพิจารณาก่อนว่า ถ้าจะมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้าในยุคนี้ มีเหตุปัจจัยทุกอย่างพร้อมแล้วหรือไม่ ตัวอย่างเช่น

๑) ในยุคนี้ คนมีอายุขัยเท่าไร? ถ้าอายุขัยของคนต่ำกว่า ๑๐๐ ปี จะมาไม่ได้ คนต้องมีอายุขัย ๑๐๐ ปีขึ้นไป

๒) ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ที่จะมาเกิดร่วมมาเกิดหรือยัง?

๓) สาวกซ้ายขวา (พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร) พระพุทธอุปัฏฐาก (พระอานนท์) มาเกิดหรือยัง

๔) บริวารที่สร้างบารมีมาร่วมกัน พระสาวกผู้หลักผู้ใหญ่มาเกิดหรือยัง เมื่อทุกอย่างพร้อม จึงมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้า นี่สมัยครั้งพุทธกาล ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น

แต่พวกเราทั้งหลายเป็นระดับสาวกทั่วไป ถึงเวลาไหน ปฏิบัติอย่างไร เมื่อกิเลสอาสวะหมดไปก็ไปเลย ไม่ต้องห่วงอะไร ให้พ้นไปก็แล้วกัน ในทุกยุคทุกสมัย คำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์จะเหมือนๆ กัน เรื่องเดียวกัน คือ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो ปัญญาความเห็นชอบ ความคิดชอบ เป็นหลัก ยืนตัวทั้งหมดเลย ไม่มีสมานาหน้าในการปฏิบัติ เป็นปัญญานำหน้าตลอด ในทุกยุคทุกสมัยต้องเป็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าองค์ต่อไปก็เหมือนกัน อาศัยปัญญานำหน้าเช่นเดียวกัน มีมรรค ๘ เป็นแนวทางเดียวเท่านั้นที่คนจะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้

จิตมันดับไม่เป็น

โยม: หลวงพ่อคะ ในหนังสือพบกระแสธรรมที่หลวงพ่เขียน ตอนสุดท้าย ที่บอกว่าอาสวะหมดสิ้นไปจากใจ หลวงพ่อพูดถึงช่วงที่มีญาณเกิดขึ้น แล้วก็ วิญญาณดับ อันนั้นเป็นการดับชั่วคราวในช่วงที่ญาณนั้นเกิดขึ้นใช่ไหมคะ? หลวงพ่อ พูดว่าจิตไม่ดับ วิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของจิต ก็เลยสงสัย แล้วต่อมาเวทนาจัดดับ **หลวงพ่:** มันดับพร้อมกัน คือจิตลงสู่ภวังค์ มันดับพร้อมเดียวเลย ทำไมถาม อย่างนี้ละ คือเขียนเป็นตัวอย่างไว้เฉยๆ คำว่าดับ คือวิญญาณมันดับ ไม่ใช่ ว่า จิตดับ วิญญาณไม่ใช่จิต เป็นอาการของจิตเฉยๆ

โยม: มันดับชั่วคราวหรือยังคะ? ช่วงเวลาที่ญาณนั้นเกิด

หลวงพ่: ทำไมถามสิ่งที่ไม่มีการอะไรเลย คือธรรมชาติเป็นอย่างนั้น ผู้ที่จะ ถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์เป็นอย่างนั้นทุกคน

โยม: แต่หลังจากเกิดอาการนั้นแล้วจิตไม่ดับ?

หลวงพ่: จิตมันดับไม่เป็น

โยม: คือโยมสงสัย มันดับจากกิเลสใช่ไหมคะ?

หลวงพ่: กิเลสดับ ไม่ใช่ว่าจิตดับ

โยม: คือสงสัย จิตไม่เป็นอนัตตา?

หลวงพ่: อนัตตาไม่เกี่ยวกับตัวนั้น เมื่อถึงจุดนั้นแล้ว อนัตตาไม่เกี่ยวกัน คนละส่วนกัน แต่พระบางองค์ก็เขียนขึ้นในตำราว่าเป็นอนัตตาเหมือนกัน แต่เขาไม่รู้จัก

โยม: ที่ฝรั่งเขาพูดขึ้นมาว่าอนัตตาไม่ใช่เฉพาะในรูปธรรม เขาไปอ่านมาจาก ไหนไม่ทราบ?

หลวงพ่: นามกัณณามขันธนั้นแหละ คือไม่ได้พูดเรื่องความบริสุทธิ์ของจิตนี้ เรื่องนามขันธนี้มีอยู่ในตำราทั่วไป เป็นอนัตตาทั้งนั้นแหละ เวทนานัตตา

สัญญาอนัตตา ก็นามขันธทั้งนั้น ที่ว่ามานั้นไม่เกี่ยวกับส่วนนี้ มันเลยไปแล้ว มันเลยขันธ ๕ ไปแล้ว มันดับคนละอย่างกัน

โยม: ย้อนกลับไปตั้งต้นใหม่ หลวงพ่อคะ จำเป็นหรือเปล่าคะว่าโยมจะต้องอ่านหนังสือ?

หลวงพ่อ: จำเป็น คือเราจะได้หายสงสัยว่าที่หลวงพ่อบอกว่ามานั้นจริงหรือไม่จริง เป็นประวัติของพระอริยเจ้าในพระสูตร ยุคก่อนๆ ครั้งสมัยพระพุทธเจ้า นั่นแหละ เพื่อให้เราตัดสินใจได้ทันทีว่า การภาวนาปฏิบัติที่ว่า “ทำสมาธิจิตสงบแล้ว ปัญญาเกิดขึ้น” นี่จริงไหม ให้เราพิจารณาดูว่ามันจริงหรือไม่จริงเท่านั้นเอง ให้หายสงสัยสงสัยว่าจริงอย่างไรหรือไม่จริงอย่างไร ถ้าไม่อย่างนั้นเราจะเถียงกันอยู่อย่างนี้แหละ องค์ไหนมากก็เทศน์อย่างนั้นอย่างนี้ ก็สงสัยสงสัยกันอยู่ ถ้าได้อ่านอย่างนี้แล้ว หากองค์อื่นองค์ใดจะพูดว่า “จิตสงบดีแล้ว ปัญญาจะเกิด” เราจะปฏิเสธได้ทันที นี่ไม่มีในตำราของพระพุทธเจ้า อ่านตำราของพระอริยเจ้ามากมายก็ไม่มีเรื่องราวเหล่านี้เลย ให้เราไม่สงสัยสงสัยในเรื่องนี้ อ่านตำราจะรู้ว่าจริงหรือไม่จริง ถ้ามี จะมีใครหาตุ๊กแล้วกัน มันไม่มีสักองค์หนึ่ง

เรื่องนางสีลาวตี

โยม: หลวงพ่อคะ มีฝรั่งเขาถามโยมว่ายมบาลมีจริงหรือไม่เห็นมีอยู่ในพระสูตรเลย?

หลวงพ่อ: พวกฝรั่งก็ฝรั่งนั่นแหละ จะไปรู้เรื่องอะไร มันตายแล้วก็รู้อเอง ถ้าได้อ่านพระสูตร มันมีอยู่ ถ้าได้พูดเรื่องนรกก็จะมีจ่ายมบาล มันมีอยู่ด้วยกัน แสดงว่าอ่านไม่จบเล่ม อ่านเล่มเดียวหน้าเดียวได้ยังไง อ่านทุกเล่มสิ ไปอ่านเล่มที่ไม่มี มันก็ไม่มี แต่มันมีอยู่

ตัวอย่าง เรื่องนางสีลาวตี อยู่ในพระสูตร นางเป็นภรรยาของนันทมานพ ตามปกติ นันทมานพจะนิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมพระสาวก ๕๐๐ รูป มาฉันที่บ้านทุกวัน วันหนึ่งนันทมานพไม่ว่างเพราะมีธุระไปค้าขายต่างเมือง ก็เลย

มอบหมายหน้าที่นี้ให้นางสีลาวตีเป็นผู้นิมนต์พระแทน แต่นางไม่มีศรัทธากับศาสนาพุทธ เป็นคนขี้ตระหนี่ กลัวของหมด หลังจากสามิไม่อยู่ พอพระมาฉันวันแรกเท่านั้นแหละ นางก็วางแผนว่าจะทำยังไงไม่ให้พระมาฉันที่บ้านได้อีก หลังจากตอนที่พระฉันเสร็จกลับไปแล้ว ก็เลยไปบอกลูกน้องให้เอาเศษข้าวเศษอาหารมาโปรยลงที่พื้น และก็ตะโกนเรียกให้ชาวบ้านมาดู เพื่อเป็นพยานหลักฐานว่าพระมาฉันที่บ้านด้วยอาการไม่สำรวม ฉันทิ้งขว้างละเทะไปหมด อาหารกรรกินก็หายาก หาอาหารเองไม่ได้แล้วมาฉันทิ้งขว้างอย่างนี้ได้ยังไง ก็เลยให้คนทั้งหลายมาดูเป็นพยานเอาไว้ คือโจทย์ว่าพระเป็นคนไม่สำรวมในการฉัน จากนั้นมานางก็ไม่นิมนต์พระมาฉันอีกเลย

จนเวลาผ่านไปเป็นเดือนๆ สามิก็กลับมา นางก็เล่าให้สามิฟังว่า ที่ผ่านมามีไม่ได้นิมนต์พระมาฉันที่บ้าน เพราะพระที่มาแล้วฉันด้วยอาการไม่สำรวม ฉันทิ้ง

เศษข้าวเศษอาหารและทะเลเต็มไปหมด นางจึงไม่มีศรัทธา แต่สามีไม่เชื่อเพราะพอรู้ว่ามันเกิดอะไรขึ้น จึงนิมนต์พระมาฉันใหม่ พอฉันไปๆ สามีก็มีศรัทธา สร้างศาลาบ้าง สร้างกุฏิบ้าง สร้างหลายๆ อย่างขึ้นมาถวายศาสนา ด้วยอำนาจผลบุญนี้จึงเกิดปราสาทขึ้นมาบนชั้นดาวดึงส์ไว้รอนันทมานพในชาติต่อไป

ส่วนนางลีลาวดี กรรมนั้นก็ตามสนอง มีพวกจ่ายมบาลแปลงเป็นยักษ์มาจับตัวนางลีลาวดีไป จับไปประจานแก่ชาวบ้านว่านางเป็นคนทำลายชื่อเสียงศาสนา ไม้ให้คนดูเป็นตัวอย่างว่าอย่าทำอย่างนี้ๆ พอเสร็จแล้วก็พานางเหาะขึ้นไปให้คนดูเป็นตัวอย่างว่าอย่าทำอย่างนี้ๆ พอเสร็จแล้วก็พานางเหาะขึ้นไปบนดาวดึงส์ นางก็ไปเห็นปราสาทของสามีอยู่โน่น มีชื่อว่ำนันทปราสาท ก็เลยว่่า “โอ! นี่ปราสาทของสามีของฉัน ฉันจะอยู่ที่นี้ จะไม่ไปไหน” แต่ยักษ์บอกว่า “ไม่ได้ ต้องลงมา” นางก็เลยถูกจับลงนรก คือจ่ายมบาลพวกนี้พยายามสอนนางด้วยการทรมาน นางก็อ่อนวอนทุกสิ่งทุกอย่าง ขอกลับบ้าน แต่ในช่วงนี้จ่ายมบาลเขาเอาเต็มที่ จับขานางลีลาวดียกขึ้น แล้วก็หย่อนหัวลง จะหย่อนลงหลุมนรก ขณะน้ำในนรกกำลังเดือดพล่านอยู่นั้นแหละ สุดท้ายก็หย่อนลงไป เหมือนกับหย่อนกบลงหม้อน้ำร้อนก็แล้วกัน (หลวงพ่อก้าวเรา) ทุกวันนี้ นางลีลาวดีก็ยังไม่ขึ้นมาจากนรกเลย คือมันมีตัวอย่างอยู่ มีมากมายเหลือเกิน เรื่องจ่ายมบาล ต้องอ่านพระสูตรให้จบเล่มสิ

โยม: พระสูตรนี้อยู่ในพระไตรปิฎกหรือคะ หลวงพ่อ?

หลวงพ่อ: อยู่ในพระไตรปิฎก

โยม: หลวงพ่อคะแล้วตอนนี้พระถังซัมจั๋งอยู่ที่ไหนคะ?

หลวงพ่อ: ก็ไม่รู้ หลวงพ่อไม่ได้อ่านประวัติพระถังซัมจั๋ง

โยม: ตามประวัติสุดท้ายได้ไปอยู่ที่สวรรค์ชั้นดุสิต ลงมาหรือยังคะ?

หลวงพ่อ: ไม่รู้เหมือนกัน หลวงพ่ออ่านประวัติพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอย่างเดียว ไม่ได้อ่านของมหายาน เราเป็นเถรวาทก็เอาประวัติฝ่ายเถรวาทมาอ่าน พระถังซัมจั๋งเป็นของมหายาน เป็นของประเทศจีนเขา

หลักไตรลักษณ์ครอบคลุมทั้งสามภพ

โยม: ที่หลวงพ่อบอกไว้ ที่หลวงปู่ขาวเคยสอนว่า “กวางเดินเข้าไปในป่า ก็จะไม่เห็นกวาง” ทำไม่ถึงไม่เห็น เพราะว่าเห็นไปเองใช่ไหมคะว่ามีกวาง?

หลวงพ่: อันนั้นสมมติ คือสมมติขึ้นมาว่ากวางเดินเข้าไปในป่า แล้วคนมหาคาล ก็ไปล้อมป่าอยู่ คนเป็นหมื่นเป็นแสนล้อมหมดแล้วก็เดินเรียงกันเข้าไปในป่านั้น เปิดทุกใบไม้ เปิดทุกห่ออมหญ้า แต่ก็ไม่มีกวาง นี่ฉันใด ราคะตัณหาต่างๆ ภายในใจเราไปหาตุลิมันมีไหม? คือปัญญาค้นหาหมดแล้วมันไม่มี มันเป็นการเปรียบเทียบเท่านั้นเอง

โยม: ไม่เข้าใจการพิจารณาธรรม จะเอาธรรมะข้อไหนขึ้นมาคิด?

หลวงพ่: อนิจจังก็ได้ ทุกขังก็ได้ อนัตตาก็ได้ สามข้อนี้ คำว่าอนิจจัง หมายถึง ความไม่เที่ยงนั่นเอง คิดในสิ่งที่ไม่เที่ยง

โยม: ให้พิจารณาในสิ่งนั้นจนกระทั่งเข้าใจ?

หลวงพ่: ให้เข้าใจว่าลักษณะไม่เที่ยงเป็นอย่างไร คำว่าอนิจจังคำเดียวมัน ครอบคลุมจักรวาลอยู่ คือทั้งอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา แต่ละข้อมันครอบคลุมจักรวาล อยู่หมดทั้งสามภพ คือ กามภพก็ดี รูปภพก็ดี อรูปภพก็ดี อยู่ในนี้ทั้งหมด เรานั่งอยู่ที่นี้ก็มีอนิจจัง ตัวอย่างเสื้อที่เราใส่อยู่ก็เป็นอนิจจัง มันมีทั้งหมด จะเอาเข็มไปเจาะจุดไหนแล้วไม่เจออนิจจังไม่มี ในโลกอันนี้ไปเจาะดูเถอะ ไปเจาะตรงไหนเป็นอนิจจังตรงนั้น แต่เราไม่เห็นส่วนนั้นเฉยๆ มันมีมาก ไม่มี ช่องว่างเลย ในสามโลก ทั้งกามโลก รูปโลก และอรูปโลก ไม่มีจุดไหนเป็น ของเที่ยง เอาปลายเข็มเจาะลงไปที่ไหนมันเป็นอนิจจังทั้งนั้น ถ้าปัญญาเรามี มันพิจารณาได้กว้างขวาง แต่มันขาดปัญญาอย่างเดียว เราต้องมาฝึกปัญญา คำว่าปัญญาเกิด หมายถึงเกิดความเข้าใจตามหลักความเป็นจริง

โยม: หลวงพ่อกะ แต่ไม่ใช่ทุกครั้งจะคิดได้ คือบางครั้งก็พยายามใช้ปัญญา แต่บางครั้งปัญญามันไม่เกิด มันไม่เข้าใจ

หลวงพ่: เพราะเรายังไม่แยกกายเท่านี้เอง คือพิจารณาไม่ชัดเจน ไม่แจ่มแจ้ง ถ้าพิจารณาบ่อยๆ จะแยกกายหายสงสัยได้

โยม: คือบางครั้งพิจารณาบางจุดก็เข้าใจ คิดว่าเข้าใจได้พอใช้

หลวงพ่: เข้าใจเฉยๆ ยังเข้าใจไม่ได้ ต้องทำใจให้เป็นไปตามที่เราพิจารณาด้วย เราพิจารณาของสิ่งใดก็แล้วแต่ มันต้องทำใจให้เป็นไปตามของสิ่งนั้น คือฝึกใจไปตามสิ่งที่เราคิด ถ้าเราคิดสิ่งที่ไม่เที่ยง ก็ต้องทำใจให้รู้เห็นว่า สิ่งที่ไม่เที่ยงมันเป็นอย่างนี้ๆ ให้เกิดความสลัดสังเวชใจขึ้นมา เวลาเรตรีกตามความไม่เที่ยงอย่างนี้ๆ ต้องให้อารมณ์ของใจเป็นไปตามนั้น เหมือนกับ เล่นละครเล่นหนังอะไรต่างๆ พอถึงบทโศก เขาก็ต้องมีลีลาทำอารมณ์ของใจ ให้โศกตาม ถ้าใจไม่โศก น้ำตาจะไม่ออก มันต้องมีอารมณ์โศกก่อน พอโศกปั๊บ น้ำตาก็ไหลออกมาได้เอง คือทำใจให้เป็นไปตามที่คิด

เดี๋ยวนี้ปัญญาเราไม่ได้ฝึก มันก็ยากพอสมควร มันลำบาก เหมือนกับ หลวงพ่อนั่งพูดอยู่นี้ ภาษาอังกฤษพูดไม่ได้เหมือนกัน หากฝรั่งมาก็วิ่งหนีเข้าป่าไป นั่นแหละ คนไม่ได้ฝึกพูด จะพูดได้ยังไงเล่า คนไม่ฝึกพูดภาษาอังกฤษก็พูดไม่ได้ เหมือนกับพวกเรานั่งอยู่นี้ เคยฝึกมาแล้วหนิ ก็พูดได้ นี่การฝึกเป็นตัวสำคัญ ปัญญาก็เหมือนกัน ต้องฝึกปัญญาที่มีอยู่ให้เป็นไปตามหลักไตรลักษณ์ ตามความจริงในธรรมะ แต่เรายังไม่ได้ฝึกอีกแหละ มันต้องฝึกคิดก่อน อย่างน้อยคิดให้ได้สักเดือนหนึ่งต่อๆ กันไป คู่มือมันจะมีอะไรเกิดขึ้น มันจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้าง ไม่ใช่ว่าคิดแป๊บเดียว คือไม่พอหรอก มันไม่ใช่ มันต้องคิดต่อเนื่องไปเรื่อยๆ เหมือนกับเรารดน้ำผัก จะรดทีเดียวให้ผักงามเลยมันเป็นไปไม่ได้ มันต้องรดบ่อยๆ มันต้องดูแลรักษา เหมือนกับเวลาเราสอนลูก เราสอน คำเดียวครั้งเดียวจนวันตายก็ไม่ได้ ต้องสอนบ่อยๆ เช่นเดียวกัน ขนาดลูกเรา เป็นหนุ่มเป็นสาวขึ้นมา มันยังต้องสอนกันอยู่ สอนบ่อยๆ แล้วมันจะค่อยๆ ซึมเข้าไป ขนาดว่าลูกแบเบาะตัวแดงๆ เกิดมาไม่กี่วันก็ต้องสอนกันแล้ว ถ้าเขารู้อยู่แล้ว เราจะสอนทำไม บ่อยๆ เขามันจะฝังเข้าไปเรื่อยๆ ตัวอย่างลูกคนฝรั่ง เกิดมาก็มีนิสัยของเขานะ เสร็จแล้วลองเอาไปให้คนไทยเลี้ยง นิสัยเก่านั้น

มันจะเปลี่ยนแปลงเพราะว่าการพร่ำสอน หรือลูกคนไทยเกิดมาก็เหมือนกัน ลองให้ฝรั่งเอาไปเลี้ยงดูสิ จะกลายเป็นนิสัยฝรั่งอีกแหละ

การสอนเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเอาปัญญาสอนใจบ่อยๆ ส่วนมากเราไม่ค่อยจะสอน เพราะคิดว่าอ่านตำราแล้วก็เลยไม่สอน แล้วก็ลืมไปอีก

โยม: แต่ถ้าพิจารณาจริงๆแล้ว แล้วมันไม่ลืมใช่ไหมคะ?

หลวงพ่อ: ลืมไม่เป็น มันฝัง หลักปัญญาสอนใจนี้มันมีอยู่มากทีเดียว แต่เราทำไม่ถูก เลยไปใช้งานอะไรไม่ได้ ทำไม่เป็นด้วยซ้ำไป ขนาดลึงอยู่ในป่า ถ้าจับมันมาให้ขึ้นต้นมะพร้าวเลย จะทำได้ไหม? มันทำไม่ได้ มันต้องฝึกมันก่อน นกแก้ว นกขุนทองก็เหมือนกัน เวลาร้องอยู่ในป่าก็เป็นนกแก้วธรรมดาๆ เอามาพูด “พุทโธ ธัมโม สังฆโม” ได้ไหม? ไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ฝึก ต้องฝึกกันทั้งนั้น ปัญญาเราต้องฝึกคิดเช่นเดียวกัน ฝึกบ่อยๆ เข้ามันจะเกิดความเข้าใจ เกิดความเคยชินในการคิด จะมีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม เราหมั่นสังเกตในสิ่งที่เราไปสัมผัส คืออย่าเพิ่งปล่อยทิ้งไป เห็นสิ่งใดก็ต้องสังเกตของสิ่งนั้น แล้วนำมาพิจารณาต่อตามเหตุการณ์ของมัน

เรื่องอนิจจังมีมาก หากฝึกคิดไปได้ระยะหนึ่ง มันจะไปต่อได้เรื่อยๆ เอง นี่ปัญญาเรายังไม่ได้ฝึก มันเลยมีด ฉันทะยังไม่เกิด ต้องพิจารณาไปให้เกิดฉันทะขึ้นมา เหมือนกับการเดินรำ พอเดินท่าแรกได้เท่านั้นแหละ ท่าสองไม่ยากเลย มันจะไปต่อของมันเองได้ คือมันรู้จักการออกขาออกมือ ออกท่าต่างๆ การเดินอะไรต่างๆ มันทำได้ ท่าอะไรก็แล้วแต่มันไม่ได้ยาก การร้องเพลงก็เหมือนกัน ถ้าร้องเพลงแรกได้ เพลงที่สองก็ไม่ยากเลย เพราะมันรู้จังหวะแล้ว

การฝึกปัญญานั้นอย่าเอาตามปริยัติมากเกินไป อ่านได้แต่อย่าเอา เพราะปริยัติเป็นปัญญาของผู้อื่นเขา อ่านเป็นตัวอย่างเฉยๆ แต่เราไม่เอา เวลาคิดจริงๆ เราไม่เอา ต้องใช้ปัญญาส่วนตัวของเราเองล้วนๆ นี่เรามาเริ่มต้นใหม่ จะคิดผิดบ้างก็ไม่ใช่ไร คิดไปเถอะ ต่อไปชำนาญเข้ามันจะพลิกแพลงได้เอง ถูกผิดยังไงมันจะเลือกได้ จะให้ถูกต้องหมดทีเดียวคงเป็นไปได้ มันมีผิดบ้างเป็นธรรมดา

เหมือนกับนายช่างที่เขาสร้างบ้านเรือน ไม่ใช่ว่าเขาจะทำได้ตั้งแต่แรก ฝึกไปนานๆ เข้าจึงจะสวยงาม งานทุกงานเป็นอย่างนั้น ทีแรกก็ต้องหยาบๆ ไปก่อน ต่อไปจะค่อยๆ ละเอียดขึ้นๆ แล้วมันจะพลิกแพลงของมันเอง คือรู้เองว่าจะทำให้ดีนั้นต้องทำอะไร ตัวอย่างเช่น ทุกคนในที่นี้พูดภาษาอังกฤษกันเก่ง แต่ใหม่ๆ ก็ยังไม่เก่งหรอก พูดไปก็พอฟังได้เท่านั้น แต่ตอนนี้เก่งมาก พูดเหมือนกับฝรั่ง เพราะมันฝึกพูดบ่อยๆ นั่นเอง

โยม: หลวงพ่อคะ เห็นว่าควรพิจารณาในสมาธิตั้งใจมั่น คือขณิกสมาธิ แล้วถ้าในขั้นอุปจารสมาธิละคะ?

หลวงพ่อ: อันเดียวกัน ไกลเคียงกัน

โยม: แต่ถ้าอัปนาสมาธินั้นสงบเกินไป?

หลวงพ่อ: คือสมาธิต่างๆ ไม่ได้บอกว่า “ข้าพเจ้าเป็นขณิกะ” ทุกวันนี้หลวงพ่อยังไม่รู้จักเหมือนกันว่าขณิกะคืออะไร คือตีความว่าชั่วครู่เท่านั้นเอง ไม่ใช่มันบอกว่า “ข้าพเจ้าเป็นขณิกะ” ไม่ใช่ มันไม่ได้พูด

โยม: ที่โยมถามเพราะว่า อย่างเวลาทำงานหรือทำอะไรก็ตาม ก็พิจารณาไปด้วย มันก็อยู่ในตั้งใจมั่น โดยที่ไม่ได้หลับตา

หลวงพ่อ: คือจะเป็นงานอะไรก็แล้วแต่ ความตั้งใจมั่นนี้มันเป็นกันได้ทุกคน คนนับถือศาสนาพุทธก็ได้ อิสลามก็ได้ คริสต์ก็ได้ ใครก็ตาม ลักษณะการทำอย่างนี้เป็นความตั้งใจมั่นทั้งนั้น

โยม: ตั้งใจมั่น คือมีสติใช่ไหมคะ?

หลวงพ่อ: เรื่องสติไม่ต้องพูดกัน มันมีอยู่แล้วแหละ สติมันมีอยู่จึงตั้งใจมั่นได้ มันอยู่ด้วยกัน

ธรรมเทศนา

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กัณฑ์ที่ ๑

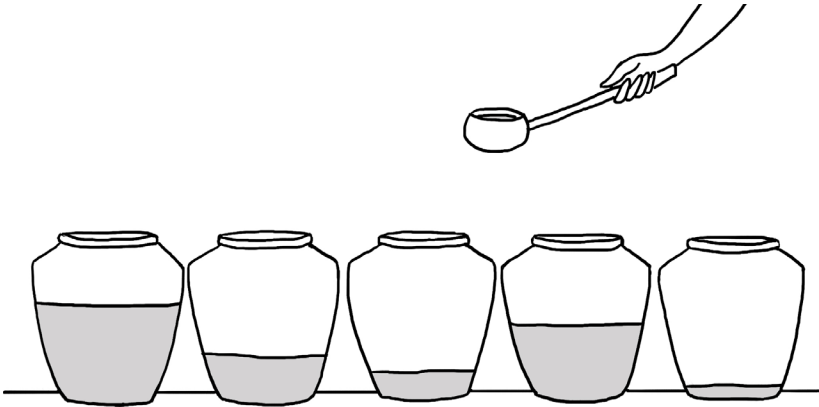
การเลือกเฟ้นธรรมะ

การเลือกเฟ้นธรรมะเพื่อศึกษาให้เข้าใจมันไม่ยากหรือหอก มันมีมาก แต่ถ้าต้องการเข้าใจจริงๆ ต้องไปดูตำรา เป็นหลักเกณฑ์ใหญ่ ฟังหลวงพ่อบิณฑบาตอย่างเดียวมันไม่เข้าใจครอบคลุมทั้งหมด มันเป็นส่วนบางประเด็นเท่านั้นเอง บางที่เราเป็นฆราวาสญาติโยม จะมาอ่านตำราให้เข้าใจในหลักธรรมจริงๆ นั้นยากมากเวลาก็ไม่มี ต้องวิ่งเต้นชวนขายอยู่กับทางโลกตลอดเวลา ครูบาอาจารย์เองก็ต้องการเวลาในการศึกษาและหาคณะธรรมปฏิบัติมาสอน ธรรมะหมวดไหนพอจะนำมาสอนโยมได้ก็เอามาสอน ไม่ใช่ว่าศึกษาธรรมะมาแล้ว จะนำมาสอนโยมให้เข้าใจตามทั้งหมด นั่นเป็นไปได้ ครูบาอาจารย์บางท่านได้ศึกษาธรรมะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด คือการปฏิบัติถึงมรรคผลนิพพาน ก็ต้องเรียบเรียงหรือเลือกเฟ้นธรรมะบางส่วนบางหมวดหมู่ที่จะมาสอนฆราวาสญาติโยม และก็ต้องดูคนฟังก่อนว่าเขาพอจะรับได้แค่ไหนอย่างไร แต่สำหรับฆราวาสมันเป็นธรรมะระดับพื้นฐานๆ ธรรมดา จะพูดให้ถึงที่สุดถึงมรรคผลนิพพานทีเดียวนั้นยังไม่ได้ แต่ก็พูดในมรรคผลนิพพานขั้นพื้นฐานๆ คือระดับภูมิธรรมพระโสดาบัน

ภูมิธรรมพระโสดาบันนี้ เราควรจะให้ถึงในชีวิตเรา ควรปฏิบัติเอาตรงนี้ คือเป็นของทำง่าย ง่ายสำหรับผู้ทำถูกจังหวะถูกเส้นทางของมัน แต่ถ้าทำไม่ถูก จังหวะถูกเส้นทางก็ยากอยู่ ในการปฏิบัติเพื่อเข้ากระแสธรรม หากทำไม่ถูก ไม่ตรง มันจะไม่เข้ากับบารมีเก่าของเรา และจะไม่ได้ผลอะไรเลย ก็เหมือนกับ ลูกกุญแจกับแม่กุญแจ บางทีคนละลูกละแม่กัน แหวงปู้บหมูนี่ปี้มันไม่ออก มันจะแหวงเข้าได้ แต่หมูนไม่ออก นั่นคือล๊อคมันไม่เข้ากับเกลียวมัน แหวงเข้า ได้แต่หมูนไม่ได้ออก หมูนไม่ออก นี่การปฏิบัติธรรมก็เช่นเดียวกัน เราปฏิบัติได้ แต่ทำไปแล้วธรรมะที่ปฏิบัติอยู่มันตรงกับนิสัยเราหรือไม่ ถ้าธรรมะไม่ตรงกับนิสัยเราก็ไม่ได้อีกแหละ

ก็เหมือนกับหมอให้ยาคนป่วย การให้ยากินนี้ให้ได้ เอาใส่เข้าปากก็กลืนได้ แต่ถามว่ายาที่กินไปนั้นถูกกับโรคของคนป่วยไหม ถ้ายาไม่ถูกกับโรคของคนป่วย ก็กินเฉยๆ นั่นแหละ บางทีจะท้องอืดด้วยซ้ำไป หรือบางทีอาจจะแพ้ยาก็ได้ นั่นคือยาไม่ถูกกับโรคของคนป่วยนั้นๆ นี่ธรรมะก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ผู้จะ ให้ยาคนป่วย ผู้ที่รู้จริงๆ คือพระพุทธเจ้า พระองค์เป็นหมอใหญ่ เป็นผู้ฉาย เอ๊กซเรย์คนป่วยทุกระดับ รู้เห็นว่าคนนั้นมีนิสัยเก่าเป็นมาอย่างไร คนนั้นได้ สร้างบารมีมาตั้งแต่เมื่อไหร่ สร้างมาอย่างไร พระองค์ท่านรู้เรื่องทั้งหมดนี้ดี ท่านก็พยายามเลือกเฟ้นคัมภีร์ธรรมะมาสอนพุทธบริษัทแต่ละองค์แต่ละท่าน ให้มันตรงกับธรรมะและบารมีเก่าที่เขาสร้างมา ในสมัยครั้งพุทธกาลจึงมี คนปฏิบัติภาวนากันง่ายๆ ก็บรรลุมรรคผล เพราะธรรมะที่พระพุทธเจ้าให้ พุทธบริษัทไปปฏิบัติมันตรงกับบารมีเก่าของเขา มันต่อเชื่อมกันง่ายๆ คือไม่ ขาดวรรคขาดตอน ถึงขาดมาแล้วก็ตาม เวลาเชื่อมกันปั๊บก็เสริมต่อกันไปเลย

เหมือนกับเรดักน้ำใส่ตุ่มใส่ไห แต่ก่อนก็ดักใส่แต่ไหน แต่มันลืมนั้นแล้ว พอวันที่สองก็มาดักใส่เหือน นี่ทำไมมันไม่เต็ม? ก็เพราะหาไหเก่าไม่ถูกนั่นเอง มันถูกไหใหม่ไป แต่วันหลังดักใส่อีก ถูกไหใหม่อีก ดักใส่ไหเก่าไม่เต็มสักที ดักเป็นปีๆ ก็ไม่เต็ม คือไม่ถูกไหเก่าสักทีหนึ่ง

นี่เหมือนกับกับการภาวนาปฏิบัติ ถ้าเราสร้างบารมีมาอย่างหนึ่งในอดีต แต่ในชาตินี้เรามาปฏิบัติไม่ตรงกับบารมีเก่าที่เราเคยสร้างเอาไว้ ถึงจะปฏิบัติ เอาชีวิตยอมตายก็ตามเถอะ ก็ทำอะไรไม่ได้เลย คือมันเชื่อมกันกับของเก่าไม่ได้ ฉะนั้น การปฏิบัติให้ตรงกับบารมีเก่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสามารถบอกบารมีเก่าของผู้ปฏิบัติได้ จึงเชื่อมกันได้ปีบเดียว คือเหมือนกับไหน้ำนั้นแหละ เมื่อวานตักไม่เต็ม วันนี้ ตักเต็มใส่ไหเก่าอีกเติวยกก็เต็ม มันก็ง่ายขึ้น นี่เราทำทุกวัน ทำกันจำเจ ไม่รู้ว่า บารมีเก่าหรือใหม่ ภาวนาไปก่อนอย่างนั้นไปเรื่อยๆ ใครว่าดีก็ทำไปอย่างนั้น มันไม่ได้เข้ากับบารมีเดิมของตัวเอง คือไม่ใช่ว่าธรรมะทั้งหมดจะเข้ากันได้นะ ก็เหมือนกับคนป่วยคนไข้ นั้นแหละ ไม่ใช่ว่าคนไข้ทั้งหมดได้รับการรักษาด้วยยา แบบเดียวกัน ถ้ารู้ว่าคนไข้เป็นโรคอย่างนี้ๆ ก็ต้องให้ยาอย่างนี้ๆ ไป ถึงยานี้ เคยรักษาคนหายมามากมายก็ตาม แต่ไปรักษาคนไข้บางคนจะไม่หายเพราะ โรคเขาไม่เหมือนกัน

ธรรมะก็เหมือนกัน ธรรมะหมวดนี้แต่ก่อนพระพุทธเจ้าเคยไปสอน
พุทธบริษัทในสมัยครั้งพุทธกาลได้รู้แจ้งเห็นจริง ได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยเจ้า
อย่างนี้ๆ แต่จะมาสอนคนอีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้ คือมันไม่เข้ากับบารมีคนกลุ่มนั้น
หลวงพ่อดึกศึกษามากเรื่องว่าจะให้ธรรมะฆราวาสอย่างไร แต่ก็สรวลเสี้ยอย่างหนึ่ง
คือหลวงพ่อก็ไม่มีญาณหยั่งรู้วาสนาบารมีเก่าของคน ในสมัยครั้งพุทธกาล
บรรดาพระอรหันต์ทั้งหลายก็ไม่มีญาณนี้เช่นเดียวกัน ญาณนี้จะมียู่กับ
พระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น คือรู้จักนิสัยวาสนาบารมีคนอื่นได้ แต่องค์อื่น
รู้ไม่ได้เลย มันจึงยาก ขนาดพระสงฆ์เทศน์ให้ญาติโยมทั้งหลายฟัง ก็เทศน์
สู้ๆ เค้าๆ เหมือนกับหวานไปโปรยไป เหลือแต่ว่าใครจะจับธรรมะถูกหรือ
ไม่ถูกเท่านั้นเอง หากคนไหนจับธรรมะถูกก็โชคดีไป ถ้าคนไหนจับไม่ถูกก็
แล้วกันไปอีก เสียเวลาไปอีก

เหมือนกับเขาซื้อเลขซื้อหวยของอเมริกาหรือของไทย มันเป็นเรื่องเสี่ยงๆ
ซื้อไปอย่างนั้นแหละ อย่างลาสเวกัสเขาเอามาให้หลวงพ่อดูเรื่องเขาจะซื้อเลขอะไร
นี่ก็เสี่ยงทั้งนั้น ก็คนถึงจะได้สักคนหนึ่ง? ร้อยคนจะได้ไหม? ไม่ได้ เราเห็นเขา
ซื้อหวยมันก็เอาเป็นธรรมะได้ เหมือนกันกับการปฏิบัติธรรม เป็นเรื่องเสี่ยงๆ
เหมือนกัน หากคนโชคดีขึ้นมา พอหยอดเหรียญปั๊บก็จับมันออกมาได้ เวลาถูก
เหมือนกับได้ง่ายๆ แต่บางคนหยอดเหรียญอยู่นั้น ใส่วันก็หายหมด คือไม่ได้
อะไรเลย เมื่อไม่ตรงกับล๊อคของมัน เงินก็ไม่ออกมา

หลักภาวนาก็เหมือนกัน เราภาวนาปฏิบัติถึงจะเป็นธรรมะหมวดเดียวกัน
ก็ตาม แต่มันไม่ถูกกันกับทุกๆ คน ธัมมวิจยะ พระพุทธเจ้าท่านเลือกเฟ้นธรรมะ
สอนพุทธบริษัท ถ้าคนในกลุ่มนั้นสร้างนิสัยบารมีมาเหมือนกัน พระองค์จะเอา
ธรรมะหมวดเดียวกันสอนทีเดียวจบไปเลย บรรลุธรรมเป็นกลุ่มไปเลย เพราะมัน
สร้างมาลักษณะเหมือนๆ กัน เหมือนกับคนป่วยในโรงพยาบาล ถ้าเป็นโรค
เดียวกัน ก็ให้ยาพาราฯ รวดเดียวเลย กินเสมอภาคกันหมด เพราะโรคปวดหัว
อันเดียวกันก็หายได้ทุกรายเหมือนกัน แต่ถ้าปวดหัวเนื่องจากเนื้องอกในสมอง
มันจะหายไหม? ไม่หาย ปวดหัวเหมือนกันแต่ไม่หาย

บางคนในเมืองไทยเชื่อว่าหลวงพ่อสอนผิดก็มี แท้จริงมันไม่ผิด มันถูกด้วยซ้ำไป คือมันผิดไปจากที่เขาสอนนั่นเอง ส่วนมากเขาสอนกันในเมืองไทยก็ดี ในอเมริกาก็ดี หรือทั่วโลกก็ดี เขาสอนเรื่องการทำสมาธิกัน สอนอย่างเดียวกันว่า “แค่นี้ก็คาบปริกรรมให้จิตมีความสงบ” และยังสอนต่อไปว่า “พอจิตสงบแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น” ส่วนใหญ่สอนกันแบบนี้ นี่ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอนใครอย่างนี้ที่ไหน? ไม่มีเลย ทำไมยุคนี้สมัยนี้จึงสอนเรื่องอย่างนี้กัน ใครสอนผิดกันแน่ ทำไมจึงสอนสมาธิก่อนปัญญา มีมาจากที่ไหน? มันไม่มีในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอนปัญญาก่อนสมาธิ มันตรงกันข้ามไปหมด คือสอนปัญญาสอนอะไร? สอนให้คนรู้จักแนวความคิด คำว่าความคิดคืออะไร? คือใช้สมองของตัวเองนั้นแหละความคิด ปัญญาของเราทุกคนมันมีอยู่ในตัว และปัญญาของเราก็มีครบถ้วนบริบูรณ์ทั้งหมด แต่ปัญญามีอยู่นั้นยังไม่ได้ฝึกในทางธรรมะ มันคิดทางโลกทางสงสารนี่เก่ง คิดเรื่องการทำงานต่างๆ ได้ แต่พอคิดทางธรรมะนี้ไม่ไปไหนเลย คือทุกคนมีกำลังปัญญาอยู่แล้ว แต่กำลังมันไปทางโลกหมด กำลังทางธรรมะไม่มี

หมุนปัญญากลับมาทางธรรมะ

ในสมัยครั้งพุทธกาลก็เหมือนกัน คนยุคก่อนๆ ที่พระพุทธเจ้าสอนก็เป็นผู้ที่มีปัญญาอยู่แล้ว หากคนไม่มีปัญญา จะไปสอนเขาทำไมเล่า ไม่มีความหมายอะไรเลย คือจะไม่รู้เรื่องกัน พระองค์ท่านสอนคนที่มีปัญญาอยู่แล้ว มีฐานอยู่แล้ว เมื่อสอนไปแล้ว คนที่ฟังจะรู้เรื่องราวอะไรเป็นอะไร อะไรผิดอะไรถูก นี่ชั่วดีเขารู้จักไหม? ถ้าปัญญาเขามีเขารู้จัก นี่ปัญญาต้องมีอยู่กับทุกๆ คน เวลาพระพุทธเจ้าสอนต้องสอนคนที่มีปัญญาอยู่แล้ว ไม่ใช่ทำให้เขาเกิดปัญญาใหม่ เขาฟังธรรมะได้พออธิบายไปเขาก็รู้ทันที นี่คือปัญญาเขามีอยู่แล้ว แต่มันยังไม่มีใครบอกเขาเท่านั้น คือความจริงในโลกอันนี้มีอยู่สมบูรณ์ทั้งหมด แต่ไม่มีคนใดคนหนึ่งบอกความจริงให้เขาฟังเท่านั้นเอง เขาเลยยังไม่รู้

อุปมาเหมือนกับหม้อไหต่างๆ ที่มีน้มน้ำอยู่ ก็ต้องบอกเขาใหม่ว่า “ให้หงายหน้าขึ้น พลิกกลับเท่านั้นเอง หงายหน้าขึ้นซะ” นี่หงายหน้าขึ้นทำไม? เพื่อให้รองรับน้ำฝนได้ ถ้าปากภาชนะคว่ำอยู่ ฝนตกมาร้อยกัปปันก็กลับเท่าให้ก็ไม่เต็ม มันไม่เข้า มันต้องบอกวิธีพลิกหงายหน้าขึ้น พอหงายหน้าขึ้นแล้วมันก็รับน้ำฝนได้ กาละมังก็มีอยู่แล้วนะ ไม่ใช่ไม่มี แต่ที่มีอยู่มันคว่ำหน้าเฉยๆ คิดวิธีพลิกหงายหน้าขึ้นเท่านั้นเอง ง่ายนิดเดียว นี่ก็เหมือนกัน ปัญหาของคนมันมีอยู่สมบูรณ์กันทุกคน แต่เป็นปัญหาทางโลก ไปทางโลก เอามาหมุนนิดเดียวว่าคิดทางธรรมะได้ไหม นี่คือปัญหาเขามีอยู่ แต่เขาไม่รู้จักวิธีการฝึกคิดให้เป็นธรรมะเท่านั้นเอง เขาก็จะว่าธรรมะไม่มีอีกแหละ จริงๆ ธรรมะมีอยู่ แต่เขาคิดทางธรรมะไม่เป็น เพราะเขาไม่ได้ฝึก นั่งทับนอนทับกันมายาวนาน เกิดมาชาติไหนภพไหนก็มีธรรมะประจำตัวด้วยกันทุกชาติทุกภพ ในโลกนี้เป็นธรรมะทุกหย่อมหญ้า หรือจะว่าเอาเข็มปลายเล็กๆ แทะลงจุดไหนของโลกก็เป็นธรรมะทั้งหมด นี่เราไม่เข้าใจเฉยๆ ธรรมะในโลกมีอยู่ทุกกระเปียดนี้ แต่เราไม่เห็น เพราะเราไม่มีปัญญาตัวนี้ คือเรายังไม่ได้ฝึกปัญญาทางธรรมะนั้นเอง ถึงธรรมะจะมีก็เอาไปทำอะไรไม่ได้ นี่มาฝึกใจเรา ฝึกปัญญาเราให้หมุนกลับขึ้นมาเป็นทางธรรมะเท่านั้นเอง

ปัญญาเกิด คือเกิดความเข้าใจตามหลักความเป็นจริง ความเป็นจริงมีอย่างไรก็เข้าใจอย่างนั้น รู้เช่นนั้น เห็นอย่างนั้นด้วย นี่คำว่าเห็น คือเห็นตามหลักความเป็นจริง ไม่ใช่ไปเห็นว่ามီးอะไรพุ่งขึ้นมาๆ อันนั้นมันไม่ใช่ คำว่าเกิดก็เหมือนกัน คำว่าเกิด คือเกิดความเข้าใจความรู้แจ้งตามหลักความเป็นจริง แต่ก่อนมันไม่เข้าใจ ไม่รู้แจ้งอะไรเลย มันเป็นเรื่องธรรมดาไปเสีย เหมือนกับว่ามีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดาและก็แล้วกันไป มีการแก่เป็นธรรมดาและก็แล้วกันไป มีการเจ็บไข้เป็นธรรมดาและก็แล้วกันไป มีความตายเป็นธรรมดาและก็แล้วกันไป การรู้ว่าเรื่องเหล่านี้เป็นธรรมดามันทำให้เราเกิดสติใจได้ไหม? ไม่ได้ มันกลายเป็นเรื่องธรรมดาไป ไม่ทำให้ตัวเองกลัวอะไรต่างๆ ที่เกิดขึ้นเลย มันเพียงรู้ธรรมดาเฉยๆ นั่นภิกษุภิกษุปฏิบัติต้องเอาเรื่องธรรมดาที่เรารู้นี้มาพิจารณาให้รู้แจ้งชัดลงไปอีกทีหนึ่ง

ปัจจุบันทางปัญญา

ในการศึกษาเรื่องการเกิด ต้องหาเหตุของการเกิดมาพิจารณาให้เข้าใจ เอาสิ่งที่เราว่าธรรมดาๆ นี้แหละมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพราะตัวธรรมดาในการเกิดมันเป็นผล เราต้องศึกษาให้รู้ว่ามันมีเหตุมาอย่างไร อะไรเป็นตัวนำพาให้เกิดเป็นภพเป็นชาติ เพราะมันเป็นสายโซ่ต่อเชื่อมโยงกัน การภาวนาบางครั้งต้องย้อนอดีต บางครั้งไปอนาคต คือธรรมะในปัจจุบันตัวนั้นมันเดินได้ บางทีเราก็โยงไปหาอดีตได้ โยงไปหาอนาคตได้ มันขึ้นอยู่กับว่าจะโยงไปยังไงเท่านั้นเอง คำว่าปัจจุบันชาติ คือชาติที่เกิดในปัจจุบันนี้ ส่วนมากเราอ่านตำราที่สอนกันอยู่ทุกวันนี้ว่า “ปัจจุบันนัญจะ โย ธัมมัง ตตถะ ตตถะ วิปัสสะติ” ก็เลยเอาแค่ปัจจุบันในการทำสมาธิ เวลานี้กคำบริกรรมก็ “ให้อยู่กับปัจจุบันนะ อย่าคิดเรื่องโน้น อย่าคิดเรื่องนี้ อย่าคิดเรื่องอดีต อย่าคิดเรื่องอนาคต ให้อยู่กับปัจจุบันเดี๋ยวนี้ ห้ามคิดเด็ดขาด” ก็เลยอยู่กับเพียงเท่านั้น นี่เป็นปัจจุบันในทางสมาธิ

ในอีกมุมหนึ่ง ปัจจุบันทางปัญญาเป็นอย่างไร ที่ผ่านมามีใครสอนไหม? ไม่มีใครสอนนอกจากหลวงพ่อกุศลองค์เดียว **คำว่าปัจจุบันทางปัญญานี้ คือดูว่าเราคิดเห็นกันอย่างไรในชาตินี้** เอาอะไรเป็นตัวฐานในการพิจารณา? เอาชาติเป็นฐาน คำว่าชาติ คือชาติปัจจุบัน อดีตที่ผ่านไปแล้วก็ หรืออนาคตที่ยังมาไม่ถึงก็ดี เราเอาชาติปัจจุบันนี้เป็นตัวตั้งไว้ก่อน เมื่อเรามีหลักยืนในชาติปัจจุบันได้แล้ว เราสามารถจะมองกลับหลังไปได้ว่าเรามีความเป็นมาอย่างไรในอดีต และเราสามารถจะมองไปในอนาคตได้เช่นเดียวกัน **ว่าเราจะเป็นไปอย่างไรต่อไป** แต่ให้เอาชาติปัจจุบันนี้เป็นตัวตั้งเท่านั้นเอง

ปัจจุบันที่ต้องรู้จักมี ๒ หมวด ๑) ปัจจุบันในสมถะ ๒) ปัจจุบันในปัญญา แต่คนเดี๋ยวนี้เข้าใจเพียงปัจจุบันในสมาธิอย่างเดียว คือเข้าใจไม่ครอบคลุมเรื่องปัจจุบันในสมาธินั้นเอาไว้ทีหลัง เพราะทุกคนทำสมาธินี้กันอยู่แล้ว มีครูบาอาจารย์สอนกันมากมายเหลือเกิน แต่หลวงพ่จะสอนสิ่งที่เรายังไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน นั่นคือ**ปัจจุบันทางสติปัญญา เป็นหลักวิปัสสนา คือจากชาติปัจจุบันนี้เราสามารถจะพิจารณาย้อนหลังได้ คือดูว่าชาติที่เป็นอยู่**

มันมีความเป็นมาอย่างไร มันมีอะไรเป็นเหตุจึงมาเกิดเป็นชาติอันนี้ นี่คือการพิจารณาชาติถอยหลัง ก่อนคนจะเกิดมาเป็นชาติได้มันต้องมาจากภพ ภพคืออะไร? ภพคือจิตมีความผูกพันกับสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะผูกพันกับบ้านกับเรือนก็ดี กับคู่มือตัวเมียก็ดี กับลูกกับหลานก็ดี เมื่อมีความผูกพันห่วงใยกับสิ่งใดๆ มันจะก่อให้เกิดภพ แล้วภพของจิตจะไปก่อให้เกิดเป็นชาติ ตัวอย่างเราอยู่ที่บ้านเรา ห่วงบ้านก็ห่วงมากเกินไป ห่วงลูกหลานก็ห่วงมากเกินไป ห่วงทุกสิ่งทุกอย่าง นี่จิตเรายึดติดผูกพันมากเกินไป เวลาตายไปก็ไปเกิดในสิ่งที่เราห่วง คำว่าชาติคือการเกิดมานั่นเอง เหมือนกับในปัจจุบันชาตินี้ เราต้องห่วงสักอย่างหนึ่งในโลกอันนี้ มีความผูกพันยินดีกับโลกอันนี้มาหลายสิ่งหลายอย่าง มันจึงได้มาเกิดเป็นชาตินี้ นี่เราพิจารณาย้อนหลังกลับไปหาเหตุที่มาในอดีต

คำว่าภพ ภพมาจากอะไร? มาจากตัณหา มาจากความอยาก เราอยาก
 อะไรอีก? กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา นี่ความอยากของใจ นี่คือ
 พิจารณา มองถอยหลัง คำว่าตัณหา แปลว่าความอยาก คือใจเราเองที่อยาก
 กิเลสเป็นตัวนำพาให้อยากเท่านั้นเอง แต่ความอยากตัวนี้เป็นอยากฝ่ายต่ำ
 ทางที่ดีไม่ค่อยจะมี มีแต่ฝ่ายต่ำๆ ทั้งนั้น เช่น รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ
 เป็นต้น มันอยากในทางเหล่านี้ คือเข้าใจไปว่าสิ่งทั้งหมดนั้นเป็นของของเรา
 มีอะไรก็แล้วแต่ เป็นของเราทั้งนั้น เพราะเราอยากให้มันอยู่กับเราตลอดไป
 เรามีบ้านก็อยากให้บ้านอยู่กับเราตลอดไป คือไม่อยากให้บ้านหนีจากเราไป
 เรามีลูกมีหลาน เรามีเงินทองกองสมบัติก็แล้วแต่ อยากให้สิ่งทั้งหมดมีอยู่กับ
 เราต่อไป รวมถึงตัวเราด้วย นี่คือความอยาก คือตัณหา อยากให้ของที่มี
 อยู่กับเราตลอดไป แล้วก็อยากให้เราอยู่กับของสิ่งนั้นตลอดไปด้วยเช่นกัน
 นี่มันซ้อนๆ กันอยู่ ความอยากมันรวมๆ กัน

ทีนี้เราต้องมาแก้ไขความอยากตัวนี้ ในการแก้เราก็ต้องมีปัญญา
 เช่นเดียวกัน ต้องคิดพิจารณาให้รู้เห็นทุกขโทษภัยในความอยากนั้นว่า มัน
 ให้ผลอย่างไร นี่คือปฏิกูลม (พิจารณาถอยหลัง) อนุกูลม (พิจารณาไปข้างหน้า)
 เมื่อเอาความอยากเป็นเหตุ อะไรเป็นผล? ก็ภพเป็นผล เอากภพเป็นเหตุ
 อะไรเป็นผล? ก็ชาติเป็นผล เอาชาติเป็นเหตุ อะไรเป็นผล? ตายเป็นผล นี่ว่า
 เพียงย่อๆ นะ จะว่าแก้เป็นผล เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นผล อันนี้ก็ได้ หรือตายเป็น
 ผลก็ได้เช่นเดียวกัน อันนี้เรียงเรียงเหตุและผลต่างๆ ออกมา ให้เป็นจุดๆ
 เป็นเปาะๆ ออกมา เพื่อให้เกิดความเข้าใจรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง
 แล้วก็มาสอนตัวเองให้มีความเข้าใจแจ่มแจ้งมากขึ้น ให้เห็นทุกข์ เห็นโทษ
 เห็นภัย ในสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมด นี่ใจเราถึงจะวาง หากเรารู้จริงตามธรรมะ
 ก็ตาม หรือตามความเป็นจริงก็ตาม แต่ถ้าใจเรายังไม่เห็นโทษในสิ่งที่เรา
 หลงติดอยู่ มันก็กว้างไม่ได้ มันก็ยังยึดกันอยู่อย่างนั้น นี่คือการเรียงเรียงชีวิต
 ทั้งถอยหลัง ทั้งไปข้างหน้าจนมาถึงในปัจจุบัน คือชาติปัจจุบันนี้ เป็นหลัก
 ยืนตัวเอาไว้

ปัญหาเราสามารถเอาปัจจุบัน คือชาติปัจจุบันนี้ ไปเปรียบเทียบกับอนาคตได้เช่นเดียวกัน ถ้าเรามีกิเลส ตัณหา อวิชชาหมักหมมใจเราอยู่อย่างนี้ มันจะเป็นเหตุสร้างผลต่อไปได้ คือการผูกพันกับโลกนี้อีก คือภพหน้าชาติหน้า **เมื่อเรามีความอยากในชาตินี้และยังไม่ได้รับการแก้ไข ความอยากนี้ก็เป็นเหตุให้เกิดเป็นผลต่อไปในภพหน้าชาติหน้า คือหมุนต่อไปเรื่อยๆ** เกิดชาติไหนก็หมุนอยู่แบบนี้ทุกชาติ ไปเกิดชาติหน้าภพหน้าร้อยกัปพันกัลป์ ร้อยชาติพันภพก็แล้วแต่ ก็จะเหมือนกันกับในชาติปัจจุบันเรานี่แหละ

ที่ผ่านมาเรามองปัจจุบันเพียงแง่เดียว คือปัจจุบันทางสมาริ อันนี้ไม่สำคัญเท่าไรหรอก แต่ปัจจุบันทางปัญญานี้สำคัญมาก ทำไม่ไม่เอามาคิดพิจารณากัน นี่หลักในการใช้ปัญญาพิจารณาให้เรามองว่า อนาคตมันจะมีความสุขอะไรบ้าง จะเหมือนกับชาตินี้ไหม? ก็เหมือนกับชาตินี้นั่นแหละ แต่เราไม่คิดว่าเป็นอย่างนั้น ส่วนมากคนเข้าใจว่าชาติอนาคตต่อไปจะไม่เหมือนกับชาตินี้ คือเราฝันไปข้างหน้าเอาไว้ก่อน มองว่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เอาไปเอามันก็เหมือนเดิมอีก เหมือนกับที่เราเกิดมากับโลกอันนี้ มาเกิดด้วยความฝัน ฝันในโลกนี้มาก็กัปก็กลับแล้ว ฝันว่าจะดีกว่านี้ มันดีขึ้นไหม? ก็เท่าเดิมอีก ไม่ดีสักชาติหนึ่ง หลายร้อยชาติที่ผ่านมาก็นึกฝันมาตลอด ฝันว่าชาตินี้เรายังไม่พออยู่พอกิน ยังไม่ดีพอ ขอแก้มือใหม่ชาติหน้าเถอะนะ มาเกิดใหม่ก็เหมือนเดิม ทำอะไรไม่ได้เลย ก็ตั้งใหม่อีก ขอชาติหน้าอีกเถอะนะ คือตั้งความหวังไว้ชาติหน้าจะดีกว่านี้อีก ตั้งเรื่อยๆ ตั้งอย่างนี้มาร้อยกัปพันกัลป์ ร้อยชาติพันชาติมาแล้ว มีอะไรดีขึ้นไหม? ไม่ดีขึ้นเลย ก็เท่าเดิม

ก็เหมือนกับชาติปัจจุบันเรานี่ เราก็ตั้งความหวังไว้เมื่อชาติที่แล้วว่า ขอชาติหน้าดีขึ้นเถอะนะ ชาตินี้ดีหรือยัง? ก็เท่าเดิมอีกแหละ นี่เขาลืมตัวไป ตั้งความหวังต่อ ขอชาติหน้าเถอะนะ จะให้ดีกว่านี้อีก แล้วมันจะดีขึ้นไหม ชาติหน้า

เกมของกิเลสกับปัญญา

นี่เราหลอกตัวเอง คือกิเลสหลอกใจตัวเอง เหมือนกับว่าเราไม่มีปัญญาทันเกมของกิเลส ตามหลักธรรมะเขาว่าเล่นเกมกัน เกมทางโลกเขาพูดกันอย่างหนึ่ง เกมการเมืองก็อีกอย่างหนึ่ง แต่ที่เราพูดถึงเกมของกิเลสกับปัญญานี้ เกมธรรมปฏิบัติ เล่นเกมกันว่าใครจะชนะกัน ใครจะมีไหวพริบพลิกแพลง ได้ดีกว่ากัน ถ้าเกมปัญญาเก่งกว่าก็ชนะได้ ถ้าเกมกิเลสเก่งกว่าเขาก็ชนะเราต่อไป นี่คือการเล่นเกมกัน พลิกแพลงกัน ซึ่งไหวพริบกันว่าใครจะแน่กว่ากัน คือปีนเกลียวกันอยู่เรื่อยๆ ว่าใครจะอยู่เหนือใคร ระหว่างกิเลสกับปัญญา ใครจะฉลาดกว่ากัน

เหมือนกับเราตั้งเป้าขึ้นมา เอาเวทีขึ้นมาเวทีหนึ่ง ขึ้นปราศรัยที่ละคน เอ้า! กิเลสขึ้นปราศรัยก่อนสิ โลกที่เราอยู่มันมีดีอะไรบ้าง นี่คือการจัดเวทีขึ้นมา เล่นปราศรัยกัน เล่นเกมกันว่าใครจะพูดถูก ใครจะอธิบายถูกกับโลกอันนี้ ต่างคนต่างอยู่กับโลกอันนี้มาเหมือนกันทั้งหมด แต่ใครจะพูดถูกกว่ากัน

ถ้ากิเลสขึ้นเวทีปราศรัย มันจะออกมาในรูปดีทั้งหมด ไม่มีคำว่าชั่ว คำว่ารูปร่างดีอย่างเดียวไม่มีคำว่าเหม็นเลย หอมตลอด นี่คือการเกมของกิเลส มันเคยเป็นอย่างนั้น เอาเชิงเก่ามาพูด มันเคยหอมก็หอมต่อไป รูปมันน่ารักอย่างนั้น อย่างนี้ น่ากอดน่าจูบน่าชมอย่างนี้ หอมตะพืดตะพื่อ นี่กิเลสมันออกมาอย่างนั้น คือสายทางมันออกมาอย่างนั้น พอกิเลสพูดจบปั๊บ เอาปัญญาพูดดูสิ เอารูปอย่างเดียวกัน ใครจะมีความเห็นอย่างไรกับรูปอันนี้

ถ้าปัญญาขึ้นเวที ในเรื่องเดียวกันมันจะพลิกแพลงทันที เป็นหน้ามือหลังมือไปเลย ว่ารูปนี้เป็นสิ่งสกปรกโสโครก เป็นของเน่าของเปื่อย ไม่มีอะไรน่ากอดน่าชม เหมือนกับซากผิติด ปัญญาผ่านไปแล้วที่นี้ นี่ตรงกันข้ามกับที่กิเลสพูดเลย ปัญญาจะเริ่มเรียบเรียงว่ารูปของเราที่เกิดขึ้นมาจากสิ่งสกปรกตั้งขึ้นมาเลย ที่ว่ารูปเรานี่เกิดขึ้นมาจากสิ่งสกปรกนั่นคืออะไร? คือกลิ่นของพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายมารวมตัวกัน เรียกว่าสเปิร์ม เป็นน้ำมันใสน้ำมันข้น

แล้วรวมกันเป็นก้อนเลือดขึ้นมา ออกมาแล้วก็เป็นตุ่ม เป็นปัญญาสาขาค้นมา เป็นสองแขนสองขาหนึ่งหัวขึ้นมา ก้อนเลือดพ่อแม่ที่เราเกิดนี้สกปรกไหม? สกปรกมาก พอโตขึ้นมาก็เป็นตัวคน ก้อนเลือดก้อนเดียวนั้น นี่ตัวเริ่มต้นจริงๆ คือตัวธาตุขันธ์เรานี้เกิดมาจากก้อนสิ่งสกปรก

เมื่อโตขึ้นมาเป็นเด็กแล้วนี่ อาหารการกินทั้งหมดก็เอาสิ่งสกปรกทั้งนั้น มาเลี้ยงกันไว้ เอาข้าวมาเคี้ยวกิน นี่ก็ของสกปรกโสโครก เอาธาตุเลี้ยงธาตุกันไว้ นี่ตัวเรา ต้องเรียบเรียงว่าสกปรกมันมาจากที่ไหน เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว รูปร่างกายคนแต่ละส่วนมันมีอะไรบ้างที่ว่าเป็นของหอม? ไม่มีเลย ตั้งแต่เนื้อหนัง มังสัจ กระดูกทั้งหมด ร่างกายทั้งหมดสกปรกทั้งนั้นเลย แต่ถ้าเอา สิ่งทั้งหมดนี้ไปให้คนกอดกันได้ไหม เอาหนังข้างนอกปลิ้นพลิกเข้าไป เอาหนังข้างในออกมาข้างนอก กอดกันดูสิ กอดกันได้ไหม? ไม่ได้ มันสกปรกโสโครก แต่ละส่วนสกปรกทั้งหมดเลย นี่คือปัญญาพิจารณาเรื่องรูปนี้

ทีนี้เมื่อกินอาหารเข้าไปแล้ว จะมีธาตุไฟเผาอาหารส่วนนั้นแล้วก็ ย่อยออกไป ส่วนไหนเป็นประโยชน์ก็จะถูกซึมซับไปหล่อเลี้ยงร่างกายให้อยู่ได้ ส่วนที่เหลือก็กลายเป็นเศษออกไป ถูกธาตุไฟเผาลงไป เป็นกากเล็กกากใหญ่ ถ้ากากหยาบจริงๆ ก็ออกมาทางทวารหนัก ตอนเช้าคอยดูสิ อาหารอร่อยๆ นั้นแหละจะออกมาให้ดู เหม็นหรือเปล่า? ไปดูก็แล้วกัน เวลามันเข้าไปเป็น ยังไง? เวลาออกมาเป็นยังไง? เวลาอยู่ในท้องเป็นยังไง? มันสกปรกทั้งนั้นเลย อาหารบางสิ่งบางอย่างมันก็ซึมออกมาตามร่างกาย ตามรูขุมขน ออกมาทาง ตาเป็นยังไง? ออกมาทางหูเป็นยังไง? เขาเรียกว่าขี้หู ขี้ตา ขี้จมูก ขี้ฟัน ขี้รักแร้ ขี้ทุกอย่างออกมาทางร่างกายเรา ขี้ไคลด้วย ออกมาตามรูขุมขนทั้งหมด นี่คือนิเวศน์ว่าร่างกายเรสกปรกทั้งนั้น นี่คือเกมปัญญาว่ากันเรื่องรูป มันขัดกันกับสิ่งที่ กิเลสพูดทั้งหมดเลย

เราต้องฝึกปัญญามาต่อเกมต่อรองกันว่าใครจะพูดแน่กว่ากัน ระหว่าง ปัญญา กับสังขารทางกิเลส ใครจะมีความคิดเห็นตรงที่สุด ถูกต้องที่สุด หรือ แข่งกันด้วยวาจา แข่งกันด้วยความคิดพลิกแพลงความเป็นจริงออกมา

ใครจะรู้จริงตามเป็นจริงกว่ากัน ที่ว่ากิเลสมันรู้จริงเห็นจริงนั้นจริงไหม? มันไม่จริง เป็นของหลอกกันทั้งนั้นเลย ปัญญาพูดจริงไปตลอดเพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างสกรปรกทั้งนั้น ตัวอย่างผมของเรานี้ ถ้าไม่สระผมสักสี่วันห้าวัน จะเกิดอะไรขึ้น? มันจะสกรปรกโสโครกขึ้นมา หรือตัวเราทั้งหมดถ้าไม่อาบน้ำสักสองเดือนสามเดือน จะเกิดอะไรขึ้น? แผลงวันบินตามหลังเป็นฝูงๆ ขนาดเดินผ่านหมา หมายังมองหน้าว่าเกิดอะไรขึ้น นี่คนเรามันสกรปรกขนาดนั้น ทุกวันนี้เราอาบน้ำเฉยๆ นะ เหมือนกับว่าเราอาบน้ำกลิ้งตัวเองเอาไว้ ความสกรปรกไหลออกซีมออกทุกวัน

นี่ปัญญามันตรงกันข้ามกับที่กิเลสพูดทั้งหมด เราฝึกความคิดความเห็นแข่งกัน ความเห็นของปัญญากับกิเลสใครจะดีกว่ากัน ถูกต้องกว่ากัน **ทีนี้ใครเป็นผู้ตัดสิน? จิตเป็นคนตัดสิน** นั่นคือจิตเป็นประธานใหญ่ เขาจะให้ฝ่ายกิเลสกับฝ่ายปัญญาต่อสู้กันเรื่องวาทะเหตุผลต่างๆ ถ้าจิตเป็นธรรมจริงๆ จิตจะให้ใครถูกต้องที่สุด? ให้ฝ่ายปัญญาถูกต้องที่สุด ให้คะแนนชนะไป แต่เดี๋ยวนี้เราไม่มีปัญญา พอกิเลสบอกว่า “รูปน่ารักน่าชอบนะ” เราก็บอกว่า “เออ! ไช้ๆ” คือกิเลสถูกไปหมด ปัญญาเราไม่ได้สู้อะไรเลย พูดไม่เป็น กิเลสว่ายังไงเอาอย่างนั้น พอปัญญาเจียบไปก็ต้องยอมแพ้มันซะ ทั้งๆ ที่เรามีหลักฐานดีที่สุดในแต่เพราะคนพูดไม่เก่งจริง ของดีเลยกลายเป็นของไม่ดี มันเป็นอย่างนั้นไปอีก มันเสียของไป

เหมือนกับแม่ครัวนั้นแหละ ถึงจะมีเครื่องปรุงอาหารอย่างดีทั้งนั้นเลยที่ซื้อมามีแต่ของมีค่ามีราคาก็โละหลายๆ เหรียญ แต่พอมาถึงในครัว แม่ครัวไม่ตีก็ทำเสียหมด ไม่มีรสชาติอะไรเลย ปรุงอาหารก็ไม่เป็น ไม่รู้ว่าจัดไปบ้าง เค็มไปบ้าง ไม่เข้มข้นบ้าง สัดส่วนไม่ถูก สารพัดสารเพ นั่นคือแม่ครัวไม่ตีถึงเครื่องปรุงอาหารจะดีแต่ผลออกมาไม่ดี นี่ธรรมะก็เหมือนกัน ถึงธรรมะเราดีก็จริง แต่ปัญญาไม่ดี ก็แพ้กิเลสได้เช่นเดียวกัน ถ้าคนพูดดีๆ เก่งๆ สิ่งที่ไม่ดีก็กลายเป็นดีได้

หมากับคนอะไรดีกว่ากัน

ยกตัวอย่างที่เคยได้ว่ากันว่าหมากับคนอะไรดีกว่ากัน จับฉลากให้พูดแข่งกัน ถ้าใครว่าหมาก็ดีกว่าก็พูดไป ถ้าใครว่าคนดื่กว่าก็พูดไป ที่นี้กรรมการตัดสินเขา จะดูลักษณะและเหตุผลในการพูด ว่าใครพูดถูกพูดดี สามารถน้อมใจคนฟังให้เชื่อถือได้มากกว่ากัน หมาก็ดีกว่าคนยังงัยบ้าง? มันมีหลายอย่าง เช่น

๑) เวลาหมาวิ่งเข้าป่า รองเท้าไม่ต้องใส่ คนเลยสู้นหมาไม่ได้ มันต้องหารองเท้าใส่ไว้ก่อน กลัวเหยียบหนาม แสดงว่าเราต้องมีข้าวของหลายอย่าง หมาก็ดีกว่า มันไปได้เร็วกว่าคน มันไม่กลัวหนาม มันวิ่งเหยียบไปเลย จริงไหม? จริง

๒) เวลามันนอน มันก็ไม่ต้องมีหมอนนะ มันดื่กว่าคนหรือเปล่า? มันดื่กว่า มันนอนได้เลย ไม่ต้องว่าอะไร ไม่ต้องมีหมอนมันก็นอนหลับได้ เวลาอากาศหนาวมากๆ ไม่มีผ้าห่มมันก็หลับได้อีกแหละ

๓) เวลาอะไรเกิดขึ้นกลางค้ำกลางคืนมันวิ่งผ่านไปได้เลย คือมันไม่กลัวไม่กลัวผี (หลวงพ่อหัวเราะ) มันดื่กว่าคน คนนี่กอดคอกันอยู่ ยิ่งกลัวผีกันอยู่ มันตีเมื่อไหร่เล่า หมายถึงดื่กว่าคนไปอีก นี่เราขนาดพูดให้หมาก็ดีกว่าคนได้ ยังเอาชนะกันได้ คือเหตุผลมันมีในตัวของมันเองว่าหมาก็ดีกว่า

๔) เวลากินข้าวกินปลา หมาก็ดีกว่าคนน้ำก็ดื่ม ไม่ต้องมีถ้วยมีจาน มันวางกินธรรมดาที่อ้อมได้ มันดื่กว่าคน คนต้องมีถ้วยชามอะไรยุ่งไปหมดเลย ช้อนล่ะ? หมาก็ดีกว่าไม่มีช้อน (หลวงพ่อหัวเราะ) มันดื่กว่าคนนั่นแหละ

๕) หมาก็ดีกว่าไม่ต้องแปรงฟัน ไม่ต้องล้างตุตด้วยนะ เวลาถ่ายก็ไม่ต้องไปหาโถส้วมอีก หลายอย่างที่ยังมันดื่กว่าคน

๖) หมาก็ดีกว่าตีไหน? มันกินขี้คนได้ (หลวงพ่อหัวเราะ) คนกินขี้หมาได้หรือเปล่า? ก็กินไม่ได้ ไม่ตีเหมือนหมา ถ้าพูดกันจริงๆ ขนาดหมาก็ดีกว่าชนะคนได้เหมือนกันนะ คือพูดจริงพูดดีมีเหตุผล คนไหนที่ว่าดื่กว่าหมาก็ดูกดี เหตุผลน่าเชื่อถือได้ไหม ก็แพ้เหมือนกันนั่นแหละ

ธรรมเทศนา

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กัณฑ์ที่ ๒

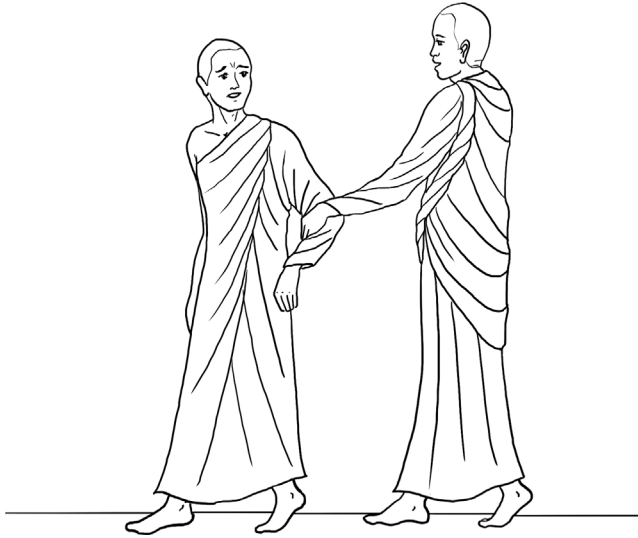
หลงอยากจะเทศน์สอนคน

กิเลสเอาไปกินหมด ของไม่จริงมันก็ออกมาจริงให้เราหลงได้ ก็เหมือนกับเรามาเกิดบ่อยๆ อยู่ทุกวันนี้ ใครเป็นคนจูงเรามา? กิเลสทั้งนั้นจูงเรามาบอกให้เรามาได้ กิเลสมันเก่ง มันสามารถที่จะหลอกให้คนโง่เง่าเต่าตุ่นมาเกิดกับโลกอันนี้ร้อยกัปพันกัลป์ จนลืมตัวลืมตนมาถึงปัจจุบันนี้ หนึ่งในนั้นก็หลงพ่อทูลนี่เอง มันดึงมาเกิดด้วย นี่แสดงว่าเรายังไม่มีปัญญารู้เท่าทันเราจึงหลงตามเขาไป ทุกคนก็เป็นเหมือนกัน แต่บัดนี้เรามาฝึกตัวใหม่ เมื่อเราเสียเปรียบต่อกิเลสเหล่านี้แล้ว ก็ต้องแก้ตัวให้ได้ นั่นคือต้องมีครูบาอาจารย์ใครเป็นครูบาอาจารย์? พระพุทธเจ้าเป็นครูบาอาจารย์ใหญ่ เป็นผู้ให้ข้อมูลธรรมะต่างๆ ได้ ในยุคนี้ได้มาเกิดในศาสนาพุทธถือว่าโชคดี หลักการต่างๆ ที่นำมาปฏิบัติต้องดูแนวทางเดิมของพระพุทธเจ้าให้ดี เอามาศึกษาและปฏิบัติตามท่าน หลายต่อหลายคนที่มาเกิดในโลกอันนี้ เดียวนี้คนเกือบเจ็ดพันล้านคน มีไม่กี่ร้อยคนที่เข้าใจหลักเหตุผลของพระพุทธเจ้า ดูตัวอย่างประเทศไทย ประมาณหกสิบล้านคน มีถึงล้านคนใหม่ที่เข้าใจศาสนาพุทธจริงๆ อาจมีจำนวนที่นับถือศาสนาพุทธถึง ๙๐% นับถือก็นับถือได้ แต่ที่รู้จริงเห็นจริง

ตามพระพุทธเจ้ามีถึง ๑๐% ไหม? มันจะไม่ถึงด้วยซ้ำไป นี่คือการไม่ศึกษาความจริงของธรรมะในพระพุทธศาสนา

มีอยู่ช่วงหนึ่งหลวงพ่อกเองเกิดปิติในธรรมะมาก อยากให้คนรู้จักศีล รู้จักธรรม มันเกิดขึ้นเอง ไม่รู้ว่าเกิดได้อย่างไรเหมือนกัน เกิดสงสารคนขึ้นมามากๆ ในสมัยนั้นเห็นใครก็อยากจับแขนเขาตึงมาเทศน์ให้ฟัง อยากสอนเขา ทั้งผู้หญิง ผู้ชายนั้นแหละ คือสงสารเขาว่าเขาเป็นคนโง่ ไม่มีโอกาสรู้จักเรื่องศีลธรรมต่างๆ เรารู้จักแล้วเราก็ออกไปสอนเขา ในปี ๒๕๐๕ ประมาณเดือนมกราคมหรือ กุมภาพันธ์ บวชมาใหม่ได้ไม่กี่เดือน ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ไปภาวนาตกหรืออะไรก็ไม่รู้ เวลานั้นสมาธิจิตสงบดีแล้ว รู้สึกเหมือนกับมีจักรเย็บผ้าคันหนึ่ง มันเย็บผ้าไหลออกมาเหมือนในโรงงาน คือแม้ไม่มีคนอยู่ที่นั่น แต่มีผ้าไหลเป็นตัวๆ เราก็ดูอยู่ พอจิตถอนออกมา หัวใจมันสั่นตึกๆ รู้สึกแปลกๆ ในช่วงเดียวกันประมาณ เกือบสว่าง ใจมันเกิดอยากจะทำเรื่องธรรมะต่างๆ เป็นพิเศษ ที่เราศึกษามาในอดีตตั้งแต่สมัยเป็นเนรทก็ดี สมัยเป็นพระก่อนหน้านี้ก็ดี เหมือนกับความรู้ทั้งหมดนั้นมันฟื้นขึ้นมา ไหลออกมาทั้งหมด ไม่มีอะไรปิดบังได้เลย ทุกอย่างมันกลืนไม่ทัน ธรรมะมันมาก ถัดต่อมาอีกเหมือนกับเราศึกษาธรรมะมาในอดีตชาติ ธรรมะนั้นมันไหลมารวมกันทั้งหมด มันมากจนทำอะไรไม่ได้เลย มันอยากพูดธรรมะหมวดนั้นให้คนฟัง อยากถามอยากตอบปัญหาให้คนด้วย ใครจะถามปัญหาให้เราขอ แต่หากคนฟังไม่ได้ เพราะมันรู้มากเกินไป

จึงไปหาเพื่อนองค์หนึ่งที่ปฏิบัติอยู่ด้วยกัน จะให้เพื่อนถามธรรมะถามปัญหาอะไรมาแล้วก็จะตอบ “อะไรก็ได้ในโลกทั้งหมดแสนโกฏิจักรวาลถามผมเถอะนะ อยากพูด อยากตอบ” ดุสิต นี้ใจมันสั่นตึกๆ อยากตอบปัญหาของคน ในช่วงนั้น ถ้าถามอะไรมาก็แล้วแต่จะไม่มีคำว่าติดขัดเลย มันมองเห็นเรื่องอดีตต่างๆ มาหมด ทางโลกถามมาเถอะรู้หมด ทางธรรมะถามมาก็รู้หมด ดุสิตเป็นขนาดนั้น นี่บวชมาได้ห้าเดือนหกเดือน เพื่อนก็ถามไม่เป็นอีกเพราะการศึกษาน้อย พอฉันข่าวเสร็จ เราก็ไปหาทุกวันจนเขารำคาญ ต่อมาท่านจึงไม่อยู่กุฏิเลย เข้าป่าไปเลย เราก็ยังตามหาท่านอีก คือจะให้ท่านถามปัญหาเรา

ช่วงนั้นมีโยมคนหนึ่งชื่อพ่อบุญยืน แกมาถวายน้ำอ้อยสดทุกวัน ปกติพอถวายแล้วก็กลับไป วันนั้นมาจึงหะพอดี้พอดี้ เธออยากจะพูดธรรมะอยู่แล้ว พ่อบุญยืนเป็นคนชอบฟังธรรม จึงบอกแกให้นั่งอยู่ก่อน แล้วเราก็เริ่มพูดธรรมะ ธรรมะก็ไหลไปๆ ห้าโมงเย็นจนเกือบทุ่มก็ยังไม่จบ แกก็ไม่ไปเพราะไปไม่ได้ ธรรมะไหลไม่หมด แกเองก็มีควายตัวหนึ่งผูกไว้ที่ทุ่งนา ตอนนั้นมันค้ำแล้ว เทศน์ยังไม่ทันจบ แกก็พูดขึ้นมาต่อหน้าเลยว่า “ครูบา! ผมจะไปเอาควายเข้าคอกแล้วได้ นี่มันค้ำแล้ว” แหม! มันยังไม่หมด แต่บอกแกไปว่า “เอาละๆ ไปเถอะ” จากนั้นมาหลวงพ่อก็อดฉันน้ำอ้อยเพราะแกไม่มาอีกเลย คือไม่กล้ามาให้สอนอีก นี่ให้ธรรมะมากเกินไปก็ไม่ดีเหมือนกัน อดน้ำอ้อยสดเลย แต่เราก็ยังเดินรอบวัดอีก เห็นใครก็กวักมือให้เขามาหา คือเธออยากจะเทศน์ พอเขาไม่มาก็ทำใหม่อีก วนอยู่อย่างนั้นแหละ

ช่วงนั้นเหมือนกับหลับไม่ตื่น มันอยากจะเทศน์อย่างเดียว ความคิดไหลอยู่ตลอด ถ้าไม่มีคนถาม เราก็ตั้งคำถามให้ตัวเอง เรื่องโลกอะไรต่างๆ ชุดคู้ยขึ้นมา เป็นยังไงโลกอันนี้ เหตุผลที่คนมาเกิดเป็นยังไง ถามคนเดียวตอบคนเดียว อยู่อย่างนั้น นี่สนุกดีเหมือนกัน

ต่อมา ก็ถึงวันพระ พอฉันอาหารเสร็จญาติโยมเขาก็ว่า “ครูบา! ผมอยาก ฟังธรรมครูบาอาจารย์หน่อย ไม่ได้ฟังเทศน์มาหลายปีแล้ว” กลุ่มเขามี ประมาณสัก ๒๐ คนได้ ทั้งผู้หญิงผู้ชาย พอต้องค้ำข้างหน้าที่บวชพร้อมๆ กัน เขาพูดว่า “โห้! อาตมาบวชใหม่พ่อเอ๊ย เทศน์ไม่เป็นหรอก” ในใจเราก็ตี “ฮึ้ย! เทศน์ไม่เป็นทำไมไม่บอกให้เราเทศน์หนอ” ใจมันอยากตำหนิพระองค์นั้นขึ้นมา พอโยมกลับไปเลยถามท่านว่า “เมื่อไหร่เวลาบอกให้เทศน์ ทำไมไม่เทศน์ล่ะ?” ท่านก็ว่า “เทศน์ไม่เป็น” เราก็อ้างว่า “เทศน์ไม่เป็นทำไมไม่ให้ผมเทศน์ล่ะ?” ท่านเลยเถียงว่า “โห้! ลืมๆ อาทิตยหน้าๆ” เราก็อวยอาทิตยหน้าๆ นับทุกวัน วันนี้ ก็ค่ำ ไลน์บอกอยู่นั้นแหละ กว่าจะถึงอาทิตยหน้ามันนาน เจ็ดวันเหมือนกับนาน เป็นเกือบเดือน ความตั้งใจเราจดจ่ออยู่ที่อาทิตยหน้า แต่กว่าจะถึงวันนั้น จิตมันวุ่น ธรรมะมันไหลขึ้นมาตลอด มันเลยนอนไม่เต็มที เวลาเดินจงกรม ก็เหมือนกับไม่ได้เดิน เอาไฟฉายไปดูรอยเดินก็มีอยู่ แต่รู้สึกเหมือนไม่ได้เดิน ใจมันเตลิดเปิดเปิงเข้าป่าเข้าดงไป แสดงว่าแม้เราไม่ได้ตั้งใจ เราก็ดูเดินกลับไป กลับมาได้เหมือนกัน

จนถึงวันพระถัดมา พอญาติโยมกินข้าวกินปลาเสร็จ พระเพื่อนก็ถาม คณะโยมขึ้นมาว่า “พ่อออก! อยากฟังธรรมะอยู่บ่?” เขาก็ว่า “อยากฟังอยู่แล้ว ข้าน้อย” เพื่อนเลยบอกว่า “อย่างงั้นก็ให้ครูบาทูลเทศน์ให้ฟังเด้อ” เขาก็ว่า “ครับ นิมนต์ๆ” นี่เหมือนกับว่าอะไรสักอย่างหนึ่ง ใจมันปลื้มขึ้นมาเพราะอยาก ฟุดธรรมะ เราก็อธิษฐานตั้ง “นะโม ตัสสะ ...” แต่ภาซิตต่อไปว่ายังไม่ได้เพราะเพิ่ง บวชใหม่ ก็เลยเริ่มเอาง่ายๆ “กุสลา ัมมา อะกุสลา ัมมา ...” กลับตาว่อกันไป ธรรมะก็ไหลไปๆ ตอนนั้นไม่มีนาฬิกา เราบ้าคำพูดอยู่นานเท่าไรก็ไม่รู้ คือ ลืมตัวไป เหนื่อยมากจริงๆ นี่เลยรู้ว่าพูดนานแล้ว พอเทศน์จบลง ชายคนเฒ่า คนแก่สามคนก็กลานเข้ามา ขอตั้งขาไปภูหัวภูหน้าเขา เขาบอกว่าเกิดมาไม่เคย ฟังธรรมะอย่างนี้มาก่อนในชีวิต สมัยก่อนพระผู้หลักผู้ใหญ่ก็ไปเทศน์ให้เขาฟัง แต่ไม่เคยมีปิติยินดีอย่างนี้ เขาว่า “ครูบาทูล อู๊ย! ขนาดบวชมาพรรษาเดียวบ่ ถ้าได้สืบทอดพระธรรมจะขนาดไหน” เขาก็พรรณาน่ากันไปอีก

หลังจากผ่านวันพระ ก็นึกว่าธรรมะมันจะหายไป แต่มันไม่หาย ยังเท่าเดิม ยังไหลตลอดทั้งวันทั้งคืนไม่หยุดไม่หย่อน มันเหนื่อยคิดเหนื่อยพิจารณา เลยมาคิดว่า “ทำยังไงดีหนอ จะทำให้ธรรมะหยุด” ในช่วงนั้นทำสมาธิไม่ได้ ก็เลยไปเข้าห้องส้วมกัมมัฏฐาน เป็นส้วมบ่อหลุมธรรมดาๆ ไม่มีหัวส้วม คือขุดหลุมลงไป แล้วเอาไม้คั่นบนหลุม แล้วก็นั่งถ่ายของๆ เหนื่อยเอง ระหว่างที่ถ่ายก็มองลงไปข้างล่าง เห็นพวกหนอนตัวเล็กตัวใหญ่กำลังเจาะกินกัดกินกันให้วุ่น ก็เลยสงสัยว่า นี่หนอนมันหลงอะไร? หลงชี้หลงอิวว่าเป็นของดีของดี มันยังกินกันอยู่อย่างนี้ มันรู้ว่าเป็นขี้หรือเปลา่ มันนึกว่าเหม็นหรือเปลา่? ไม่รู้ หนอนมันหลงตัวเอง จากนั้นก็อปนโยโก คือน้อมเข้ามาว่าใจเราก็เหมือนกับหนอนนั้นแหละ เรากำลังหลงธรรมะ หลงตัวเอง ที่นี้วูบเดียวเท่านั้น ความหลงต่างๆ ธรรมะต่างๆ ที่เกิดขึ้น มันหายไปในช่วงพริบตา นั่งของๆ อยู่จนสะดุ้ง ธรรมะหายไปหมด มันเบา นึกหาไม่พบไม่เจออะไรทั้งสิ้น นี่เวลามันหาย เราเอาหนอนมาเป็นธรรมะ เอาขี้อยู่ในส้วมมาเป็นธรรมะสอนตัวเอง นี่เกิดขึ้นในปี ๒๕๐๕ ถ้าไม่พิจารณาให้ดีแล้ว เราจะลืมตัวเองได้ง่าย แล้วก็รู้ด้วยว่าไม่มีอะไรจะมาปิดบังได้เลย

สำคัญคือฝึกปัญญาส่วนตัว

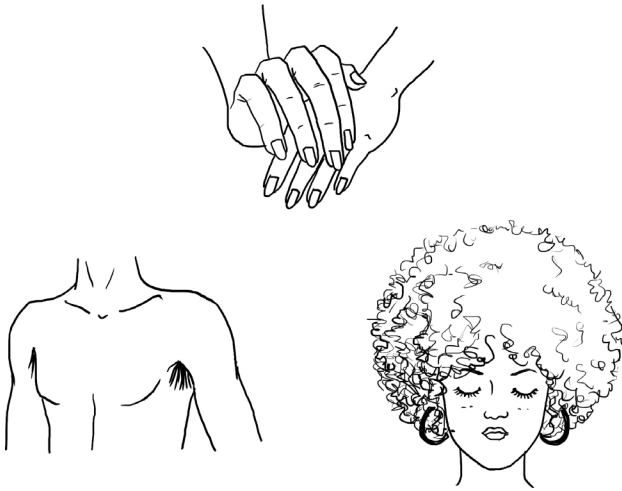
นี่ปัญญา ต้องฝึกคิด โดยเฉพาะหลวงพ่อก็คือเป็นคนมีแนวความคิด มันเป็นเรื่องของตัวเองก็ว่าได้ มันเป็นคนมีความคิดติดมาในอดีต ถ้าเราฝึกคิดใหม่อยู่เรื่อยๆ มันก็เกิดขึ้นมาอีก ตั้งแต่วัยเด็กหลวงพ่อก็มีความคิดแปลกๆ กว่าหมู่คณะเขา เราจะเป็นคนวิจยวิเคราะห์ตัดสินชี้ขาดเรื่องต่างๆ ได้ มีนิสัยเป็นอย่างนั้น คือเป็นของเดิม เมื่อมาปฏิบัติก็ต่อของเก่าไปใช้ได้เลย มันก็ไปกันได้ แต่อันนี้ไม่สำคัญ ตัวใครตัวมัน ผู้ภาวนาปฏิบัติไม่จำเป็นจะต้องเป็นอย่างนี้ทั้งหมด ถึงจะเริ่มจากปัญญาน้อยๆ ก็สามารถบรรลุธรรมได้ ไม่ใช่ว่าพระอริยเจ้าจะเทศน์เก่งทั้งหมด บางคนเทศน์ไม่เป็น แต่ภาวนาเป็นคิดเป็น

อันนี้ดี นี่ความคิดกับปัญญามันมีอยู่กับทุกคน บางคนคิดเก่งเหมือนกันแต่เทศน์ไม่เก่ง นั่นคือคนเรามีปฏิภาณไม่เหมือนกัน แต่ยังไงก็ต้องหัดคิดให้เก่งเอาไว้ก่อน ถึงปัญญาจะออกมาพูดให้คนฟังภายนอกไม่ได้ก็ไม่สำคัญ สำคัญคือเราคิดส่วนตัวเป็น นี่ปัญญาของเรา

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้ให้แนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจนมาก หลวงพ่อเคยศึกษาธรรมะมามาก เมื่อศึกษาดูแล้ว หลักที่สอนกันในสมัยนั้นส่วนใหญ่เป็นหลักปัญญา ในครั้งแรกที่พระพุทธเจ้าได้สอนพุทธบริษัทนั้น เริ่มจากอะไร? เริ่มจากปัญญา เริ่มสอนให้ใครก่อน? เริ่มสอนให้ปัญจวัคคีย์ ทั้งห้าเป็นกลุ่มแรก กลุ่มนี้เขาต้องสร้างปัญญาขึ้นมา พระองค์ก็ฝึกปัญญาให้เขา ในท้ายที่สุดก็บรรลุธรรมด้วยปัญญาเช่นเดียวกัน โดยคนกลุ่มนี้ไม่ต้องมีความชำนาญในฉานในสมาธิอะไรเลย คำว่าสงบก็ไม่รู้ ฉานก็ไม่รู้ แต่มาเป็นสมาธิแค่ประเดี๋ยวประด๋าว เป็นช่วงไหน? เป็นช่วงที่นั่งฟังเทศน์ พระพุทธเจ้า สมาธิที่เป็นทำยังไง เขานึกคำบริกรรมไหม? ไม่ คือตั้งใจฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นสมาธิตั้งใจมั่นเท่านั้นเอง แล้วก็พิจารณาตามคำสอนไปด้วย สุดท้ายพระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน นี่คือใช้ปัญญาเป็นจุดเริ่มต้น

ถ้าเราศึกษาแนวทางการปฏิบัติในสมัยครั้งพุทธกาลแล้ว พระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัทด้วยปัญญาเป็นหลักยืนตัวมาโดยตลอด เป็นหลักแนวหน้าเลย คนที่ไปฟังธรรมพระพุทธเจ้า ท่านจะให้ปัญญาาก่อนทั้งนั้น สอนเรื่องแนวความคิดความเห็นก่อนทั้งนั้นเลย ให้คนฟังคิดเป็นและเห็นถูกต้องตามหลักความเป็นจริง นี่หลักครั้งพุทธกาล

ถ้าเราไปอ่านในพระไตรปิฎก แทบทุกหน้าเป็นหลักปัญญาทั้งนั้นเลย หลวงพ่อตรวจดูทั้งหมดแล้ว ในพระสูตรหน้าไหนก็ตามเป็นปัญญาทั้งนั้น แต่คนไม่เอามาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ คือมองข้ามไป อ่านก็อ่านไปอย่างนั้น แต่เอาของจริงไม่เป็น หลักปัญญาในพระไตรปิฎกมีถมเถไป คือเกือบทั้งหมดนั้นแหละ เพียงแต่เราไม่ได้เอามาปฏิบัติตาม ตัวอย่างบพทวมนต์ต่างๆ เช่น ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร อ่านคำแปลดูสิ เป็นปัญญาไหม? เป็นปัญญาทั้งนั้นเลย

หรือไปดูบทอาทิตตปริยายสูตร เวลาแปลออกมาก็เป็นปัญญาอีก มีเนื้อหาเกี่ยวกับไฟ รากะ โทสะ โมหะ ทั้งหมดคือไฟ หรือไปดูบทอนัตตลักขณสูตร ก็เหมือนกัน เป็นปัญญาทั้งนั้นเลย

ตัวอย่างเราสวดมนต์หรือทำวัตรเช้ากันทุกวันๆ “พุทโธ สุสุทโธ ...” ไปดูตอนหนึ่งเรื่องรูปและเวทนาในชั้น ๕ “รูปัง อนิจจัง” ว่าทำไม? นี่ปัญญา “เวทนา อนิจจา สัญญา อนิจจา” นี่ก็ปัญญาทั้งนั้น แต่เรามองข้ามไปหมด ของกินมันมีอยู่ในมือแต่เราไม่เอา คำว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ต้องใช้ปัญญาพิจารณาทั้งนั้น “รูปัง อนิจจัง” คำว่ารูปไม่เที่ยง ไม่เที่ยงอย่างไร คำว่า “รูปัง อนัตตา” คำว่ารูปเป็นอนัตตา มันหมดสภาพไปอย่างไร ต้องเอามาพิจารณาด้วยนะ นี่คือหลักปัญญาทั้งนั้นเลย เปิดตำราดูก็แล้วกัน ตัวบาลีอยู่นี่ เคยเปิดดูไหม เป็นหลักปัญญา ไม่ใช่ว่าสวดธรรมดาๆ นะ หรือ บทสวดอาการ ๓๒ “เกสา โลมา นขา ...” นี่ปัญญาอีกแหละ คือให้คิดลงสู่ ความสกปรกโสโครก ให้ฝึกคิดให้เป็น

แต่ถ้าคิดไม่เป็นแล้ว จะมีปัญหามากในการปฏิบัติ ถึงจะรู้ธรรมะดีก็ทำอะไรไม่ได้เลย ก็เหมือนกับแม่ครัวนั้นแหละ ถึงจะมีเครื่องปรุงอาหารอย่างดี

แต่ถ้าแม่ครัวไม่มีฝีมือ ก็ไม่มีคุณค่าอะไรเลย ทำเสียหมดเลย อาหารที่ทำออกมา ก็ไม่มีคุณค่าเลย ถ้าคนไม่ชำนาญงานก็ทำอะไรไม่ได้สักอย่าง การก่อสร้างบ้านก็เหมือนกัน ถ้าช่างไม่มีความชำนาญ สร้างบ้านไม่ดี บ้านก็เละหมด เพราะไม่เข้าใจ จึงทำอะไรไม่เป็น นี่ธรรมชาติที่มีอยู่ ถ้าเราพิจารณาไม่เป็น มันก็เสียหมดเลย อ่านธรรมะทั้งวัน สวดธรรมะทั้งวัน แต่เอามาปฏิบัติไม่ได้

ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ

คำว่าปฏิบัติ หมายถึงว่าปรับตัวเองให้เข้ากับธรรมชาติได้ ไม่ใช่ทำพูดได้ แต่ปฏิบัติไม่ได้ การปฏิบัติ คือปฏิบัติตัวเราเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ดีขึ้น มันมีทั้งการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน คือการปฏิบัติภายในสังขมนี้ไม่ให้มีความคะนอง ดั่งบทสวดที่ว่า “อัมปะคัพโภ ...” เป็นผู้ไม่คะนองกายและวาจา นั่นคือต้องพิจารณาว่ากายคะนองมันไม่ใช่อะไร วาจาที่เหมือนกัน ไม่ให้คะนองทางวาจา ใจก็ไม่ให้คะนองทางใจ นี่คือการรักษาและปฏิบัติตัวเองให้อยู่ในความปกติ หากทำไม่ได้ก็จบแค่นั้น บางทีคนรู้ธรรมะดี อันนั้นก็รู้ อันนี้ก็รู้ แต่กิริยาภายวจาไม่ใช่เป็นนักปฏิบัติเลย หลายคนคุยธรรมะเหมือนกับว่า รู้เห็นทั้งหมดในมรรคผลนิพพาน แต่เวลาพูดเขาคำกั้นตักัน เวลาไปไหนก็นินทาว่าร้ายกัน อย่างนั้นไม่ใช่ปฏิบัติเลย นี่มันแค่รู้ธรรมะเฉยๆ คือรู้ตามสัญญาในตำราที่ศึกษามาเท่านั้นเอง ทำอะไรไม่ได้เพราะรู้แค่นั้น แก้อะไรไม่ได้เลย ต้องให้มันรู้จริงเห็นจริงสิ เวลาแก้ก็ต้องแก้ที่ความเห็นตัวเอง เราต้องพิจารณาสนใจตัวเองให้เป็น คิดบ่อยๆ พิจารณาบ่อยๆ หาเหตุผลต่างๆ มาลบล้างกัน ให้ใจรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง ในการคิดอย่างนี้ เราอยู่คนเดียวดีที่สุด นี่จุดเริ่มต้น คือการพิจารณาให้รู้จริงตามความเป็นจริงเป็นหลักการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน

ในขั้นที่สอง ตัวสำคัญคืออะไร? คือทำใจให้เป็นไปตามสิ่งที่เรารู้ ในภาคปฏิบัติ การรู้จริงตามความเป็นจริงเป็นการวางฐานให้ถูกต้องเท่านั้น ตัวนี้มันยังทำอะไรไม่ได้ ตัวจริงคือทำใจให้เป็นตามที่อยู่ แต่คนไม่ทำสักทีหนึ่ง

แค่รู้เฉยๆ เวลาคุณธรรมะอย่างนี้ถูกไหม? ถูก ไม่ว่ากัน แต่ความรู้อันนั้นจะ
ไปละความเห็นผิดไม่ได้ เพราะมันทำใจตัวเองไม่เป็น การทำใจนี้สำคัญที่สุด
ต้องฝึกไปเรื่อยๆ ไม่ใช่รู้ธรรมะดีก็พอแล้ว คำสอนพระพุทธเจ้าไม่เหมือนกับ
ไสยศาสตร์ ไม่ใช่ท่องบ่นให้มันดีขึ้นมา ไม่ใช่อย่างนั้น มันต้องทำอะไรไปเอง

ในภาคปฏิบัติให้เราเริ่มไปเรื่อยๆ ก็แล้วกัน มีอะไรทำได้ทำไปเลย
ถึงมาปฏิบัติระยะสั้นๆ ก็เอามันให้เต็มที่ มาฟังหลวงพ่อบุญธิบายให้เหตุผล
แล้วก็นำอธิบายต่างๆ ไปคิดพิจารณากัน คือธรรมะที่เราฟังอยู่ที่นี้ กลับไปที่
บ้านก็เป็นธรรมะเดียวกัน คือมาฟังเอาหลักการและวิธีการเฉยๆ เราต้องหา
วิธีฝึกปัญญาตัวเองให้ได้ นี่ให้ฝึกคิด พยายามหาเหตุผลมาคิดพิจารณาให้
ต่อเนื่องกันให้ได้

ปัญญาเป็นหลักพิจารณา หมายถึงความคิดนั่นเอง ในการฝึกปัญญาเรา
อย่าซีเกียจคิด การพิจารณาธรรมะอย่างกลัวว่าจะฟุ้งซ่าน ไม่อย่างนั้นมันจะ
หยุดคิดทันที เพราะตัวฟุ้งแม้มันเป็นภัยกับสมาธิ แต่เข้ากันได้กับปัญญา
เป็นตัวหนุนปัญญา ยิ่งฟุ้งก็ยิ่งคิดได้ดีขึ้น คือเอาการฟุ้งไปใช้ทางปัญญา
ได้เลย แต่ระวังให้ดีอย่าให้ฟุ้งไปตามสังขารเท่านั้นเอง บางครั้งการฟุ้งไม่ดี
แต่เราเอามาทำให้ดีก็ได้ คือเราใช้งานมันเป็น เหมือนกับพิษงู ถึงมันร้ายกาจ
อย่างไรก็ตาม แต่ถ้าเราเอามาทำให้ดีก็ได้ เอาพิษงูมาเป็นยาแก้พิษงูเองได้
ทำเป็นยาเซรุ่มได้ นี่แนวความคิดเราในเบื้องต้นอาจไม่ดีก็จริง แต่หากเอามา
ประกอบกับปัญญาแล้วมันก็ดีได้ ความคิดมันเป็นตัวหนุนปัญญาได้ แต่ระวัง
อย่าให้มันคิดทางสังขารเท่านั้น สังขารเป็นการปรุงแต่ง ปรุงไปเรื่อยๆ ตามโลก
ตามสงสารไป นี่ต้องระวังตัวนี้ พยายามฝึกคิดทางปัญญาเอาไว้ เพราะถ้า
ปัญญาไม่มี ความรู้ในทางธรรมะก็ไม่มี มันจะไปคิดตามสังขาร หรือหาก
เราพยายามคิดเต็มที่แล้ว แต่ข้อมูลให้คิดไม่มี ก็จะคิดไปตามสังขารเช่นกัน
ดังนั้นพยายามหาธรรมะอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบปัญญาให้ได้
มากที่สุด นี่คือหลักในการฝึกปัญญาตัวเอง

บางทีเรารู้ตำราดีอยู่ก็ตาม แต่เลือกธรรมะไม่เป็น หากธรรมะที่เรา
เลือกนั้นสูงไป ก็ยังเอามาใช้ในการภาวนาปฏิบัติไม่ได้ ให้เราเลือกธรรมะที่

เหมาะสมกับเราที่สุดมาปฏิบัติ ธรรมะอะไรที่มันเหนือเราไปอย่าเอามา เอาไป
เก็บไว้ก่อน ยังไม่ถึงเวลาจะใช้งานธรรมะหมวดนั้น เปรียบเหมือนกับยาที่เรา
มีอยู่ประจำบ้าน เรามียาหลายอย่าง แต่ยาใดที่ยังไม่จำเป็นเราไม่ต้องไปกิน
เอาไว้ก่อน กินยาที่จำเป็น เวลาปวดหัวก็กินยาแก้ปวด เวลาท้องร่วงขึ้นมาก็
กินยาแก้ท้องร่วง การภาวนาก็เหมือนกัน **เอาธรรมะที่จำเป็นมาปฏิบัติก่อน**
ถ้ายังไม่จำเป็นค่อยว่ากันทีหลัง ไม่ใช่ว่าภาวนาลามไปทั้งหมดไม่ได้ มันจะยุ่ง
เกินไป ปัญญาที่ปลมกันเอง แล้วจะทำอะไรไม่ได้เลย จะเกิดความสับสนขึ้นมา
ว่าอะไรถูกอะไรผิด ถ้าเป็นแกงก็เป็นแกงโหระนั้นแหละ แกงของภาคเหนือเขา
แกงโหรก็คือแกงทุกอย่างมารวมกัน อาหารทั้งหมดต้องลงหม้อเดียวกัน

การภาวนาต้องเลือกหมวดธรรมะที่เหมาะสม มันมีขั้นตอนของ
การปฏิบัติ บางทีธรรมะที่เราศึกษามาเป็นธรรมะของพระอรหันต์ แต่เราเป็น
ปุถุชนคนธรรมดามีปัญหาเท่าทางอึ่งด้วยเข้าไป อยากเอาไปปฏิบัติเพื่อให้เป็น
พระอรหันต์ มันก็เกินความพอดี ภูมิธรรมพระโสดาบันยังทำไม่ได้เลย มันจะ
เป็นพระอรหันต์แล้ว ดุสิต มันต้องเริ่มจากพื้นๆ นี้ไปก่อน ค่อยเป็นค่อยไปใน
เบื้องต้น ไต่ขั้นบันไดขั้นแรกให้เป็นก่อน นี่คือภาคปฏิบัติ

ไตรลักษณ์เป็นหลักยืนตัวในการปฏิบัติ

โยม: เมื่อกี้หลวงพ่อบอกว่าอย่าให้ฟังตามสังขาร แล้วบอกว่าสังขารคือการปรุงแต่งตามโลกตามสงสาร แล้วการปรุงแต่งในทางที่ดีเป็นยังไง?

หลวงพ่: อันนั้นไม่ใช่การปรุงแต่ง เขาเรียกปัญญา คำว่าปรุงแต่งเป็นสมมติทางโลก การปรุงแต่งในทางที่ดีเป็นปัญญา ไม่ใช่สังขาร

โยม: เวลาที่เราเลือกแนวทางการปฏิบัติ เมื่อเราไม่มีญาณหยั่งรู้ว่าแนวทางไหนเราเคยปฏิบัติมาก่อน แต่ถ้าการปฏิบัติของเราทำให้เรามีความพอใจหรือมีความเข้าใจ อย่างการเลือกปฏิบัติในสติปัฏฐาน ๔ ถ้าเราดูธรรมารมณ์และมีความพอใจอย่างนั้น มันจะเป็นนิสัยเดิมของเราหรือเปล่า?

หลวงพ่: ในการภาวนา เราก็กินๆ ไปด้วย ไปก่อน เหมือนกับการกินยา กินเม็ดนั้นบ้าง เม็ดนี้บ้าง ดูว่าเม็ดไหนมันถูกกับโรคของเรา กินหาเอา เรียกว่าเดากันพอสมควร ในยุคนี้ ถ้าหากว่าอาการมันดีขึ้นก็กินต่อไปเท่านั้นเอง คือเสี่ยงๆ สุ่มๆ เดาๆ เท่านั้น ถ้าสุ่มถูกก็ดีไป ผิดไปมันก็ยุ่งอีก ให้เอาความจริงมาเป็นหลักให้มากที่สุด คือหลักไตรลักษณ์ เอาไตรลักษณ์มาเป็นตัวมาตรฐานเอาไว้ หลักนี้มันคลุมทั้งหมด บารมีเก่าที่เราสร้างมาในอดีตก็อยู่ในไตรลักษณ์เช่นเดียวกัน ส่วนปลีกย่อยก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ต้องค้นหากันไปเอง ให้มีความชำนาญในการพิจารณาด้วยปัญญา เพราะไตรลักษณ์เป็นตัวฝึกปัญญา การฝึกปัญญานี้ อย่าเพิ่งหวังให้มันละลอนปล่อยาง ขอเพียงให้ถูกทางไว้ก่อน แล้วค่อยๆ เสริมสร้างบารมีนิสัยให้ดีขึ้น สร้างอินทรีย์ให้แก่กล้าขึ้น เหมือนกับตอนนี้เรากำลังรดน้ำใส่ปุ๋ยต้นมะม่วงต้นหนึ่ง ปลูกลงดินไป เรากำลังรดน้ำใส่ปุ๋ยอยู่ขณะนี้ อย่าเพิ่งหวังว่าให้มันออกลูกนะ อย่าเพิ่งไปคิด มันต้องใส่ปุ๋ยไปเรื่อยๆ รดน้ำไปเรื่อยๆ ดูแลรักษาไปเรื่อยๆ ดูแลป้องกันแมลงต่างๆ ไปเรื่อยๆ บางทีสี่ห้าปีมันถึงจะออกดอกให้เรา ไม่ใช่ว่าวันนี้ปลูกวันเดียวไม่เห็นออกลูกก็พินทั้งชะ ทำให้เสียโอกาสไปเลย มันเพียงแต่ยังไม่ถึงเวลาของเรา คือบารมีของคนเราไม่เหมือนกัน บางคนเขาสร้างบารมีจนจะเต็มไถอยู่แล้วนะ แต่มัน

ไม่เต็ม ยังขาดอยู่สักหนึ่งชั้น บัดนี้เทให้ถูกถึงเต็มมันก็เต็มแล้ว แต่ถ้าเทไม่ถูกถึงเต็มก็ยังไม่เต็มอีก เสียเวลาไปอีก นี่คือลักษณะสุ่มเตา

ในยุคนี้สมัยนี้ ถ้าหากว่ามีพระพุทธเจ้ามาเกิด คนจะเป็นพระอรียเจ้าได้มากมายจริงๆ เพราะมีคนตั้งใจภาวนามากในยุคนี้ ทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ แต่ก็ไม่รู้จักแนวทางของตัวเองว่าปฏิบัติมาอย่างไร คือสนใจปฏิบัติอยู่ แต่ก็พากันทำสมาธิอยู่นั้น “พุทโธๆ” พุทเป็นนกแก้วนกขุนทองไม่รู้เรื่องอะไรเลย ถ้าพระพุทธเจ้ามาเกิดในยุคนี้ คนจะเป็นพระอรียเจ้ากันมากทีเดียว เพราะพระองค์มีญาณหยั่งรู้ลักษณะการสร้างบารมีมาของแต่ละคน แต่บรรดาครูบาอาจารย์พระอรหันต์ทั้งหมดในยุคใดก็แล้วแต่จะไม่มีญาณนี้เป็นญาณของพระพุทธเจ้าองค์เดียว แม้พระโมคคัลลานะก็ไม่มี พระสารีบุตรก็ไม่มี การสอนจึงต้องเป็นการสุ่มเตาไปอย่างนั้น

นี่เราเอาหลักปฏิบัติมาใช้ให้ตึกแล้วกัน ให้เป็นไปในแนวทางตามหลักไตรลักษณ์ให้มากที่สุด คือทำให้เราจะไม่ผูกพันกับของสิ่งใดๆ เรื่องวัตถุมงคลทั้งหลายทั้งปวง เราพยายามฝึกใจให้ปฏิเสธให้ได้ทุกอย่าง พยายามฝึกใจมากๆ ถึงมันยังปฏิเสธไม่ได้ก็พยายามฝึกไว้ก่อน ฝึกใจให้เห็นว่าวัตถุมงคลมันไม่ใช่ของของเราที่แน่นอน ต่อไปมันจะรู้เอง เมื่อจิตเราปฏิเสธของสิ่งใด มันจะไม่เอาสິงนั้นแล้วคือไม่ผูกพันยึดติดนั่นเอง เพราะฉะนั้น ถ้าใจยังยึดติดผูกพันสิ่งนั้นสิ่งนี้อยู่ แสดงว่าใจยังปฏิเสธไม่ได้ ก็ปฏิบัติกันต่อไป ฝึกใจกันต่อไป

หลักปฏิเสธ คือไม่ผูกพันกับสิ่งใดๆ เป็นส่วนความรู้สึกรภายใน เรียกว่าตัวอกิริยา โดยตัวอกิริยานี้ปฏิเสธได้เลย แต่การปฏิบัติต่อกันทางภายนอก เรียกว่าตัวอกิริยา ส่วนนั้นเราทำตามปกติ วัตถุมงคลที่มีอยู่ทั้งหมดเราเอาไหม? เอา เป็นตัวอกิริยา หาไหม? หา เป็นตัวอกิริยา ส่วนใหญ่หามาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้น หรือบางทีก็เพื่อส่วนตัวบ้าง คือไม่มีอะไรเป็นของของเราที่แน่นอนคือทำใจปฏิเสธได้เลย แต่ถ้าจะมานึกว่าสมบัตินี้เป็นของของเรา มันอายตัวเองด้วยซ้ำไป มันรู้ว่าไม่มีอะไรเป็นของของเราแล้ว พอใจปฏิเสธแล้วมันเบา หลวงพ่อเคยมาแล้วเลยมาบอกให้ฟัง จะมีใครทำเหมือนกับหลวงพ่อบ้างไหม

จะเอาหรือเปล่า หรือกลัวว่าจะไม่มีอะไรเป็นของของเราอีก จริงๆ คือไม่ต้อง
ทิ้งหรอก เอาอยู่นั้นแหละ แต่ต้องเอาเป็นเพียงตัวกิริยา มีเงินมีทองเป็นหมื่น
เป็นแสนก็ตาม เอาทั้งหมด แต่ไม่ติดใจในของสิ่งนั้นว่าเป็นของของเรา

ธรรมเทศนา

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กัณฑ์ที่ ๓

ปัญญารอบรู้ในฉนวน

นี่เรามาพิจารณาให้ตี คนที่ไปรูปโลกนั้นเขาอยู่อย่างไร เขาไปได้อย่างไร นั่นคือ เขาทำสมาธิภาวนาด้วยการเข้าฉนวน คือเป็นรูปฉนวน มาวันไหนก็ทำสมาธิ จิตสงบตั้งลงเป็นฉนวนนั้นฉนวนนี้ขึ้นมา เมื่อตายไปแล้วก็ไปเกิดเป็นรูปพรหมต่อไป เมื่อหมดอำนาจของรูปพรหมก็กลับลงมาเกิดเป็นมนุษย์ วนกันอยู่ อย่างนี้ มันไม่ต้องไปไหนมาไหน หรือผู้จะไปเกิดในอรุปรหมก็เหมือนกัน ทำสมาธิเพื่อเป็นฉนวนเช่นกัน แต่ทำจิตสงบจนถึงขั้นละเอียดสูงสุด เรียกว่า อรูปฉนวน คือไม่มีตัวตน เมื่อเขาเหล่านี้ตายก็ไปเกิดเป็นอรุปรหมอันยาวนาน ถึงพระพุทธเจ้าหลายพระองค์จะมาตรัสรู้ในโลกอันนี้แล้ว ก็ยังไม่ลงมาเกิด เพราะฉนวนมีอายุยาวนาน เมื่อฉนวนเสื่อมไปก็ลงมาเกิดในโลกนี้อีกตามเดิม มันไปไหนไม่ได้ เพราะการทำสมาธินี้มันอยู่ในขั้นกามาวจรกุศล ยังไม่ได้เข้า ขั้นโยคาวจรกุศล จึงยังพ้นไปไม่ได้ เวลาศึกษาโลก ก็ต้องดูว่าจะภาวนาปฏิบัติ ไปในทิศทางไหนที่จะไปสู่มรรคผลนิพพานได้ นี่ผู้ที่ปฏิบัติทำแต่สมาธิเก่งๆ ไปมรรคผลนิพพานไม่ได้ ไม่มีใครในศาสนาของพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ ก็ตี องค์ปัจจุบันนี้ก็ดี หรือองค์ที่จะมาตรัสรู้ในอนาคตก็ดี จะทำสมาธิเพื่อไปสู่

มรรคผลนิพพานได้ เป็นเพียงทำไปเพื่อความสุขความสบายไปวันต่อวัน เมื่อตายไปแล้วก็ไปอยู่พรหมโลกเท่านั้นเอง แล้วก็ลงมาเกิดใหม่อีก นี่การทำสมาธิอยู่ในขั้นกามาจรกุตล เป็นที่วนตายเวียนเกิดกับโลกอันนี้ต่อไปอีกยาวนาน ลักษณะอย่างนี้มันมีทุกยุคทุกสมัย

พระพุทธเจ้าของเราให้ทำสมาธิไหม? ให้ทำ ส่งเสริมให้ทำแต่ไม่ให้หลง ที่พระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัทในสมัยครั้งพุทธกาลนั้น พุทธบริษัทมี ๒ กลุ่ม ๑) ผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติ ๒) ผู้มีนิสัยเจโตวิมุตติ สองกลุ่มนี้กลุ่มไหนมีมากกว่ากัน? กลุ่มปัญญาวิมุตติมีมากที่สุด กลุ่มเจโตวิมุตติมีน้อยมาก มิใช่กึ่งในสมัยนั้น พระพุทธเจ้ารู้จักวิธีการสอน พระองค์รู้ว่าจะสอนแต่ละกลุ่มอย่างไร ในสมัยครั้งพุทธกาลผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติมีมากมายมหาศาล หลักการสอนคนกลุ่มนี้คือสอนสติปัญญาเป็นหลักยืนตัว อย่าเพิ่งส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้เข้าในฌาน เพราะเมื่อเข้าไปแล้วมันจะหลง คือให้เขาทำสมาธิได้ แต่เป็นสมาธิขั้นตั้งใจมั่นเท่านั้น ไม่ได้ไปบังคับ ไม่ได้ไปส่งเสริมให้ทำฌานนั้นฌานนี้ พระองค์จะสอนคนกลุ่มนี้ให้มีสติปัญญา มีแนวความคิดไปตามเหตุผล ให้มีความรู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริง ฉะนั้น คนเหล่านี้เป็นพระอริยเจ้าได้เพราะปัญญาวิมุตติ มีการรู้แจ้งเห็นจริงแล้วก็ได้บรรลुरुธรรมไปเลย ในสมัยครั้งพุทธกาลมีเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างปัญจวัคคีย์ทั้งห้า คนกลุ่มนี้เป็นปัญญาวิมุตติทั้งหมด คือพวกนี้ไม่เก่งในฌาน เราอ่านตำราดูในสมัยครั้งพุทธกาล ตำรามิในพระสูตร เรื่องของพระอริยเจ้ามีมากมายมหาศาลเลย เรื่องของพระก็มี สามเณรก็มี ภิกษุณีก็มี สิกขมานาก็มี สามเณรก็มี อุบาสกอุบาสิกาที่มี ไปอ่านดูได้ ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นพวกปัญญาวิมุตติ คือผู้หลุดพ้นด้วยปัญญาทั้งนั้นเลย นี่คือเราไม่ได้อ่านตำราส่วนนี้

ส่วนกลุ่มเจโตวิมุตติ ในสมัยครั้งพุทธกาลคนกลุ่มนี้มีน้อยมาก คือพวกนี้เขาจะมาฝึกปัญญาที่เดียวไม่ได้ เพราะมีนิสัยเคยติดตื้อติดสมาบัติมาในอดีต ช่วงแรกต้องให้คนกลุ่มนี้ไปทำสมาธิก่อน เมื่อจิตเขาสงบแล้วก็มีความเกิดขึ้น เมื่อฌานเกิดขึ้นแล้วก็ให้อยู่ในฐานนั้นสักพักหนึ่ง เมื่อเขาทำอย่างนี้ได้แล้ว พระพุทธเจ้าจะสอนเขาด้วยวิธีพลิกถ้อย คือเทศน์สอนให้เขาเห็นโทษในฌาน

คืออธิบายว่าฉานคืออะไรและไม่ใช่อะไร เทศน์ให้เขาเห็นว่า เมื่อทำไปแล้ว หากตายไปก็ไปเกิดเป็นรูปพรหมบ้างอรูปพรหมบ้าง เมื่ออำนาจฉานเสื่อมลง เมื่อไหร่ก็กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ตามเดิม แล้วก็ทำสมาธิเข้าฉานอีก วนเวียน เกิดตายๆ กับโลกอันนี้ยาวนานหาทางสิ้นสุดไม่ได้

พวกเข้าฉานเก่งๆ ต้องเป็นพระพุทธเจ้าเท่านั้นสอน สอนตอนไหน? สอนตอนที่เขาออกจากฉานมาแล้ว ขณะเขาอยู่ในฉานยังสอนไม่ได้ เพราะจะไม่รู้เรื่องกัน เพราะเขาจะมีแต่ความสุขความสบายใจในฉานตลอดเวลา จนเมื่อฉานเขาเสื่อม จึงค่อยมาเทศน์เตือนสติเขาว่าการเข้าฉานให้ผลอย่างนี้ๆ คือตายไปแล้วไปเกิดในพรหมโลก เป็นรูปพรหมบ้าง เป็นอรูปพรหมบ้าง ถามเขาทั้งหลายว่าต้องการแค่พรหมโลกหรือมรรคผลนิพพาน ทุกองค์ก็ต้องการมรรคผลนิพพานด้วยกันทั้งนั้น พระองค์จึงค่อยอธิบายต่อไปว่า หากต้องการมรรคผลนิพพาน ก็ต้องให้เห็นโทษในการทำสมาธิที่เสีย คืออย่าไปติดใจในสมาธิ ถ้าไปใฝ่ใจติดใจในสมาธิมากเกินไป มันจะไปอยู่พรหมโลก คือให้เขาทำฉานได้ แต่ถ้าทำไปแล้ว เมื่อจิตถอนออกมา ให้เขาพิจารณาให้เห็นโทษในฉานของตัวเอง คือไม่ให้ติด เมื่อเขากลับในโทษของฉาน เขาก็ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เข้าฉานน้อยลง พยายามฝึกความตั้งใจมั่นให้มากขึ้น เมื่อจิตมีสมาธิตั้งใจมั่น เขาก็ฝึกปัญญาพิจารณาในธรรมะต่อไป แล้วเขาจะได้บรรลุมรรคผลนิพพาน นี่คือนักที่เห็นโทษในฉานของตัวเอง คือมีปัญญารอบรู้ในฉาน

กลุ่มเจโตวิมุตติ เป็นผู้ที่มีปัญญาน้อยสมาธิมาก ในสมัยครั้งพุทธกาลมีจำนวนน้อย แต่หากคนกลุ่มนี้มาเกิดในยุคนี้ แล้วพากันฝึกสมาธิสงบเพื่อเข้าฉาน เมื่อฝึกสมาธิสงบหรือฝึกฉานได้ดีแล้ว นี่ใครจะมาสอน? ใครจะมาเตือน? ใครจะมาบอกว่าสิ่งนี้ไม่ถูกต้อง? ไม่มีใครบอกได้นะ เขาจะไม่เชื่อเลย คือคนเข้าฉานเก่งๆ พระพุทธเจ้าเท่านั้นจะสอนได้ คนอื่นไม่มีทางสอนได้เลย ในยุคนี้ถ้าเป็นอย่างนี้ใครจะสอน? ไม่มีเลย ตัดทิ้งได้เลย หลงอยู่อย่างนั้นแหละ เรียกว่าโมหะสมาธิ หลงอยู่ในความสุขของฉานตัวเอง หรือ

บางทีเกิดอภิญญาขึ้น เกิดตาทิพย์ เกิดหูทิพย์ หรือสามารถจะรู้เห็นวาระจิตของผู้อื่นได้ก็ตาม มันก็จะหลงต่อไปอีก จะเกิดทิฏฐิมานะสูง

จะเป็นในยุคไหนก็ตาม คนที่มีนิสัยเจโตวิมุตติมีน้อยมาก แต่ยุคนี้สมัยนี้ คนผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติมีมากมายมหาศาล แต่เวลาภาวนาปฏิบัติไม่เอาตามนิสัยปัญญาวิมุตติของตัวเอง แต่กลับไปทำในลักษณะเจโตวิมุตติ คือตั้งหลักใหม่ตลอดเวลา ก็เหมือนกับที่หลวงพ่อบิณฑาให้ฟัง เราเอาน้ำไปใส่ตุ่ม ตุ่มของปัญญาวิมุตติเราจะเต็มอยู่แล้ว ทำไม้ไม่ตักใส่ให้มันเต็มเสีย ทำไม้ไปตักใส่แต่ตุ่มเจโตวิมุตติ มันก็ไม่ได้อีก เสียเวลาเปล่าๆ มันเสียเวลาในการทำสมาธิ

สมาธิเป็นตัวหนุนปัญญา

นี่การบรรลุธรรม ไม่ใช่ทำให้จิตมีความสงบแล้วจะบรรลุธรรมนะ คือทำสมาธิเหมือนกัน แต่เป็นสมาธิตั้งใจมั่นกับปัญญาทำงานร่วมกัน ที่ผ่านมาระยะไม่ได้ฝึกการทำสมาธิตั้งใจมั่น มันเลยไปโน่น มันข้ามไปหาความสงบ เวลาพิจารณาเราก็เพียงคิดตามความรู้สึกจากปริยัติเท่านั้น แต่เมื่อคิดไปแล้ว กำลังของสมาธิตั้งใจมั่นหนุนไม่ได้เลย เพราะเราไม่ได้สร้างตัวนี้ขึ้นมา คือกำลังของสมาธิเป็นตัวหนุน ไม่ใช่ตัวหลักในการทำงาน ไม่ใช่เป็นสมาธิแล้วมันจะไปละกิเลส ต้องเอากำลังสมาธิตัวนี้ไปเสริมหรือไปบวกกับปัญญาอีกครั้งหนึ่ง มันจึงมีประโยชน์ขึ้นได้

อุปมาเหมือนกับเรานอนหลับ เรานอนหลับเพื่ออะไร? เพื่อการพักผ่อนพักผ่อนเพื่ออะไร? เพื่อให้เกิดกำลังกายกำลังใจ กำลังที่ว่ามานี้เอาไปไหนต่อ? เอาไปทำงานต่อ แล้วงานที่จะทำต่อมีไหม? นี่คำถาม มีหรือยัง? ไม่มี ไม่มีแล้วสมาธิจะมีประโยชน์อะไร? ก็อยู่ตามเดิม ทำอะไรไม่ได้ มันพิจารณาอะไรต่อไม่ได้เลย มันจะอยู่ปกติธรรมดาแล้วก็เสื่อมไป เหมือนกับการทำก้อนน้ำแข็งเมื่อน้ำแข็งเป็นก้อนขึ้นมาแล้ว ถ้านำมาตั้งไว้ก็จะละลายเป็นน้ำธรรมดาๆ นั่นเอง ความเย็นก็หมดสภาพไป ถ้าน้ำธรรมดามาทำเป็นน้ำแข็งอีก มันก็เป็นก้อนได้อีก แต่เมื่อนำมาวางไว้ ก้อนน้ำแข็งก็จะละลายอีก ทำใหม่อยู่อย่างนี้

ก็วนอยู่เท่านั้นเอง เอน้ำเก่ามาทำน้ำแข็ง นี่เหมือนกัน เราทำสมาธิมีความสุข ประเดี๋ยวประด๋าวแล้วก็เสื่อม ทำใหม่อยู่นั้นแหละ มันเสียเวลาตรงนี้

พระพุทธเจ้าจึงได้สอนคนให้มีปัญญา คือฝึกปัญญาเอาไว้ ถ้าเรามีปัญญาแล้ว หากมาทำสมาธิก็เอากำลังที่เกิดจากสมาธิไปเสริมปัญญาที่เราเตรียมไว้แล้ว เหมือนกับคนนอนหลับที่เพิ่งตื่นขึ้นมา ขณะนั้นมีกำลังดีแล้ว งานมันมีอยู่ก็ทำงานต่อไปได้เลย

สมมติขึ้นมาหลอกตัวเอง

นี่การภาวนาต้องศึกษาให้เข้าใจ คำว่าทำงานคือความคิดทางปัญญา ให้ฝึกคิดอย่างล้าความฟุ้งซ่าน คือความฟุ้งซ่านมันเกิดขึ้นมาบางครั้งบางเวลา เกิดขึ้นสำหรับคนไม่มีปัญญา ถ้าคนมีปัญญาดีจะไม่ฟุ้งซ่านเลย นี่มันแตกต่างกันตรงนี้ หากตัวฟุ้งซ่านเกิดขึ้น มันจะเป็นภัยต่อการทำสมาธิเท่านั้น ถ้าทำสมาธิเมื่อไหร่ ตัวฟุ้งซ่านก็จะเกิดขึ้นมา แต่ถ้าผู้มีปัญญาฉลาดแล้ว จะไม่มีความฟุ้งซ่าน นี่เราพิจารณาให้ดี เหมือนกับว่าคนไม่ดีสองคนอยู่ในกลุ่ม แต่เมื่ออยู่ร่วมกับนักปราชญ์บัณฑิตเป็นพันๆ คน คนไม่ดีนี้ทำอะไรไม่ได้ เป็นนักปราชญ์คลุมไว้หมดแล้ว นี่ก็เหมือนกัน ถึงตัวฟุ้งซ่านจะมีอยู่ก็ตาม แต่ปัญญารอบรู้มันมีมากกว่า มันจะทำอะไรไม่ได้เลย นอกจากจะเอามาเสริมปัญญาเราเท่านั้น

คำว่าฟุ้งซ่านตัวนี้ฟุ้งอย่างไร? เป็นลักษณะคิดไปฟุ้งไปแบบไม่มีขอบเขต เป็นความคิดที่เลื่อนลอย ไม่มีหลักเกณฑ์ ไม่มีหลักการ คิดไปเรื่อยๆ เปื่อยๆ ในขณะที่คิดฟุ้งซ่านนี้ จิตจะมีลักษณะหงุดหงิดและรำคาญใจ เมื่อรำคาญใจก็เป็นคนโกรธง่ายขึ้นมา ใครพูดไม่ถูกใจก็โกรธ นี่ลักษณะฟุ้งซ่าน มันคิดหาทางแก้ปัญหาไม่ได้ เป็นลักษณะจิตปลงไม่ตก ไม่เกิดความแยกคาง นี่อยู่เฉยๆ ไม่ได้ ทำงานอยู่ก็ไม่เป็นการเป็นงาน จิตมันฟุ้งซ่าน แต่ถ้าผู้มีปัญญาดี สิ่งนี้จะไม่เกิดขึ้น เพราะปัญญาในความคิดมันมีกำลังมากกว่า มันก็สิ้นไว้หมดเลย

นี่อีกอันหนึ่ง จิตฟังตามสังขาร คำว่าสังขาร สังขารอะไร? สังขารแปลว่าการปรุงแต่ง แต่งอะไร? แต่งตามใจชอบของตัวเอง อุปมาเหมือนกับการปรุงอาหาร เราต้องการอะไร ก็ปรุงเอาๆ ต้องการรสเผ็ด รสจัด หรือรสจืดอะไรก็แล้วแต่ ก็ปรุงเอาๆ นี่คือการปรุงให้ถูกปากตัวเอง นี่สังขารจิตปรุงแต่งก็เหมือนกัน ปรุงแต่งให้ถูกใจตัวเอง หากเราต้องการความรักอย่างนี้ ก็ปรุงให้มันถูกใจตัวเองอย่างนี้ พุดง่ายๆ ว่าเป็นตัวเสริม เสริมสิ่งที่ไม่สวยก็ทำให้สวย สิ่งที่ดีก็ทำให้ยาว สิ่งไม่ดีก็ปรุงให้ดี เสริมได้ตลอด จนจิตมีความลุ่มหลงมกมายกับสิ่งที่ปรุงขึ้นมา นี่คือสังขารการปรุงแต่ง

ถ้าคนแต่งเรื่องโตขึ้นมาแล้ว จะไม่มีคำว่าเรื่องไม่ดี มีแต่ปรุงแต่ง เรื่องที่ดีทั้งนั้น เราปรุงแต่งเรื่องที่ตัวเองชอบใจ เราต้องรู้ว่า เรามีความชอบใจในเรื่องอะไรบ้าง ที่เรามีชีวิตอยู่ทุกวันนี้มันปรุงอะไรบ้าง ให้ดูตรงนี้ ถ้าเรามีความคิดว่าอยากได้เงินมากๆ เราก็ปรุงแต่ง จะปรุงแต่งยังไงให้ได้เงินมากๆ บางทีก็เพื่อฝันไป คิดคำนวณไป ไปลาสเวกัสไปหย่อนบัตรหย่อนเงิน วันนี้ได้หนึ่งหมื่น คือหลับตาคิดเอาเองว่าวันนี้ได้หนึ่งหมื่น วันหลังจะไปใหม่ วันหลังได้สองหมื่น นี่ลักษณะการปรุงแต่ง ปรุงแต่งให้ถูกใจตัวเอง ได้ตลอดไม่มีคำว่าเสีย หย่อนลงไปเท่าไรได้เท่านั้น หย่อนวันหนึ่งไปห้าครั้งได้ห้าครั้ง วันนั้นได้เงิน เป็นร้อยล้านกลับมาบ้านตัวเอง มันปรุงยืมอยู่คนเดียว นั่งอยู่นั้นแหละ นี่คือปรุงเอาแต่งเอา ทำให้เกิดความโลภขึ้นมาที่ใจตัวเองโดยไม่รู้ตัว

อันปรุงแต่งที่ว่ามานี้ปรุงแต่งอย่างไร? คือสมมติขึ้นมา ถ้าไม่มีสมมติขึ้นมาแล้ว ก็ปรุงไม่ได้ แต่งไม่ได้ ตัวสมมติเป็นฐานในการปรุงแต่ง บางทีเรานั่งภาวนาอยู่ ก็เผลอคิดจะไปแทงหวายไปหยอดเหรียญอยู่ มีแต่ได้เอาๆ ยืมอยู่คนเดียวมันแหละ นั่งภาวนาไปยืมไป เรารวยขณะนั่งภาวนาอยู่ นั่งอยู่ชั่วโมงเดียวได้เงินเป็นหลายร้อยล้าน นี่สมมติว่าเราได้เงิน นี่เป็นลักษณะสมมติเอาทั้งนั้น

ตัวอย่างเราที่มีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ก็สมมติอีกแหละ สมมติคือความหวัง คือคิดหรือคาดการณ์ว่าจะมีอะไรสักอย่างดีขึ้น เพื่อที่เราจะหาสิ่งที่ดีมาให้แก่ตัวเราให้ได้ ทุกคนไม่ต้องการความชั่ว ต้องการความดี ถ้าเป็นผู้หญิงก็

ต้องการพ่อบ้านสักคนหนึ่ง ต้องเป็นคนดีที่ถูกใจเรา หรือผู้ชายก็เหมือนกัน จะมีแม่บ้านสักคนหนึ่ง ก็ต้องการผู้หญิงที่ดีที่ถูกใจเรา นี่คือสมมติเอาตามความอยากของเราแหละ เวลาแต่งงานแต่งงานกันไปแล้ว เวลาามีลูกเกิดขึ้น ก็ต้องดีอีก ไม่มีคำว่าลูกเกรงอะไรเลย ดีทั้งนั้น เป็นลูกสาวก็ดี ลูกชายก็ดี เกิดขึ้นมาแต่ละคนว่านอนสอนง่ายด้วยกันทั้งนั้น หน้าตาก็สวยหล่อเหมือนกับพ่อแม่ มันคิดเอาทั้งนั้น ดูสิคนเรา ถ้าปรุ่แต่งขึ้นมาแล้วไม่มีคำว่าซีเห่ ผู้หญิงผู้ชายที่ต้องการความรักต่อกัน มีแต่สมมติในทางดีทั้งนั้น ไม่ต้องการเป็นคนที่ไม่ดีใครเขา แต่คนส่วนใหญ่เขาไม่เอาอย่างนี้หรอก เขาจะปรุ่แต่งเอาให้ถูกใจตัวเองทั้งนั้น นี่คือสังขาร

ทุกวันนี้เราอยู่ได้เพราะสังขาร คือหลอกตัวเองให้อยู่ได้ ตัวหลอกคืออะไร? คือกิเลสตัณหานั่นเอง หลอกให้เราอยู่บนโลกอันนี้ จริงๆ มันก็ไม่ได้สมใจทั้งหมดหรอก มันก็ผิดหวังได้ แต่ผิดหวังวันนี้ วันหน้าแก้ใหม่ หาวิธีแก้ตัวตลอดเวลา เพื่อให้ตัวเองมีความสมหวังในทุกสิ่งทุกอย่างไป เต็มวันเราตั้งไว้ว่าเกิดมาเพื่อสมหวัง แต่สมหวังหรือยัง? ยังไม่สมหวัง ก็ไม่เป็นไร เต็มวันแก้ตัวใหม่ ชาตินี้เท่านี้ ชาติหน้าต้องดีกว่านี้ นี่คือหลอกตัวเองไปเรื่อยๆ หลอกกันมาตั้งแต่หลายภพหลายกัลป์จนถึงชาตินี้ปัจจุบันนี้ ก็หลอกตัวเองมาถึงจุดนี้ และก็ยังหลอกตัวเองต่อไปอีกว่าครั้งหน้าขอดีกว่านี้นะ นี่คนเรามันอยู่กับความคาดหวัง คือปรุ่แต่งเอาจะดีอย่างไร ในชาติหน้าภพหน้า นี่คือสมมติเอา หลอกตัวเองไปวันๆ เท่านั้น มันจึงหลงไปเรื่อยๆ กับโลกอันนี้

เรานักภาวนาปฏิบัติทั้งหลายควรคำนึงเรื่องความคิดตามสมมติเหล่านี้ ใครหลอกเรา? กิเลสหลอกเราโดยที่ไม่รู้ตัว คือหลอกให้เอาตามใจเราเท่านั้น คือใจเราเตียนนี้ไม่มีอำนาจเท่าที่ควร คือมันถูกอำนาจของกิเลสครอบงำอยู่ มันจะไปไหนก็แล้วแต่ ไม่มีความเป็นเอกเทศได้เลย ไม่มีเสรีภาพแต่อย่างใด มีแต่กิเลสตัณหาเป็นตัวชักนำตลอด ส่วนมากหลอกใจเราให้มีความยินดีพอใจในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ตลอดเวลา คือเราจะมีหวังอันหนึ่งของทุกอย่างที่เป็นของของเรา นี่กิเลสคุมอำนาจเราเอาไว้ไม่ยอมปล่อย แม้ว่าตามความเป็นจริงแล้วของทั้งหมดนี้ไม่มีอะไร

เป็นของของเราที่แน่นอน ทุกอย่างเป็นเพียงปัจจัยอาศัยวันต่อวันเท่านั้นเอง แต่ตัวตัณหากิเลสมันบอกว่าทุกอย่างเป็นของของเรา นี่มันตรงกันข้ามกับความจริง

ตัวอย่าง ผัวก็ผัวเรา เมียก็เมียเรา ลูกก็ลูกเรา วัตถุข้าวของเงินทองต่างๆ ของเราทั้งหมดเลย นี่ความคิดทางตัณหาเป็นอย่างนั้น มันไม่คิดว่าความยึดติดในของของตนจะทำให้เราเป็นทุกข์ได้ มีแต่ความสุขอย่างเดียว นี่คือกิเลสตัณหา เอาตัวนี้มาหลอกเราให้อยู่ได้ เหมือนกับเวลามีคนบินเข้ามาในกุฏิ หากจะให้เขาอยู่กับเรา เราก็ต้องมีกลวิธีให้เขาติดเรา คือเลี้ยงเขาให้ติด เขาก็อยู่กับเราได้

แผนการทำงานของปัญญา

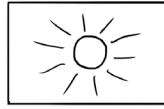
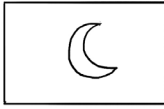
นี่ใจเรา ตัวตัณหากิเลสมันเป็นหัวหน้า เป็นหัวเรือใหญ่ให้แกใจ ใจเป็นตัวเสริมเขาเฉยๆ ใจไหลไปตามกิเลสทั้งนั้น เราต้องมาสอนใจเสียใหม่ เพราะใจไม่รู้จักรกลของกิเลสตัณหาทั้งปวง จึงพยายามมาสอนใจอยู่เสมอๆ นี่คือปัญญาสอนเมื่อใจเราหลงรูปหลงสงสารอย่างที่เป็นมา ต้องมาคว้าตัวตัณหากิเลสทั้งหลายมันเอาโลกมาหลอกเราอยู่ได้ยังไง คือเอาปัญญาเราไปคลุมโลกเอาไว้ เอาโลกทั้งหมดมาคิดว่าส่วนไหนบ้างที่กิเลสหลอกเราว่าเป็นของของเรา เอามาคิดกัน เอามาพิจารณากัน ให้เห็นความจริงว่ามันไม่ใช่ คือให้คิดไปตามไตรลักษณ์ นี่คือแผนงานของปัญญา **ถ้าคิดพิจารณาอะไรอยู่ ก็ให้เป็นไปตามไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างนี้ผิดไม่เป็น** ทำไปเถอะ ฝึกพิจารณาบ่อยๆ อีกสักวันหนึ่งข้างหน้า ใจเราจะมีใจเข้าไปตามความเป็นจริงส่วนนี้เอง เมื่อใจเราคิดบ่อยๆ แล้ว มันจะเอียงไปตามสิ่งที่เราคิด

หลวงปู่เคยศึกษาเรื่องราวต่างๆ ในพระสูตร ในพระไตรปิฎก ที่ท่านเหล่านั้นเป็นพระอริยเจ้าได้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีปัญญา พระพุทธเจ้าส่วนใหญ่สอนปัญญา คือสอนให้คนมีความเห็นชอบ เรียกว่าสัมมาทิฐิ เพราะว่าโดยปกติใจคนเรามันเป็นมิจฉาสิกๆ อยู่ในตัว แต่เราไม่รู้ คำว่าโมหะ คือความหลง มันหลงขนาดนั้น ไม่รู้ตัวว่าเรามีความทุกข์อะไรบ้างกับโลกอันนี้ มันปิดตา

ปิดใจ นี่พระอริยเจ้าหลายหมื่นหลายแสนองค์ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอนเริ่มจากปัญญาก่อนทั้งนั้น คือเทศน์ก่อนให้เขาเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นอย่างไร สิ่งนี้จะเป็นอย่างนี้ไป ให้รอบรู้ครบถ้วนบริบูรณ์ นั่นคือเปลี่ยนนิสัยเดิมจากตัวมิจฉามาเป็นตัวสัมมาเสียก่อน ถ้ายังเปลี่ยนนิสัยเดิมไม่ได้ การภาวนามันจะยาก มันจะหลง ถ้าใจเรายังเป็นมิจฉาอยู่ จะไปทำสมาธิทำได้ไหม? ทำได้สงบทำได้ไหม? ทำได้ แต่เมื่อสงบมาแล้ว กำลังความสงบของใจมันจะมาบวกกับมิจฉาเดิม เลยกลายเป็นมิจฉาสมาธิไปเสีย ส่วนมากเราไม่รู้ เห็นว่าใจสงบแล้วก็ดีทั้งหมด อันนี้ไม่ใช่ ทั้งหมดผิดก็มีถูกก็มี บางทีมันเป็นมิจฉาสมาธิแล้วแต่มาเข้าใจว่าเป็นสัมมาสมาธิ อันนี้ผิดไปเลย เรารู้ตัวหรือเปล่า? ไม่รู้ ต้องไปหาผู้รู้กว่านี้มาอธิบายให้ฟังว่าเราผิดอยู่ เพราะเราหลงในความสุขตัวเองอยู่

สมัยครั้งพุทธกาล จะเป็นพระหรือฆราวาสก็ดี ทั้งหมดจะภาวนาปฏิบัติด้วยปัญญาทั้งนั้น พิจารณาบ่อยๆ จนเป็นพระอริยเจ้าขึ้นมา การปฏิบัติไม่ใช่จะพิจารณาอย่างเดียวนะ มีการพักเหมือนกัน ไม่พักไม่ได้ การใช้ปัญญามันก็เหนื่อยได้ พักคืออะไร? พักคือการทำสมาธิ แต่เป็นสมาธิตั้งใจมั่น ยังไม่ถึงความสงบ เพราะพวกปัญญาวิมุตติเขาสงบไม่เป็น จำไว้ให้ดีๆ ทำสมาธิสงบไม่เป็น แต่ตั้งใจมั่นเป็น จะให้เขาไปทำสมาธิเป็นถ้านั้นถ้านั้นขึ้นมา อันนั้นเขาทำไม่เป็น เขาเป็นแค่สมาธิตั้งใจมั่นเท่านั้นแหละ จะนึกคำบริกรรมก็ได้ประเดี๋ยวประด๋าวสองนาที่สามนาที่ ไม่เหมือนกับพวกมิมินัสยเจโตวิมุตติ

ทีนี้เราจะรู้ได้ยังไงว่าเราเป็นผู้มีนิสัยอะไร การดูว่ามีนิสัยปัญญาวิมุตติหรือนิสัยเจโตวิมุตตินี้ จริงๆ แล้วดูไม่ยากเลย เรานั่งอยู่เดี๋ยวนี้ก็รู้ ถ้านั่งภาวนาหรือนึกคำบริกรรมไปแล้ว แต่ใจเราสงบไม่ได้ ชอบคิดโน่นชอบคิดนี่ อย่างนี้เป็นพวกมิมินัสยปัญญาวิมุตติ คือชอบคิด สงบไม่ได้ พอนึกคำบริกรรมไปไม่กี่นาทีก็คิดแล้ว ถ้าเป็นอย่างนี้แสดงว่าเรามีนิสัยปัญญาวิมุตติ เรื่องสงบอย่าไปสนใจเลย ให้ทำสมาธิเพียงตั้งใจมั่นแล้วก็ใช้ปัญญาพิจารณาต่อไป อย่าห่วงทำความสงบ เพราะเราเป็นผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติ แต่ถ้าผู้มีนิสัยเจโตวิมุตตินึกคำบริกรรมไปเขาจะตั้งลงไปเรื่อยๆ เย็นลงไปเรื่อยๆ จนถึงสงบเต็มที่ก็เข้าฌานไปเลย อย่างนี้แสดงว่าเป็นพวกมิมินัสยเจโตวิมุตติ ดูสิว่าพวกเราทั้งหลายนั่งอยู่ที่นี่

มีนิสัยอย่างไร ถึงใครเป็นเจโตวิมุตติก็ตาม ก็ต้องถอนสมาธิออกมาอยู่ชั้นขณิกะ หรือตั้งใจมันก่อน เพราะเมื่อเรามีความสุข มันจะไปฝึกปัญญาไม่ได้ มันเลย ปัญญาไปแล้ว มันต้องถอนออกมาเสียก่อนจึงจะใช้ปัญญาได้ นี่ถ้าปัญญามี อยู่นะ แต่พวกปัญญาวิมุตติเขาไม่ต้องเอาความสุขบ คือเอาแค่ตั้งใจมันแล้วใช้ ปัญญาพิจารณาได้เลย มันง่ายกว่ากัน

เวลาคนเราทำงานทำการ บางคนมีนิสัยเรื่องการพักผ่อนหลับนอน คือ ชอบนอนมาก กลางวันก็นอนมาก กลางคืนก็นอนมาก เพราะมีความเคยชินกับการนอนมายาวนานเหลือเกิน กลางคืนก็นอนห้าถึงแปดชั่วโมง หลับอยู่อย่างนั้น กลางวันก็หลับต่อ ถ้าไม่หลับก็ทำงานต่อไม่ได้ นี่เพราะเขาเคยชินมาอย่างนั้น แต่คนอื่นเขาไม่ต้องนอนตอนกลางวันมาก หลับแค่กลางคืนอย่างเดียว และก็ ไม่มากนัก กลางวันเขาจะไม่หลับเลย เพราะเขาไม่เคยฝึกในการนอนกลางวัน ช่วงกลางวันเขาจะทำงานได้ทั้งวัน เขาไม่ง่วงไม่เหนื่อย คือพวกนี้เขาไม่เคย ฝึกอุปนิสัยในการนอนมาก

คนฝึกนิสัยทางปัญญาวิมุตติก็เหมือนกัน เขาไม่สนใจมากเรื่องความสุขบ เขาตั้งใจมันทั้งวันได้เลย เมื่อไหร่ยังมีกำลังใจคิดได้อยู่ ยังไม่เหนื่อย ก็คิด

ต่อไป คือคิดพิจารณาตามความเป็นจริงนั้นแหละ คิดบ่อยๆ พิจารณาบ่อยๆ เมื่อถึงจุดหนึ่งของมัน กำลังของปัญญามันจะทำให้ใจเรามีความสงบได้ อันนั้นเดี๋ยวค่อยว่ากันทีหลัง มันไม่ยาก แต่ถ้าจิตไม่ต้องการความสงบ ก็ใช้ปัญญาพิจารณาต่อไป

อุปมาเหมือนกับเด็ก เราทุกคนเคยมีลูกมีหลาน เด็กในช่วงวัยกำลังเล่น สนุกสนานเฮฮากันอยู่ จะไปบังคับให้หลับได้ไหม? มันหลับไม่ได้ ก็ให้เล่นต่อไป จะบังคับให้หลับไม่ได้เลย ต้องให้เล่นเหนื่อยเสียก่อนนั่นแหละ เล่นอะไรก็เล่นไปให้มันเหนื่อย ถ้ามันเหนื่อยแล้วไม่ต้องไปบังคับขาก แปปเดียวมันก็หลับ นี่ความจริงตามธรรมชาติ เราดูเป็นอุบายธรรมะได้ทั้งหมดเลย ถ้าคนใดมีลูกมีหลาน ไปดูเขาก็แล้วกัน นี่การภาวนาก็เช่นกัน คือสอนตัวเองลักษณะอย่างนี้ ขณะที่ใจเรายังต้องการคิดพิจารณาธรรมะอยู่ก็ให้คิดต่อไป ในช่วงนั้นอย่าไปบังคับให้มันสงบ อย่าไปบังคับตั้งมานึกคำบริกรรม เวลาจะคิดก็ตั้งเข้ามาสงบ อึกอยู่นั่นแหละ นี่คนภาวนาไม่เป็น ไม่ถูกสูตร จะตั้งมาทำไม เมื่อใจอยากคิดก็คิดต่อไปเต็มที่ เมื่อมันคิดเหนื่อยก็หลับเองหยุดเอง หยุดคืออะไร? นั่นคือมาทำสมาธิต่อ นี่คือรู้จักวิธีการปฏิบัติภาวนา

ฝึกปัญญาสอนใจ

การใช้ปัญญาหมายถึงอะไร? หมายถึงการอบรมใจเรา นี่ใจเราตามธรรมชาติ มันโง่ ไม่ฉลาด มันต้องฝึกปัญญามาสอนใจอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ฉลาดขึ้นมา ต้องฝึกปัญญามาสอนให้ดีๆ ถ้าปัญญาไม่ดีพอ จะมาสอนใจไม่ได้เลย เพราะใจมันมีที่เลี้ยงเดิมอยู่คือกิเลสตัณหา มันสอนใจได้ทั้งวันทั้งคืน สมมติทั้งคืนดังที่ได้อธิบายมาแล้ว นั่นคือกิเลสมันเป็นพี่เลี้ยงของใจ แต่ปัญญาเราธรรมดาสอนได้ไหม? สอนไม่ได้ คือปัญญาที่จะสอนใจได้มันต้องมีอำนาจ มีความรู้จริง เห็นจริงเหนือกว่าตัณหากิเลสเหล่านี้

ทีนี้เรามายกขมุกขมูญในการสอนใจ กิเลสสอนใจเราได้แค่ไหน ปัญญาต้องสอนใจให้ได้ยิ่งกว่านั้น มันต้องฝึกมาสอนแข่งกัน ถ้าปัญญาเรา

ดีพอแล้วก็เอามาสอนใจได้ มีเหตุผลต่างๆ ชัดเจนจนใจยอมรับได้ แต่เดี๋ยวนี้
ใจเราหลงตามกิเลสอยู่ ก็ต้องหาวิธีฝึกปัญญาขึ้นมาใหม่และสอนใจให้เป็น

การฝึกเป็นเรื่องสำคัญในการปฏิบัติ งานทุกประเภทต้องผ่านการฝึก
ทั้งนั้นเลย ตัวอย่างคนเรามีร่างกายสมบูรณ์เหมือนกัน แต่ทำไมขึ้นเวทีชกมวย
แล้วมันแพ้เขา ทั้งๆ ที่ก็ขาเท่ากัน มือเท่ากัน น้ำหนักเท่ากัน ทำไมถึงแพ้เขา?
เพราะการฝึกของเรานั้นยังไม่พอ หรือหากเป็นกีฬาประเภทอื่นๆ ก็เช่นกัน
ไปดูที่สนามแข่งขันกีฬาได้ เขาจะแข่งกันเขาฝึกอย่างไร ตัวอย่างเตะฟุตบอล
เขาต้องฝึกเตะอย่างไร วางวิธีการเตะอย่างไร จะเลี้ยงลูกอย่างไร เเตะฟุตบอล
ยิงเข้าประตูได้อย่างไร นั่นคือต้องฝึกในการเตะให้ชำนาญ ไม่ใช่คนธรรมดา
ไม่เคยฝึกแล้วเอาไปเตะ นี่มันไม่ได้นะ จริงอยู่มีเขาทุกคน เเตะเป็นกันทุกคน
แต่ต้องมีหลักในการเตะดีๆ ถึงจะยิงเข้าประตูเขาได้ ไม่ใช่ไม่เคยแล้วจะไป
เตะเข้าได้ยังไง นี่ในการเตะฟุตบอลมันจะมีสูตรของมัน ถ้าไม่อย่างนั้นมันจะ
ทำอะไรไม่ได้เลย แพ้เขาเท่านั้นเอง นี่ทางโลกต้องมีหลักเกณฑ์ในการสอนกัน
อย่างดี ฝึกกันอย่างดี ให้มีกำลังกันอย่างดีด้วย จึงจะทำงานได้สำเร็จ

การเตะฟุตบอลมี ๒ ทีม คือ ๑) ทีมปัญญา ๒) ทีมกิเลส ดูสิว่าสองทีมนี่
ใครจะแน่กว่ากัน แต่ที่ผ่านมามทุกแมตช์เราแพ้เขาแล้ว เองง่ายๆ ว่าสิบประตู
ต่อศูนย์ก็แล้วกัน เราไม่มีทางชนะเขาได้เพราะทักษะการเตะเราไม่ดี เเตะไป
ทีมกิเลสก็รับได้หมด เวลาทีมกิเลสเตะเข้ามา ทีมปัญญาก็รับไม่ได้ เข้าประตู
ทุกที ก็แพ้ไป มันต้องมาฝึกใหม่ ต้องเรียนวิธีการเตะให้ดีกว่านี้เพื่อจะต่อสู้กับ
ทีมกิเลสได้ คือแข่งกัน นี่เรายอมแพ้กิเลสมาร้อยกัพันกัลป์อย่างนี้ เราแพ้
ตลอดเวลา ยับเยินก็แล้วกัน

งานทุกอย่างก็ต้องมีการฝึกล่วงหน้า จะเป็นกีฬาประเภทไหนก็ตาม
จะวิ่งเร็วก็ดี กระโดดน้ำก็ดี ก็ต้องมาฝึกกันก่อน เวลาเราดูทีวีโทรทัศน์ ก็ดู
ให้เป็นธรรมดา ไม่ใช่ดูเพลินๆ ธรรมดา ดูที่ไหนอย่างไรก็เป็นธรรมดาทั้งหมด
เอาโลกมาเป็นธรรมดา คือโลกอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่ที่นั่น เราเอามาภาวนาได้
เอามาเป็นอุบายสอนใจตัวเองได้เลย

การทำงาน การพักผ่อน

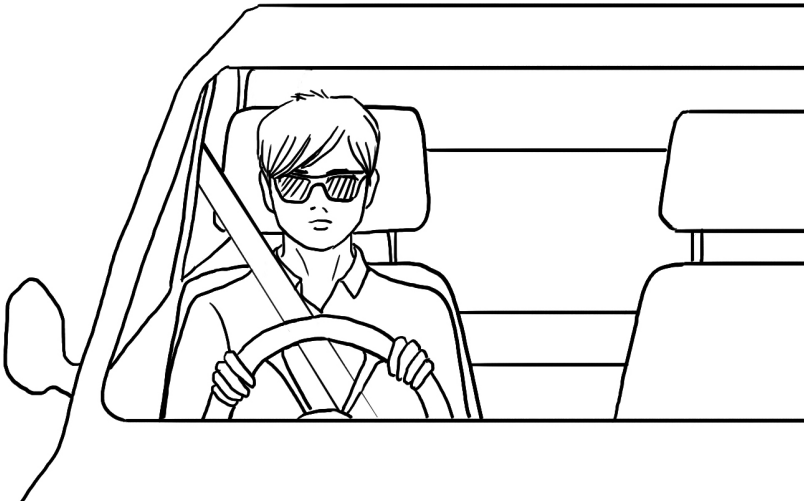
ตัวอย่างเขาระโดดน้ำ เวลาเขายืนแล้วเดินไปบนแท่นที่กระโดด เขาทำสมาธิ นานไหม? ไม่นาน อย่างมากไม่เกินหนึ่งนาทีเขาก็เป็นสมาธิแล้ว สมาธิไม่ใช่ เรื่องใหญ่เรื่องโตอะไร เมื่อคนมีความชำนาญอยู่แล้วไม่ต้องทำมาก ไม่ต้องทำ นานด้วย หนึ่งนาทีนี้เหลือกินแล้ว เขายืนแป๊บเดียวก็กระโดดลงไปได้เลย คือมี สมาธิตั้งใจมันนั่นเอง เมื่อตั้งใจให้มันแล้วก็กระโดดทันที เรื่องสมาธิตั้งใจมัน เป็นเรื่องง่ายๆ มันเป็นเรื่องยากขึ้นมาเพราะเราไม่ได้ฝึกเท่านั้นเอง หรือเวลา ดูเขายกน้ำหนัก เขาทำสมาธิยังงัย? เขายืนอยู่ในที่ยกน้ำหนักนานเท่าไร? ประมาณหนึ่งนาทีสมาธิเขาก็พอกินพอใช้แล้ว ก็ทำงานต่อไปได้เลย นั่นคือ ยกขึ้นได้เลย นี่สมาธิตั้งใจมันของเขา เขาไม่ทำมาก พอตั้งใจมันแน่นแล้ว ก็ทำเลย คือมีกำลังใจแล้ว

เดี๋ยวนี้เรามีวิธีการอะไรมากมายเกินไป มันเลยข้ามสมาธิตั้งใจมันไป เลยไปสมาธิจิตสงบไปโน่น มันจึงมีปัญหากับผู้ใช้ปัญญา เพราะจะพิจารณา อะไรไม่ได้เลย มันเลยไปแล้ว ถ้าเป็นการเจาะน้ำบาดาล ก็เจาะผ่านน้ำไปแล้ว ลงถึงปรุพีไปแล้ว น้ำไม่มีเลย น้ำอยู่ที่สูงๆ ทำไม่ไม่เอา เจาะผ่านลงไปทำไม นี่ก็เหมือนกัน สมาธิตั้งใจมันอยู่ระดับพื้นๆ เราไม่เอา มาเอาเลยสงบไปอีก นี่สมาธิสงบไม่ใช่ห้ามทำนะ ให้ทำ หากเรามีนิสัยเคยเป็นดาบสฤๅษีมาก่อน ทำไปเถอะ ไม่ได้ห้าม แต่ถ้าไม่มีอุปนิสัยเดิมอย่าไปทำ มันเสียเวลาเปล่าๆ หลายคนต่อหลายคนภาวนามาเก้าปีสิบปี เคยสงบไหม? ไม่ ก็ทำไปอย่างนั้น ทำงูๆ ปลาๆ ไปอย่างนั้น มาบอกว่าภาวนาเก้าปีสิบปีไม่ก้าวหน้าอะไรเลย นี่ไม่มีทางก้าวหน้าอะไรได้หรอก ร้อยปีก็ไม่ก้าวหน้า ตายฟรีๆ ก็ไม่ก้าวหน้า เช่นเดียวกัน การภาวนาก้าวหน้าไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าทำมานานขนาดไหน มันขึ้นอยู่กับปัญญาต่างหาก นี่คือปัญญาเป็นตัวอย่าง ผลงานจะสำเร็จได้ เพราะการทำงาน ไม่ใช่เพราะพักผ่อน หากเราต้องการให้งานสำเร็จ แต่เรา มัวแต่พักผ่อน มันจะได้เรื่องอะไร มันขัดกับธรรมชาติทั้งหมด ขัดกับความจริง

ทั้งหมด ไม่มีงานสิ่งใดในโลกอันนี้จะสำเร็จได้เพราะการพักงาน งานจะสำเร็จ เพราะการทำงานด้วยกันทั้งนั้น

ตัวอย่าง การสัมมนา เวลาเราไปฟังสัมมนาเขาทำกันยังไง? ก็จะมีพิธีกร ให้ข้อมูล ให้ความเห็น ให้หลักวิธีการต่างๆ เราก็นั่งฟังเพื่อรับเอาหลักการทาง วิชาการหรือข่าวสารข้อมูลนั้นๆ ไปปฏิบัติต่อ นั่นคือการสัมมนา คือการอบรม ซึ่งกันและกัน การอบรม หมายถึงว่าผู้ฟังได้รับข้อมูลจากผู้ให้ บางทีฟังไปก็ ต้องมีการพัก การพักคือว่าหยุดอบรมก่อน กินข้าวกินปลา ก่อน แล้วค่อยมา ฟังต่อ การหยุดพักคืออะไร? คือทำสมาธิ ตัวสมาธิคืออะไร? คือการพักงาน เวลาคิดปัญญาบ่อยๆ มากขึ้นๆ มันเหนื่อย ก็หยุดในการคิด ให้มันพักงาน นั่นคือทำสมาธิเอาไว้ คือดูงานทางโลกก็แล้วกันเขาทำกันยังไง การปฏิบัติก็ ทำอย่างนั้นเหมือนกัน หลักการต่างๆ อุบายต่างๆ อย่างเดียวกัน

การทำงานคือการใช้ปัญญาคิดพิจารณา การพักงานคือการทำสมาธิ ทั้งสองเป็นของคู่กัน แต่อย่าพักงานนานเกินไป มันเสียเวลา ตัวอย่างเวลา วิ่งรถไป เส้นทางปกติใช้เวลา ๕ ชั่วโมง ไปหยุดพักตั้ง ๑๐ ชั่วโมง นี่มันเรื่อง อะไรกัน มันไม่ถึงสักที มันพักนานเกินไป ทั้งที่รถเราก็คืออยู่ คนขับก็ไม่มอง ไม่เบื่อ มีกำลังใจขับได้อยู่ จะไปฝันพักทำไม ก็ขับต่อไปสิ เรามุ่งจะจอดอยู่นั่น คือพักนานเกินไป เสียเวลาเปล่าๆ ถ้าเราขับไม่เป็น มันก็อยู่แค่นั้นเอง คนขับ จะต้องฝึกขับให้เป็น เดินหน้าอย่างไร ถอยหลังอย่างไร ขวาช้ายเป็นอย่างไร มันต้องรู้จักเวลาขับรถ ไม่ใช่ว่าอยู่ดีๆ จะไปขับ คนไม่เคยขับรถจะไปขับก็มี แต่ฟังกับฟัง มันอันตราย มันต้องฝึกการขับรถก่อน ฝึกให้ชำนาญเสียก่อน จึงค่อยออกถนนใหญ่ต่อไป ไม่ใช่ว่าเห็นรถแล้วก็เหยียบคันเร่งตะพึดตะพือ มันได้ยังไง ไปก็ตายกับตาย หรือบางทีก็ไม่เข้าใจ พอสตาร์ทรถติดขึ้นมาก็ เหยียบเบรกอย่างเดียว ลองดูสิ ถึงจะเหยียบคันเร่งก็เหยียบถะ เบรกกก็ เหยียบถะ คือเหยียบพร้อมๆ กัน นี่ก็ไปไหนไม่ได้เลย รถมันวิ่งไม่ได้หรอก เพราะมันเหยียบเบรกเอาไว้

การภาวนาก็เหมือนกัน พอเริ่มภาวนาก็เหยียบเบรกแล้ว เบรกคืออะไร? คือทำสมาธิ คือตัวสมาธิเป็นตัวเบรกของใจไม่ให้คิด เบรกอย่างเดียว พอเริ่มคิดก็เบรกไว้แล้ว “อย่าคิดๆ เตียวฟุ้งซ่านนะ อยู่กับคำบริกรรมต่อ” นี่คือเบรกใจตัวเองไม่ให้คิด มันก็อยู่อย่างนี้ต่อไป ไม่มีอะไรก้าวหน้าได้เลย นี่คนเราอยากมีปัญหา แต่ไม่ยอมสร้างปัญหาให้กับตัวเอง นี่คือไม่รู้วิธีการนั่นเอง

นี่เห็นใจพวกเราทั้งหลายเหมือนกัน เห็นใจที่ได้ฟังครูบาอาจารย์มาที่ดี หรืออ่านหนังสือมาก็ดี เพราะสมัยนี้สอนกันเรื่องการทำสมาธิมากเหลือเกิน เต็มเมืองไทย คือสอนกันอย่างนี้ทุกหนทุกแห่ง ทุกกลุ่มทุกคณะ ไปที่ไหนก็นั่งนึกคำบริกรรมอย่างเดียว ไม่ว่าจะกลุ่มพระหรือฆราวาส ก็นึกกันอยู่อย่างนั้น ทำสมาธิแต่ต้องการมรรคผลนิพพาน นี่มันเรื่องอะไรกัน มันไม่เข้ากันเลย คือเขาไม่คิดกัน ทำสมาธิจะไปละกิเลสได้อย่างไร จะก้าวหน้าได้อย่างไร มันมีที่ไหน ทำสมาธิแล้วกิเลสจะหมดไปสิ้นไป มันไม่มีในศาสนาพุทธของเรา

นี่พวกฤๅษีต่างๆ เขาทำสมาธิกันมาก่อนศาสนาพุทธของเรา เมื่อเขาทำไปแล้วมีอะไรดีขึ้น ก็เท่าตัว กิเลสมีเท่าเดิม ไม่ได้ดีขึ้นเลย ไม่ได้ลดราวาศอก

อะไรเลย ถึงจะมีสมาธิขั้นละเอียดเป็นอรูปลานกก็ตามเถอะ คือกิเลสกับฌาน มันไปด้วยกันนั่นแหละ มันละกันได้เมื่อไหร่เล่า

เรื่องการภาวนาปฏิบัติที่ได้อธิบายมานี้ หลวงพ่อศึกษามาดี คือสืบหา ค้นหาเรื่องต่างๆ ทั้งหมดของพระอริยเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล หลวงพ่อสนใจ ศึกษาเรื่องต่างๆ ในพระสูตร ค้นหาทุกเล่ม อ่านทุกแถวก็แล้วกัน ให้เข้าใจว่า พระอริยเจ้าแต่ละองค์มีความเป็นมาอย่างไร อ่านแล้วมีแต่เรื่องปัญญาทั้งนั้น ผู้ที่ได้บรรลุธรรมผลนิพพานก็ปัญญาทั้งนั้น ไม่มีการบรรลุธรรมด้วยสมาธิอยู่ในนั้น อ่านดูสิตำรา นี่หลวงพ่อยังนำมาสอนลูกศิษย์ลูกหา คนเราอ่านหนังสือ แต่ไม่ได้คิด คือไม่สังเกตว่าผิดหรือถูก คืออ่านเฉยๆ รู้เฉยๆ อ่านแล้วก็แยกไม่ออกว่าอะไรเป็นอะไร

นี่คือปัญญาเป็นเรื่องใหญ่ เราต้องฝึกขึ้นมาสร้างขึ้นเอง ใครจะเป็นคนอบรมให้? ก็ต้องเราเองเป็นคนอบรมตัวเราเอง นี่ตัวสำคัญ อันดับแรกก็ให้ครูบาอาจารย์อบรมให้ คือให้ข้อมูล ให้ข่าวสาร ให้หลักวิชาการ แล้วเราก็นำไปฝึกปัญญาอบรมตัวเราเองต่อไป เป็นลักษณะตัวใครตัวมัน ใครฝึกปัญญา แค่นั้นก็อบรมตัวเองได้แค่นั้น อบรมกันไปฝึกกันไป ให้ขยันคิดขยันพิจารณา แต่ไม่ใช่ว่าคิดทางโลกทางสงสาร อันนั้นคิดผิดทาง

พิจารณาได้หลายมุม

หลวงพ่อบอกอธิบายเรื่องการปฏิบัติมา มีหลายอย่างหลายประเด็น ตอนนี่ใครมีอะไรที่จะถามหลวงพ่อบ้างไหม ได้นัดคณะลูกศิษย์ลูกหามาถามกันก็เพราะอย่างนี้ จะไปหาทุกจุดทุกเมืองคงไปไม่ไหว เอามารวมกันพูดให้กันฟังเฉยๆ ที่อธิบายมาทั้งหมดนี้ให้ปรึกษากันว่ามันผิดตรงไหน ถูกตรงไหน ให้นำมาพิจารณา หลวงพ่อได้ศึกษาไว้ดีแล้วเรื่องพระสูตร มันมีหนังสือเล่มไหนใหม่สำหรับสอนพวกเจโตวิมุตติ? มันมีสูตรหนึ่งสำหรับพวกทำสมาธิเก่งๆ แต่มีไม่มากนัก ก็เหมือนกับที่ได้อธิบายมาแล้ว หลวงพ่อปฏิเสธเรื่องสมาธิสงบ คือทำก็ทำได้ นี่สำหรับกลุ่มเจโตวิมุตติเท่านั้นเอง พวกมีนิสัยปัญญาวิมุตติไม่มีทาง

ก็แล้วกัน ยังไงก็ไม่สงบ ตายฟรีๆ ก็ไม่สงบ เพราะเราไม่เคยไปทางนั้น ถ้าเราไม่สงบ อย่าไปสนใจสมาธิสงบ เอาตั้งใจมันดีกว่า พิจารณาตรงนั้น สมัยครั้งพุทธกาลมีแต่ปัญญาวิมุตติทั้งนั้น ส่วนใหญ่ได้เป็นพระอรหันต์

ในการพิจารณาที่ว่ามา ต้องแยกให้เป็น การคิดให้ถูกต้องเป็นเรื่องหนึ่ง การทำให้เห็นไปตามในสิ่งที่คิดก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเรามีเวลาว่างมากๆ ให้เราคิดกว้างๆ อย่างที่ว่ามา ก็ไม่เสียหายอะไร พิจารณาดูโลกอย่างที่ว่ามา โลกกับธรรมมันอยู่ตรงไหน? จริงๆ เป็นเรื่องเดียวกัน ก้อนเดียวกัน แต่เอามาแยกแยะ อันนี้เป็นโลก อันนี้เป็นธรรม คือของสิ่งเดียวกันตีความหมายแยกกันคนละอย่าง

ตัวอย่าง เรื่องรูป เราสามารถแยกออกมาได้หลายมุม เรื่องอสุภะ ความเป็นสิ่งสกปรกโสโครก อันนี้เป็นมุมหนึ่งของรูป ส่วนความสวยงาม น่ากอด น่าชื่นชม อันนี้เป็นอีกมุมหนึ่งในการคิด เรื่องรูปอย่างเดียวนี่แหละ

เรื่องโลกก็เหมือนกัน เราจะคิดในมุมของโลกว่าเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งก็ได้ หรือคิดในมุมของโลกว่าไม่มีสาระอะไรกับเราก็ได้ เราเกิดมาอยู่ในโลกนี้ ยาวนานร้อยกัปพันกัลป์มาแล้ว มันไม่เบื่อ เมื่อมันไม่เห็นของจริงมันก็ไม่เบื่อ ต้องให้รู้เห็นตามความเป็นจริงของโลก ดังคำว่า “นัตถิ โลเก ระโห นามะ โลกทั้งหลายไม่มีความลับเลย” เปิดเผยออกมาทั้งหมด หลงตรงไหนเปิดเผยตรงนั้น เอามาวิจัยให้ดี ให้เข้าใจว่าโลกของเราก็มีเท่านี้ ไม่มีสาระอะไรเลย แล้วมันจะรู้ในจุดนั้น มันจะเกิดนิพพิทา มันจะเบื่อ รู้ว่าการเกิดการตายบ่อยๆ มันเป็นอย่างนี้

วิธีการพักใจ

ข้อมูลต่างๆ ที่ได้อธิบายมานี้ หลวงพ่อเอาความจริงมาพูด ตอนนี้อยู่ที่ผู้เทศน์และผู้ฟังก็เหนื่อยเหมือนกัน ต่อไปคือการพักเหนื่อย นั่นคือจะทำสมาธิต่อการทำสมาธิเหมือนกับการพักเหนื่อย การฟังหรือการเทศน์เหมือนการทำงาน

ทำงานด้วยการคิดการพูด จากนั้นไปจะหยุดในการพูด หยุดพักในการทำงาน นั่นคือทำสมาธิ ทั้งผู้เทศน์และผู้ฟัง จากนั้นไปให้พากันตั้งใจทำสมาธิ

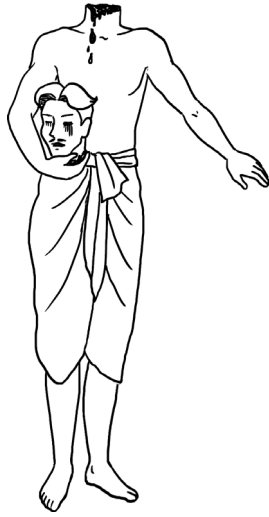
ที่พวกเราทำกันมาก็หลักเดียวกันนั่นแหละ ให้หลวงพ่อสอนก็สอน เหมือนกัน ไม่แตกต่างกันเลย หลักเดียวกันทั้งนั้น เพราะมันเป็นอุบายในการพักใจให้มีกำลังเฉยๆ ห้ามคิดในเรื่องอดีตและอนาคต ให้อยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องคิดถึงบ้าน คิดถึงเรือน คิดถึงพี่น้อง หรืออะไรทั้งหมด ห้ามความคิดทุกประเภท เราทุกคนเคยนึกคำบริกรรมทำสมาธิมาแล้ว คิดว่าคงไม่ต้องบอกอะไรกันมากมาย วิธีการนึกคำบริกรรมเรารู้กันอยู่ เราอยู่ขณะนี้ เราอยู่คนเดียว นั่งคนเดียว ร่างกายเราร่างกายเดียว ใจอยู่ที่กายของเรา นี้กายเรามีลักษณะอย่างนี้ นั่งอยู่อย่างนี้ นี่คือการนั่งสมาธิคนเดียว เรานั่งอย่างไร ต้องให้รู้จักว่าเรานั่งอย่างนั้น ขาเราอยู่อย่างไร มือเราอยู่อย่างไร ตัวเรานั่งอยู่อย่างไร ให้เรารู้จักลักษณะอาการทั้งหมด ในความรู้สึก เรานั่งที่นี้ นั่งอยู่ตรงนี้ เรานั่งคนเดียว

ในตัวเรามีลักษณะ ๒ อย่าง คือ ๑) กาย ๒) ใจ ร่างกายมันรู้อะไรไม่ได้ แต่ใจมันเป็นตัวรู้ เอาใจมาระลឹกรู้ลมหายใจเข้า รู้ลมหายใจออก มันเป็นรูปเราเอาลมเป็นฐานของการฝึกสติรู้ให้ใจเราอยู่กับลมหายใจตัวเอง คือห้ามไม่ให้ท่องเที่ยว ถ้าใจเราไม่อยู่กับลมหายใจเมื่อไหร่ แสดงว่าใจเราส่งออกไปแล้ว คือว่าให้เอาลมของตัวเองเป็นฐาน ให้จับลมหายใจของตัวเองให้ได้ เรียกว่า อานาปานสติ เวลาหายใจเข้าก็รู้ หายใจออกก็รู้ ทำต่อเนื่องอยู่อย่างนี้ หรือจะเสริมคำบริกรรม หายใจเข้าว่า “พุท” ออกก็ “โธ” ลักษณะนี้ก็ใช้ได้ มีคุณค่าเท่ากัน คือการระลึกรู้ลมหายใจอย่าไปกตออารมณ์ตัวเอง ปล่อยตามธรรมชาติ อย่าบังคับว่าหายใจเข้าเกินไป เร็วเกินไป อย่าไปคิด อย่าไปบังคับอย่างนั้น ทำตามธรรมชาติ นี่คือการระลึกรู้ความเป็นปกติเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าบางครั้งบางเวลาใจมันไม่ปกติ ชอบคิดโน้นชอบคิดนี่อยู่บ่อยๆ ลองอีกวิธีหนึ่ง คือพยายามนึกคำบริกรรมเร็วๆ นึกเร็วๆ นึกจนไม่มีช่องว่าง นึกคือไม่ให้คิด ถ้านึกซ้ำเกินไป ความคิดก็มีช่องว่างให้คิดได้ นี้อีกวิธีหนึ่ง

ก็พอได้เหมือนกัน ถ้าใจเราชอบคิดโน่นชอบคิดนี่บ่อยๆ นึกคำบริกรรมเร็วๆ ว่า “พุทโธๆ...” ว่าต่อเรื่อยๆ ว่าไม่ให้ขาดปากขาดคำ ทั้งหายใจออกหายใจเข้า ก็เหมือนกัน นึกไม่ให้ขาด ให้ต่อเนื่องกันตลอด หายใจเข้าก็นึก “พุทโธๆ...” หายใจออกก็ “พุทโธๆ...” ว่าพุทโธให้ต่อเนื่องจนมันไม่มีช่องว่างเลย นี่มันจะไม่ได้คิด เป็นอุปายในการกั้นใจตัวเองได้ดี ถ้าเวลาใดเราทำสมาธิจิตมันคิดโน่นคิดนี่บ่อยๆ ให้ทำวิธีนี้ ทำจนใจมันอยู่ แล้วจึงมาทำตามปกติได้ ถ้าใจเราไม่คิด เราก็ทำตามปกติธรรมดา นี่อุปายวิธีการทำสมาธิ คือป้องกันการคิดของใจ ถ้าใจเราไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่ชอบคิดก็ไม่ต้องคิด ไม่ต้องทำอย่างนี้ ทำตามปกติธรรมดา หายใจธรรมดา นี่คือวิธีห้ามเวลาใจคิดเฉยๆ เป็นวิธีป้องกันความคิดไม่ให้เกิดกับตัวเอง ไม่ให้มีช่องว่าง อะไรก็แล้วแต่เอามานึกไวๆ เช่นว่า “เกสาๆ...” นึกแบบนี้ก็ได้ ว่าจนไม่มีช่องว่าง นั่นละห้ามความคิดได้ นี่อุปายห้ามความคิดตัวเอง ถ้าไปหายใจเข้าๆ อยู่ มันจะมีช่องว่างและคิดโดยที่ไม่รู้ตัวเหมือนกัน นี่คือลืมหายใจไป

เราทุกคนนี่คงไม่มีปัญหาอย่างนั้น บางคนไม่ได้คิดเพราะได้ฟังเทศน์ ฟังธรรมมาหลายวัน ทุกคนมาที่นี้ต่างมีความตั้งใจสูง มานั่งฟังเทศน์ฟังธรรม หลวงพ่อ เลยอธิบายให้ฟัง สิ่งใดที่ไม่เคยฟังก็จะได้ฟัง จะได้นำความรู้ต่างๆ ไปปฏิบัติส่วนตัวในวันต่อไป ไม่ใช่ว่าที่บ้านทิ้งเรื่อน ทิ้งหน้าที่การงานมา ขำน้ำขำทะเลมา เพื่อจะมาฟังหลวงพ่อบริยายให้ฟัง จะให้หลวงพ่อตามสอนลูกศิษย์ลูกหาทั่วอเมริกา นั้นมันไม่ไหว มันเหนื่อย เลยมารวมกลุ่มกันในที่แห่งเดียว เทศน์ที่นี้แห่งเดียว เรามาที่นี้ เรียกว่าเราจากบ้านจากเมืองมา เรามาหาฟังเทศน์ฟังธรรมเพื่อจะมาฝึกใจเรา ให้มีการเปลี่ยนแปลง ขณะนี้เรามีความรู้สึกคิดถึงบ้านขนาดไหน เราอย่าไปคิดถึงอะไรทั้งสิ้น อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด นี่คือภาคปฏิบัติ พุดง่ายๆ ว่าตายเอาดาบหน้าก็แล้วกัน ตายแล้วก็แล้วกันไป คิดอย่างนี้จึงจะเกิดความกล้าหาญ ไม่ใช่ว่าจะมานั่งนึกโน่น นึกนี่อยู่ ไม่ได้ ไม่สงบ ไม่ตั้งมั่น นี่หลักสมาธิ ถ้าเราไม่ได้ฝึกปัญญาให้ดีแล้ว หากมันมีอะไรเกิดขึ้นมานิดเดียว มันจะสงบยากเหลือเกิน อย่างหลวงพ่อกเอง

ที่สงบง่ายเพราะอะไร? เพราะปัญญามันเก่ง ปัญญามันดี มันพร้อมทุกเมื่อของเราปัญญายังไม่ดี ต้องบังคับใจ ทำอย่างนี้ไปก่อน จากนั้นไป พวกมันตั้งใจนึกคำบริกรรมตามที่ได้อธิบายมานี้

ถูกกิเลสหลอกในนิมิต

โยม: เพื่อนเขาบอกว่าเขาฝึกปฏิบัติจนเห็นคนตาย เห็นผีหัวขาด หรือเห็นคนที่ตายแล้วมาหา จะขอคำแนะนำว่ามันเป็นยังไง?

หลวงพ่: อันนี้มันเป็นเพียงนิมิตเท่านั้น เกิดจากสมาธิ ใครก็ทำได้ เป็นवासนาของเขาเท่านั้นแหละ เมื่อทำไปแล้วเห็นคนหัวขาดมาทำอะไรต่อ มันเกิดสังเวชใจว่าเปื้อนไหม เปื้อนเกิดเปื้อนตายไหม เราจะเป็นเหมือนเขาอย่างนั้นไหม เป็นอุคคณิมิตเกิดขึ้นเท่านั้นเอง ถ้าเกิดขึ้นในลักษณะนี้ หากมีปัญญาก็ดีแหละ คิดได้ เอนิมิตที่เกิดขึ้นมาคิดมาพิจารณาให้เป็นปฏิภาคนิมิต ตัวนิมิตเห็นคนหัวขาดมันเป็นฐานอย่างหนึ่ง เวลาพิจารณาดูว่าใครหัวขาด ก็เรานั้นแหละหัวขาด อย่างนี้กว่าเป็นเขา ให้ดูเราอย่างเดียว ถึงจะเป็นรูปร่างกลางตัวผู้อื่น

ก็ตามเถอะ เราก็ต้องเหมาเอาว่าเป็นตัวเรา “เออ! นั่นกิเลสหลอกเรานี้หว่า เรานั้นแหละ” อย่าไปเอาว่าเขาหัวขาด เอาเราหัวขาดก็แล้วกัน

นี่คือเอานิมิตมาเป็นประโยชน์ อะไรเกิดขึ้นก็โอบนโยกได้ตลอดว่า สิ่งทั้งหมดเกิดขึ้นเป็นเราทั้งนั้นเลย หากไปคิดว่าเป็นผู้อื่นก็แล้วกันอีก ปัญญาจะไม่ไป ไม่เอาผู้อื่น คิดว่าเราอย่างเดียว นี่กิเลสมันแปลงสภาพได้ หากปัญญาเราไม่ทันก็เลยว่าเป็นผู้อื่นไป ก็เหมือนกับครูบาอาจารย์ในอดีตท่านภาวานาปฏิบัติ มีองค์หนึ่งเร่งภาวานาทำสมาธิไปๆ คือลักษณะทำจริงจังมาก ปัญญาก็มีแต่มีน้อย ในช่วงนั้นกิเลสหลอกใจโดยที่ไม่รู้ตัว พอกิเลสหลอกมันจะเชื่อทันทีว่าของจริง วันหนึ่งเหมือนกับเห็นผู้หญิงคนหนึ่งสวยๆ สวยๆ เข้ามาหาที่กุฏิ จิตก็จะสงบ อยู่แล้ว เห็นสาวเข้ามาหน้าตาสวยเลย ก็ชอบใจนั้นแหละ แต่ไม่ทำอะไร ก็คิดอยู่แต่ว่า ถ้าผู้หญิงมาหาพระ พระพูดกับผู้หญิงเป็นอาบัติ ก็ไม่พูดด้วย นั่งเฉยๆ คือเป็นครูบาอาจารย์ที่เคร่งครัดมาก เรื่องการสำรวมกายวาจา หรือเรื่องสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำรวมดีมาก ผู้หญิงต่างๆ ท่านจะไม่มองเลย ที่นี้กิเลสลองดูบ้างเป็นยังงัย วันแรกก็มากرابอย่างสวย แล้วก็ว่า “หลวงพี่! จะสึกหรือไม่สึก? คิดถึงทางโลกไหม?” แต่พระท่านก็ไม่พูดด้วย ผู้หญิงคนนี้ก็กล่อมอย่างเดียว พยายามพูดทุกสิ่งทุกอย่าง พระท่านก็ไม่พูดด้วย เอาไปเอามาก็เลยว่า “ถ้าหลวงพี่ไม่พูดด้วย หนูกลับบ้าน” แล้วก็เลยไป ไม่มีอะไรเล็กแล้วกันไป

คืนที่สองมาใหม่อีก “หลวงพี่! หนูมาแล้วนะ สึกไหม? หรือไม่สึก?” ก็พูดเรื่องสึกหรือไม่สึกให้ฟัง “บวชไปทำไมนักหนา? แก่แล้ว จะสร้างบ้านสร้างเรือน ไม่ทันเขาแล้วนะ” ว่ากันไป เอาไปเอามาก็พูดกันนาน พระก็สำรวมอยู่นั้น ไม่พูด กลัวเป็นอาบัติ “มาตั้งสองครั้งหลวงพี่ไม่พูดกับหนูเลย หนูกลับบ้านนะ” ก็เลยออกไป วันต่อมาอีก “หลวงพี่ จะว่ายังไง? สึกหรือไม่สึก? มันจะแก่แล้วนะ แต่งงานเมื่อแก่จะลำบาก จะสร้างครอบครัวก็ลำบาก” ก็พรรณนาไป ในช่วงนี้พระมีความสำนึกขึ้นมาว่า “พูดถูกนะ ผู้หญิงมันพูดถูก ถ้าเราแก่ไปอยู่ไม่ได้ สึกไปเป็นฆราวาสมีครอบครัว จะลำบากลำบากเหมือนกับที่ผู้หญิงว่านะ”

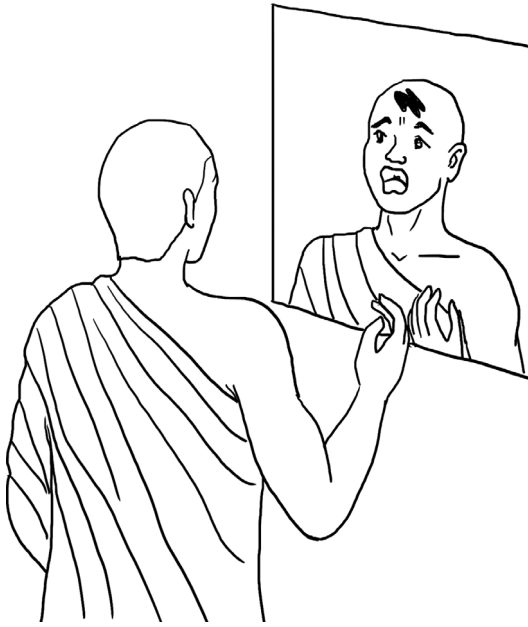
ในขณะนั้นใจมีความรู้สึกว่าคุณหญิงคนนี้จะรักเราได้ แต่ก็ไม่พูด เฉยๆ ผู้หญิงก็เลยเล่นทำเล่นทางว่า “มาเที่ยวไหนก็ไม่พูดสักทีหนึ่ง ทีหลังหนูไม่มาอีกหรอก” ทำท่าหุนหันพลันแล่นไป “ไม่พูดก็ไม่พูด ทีหลังหนูไม่มาอีกหรอก” ออกประตูไปเลย

ที่นี้ใจพระมันหิวขึ้นมา “แหม! ทำไมหนอ เราไม่พูดกับผู้หญิงคนนี้นั้นเสียใจมากๆ เขาจะมาอีกหรือเปล่าหนอ” นี้ความรู้สึกมันฝังเข้าไปในใจแล้ว เอาไปเอามาก็เลยเปลี่ยนใจจะขอพูดกับผู้หญิง ก็ลงจากกุฏิไป ไปหาผู้หญิงคนนั้นว่าอยู่ไหน นี่นิमितเป็นขนาดนั้นนะ ไปฉายไฟดูๆ ฉายไฟตามรอบกุฏิก็ไม่มี ทีนี้หลวงปู่ใหญ่ท่านรู้ดี ท่านเห็นก็บอกว่า “เป็นยังไง หนู! ควายหายเห็นหรือยัง?” พระท่านก็สะดุ้งขึ้นมาทันที “โธ้ย! อายครูบาอาจารย์”

นี่ในสมมติ ผู้หญิงสาวๆ ที่มาเป็นใคร? ก็ตัวเองนั่นแหละ คือกิเลสตัณหา แปลงเพศมาเป็นผู้หญิง พระก็รู้เท่าไม่ถึงการณ์

เรื่องของเนรพันก็ลักษณะเดียวกัน แต่เป็นเรื่องของเนรไม่ใช้ของพระ นี่ไม่เข้าใจว่าตัวเอง นึกว่าพอจิตสงบไปแล้ว มีพวกเทพพวกภูมิตเวตตามาอยู่ด้วย ก็สบายอกสบายใจ เห็นเหมือนกับผู้หญิงสาวๆ สวยๆ มานั่งเป็นเพื่อน นั่งภาวนามันสบายใจ บางทีก็มาเล่นมองหน้าเนรอยู่ใกล้ๆ ด้วย นี่เนรก็ต้องระวังเหมือนกัน กลัวศีลจะขาด ก็บอกว่า “อย่ามาใกล้นะ” บอกเขาเหมือนกัน สาวๆ รุ่นเดียวกัน ลักษณะกำลังชอบเล่น มาอย่างนี้หลายวัน

ต่อมาก็แปลกใจ เลยเล่าให้อาจารย์ฟัง “อาจารย์ มีหญิงสาวมาหาผมหลายคืนแล้วนะ จะแก้อย่างไรไม่ให้มันมาหา?” อาจารย์ถามว่า “ชอบมันไหม?” เนรก็ว่า “ชอบ ถ้ามันมาก็ชอบละ จะทำอย่างไรไม่ให้มาได้หนอ?” อาจารย์จึงบอกว่า “ไม่ยากๆ วิธีแก้มันมีอยู่ มันกลัวผีหลอก ใช้คาถาอันนี้ดีกว่า ทีหลังมันจะได้ไม่มา เอาปูนแดงที่กินหมากไปด้วยนะ ทีหลังมันมาใกล้ๆ ให้เอานิ้วมือปาดเอาปูนไปแตะหน้าผากมัน ทีหลังมันไม่มาหรอก” เนรก็รับคำ “ครับๆ” จากนั้นเนรก็เอาปูนไว้ข้างๆ แล้วก็ภาวนาต่อไป

พอจิตสงบลง ผู้สาวคนนั้นก็มาหาอีก มาใกล้ๆ หน้า เณรพนักก็เลยเอา
 ปูนแดงในกล่องจะทาหน้า ผู้สาวมันก็ยื่นหน้าให้ทาอย่างดี เหมือนกับอยาก
 ให้เจิมหน้าให้ เณรก็เจิมแล้วแตะหน้าผาก อาจารย์บอกไว้แล้วว่า “ถ้าแตะ
 หน้าผากมันได้เมื่อไหร่ให้รีบมาหาเราเร็วๆ นะ” พอเณรแตะหน้าผากสาวปั๊บก็
 รีบลงกุฏิเลย วิ่งไปหาอาจารย์ ก็ตะโกนบอก “อาจารย์ผมแตะหน้ามันแล้วนะ”
 อาจารย์ก็เลยว่า “มานี่ๆ” พอจุดไฟขึ้นมา แล้วเอากระจกมาให้เณร “หน้าผาก
 มันแตะตรงไหนล่ะ? มันเหมือนของเราอย่างนี้ไหม? ดูสิ!” ก็เอากระจกส่องดู
 กลายเป็นว่าเณรแต้มหน้าผากตัวเอง งงเลยงง นี่เรื่องเป็นอย่างนี้ เรื่องนิมิต
 ส่วนมากจะเป็นสังขารลอกตัวเอง คือแปลงตัวเป็นรูปใหม่ ลักษณะอย่างนี้ก็มี
 คือผีภายนอกก็มีเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ว่าจะเป็นอย่างนั้นทั้งหมด ส่วนผีหัวขาด
 ที่ว่ามานี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร เป็นสังขารลอก เราดูเราก็แล้วกัน หมดเรื่อง
 ไม่ต้องไปถามหาเขา

ลักษณะของพระอรหันต์

โยม: เคยอ่านในหนังสือเล่มหนึ่งว่า พระพุทธเจ้ายามที่ท่านว่างจากการสอน พุทธบริษัท เวลาที่ท่านอยู่ในอิริยาบถใดๆ หรือว่าทำกิจวัตรส่วนตัว ท่านจะอยู่ในสัจจกตเวทิตา คำนี้อธิบายให้ฟังได้ไหมคะว่าแปลว่าอะไร?

หลวงพ่: นั่นคือผู้ไม่มีอะไร ก็ทุกอย่างนั้นแหละ พระอรหันต์ทุกอย่างค์เป็นอย่างนั้น พอถึงเวลาก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าเป็นคนไม่มีอะไร

โยม: หมายความว่าไม่ยึดมั่นถือมั่น? ไม่ใช่ว่าสมาธิ?

หลวงพ่: นั่นแหละไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่ใช่สมาธิ

โยม: แปลว่าไม่มีตัวตน?

หลวงพ่: มันเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง เป็นผู้ไม่มีอะไร สัจจตามันพูดไม่ถูก ไม่มีคำว่าสัจจกตเวทิตา เป็นเพียงสมมติที่พูดกันตามปริยัติเท่านั้นเอง พูดง่ายๆ ว่า เป็นผู้ไม่มีอะไรเท่านั้น นี่ดีกว่า ตรงไปตรงมา

โยม: คือไม่มีกิเลสทั้งสิ้น?

หลวงพ่: ไม่มีทั้งหมด อันนี้คือเป็นของพระอรหันต์อย่างเดียว เป็นอย่างนั้น ทุกองค์ แต่ท่านจะไม่พูด พระอรหันต์สาวกท่านไม่พูด แต่เป็นเหมือนกัน

โยม: เคยอ่านหนังสือพระอาจารย์ บอกว่าพระอาจารย์อยู่ในวิหารธรรม

หลวงพ่: หนังสือก็หนังสือ ไม่ได้ว่าอย่างนั้นมั้ง อีกอย่างหนึ่ง ทุกคนได้อ่าน ตอนที่พระพุทธเจ้าจะบรรลुरुธรรมว่า ไปนั่งที่ใต้ต้นโพธิ์ แล้วเปล่งวาจาว่า “ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้บรรลุเป็นพระพุทธเจ้า จะไม่ลุกจากที่นี่เด็ดขาด ถึงแม้เนื้อหนังมังสาจะเหือดแห้งไปก็ตาม จะตายก็ยอม ถ้าไม่สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า จะไม่ลุกจากที่นี่ไปเด็ดขาด” นี่เป็นของพระพุทธเจ้าเคยอ่านไหม ลักษณะอย่างนี้จะเหมือนกันกับพระสาวก ท่านก็พูดได้เหมือนกัน แต่ท่านไม่พูด นั่นคือในจุดนี้อาสวกขยญาณเกิดขึ้นเต็มตัวแล้วจึงพูดได้ ถ้าจิตไม่รู้เรื่องถึง อาสวกขยญาณนี้ไม่ได้ ตายฟรีๆ ไม่ได้เลย ญาณตัวนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วคนๆ นั้น

จะรู้เอง รู้ส่วนตัวเองว่าญาณได้เกิดกับเราแล้ว เมื่อญาณอันนี้ได้เกิดขึ้นแล้ว จะอยู่ได้ไม่นานก็เป็นพระอรหันต์ เป็นอย่างนี้ทั้งพระพุทธเจ้า ทั้งพระสาวก เหมือนกันหมด แต่ว่าท่านไม่พูด มันจะซ้ารอยพระพุทธเจ้านั่นเอง สมัยก่อนที่ว่าพระองค์ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าสมบูรณ์แล้ว มีลักษณะอย่างหนึ่งเกิดขึ้นกับท่าน คือไม่อยากเทศน์โปรดสอนสัตว์ ตอนนั้นท้าวสหัมบดีพรหมลงมาอาราธนาให้โปรดสัตว์ เคยได้อ่านไหม?

โยม: ไม่ได้อ่าน

หลวงพ่: อ่านพุทธประวัติให้จบสิ ตอนที่พระพุทธเจ้ารู้สึกว่าจะไม่อยากจะแสดงธรรมโปรดสัตว์โลก จนท้าวสหัมบดีพรหมลงมาอาราธนาให้เทศน์โปรดสัตว์ คือทุกวันที่เราว่า “พรหมมา จะโลกาธิปะตี สะหัมปะติ...” หมายถึงการอาราธนาธรรม คือในช่วงนั้นพระพุทธเจ้าไม่อยากเทศน์โปรดสัตว์เลย นี่เป็นอยู่ช่วงหนึ่ง แต่พระอรหันต์เป็นไหม? เหมือนกันเปียบเลย คือเป็นในช่วงหนึ่ง ‘ไม่อยากเทศน์โปรดสัตว์ คือธรรมะในโลกนั้นละเอียดอ่อนลึกซึ้งมาก สุดที่จะพรรณนาได้ ใหม่ๆ เป็นอย่างนี้ทุกองค์ แต่ก็หนีได้ทีหลัง เป็นอยู่อย่างนี้ไม่เกินห้านาที แล้วก็รู้ด้วยตัวเองว่าคนทุกคนเกิดขึ้นมาในโลกอันนี้ ทุกคนสร้างบารมีมาเหมือนๆ กัน มีส่วนจะภาวนาปฏิบัติลุล่วงเป็นพระอรหันต์ได้ด้วยกันทั้งนั้น นี่คือรู้โดยตัวท่านเองว่า ท่านรู้โลกได้ยังไง ผ่านโลกได้ยังไง ผู้อื่นก็สามารถผ่านได้เช่นเดียวกับท่าน จึงมาเทศน์โปรดกันได้ พระอรหันต์เป็นอย่างนั้นทุกองค์ เหมือนกับพระพุทธเจ้า แต่ไม่พูดเท่านั้นเอง พูดไม่ได้ มันซ้ารอยพระพุทธเจ้า คือถ้าพูดไปก็ว่าเลียนแบบพระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง ก็เลยไม่พูด นี่การจะไปพูดว่าเป็นพระอรหันต์ต้องมีญาณตัวหนึ่งเป็นตัวกำหนด คืออัสวกขยญาณ คือญาณตัวนี้เป็นญาณของพระอรหันต์โดยตรง บรรดาพระอรหันต์อย่างอื่นไม่มี พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี ไม่มีญาณอันนี้ ญาณนี้เป็นญาณสุดท้าย ผู้บรรลุพระอรหันต์เท่านั้นจึงจะมีญาณนี้เกิดขึ้น เป็นลักษณะเหมือนกันทั้งหมด

นี่เรื่องพระอรหันต์ ทุกองค์ที่เป็นพระอรหันต์ไปแล้ว แต่ก่อนท่านก็เป็นปุถุชนคนธรรมดา แต่เมื่อท่านปฏิบัติไปๆ จนได้บรรลุเป็นพระอริยเจ้าแล้ว มีใครบอกว่าท่านเป็นพระอริยเจ้า? ไม่มี เป็นท่านคนเดียวที่รู้ ภูมิธรรมพระโสดาบันเป็นยังไงก็รู้ หรือผู้บรรลุเป็นพระอรหันต์ก็เหมือนกัน นี่ใครเป็นคนบอก? ไม่มีคนบอก คือรู้เองทั้งนั้น เป็นเหมือนกับพระพุทธเจ้า รู้ทั้งนั้น เป็นปัจจัยตั้ง รู้เฉพาะตัวเอง เราลองมาคิดดู แต่ก่อนท่านเหล่านี้ก็เคยเกิดตายกับโลกอันนี้มายาวนานร้อยกัปพันกัลป์มาแล้ว แต่บัดนี้ท่านจะไม่กลับมาเกิดในโลกอันนี้อีก นี่เราคาดเองได้ไหมว่าพระอรหันต์กับปุถุชนมีความรู้สึกแตกต่างกันอย่างไร? คาดไม่ถูก นอกจากเราจะเป็นพระอรหันต์เองนี่ดีที่สุด ไม่ต้องไปถามผู้อื่น เราจะรู้ สิ่งทั้งหมดที่เกิดขึ้น กับพระอรหันต์ท่านไม่เคยถามกัน เพราะต่างคนต่างรู้ในธรรมชาติของตัวเอง

เหมือนกับเรากินข้าวกินอาหารหม้อเดียวกัน ถ้วยเดียวกัน เราไม่ต้องถามกันว่ามันเผ็ดหรือไม่เผ็ด อิ่มมาแล้วไม่ต้องถามกันว่าอิ่มอาหารเป็นยังไง โดยธรรมชาติจะไม่ถามกัน ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทุกคนกินข้าวถ้วยเดียวกัน อิ่มท้องกันไปแล้ว มีคนกลุ่มไหนบ้างใหม่ไปถามกันว่าอิ่มเป็นยังไง นี่ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น ไม่เคยถามกันว่าอิ่มเป็นยังไง ใครจะมาพรรณาลักษณะการอิ่ม ไม่มีในโลกอันนี้ เขาไม่ทำกัน เรียกว่าปัจจัยตั้ง รู้ว่าอิ่มคืออะไร นี่ก็เหมือนกับพระอรหันต์ที่บรรลุธรรมไปแล้ว ถึงนั่งรวมกันอยู่เป็นร้อยองค์ก็ตาม ท่านจะไม่คุยกันว่าพระอรหันต์เป็นยังไง บรรลุธรรมแล้วเป็นยังไง

ปฏิบัติตามกำลังของตน

ภูมิธรรมพระอรหันต์นี้สูงไปหน่อย เอาพระโสดาบันก่อน เป็นของง่าย ๆ ไม่ต้องลงทุนให้มากนัก พอเราได้เราจะภูมิใจขนาดที่ว่าเรื่องนิพพานเรามีหวัง ๑๐๐% เกิดตายอีกไม่นานก็จะไปแล้ว เราก็มั่นใจได้ว่าอภัยภูมิปิดไปแล้ว คืออนรกเปรต อสุรกาย ปิดเด็ดขาด ไม่ได้ไปเกิดในนั้น ผู้บรรลุเป็นพระโสดาบันจะมีความรู้สึกอย่างหนึ่ง เหมือนกับว่าเราขึ้นฝั่งได้แล้ว จระเข้ต่างๆ ตามไม่ทัน

มันมันใจขนาดนั้น แต่ก่อนเป็นเหยื่อจะเข้ามาตลอด แต่ตอนนี้เราขึ้นฝั่งได้
เรามันใจตัวเอง ก็สบายใจ

เราฝึกปัญญาให้มากก็แล้วกัน ชั้นพระโศดาบันอยู่ไม่สูง แค่อยบายๆ ฟื้นฟู
ธรรมดา คือไม่ให้ใจมีความผูกพันห่วงใยกับวัตถุสมบัติเท่านั้นเอง แล้วธาตุ ๔
ที่มีอยู่นี้ก็ยังไม่เป็นอสุภะ เพียงพิจารณาให้เป็นไปตามไตรลักษณ์ ในอนิจจัง
ทุกขัง และอนัตตาเท่านั้นเอง ยังไม่ถึงขั้นสกปรกโสโครก นั่นอสุภะ ไม่ใช่เลย
พิจารณาไตรลักษณ์ในธาตุ ๔ เท่านั้น พยายามพิจารณาจุดนี้ให้มากที่สุด
ผู้เป็นพระโศดาบันอยู่ที่นั่น คือไม่ต้องไปกังวลว่าจะละระคะตัมหา เอาไว้ก่อน
เรื่องระคะจะเป็นเรื่องของพระอนาคามีที่เขาจะละ เรื่องกำหนดก็เช่นกัน อย่าเพิ่ง
ไปละ พระโศดาบันเขาละไม่ได้

เรื่องวัตถุสมบัตินี้ต้องพิจารณาให้มากขึ้น ไม่ใช่รู้ธรรมดา พอรู้แล้ว
ก็ทำให้เป็นไปตามนั้นว่าเราไม่มีอะไรผูกพันยึดติดกับวัตถุสมบัติทั้งปวง
เหมือนกับหลวงพ่อดิบายให้ฟังเรื่องมะม่วงเมื่อเช้า ไม่ต้องเอามาก เอาน้อยๆ
ไม่ใช่ไปวิ่งตามคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ไม่มีประโยชน์เท่าไรหรือหก
มันรู้เพื่อมาคุยกันมั่วๆ เท่านั้นเอง รู้มากๆ ก็มาคุยธรรมะกันโอ้อวดกันเฉยๆ
นี่คุยก็คุยได้ แต่ในภาคปฏิบัติทำได้หรือยัง ธรรมะหมวดไหนยังไม่จำเป็นก็
เก็บใส่กระเป่าไว้ก่อน เก็บใส่ในหีบไว้ก่อน ธรรมะหมวดนั้นเอาไว้คุยเล่นกัน
ธรรมดาๆ เท่านั้นเอง แต่หลักปฏิบัติเอาเพียงเท่านี้ จะวิ่งตามธรรมะหมวดอื่น
ไม่ได้ นี่เราไปศึกษาธรรมะของพระอริยเจ้า พระอนาคามี พระอรหันต์ต่างๆ
คือศึกษาได้ รู้ได้ คุยกันได้ แต่เวลาปฏิบัติเราไม่เอา เอาไปที่นั่นแหละ
เวลาปฏิบัติก็เอาตามภูมิธรรมพระโศดาบันที่เล่าให้ฟัง เอาตัวนี้ เดี่ยวก็ได้
ขยันเข้า คิดพิจารณาบ่อยๆ

ความรู้อันเป็นตัวปิดบังปัญญา

ส่วนมากเราไม่คิด ทำไมเราไม่คิด? เพราะเข้าใจว่าเรารู้แล้ว มันเลยคิดไม่ไป
เมื่อมันไม่ไป ปัญญาทั้งหมด ถึงคิดก็คิดลอยๆ ไปอย่างนั้น ไม่หนักแน่นอะไรเลย

คิดล่อยๆ ธรรมดาๆ ก็คิดได้ แต่หากจะ**คิดให้มันหนักแน่น ให้มันสลดสังเวช ให้มันสลดใจขึ้นมา** อย่างนั้นทำไม่ได้ การรู้แล้วเป็นอย่างนี้ นี่เราศึกษาธรรมะในปริยัติมากเกินไป รู้จักวางให้เป็น ความรู้ก็เป็นอย่างหนึ่ง การฝึกปัญญาอีกอย่างหนึ่ง แยกกันให้เป็น ถ้าเราเอาปัญญาไปศึกษาในปริยัติ ก็คิดไปเรื่อยๆ เท่านั้นแหละ คิดล่อยๆ ไป ไม่หนักแน่น มันไม่เกิดความสลดสังเวชใจขึ้นมาแต่อย่างใด เหมือนคนนับเงินในธนาคารที่หลวงพ่อดีเล่าให้ฟัง เวลานั้นเงินของผู้อื่นมันก็เฉยๆ แต่ถ้าเป็นเงินส่วนตัวแคร์้อยเดียวก็มีคุณค่า เดินไปไหนก็มีคุณค่า อิ่มเอิบใจ และก็ไม่ว่าอะไร ไม่กลัวตาย เพราะเงินเรามีแล้ว แค่นี้ก็ดีแล้ว ขอให้เงินเราก็กวักกัน นี่ธรรมะที่เราารู้ก็เหมือนกัน **ถึงมีปัญหาหน่อย แต่ขอให้ปัญญารากก็แล้วกัน อย่าไปยืมปัญญาผู้อื่นมาพูด**

ในการทำให้ใจตัวเองให้เห็นไปตามสิ่งที่เรารู้ อันนี้มันยาก ถ้าเรารู้ธรรมะมากเกินไป อันนี้มันยากมาก มันเป็นสัญญาไปทั้งหมด ในสมัยครั้งพุทธกาลคนเป็นพระอริยเจ้าได้ง่าย ส่วนหนึ่งเพราะเขาไม่รู้ธรรมะมากนั่นเอง เขารู้ธรรมะเป็นบางหมวดบางประโยค แล้วก็นำไปคิดต่อเองได้เลย แต่ก่อนไม่มีธรรมะจะศึกษา ไม่มีความรู้ เขาจะเอาความสามารถเฉพาะตัวคือปัญญาคิดไปเลย โดยไม่ต้องหาปัญญาผู้อื่นมาเป็นหลักในการคิด เอาปัญญาส่วนตัวคิดไปเลย เอาเหตุผลคิดไปเลย ในสมัยครั้งพุทธกาลคนเลยเป็นพระอริยเจ้าได้ง่าย

พวกเราเนี่ยมันติดปริยัติมาก คิดแล้วติดปริยัติทันที แต่มันเอาความรู้ในปริยัติไปทำอะไรไม่ได้ นี่ในการภาวนาปฏิบัติ **“อย่าเอาตามปริยัติ และอย่าทิ้งปริยัติ”** นี่คนละอย่างกัน ตีความหมายเอา คำว่าไม่เอาตาม กับคำว่าไม่ทิ้งมันมีความหมายยังไง หากเราเอาตามทั้งหมด มันจะมีปัญหาในการปฏิบัติก็เหมือนกับพระโภชิสะนั้นแหละ พระโภชิสฺสเอาคำสอนพระพุทธเจ้าไปศึกษาเต็มที่ แล้วก็ไปคิดในหลักการต่างๆ ตามที่พระพุทธเจ้าสอน คิดทั้งวันทั้งคืน ก็อยู่อย่างนั้นแหละ ทำอะไรไม่ได้ มันมีแต่ความคิดเลียนแบบผู้อื่นเขา เป็นสัญญาอันนั้นของปลอม แต่ปัญญาส่วนตัวไม่มี มันต้องปัญญาส่วนตัวเราล้วนๆ อันนี้ของแท้ ให้ฝึกคิดบ่อยๆ อย่าไปกลัวความฟุ้งซ่าน ให้คิดไปตามหลักไตรลักษณ์ก็แล้วกัน บางทีก็ต้องดำตัวเองด้วย คือ**นิคคะหะ ปัคคะหะ ต่ำตัวเอง**

เป็นส่วนใหญ่ การปลอมตัวเองก็มี แต่มีน้อยมาก ส่วนมากต้องคำตัวเอง บางทีจนน้ำตาไหล จนขนพองสยองเกล้าขึ้นมา เหมือนกับคนไปเอาตุ๊กแก เวลาเขาจะคว้าโพรงไม้ที่มีตุ๊กแกไหม เขามีตัวหลอกคืองูเขียว ถ้าโพรงไหนมี ตุ๊กแก เองงูเขียวไปแทงๆ เข้าไป ตุ๊กแกมันจะร้อง “แอ!” ทันทันี่แหละของจริง แต่ถ้าเองงูเขียวแทงเข้าไปในโพรงแล้วไม่มีเสียงร้องอะไร ก็แสดงว่าตุ๊กแกไม่มี นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปัญญามันถูกกับกิเลสปีบ มันจะสะดุ้งทันที มันเป็นสื่อบอก กันได้ว่าจริงหรือไม่จริง นี่ปัญญาของเรายังไม่ชำนาญ ยังไม่แม่นยำ ให้ยิงนก ก็ยิงไปอย่างนั้นแหละ ถูกปีก ถูกขน ถูกอะไรบ้างไปอย่างนั้น แต่ตัวนกจริงๆ ยิ่งไม่ถูก ก็เลยไม่ได้อะไร แค่โก๊สเคียงเฉยๆ ก็ถูกขนอยู่นะ แต่ไม่ถูกตัว

ฝึกให้เป็นเศรษฐีในวัยเด็ก

โยม: หลวงพ่อคะ พระโสดาบันเขายังมีโกรธมีเกลียดอยู่ไหมคะ?

หลวงพ่อ: มีอยู่ แต่มีไม่นาน เพราะพระโสดาบันเขายังละสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ ละความโลภได้อย่างเดียว ความโลภนี่ขาดไปเลย แต่โกรธยังมีอยู่ เกลียดยังมีอยู่ ราคะยังมีอยู่

โยม: ผู้ที่ได้ญาณว่าจะได้เป็นพระอรหันต์ ญาณนั้นเรียกว่าอะไรคะ?

หลวงพ่อ: อาสวัชฌญาณ แปลว่ารู้ว่าเราจะสิ้นอาสวะ หรือรู้ว่าอาสวะจะสิ้นไป ในขณะที่ พระอรหันต์จะเคยได้ญาณนี้ทุกองค์ พระอนาคามีไม่มี เอาให้มันได้ชาตินี้ เอาให้เต็มทีก็แล้วกัน หลวงพ่อคิดไว้แล้ว ถ้าเราทำไม่ได้ในชาตินี้ ถ้าตายจากกันไปแล้ว มันเสี่ยงมากกว่าต่อไปจะไปเกิดที่ไหนอีก นี่เราไม่แน่ใจ ถ้าเกิดอยู่อเมริกา หากไปเกิดอยู่ในรัฐที่หลวงพ่อไม่ได้ไป แล้วที่นี้ใครจะสอน ถ้าไปเกิดในที่ไม่มีศาสนาพุทธตั้งอยู่ มันขาดทุนเลย ก็หลงทำกรรมชั่วต่อไป มันเสี่ยง ในช่วงที่ยังมีคำสอนชัดเจน ยังไงก็เอาไว้อก่อนเถอะ คือไม่ต้องถอย เอาให้ได้ก่อนตาย จะเป็นเศรษฐีก็ให้เป็นก่อนในวัยเด็ก มันจะได้ครอบครองสมบัติไปยาวนาน มีความสุขได้นาน ถ้าเป็นเศรษฐีเมื่อแกนี้ยังไม่สนุก แม้มีสมบัติเต็มบ้านเต็มเมืองก็ไม่สะดวกในการใช้สอย มันแก่แล้วหนิ หากเป็น

เศรษฐกิจเมื่อหนุ่มๆ มันใช้สมบัติที่มีอยู่คุ้มค่า หากความสุขให้เต็มทีก็แล้วกัน
นี่การปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเป็นพระอรหันต์หรือพระอริยเจ้าในช่วงหนุ่มๆ
ชีวิตมันดีหลาย แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วตายทันที มันไม่มีคุณค่าอะไรเลย
มันไม่ค่อยมีประโยชน์ เป็นเศรษฐกิจตอนหนุ่มนี่ดี

เราไม่เอามาก เอาแค่วัตถุสมบัตินี้ก่อน ค่าตัวเองให้มากขึ้น บังคับตัวเองให้
มันละ เหมือนกับเราตุง มันคาบเขียดอยู่ เราจะตุงให้มันปล่อยเขียดต้องดียังไง?
คือดีลักษณะบังคับไม่ให้เขียดกินงู มันถึงจะคายได้ ดีส่วนไหนก็ได้ ขอให้มันวาง
เขียด จะให้ตี ให้ดำ ให้ว่าก็ได้ ขอให้มันวางเขียด แต่ถ้าเราจะไปบอกมันดีๆ
บอกให้มันสงสารเขียดหน่อย มันก็ไม่วาง ไม่มีทาง ต้องเอาแบบจริงจัง ทั้งดำ
ทั้งตี นี่เป็นอุบายอย่างหนึ่งที่เราต้องเอามาใช้ในการปฏิบัติ

งานทุกอย่างต้องมีการตื่นตนตื่นตัว ตัวอย่างการร้องเพลงมันต้องมี
น้ำเสียง ใช้เสียงต่ำเสียงสูง ไม่ใช่ร้องเสียงโทนเดียว ไม่มีทางก็ละกัน ฟังกัน
ไม่รู้เรื่อง ฟังก็ไม่เพราะด้วย การร้องเพลงต้องให้มันเพราะ

ที่หลวงพ่อดีอธิบายไปเมื่อเช้า เป็นเรื่องส่วนตัวในชีวิตที่ไม่เคยพูด
มาก่อนเลย ที่เมืองไทยก็ไม่ได้พูด มาพูดที่นี่เป็นครั้งแรก ที่ได้พูดไปนั้นก็
เพียงคร่าวๆ นะ ยังพูดไม่หมด หลวงพ่อข้ามไปเฉยๆ พูดเรื่องส่วนตัวในช่วง
วัยหนุ่ม ตอนที่มิครอบครัว

ส่วนช่วงชีวิตวัยหนุ่มก่อนที่จะมิครอบครัวนั้น ก็มีเรื่องราวเกิดขึ้นเยอะ
เหมือนกัน เป็นเรื่องใหญ่ แต่ก็ไม่ควรพูดถึง หากพูดมากไปก็จะเป็นเรื่อง
เหลือเชื่ออีกแหละ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมายเหลือเกิน นี่เป็นมาร ยิ่งเรา
พยายามรักษาศีลข้ออกาเมเท่าไร มันยังมีมารมาก ไปไหนก็ต้องระมัดระวัง
เช่น ไปตามงานบุญต่างๆ ไปตามป่า ไปตามทุ่งนา นี่ต้องระมัดระวัง บางที
เดินทางกลางคืน ผู้หญิงเขาอยากจะทำไป เขาถามว่ามีเพื่อนไหม นี่เป็น
ขนาดนั้น แต่หากผู้หญิงชวนไปสองต่อสอง เราไม่ไปเด็ดขาด หลวงพ่อรักษา
ตัวเองขนาดนั้น ผู้ชายในยุคนี้คงไม่มีใครเหมือน รักษาตัวลำบาก แต่ก็รักษาได้
ทุกครั้ง คือผู้หญิงเขาวางแผนทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะหลวงพ่อก็คือคนที่อยู่ใน

ตระกูลที่เชื่อถือได้ ทุกคนก็เคารพ ใครๆ ก็ต้องการ และก็เป็นคนมีความรู้และความสามารถหลายๆ อย่างด้วย พูดเรื่องพวกนี้มันยาว แต่จะไม่ให้ผิดพลาด หลวงพ่อผ่านได้ทั้งหมด

จำได้ไหมที่พูดเมื่อเช้านี้ จุดเด่นของผู้หญิงก็คือน้ำเสียงและน้ำตา เป็นอาวุธสำคัญในการผูกผู้ชายไว้ อย่างอื่นมันเป็นตัวเสริมทั้งนั้น คือสรุปแล้วว่าผู้หญิงมันมีอาวุธเท่านั้น ระวังสองอย่างนี้ เราต้องศึกษาผู้หญิงให้ครบถ้วน หลวงพ่อศึกษาเรื่องผู้หญิงมามาก คือเป็นนักสังเกต สังเกตผู้หญิงว่าเป็นยังไงๆ สังเกตนิสัยของแต่ละคนไปเรื่อยๆ ถ้าจะเขียนเรื่องผู้หญิงออกมาก็เขียนได้ หลวงพ่อมินิสัยมาอย่างนั้น คือเป็นคนช่างสังเกต

หากเป็นผู้หญิงตามบ้านนอกนี่ยิ่งศึกษาง่าย คนในเมืองไม่เท่าไรหรือคนในเมืองมันดูยาก มันจำเจ คือไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าเป็นผู้หญิงบ้านนอก อะไรต่างๆ มันเปลี่ยนแปลงเร็ว สังเกตทุกสิ่งทุกอย่างมันจะบอกได้หมดเลย จะเป็นการนุ่งผ้าก็ดี การพูดก็ดี การทำก็ดี การเดินก็ดี มันเป็นปกติเป็นธรรมชาติของเขาเอง สังเกตนิสัยได้ง่าย แต่เมื่อไหร่จะแต่งตัวสวยขึ้นมาสักครั้งหนึ่ง มันจะเปลี่ยนนิสัยทันที ตัวอย่างเช่น มีผู้หญิงคนหนึ่ง เป็นคนที่หน้าตาดีเหมือนกัน ตามปกติก็ทำตัวธรรมดาๆ แต่วันหนึ่งจะไปงานบุญ แกะก็แต่งตัวสวยขึ้นมา นุ่งผ้าถุงใหม่เอี่ยมเลย เสื้อก็ใหม่เอี่ยม ทาหน้าแต่งหน้า เราก็สังเกตอยู่ เดินมานี่สวยมาก เหมือนคนละคนกันเลย เวลาพูดก็เหมือนกัน เป็นคนละคนกันเลย ยิ้มก็สวย ที่แตกต่างกันเพราะอะไร? เพราะการแต่งตัว มันทำให้คนเปลี่ยนนิสัยได้ ต้องระมัดระวัง ผู้หญิงบ้านนอกมันเหมือนๆ กัน แต่คนในเมืองมันจำเจ เขาทำตัวเหมือนเดิม ทำให้ดูยาก สังเกตยาก

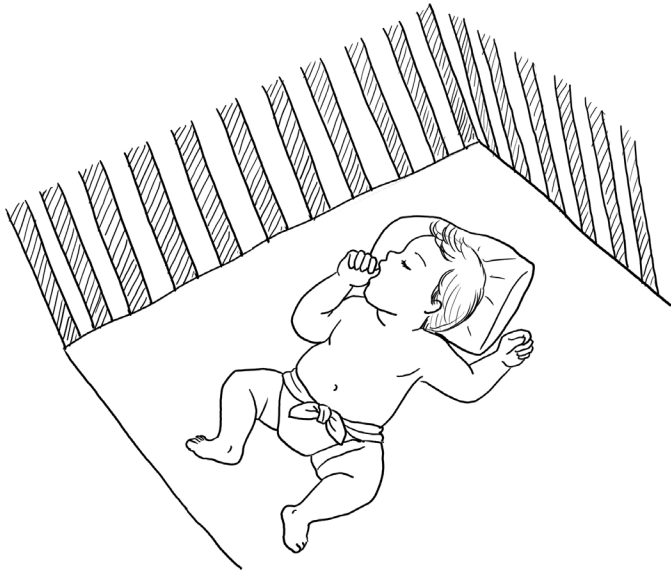
ธรรมเทศนา

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กัณฑ์ที่ ๑

งานทางพระพุทธศาสนา

หากเรายังทำใจไม่ได้ เราต้องสอนใจตัวเองว่าเราเป็นข้าทาสผู้หญิงมากี่ภักก็กลับแล้ว เราตกค้างอยู่ในโลกอันนี้มายาวนาน เพราะเราพออกพอใจอยู่กับน้ำตาของคน เราเสียเปรียบน้ำเสียงกับน้ำตาของผู้หญิงมายาวนาน วันนี้เราจะตั้งใจให้มากที่สุด อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เราต้องคิดว่าชีวิตเรานี้ได้มาเกิดร่วมสมัยกับพระพุทธศาสนา มันหาโอกาสได้ยากมาก ถ้าได้อย่างนี้แล้วจะมาเที่ยวเล่นเตร็ดเตร่ กินโน่นกินนี่แบบคนธรรมดา มันเสียเวลา ชีวิตเราผ่านพ้นไปวันหนึ่งคืนหนึ่ง มันแกลไปๆ อีกไม่กี่วันเดือนปีก็ต้องตายจากโลกนี้ไป เมื่อตายไปแล้วโอกาสที่จะได้มาเกิดในโลกอันนี้อีกมันยากมาก เมื่อมาเกิดแล้วจะได้มาเกิดในพระพุทธศาสนาอีกหรือไม่ ในเมืองไทยอีกหรือไม่ หรือมาเกิดในเมืองไทยอีก ครูบาอาจารย์ยุคต่อไปจะเป็นเหมือนองค์ในยุคที่มีอยู่นี้หรือไม่ นี่เราก็คงต้องคิด ถ้าตายไปแล้วมาเกิดในเมืองไทยอีก หากครูบาอาจารย์ในยุคต่อไปไม่เอาเรื่องเสียเลย เราก็เสียอีก จะหาคนที่บอกอุบายการปฏิบัติเพื่อให้เข้าสู่กระแสสมรรถผลนิพพานนั้นยากมาก เราก็หมดโอกาสไปในช่วงนั้น ในยุคนี้ยังมีครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอริยเจ้าสมบูรณ์อยู่ ทำไมเราไม่เร่งรีบ

ตามท่านไป เรื่องทางโลกทางสงสารนั้นมันไม่ได้เสียเวลาอะไร เมื่อเรายังไม่ถึงมรรคผลนิพพานในชาตินี้ โอกาสหน้าเราอาจเกิดใหม่ได้ หากินใหม่ได้ ไม่เสียหายอะไร เป็นงานที่ตายตัว แต่งานทางพระพุทธศาสนาเป็นโอกาสที่เกิดขึ้นบางสมัยบางเวลา แล้วมันก็หายไป เหมือนกับบ่อเงินบ่อทองที่เกิดขึ้นมาแล้ว อายุของบ่อเงินบ่อทองมันมี ถ้าเราไม่เอาตอนนี้ มันจะหายไป โอกาสที่เราจะกระโดดลงบ่อเงินบ่อทองให้เหลือองอร่ามเต็มตัวมันก็หมดสภาพไป ชีวิตตอนนี้ถ้าเรายังไม่ปฏิบัติจริงจัง โอกาสหน้ามันเสี่ยง

เราต้องนึกถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าหนีพระนางพิมพาไปได้ยังไง พระนางพิมพาเป็นคนสวยคนดีสารพัด ลูกراهاลูกก็ตัวแดงๆ ไม้ก็เดือน แต่ก็หนีได้ เราคิดว่า เมื่อพระองค์ทำได้ เราก็ต้องทำได้ เราก็มีขาเหมือนกับพระพุทธเจ้านี้ ตายเป็นตาย เมื่อพระพุทธเจ้าไม่ตาย เราก็ไม่ตายเหมือนกัน แต่รู้สึกว้าก้าวยากมากเหมือนกัน คือวางแผนไว้ดีแล้ว ตอนที่ทำเปลาทำชื่อให้เขาเรียบร้อยแล้ว แม่เขาไม่อยู่ตรงนั้น เขาอยู่ข้างล่าง เราก็มามองดูลูกกำลังดูดนมมีจ๊ับๆ ช่วงนี้น้ำตาเราไหล คือไหลออกนอกนิตหน้อย แต่ไหลลงในนั้นเยอะ คิดในใจว่า

“จากนี้ไป เรากับเธอจะได้จากกันแล้ว จำไว้นะ ถ้ามีกรรมดี แม่เขารักชาติ หรือแม่จะเอาพ่อใหม่มาเลี้ยงก็ตาม ถ้ากรรมมันดีมันก็ได้ดี แต่หากกรรมไม่ดี มันก็แล้วกันไป จากนี้ไประหว่างเธอกับเราสองคนจะจากกัน ต่างคนต่างตาย” นี่สิ่งลูกอยู่คนเดียว คือสิ่งไม่ใช่คำพูดนะ สิ่งอยู่ในใจเรา ลูกก็จ๊ับๆ อยู่ในปาก นี่คือการสั่งลาครั้งสุดท้ายก็แล้วกัน พอสั่งแล้วก็เดินออกไป ก้าวขามันรู้สึก หนักหน่วง คิดห่วงเขา หากมีอะไรเกิดขึ้นใครจะดูแลเขา แต่เราต้องตัดสินใจ ไปให้ได้ อะอะไรจะเกิดก็เกิด เราเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว ๑๐๐% เราพูดแล้วต้องทำตามที่เราพูด เดินก้าวขาไปเรื่อยๆ ความคิดถึงนั้นมีอยู่ คือมีความห่วงใยกัน ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดจะทำให้เป็นห่วงเหนือลูกไปได้ หลวงพ่อได้ประสบการณ์ มาอย่างนี้

เมื่อเดินมาถึงวัดก็เข้านาค เริ่มท่องคำขานนาค ขยันหมั่นเพียรมาก มีหลายคนพูดว่า “พูดจะบวชได้หรือ?” ตูก็แล้วกัน ลึกๆ เราารู้สึกว่าเขามา ทำทนายเรา ความตั้งใจเรามัน ๑๐๐% อยู่แล้ว เขาจะว่าอะไรเราก็เฉยๆ จะว่าอะไรก็แล้วแต่ เราก็ท่องคำขานนาคไป ตั้งแต่เช้าถึงบ่ายท่องได้หมด หลวงพ่อเข้านาคอยู่เจ็ดวันแล้วก็บวช บวชก็บวชง่าย ๆ ไม่ต้องมีพิธีต้อง บวชที่จังหวัดอุดรธานี ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม) เป็นพระอุปัชฌาย์ให้ ตอนก่อนบวชนั้นได้ผ้าใหม่ จีวรใหม่ สบงใหม่ แต่ว่าหมู่เพื่อนที่บวชก่อนเขา เอาไปหมดเลย คือเราเป็นองค์สุดท้าย เขาเหลือไว้ให้แต่บาตรเล็ก ๆ ขนาดเท่า ฟักทอง ได้ถุงบาตรหลายๆ เก้าๆ เราก็ดูว่าว่าสนาเรามีแค่นี้หนอ ผ้าสังฆาฏิกี่ปะๆ ชุนๆ หนาๆ คือไม่สวยเลย เหมือนกับบ่อไรสักอย่าง ผ้าจีวรก็เก่าอีก เก้าทั้งหมด ไม่มีอะไรดีสักอย่างหนึ่ง มีดโกนที่จะใส่บริขาร ๘ ตอนบวชก็เป็นของเขาทิ้งแล้ว ของดีๆ เขาเอาไปหมด ไม่มีเข็มที่ใช้ได้ มีเข็มสามอันก็ไม่มี รูละก็ ต้องเจาะรู ด้ายก็เก่า เครื่องบริขารเก้าทั้งหมด แต่พอจะไปบวชก็มีโยม คนหนึ่งมาจากอุดรฯ เขาไปซื้อให้ใหม่ เป็นของดี เข็มก็เอามาให้ใหม่ พอมาถึง วัดโพธิสมภรณ์ พวกพระเขาก็เปลี่ยนเอาของใหม่ไปหมด เอาของเก่าๆ มาให้ ตามเดิม มีดโกนใหม่ก็เอาไปหมด เราก็มองว่าสนาเรามีแค่นี้หนอ ก็อยู่ๆ กันไป ไม่ห่วงอะไรมากมาย

ผลไม่ยังไม่แก่ จะบังคับให้สุกไม่ได้

เมื่อบวชเข้ามาแล้วก็ตั้งใจปฏิบัติ เรามองเห็นความพันทุกข์อยู่แค่เอื้อมมือ ตั้งใจว่าเข้าพรรษาแล้วเราจะให้เวลาสักเจ็ดวัน มีความตั้งใจจะพันทุกข์ให้ได้ มันเห็นความพันทุกข์อยู่แค่เอื้อมมือ ใจเราก็เหมือนกัน เวลาเดินจงกรม ใจมันกำลังฮึกเหิมเหลือเกินในช่วงนั้น มีชาวบ้านมาทำทางจงกรมให้ เราก็บอกว่า “ทำให้ตึ๋ย ทุบให้แน่น” เขาก็ว่า “จะให้ทุบอะไรกันนักหนา เวลาเดินเหยียบไป เตี้ยมันก็ยุบเอง” แต่เราว่าไม่ได้ เพราะเราคิดว่าเดินจงกรมคืนเดียวมันจะเป็นหลุมขนาดไหนแล้ว เดินจงกรมคืนเดียวหลุมยุบเป็นคอกๆ ต้องทำให้แน่น ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ จะได้ใช้ได้นานๆ หน่อย กำลังใจของเรามันขนาดนั้น เดินไป แผ่นดินสะท้อนยุบเป็นหลุมเลย เราคิดว่าจากนี้ต่อไปเจ็ดวันเราจะเอาเต็มที่ อิริยาบถยืนเดินนั่งนอนไม่เกี้ยว เอาเต็มที่ จะให้ถึงที่สุดในเจ็ดวันนี้ มีความตั้งใจ มันแน่นแฉ่งกล้าหาญขนาดนั้น นี่เป็นความลับสุดยอดส่วนตัว

พอเข้าพรรษาแล้วก็เริ่มภาวนาปฏิบัติ ค่อยๆ ใช้ปัญญาพิจารณาให้มากขึ้นๆ ยิ่งใกล้วันสุดท้ายเท่าไร ใจก็ยิ่งมีความกังวล แต่ก็มั่นใจว่ามันต้องพันได้ภายในเจ็ดวันนี้ วันที่เจ็ดก็รู้เองว่าอะไรจะเกิด ตายก็ตาย ถือว่าชีวิตเราจะอยู่ได้เพียงเจ็ดวัน เมื่อบวชเข้ามาแล้ว ความพากเพียรทุ่มเททั้งหมด ยอมตายภายในวันที่เจ็ด ถ้าไม่ได้ก็ให้ตายในวันนั้นคืนนั้นเลย จะนั่งภาวนาให้ตายไปเลย ตายก็ตายไป ขอไปเกิดใหม่ก็แล้วกัน ดุสิ ใจมันกล้าหาญขนาดนั้น พอถึงวันที่เจ็ด วันนี่วันสุดท้ายในชีวิตแล้วนะ ก็เร่งเดินจงกรมพิจารณาธรรมะไป เอาให้เต็มที่ก็แล้วกัน

ช่วงหนึ่งพอเดินจงกรมไป ชั่ววูบหนึ่งจิตมีความสงบ พอจิตมีความสงบได้ มันก็มีความรู้เกิดขึ้น ส่วนตัวลึๆ เกิดขึ้นว่า “ผลไม่ยังไม่แก่ จะบังคับให้สุกไม่ได้” นี้วูบหนึ่งในความรู้สึกของเรา เราพิจารณาดูว่า เป็นกิเลสพูดหรือไม่? ก็ไม่ใช่ ดูแล้วเป็นลักษณะความจริง เรานึกถึงตอนพระพุทธเจ้าบำเพ็ญบารมี ทุกรกิริยา ในช่วงนั้นพระอินทร์เอาพิณสามสายมาตีให้ดู ยานไปก็ไม่ได้ ตีงไปก็ขาด ถ้าใช้สายกลางเสียงจึงจะไพเราะเสนาะดี ขณะนี้เรามันตึงเกินไป

ไม่มีคำว่าห่อนยาน คำว่าพระอินทร์ พระอินทร์หมายถึงอะไร หมายถึง อินทรีย์ อินทรีย์ยังไม่แก่กล้าในขณะนั้นก็ยังทำอะไรไม่ได้ พระองค์ก็ต้องออกไปก่อน ก็เหมือนกับว่าผลไม้ยังไม่แก่ เราก็ต้องคอยเวลาอีกระยะหนึ่ง เราก็เลยออกมา ในช่วงเจ็ดวันนี้เราหมดสิทธิ์ คือไม่ได้อะไรเลย ถ้าอย่างนั้นก็ตั้งใหม่ ขอภายในสามเดือนอินทรีย์จะแก่กล้าพอไหม ออกพรรษาวันไหนก็วันนั้น วันออกพรรษาจะเป็นวันที่ชีวิตเราสูญสิ้นไป แต่ถ้าปฏิบัติพ้นไปได้ก็มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ต่อไป ถ้าไม่ได้ในวันนั้นก็เผาทิ้งไปเลย นี่ตั้งใหม่รอบสอง

จากนั้นก็เร่งภาวนาปฏิบัติไปเรื่อยๆ เอาเต็มที่ ในช่วงนั้นเร่งความเพียรมากขึ้นๆ จนร่างกายมันจะทนไม่ไหวอยู่แล้ว มันอ่อนเพลีย คือเวลาฉันรำลึกฉันน้อยมาก เวลานอนเราก็นอนน้อยมาก ผอมโซไปหมด เหมือนกับชีวิตจะหมดสลายไปในวันสองวันนี้แหละ แต่เหนื่อยก็เหนื่อย ตายก็ตายเถอะน่า คือเราไม่หวังอะไรมากมาย เราหวังเอาธรรมะอย่างเดียว ตายแล้วก็แล้วกันไป เอาชีวิตเข้าเสี่ยงก็แล้วกัน

ในช่วงนั้น อีกคืนหนึ่งได้มีนิมิตว่ามีตาปะขาวขึ้นมาที่กุฏิ กุฏิหลังเล็กๆ นั้นแหละ ตาปะขาวคนนี้น้ำตาดี ผิวพรรณผ่องใสมากที่สุดทีเดียว เรารู้ว่าตาปะขาวคนนี้ไม่มีในเขตนี้มาก่อน เหมือนกับคนอื่นๆ หน้าอยู่เหมือนกัน แต่ไม่เคยเห็นมันคู้ๆ กันธรรมดาๆ ผิวพรรณผ่องใสแวววาว สะอาดสะอาดมากเลย ขึ้นมาแกก็ไม่กราบ มานั่งพับเพียบพนมมือไหว้ธรรมดา แกก็บอกว่า “การภาวนาของท่านขณะนี้มันตึงเกินไป เมื่อภาวนาตั้งไปอย่างนี้ธาตุขันธ์จะทรงอยู่ไม่ได้ รับความเพียรไม่ได้ เมื่อธาตุขันธ์วิบัติไปเมื่อไหร่ ความตั้งใจของท่านที่จะให้พ้นไปในชาตินี้ก็จะผิดหวังได้ ขอให้อย่าตึงเกินไป ให้ปรับมาอยู่ทางสายกลาง ถ้าปรับอยู่ทางสายกลางได้แล้ว การภาวนาปฏิบัติจะมีความราบรื่นไปทั้งหมด หากมีความตั้งใจในสิ่งใด สิ่งนั้นจะสำเร็จได้ในชาตินี้” จากนั้นเขาก็ไหว้แล้วลงจากกุฏิไป เราก็อ่านนี้เป็นกิเลสสังขารมาหลอกเราอีกแล้ว ภาวนาขนาดนี้ยังไม่รู้อะไรเลย นี่จะมาให้ผ่อนคลายเป็นยังไง ไม่เอาหรอก จะเพิ่มความเพียรให้มากขึ้น ให้มันเอาชนะกันให้ได้ นี่คือการคิดว่าสังขารหลอกใจเรา เราเลยไม่ฟัง

แรงความเพียรให้มากขึ้น เอาเต็มที่ พิจารณาบ้าง ทำสมาธิบ้าง ทั้งสมาธิและปัญญาไปด้วยกัน

ต่อมาระยะหนึ่งจึงมีอาการป่วยขึ้นมา คือมันนอนนอนอดอาหารทุกอย่าง ธาตุชั้นธมน์รับไม่ไหว มันอ่อนเพลีย และก็อยู่ในปางจนทำให้เป็นไข้มาลาเรีย เอายาควินิน ยาแก้ไขมาลาเรียเม็ดเหลืองๆ แต่ก่อน เอามากินแล้วมันเมา ก็อยู่ๆ กันไป ช่วงนั้นมันไม่หาย ก็เลยมาพิจารณาดูว่า หากเราจะตายอยู่ที่กุฏินี้ มันเสียเกียรติพระกรรมฐานเปล่าๆ ชีวิตเราย่อมตายในกุฏิเลย ไปตายที่ทางจงกรม ดีกว่า เมื่อเพื่อนฝูงมาเห็น เขาถึงจะว่า “เออ! ท่านทูลตายเพราะเดินจงกรม” เราจะไม่ยอมตายในกุฏิ มันจึงเฝ้าเต่าตุ่นขนาดนั้น

จากนั้นหลวงพ่อยាយมพุงตัวเกาะข้างฝาขึ้นมา กุฏิที่อยู่ก็มีเสาไม้ไผ่ 6 เสา สี่เสาเท่านั้นเอง ฟากก็ไม้ปูฟากธรรมดา ฝาก็ใบตองมาแถม มุงหญ้าคา นิดหน่อยพอกันแดดกันฝนได้พอสมควร พอเอามือเกาะขึ้นมา ช่วงที่ยืนได้นั้นแหละ มันเป็นลม คือช่วงที่เป็นไข้เกิดขึ้นนั้น ได้ตั้งสัจจะไว้ว่าจะไม่กินข้าวเจ็ดวัน อดข้าวแล้วเป็นไข้ด้วยอีก ขณะนั้นเกิดเป็นลมไม่รู้สีกตัว ล้มทับกาที่วางข้างๆ แบนไปเลย มุ้งที่วางเอาไว้ก็พังไปทั้งหมด ไม่รู้ตัวเลยช่วงนั้น

มีเพื่อนองค์หนึ่งอยู่ที่กุฏิห่างกันประมาณยี่สิบเมตร แยกตั้งสัจจะอธิษฐานอย่างหนึ่ง คือแกล้งไม่พูดกับใครทั้งสิ้น แยกได้ยินเสียง ตุ่ม! ดังมาจากกุฏิที่หลวงพ่อยู่ แยกก็แปลกใจว่าเกิดอะไรขึ้น แยกก็มาดู ประมาณเที่ยงวัน มาดูแยกก็ไม่พูด เห็นหลวงพ่อนอนไม่เข้าท่า ก็ว่าครุบาทุลตายแล้ว แยกกลัวขึ้นมา ก็รีบวิ่งไปหาหมู่องค์อื่นๆ ที่กำลังปฏิบัติภาวนาอยู่ แยกไปทำท่าทำทางให้เพื่อนๆ ดูว่าหลวงพ่อยตายอย่างนั้นอย่างนี้ ทำทำให้หมู่ดู แต่แกล้งไม่ได้พูด ก็เลยไม่มีใครรู้เรื่องว่าเกิดอะไรขึ้น พวกกันไปเอากระดาษปากกาเขียน แยกก็เขียนว่า ท่านทูลตายแล้ว ทุกคนจึงรีบมาดู ก็คิดว่าตายจริง จึงตีระฆังภายในวัด ทุกคนรุมเข้ามาดูแลหลวงพ่อ มาจับมาบีบมานวดเส้นทุกวิถีทาง แต่เราไม่รู้สีกหรือกเพื่อนมาแต่เราก็ไม่รู้ตัว ประมาณสี่โมงเย็นเราจึงได้ฟื้นตัวขึ้นมา ก็สงสัยว่าฟื้นได้อย่างไร มีอะไรเกิดขึ้น เพื่อนก็มาถามเรื่องต่างๆ ว่า “เป็นยังไง?” เราก็กเล่าให้ฟัง “เป็นอย่างนี้” เพื่อนถามว่า “ทำไมถึงเป็นอย่างนี้?” เราก็กว่า “เราจะลงไป

เดินจงกรมข้างล่าง เพราะว่าเราจะตายอยู่แล้ว จะไปเดินจงกรมตายดีกว่า แล้วมันล้มนลง” เพื่อนก็ว่า “มันแปลก ผมบวชมาห้าปีหกปี ไม่มีพระองค์ไหน ทำอย่างนี้ ผมมาดูท่านเดินจงกรมแต่ละวัน ท่านนอนเวลาไหน?” เราก็อ้างว่า “ไม่ได้นอน” จะนอนได้อย่างไร เราภาวนาลูกเดียว ผอมมาก ตายก็ตาย เพื่อนก็ว่า “การภาวนาปฏิบัติขนาดนี้ธาตุขันธ์มันรับไม่ไหวแล้วนะ หากธาตุขันธ์วิบัติไป เป็นอะไรไป มรรคผลนิพพานเราในชาตินี้มันจะทิ้งไปเลย ไม่ได้นะ” คำพูดนี้มัน ตรงกับของตาปะขาวพอดีเลย คือว่ามีขมิมาสายกลาง เราเชื่อถือที่หมู่คณะพูด ให้ฟัง เพื่อนก็หำน้ำมาให้ หายามาให้ หมอยามารักษาให้ เขาก็ว่า “ให้ฉันข้าว ให้เต็มอ้อมชะก่อน พักผ่อนให้พอชะก่อน ไม่อย่างนั้นตายนะ ธาตุขันธ์อยู่ไม่ได้ เหมือนกับรถกับเรือ ถ้าออกแรงเกินไปมันก็พังได้เหมือนกัน” เราก็เห็นว่ามี เหตุผลพอเชื่อถือได้ หลังจากนั้นมาหลวงพ่อก็เริ่มรักษาตัว ให้หมอรักษาใช้

นิมิตเห็นทางจงกรม ๓ เส้น

จากนั้นมาก็ตั้งหลักใหม่ เอาอย่างไรดีมีขมิมาปฏิบัติทางสายกลางเป็นอย่างไร เอาอะไรเป็นกลาง เอาอะไรเป็นตัววัด ใครจะบอกให้เราว่าอะไรเป็นกลาง คือมีขมิมาเราไม่รู้จักว่าแค่ไหน ขนาดที่เราทำอยู่ขณะนี้ เป็นกลางหรือยังก็ยังไม่รู้ ยังไม่ถึงสิ่งที่ เป็นกลาง หรือเกินกลางไปแล้วก็ไม่รู้อีก ก็มาคิดถึงพระพุทธรเจ้า อีกแหละ ก่อนที่ท่านตรัสรู้ ท่านก็กลับมาฉันอาหาร มาพักผ่อน ให้มีกำลังใจ กำลังกาย กำลังสติ กำลังปัญญา จึงจะเร่งภาวนาปฏิบัติได้ นี่เราก็ต้องเอา อย่างนั้น คือจะพักผ่อนพอสมควร แต่ไม่ให้เสียเวลา แล้วก็ฉันอาหารให้อ้อมพอสมควร แต่อย่าให้มากนัก คือในการฝึกสติปัญญาเราจะเอาให้เท่าเติม แต่เราจะผ่อนการหลับนอนกับการฉันเท่านั้นเอง แต่ก่อนเราฉันน้อยมาก พักผ่อนน้อยมาก

คราวนี้ตั้งหลักใหม่ ก็เร่งภาวนาไปๆ ต่อมาไม่กี่วัน ในขณะที่นั่งอยู่นั้น ก็ปรากฏภาพเป็นนิมิตเห็นทางจงกรม ๓ เส้นขวางหน้าอยู่ เส้นแรกมีป่าหญ้า รกเต็มไปหมด เป็นทางจงกรมอยู่ แต่มันมีแต่หญ้าเกิดขึ้น เส้นที่สองก็เป็นทาง

จกรรมเหมือนกัน ดูเหมือนกับมีคนเดินอยู่บ้าง แต่หน້วยังเกิดอยู่เล็กน้อย
เส้นที่สามเตียนโล่ง เหมือนมันเป็นเงาก็แล้วกัน ที่นี้เหมือนกับว่าหลวงพ่อดีไป
เดินจกรรมอยู่บนทางเส้นสุดท้าย เดินไปๆ ก็มีเสียงบอกขึ้นมาว่า “ให้ท่านกลับ
ไปสู่วางจกรรมสายกลาง” เราก็ได้ก้าวขาจากทางเดินจกรรมเส้นนั้นมาทาง
สายกลางอีกที เท่านั้นแหละทางจกรรมสายนั้นก็เหมือนกับขยายวูบเดียว
ออกมา เหมือนกับทางรถแปกเมตรหรือเก้าเมตร มีขนาดใหญ่ เป็นทางตรง
เรียบออกไปเลย เหมือนกับทางลาดยาง

ในขณะที่เดียวกันเหมือนกับมีม้าตัวหนึ่ง ตัวใหญ่สีขาว ใส่อานเรียบร้อย
ยื่นอยู่ที่ทางจกรรม มีเสียงบอกว่า “ท่านจงขี่ม้านี้ไปตามทางสายนี้ ก็จะไป
ถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข” เราก็กระโดดขี่ม้าทันที พอกระโดดขึ้นม้าปั้บ ม้าก็วิ่ง
วิ่งเหมือนกับเส้นทางจะขาดเหมือนกัน มันเร็วมาก ถ้าเทียบกับจรวดทุกวันนี้
มันยังไม่เร็วเท่าไรเลย ม้าเราวิ่งเร็วกว่านั้นอีก เวลาม้าวิ่งไป เหมือนกับว่า
ถ้าเอาน้ำใส่มือ น้ำจะไม่สะเทือนเลย ตัวม้าเราไม่สะเทือน มันไม่รู้สึก พอไปถึง
สุดทางแล้ว ม้าก็ขีดหัวขึ้นเหมือนกับเครื่องบิน เหมือนกับจรวดเหาะลอยขึ้น
ไปบนอากาศ ผ่านก้อนเมฆไปๆ ไปถึงอวกาศ มันว่างหมด อยู่สูงมาก มีเสียง
บอกว่า “ให้ท่านขี่ม้ารอบจักรวาลดู” ม้าก็วิ่งรอบจักรวาล มันเร็วมาก พอหมด

รอบจักรวาลแล้วก็มีเสียงเดิมบอกขึ้นมาอีกว่า “เมื่อท่านดูจักรวาลเสร็จแล้ว ให้ไปดูโลกมนุษย์บ้าง” ม้าก็ลอยลงมาๆ มาเจอเหมือนกับป่าที่หนาแน่นมาก แต่ม้าไม่แตะลงพื้นดินนะ หยุดอยู่ที่ช่วงยอดไม้ เวลาม้ามันวิ่งไปดูโลก ต้นไม้ทั้งหมดมันแยกทางให้หมดเลย พอม้าผ่านไปก็หุบเข้าตามเดิม ม้าก็วิ่งไปมุมโลกนั้นมุมโลกนี้ จนไม่มีจุดไหนที่ไม่ได้ไป เห็นหมดเลย เสียงเดิมก็บอกว่า “เมื่อท่านดูโลกเห็นทั้งหมดแล้ว ให้พ้าม้าลงสู่พื้นดินเสีย” ม้าก็ลอยลงสู่พื้นดิน

จากนั้นจิตก็ถอนออกมา เราก็มารีวิวเรียงนิมิตที่เกิดขึ้น พิจารณาดูว่าทางจกกรม ๓ สาย ทำไมทางจกกรมสายแรกจึงมีหญ้าเกิดขึ้นมากนัก เส้นที่สองก็เหมือนกับว่าไม่มีอะไรเลย เส้นที่สามก็เตียนโล่งทั้งหมด นี่เป็นเพราะอะไร ก็พิจารณาดูว่า เส้นที่สามเส้นสุดท้ายนี้ ก็เหมือนกับเราเร่งภาวนาอุกฤษฏ์อยู่ในขณะนี้ ชีวิตแทบจะขาดไป นี่เหมือนกับเป็นเส้นสุดท้าย เส้นสายกลาง เราไม่ได้เดินเลย เส้นนั้นจึงมีหญ้าเกิดขึ้น ส่วนทางสายแรกเราไม่ได้เดินเลย ความเพียรของเรานั้นไม่มีผ่อนเบา มีแต่อย่างอุกฤษฏ์อย่างเดียว เรากลับจากทางเส้นสุดท้ายมาทางสายกลาง เป็นมัชฌิมา ลักษณะนี้คือเราต้องพักผ่อนพอสมควร ทีนี้ทางที่ขยายออกไปคืออะไร? นั่นคือทางมัชฌิมาของเรา ม้าที่เกิดขึ้นเคียงข้างคืออะไร? คือปัญญาของเรา เป็นปัญญาแบบเฉียบขาด การวิ่งตามทางไปคืออะไร? คือการใช้ปัญญาพิจารณาไปตามเหตุตามผล ตามหลักความเป็นจริง ตามเส้นทางที่เป็นจริง ที่ม้าเชิดหัวขึ้นไปสู่อวกาศหมายถึงอะไร? ก็คือให้รู้ว่าในอวกาศโลกนี้ คนจะไปอยู่สวรรค์อะไรก็แล้วแต่ มันเพียงเท่านั้น ไม่มีอะไรดีขึ้นเลย คือไปดูโลกสวรรค์เป็นยังไงก็เท่านั้นเอง ให้เห็นทุกอย่างในจักรวาลโลกนี้ เพื่อว่าเราจะไม่หลงในโลกอันนี้ต่อไป ที่ว่าให้ม้าลงมาดูโลก คำว่าโลกมีอะไรบ้าง? คือจะดูทุกมุมโลก ตรงไหนที่มนุษย์ลุ่มหลงอยู่กับโลกจะดูทุกแห่ง ต่อไปเราจะได้ไม่หลงโลก

เราก็มั่นใจว่า เมื่อเราพักผ่อนพอสมควร กินข้าวกินปลาพอสมควรแล้ว มันจะมีกำลังกายเหมือนกับในนิมิตที่เกิดขึ้น จากนั้นก็ภาวนาก้าวหน้ามากขึ้นๆ รู้สึกว่าไปได้ดี เราก็มั่นใจว่า เพราะเป้าหมายสำคัญคือก่อนวันสุดท้ายของสามเดือนไตรมาส ต้องหลุดพ้นให้ได้ นี่จึงตั้งใจอยู่

ญาติที่บ้านมาเยี่ยม

ในช่วงเดือนสุดท้ายก่อนออกพรรษา พวกญาติๆ ในบ้านเขาก็มาหา เขาบอกว่าให้
บวชได้สามเดือน คือตั้งแต่บวชมา ครูบาอาจารย์ก็จะให้หนีไปอยู่ที่อื่น ไปไกลๆ
ไปอยู่ที่อื่น กลัวว่าจะเห็นหน้าผู้หญิงคนนั้นแล้วจะอยู่ไม่ได้ แต่เราขอยุ่ต่อ
อยากดูว่าคนที่หนีจากครอบครัวมาบวชแล้ว มีความกระสันอยากจะสึกออก
ไปเป็นลักษณะอย่างไร คืออยากเห็นตรงนั้น ถ้าไปจากที่นั่น มันก็หายไปชะ
มันไม่สมบูรณ์แบบ จึงขอยุ่ที่นี่ อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เราจะรับประกันตัวเอง

ในช่วงนั้นแหละที่ญาติเขาพากันมา มาห้อมล้อม เขาก็มาคุยเล่าเรื่อง
ประวัติความทุกข์ยากเศร้าหมองที่ครอบครัวเป็นอยู่ เป็นอย่างนั้นๆ ร้องไห้
ร้องไห้กัน เขาพูดเก่งมากเหมือนกัน พูดอ้อมไปอ้อมมาให้เราเกิดความสำนึก
เกิดความรักความเมตตา เกิดความสงสารมากขึ้นๆ ผู้หญิงคนนั้นพูดเก่งมาก
เราก็ได้แต่นั่งฟัง เห็นว่าเขาพูดเรื่องจริง ทั้งพูดไปร้องไห้ไปด้วย ใช้น้ำตาออชชะ
เราก็ได้แต่ฟังไป เขามาสองครั้งหรือสามครั้งไม่เกินนั้น รู้สึกว่าจากนั้นมา
ใจเรามันเปลี่ยนแปลงมากๆ เลย สิ่งที่เราไม่คิดมันก็คิด สิ่งที่ไม่เกิดมันก็เกิด
คือชีวิตเราไม่เคยคิดถึงใคร ตอนนั้นมาคิดถึงลูก นอนคิดถึงลูก พอเราเริ่มคิด
สังขารก็เข้าแทรกทันที คือปรุงแต่งไปว่า เมื่อเขาโตขึ้น มีการศึกษาขึ้นมา
ใครจะหาเงินทองให้การศึกษาเขา เมื่อเขาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ใครจะดูแลเขา
เขาจะหาว่าพ่อเขาอยู่ที่ไหน คิดปรุงแต่งไปเรื่อยๆ เอาไปเอามา น้ำตาไหลอยู่นั้น
ตายๆ นอนกลางคืนน้ำตาไหลจนหมอนเปียกได้ ในช่วงนี้เองกินก็ไม่ได้ นอนก็
ไม่หลับ ผอมมาก กินข้าวแต่ละคำจิตจางหมดเลย คิดถึงลูกคนเดียว เหมือนกับ
ใจจะขาดจริงๆ

จนวันหนึ่งหลวงพ่อสอเห็นผิดปกติเพราะเราผอมมาก ผอมจนไม่มีที่
จะผอม เดินโซซัดโซเซ เพราะเราคิดถึงลูกนั่นเอง ท่านจึงเรียกให้ขึ้นไปหา
แล้วถามว่า “เป็นยังไง? การภาวนาปฏิบัติ” คือท่านคิดว่าเราเร่งภาวนาปฏิบัติ
จนชুবผอม จนจะเป็นจะตาย แต่เรามันจะตายเพราะคิดถึงลูกจนกินข้าวไม่ได้
เราว่า “ครบๆ สบายดีอยู่ได้ๆ” ออกตัวไปเรื่อยๆ ก็พูดเรื่องการภาวนาปฏิบัติไป

จนท่านถามว่า “เป็นอย่างไรครอบครัวทางบ้าน คิดถึงเขาไหม?” เราก็ตอบว่า “ก็มีบ้างแหละครับ” ความจริงคือเราคิดถึงอย่างเต็มที่เลย (หลวงพ่อบุญรอด) ท่านก็ว่า “ยังไงก็เอาเต็มที่นะ อดทนให้อยู่ ผ่านให้ได้นะ” เราก็อ่า “ครับๆ ผมจะพยายามเต็มที่ ผมคิดว่าผมเชื่อตัวเองได้ สิ่งทั้งหมด ถึงจะอะไรก็แล้วแต่ ผมจะยอมตายกับผ้าเหลืองนี้ต่อไป”

การพิจารณาความยึดติดในตัวตน

จากนั้นเราก็รับแรงภavanaต่อ แต่ก็ภavanaไม่ได้ น้ำตามันไหล นอนก็ไม่หลับ ทุกคนที่นั่นอยู่ที่นี้ เวลาคิดถึงลูกเป็นเหมือนกับหลวงพ่อบุญรอดก็ไม่มีรู้ แต่คงไม่มากขนาดนั้น มันเหมือนกับเป็นมารบันดาลใจ มันหนักมันหน่วง พุดง่ายๆ ว่าใจมันอยากกอดลูกจุกอยู่อย่างนั้น นี่ความคิดถึง แล้วก็มาตั้งใจหาวิธีใหม่ ในช่วงนี้ปัญญาทำอะไรไม่ได้แล้ว คิดถึงแต่ลูกอย่างเดียว อารมณ์รุนแรงมาก นอนก็ไม่หลับ มีอย่างเดียวคือเดินจงกรม เดินลูกเดียว เดินจนหลับล้มลงคาทางจงกรมก็แล้วกัน ตายก็ตาย

มีอยู่ช่วงหนึ่งว่าจะตายแล้วละ มันต้องตายแน่ๆ ก็เลยแรงภavanaปฏิบัติ มาเรียบเรียงชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์โลกขึ้นมา เราเกิดตายมากับโลกมายังไง ในช่วงนี้เริ่มสำนึกตัวได้แล้ว จึงใช้ปัญญาพิจารณาได้ว่า “เราเกิดทุกวันนี้ มาเกิดเพราะอะไร? เพราะความห่วงความอาลัยกับคนใดคนหนึ่ง จึงมาเกิดกับโลกอันนี้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามาห่วง ถ้าเราตายไปในขณะนี้ เราต้องไปเป็นลูกของคนๆ นั้นแหละ” ใจจึงเข้มแข็งขึ้นมาหน่อย สอนตัวเองได้ ก็แรงภavanaไป วันนั้นเอาเต็มที่ ก็ไม่หาย สองวันสามวัน จนวันสุดท้าย ขณะเดินจงกรมอยู่ วูบเดียวเท่านั้นแหละ เหมือนกับว่าความรักความห่วงอาลัยต่อลูกนั้นหมดสภาพไป เหมือนกับเอาดินปืนมากองกันไว้ ไฟเผาจบเดียวจนหมดเกลี้ยงเลย นึกหาไม่ได้เลย ใจเบิกบานไปหมด เหมือนกับแผ่นดินสูงขึ้นไปอีก หายใจโล่งหมด รู้สึกสบายๆ

นี่หลักปฏิบัติ เราต้องเร่งปัญญาให้มาก ทาวิธีแก้ไขโดยเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มาเปรียบเทียบ เอามาพิจารณาว่า คนเราเกิดตายกับโลกอันนี้ เป็นเพราะ ความยึดมั่นถือมั่นผูกพันกับคนใดคนหนึ่ง หรือของสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา แต่จากนี้ไป เราจะเร่งภาวนาปฏิบัติต่อ คือเราจะไม่ห่วงใครหรือสิ่งใดทั้งสิ้น ที่แรกตอนเป็น ขรราวาส เราก็นึกได้ว่าเราเคยห้วงวัดตุสมบัติ แต่เราก็ทิ้งวัดตุสมบัตินี้ออกจากใจ ไปหมดแล้ว ไม่เหลืออะไรเลย แต่บัดนี้เรื่องบุคคลที่เรายึดติดที่สุดในโลกอันนี้ มันก็หมดสภาพไปแล้วเช่นกัน มันมารวมอยู่ที่ตัวลูกคนเดียว พอเราละเรื่อง ลูกคนเดียวได้แล้ว ความยึดติดในตัวบุคคลทั้งหมดก็หมดสภาพไป ก็ดีใจขึ้นมา

ปัญญาครอบรู้ในวิธีการทำสมาธิ

หลังจากนั้นก็ในช่วงรับภคิน พอดีเสร็จก็ลาครูบาอาจารย์ไปเที่ยวธุดงค์ ไปกัน สององค์ ไปกับครูบาคำปุน ท่านบวชพรรษาเดียวกันนั่นแหละ แต่คนละเดือน คนละวันกัน พอแบกกลดสะพายบาตรออกจากวัดเท่านั้น รู้สึกว่าขามันเบา ไปหมดเลย ดื่อกดีใจ รู้สึกว่าเราจะเหมือนกับสมัยครั้งพุทธกาล อย่างนี้หนอ ที่พระพุทธเจ้าหรือพระสงฆ์ทั้งหลายได้ออกเจริญธุดงค์กรรมฐาน ใจมันลอย ไปเลย พอออกพอใจ ไปนั่งที่ไหนมันสุขที่นั่น เหมือนว่าหากนั่งอยู่บนกองเงิน กองสมบัติเป็นล้านๆ ก็ไม่สุขเหมือนเรานั่งบนกองทรายนี้ นั่งที่ไหนก็สุขที่นั่น นอนที่ไหนก็สุขที่นั่น เหมือนกับว่าทุกอย่างมันสุขไปหมดเลย เกิดปีติยินดีอะไร มากมายขนาดนั้น เดินไปภาวนาไป เดินไปพิจารณาธรรมะไปเรื่อยๆ นี่ลักษณะ เดินไปเที่ยว คือไปวิเวก คำว่าธุดงค์ (ธุดังคะ) แปลว่าอุบายขัดเกลากิเลสให้เบาบางไปหรือให้หมดไป นี่ธุดงค์วัตรมี ๑๓ ข้อ ในตำราที่เราอ่านอยู่ทุกวันนี้

ทีนี้ก็เร่งภาวนาไปตามปกติ เอากลดกางที่ไหนเหมือนกับว่ามันมีคุณค่า กับตัวเรามากที่สุด เวลาใช้ปัญญาพิจารณาก็เต็มที่ เวลานึกคำบริกรรมก็ไม่มี ปัญหาอะไรเพราะหลวงพ่อนั้นชำนาญ หลวงพ่อมิมีนิสัยจิตสงบได้ง่าย คือใช้เวลาห้านาทีก็พอ จะเอาสงบแค่ไหนก็ได้ เอาให้เต็มที่ก็ได้ เอาเป็นชั่วโมงก็ได้ แต่หลวงพ่อก็จะเอาสงบมาใช้กับปัญญา ไม่ต้องเอามาก พบสงบปั๊บมันจะถอน

มาใช้กับปัญญา หากบางครั้งบางเวลาเราต้องการสงบมากๆ เราก็รู้อีกแหละ เราก็ปล่อยเต็มที่ไปเลย นี่คือการเลือกสงบได้ เหมือนกับเราแต่งได้เรื่องสมาธิ เราแต่งได้ทุกๆ อย่าง เหมือนกับดินเหนียว มันจะบิดไปรูปไหนก็ได้ เพราะเราชำนาญ เพราะมีปัญญารอบรู้ที่อยู่ทุกชั้นตอนเรื่องสมาธิ นี่มันไม่เหมือนกับพวกเรา พวกเราทำยังไงก็ไม่ได้ นี่เพราะปัญญาเรายังไม่มีนั่นเอง **ตัวปัญญา** เป็นตัวคุมสมาธิอีกทีหนึ่ง ปัญญามีความรอบรู้ในวิธีการทำสมาธิ แต่เราไม่มีปัญญาส่วนนี้ มันจึงไม่สามารถจะตะล่อมใจอยู่ได้ ใจเราไปยังใจ เราก็ต้องใช้ปัญญาตะล่อมใจให้อยู่ นี่เรียกว่าอุบายพลิกแพลงของปัญญาให้ใจลงสู่ความสงบได้ ตัวนี้เราไม่มีมันจึงยาก นี่คือการรอบรู้ทางปัญญานั้นเอง ไปไหนก็แล้วแต่ เราก็ต้องทำไปเรื่อยๆ โดยมีปัญญาเป็นหลักใหญ่

นิมิตเห็นทางสู่ความสิ้นทุกข์

วันหนึ่งไปนั่งภาวนา จิตสงบได้ที่จึงเกิดนิมิต เห็นฝูงคนมหาศาล แน่นจริงๆ ไม่รู้ว่ากี่แสนกี่ล้านคน เหมือนกับคนทั้งโลกมารวมอยู่ที่แห่งเดียวกัน คือนับไม่ได้เลย เรานั่งดูพฤติกรรมเขาอยู่ มันสว่างรอบ เห็นทั้งหมดเลย ดูพฤติกรรมของคนแต่ละคนเขาทำกัน แต่เขาทำไม่เหมือนกัน บางคนก็ฟ้องรำเกี่ยวกับกอดกัน เหมือนกับคนขี่เมาพอน รำพอนเกี่ยวกับไปเกี่ยวกับมา คนเมาโลกมันเป็นกันขนาดนั้น เสียงซ้อง เสียงกลอง เสียงปี่ เสียงแคน เสียงระนาด เต็มไปหมดเลย มีหมดทุกเสียง เล่นกันเหมือนกับโลกมันสนั่นหวั่นไหวไปหมด เราก็นั่งดู ในขณะเดียวกัน มีเสียงเกิดขึ้น “ถ้าใครต้องการที่จะไปสู่กระแสสมรรถผลนิพพานแห่งความสิ้นทุกข์ ต้องเข้าประตูด้านนั้น ออกเส้นทางนั้น ไปตรงนั้น ถ้าไปแล้วคนนั้นจะไม่กลับมาเกิดในโลกมนุษย์นี้อีก” เสียงบอกอย่างนี้ พอมองไป瞥瞥 เห็นประตูโขงใหญ่ มีป้ายเขียนไว้ว่า “เส้นทางแห่งความสิ้นทุกข์” อ่านได้ชัดเจน เราก็ดูคนอยู่ เสียงก็ประกาศอยู่อย่างนั้น บางคนก็เดินไปยังทางสายนี้ด้วย พอเดินไปไม่กี่วาก็มองหน้ามองหลัง เห็นเพื่อนกำลังเล่นกันอยู่ ก็กลับมาเล่นกับหมู่อีก พอนเล่นตามหมูเขาไป พอมีเสียงประกาศเกิดขึ้น คนก็เดินเข้าไป

ในเส้นทางนั้นอีก แต่ไปได้ไม่ไกลนัก ประมาณยี่สิบถึงสามสิบเมตร มองหน้า มองหลังอีก ข้างหน้าไม่ไป มองด้านหลัง เห็นเพื่อนเล่นกันสนุกสนาน ก็กลับมาเล่นกับหมู่อีก “ทำไมไม่ไปหนอ มันเข้าไปแล้วออกมาทำไม?” นี่ก็ยังมี ความห่วงความอาลัยกับการละเล่นและความสุขของโลกนี้อยู่ คนทั้งหลาย จึงไม่ยอมออกไป

พอได้ยินเสียงประกาศและได้อ่านป้ายที่ประตูเขียนเอาไว้ เราเองก็มี กำลังใจอยากจะไปตามเส้นทางนี้มาก แต่ไม่มีช่องทางที่จะผ่านฝูงชนไปได้ จึงเดินอ้อมผ่านไปก่อนและโค้งกลับมาหาเส้นทางเดิม เมื่อเดินมาถึงทาง ก็หาช่องทางที่จะขึ้นไปสู่ถนนใหญ่ มองไปเห็นช่องทางเล็กๆ มีรอยคนเดินอยู่ ก็คิดว่า “มีคนไปก่อนเราแล้วนี่” ก็มีเสียงบอกขึ้นมาว่า “นี่แหละคือเส้นทางที่ หลวงปู่มั่นได้พาหมู่คณะไป ขึ้นไปทางนี้ ท่านก็ต้องขึ้นตามทางนี้ไป” เราเลย มีกำลังใจอีกเต็มขึ้นมาว่าเรามาถูกทางแล้ว พอก้าวขาไปช่วงระยะวาหนึ่ง ก็ขึ้นไปได้ตามปกติ แต่พอจะขึ้นไปอีกมันเป็นเนินสูงๆ ปรากฏว่าดินอ่อน เวลาเหยียบขึ้นไปแล้วดินมันพัง เหยียบไปตรงไหนดินพังที่นั่น เหมือนกับเดิน

เหยียบขึ้นโลน มันเหยียบไปแล้วก้าวขาไม่ขึ้นเลย เหมือนกับรถติดหล่ม ขึ้นได้แต่ขึ้นได้น้อย มือเราก็จับต้นไม้ก่อนหนึ่ง จับลำนี้ก็ขาด พอจับลำใหม่ก็ขาดอีก ขาดกับมือ ใช้เท้ายันกอไผ่อีก กอไผ่ขนาดใหญ่ก็โค่นลงอีก ดิ้นรนอยู่คนเดียว ตะเกียกตะกายอยู่คนเดียว “เฮ้อ! ตายก็ตายเถอะน่า” ก็ยังขึ้นไปได้เรื่อยๆ ไม่มีถอยหลัง เหยียบดินตรงไหนพังที่นั่น เอาคันจนเหนื่อยเมื่อยล้าเหมือนกัน จนเราไปถึงฝั่ง พอมองกลับลงมาตรงถนนที่เราขึ้นไปก็เห็นกอไผ่เต็มไปหมด ทั้งกอใหม่กอเก่า กอไผ่ฟูๆ ก็มี เลยสงสัยว่า “ครูบาอาจารย์ที่ผ่านไปแล้วก็เหมือนกับเราไปนี้หนอ ดุสีกอไผ่เก่าๆ ที่ท่านยันไปก่อนเรา และนั่นกอไผ่ใหม่ๆ ที่เรายันเองก็มีอยู่ กอไผ่ขนาดใหญ่ยันทิ้งไปเลย นี่มันมีกำลัง”

ที่นี้เอาอย่างไรดี เราก็เดินทางตรงไปเลย เราก็มองดูหน้าคนที่เล่นอยู่ตรงประตู หลายคนก็เพียงยกมือให้ “สาธุๆ” ตามหลัง เราก็ตะโกน “มาเถอะ! มาๆ ใครจะตามข้าพเจ้ามา?” เขาก็เพียงแต่ “สาธุๆ” พอจะก้าวขาเดิน เรามองไปข้างหน้า มองเห็นความสิ้นสุดของทุกข์อยู่แค่เอื้อม มีความสว่างไสวข้างหน้า เหมือนกับเมืองพระนิพพานชัดๆ อยู่แล้ว เราเดินไปอีกไม่กี่ชั่วโมงต้องถึงแน่นอน เพราะทางสายนี้ไม่มีทางแยก เป็นทางตรงไปตลอด นี่มีขมิมาปฏิบัติคือมรรค ๘ ไม่มีทางแยก ใครเข้าทางมรรค ๘ ได้แล้วผิดไม่เป็น ถูกถูกเดียว คำว่าหลงไม่ต้องพูดกัน ไม่มีทางให้หลง ทางสายเดียวคือมัจฉิมมา

ในช่วงเดียวกัน จิตก็ถอนออกมา เราก็นั่งปกติและมาเรียบเรียงอาการที่เกิดขึ้นทั้งหมดว่าเป็นอย่างไร นี่คนทั้งหลายที่มารวมตัวกันนั่นคืออะไร? คือสัตว์โลกทั้งหลายที่หลงแก่หลงตาย หลงความสนุกสนานเฮฮากับโลกอันนี้ แต่ก่อนเราก็เป็นเหมือนกันกับเขา แต่บัดนี้เรารู้จักทางไป เราจะไม่หลงเหมือนกับเขา ผู้หญิงผู้ชายกอดกันจูบกัน ฟ้อนรำเกี่ยวกับอยู่นั้นแหละ “เมื่อไหร่หนอ คนเหล่านี้จะรู้ตัวเหมือนกับเรา?” ฆ่ากันตีกันก็มี สารพัดสารเพ เราเดินอ้อมไปทางซ้าย คือประตูนั้นเป็นประตูที่จริง ประตูแห่งกามาวจรกุศล เหมือนกับขรราวาสจะภาวนาให้เข้าไปให้ได้ แต่ทางที่พระไปมันไม่ไปทางนั้น มันต้องตีโค้งอีกมุมหนึ่ง คือเป็นทางลัดทางอ้อมไป คือพระไม่เข้าทางตรงของ

ฆราวาส ประตุเปิดทางอยู่แต่ไม่เข้า พระไปทางอ้อมคือออกบวช ทางไปสู่ พระอรหันต์ เป็นทางปฏิบัติอีกเส้นทางหนึ่ง

ก่อก่อต่างๆ ที่ล้มระเนระนาดทั้งหมดนั้นก็เพราะกำลังสติกับกำลังปัญญา ไม่มีอะไรมาขัดขวางไว้เลย มันยันตะพิตะพิ้อขาดกระจุยไปเลย ดูสิ เราตั้ง ก่อไหนหักกอนั้น โคนกอนั้นขาดกอนั้น กำลังมันขนาดนั้น ข้ายันก่อก่อไหนพังไปตามๆ กัน ดูสิว่ารถแทรกเตอร์ยังไม่เท่ากับมือเรายันก่อก่อ นี่คือกำลังสติ กำลังปัญญา กำลังความสามารถ กำลังความเพียร กำลังศรัทธา ทุกอย่างมัน พร้อมกันหมด เรียกว่า **พลัง ๕** คือ **ศรัทธาพลัง สติพลัง วิริยะพลัง สมาธิพลัง ปัญญาพลัง กำลังทั้งหมดมารวมตัวกัน**

ทำตามสมมติในหน้าที่ แต่ใจไม่มีภาระผูกพัน

ตอนนี้เราก็มั่นใจแล้ว เราเรียบเรียงชีวิตของเราว่าทางสายกลางมัชฌิมาเนี้ เราเข้าเต็มตัวแล้ว เป็นคนภาวนาปฏิบัติ เป็นคนไม่มีภาระผูกพัน วัตถุประสงค์เราก็ไม่มี ลูกเราก็ไม่มี ไม่มีอะไรจะถ่วงใจให้เรามีความผูกพันในโลกอันนี้ได้ เดินไปนี่มันเบา “ภราดา หะเว ปัญจักขันธา” ถึงจะมีขันธอยู่ก็ไม่เป็นไร ขันธเรา เฉพาะตัวพอแบกหามไปได้ แต่เราอย่าไปแบกหามคนอื่นก็แล้วกัน พวกเรา มันชอบแบกหามผู้อื่น แบกลูกแบกผัว แบกตะพิตะพิ้อ แบกบ้านแบกเรือน แบกเงิน แบกสารพัด แบกรถแบกเรือ แบกไปอย่างนั้นแหละ แบกทุกอย่าง รับผิดชอบไปทั้งหมด มันจึงเป็นทุกข์ขึ้นมา ขนาดขันธตัวเองขณะนี้ก็ยังทุกข์ เหลือทน แบกไม่ไหวอยู่แล้วยังจะไปแบกผู้อื่นเพิ่มเติมอีก **มาบ่นกันว่าทุกข์ ยิ่งปากบ่นว่าทุกข์ แต่มือหยิบเข้าใส่ตะกร้าหอบต่อ** มันไม่เข้ากันกับการบ่น อันนี้ แทนที่จะเก็บตะกร้าหนักๆ โยนทิ้งไปให้มันเบา ยิ่งบ่นว่าทุกข์กลับยิ่งหยิบเข้าใส่ นี่มันคนบ้าหรือคนดีหนอ หากเขาบ่นว่าทุกข์เขาก็ต้องมาเก็บออก แล้วตะกร้ามันจะเบา อันนี้เก็บใส่เพิ่มอีกยังมาบ่น นี่คนเรา

การมองโลก คือเรามองโลกตามความเป็นจริง คือนิมิตที่ว่ามานี้เป็น เพียงอุบายประกอบเท่านั้น แต่ความจริงไม่ใช่ตัวนั้น **จริงๆ คือปัญญาเรา**

พิจารณาเห็นจริงตามความเป็นจริงตามธรรมะต่างหาก ตัวนิमितเป็นเพียงพยานหลักฐานว่าเป็นไปอย่างนั้น เป็นบุคลาธิษฐานเท่านั้นเอง เป็นตัวประกอบเท่านั้น แต่ก็คืออย่างหนึ่ง คือมันจะได้เป็นอุบายวัดว่าเราเป็นยังไงแล้ว นี่เราทั้งหลายปฏิบัติอยู่นี้ให้เร่งเอา อย่ากินไปนอนไป มันเสียเวลาเปล่าๆ รีบได้ก็รีบเอา มันต้องแบ่งให้ออก โลกก็เป็นโลก ธรรมก็เป็นธรรม อันนี้ก็สามี นี่ก็ลูก นี่ก็บ้าน อันนี้เป็นวัตถุข่าวของเงินทอง คือแบ่งกันออก พุดง่ายๆ ว่าแบ่งกันให้ เป็นระหว่างโลกกับธรรม ถ้าเราเป็นแม่บ้านหรือเมียเขา ก็ต้องทำหน้าที่เป็นเมียเขาให้ดีที่สุดตามประเพณีนิยม เราเป็นแม่เขาก็ต้องทำหน้าที่เป็นแม่เขาให้ดีที่สุด แบ่งงานออกให้เป็น การทำคือตัวกิริยา ถึงมีเงินทองกองสมบัติก็มีตามหน้าที่ตามเราจะหามาได้ แต่สมบัติทั้งหมดเป็นเพียงปัจจัยอาศัยเท่านั้น เมื่อชีวิตหามาได้ก็อยู่กันไปอย่างนี้ เมื่อเราตายไปสมบัติที่มีอยู่ก็ตกเป็นของลูกหลานต่อไป เราหามาเพื่อกินอยู่วันต่อวันเท่านั้น ไม่หวังอะไรมากมายกับสมบัติทั้งหมด อย่าเอาสมบัติทั้งหมดมาทับถมตัวเอง อย่าแบกสมบัติเหล่านี้มันหนัก หามาอยู่มากินเป็นวันต่อวัน ทำใจให้ได้อย่างนี้ ทุกสิ่งที่มีอยู่เราทำตามตัวกิริยา เรามีสมมติว่าเป็นเมียเขา ก็ทำตัวเป็นเมียเขาให้ดีที่สุดตามหน้าที่ เราเป็นแม่เขาก็สมมติว่าเป็นแม่เขาให้ดีที่สุด ไม่ให้บกพร่อง นี่ตัวกิริยา

อีกตัวหนึ่งที่สำคัญคือตัวอภิกิริยา นี่ของส่วนตัวล้วนๆ **ตัวกิริยา** คือหน้าที่ทางโลกเราทำยังไง ก็ทำไปตามหน้าที่เท่านั้นเอง ส่วนตัวอภิกิริยาเป็นความลับสุดยอดเฉพาะตัว ไม่มีใครรู้ ผัวก็ไม่รู้ ลูกก็ไม่รู้ แต่อย่าไปบ่นพึมพำว่า ผัวก็ไม่ใช่ผัวเรา (หลวงพ่อก้าวเรา) เป็นความลับสุดยอด ไม่ให้พูด กูไม่ใช่แม่มีง กูไม่ใช่เมียมีง นี่พูดไม่ได้ หรือเงินทองต่างๆ ไม่ใช่ของเรา ห้ามพูด เดี่ยวจะมีคนมาขอหมดนะ **ตัวอภิกิริยาเป็นความลับสุดยอดเฉพาะตัว สักแต่เรามี เป็นเพียงสมมติเท่านั้นเอง**

ในภาคปฏิบัติ เราต้องใช้ปัญญาให้มาก หมั่นคิดบ่อยๆ เราต้องสอนใจตัวเองว่า “หากเรามีความผูกพันในของสิ่งใด เราจะต้องมาเกิดกับของสิ่งนั้นต่อไป” ก็เหมือนกับเรามาเกิดในชาตินี้ เพราะเรามีความผูกพันในสิ่งนั้นมา

แล้วในอดีตชาติ มันจึงมาเกิดในยุคนี้ชาตินี้ ถ้าเรามาเกาะลี้้นอยู่ เมื่อตายไปก็เกิดใหม่อีก ก็เหมือนอย่างนี้อีก เราต้องพิจารณาเรื่องเหตุของการมาเกิดในโลกอันนี้ให้มาก

อุบายการภาวนาปฏิบัติ คืออุบายสอนใจตัวเอง ไม่ใช่จะนึกคำบริกรรมสอนใจ นั่นมันคนละเรื่องกัน การสอนใจต้องฝึกปัญญามาสอนใจให้ได้ การทำสมาธิเป็นอุบายพักระหว่างการสอนใจ เหมือนกับนักเรียน นักเรียนเขาจะมีการเรียน มีการพัก เวลาเรียนก็เรียน เวลาพักก็พัก นี่เราก็เหมือนกัน เวลาพักคือทำสมาธิ เวลาเรียนคือใช้ปัญญา เหมือนกันกับภาคทางโลกเขาปฏิบัติกันอยู่ ทางโลกก็มีการศึกษา การเรียน การพัก ในภาคปฏิบัติเราก็มีการศึกษา การเรียน การพัก เช่นเดียวกัน การศึกษาคือการใช้ปัญญาพิจารณา การพักคือการทำสมาธิ สลับกันไป ให้มันต่อเนื่องกัน ลำพังจะใช้ปัญญาพิจารณาไปตลอดไม่ได้ มันเหนื่อย ต้องพักเพื่อเอากำลังต่อไป ก็เหมือนกับเวลาหลวงพ่อบิณฑา การพูดหมายถึงอะไร? ก็หมายถึงการทำงาน การทำงานในความคิด การทำงานในคำพูด พอสมควรแล้วก็พักได้ นั่นคือพักไปปรับปรนทานอาหาร

ธรรมเทศนา

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๒

แนวทางเดินในองค์มรรค ๘

วันนี้มีคณะลูกศิษย์ลูกหาหลายแห่งมารวมตัวกัน ส่วนใหญ่จะเคยได้ฟังหลวงพ่อบิณฑาธรรมะมาบ้างแล้ว หลวงพ่อเคยมาอเมริกาหลายครั้ง นำหนังสือมาแจกให้อ่านหลายเล่ม หนังสือที่หลวงพ่อได้เขียนไปทั้งหมดนั้นจะเน้นหนักเรื่องปัญหา คือปัญหาเป็นเรื่องใหญ่อันดับหนึ่ง ส่วนสมาธิเป็นเรื่องรองลงมา แต่ก็ยังมีหลายคนสงสัยว่า ทำไมหนังสือหรือเทศน์ของหลวงพ่ोजึงเอาปัญหาเป็นหลักยืนตัว เอาสมาธิเป็นตัวรอง คือหนังสือทั่วไปหรือพระไตรปิฎกที่เราศึกษากันอยู่ทุกวันนี้ ส่วนใหญ่คนอ่านกันไม่ค่อยสมบูรณ์ เขียนก็เขียนสับไปสับมา ความเข้าใจเลยมีความสับสนพอสมควร แต่หนังสือทุกเล่มก็ได้กล่าวว่าเป็นคำสอนพระพุทธเจ้าด้วยกันทั้งนั้น หลวงพ่อเองก็เคยได้อ่านหนังสือที่เขาเขียนกันมามากเหมือนกัน และก็ไปดูว่าคนเขาปฏิบัติตามหนังสืออย่างไร ส่วนใหญ่คนจะไปทำสมาธิกัน ครูบาอาจารย์ต่างๆ ก็เทศน์อบรมสั่งสอนเรื่องการทำสมาธิกันทั้งนั้น การสอนอย่างนี้มีในตำราหรือไม่? มีในตำราที่มีมาในยุคหลัง แต่เราต้องมาศึกษาต่อไปว่า ในสมัยครั้งพุทธกาลมีคนสอนอย่างนี้ไหม

แล้วก็ต้องหาที่มาด้วยเช่นกัน คือเดี๋ยวนี้เราสอนกันไม่ดูที่มา ตำราเมื่อไหร่ก็สอนตามนั้น ผิดหรือถูกก็ไม่รู้

หลวงพ่อทูลไม่เอาตามนั้น จะสอนคนอะไรแต่ละอย่างแต่ละครั้งต้องดูเหตุผล ดูที่มาว่าคำสอนนั้นมีมาอย่างไร พอเชื่อถือได้หรือไม่ ไม่ใช่ว่าอ่านตามตำราแล้วก็เชื่อไปทั้งหมด หลวงพ่อเป็นคนไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ เมื่อเหตุผลไม่เพียงพอจะไม่เชื่อเลย หลวงพ่ออ่านตัวอย่างในพระสูตรหลายรอบ อ่านจนจบทุกรอบ อ่านเสร็จก็มาวิเคราะห์เหตุผลว่าพระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัททั้งหลายในสมัยครั้งพุทธกาลอย่างไร ในสมัยนี้สอนสมาธิกัน อันนี้เราเข้าใจ แต่เราจะไปดูอีกทีว่าในสมัยครั้งพุทธกาลสอนเหมือนกันกับในยุคนี้ไหม เริ่มต้นสอนครั้งแรกคือสอนกลุ่มปัญจวัคคีย์ พระพุทธเจ้าสอนปัญจวัคคีย์ให้ทำสมาธิไหม? ไม่ได้สอน คือต้องดูแนวทางเดินในองคัมภรค ๘ ว่าเขาตั้งหลักในการสอนอย่างไร เริ่มต้นด้วยสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो นี่คือหลักปัญญา ต่อมาก็สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว นี่หลักศีล ต่อมาก็สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นี่หลักของสมาธิ ฉะนั้น หลักการสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้าคือ “ปัญญา ศีล สมาธิ” ตามลำดับ

ทำไมจึงสอนปัญญาก่อน? เพราะตัวปัญญาคือตัวทำงาน สอนปัญญาคือสอนอย่างไร? ปัญญาที่สอนนั้นเอามาจากไหน? คำว่าสอนปัญญา คือสอนปัญญาที่มีอยู่กับตัวทุกๆ คน ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ มีปัญญาไหม? มีปัญญาอยู่ดั้งเดิมในตัวท่านเอง ไม่ต้องไปทำอะไรให้มันเกิดขึ้น นี่เป็นธรรมชาติของคนจะเป็นนักบวชที่ดี เป็นฆราวาสที่ดี ทุกยุคทุกสมัย แม้ศาสนาพุทธยังไม่เกิดขึ้นก็ตาม เมื่อคนเราเกิดมาแล้ว จะมีปัญญาประจำตัวกันทุกคน ปัญญาตัวนี้จะไม่เกิดขึ้นกับอะไร เกิดเป็นธรรมชาติเอง ไม่ได้เกิดขึ้นจากศีล ไม่ได้เกิดขึ้นจากสมาธิทั้งนั้น นี่ปัญญาตัวนี้ ถึงคนจะนับถือศาสนาอะไรก็ตาม ปัญญาตัวนี้ก็มิได้อยู่ หรือคนจะไม่นับถือศาสนาอะไรก็ตาม ปัญญาตัวนี้ก็มิได้อยู่

คำว่าสอนปัญญา คือฝึกปัญญาที่มีอยู่ซึ่งโดยปกติเป็นไปตามกระแสโลก มีความคิดความเห็นไปตามกระแสโลก เป็นอย่างนี้มาทุกยุคทุกสมัย ในชาตินี้ปัญญาที่มีอยู่นี้เป็นมิฉนาทิฐิ เป็นปัญญาหลงโลกหลงสงสารมาตลอด นี่การฝึก

ปัญญา คือฝึกกันในแนวความคิดให้เป็นไปตามหลักความเป็นจริง มันต้องฝึกเปลี่ยนความเห็นนั่นเอง ตัวความเห็นและตัวความคิดอยู่ด้วยกัน คำว่าสัมมาทิฏฐิ หมายถึงความเห็นตรงตามหลักความเป็นจริง คำว่าสัมมาสังกัปปะ หมายถึงดำริหรือคิดตามหลักความเป็นจริง การสอนปัญญาคือฝึกปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดความชัดเจนขึ้นว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรควรหรือไม่ควร รู้ว่าตัวสัมมาเป็นอย่างนี้ ตัวมิจฉาเป็นอย่างนี้ นี่คือหลักเบื้องต้น คือสอนคนให้เป็นสัมมาก่อน

ปัญญาอบรมศีล อบรมสมาธิ

เมื่อสอนคนเป็นสัมมาได้แล้ว เอาสัมมาคือปัญญาเราตัวนี้ไปรักษาศีลอีกทีหนึ่ง นี่สมัยครั้งพุทธกาล ศีลคืออะไร? ศีลคือการกระทำทางกาย การพูดด้วยวาจา มีอะไรบ้าง? ศีล ๕ ก็มีอยู่ที่นี้ ศีล ๘ ก็มีอยู่ที่นี้ทั้งหมด คำว่าศีล คือการรักษา กายวาจาให้เรียบร้อย นี่ส่วนหยาบๆ การรักษาศีลต้องมีปัญญาในการรักษา ถ้าปัญญาเราฝึกไม่ดีแล้ว มันจะรักษาศีลไม่ได้เลย จะไม่เข้าใจ เพราะว่าศีลเป็นหลักปริยัติ ต้องเอาปัญญาที่มีอยู่ไปศึกษาในศีล เมื่อเราศึกษาศีลในปริยัติมาดีแล้ว จึงมารักษาศีลอีกครั้งหนึ่ง รักษาศีลแต่ละตัวจะรักษาอย่างไร? ศีลตัวปาณา อทินนา กามเม สุรา รักษาอย่างไร? คือมีปัญญารู้อุปในศีลแต่ละข้อแต่ละจุด นี่ในสมัยครั้งพุทธกาลสอนอย่างนี้ ศีลเกี่ยวกับการกระทำทางกาย มีอะไรบ้าง ศีลที่ผิดเรื่องวาจามีอะไรบ้าง ศีลในการทำอาชีพต่างๆ ที่ไม่มีมีอะไรบ้าง คือศึกษาให้หมด นี่คือมีปัญญารักษาศีล

เมื่อรักษาศีลดีแล้ว ก็นำปัญญาที่มีอยู่ไปศึกษาส่วนอื่นๆ อีก ศึกษาอะไร? ศึกษาเรื่องสมาธิ เพราะตัวสมาธิเป็นหลักปริยัติ มันต้องศึกษาอีกว่าการทำสมาธิ มีลักษณะอย่างไร ศึกษาว่าขณิกสมาธิเป็นอย่างไร อุปจารสมาธิเป็นอย่างไร อัปปนาสมาธิเป็นอย่างไร ศึกษาว่ารูปฌานเป็นอย่างไร อรูปฌานเป็นอย่างไร คำว่าสัมมาสมาธิเป็นอย่างไร คำว่ามิจฉาสมาธิเป็นอย่างไร คือศึกษาให้ครบทั้งหมด ให้เข้าใจ ถ้าไม่ศึกษาให้เข้าใจอย่างนี้ อย่าเพิ่งทำสมาธิ คือผิดมา

มันแก้ไม่ได้ มันไม่เหมือนกับอย่างอื่น เพราะการทำสมาธิเป็นเรื่องของจิตโดยตรง ถ้าจิตมันพังกี่พังเลย ถ้าเราเข้าใจหลักภาวนาไม่ถูกต้อง อย่าเพิ่งทำอะไร ต้องนิ่งๆ ไว้ก่อน ต้องศึกษาให้ดีกว่าก่อน จึงค่อยมั่นใจว่าวิธีการอย่างนี้เป็นหลักสัมมาสมาธิแท้ๆ จึงค่อยว่ากันไป ดูใจเราขณะนี้ว่ามันเป็นมิจฉาหรือสัมมา เมื่อใจเรายังไม่ได้แก้ไขในเบื้องต้นให้เป็นสัมมา เมื่อเรามาทำสมาธิต่อเมื่อจิตสงบขึ้นมาเมื่อไหร่ จิตตัวนั้นมันจะมาบวกกับตัวมิจฉาเดิม มันจะกลายเป็นมิจฉาสมาธิขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว ที่เขาเรียกกันว่า “ธรรมแตกๆ” นั่นแหละ ภาษาธรรมะเรียกว่าวิปัสสนูปกิเลสนั่นเอง มันเป็นกันเยอะ ในเมืองไทยก็เยอะ ขรवासหลายคนก็เป็นอยู่ พระก็เป็นเยอะ นี่คือการทำสมาธิโดยไม่ได้ศึกษาความจริง หรือไม่มีปัญญาเป็นตัวรู้รอบ

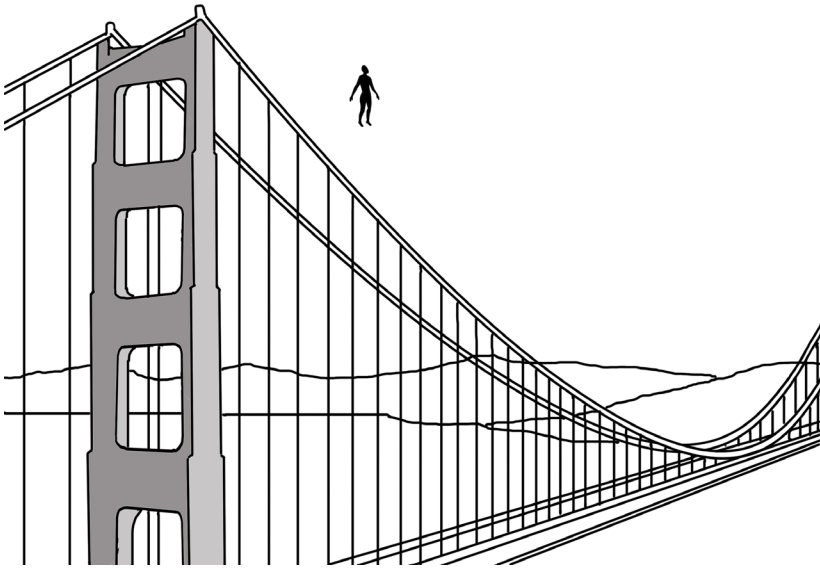
ปัญหาคือว่ารู้รอบ รู้รอบในเรื่องของศีลทุกข้อ ถ้าเป็นขรवासก็รู้รอบในเรื่องศีล ๕ ของตัวเอง รู้รอบในศีล ๘ ของตัวเอง ถ้าเป็นเณรต้องมีปัญญารู้รอบในศีล ๑๐ ถ้าเป็นแม่ขาวแม่ชีก็รู้รอบในศีล ๘ ของตัวเอง ถ้าเป็นพระก็รู้รอบในศีล ๒๒๗ ของตัวเอง นี่คือการรู้รอบในศีล ถ้าศีลที่ไม่มีความรู้รอบแล้วจะขาดไปโดยไม่รู้ตัว แล้วจะเสื่อมหายไปหรือเศร้าหมองไป งานทางโลกทุกงานก็ตาม ถ้าเราทำไปโดยขาดความรู้รอบในงานที่เราทำแล้วนี้ งานนั้นมันจะเสียหายทันที มันต้องรู้รอบความจริง คือเข้าใจว่าอะไรเป็นอะไรก่อน จึงจะทำงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงได้ ถูกต้องได้ นี่คือการรักษาศีลก็เช่นเดียวกัน ต้องรู้รอบในศีล ศีลขาดก็รู้ ศีลเศร้าหมองก็รู้

ในการทำสมาธิ เราก็ต้องมีปัญญารู้รอบเอาไว้ ลักษณะมิจฉาสมาธิเรารู้หรือยัง ถ้าไม่รู้จักมิจฉาสมาธิ หากเราทำสมาธิไป แล้วมันเกิดเป็นมิจฉาสมาธิขึ้นมา ทีนี้ใครจะมาแก้ให้เรา ถ้ามันผิดไปแล้วแก้ยาก เป็นลักษณะตัวใครตัวมันมากที่สุด แม้หลายคนจะเป็นในลักษณะเดียวกัน แต่มันแก้กันไม่ได้ นี่สมาธิมีถูกมีผิดได้ เป็นวิปัสสนูปกิเลสนั่นเอง บางครั้งทำสมาธิจิตสงบไป เกิดเป็นโอภาส โอภาสแปลว่าอะไร? แปลว่าความสว่าง ความสว่างนั้นจะเกิดขึ้นจากการทำสมาธิ นี่เป็นส่วนหนึ่ง ส่วนอื่นๆ ก็มี ปิติ ปัสสัทธิ สุข ญาณ ทั้งหมดนี้

หลวงพ่อดำอธิบายไว้แล้วในหนังสือสัมมาทิฐิ เล่มที่ ๑ เามาอ่านได้เลย อธิบายไว้ชัดเจนมาก ให้เราเข้าใจในส่วนนี้

เราเอาปัญญาที่มีอยู่มาศึกษาในสมาธิว่า การทำสมาธิไปแล้วนี้ มันจะให้ผลออกมาในรูปแบบใดบ้าง ในการศึกษาเรื่องสมาธินี้ ให้เราพิจารณาในหัวข้อธรรมะ ๒ หมวด คือ ๑) ธัมมัญญ คือรู้จักเหตุ ๒) อัตถัญญ คือรู้จักผล คำว่าธัมมัญญ หมายถึงให้รู้จักเหตุของสมาธิ ถ้าทำสมาธิอย่างนี้ไปแล้ว มันจะเป็นอัตถัญญ คือเกิดผลออกมาอย่างไร นี่คือปัญญา มันต้องรู้จักเหตุรู้จักผลทุกอย่างเมื่อทำไปแล้วต้องมีผลเป็นตัวประกอบทั้งนั้น ที่นี้เรื่องผลที่เกิดขึ้นจากการทำสมาธิ ส่วนมากเราจะเข้าใจว่าเป็นปัญญา ที่พูดกันนักกันหนา ในเมืองไทยก็ดี ในอเมริกานี้ก็ดี หลวงพ่อดำได้สังเกตมามากแล้ว มีคำพูดว่า “เมื่อทำสมาธิไปแล้วมันจะเกิดปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นทั้งหมดมันจะไปไล่ละกิเลสตัวนั้น ละกิเลสตัวนี้ให้หมดสิ้นไปจากใจ แล้วก็นั่งเป็นพระอรียเจ้าฟรีๆ” มีความคิดเห็นอย่างนี้จะว่า ๙๙.๙๙% ก็ได้ที่เมืองไทย ทางพระก็สอนกัน อย่างนี้ อยู่ที่อเมริกาก็สอนกันอย่างนี้

แต่ทำไมผู้ที่สอนจึงไม่อ่านตำราของพระพุทธเจ้าบ้าง คือศึกษาว่า พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้จริงไหม คือส่วนใหญ่สอนโดยไม่ได้คิดกัน สอนเรื่อยๆ เปื่อยๆ ไม่รู้ว่าสอนถูกหรือสอนผิด เห็นตำราพูดมาอย่างนี้ก็สอนตามอย่างนี้ไป มันเข้าข่ายพวกกาลามสูตร ไปเชื่อตามตำราอะไรกันมากขนาดนั้น ผิดก็ไม่รู้ ถูกก็ไม่รู้ ก็สอนกันไปตามความคิดเห็นส่วนตัวบ้าง ที่สอนกันทุกวันนี้มันเหมือนในสมัยครั้งพุทธกาลใหม่ ต้องหาที่มาว่าใครเป็นคนสอน พระพุทธเจ้าสอนคนอย่างนี้จริงหรือเปล่า ถ้าสอนจริงนี้สอนใคร ในบรรดาพระอรหันต์หรือพระอรียเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล รวมฆราวาสทั้งหมด แสนๆ คนขึ้นไปก็แล้วกัน พระพุทธเจ้าสอนใครที่เห็นว่า “ทำสมาธิไปแล้ว จิตสงบดีแล้ว ปัญญาเกิดขึ้น” หาที่มาให้มันได้ ทำไมจึงพูดสอนกันมากขนาดนี้

ปัญญารอบรู้ผลของการทำสมาธิสงบ

ผลของสมาธิสงบทำให้เกิดปัญญาจริงหรือไม่? ถ้าในสมัยครั้งพุทธกาล ไม่เกิดปัญญา สมาธิสงบเป็นคนละสายทางกับปัญญา แต่เป็นตัวหนุนซึ่งกันและกันได้ ผลจากการทำสมาธิจะเกิดความสงบเป็นฌาน เรียกว่ารูปฌาน อรูปฌาน ผลอีกอย่างหนึ่งคือมีอภิญญาเกิดขึ้น เกิดได้เฉพาะบางคน ชำนาญบางคน ตัวอย่างเช่น จักขุญาณ เป็นผู้มิตาทิพย์ โสตถญาณ เป็นผู้มืหูทิพย์ เจโตปริยญาณ เป็นผู้สามารถรู้วาระจิตผู้อื่นได้ อิทธิวิธี เป็นผู้มืฤทธิ์ สามารถดำดินบินบนได้ เหาะได้ มโนมยิทธิ สามารถจะแปลงรูปตัวเองเป็นหลายคนได้ เหมือนตัวอย่าง พระจุฬปนถก นี่คือพวกอภิญญาต่างๆ ทั้งหมดเกิดขึ้นจากการทำสมาธิ

แต่ในยุคนี้ทำไมคนเราจึงว่าปัญญาเป็นผลของสมาธิ นี่คือไม่เข้าใจ หลวงพ่อเคยได้ถกเถียงหลายคนว่าจริงไหม คำสอนของพระพุทธเจ้าจริงๆ ในพระไตรปิฎกเอามาอ่านได้เลย คือไม่ต้องเอามา เออพระสูตรอย่างเดียว มาอ่าน ประวัติของพระอรียเจ้าทั้งหลายในสมัยครั้งพุทธกาลอยู่ในพระสุตตรยกตัวอย่างเช่น ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร นี่อ่านได้เลย อ่านคำแปล แปลว่ายังไง?

เป็นปัญหาหรือเปล่านั้น มีตัวอย่างอีกว่า ที่พระองค์ไปสอนยสกุลบุตรนั้นเป็นปัญหาไหม? ดูคำแปลดูสิ คำแปลเป็นปัญหาทั้งนั้น สอนยสกุลบุตรไม่มีสมาธิอะไรเลย หรือที่พระองค์จะไปสอนชฎิลสามพี่น้อง หรือที่ได้ไปพบชายกลุ่มหนึ่งคือภททวัคคีย์ ๓๐ คน กำลังวิ่งตามหาหญิงแพศยา ที่ลักเอาของหนีไป อันนี้ก็สอนกันในพระสูตร ไปดูคำแปลดูสิ นี่เป็นปัญหาไหม? ก็เป็นปัญหาทั้งนั้น ไม่ได้สอนเลยว่า “พากันนั่งสมาธิ จิตสงบก่อน ปัญหาจึงจะเกิดขึ้น” พระองค์สอนใครที่ไหนเล่า ดูสิ นี่สมัยครั้งพุทธกาล หรือที่ไปสอนชฎิลสามพี่น้องพระองค์สอนอย่างไร สอนคนกลุ่มนี้ทำสมาธิไหม พวกเราไม่เข้าใจส่วนนี้ สอนปัญหาทั้งนั้น เป็นพระอรียเจ้าสมัยครั้งพุทธกาล ไม่ใช่สอนห้วนๆ กันอย่างทุกวันนี้หรือการสอนให้คนมีความฉลาดรอบรู้ตามหลักความเป็นจริง นี่พระพุทธเจ้าสอน ดูสิว่าพระสูตรต่างๆ ที่แปลกันออกมา หรือแปลในตำราต่างๆ ตัวอย่างมหาสมัยสูตร ไปดูสิแปลว่าอย่างไร? ดูคำแปลก็แล้วกันว่าปัญหาทั้งนั้นเลย ไม่มีคำว่าสมาธิแฝงอยู่ในนั้น คนก็บรรลุรรคผลนิพพานเพราะเหตุนี้ทั้งหมด

พระพุทธเจ้าสอนโดยเอาปัญหาเป็นหลักยึดตัวมาตลอด นั่นคือสอนคนให้มีสัมมาทิฐิฐิติความเห็นชอบ เพราะคนเรานี้ตามพื้นฐานเดิมแล้วเป็นมิจฉาทิฐิฐิติอยู่ ในตัว พระองค์ดูว่าจะเปลี่ยนความเห็นของเขาให้เป็นสัมมาได้ไหม คือจุดเริ่มต้นอยู่ที่นี้ นี่หลักปัญหา ปัญหาตัวนี้มันมีอยู่ในทุกคน ใครเกิดมาในโลกอันนี้ทุกยุคทุกสมัยจะมีปัญหาเป็นส่วนตัว คือปัญหาไม่ได้เกิดจากสมาธิ ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น ยกตัวอย่างที่พระพุทธเจ้าไปเทศน์โปรดพระเจ้าพิมพิสารกับบริวาร ๑๒๐,๐๐๐ คน ดูสิว่าคนกลุ่มนี้เขามีปัญหาไหม? มีปัญหาทั้งนั้น คำพูดที่ว่า “เอ้า! พวกเราพอรวมกลุ่มกันแล้ว พากันนั่งสมาธินะ ให้จิตมีความสงบ เมื่อจิตมีความสงบ ปัญหาย่อมเกิดขึ้น” อันนี้เป็นของใหม่ก็แล้วกัน ของเก่าไม่มีคำพูดอย่างนี้ แต่ทุกวันนี้มันพูดอะไรมากมายขนาดนั้น มีคำพูดอีกว่า “เมื่อรักษาศีลดีแล้ว จะทำสมาธิเกิดขึ้นได้” มีคำบาลีอย่างนี้ด้วย “สีละปะริภาวิโต สะมาธิ มะหัพพะโล โหติ มะหานิสังโส” เมื่อเรารักษาศีลมีความบริสุทธิ์ได้แล้ว ย่อมทำสมาธิเกิดขึ้นได้ มีคำต่อไปว่า “สมาธิปะริภาวิตา

ปัญญา มะหัพพะลา โหติ มะหานิสังสา” เมื่อจิตมีความสงบดีแล้ว สมาธิจะทำให้เกิดปัญญา นี่พูดในตำรา หนังสือมันมีหลายรูปแบบเหลือเกินในยุคนี้สมัยนี้เราจะเชื่อใคร

กำลังสมาธิไปเสริมปัญญา

ตัวอย่างหลวงพ่อกเองเชื่อใคร? เชื่อสมัยครั้งพุทธกาลก็แล้วกัน หลวงพ่อกเอาตามสมัยครั้งพระพุทธกาลมาเป็นหลักปฏิบัติ มีการทำสมาธิไหม? มี คือการทำสมาธิหลวงพ่อกไม่ได้ห้ามทำ ส่งเสริมการทำสมาธิ ส่งเสริมเต็มที่ ตัวอย่างหลวงพ่อกเองเป็นผู้มีความชำนาญในสมาธิเป็นพิเศษในยุคนี้ มีผู้มาเทียบเท่าหลวงพ่อกได้ยากมาก คนทำสมาธิเก่งๆ เหมือนกับหลวงพ่อกนั้น ใครจะมาเทียบเท่าในยุคนี้สมัยนี้ คือมันมีความชำนาญตั้งแต่เป็นฆราวาสแล้ว ตอนบวชมาก็ชำนาญมาก แต่เข้าใจว่าปัญญาไม่ได้เกิดจากสมาธิ การทำสมาธิเป็นเพียงว่าให้จิตใจมีกำลัง กำลังใจตัวนี้เอาไปเสริมปัญญาอีกทีหนึ่งเท่านั้นเอง

ปัญญาที่ว่าต้องเตรียมเอาไว้ก่อน ปัญญาเป็นอย่างหนึ่ง สมาธิเป็นอย่างหนึ่ง แล้วเอามาบวกกันอีกที เหมือนกับลูกศร ลูกศรเป็นอย่างหนึ่ง คันลูกศรเป็นอีกอย่างหนึ่ง ไม่เหมือนกัน แต่เมื่อประกอบกันแล้ว คันศรมีสายสามารถจะยิงลูกศรได้ ทำไม่ยิงได้? เพราะกำลังสายธนูนั้นมันมีกำลังกำลังผลักดันให้ยิงลูกธนูพุ่งออกไปได้ นี่ลำพังลูกศรจริงๆ ก็เป็นเพียงลูกศรนั้นแหละ ต้องเอากำลังลูกศรคือสายธนูผลักดันไปอีกที ฉะนั้น การภาวนาทั้งสองอย่างต้องเตรียมให้พร้อม ปัญญาที่ใช้พิจารณาไป ทำสมาธิก็ทำไป แล้วเอากำลังสมาธิมาบวกกับปัญญา มาเสริมปัญญา ยิ่งสมาธิมีกำลังมากเท่าไร ก็มีปัญญาเป็นความสว่างรู้แจ้งเห็นจริงตามหลักความเป็นจริงมากขึ้นเท่านั้น นี่อำนาจของสมาธิ หน้าที่ของมันเป็นเพียงให้กำลังอย่างเดียว ไม่มีเป็นอย่างอื่น กำลังใจตัวนี้เราเอาไปทำอะไรได้ไหม ถ้าเราไม่เข้าใจก็ไม่ได้ก็ทิ้งไปนั่นแหละ เป็นฉนวนธรรมดๆ ฝึกปัญญาขึ้นมาเพื่อเอากำลังใจตัวนี้

ไปเสริมเข้าไป มันก็มีความชัดเจนแจ่มแจ้งมากขึ้น นี่คือทำสมาธิเพื่อเอากำลังเท่านั้น

มิจฉาสมาธิ สัมมาสมาธิ

กำลังจากสมาธิตัวนี้มันเป็นตาบสองคมอีกนั่นแหละ มันเป็นได้ทั้งผิดทั้งถูก คำว่าถูกคืออะไร? คือสัมมาสมาธิ ผิดคืออะไร? คือมิจฉาสมาธิ **เมื่อมิจฉาปฏิญญิตุ** **ความเห็นผิดเดิมยังไม่แก้ไข** ไปทำสมาธิก่อน มันจึงเกิดผิดพลาดขึ้นมาเป็น **มิจฉาสมาธิได้** ต้นเหตุคือตัวมิจฉาเดิมนั่นเอง หลวงพ่อเลยให้ฝึกปัญญาขึ้นมา ฝึกใจให้เป็นสัมมาไว้ก่อนไปทำสมาธิเท่านั้นเอง การทำสมาธินั้น หากทำไม่ถูกจะเป็นมิจฉาเอาง่ายๆ ถ้าคนยังไม่เข้าใจอีก ทำสมาธิต่อไปจะเป็นอะไร? เป็นโมหะสมาธิ ในสมัยก่อนพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลก ก็ยังมีคนทำสมาธิ มีจิตสงบลึกซึ้งเป็นฌานนั้นฌานนี้ขึ้นมา คนกลุ่มนั้นเขาทำสมาธิเป็นมิจฉาหรือไม่? ยัง เป็นอะไร? เป็นโมหะสมาธิ คือหลงในความสุขของตัวเอง หลงอยู่นั่นแหละ เข้าฌานอยู่อย่างนั้นจนถึงวันตาย เมื่อตายไปก็เกิดเป็นพรหมตามอำนาจของฌานจากการทำสมาธิ

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระสาวกทั้งหลายทำสมาธิกันหลายรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่เป็นแค่สมาธิความตั้งใจมั่น พระพุทธเจ้าจะสอนให้คนเหล่านั้นใช้ปัญญาพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามหลักความเป็นจริง เมื่อกำลังสมาธิตัวนี้ไปเสริมปัญญา พวกเขาก็เป็นพระอรหันต์ได้ **สัมมาสมาธิ คือจิตมีความตั้งมั่นแล้ว และมีความรู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริงโดยชอบธรรม นั่นคือสมาธิเสริมปัญญาได้เป็นอย่างดี** นี่ครั้งพุทธกาลเป็นสัมมาสมาธิ

ในยุคต่อมาๆ มาทำสมาธิสงบ ส่วนใหญ่มันจะเป็นมิจฉาสมาธิ มิจฉาคืออะไร? คือความเห็นผิดความเข้าใจผิด ตัวอย่างเช่น มีนิมิตเกิดขึ้น ส่วนตัวแล้วก็เข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม ก็เป็นมิจฉาขึ้นมาได้ นี่สมาธิเป็นอย่างนี้เป็นตาบสองคมสามคมขึ้นมาได้ เรื่องการทำสมาธิเราต้องศึกษาให้ดีกว่าก่อน หากมันพังไปครั้งหนึ่งแล้ว ทำใหม่มันจะลำบากมาก นิสัยของคนในการทำ

สมาธินี้ ถ้ามันพังไปแล้ว เป็นมิจฉาไปแล้ว จะเป็นสัมมาได้ยากมาก ชีวิตนี้จะทิ้งไปเลยก็ว่าได้ เหมือนกับเราเจาะรูชั้นนี้ต่ ถ้าชั้นไม่ตรงจริงๆ แล้วมันยากไปเจาะรูใหม่ใกล้ๆ ก็ไม่ได้ ก็ลงที่เดิมอีก นี่คือนิสัยของคนทำสมาธิ นิสัยเป็นมิจฉามาแล้วมันยุ่ง ใครจะมาแก้ให้ ไม่มีทางแก้ก็แล้วกัน ชีวิตนี้ทิ้งไปเลยทิ้งอะไร? คือทิ้งต่อมรรคผลนิพพานไปเลย มันเป็นมิจฉาสมาธิไปแล้ว

คนเราไม่เข้าใจเรื่องการทำสมาธิ ไม่มีปัญญารอบรู้อะไรเลย มันต้องแบ่งให้ออกว่าสมาธิกับปัญญามันเป็นยังไง คนละส่วนกัน แต่มีกำลังอุดหนุนซึ่งกันและกัน คำว่าสมาธิมันต้องแบ่งอีก สมาธิมี ๒ ลักษณะ ๑) สมาธิความตั้งใจมั่น ๒) สมาธิความสงบ ลักษณะการทำสมาธิทั้งสองนี้ คำว่าตั้งใจมั่น ตั้งอย่างไร คำว่าสงบ สงบอย่างไร ก็ต้องศึกษาให้เข้าใจในสมาธินั้นๆ เมื่อเราเข้าใจดีแล้ว ถ้าเราต้องการทำสมาธิเพียงสงบ เราก็ทำไปเลยตามสูตรของเรา ถ้าเราต้องการทำสมาธิตั้งใจมั่นก็ทำได้เลย เราสามารถทำได้ตามชอบใจ ไม่ต้องสุมเตาว่านี่เป็นตั้งใจมั่น นี่เป็นสงบ คือเรารู้

แต่เดี๋ยวนี้เราทำสมาธิไม่รู้เรื่องอะไรเลย เป็นสงบหรือตั้งใจมั่นกันแน่ก็ไม่รู้ไม่เข้าใจ ตัวสมาธิตั้งใจมั่นตัวนี้มันเป็นคู่กันกับปัญญา ส่วนสมาธิสงบเป็นตัวพัก พักใจให้ละเอียดลึกลงไป ถ้าเป็นสงบได้นะ มันเลยปัญญาไปแล้ว ไม่มีคนใดคนหนึ่งหรอก เมื่อจิตสงบไปแล้วจะใช้ปัญญาได้ แต่หลายคนในเมืองไทยก็สอนกันอยู่ คือไปเข้าใจเอาว่า “เมื่อจิตมีความสงบดีแล้ว น้อมจิตที่มีความสงบนั้นใช้ปัญญาพิจารณา” ดูลิ ที่สอนกันมันเป็นเรื่องได้ไหม? ไม่ได้ ความสงบคือมันเจียบไปแล้ว คือเป็นรูปฌานหรืออรูปฌานไป จะสอนได้ยังไง มันไม่ได้ คือไม่เข้าใจ มันต้องแบ่งออก คำว่าสมาธิตั้งใจมั่นจากไหนถึงไหน คำว่าสมาธิสงบจากไหนถึงไหน สมาธิตั้งใจมั่นอยู่ในระดับขณิกะหรืออุปจาระนี้ชั้นของมันมีเพียงเท่านี้ ส่วนสมาธิความสงบอยู่ในขั้นอัปนาสมาธิ ลงไปถึงรูปฌาน อรูปฌาน ที่สอนกันว่า “เมื่อจิตสงบดีแล้ว ใช้ปัญญาพิจารณาต่อไป” ก็เหมือนกับคนนอนหลับ คนนอนหลับไปแล้วจะทำงานอะไรได้? มันทำไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน จิตสงบไปแล้ว มันก็แล้วกัน เข้าฌานต่อไปเลย ทำอะไรไม่ได้เลย

ถ้าจะใช้ปัญญา ต้องถอนสมาธิจากความสงบนั้นออกมาอยู่ในสมาธิตั้งใจมั่น เรียกว่าขณิกสมาธิตัวนี้ อันนี้เป็นตัวคู่กันกับปัญญา คือคิดพิจารณาได้เลย แต่เราไม่เข้าใจส่วนนี้เท่านี้เอง

คำว่าตั้งใจมั่น สมาธิตั้งใจมั่นเป็นคู่กับปัญญา ตั้งใจมั่นคำเดียว ไม่จำเป็นจะไปนึกคำบริกรรมทุกครั้งไป จะนึกคำบริกรรมก็ได้หรือไม่นึกก็ได้ เพราะความตั้งใจคือสมาธิตั้งใจมั่น ความตั้งใจอยู่ที่ไหน ความมั่นคงของใจ อยู่ที่ไหน สมาธิตั้งใจมั่นก็อยู่ที่นั่น ไม่ต้องนึกคำบริกรรมก็เป็นได้ เป็นสมาธิเกิดขึ้นจากปัญญาเราก็ได้ จากคำบริกรรมก็ได้ เมื่อเราทำงาน เป็นสมาธิได้ไหม? เป็นสมาธิได้ เป็นหลักสมาธิพื้นฐาน ธรรมดา ตัวอย่างเราขับรถเป็นสมาธิได้ไหม? เป็นได้อีกเช่นเดียวกัน ไม่ต้องนึกคำบริกรรม คือเราตั้งใจคิดเรื่องอะไรอย่างหนึ่งขึ้นมา เป็นฉากๆ ขึ้นมา เป็นสมาธิหรือไม่? เป็นสมาธิตั้งใจมั่นนั้นแหละ ตัวตั้งใจมั่นตัวนี้เป็นคู่กันกับปัญญา เพราะว่าสมาธิอยู่ที่ไหน ปัญญาอยู่ที่นั่น คู่เคียงกันไปตลอดในการปฏิบัติ

ความหลงจากการทำสมาธิสงบ

ส่วนเรื่องการทำสมาธิสงบ ความสงบตัวเดียวนี้เรามีที่มาอย่างไร ใครเป็นผู้มีความชำนาญในการทำสมาธิสงบ เราก็ต้องหาเหตุที่มา ความตั้งใจมั่นมีที่มา คือผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติ ส่วนสมาธิสงบมีที่มาคือผู้มีนิสัยเจโตวิมุตติ แต่ถ้าบุคคลมีนิสัยปัญญาวิมุตติ จะฝึกตัวให้มีความสงบเหมือนกับผู้อื่นก็ไม่ได้ ตายฟรีๆ ก็แล้วกัน คือนิสัยของคนไม่เหมือนกัน พวกนี้เขาทำสมาธิได้แค่ความตั้งใจมั่นเท่านั้น เขาไม่มีความชำนาญในความสงบอะไร ในสมัยครั้งพุทธกาล พวกกลุ่มปัญญาวิมุตติเขาทำสมาธิกันแค่ความตั้งใจมั่นเท่านั้น อธิปนาสมาธิเขาไม่เก่ง เขาทำไม่ได้ ถ้าผู้มีนิสัยทางเจโตวิมุตติ เขาสามารถทำสมาธิความสงบได้ พอนึกคำบริกรรมมันจะดิ่งลงไปเลย ลงถึงอธิปนาสมาธิ ถึงรูปฌานอรุปลฌานไปเลย เมื่อเขาออกจากความสงบแล้ว เขาจะถอนตัวขึ้นมาอยู่ในชั้นของฌานิกสมาธิแล้วเขาก็ใช้ปัญญาต่อไปได้เลย

แต่ในสมัยครั้งพุทธกาล ไปศึกษาประวัติในพระไตรปิฎก ในพระสูตร อ่านดูทุกแถวก็แล้วกัน มีคนกลุ่มเจโตวิมุตติไหม? มีน้อยมาก พวกทำจิตสงบเก่งๆ เข้าฌานเก่งๆ มีไหม? มีไม่กี่ท่าน พวกนี้เขามีนิสัยเดิม ในภพก่อนชาติก่อนมีนิสัยเป็นดาบสฤๅษีไซ้ไพร่มาก่อน เคยมีความชำนาญชำนาญในการทำสมาธิมาก่อน เข้าฌานมาก่อน เมื่อเกิดมาในชาตินี้ต้องเข้าสมาธิเข้าฌานก่อน แต่พวกนี้ มีน้อย ในสมัยครั้งพุทธกาล ผู้บรรลुरुธรรมเป็นพระอริยเจ้าฝ่ายปัญญาวิมุตติ มีอยู่ ๘๐% ส่วนผู้มีนิสัยเจโตวิมุตติมี ๒๐% เท่านั้นเอง

ผู้มีนิสัยความสงบตัวนี้ ถ้าหากมาเกิดในยุคนี้จะยากมาก ต้องไปเกิดในสมัยครั้งพุทธกาล จึงมีโอกาสจะทำได้ ผู้จะไปสอนคนกลุ่มนี้ต้องพระพุทธรเจ้าองค์เดียว ไม่เหมือนกับคนธรรมดา พวกมีนิสัยเจโตวิมุตติ พวกเข้าฌานเก่งๆ มีอภิญาญ่าเก่งๆ ต้องให้พระพุทธรเจ้าสอน เพราะคนกลุ่มนี้เขามีทิฏฐิमानะสูงมาก จึงต้องเอาอภินิหารของพระพุทธรเจ้าบังคับเขา เพราะคนพวกนี้เมื่อทำสมาธิไปแล้วจะมีอภิญาญ่าดังที่ว่ามา มีตาทิพย์บ้าง หูทิพย์บ้าง ความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก ตัวอย่างในสมัยครั้งพุทธกาลต้องพระพุทธรเจ้าสอนเขา เพราะว่า

อำนาจพระพุทธเจ้า หรือเรื่องอภิญญาอะไรต่างๆ เก่งกว่าเขาไปอีก เอาอภิญญาของพระพุทธเจ้าบังคับเขาไปเลย แล้วเขาจะยอม จึงค่อยสอนพวกเขาเหล่านั้น ให้รู้จักโทษในการทำสมาธิอีกครั้งหนึ่ง เพราะคนกลุ่มนี้ในสมัยก่อนๆ เคยเป็นฤๅษีมาแล้ว จะให้เขาฝึกปัญญาทันทีไม่ได้ ต้องให้ทำสมาธิก่อน เข้าฌานก่อน เมื่อทำสมาธิไปแล้ว พระพุทธเจ้าต้องอธิบายโทษที่เกิดขึ้นจากสมาธิให้เขาฟัง ต้องบรรยายด้วยว่าผู้หลงในสมาธิจะไปเกิดอย่างไรๆ ให้คนกลุ่มนั้นกลัวเพื่อจะได้หยุดในการเข้าฌานส่วนนั้น แล้วก็ให้เขามาฝึกปัญญาเสียใหม่ จึงจะเป็นพระอรหันต์ได้ นี่สมัยครั้งพุทธกาล

ในยุคนี้ไม่มีทางก็แล้วกัน หากคนใด จะเป็นฆราวาสก็ดี เป็นพระก็ดี ถ้าจิตสงบเป็นสมาธิ มีอำนาจของฌานเกิดขึ้น หรือมีอภิญญาเกิดขึ้น นี่เขาทำได้เลย ในชาตินี้ มรรคผลนิพพานไม่ต้องพูดกัน คือสอนกันไม่ได้ก็แล้วกัน มันหลงกันเพียงเท่านั้น ให้มันก้าวมาทางปัญญาได้ไหม? ก้าวไม่ได้ก็แล้วกัน มีแต่ความสุข ความสบายใจในสมาธิตลอดไป พวกนี้ไม่มีใครสอนได้เลย

ในยุคนี้ส่วนใหญ่คนมีนิสัยทางปัญญาวิมุตติอยู่แล้ว แต่ไปทำสมาธิแบบ เจโตวิมุตติ หลายคนทำอยู่ในเมืองไทย ทำมาครบสามปีก็มี สิบปีก็มี ไม่เคยพูดว่าสงบกันเลยแม้แต่คนเดียว มันสงบไม่ได้ คนมีนิสัยปัญญาวิมุตติจะไปทำภาวนาแบบเจโตวิมุตตินั้นมันทำไม่ได้ ทำอยู่เป็นปีก็ไม่ได้ จนตายก็ไม่ได้ นี่คือหลักปฏิบัติมันต้องแยกให้เป็น ดูตัวอย่างบุคคลที่เป็นมาในอดีต คนส่วนใหญ่มีนิสัยปัญญาวิมุตติอยู่แล้ว เป็นลักษณะคนชอบคิด นั่งภาวนาไปก็นึกไป คิดไป ตรีโกไปอย่างนั้น ความคิดมันดีไหม? ก็ทำสมาธิเสริมกันดีๆ ก็แล้วกัน แต่ไม่ต้องเสริมมากนัก เพราะทำสมาธิจะไปหลงสมาธิ เราทำเพื่อเสริมปัญญาเท่านั้นเอง

รู้จริงตามความเป็นจริงด้วยปัญญาเฉพาะตัว

ปัญญาเป็นตัวสำคัญ เพราะปัญญาตัวนี้ทำให้เกิดความรู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริง คำสอนพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น ถ้าขาดปัญญาเพียงอย่างเดียว เราจะรู้เห็นได้ยังไง ยุคนี้สมัยนี้ส่วนมากเขาเอาความรู้จากการศึกษามาเป็น

ตัวตัดสินชี้ขาดว่ารู้จริง นี่มันคนละเรื่องกันเลย คำว่ารู้จริงตามความเป็นจริง ในธรรมะ ให้รู้จริงตามความเป็นจริงด้วยปัญญาเฉพาะตัวล้วนๆ ไม่ใช่เอาตำรามาพูดกัน ในยุคนั้นมันเข้าใจผิดกันมากมายมหาศาล เอาความรู้จริงตามตำรามาว่าได้อย่างไร มันเป็นปริยัติ แต่ความจริงในปริยัติอย่างนี้ใครในสมัยครั้งพุทธกาลเอาไปละเกิเลสได้ มันมีไหม? ไม่มีสักคนหนึ่ง ปริยัติมันรู้ได้ ศึกษาได้ แต่เอาไปละเกิเลสไม่ได้ ละมิจฉาไม่ได้

ยกตัวอย่าง เรื่องพระโฆฏิยะ เคยอ่านตำราหรือยัง พระโฆฏิยะนี้อ่านหนังสือเป็นธรรมกถึกเอกในยุคนั้นสมัยนั้น เทศน์อะไรต่างๆ มากมายก่ายกอง เวลาปฏิบัติก็เอาตำราไปอ่าน พิจารณาธรรมะตามตำราเป็นพระอริยเจ้าได้ไหม? ไม่ได้เลย นี่คือเราไม่เข้าใจภาคปฏิบัติ ต้องดูในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัทกลุ่มแรกก็ดี กลุ่มสองก็ดี หรือขรवासญาติโยมก็ดี ในยุคก่อนสมัยก่อน คนไม่มีความรู้ทางปริยัติ พระองค์เจ้าสอนธรรมะไปประโยคสองประโยค เขาก็เอาธรรมะที่ฟังไปพิจารณาได้เลย ดีความหมายไปได้ พิจารณาไปได้ เพราะอะไร? เพราะเขามีปัญญาอยู่แล้ว เขาพิจารณาไปได้เลย จึงเป็นพระอริยเจ้าได้ง่ายในสมัยครั้งพุทธกาล

หากในยุคใดสมัยใดคนมีความรู้มากเกินไปนี่จะเป็นปัญหา คือปัญญามันหมดไป จริงอยู่ในหนังสือพูดว่า สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา แต่จริงๆ มันเป็นปัญญาในภาคปริยัติ แต่ปัญญาในภาคปฏิบัติมันยังไม่เกิด ทำอย่างไรจะเกิดได้? ปัญญาในภาคปฏิบัติตัวนี้ไม่เหมือนกับปัญญาในภาคปริยัติ แต่มันต้องอาศัยปัญญาในภาคปริยัติไว้เป็นฐาน จึงจะเสริมสร้างปัญญาตัวนี้ต่อไปได้ แต่เดี๋ยวนี้เราไม่เอาอย่างนั้น เอาปัญญาในภาคปริยัติกันล้วนๆ ไปนั่งนึกธรรมะ ตรีกตรองธรรมะ หมวดธรรมะหมวดโน้นหมวดนี้ ตรีกตรองไปเสีย ธรรมะอะไรกัน ถูกไหม? ถูก ทำไมจะไม่ถูก ถูกตามหลักสูตรที่เรียนมา เอาไปละอะไรได้ไหม? ไม่ได้

ปัญญาที่เราມีอยู่ในขณะนี้ ในหนังสือทั้งหมดก็ดี ในปริยัติทั้งหมดก็ดี มันเป็นเหมือนกับบัวตูดิบ เหมือนกับน้ำมันที่ตูดขึ้นมาจากพื้นดิน มันตูดขึ้นมาแล้วจะเอาไปใส่รถใส่เรือเลยได้ไหม? ไม่ได้ ต้องเอาไปกลั่นกรองเสียก่อน

กรองให้ออกมาเป็นน้ำมันเบนซินบ้างซูเปอร์บ้างซะก่อน จะได้นำมาใส่รถ
ใส่เรือได้ อาหารการกินก็เหมือนกัน ตัวอย่างข้าวเราเนี่ย เราไปเกี่ยวขึ้นมาแล้วจะ
ไปกินเลยได้ไหม? มันกินไม่ได้ ต้องมีวิธีแปรสภาพออกมาก่อน เอามาสีมาต้ม
มาหุงก่อนจึงจะกินได้ นี่ธรรมชาติก็เหมือนกัน **ความรู้ในปริยัติเป็นเพียงวัตถุดิบ**
เราต้องเอามากลั่นกรองด้วยปัญญาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้มันออกมาตาม
รูปแบบรูปร่างตามความเป็นจริงด้วยปัญญาของเราเอง จึงจะเอาประโยชน์ได้

ปัญญาของเรามันมีอยู่ แต่ใจเรายังไม่รู้ตามความเป็นจริง คือปัญญา
ตัวนี้เป็นหลัก เป็นความสว่างของใจ หรือเป็นตาของใจ คือใจเรามันยังไม่มีตา
ตามันบอด เป็นอวิชชาปิดตาเอาไว้ ปิดบังใจเอาไว้ นี่เราต้องฝึกปัญญาขึ้นมา
เพื่อเป็นตาของใจให้รู้เห็นตามความเป็นจริง นี่หลวงพ่อก็สอนปัญญาให้คน
คิดเป็น ให้คนศึกษาเป็น ศึกษาในหลักไตรลักษณ์ คำว่าโยนิโสมนสิการ หมายถึง
การใช้ปัญญาทั้งนั้น การทำสมาธิให้ทำไหม? ไม่ใช่ว่าไม่ให้ทำ เวลาว่างมีก็ทำไป
แต่อย่าไปเข้าใจว่า “ทำสมาธิไปแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น” ขอห้ามคำนี้คำเดียว
อย่าไปเข้าใจอย่างนั้น จะเป็นมิจฉาขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว ต้องแยกให้เป็น

ของจริงเปิดเผยไม่ได้

หลายคนที่นั่งฟังกันอยู่ที่นี่ ทั้งศิษย์ใหม่ก็มี ศิษย์เก่าก็มี ใครมีอะไรจะถาม หลวงพ่อบ้างไหม คือในช่วงนี้ไปแล้วให้เข้าใจตรงกันก่อน ให้ไปในแนวทิศทางเดียวกันก่อน บางทีอาจจะมีความเข้าใจว่าหลวงพ่อบุญดีบ้าง บุญถูกบ้าง ก็แล้วแต่ ถามได้ หนังสือมีอยู่ คือมันต้องพักเหมือนกัน เทศน์มันก็เหนื่อยเหมือนกัน เหนื่อยแล้วก็พัก หลวงพ่อพยายามสอนคน คือสอนด้วยปัญญา หลวงพ่อกวนาก็เอาปัญญาเป็นหลักยืนตัวมาตลอด ถ้าปัญญาดีแล้ว สมาธิมันง่ายขึ้นตัวเอง มันสำคัญเรื่องปัญญา ปัญญาถูกรอบในสมาธิมันไม่ยาก ง่ายๆ หายใจไม่กั้นาที่ก็เข้าไปแล้วสมาธิ ปัญญาแผ่ด้วยสมาธิ เอาสมาธิตอนไหนก็ได้ นี่ปัญญา เข้าใจหรือยังเรื่องปัญญากับสมาธิ ถ้าคนมีนิสัยทางเจโตวิมุตติ มันไม่มีทางก็แล้วกัน ทำตายไปฟรีๆ เฉยๆ ไม่ได้อะไรเลย ยิ่งทำยิ่งงอต่อไป อย่างพวกเข้าสมาธิเข้าฌานเก่งๆ มันทำได้ แต่ทำไปแล้วมันงอ งอคืออะไร? งอคือว่าปัญญาหมดสภาพทันที ในหนังสือที่พูดมาว่า “เมื่อทำสมาธิดีแล้ว ปัญญาเกิดขึ้น” นี่ไม่ใช่ มันตรงกันข้าม “เมื่อจิตทำสมาธิ จิตมีความสงบดีแล้ว ปัญญาหมดสนิททันที” อันนี้ถูกต้อง ไม่มีที่ไหนจิตสงบเป็นสมาธิแล้วปัญญาเกิดขึ้นได้ ตัวอย่างในสมัยครั้งพุทธกาลไม่มีเลย หลวงพ่อศึกษาในพระสูตร ศึกษาเต็มที่ก็แล้วกัน ไม่มีองค์ไหนเป็นปัญญาเกิดจากสมาธิเลย แต่หนังสือเดี๋ยวนี้มันอะไรก็ไม่รู้ แจกกันทั่วประเทศทั่วโลก ไม่มีสาระสำคัญอะไรเลย ของที่มีสาระสำคัญไม่เอามาแจกกัน

ในสมัยนี้ ของจริงเปิดเผยไม่ได้ ยุคนี้หลวงพ่อบุญคนเดียว หาเพื่อนฝูง มาพูดไม่ได้ ไม่สำคัญหรอก เรามีชีวิตอยู่ เราเอาเต็มที่ก็แล้วกัน ในยุคนี้ ถ้าใครสงสัยว่าพูดผิดก็มาพูดกัน นั่งธรรมาสนิ่ใส่กันเลย เอาหนังสือมาว่ากันไปเลย ให้ผิดเป็นผิด ให้รู้ตัวรู้แดงกันไป หลวงพ่อทูลกล้าขนาดนั้น แต่ไม่มีใครมาพูด ต่อหน้าต่อตาหรอก เพราะเรามีหลักฐานเต็มตัวเหมือนกัน ในพระไตรปิฎกมีอยู่ พระสูตรทุกพระสูตรก็แล้วกัน อ่านจบมาเหมือนกัน อ้างมาพระสูตรไหน

มีปัญญาทั้งนั้น ไม่มีสมาธิ คือกลุ่มสมาธิที่ว่ามามันมีอยู่กลุ่มหนึ่ง กลุ่มที่มีนิสัยเก๋ๆ มีนิตหน้อยเท่านั้นเอง คนเรานี้มันมีหลายๆ อย่าง

ฝึกปัญญาให้แก้กล้า

โยม: ที่จะสร้างปัญญา ทำอย่างไรให้ปัญญาแก้กล้าขึ้นเรื่อยๆ ครับ?

หลวงพ่: ปัญญาแข็งไม่แข็งก็อยู่ที่เราคิดบ่อยๆ เท่านั้นเอง ตัวใครตัวมัน ปัญญามันเกิดจากการคิด ขยันคิด วินิจฉัย วิจัยวิเคราะห์ ใคร่ครวญตรึกตรอง อยู่เสมอๆ ให้เป็นไปตามหลักไตรลักษณ์ คือจะฝึกปัญญาให้แข็งตัวขึ้น ให้ฉลาดขึ้น ไม่พอนะ เท่านั้นไม่พอ ต้องทำสมาธิเสริมด้วยอีกเช่นเดียวกัน ลำพังสมาธิหรือปัญญาคิดอย่างเดียวไม่พอ ต้องทำสมาธิเสริมอีกครั้งหนึ่ง มันหนุนกันเอง ปัญญาที่ว่ามานี้อ่าเอาหนังสือมาพูดกันนะ ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างพิจารณา เอาเหตุผลตัวเองว่ากันไปเลย ไม่ต้องเอาตำรามาพูด แต่เมื่อเป็นแล้วก็เรื่องเดียวกัน นั่นแหละเป็นของแท้ ปัญหานี้ถ้าไปคิดตาม ตำราป้อๆ อยู่ มันเป็นปัญญาในปริยัติ ก็ถูกอยู่ แต่เป็นปัญญาในปริยัติ ปัญญาที่ว่ามาต้องการให้เราฝึกปัญญาเฉพาะตัว

เหมือนกับการเขียนกระทู้ธรรม กระทู้ธรรมต่างๆ ที่เขาเขียนไว้แล้วนั้น คืออะไร? คือปัญญาของผู้เขียน นี่เขาเรียบเรียงเอาไว้ เฉลยเอาไว้ เป็นปัญญาของผู้ที่เขียน แต่พวกเราเขียนได้ไหม? เขียนได้ถ้าเราฝึก สมมติว่าตำราว่า “วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ ผู้ล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร” ตำราเขียนไว้สวยหรู ให้เราเขียนดูสิ แต่ไม่ต้องเขียนตามตำราที่เขาเขียน ในเรื่องเดียวกันเราเขียนเองได้ นั่นคือปัญญาของเรา จะไปเขียนเลียนแบบตามตำราไม่ได้ ต้องเอาปัญญาของตัวเอง นี่การฝึกปัญญา คือไม่เอาตามตำราที่มีอยู่ แต่ให้อยู่ในเรื่องเดียวกัน เป็นการฝึกปัญญาเฉพาะตัว

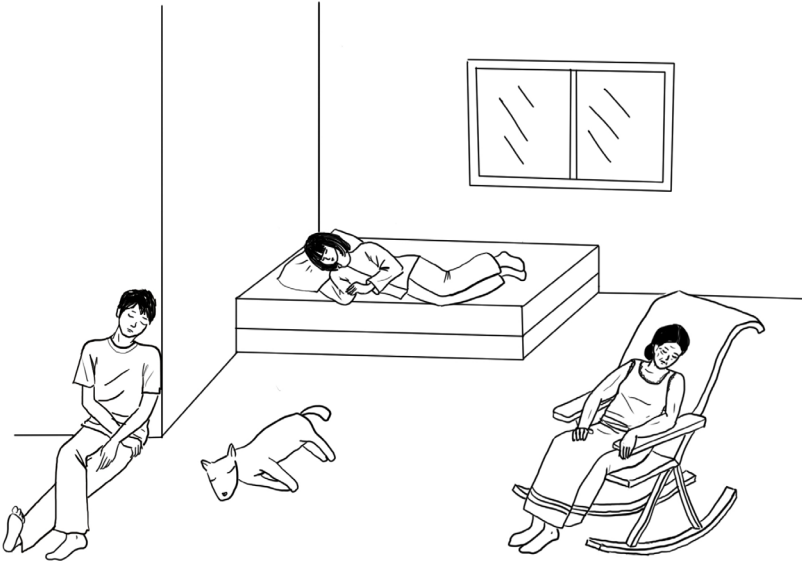
ตัวหลวงพ่เองสมัยก่อนๆ เคยศึกษาในหลักปริยัติมามากพอสมควร เป็นลักษณะสามารถขึ้นเทศน์สองธรรมาสน์ได้ตั้งแต่เป็นเณร พอได้มาบวช พยายามละปริยัติไปจากตัวเอง นี่มันใช้เวลานานเหมือนกัน พยายามใช้

ปัญญาพิจารณาไปสูตรไหนอย่างไรก็ไปตามปริยัตินั้นแหละ พยายามแก้ไขตัวเองให้ได้ คือพยายามจะไม่ให้นึกถึงปริยัติแม้แต่คำเดียว เอาแต่หัวข้อขึ้นมาแล้วก็พิจารณาไปเลย ทุกวันนี้หลวงพ่อยังอ่านหนังสือนักธรรมตรีไม่จบเรียงไม่ถูก ตัวอย่างธรรมะหมวดสองเรียงไม่ถูกเช่นเดียวกัน ไม่รู้ว่าจะหมวดไหนเป็นหมวดไหน แต่รู้ทั้งหมดนะ แค่เรียกไม่ถูก เพราะเราไม่มีตำราให้ยึดในขณะนั้น พยายามปล่อยให้หมด ให้มากที่สุด พยายามสร้างปัญญาเราขึ้นมาใหม่

ตัวอย่างหลวงปู่มหาบัว ตอนท่านเข้าไปมอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ หลวงปู่มั่นครั้งแรก หลวงปู่บอกว่า “นี่ท่านมหา ถ้าท่านจะมาเป็นลูกศิษย์ผมอย่าเอา คำว่า ‘มหา’ มาด้วยนะ” นี่คำพูดหลวงปู่มั่นบอกหลวงปู่มหาบัวไว้ มีความหมายว่า อย่าเอาความรู้เก่ามาด้วย อย่าเอาคัมภีร์มา คัมภีร์อยู่ในวัดเก็บไว้เสีย เอาธรรมะเฉพาะตัวล้วนๆ

ให้เราสังเกตตัวอย่างพระโปฏิฐะ พระโปฏิฐะปฏิบัติไม่ได้ ไปหาองค์ไหนเขาก็ไม่รับ จนต้องไปหาสามเณร ดูสิว่าสามเณรนั้นสอนพระโปฏิฐะอย่างไร เราตีความหมายเข้าใจไหม ถ้าสามเณรนั้นสอนพระโปฏิฐะตามปริยัติ มันจะมีความหมายอะไร เพราะว่าหนังสือปริยัติทั้งหมดนั้นพระโปฏิฐะรู้หมดแล้ว เป็นนักเทศน์เอก ไม่ว่าจะพระไตรปิฎก พระสูตรทั้งหมด รู้หมดเลย ถ้าสามเณรไปสอนพระโปฏิฐะจะสอนได้อย่างไร เพราะรู้หมดแล้วนี่ ลักษณะการสอนของเณรคือห้ามนึกถึงความรู้เก่าๆ เอาเรื่องใหม่ทั้งหมด เณรยกหมวดธรรมะต่างๆ ขึ้นให้พิจารณาเอง ให้ปฏิบัติเอง เพราะถ้าให้พิจารณาธรรมะโดยลำพังจะเป็นหลักปริยัติ จะหลงเหมือนเดิม เณรต้องให้หลักธรรมปฏิบัติส่วนของตนเองไม่ให้ถูกกับหลักปริยัติ แต่ให้เป็นไปในแนวเดียวกัน คือฝึกปัญญาเป็นของตัวเองให้ได้ นี่คือหลักปฏิบัติ ต้องฝึกให้ชำนาญตัวนี้

ถ้าเป็นปัญญาเฉพาะตัวอย่างนี้ จะไม่มีอะไรติดขัด เอาเรื่องอะไรมาคิดก็ไม่มติดขัด มันจะไหลไปได้ในตัวของมันเอง คือปัญญาพิจารณา เรียกว่า ธรรมวิจารณ์ หลักการใช้ปัญญาเป็นหลักธรรมวิจารณ์ คือวินิจฉัย วิเคราะห์ ตรึกตรอง ใครครวญด้วยตัวเอง หลักเหตุผลต่างๆ ก็เอาไตรลักษณ์มาเป็นหลักยึดตัวเอาไว้ การใช้ปัญญาพิจารณาในสิ่งใด ไม่จำเป็นต้องพิจารณา

ให้ละเอียดทุกครั้งไปหรอก แต่ให้เป็นไปตามหลักไตรลักษณ์ทุกครั้ง ถ้าคิด
ได้อย่างนี้ พิจารณาได้อย่างนี้ มันผิดไม่เป็น ถึงสำนวนในการคิดต่างๆ
จะไม่ถูกต้องตามธรรมะที่มีอยู่ก็ตาม แต่ความหมายอันเดียวกัน มันผิดไม่เป็น

เอาความรู้เห็นตามความเป็นจริงเป็นหลัก

ตัวอย่างเรื่องอาหาร เมื่อเช้าเรามีอาหารนานาประการ เราเคยคิดไหมว่ามี
คนไหนบ้างกินอย่างเดียวกันทั้งหมด เมื่อเช้าดูแล้วว่าอาหารหลายสับอย่างเลย
ทุกคนกินอาหารอย่างเดียวกันไหม? ไม่ แต่อิ่มเหมือนกันไหม? เหมือนกันอีก
ต่างคนต่างกินอาหาร แม้อาหารไม่เหมือนกัน แต่ก็อิ่มเช่นเดียวกัน การกินข้าว
กินปลาเอิ่มเป็นหลัก ไม่เถียงกันว่าเธอกินอาหารอย่างนั้นไม่ได้ มันผิดนะ
มันไม่ใช่ เอ่อิ่มเป็นหลัก นี่การภาวนาก็เหมือนกัน การทำสมาธิก็เหมือนกัน
เอาความสงบเป็นหลัก การนึกคำบริกรรมจะใช้อะไรก็ได้ เป็น “พุทโธ” ก็ได้
“ธัมโม” ก็ได้ “สังโฆ” ก็ได้ หรืออะไรก็ได้แต่ทำได้หมด ข้อสำคัญคือให้จิต
อยู่ในปัจจุบันได้ นั่นละเป็นสมาธิ ถ้าวุ่นๆใช้ไม่ได้ จะนึกคำบริกรรมในสมาธิไหน

ก็ไม่มีปัญหาอะไร มันนึกได้ทั้งหมด ปัญญาก็เหมือนกัน การพิจารณาอะไรก็แล้วแต่ ถ้าเป็นไปตามไตรลักษณ์ ผิดไม่เป็นเช่นเดียวกัน เอาความถูกต้องมาเป็นหลักยืนตัวในการปฏิบัติ นี่การนอนก็เหมือนกัน เขานอนเขาเอาอะไรเป็นหลัก? เอาหลับเป็นหลัก ไม่ใช่ว่าเขาจะนอนข้างไหนเป็นหลัก ข้างขวาข้างซ้าย ไม่ได้นะข้างซ้าย มันผิด ไม่ใช่ จริงๆ ได้ทั้งนั้น ให้มันหลับก็แล้วกัน นอนคว่ำก็ได้ นอนหงายก็ได้ คือให้หลับ จะอยู่ในห้องแอร์ก็ได้ ใต้ร่มไม้ก็ได้ ขอให้หลับ เอาหลับเป็นเกณฑ์

การภาวนาก็เหมือนกัน เอาความรู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริงเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ไม่ใช่ว่าจะเอาตำราเป็นหลัก เอาความรู้จริงเห็นจริงจากปัญญาเฉพาะตัว ตัวหลักปริยัติเป็นเพียงรู้จริงเฉยๆ แต่ทำให้เห็นจริงไม่ได้ หลักปริยัติที่เราศึกษามาทั้งหมดถึงจะพิจารณาธรรมะไปถูกต้องก็ตาม แต่เป็นเพียงความรู้จริงตามหลักปริยัติเท่านั้น จะไม่เกิดความเห็นจริงโดยเด็ดขาด เพราะความเห็นจริงนั้นเป็นเรื่องของปัญญาเราเอง ทัสสนะ แปลว่าความเห็นชอบ คือปัญญาเฉพาะตัว

เดี๋ยวนี้การตีความหมายในธรรมะมันมากมายก่ายกอง มันผิดแตกต่างกันมาก หนังสือต่างๆ มีคนในยุคหลังตีความหมายขึ้นมา ทั้งพระ ทั้งฆราวาส ตัวอย่างคำว่าพุทโธคำเดียว พุทโธ ตีความหมายว่า เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก็ตีความไปยุ่งไปหมด ตีความมากมายอะไรขนาดนั้น คือมันหลงกัน

ให้ทุกคนที่มาทั้งหมดศึกษา หลวงพ่อเองจะสอนเน้นหนักเรื่องปัญญาในความเห็น เรื่องการทำสมาธินั้นเป็นตัวรอง ขอให้ทำตามกาลเวลาของใครของมัน เพราะการทำสมาธิเป็นเพียงพักใจประเดี๋ยวประด๋าว แล้วก็เอากำล้างของสมาธิมาเสริมปัญญาเท่านั้นเอง แต่หากคนนั้นไม่มีปัญญาเป็นพื้นฐานเดิมไว้แล้ว ทำสมาธิไปเถอะ ปัญญาไม่เกิดขึ้นก็แล้วกัน คนละเรื่องกัน เหมือนกับกำล้างของข้างมันมีอยู่ แต่ถ้าเราไม่ฝึกมัน มันลากซุงลากไม้ทำงานอะไรไม่ได้ก็เท่านั้นเอง นี่คือฝึกกำล้างใจเพื่อเสริมปัญญา

ในจุดเริ่มต้นไม่ต้องหวังว่าจะละอะไรหรอก คือสอนตัวเองให้มีความเห็นถูกต้องเท่านั้นเอง อย่าเพิ่งไปละกิเลสตัวนั้นตัวนี้ เอาไว้ก่อน เรื่องละมันไม่มี

ปัญหา มันง่าย ส่วนที่ยากจริงๆ คือหลักความเห็นชอบเท่านั้นเอง นี้น่ามาก
หลักสัมมาทิฐิความเห็นชอบคือทางมัชฌิมา ถ้าคนใดเข้าสู่ทางมัชฌิมาได้
แสดงว่าคนนั้นมีความเห็นชอบแล้ว นี้นั้มัชฌิมาเห็นชอบตัวนี้คือทางสายกลาง

อุบายการพักใจ

ฟังกันมาก็ยาวนานพอสมควรแล้วนะ เอ้า! จากนี้ไป จะให้นั่งพักใจทำสมาธิ
สักระยะหนึ่ง เพราะเราตั้งใจจดจ่อกับหลวงพ่อมานานหลายนาทึ หลวงพ่อ
เทศน์มาก็เหนื่อยเช่นกัน สองวันสามวันมาแล้ว ต้องประหยัด เดียวกำลังมัน
หมดก่อน เอ้า! พวกกันนั่งสมาธิ แต่จะหวังเอาสงบอย่างเดียวไม่ได้ ค่อยๆ ทำ
เป็นธรรมดาๆ ไปก่อน นี่คืที่ตั้งใจมัน การตั้งใจมันคือว่ายังมีความรู้สึกในสิ่งที่
เราทำอยู่ ยังไม่สงบ เรานึกคำบริกรรมก็รู้ว่าเรานึกคำบริกรรม พอหายใจเข้า
ก็รู้ว่าเราหายใจเข้า เรานึกคำบริกรรมอะไรก็แล้วแต่ ก็รู้สึกตัวทั้งนั้น ถ้าเป็น
เพียงเท่านั้นเป็นลักษณะสมาธิตั้งใจมัน ยังไม่สงบ ความสงบนี้มันเป็นธรรมชาติ
อย่างหนึ่ง ถ้าคนมีนิสัยทางเจโตวิมุตติแล้วมันจะเป็นไปของมันเอง แต่ถ้าคนไม่มี
นิสัยทางนี้มันจะไม่สงบเลย ให้ใช้ตั้งใจมันอย่างนี้ไปตลอด เราทำไปเรื่อยๆ
ใครจะมีนิสัยทางสงบนี้ก็แล้วแต่ ตัวใครตัวมัน บังคับกันไม่ได้ จากนี้ไปใคร
ชำนาญในการทำสมาธินึกคำบริกรรมอะไรก็ทำไป คือไม่ต้องบอก ทำไปเลย
เพราะทุกคนเคยทำสมาธิมาแล้ว ใครมีความถนัดทางไหน ใช้คำบริกรรมอะไร
ก็ทำไปนึกไป ตัวสำคัญขอเพียงว่าให้จิตเราอยู่ในปัจจุบัน เพียงแค่ห้ามคิด
ห้ามคิดเรื่องในอดีต อนาคต ห้ามทุกเรื่องนั้นแหละ

ในการภาวนาทั้งสองอย่าง การทำสมาธิเป็นตัวห้ามคิด การใช้ปัญญา
เป็นตัวใช้ความคิด มีสองอย่าง เมื่อกันี้ทุกคนได้ฟังหลวงพ่อบิบายไปแล้ว
เป็นหลักการใช้ความคิด คือคิดตามที่หลวงพ่อบิบายไป นั้นหลักหนึ่ง
อีกหลักหนึ่งเราพยายามห้ามความคิดตัวเองทุกประเภท ไม่ต้องคิดเรื่องอะไร
ให้อยู่ในปัจจุบัน ที่ว่า “ปัจจุปปันนัญจะ โย ธัมมัง” คืออยู่ในปัจจุบันเดี๋ยวนี
อยู่เฉยๆ มันจะอยู่ตามธรรมชาติเอง ตอนนีให้ทำชั่วขณะ แต่หลังจากเลิก

กันไปแล้ว ให้ทุกคนไปเข้าที่ของตน ไปนั่งนอนที่ไหนก็ได้ เอาที่ชั่วโง่งก็ได้ ไม่ต้องออกมาก็ได้ เอาเต็มที่ได้ ไม่ต้องให้มีใครมารบกวนเรา คือหลวงพ่อดีด้วยเรื่องสถานที่ ที่นี่เป็นที่ปลอดภัยหลายอย่าง ไม่มีอะไรจะมาทำให้เราเกิดความระแวงสงสัย เกิดความกลัวอะไรเลย ที่นี่เป็นที่เหมาะสมมากในการปฏิบัติ

โยม: หลวงพ่อครับ ลืมตาได้ไหมครับ?

หลวงพ่อ: เราทำสมาธิไม่เกี่ยวกับตา พูดเรื่องสมาธิกัน คำว่าสมาธิเป็นเรื่องของใจ ใครจะลืมก็ลืมไป จะไม่ลืมก็ได้ อ้าปากก็ได้ อะไรก็แล้วแต่ไม่เกี่ยวข้อง คำว่าสมาธิหมายถึงใจเท่านั้นเอง ไม่เกี่ยวกับตา ลืมก็ได้ ไม่ลืมก็ได้ ตัวใครตัวมัน มีค่าเท่ากัน จากนั้นไป ทำให้มีความตั้งมั่น นึกคำบริกรรมไปเรื่อยๆ

หากนั่งมากไปมันเกินความพอดี เอาแค่ตั้งใจมั่นธรรมดๆ พอ ถ้าเอาจริงๆ มันต้องเข้ากลดใครกลดมัน ไม่ต้องไปอยู่ใกล้กัน พอจิตสงบพอสมควรแล้วก็ดึงมาใช้ปัญญาพิจารณาส่วนตัวไปเลย ไม่ต้องไปคอยใคร เราจะนั่งกี่นาทีก็ชั่วโง่งก็เต็มที ออกจากสมาธิมาแล้วก็ใช้ปัญญาต่อกันไปเลย จะคอยให้ปัญญาเกิดมันไม่ใช่ ต้องตั้งใจคิด เรื่องปัญญาเราสร้างมาแล้ว เตรียมไว้แล้วสามารถทำงานได้ เหมือนว่างานส่วนหนึ่งเราเตรียมไว้แล้ว แต่พักผ่อนก่อนพักผ่อนมาแล้วก็ทำงานต่อไปได้เลย ถ้ามีวแต่พักผ่อนแล้ว ทำอะไรไม่ได้ต้องเตรียมงาน การพักผ่อนกับการทำงาน ตัวอย่างการขับรุธธรรมดๆ ถ้าเราตื่นนอนขึ้นมาแล้วขับรุธ ขับได้ไหม? ขับได้ก็แล้วกัน

การพิจารณาในไตรลักษณ์

โยม: หลวงพ่อยกตัวอย่างเรื่องการพิจารณาทางปัญญา

หลวงพ่อ: ไตรลักษณ์ แสดงว่ายังไม่เข้าใจหลักไตรลักษณ์ ต้องไปศึกษาธรรมะเสียก่อน หาดำรามาอ่านเสียก่อน ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คำว่าอนิจจัง หมายถึงการเปลี่ยนแปลง ความไม่เที่ยง คำว่าทุกขัง หมายถึง

ความทนทานทั้งกายและใจ เป็นลักษณะคนทุกข์ ทนได้ยาก ลำบากกาย ลำบากใจ หรือว่าทุกข์กายทุกข์ใจ นี้เรียกว่าทุกข์ คำว่าอนัตตา หมายถึงว่า สภาวสุญสิ้น ไม่มีอะไรเป็นตัวตนของเรา หลักทั้งสามนี้อ่านให้เข้าใจแล้วก็มา พิจารณา การพิจารณาเรื่องไตรลักษณ์สามข้อนี้ครอบคลุมแสนโกฏิจักรวาล ทั้งสามภพ มันเป็นได้ทั้งภายใน ภายนอก คำว่าภายในคือส่วนตัวเรา มีอนิจจัง อยู่ในตัว มีทุกขังอยู่ในตัว มีอนัตตาอยู่ในตัว ตัวเรานั่งอยู่นี้ แต่ภายในนี้ มันแคบ ส่วนตัวมันแคบ ไตรลักษณ์ภายนอกตัวเราไปมันกว้างขวางพิสดาร กว้างขวางขนาดไหน? คือครอบจักรวาล หรือทั้งสามภพก็แล้วกัน กามภพ รูปภพ อรูปภพ ทั้งสามภพนี้ตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์ทั้งหมด นี่ถ้าเรามีปัญญา ก็เอามาพิจารณาได้ แต่หากปัญญาเรามีไม่มาก เอาแค่ตัวเองก่อน หรือเอา สิ่งใกล้ตัวเราก่อนก็ได้ พิจารณาให้เป็นไปตามความเป็นจริงของมัน

การพิจารณาเรื่องไตรลักษณ์เพื่อเป้าหมาย ๒ อย่าง ๑) ความรู้จริง ความรู้จริงของความไม่เที่ยง ความรู้จริงในความทุกข์ และความรู้จริง ของอนัตตา นี้อย่างหนึ่ง ๒) ความเห็นจริง ความเห็นจริงในความไม่เที่ยง ความเห็นจริงในทุกขัง ความเห็นจริงในอนัตตา ของทั้งสองอย่างนี้ คือรู้จริง เห็นจริงตามหลักความเป็นจริง เป็นหลักของการภาวนา คือใช้ปัญญาพิจารณา บ่อยๆ ยิ่งบ่อยเท่าไร ปัญญาจะเพิ่มขึ้นๆ เหมือนกับเราเขียนหนังสือ ตัวอย่าง เขียนกระทู้ธรรมนักระรอนขั้นตรี เขียนใหม่ๆ จะให้เขียนจนหมดหน้ากระดาษ มันไม่มีอะไรไปเขียน แต่ถ้าเขียนบ่อยๆ มันเขียนได้มากขึ้นๆ เพราะว่ามี ความชำนาญในการเขียน เรื่องความคิดก็เหมือนกัน คิดบ่อยๆ มันจะค่อยๆ ขยายออกไปได้ หาเหตุผลต่างๆ มาประกอบความคิดได้มากขึ้นๆ นี่คือการเทียบเคียง การเทียบเคียงความไม่เที่ยงของสังขารร่างกายเรา ภายใน เป็นยังไง ภายนอกเป็นยังไง หาสิ่งภายนอกมาเทียบเคียงกันกับสิ่งภายใน คือ มีลักษณะเหมือนๆ กัน

การฟังตริกตรองในธรรมะ

อย่าไปกลัวความฟุ้งซ่าน เพราะหลักการฟังกับปัญญามันไปด้วยกัน การฟังมันเป็นภัยกับสมาธิ แต่ให้คุณกับปัญญา หากไม่มีการฟังปัญญาก็คิดไม่ได้ ต้องฟังไป เหมือนกับเราเขียนหนังสือหรือจดหมายฉบับหนึ่ง ถ้าไม่มีการฟังในการเขียน จะเขียนได้ไหม? เขียนไม่ได้ มันไม่มีความคิดที่จะเขียน ถ้าคนไม่มีความคิด เวลาเขียนจดหมายจะเอาดินสอมา เอากระดาษมา ก็วางอยู่อย่างนั้นทำอะไรไม่ได้ คนเขียนจดหมายต้องมีความฟุ้งไป คือฟังหาประโยคที่จะมาเขียน การฟังคือการคิดไป จะเขียนว่าอย่างไร จะเขียนหาพหุพจน์เขียนสำนวนอย่างไร ต้องคิดหาสำนวนที่จะเขียน ไม่ใช่ว่าเขียนแบบจำเจ ต้องดูบุคคลที่จะเขียนถึงก่อน ถ้าเขียนหาพหุพจน์จะใช้สำนวนเขียนอย่างไร ถ้าเขียนหาพหูพจน์มีสำนวนเขียนอย่างไร ถ้าเขียนไปหาลูกเขียนใช้สำนวนอย่างไร ถ้าเขียนไปหาเมียเขียนอย่างไร ถ้าเขียนไปหาครูบาอาจารย์เขียนใช้สำนวนอย่างไร ไม่ใช่ว่าเขียนเหมือนกันทั้งดุ้น ต้องใช้ประโยคแตกต่างกัน มันต้องมีคำเขียนที่เหมาะสม ไม่ใช่ว่าเคยเขียนไปหาแฟนอย่างเดียว แล้วไปเขียนหาพ่อแม่ว่า “สวัสดีจ้า” เหมือนกัน มันไม่ได้ มันต้องเปลี่ยนสำนวนอยู่เรื่อย ก็ต้องดูว่าคนที่เราเขียนจดหมายไปหาเป็นคนลักษณะอย่างไร ถ้าฐานะเขาเป็นอย่างนี้ก็ใช้สำนวนการเขียนอย่างนี้ มันต้องเขียนตามฐานะของคน ถ้าเขียนให้สาว ๆ ก็อีกแบบหนึ่ง เขียนหาพ่อแม่ก็อีกแบบหนึ่ง เขียนหาเพื่อนฝูงก็อีกอย่างหนึ่ง เขียนไปหาครูบาอาจารย์ก็อีกรูปแบบหนึ่ง จะเหมือนกันได้อย่างไร มันต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย

การฟังมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไป การฟังไปคือการคิดหาสำนวนที่จะมาเขียน ถ้าไม่มีการฟังไปจะเขียนจดหมายไม่ได้ นี่ความคิดเราก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีการฟังไปจะไปคิดได้อย่างไร มันคิดไม่ได้ มันอยู่แค่นั้นเอง มันต้องฟังไปเสียก่อน ถ้าฟังในธรรมะ ความฟังจะให้ผลดีกับปัญญาของเรา

ความฟังมี ๓ ประเภท ๑) ฟุ้งในธรรมะ ๒) ฟุ้งในสังขาร ๓) ฟุ้งซ่าน ต้องศึกษาลักษณะการฟังเหล่านี้ให้ดี ส่วนมากนักปฏิบัติในยุคนี้ไม่แจกแจจ

ว่าฟุ้งคืออะไรบ้าง มีคำพูดอย่างเดียวกันว่า “อย่าไปคิดนะ ห้ามคิดนะ ห้ามคิดฟุ้งซ่านนะ” ก็เอวัง นี่คนเป็นนักภาวนาแต่ไม่คิดกัน คือกลัว “เมื่อนึก คำบริกรรมไปแล้ว ห้ามคิดเด็ดขาด เดี่ยวเป็นฟุ้งซ่าน” นี้เรียกว่าปิดปัญญา โดยปริยาย เมื่อปัญญาอยากจะคิดตรีกตรองในธรรมะ แต่กลัวฟุ้งซ่านก็เลย ไม่คิด มันก็โง่งจนถึงวันตาย ไม่มีปัญญาอะไรเลย มันปิดฉากไปแล้ว เดี่ยวนี้ สอนกันให้คนปิดฉากปัญญา ห้ามคิดอย่างเดียว ทุกวันนี้มันแตกต่างจากสมัย ครึ่งพุทธกาลมากที่สุดทีเดียว นี่คือนักไม่ได้อ่านตำราในสมัยครึ่งพุทธกาล ให้ทุกคน ได้อ่านพระไตรปิฎก อ่านพระสูตรก็แล้วกัน ในพระสูตรเป็นปัญญาทั้งนั้น ในองค์ไหนที่จะเป็นพระอริยเจ้าได้ก็ต้องเป็นปัญญาทั้งนั้น คือพระอริยเจ้า ไม่ใช่คนโง่

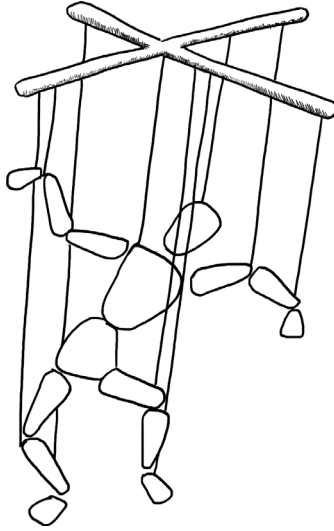
ตัวอย่างการพิจารณาบทสวดมนต์

ตัวอย่างทำวัตรเช้ากันทุกวันๆ “พุทโธ สุธุโธ กระจุณามะหั้นณะโว...” มีบทหนึ่ง เรียกว่า ชั้น ๕ “รูปัง อนิจจัง เวทนา อนิจจา” หมายถึงอะไร? ก็ปัญญา

ทั้งนั้น ก็สวดกันอยู่ทุกวันอีกแหละ ดุสิ ไม่เข้าใจในสิ่งที่ตัวเองสวด สวดเป็น
ปัญญาที่ไม่เข้าใจ ตัวอย่างอาการ ๓๒ เป็นต้น สวดกันอยู่ทุกวัน อาการ ๓๒
เป็นหมวดปัญญาเช่นกัน เป็นหัวข้อในการคิด เรื่องผม ขน เล็บ ฟัน หนังต่างๆ
เอามาวิจยวิเคราะห์พิจารณาลงสู่ความสกปรกโสโครก ความไม่เที่ยง หรือบท
อภิณหปัจจเวกขณฺ์ ที่ว่า “เรามีความแก่เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความแก่ไป
ไม่ได้” นี่คือนิยามปัญญานั้น ธรรมะมีทุกวัน คำว่าแก่ ยังไงเรียกว่าแก่ ก่อนจะแก่
มันมีเหตุอะไรมันจึงแก่ ต้องคิดหาเหตุหาผลมาพุดกันสิ ทำไมไม่เอามาคิดกัน
นี่ในยุคนี้เหมือนกับสอนคนตาบอด

สวดกันอยู่ว่า “เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้
ไปไม่ได้” คำว่าเจ็บไข้มันเจ็บยังงัย อะไรเป็นต้นเหตุให้เจ็บ ความเจ็บไข้คือ
อะไรอีก? คือเหตุให้เกิดทุกข์ ก็ไปพิจารณาเรื่องทุกข์ได้อีก หรือที่ว่า “เรามี
ความตายเป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้” สวดกันอยู่อย่างนั้นแหละ
ก็เอวังแค่นั้น ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เอาเรื่องความตายมาวิจยวิเคราะห์สิว่าคนทั้งหลาย
ตายยังงัยบ้าง นี่หลักความตายคือหลักอนัตตา คำว่าตาย ตายอย่างไร อะไรเป็น
ตัวตาย? คำว่าตายหมายถึงว่าร่างกายไม่ทำงาน คือมันตาย คือธาตุทั้งหมด
มันหยุด มันหยุดเพราะอะไร? เพราะจิตใจออกจากร่างไป เหมือนตุ๊กตา
เหมือนหุ่นสายโยง เวลาคนดึงสายโยงก็ดึงไปดึงมา มันก็อ้าปากยกแขน
ธรรมดาๆ แต่เมื่อวางทิ้งไว้ ก็ทิ้งอยู่นั่นแหละ ทำอะไรไม่ได้ นี่เหมือนกับ
ร่างกายและใจของคนเรา เมื่อใจเราออกจากร่างไปแล้วก็เท่านั้นเอง ทำอะไร
ไม่ได้ คำว่าอนัตตา คือหมดสภาพไป เอามาคิดดูเรื่องความตาย ตายตาม
หลักอนัตตาตายยังงัย ตายภายในคือตัวเราตายยังงัย ตายภายนอกคือคนอื่น
ตายยังงัย ตายในอดีตตายยังงัย ในอนาคตตายยังงัย ต้องคิดทั้งหมด นี่คือนิยาม

มีคำต่อไปว่า “สี่พเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ เราจะตังพลัดพรากจาก
ของรักของชอบใจไป” คิดดูสิ สวดกันอยู่ทำไมทุกวันๆ เหมือนหมูเหมือนหมาเล่า
หลับหูหลับตาทำไม นี่มันหลักปฏิบัติสวดอยู่ทุกวันนี้ เป็นหลักปัญญาทั้งนั้น
แต่มันสวดเฉยๆ สวดไปจะมีความหมายอะไร ก็ต้องเอาเรื่องการพลัดพราก

จากของรักมาคิด เมื่อพลัดพรากไปอย่างนี้มีอะไรเกิดขึ้น มันสุขหรือมันทุกข์ เราไม่มีปัญญาคิดเท่านั้นเอง คนเราเป็นกันขนาดนั้น มีดตัดต่อเลย หรือที่ว่า “ไม่มีอะไรเป็นของของเรา” “มีกรรมเป็นของของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล” เปิดอ่านดูสิ ลองแปลดูตามหลักต่างๆ นี่เป็นปัญญาทั้งนั้นเลย เรามีแต่ความรู้ ในตำราสวดกัน แต่ปัญญาไม่มีสักชนิดหนึ่ง เมื่อไม่มีปัญญาจะรู้จริงเห็นจริงในเรื่องอะไรได้

กิเลสไม่กลัวความรู้ แต่กลัวปัญญาเฉพาะตน

การปฏิบัตินี้มันน่าสับสนพอสมควร ความรู้จริงเห็นจริงนั้นเกิดจากปัญญา เฉพาะตัว ไม่ใช่ัวเกิดจากความรู้ มันต้องฝึกปัญญาขึ้นมาให้ติก่อน ให้เกิดความรู้จริงเห็นจริงด้วยปัญญาของเราเอง ไม่ใช่ัวยืมผู้อื่นมารู้ เต็มนี้เรา ยืมปัญญาผู้อื่นมารู้เฉยๆ ยืมจากตำรามารู้ ตำราว่าอย่างนั้นอย่างนี้ก็ว่าตาม ตำราไป นี่มันรู้จากการยืม ต้องแยกให้เป็น คือให้รู้จากปัญญาเฉพาะตัวล้วนๆ ถ้ายืมธรรมะมารู้เฉยๆ มันจะได้เรื่องอะไร ของยืมก็เป็นของยืม ทำอะไรไม่ได้

ต้องของส่วนตัวสิ สิ่งทีกิเลสตัณหาต่างๆ มันกลัวที่สุดคือกลัวอะไร? กลัวปัญญาของคนแต่ละคนนี่เอง กลัวมากๆ เลย แต่ไม่กลัวปัญญาในปริยัติ คนที่รู้มากๆ มีอะไรเกิดขึ้น? มีทิวฐิฆมาณะเกิดขึ้น ยิ่งรู้มากยิ่งตีด้วยซ้ำไป ปริยัติมันจะเสริมกิเลสให้มันมากขึ้นเท่านั้นเอง มันจะเป็นเกราะกำบังให้กิเลสได้เป็นอย่างดี ไม่ใช่ไปละ สิ่งทีกิเลสตัณหากลับจริงๆ คือปัญญาของคน แต่ไม่กลัวความรู้ของคน หลักภาวานาคือสร้างปัญญาขึ้นมาเพื่อจะปราบกิเลสได้ ไม่ใช่ที่เราถูกมันปราบนะ นี่เข้าใจผิดทั้งนั้น

เรื่องการทำสมาธิ หลวงพ่อได้อธิบายให้ฟังแล้วว่ามันมีอะไรบ้าง ไม่สอนให้ทำไปเลย ไม่ว่าจะอะไรหอก ไม่สอนก็แล้วกัน ไม่ได้สอนให้เ่งในการภาวานาปฏิบัติ มันต้องสอนเป็นคู่กัน สอนทั้งปัญญา สอนทั้งสมณะ เพราะกำลังของสมาธิมันไปหนุนปัญญา ปัญญาหนุนสมาธิกันอยู่ สอนสมาธิตัวเดียวได้เ่งไหน นั่นมันปฏิบัติแบบดาบสฤๅษี ใครจะเอาสมาธิอย่างเดียวอยู่หลวงพ่อก็ไม่เอาด้วย ยิ่งใครทำสมาธิหนัก หลวงพ่อก็ยังไม่เอา คือโมหะสมาธิมันปิดปัญญา ยิ่งหนักก็ยิ่งเ่ง ถ้าใครแค่ขณิกะหรือแค่ตั้งใจมันก็เ่งดี

ตัวอย่างการพิจารณาในธาตุ ๔

โยม: ครูบาอาจารย์ท่านหนึ่งพูดถึงเรื่องอานาปานสติ แล้วท่านก็พูดถึงเรื่องการปฏิบัติ หลวงพ่อก็ทราบที่ท่านไม่เชื่อเรื่องอภินิหารอะไรทั้งหลาย แต่ท่านหลุดปากออกมาค่านึงว่า คนที่ทำอานาปานสติจนชำนาญแล้ว ทำเป็นประจำ และทำตามขั้นตอนตามพระไตรปิฎก ท่านบอกว่าเวลาละสังขารแล้ว ร่างกายจะไม่เน่าเปื่อย อยากจะเรียนถามว่าหลวงพ่อดีใจไหม? แล้วพวกลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์อีกท่านเขาบอกว่า ร่างกายของครูบาอาจารย์ท่านนั้นไม่เปื่อยไม่เน่า คือไม่ได้สนใจมากนัก แต่สงสัยว่าทำไม เพราะว่ากำบังคับการหายเ่ง?
หลวงพ่: หลวงพ่อก็ไม่รู้ทำไม สิ่งใดทีมันแตกต่างจากของพระพุทธเจ้าเราไม่เอา ไม่สนใจด้วย หลักภาวานาเป็นไปตามไตรลักษณ์อยู่ ถ้ามันแตกต่างจากนี้ไปไม่เอา หลวงพ่อก็ไม่สนใจ ไม่เอาทั้งนั้น

โยม: หลวงพ่อคะ ลูกมีเรื่องถามอะไรหน่อยได้ไหมคะ? หลวงพ่อนั่งดูเรื่องกฎแห่งกรรมได้ไหมคะ?

หลวงพ่อ: โอ๊ย ไม่ได้เลย หลวงพ่อเป็นชาวพุทธ ไม่เห็นอะไรเรื่องภายนอก เห็นส่วนตัวอย่างเดียว

โยม: มีเรื่องนิดหน่อย อยากจะให้นั่งดูว่ามันคืออะไร?

หลวงพ่อ: ไม่รู้ นั่งไม่เป็น

โยม: หลวงพ่อเจ้าคะ มีปัญหาจะเรียนถามเจ้าคะ อย่างโยมพยายามจะพิจารณา แต่มันไม่ไป มันมีแต่เกสา โลมา อยู่กับกายอย่างนี้ตลอด มันผิดหรือเปล่าเจ้าคะ?

หลวงพ่อ: มันไม่ได้ผิด แต่มันไม่ไปเฉยๆ คนใช้ปัญญาเป็นผู้มีนิสัยชอบจินตนาการ เปรียบเทียบ วิจัยวิเคราะห์ ใคร่ครวญ เป็นคนที่รู้จักเหตุผล สามารถวิจารณ์เหตุออกเป็นผลได้ วิจารณ์ผลมาหาเหตุได้ ตัณหาเป็นเหตุ การเกิดเป็นภพชาติเป็นผล ต้องฝึกมาอย่างนี้ ความทุกข์ลำบากลำบากทุกวันนี้เป็นผล เกิดมาจากอะไร? เกิดมาจากเหตุคือความเกิด การใช้ปัญญามันต้องวางกว้างๆ เอาไว้ เอาเกสา โลมา เฉยๆ แค่นี้ทำอะไรไม่ได้ ต้องพิจารณาไปอีก เกสาดูเดียวไม่เที่ยงอย่างไร อนิจจังอย่างไร เป็นทุกข์อย่างไร อนัตตาอย่างไร นี่คือสูตรของมัน มันมีหลายสูตรนะ เกสา โลมา นขา ทนตา ตะโจ ตัวตะโจ ตัวเดียวก็เหมือนกัน คือหนึ่งอย่างเดียวไม่เที่ยงอย่างไร หนึ่งอย่างเดียวเป็นทุกข์อย่างไร หนึ่งอย่างเดียวเป็นอนัตตาอย่างไร หนึ่งอย่างเดียวเป็นสิ่งสกปรกโสโครกอย่างไร หลักการพิจารณาทางปัญญานี้มันมีมาก

ตัวอย่างรูปกับนาม รูปอย่างเดียวคือธาตุ ๔ ที่รวมกันอยู่มีดิน น้ำ ลม ไฟ แปลว่ารูป คำว่านาม คือจิตที่มาจากอสังขารรูปนี้อยู่ มันต้องแบ่งออก ต้องแบ่งออกว่ารูปไม่ใช่จิต คนละเรื่องกัน รูปไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่รูป เวลาตายไปนะ จิตไม่ตายไปด้วย คำว่าตายหมายถึงจิตกับรูปแยกทางกันเท่านั้นเอง ต้องพิจารณาความไม่เที่ยงของร่างกายทุกส่วน เมื่อจิตออกจากร่างไปแล้วอย่างนี้ จะเกิด

อะไรขึ้นกับรูปที่มีอยู่? มันก็เน่า สามวัน สี่วัน ห้าวัน มันเน่ายังไงๆ ก็ต้องพิจารณาตามเหตุตามความเป็นจริง ฝึกปัญญาคิดตามหลักความเป็นจริง สิ่งใดมีความเป็นจริงอย่างไร คิดเป็นจริงอย่างนั้น จริงในอนิจจังจริงอย่างไร จริงในทุกขังจริงอย่างไร จริงในอนัตตาจริงอย่างไร ไม่ใช่ว่าจะเอาแค่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แค่นี้ไม่พอ มันต้องกระจายให้หมดทุกอย่าง ร่างกายเราธาตุ ๔ มีอะไรบ้าง ธาตุน้ำมีอะไรบ้าง ธาตุลมมีอะไรบ้าง ธาตุดินมีอะไรบ้าง ธาตุไฟมีอะไรบ้าง เหมือนกับรถคันหนึ่ง มันมีที่ชนิดที่ต้องแจกแจงไป ลองรื้อรถออกมาให้หมดดูสิ ทั้งล้อหน้าล้อหลัง อะไหล่ทุกส่วน รถแต่ละคันรื้อออกมาแล้ว ไม่เหลือคำว่ารถเลย ทุกอย่างเป็นชิ้นส่วนของรถเฉยๆ เขาเรียกว่าอะไหล่รถ เท่านั้นเอง ไม่มีรถ แต่ถ้าเอามาประกอบกันแล้วเขาว่ารถ นี่ร่างกายก็เหมือนกัน ถ้าเราแยกแยะออกทุกส่วนมาแล้ว คนไม่มี หมิกี้ไม่มี ทิก (เห็บกวาง) ก็ไม่มี นั่นคือว่าธาตุ เป็นอาการของธาตุเท่านั้นเอง ไม่มีคน ไม่มีสัตว์ คือเป็นอนัตตา แยกให้เห็นจริงให้รู้จริง ให้ชัดด้วยปัญญา นี่คือการฝึกปัญญา

คันถธุระ วิปัสสนาธุระ

โยม: หลวงพ่อเจ้าคะ แต่ส่วนมากพอเวลาจิตสงบ เรามีปัญหาอย่างนี้ มันก็แก้ปัญหาของมันเองได้ มันก็เกิดความรู้ขึ้นมาอีก ใช่ไหมคะ?

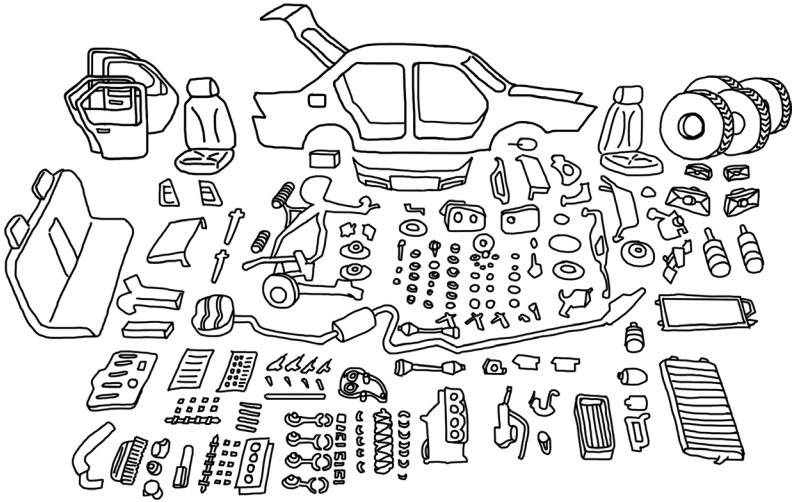
หลวงพ่อ: มันแก้ได้ไหมล่ะปัญหาอันนั้น?

โยม: ส่วนมากจะได้ณะคะ

หลวงพ่อ: ปัญหาอะไร?

โยม: ปัญหาเรื่องเงินเจ้าคะ

หลวงพ่อ: อันนั้นไม่เกี่ยว เรื่องเงินไม่เกี่ยว เป็นปัญหาของเรา ที่พูดกันอยู่คือ ปัญหากิเลส เรื่องราคะ โทสะ โมหะ นี่ไม่พูด แต่มาพูดเรื่องเงิน คนละเรื่องกัน คือเรื่องสมาธิเราทำอะไรก็ได้ มันมีผลหลายๆ อย่างเกิดขึ้นได้ นี่กำลังของสมาธิ ตัวนี้ทำผิดก็ได้ ถูกก็ได้ ตัวอย่างว่ามหาโจรทำสมาธิได้ไหม? ทำได้ทั้งนั้นแหละ

เพราะหลักการทำสมาธิเป็นหลักสากลของโลก ไม่ได้ผูกขาดว่าการทำสมาธิเป็นของพุทธ ทำได้ทุกคนในโลกอันนี้ แม้คนไม่นับถือศาสนาพุทธเขาก็ทำได้ หลักผูกขาดจริงๆ ของพระพุทธเจ้าคืออะไร? คือหลักวิปัสสนา นี่เป็นหลักผูกขาดตายตัวของพระพุทธเจ้า หลักสมาธิเอามาแฝงไว้เฉยๆ หลักใหญ่จริงๆ ของพระพุทธเจ้าคือหลักวิปัสสนา อ่านตำราดูสิ

ข้อพึงปฏิบัติมีอยู่ ๒ อย่าง ๑) คันถุระ หมายถึงการศึกษาในปริยัติ ๒) วิปัสสนาธุระ หมายถึงการใช้ปัญญาคลี่คลาย นี่ธุระทั้งของคนของพระ คือ ธุระในการศึกษา เมื่อศึกษามาแล้วก็เอาธุระอันนี้มาพิจารณาในหลักวิปัสสนา มีไหมว่าสมาธิธุระ ให้หาตำรามาอ่านดูสิ ตำรามีอยู่ทั้งหมด มันมีธุระ ๒ อย่าง เท่านั้นเองที่คนเราทำกันอยู่ ๑) การศึกษาธุระ ๒) ปัญญาธุระ ไม่มีสมาธิธุระแต่อย่างใด คือหลักใหญ่มีเท่านั้น คือ คันถุระกับวิปัสสนาธุระ นี่เราไปแฝงอะไรมากมาย มันเลยยุ่งไปหมด

โยม: ท่านเจ้าคะ แต่ถ้าเราคิดมาก มันทำให้ปวดสมองนะเจ้าคะ?

หลวงพ่: ไม่ปวดหรอก ไม่มีทาง ไม่ปวด

โยม: เวลาเราทำสมาธิจิตสงบ มันก็เบากายแล้วก็เบาจิต ความทุกข์ก็ไม่ค่อยจะมี ยิ่งคิดมากมันไม่ปวดศีรษะหรือเจ้าคะ?

หลวงพ่: คิดเรื่องอะไร? คิดมาก

โยม: ที่คิดมาก เอาปัญญาไปคิดเยอะๆ

หลวงพ่: คิดเรื่องอะไร?

โยม: คิดเรื่องโน้นเรื่องนี้อะไรอย่างนี้เจ้าคะ

หลวงพ่: ไม่เกี่ยว พอคิดก็คิดเรื่องอนิจจัง ไม่เที่ยง ไม่มีคำว่าปวดหัวก็แล้วกัน ปัญญาที่พูดกันทุกวันคือคิดเรื่องไตรลักษณ์ ไม่ได้พูดเรื่องคิดทั่วไป การคิดเรื่องธรรมะเป็นตัวชำระทำให้สมองเบา ไม่หนักหน่วง ไม่กอบโกย ถ้าคิดเพื่อเอาใจมันหนัก ปวดหัวละทีนี้ คนละเรื่องกันเลย การคิดในปัญญาคิดเพื่อละ เพื่อวาง เพื่อถอน ปัญญาในไตรลักษณ์ นี่เราไปคิดเรื่องเอา คนละเรื่องไปอีก มันก็ปวดหัวสิ

โยม: หลวงพ่เจ้าคะ คิดที่ไรมันคิดเรื่องแต่จะเอาทุกที่

หลวงพ่: เรื่องปวดหัว (หลวงพ่หัวเราะ) คิดส่งเสริมความโลภตัวเองให้เกิดขึ้น ยิ่งคิดขยายไป มันยังยิ้มออกไปอีก ค้าขายที่ดินอย่างนี้ๆ ออกมาอย่างนี้ๆ คิดแต่ละวันออกมา วันนี้เป็นหลายหมื่นหลายแสน คิดเอาลูกเดียว เรื่องปวดหัว ปวดตรงไหน? ปวดตรงที่มันตัน ที่มันคิดไม่ออกนั่นแหละ ไข้ไหม มันตัน ก็ปวดหัวละทีนี้ เป็นอย่างนั้นไปอีก ถ้ามันคิดโล่งๆ ไปก็ดี ดีขึ้น แต่คิดไปมันทางตัน ทำไปแล้วใครจะมาซื้อของเรา เอาละทีนี้ ยุ่งละทีนี้ คือวางแผนทั้งหมดในการค้าขายที่ดิน วางก็จริงอยู่ แต่มันเป็นทางตันก็เลยปวดหัวขึ้นมา มันคนละเรื่องกัน อย่างนี้มันเป็นความคิดฆ่าตัวเอง

โยม: หลวงพ่อเจ้าคะ ถ้าคิดแต่จะละ แล้วเราไม่เอาอะไรเลย อย่างนี้จะเอาเงินที่ไหนมาทำบุญล่ะเจ้าคะ?

หลวงพ่อ: คิดผิดอีกแล้ว คำว่าคิดมันเรื่องหนึ่งนะ คำว่าเอามันอีกเรื่องหนึ่ง คนละเรื่องกันอีก คือต้องมีปัญญาในการเอา ไม่ใช่ว่าจะไปเอาทั้งหมดได้อย่างไร ฉลาดในการเอา ที่ว่า “ไม่มีอะไรเป็นของของเรา” คิดเป็นไหม? นี่ก็คิดไม่เป็นอีกแหละ “มันต้องพลัดพรากจากของรักกันไป ไม่มีอะไรเป็นของของเรา” คิดเป็นไหม? ต้องคิดบ่อยๆ

โยม: หลวงพ่อคะ ถ้าคิดอย่างนั้นบ่อยๆ ก็จิตสลดอยู่เรื่อยเลยนะเจ้าคะ?

หลวงพ่อ: นั่นแหละ ต้องการอย่างนั้น ให้มันสลดจนน้ำตาไหล ให้มันหนีออกจากโลกได้ การภาวนาต้องภาวนาให้หนีออกจากโลก ไม่ใช่ทำให้อยู่กับโลกอันนี้

ธรรมเทศนา

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

อุบายการฝึกขยายปัญญา

ให้นำโน้ตธรรมะ “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ที่หลวงปู่เขียนไว้มาเป็นวิธีฝึกคิด นี่เป็นวิธีทวนกระแส การคิดอะไรก็ตามให้คิดสองแง่สองมุม อย่าคิดมุมเดียว คิดเรื่องดีก็ต้องคิดเรื่องชั่ว คิดเรื่องถูกก็ต้องคิดเรื่องผิด คิดเรื่องความรักก็ต้องคิดเรื่องความชัง ถ้าคิดเรื่องเดียว มันไปหน้าเดียว ใจมันไม่กลับเอาโน้ตธรรมะนี้ไปแจกกัน หลวงปู่เขียนไว้หลายข้อ ใครต้องการข้อไหนก็เอาข้อนั้นมาเป็นหลักในการคิดได้ หรือไม่จำเป็นต้องเอาตามโน้ตนี้หรอก ให้เราดูใจตัวเราเองแต่ละวันๆ ว่ามีนิสัยชอบคิดเรื่องอะไร ส่วนมากมันจะคิดไปในเรื่องที่ชอบใจ คือคิดเพื่อได้ คิดเพื่อเอา คิดเพื่อสวย คิดเพื่องาม พุดง่ายๆ ว่าคิดเพื่อให้ถูกใจตัวเองก็แล้วกัน นี่คนเราเป็นอย่างนั้น

คนเรามักคิดในเรื่องการสร้างเหตุอย่างเดียว แต่ไม่คิดในเรื่องผลที่จะตามมา การคิดต้องคิดสองแง่สองมุม คิดเรื่องเหตุแล้วก็ต้องคิดเรื่องผล หากเราคิดเรื่องสวยงาม ก็ต้องคิดอีกมุมหนึ่งคือเรื่องไม่สวยงาม การคิดเรื่องความสวยงามคือคิดเรื่องสุภะ คำว่าสุภะ แปลว่าสวยงาม มันงามอย่างไรก็มาคิดเรื่องอสุภะเพื่อหักมุมกัน ลบเหลี่ยมกัน หักล้างกันให้ได้ การคิด

เรื่องความสวยงามเป็นความคิดชั่วๆ ให้ความเห่อเหิมไปในทางรักทางใคร่ มีความพอใจในทางกิเลสค้นหาไปเรื่อยๆ จนลืมหืมตา ถ้าคิดในลักษณะนี้ก็ทำให้เกิดโรคตะตุมหาได้ง่ายๆ จึงต้องคิดเรื่องอสุภะเข้าแทนที่เอาไว้ เป็นตัวหักมุมกันเอาความคิดลบล้างความคิดกันเอง นี่คือการฝึกปัญญา ถ้าฝึกปัญญาอย่างนี้นานๆ เข้า ตัวนี้แหละจะกลายเป็นวิปัสสนา ปัญญาตัวนี้ไม่ได้เกิดจากสมาธิ เกิดจากความคิดลักษณะนี้

โยม: หลวงพ่อคะ กรุณาขยายความคำว่าปัญญารอบรู้

หลวงพ่อ: ที่มันขยายไม่ได้เพราะปกติเราไม่มีปัญญาเลย ขยายไปก็เหมือนกับคนตาบอดอ่านหนังสือ ก็ต้องฝึก ก.ไก่ ข.ไข่ ก่อน ขยายไปแล้วจะมีความหมายอะไร เหมือนกับคนตาบอดอ่านหนังสือ

โน้ตธรรมะที่เขียนให้นี้เป็นอุบายฝึกปัญญาหรือขยายปัญญา ให้ขยายด้วยตนเอง การขยายปัญญาหรือการฝึกปัญญาอย่าไปเลียนแบบใครคนใดคนหนึ่ง เพียงครูบาอาจารย์ท่านชี้แนะแล้วทำเลย จะให้ครูบาอาจารย์บอกทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือนกับเด็กมันไม่ได้ จะก้าวขาแต่ละข้างก็ต้องให้พ่อแม่จับก้าวขา ตัวเอง

ก้าวเองไม่เป็นเลย เวลาพ่อแม่หยุดเราก็หยุดด้วย จะไปมีความหมายอะไร มันโง่จนวันตาย การฝึกปัญญาในแนวความคิดมันไม่ได้ยากอะไร ถ้าให้ครูบาอาจารย์อธิบายให้ฟังทั้งหมด มันก็จำเอาทั้งหมด ก็จะกลายเป็นปัญญาในสัญญาไปหาปัญญาตัวเองไม่มี คนเราสมัยนี้หาปัญญาไม่มี มีแต่สัญญาเต็มตัวทั้งนั้น พุทธธรรมะออกมาแต่ละประโยคๆ เป็นสัญญาทั้งนั้น หาปัญญาแฝงแทบจะไม่มีเลย ปัญญาที่เป็นสัญญาตัวนี้จะทำอะไรได้ นอกจากจะมาคุยไม้กันเล่นเท่านั้นเอง การคุยเล่นก็คุยได้ แต่จะเอามาละกิเลสตัณหาไม่มีทางก็แล้วกัน ปัญญาที่เป็นสัญญานี้คุยกันได้ แต่จะมาทำให้เกิดความแยบคายหายสงสัยในความเป็นจริงไม่มีทางก็แล้วกัน เป็นไปไม่ได้เลย นี่ปัญญาในสัญญาเป็นอย่างนี้ แม้จะพุทธธรรมะได้ถูกต้องทุกหมวดทุกหมู่ก็ตาม แต่ก็เท่านั้นแหละ แค่พูดได้ ถูกก็ถูกอยู่ แต่ไม่หายสงสัยอะไร คือเราต้องการเอาไปละ ให้ใจเกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็นเฉพาะตัว การสร้างปัญญาเฉพาะตัวขึ้นมาอย่าไปเลียนแบบผู้อื่น ให้ท่านชี้แนะแนวทางหัวข้อเดียวก็พอแล้ว

ตัวอย่างหลวงพ่อดี๋นแค่คำว่า “เกิด - ดับ” แล้วนำไปคิด หลวงพ่อยังทำได้ ตีความหมายคำว่าเกิด เกิดอย่างไร คำว่าดับ ดับอย่างไร ให้หลวงพ่อบริบายให้ฟังก็อธิบายได้ แต่พวกเราโง่อยู่อย่างนี้ โง่เพราะจำคำผู้อื่นมาพูดต่อ ถ้าเราต้องการปฏิบัติส่วนตัวให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ก็ต้องฝึกตัวเองให้มากที่สุด ถึงปัญญาเราจะมีน้อยก็ยังมีคุณค่าสำหรับตัวเรา

คิดเรื่องความอยาก คิดเรื่องความไม่อยาก

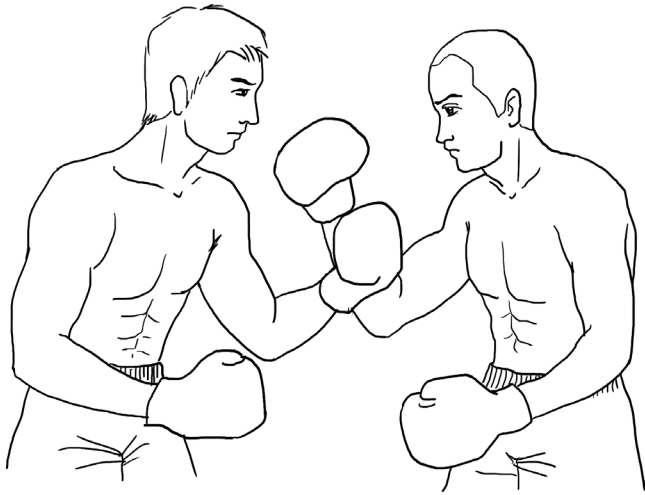
ยกตัวอย่างหัวข้อมาสิ ข้อที่หนึ่งว่า “คิดเรื่องความอยาก คิดเรื่องที่ไม่อยาก” ตามปกติคนเราคิดเรื่องความอยากเป็นนิสัย คืออยากในสิ่งใดที่มีความพอใจ มีความยินดี มันจะคิดในความอยากนั้นๆ ไปตลอด อยากในวัตถุสมบัติ อยากในรูป รส กลิ่น เสียง โภภะ อยากรวย อยากได้ ส่วนมากคนเราเอาความอยากเป็นหลักในการคิด ถ้าเป็นอย่างนี้เรียกว่า สังขาร คือการปรุงแต่งไปตามความอยากของตัวเอง ลักษณะความอยากนี้จะมีกับทุกๆ คนในโลกอันนี้

ไม่ว่าคนๆ นั้นจะอยู่ในศาสนาพุทธหรือศาสนาอื่นก็ตาม เพียงแต่อยากน้อย
อยากมากต่างกันเท่านั้นเอง ความอยากคือตัณหา

เรื่องความอยากทุกคนคิดกันได้คล่องแคล่วว่องไว เมื่อก่อนหลวงพ่อทูล
ก็คิดเก่งเหมือนกัน เมื่อเราคิดอยากอย่างไรก็ต้องเอาความคิดนั้นมาเป็นฐาน
ในการคิดเรื่องไม่อยาก เรื่องเดียวกันแต่มุมกลับกันเท่านั้นเอง เหมือนหน้ามือ
กับหลังมือ เรื่องเดียวกันทั้งหมด อย่างเรื่องรูปอย่างเดียว คิดมุมหนึ่งว่าสวย
คิดอีกมุมหนึ่งว่าไม่สวยเท่านั้นเอง คือเรื่องรูปเหมือนกัน แต่คิดคนละมุมกัน
เมื่อคิดเรื่องความอยากขึ้นมาแล้ว ให้อุจใจเราว่าเป็นยังไง ยิ่งคิดเรื่องความอยาก
มากเท่าไร ยิ่งมีความต้องการมากขึ้น นี่คือการเอาความคิดกรุยทางให้จิตใจเป็น
ไปตามความอยากของตัวเอง ความคิดจึงเป็นดาบสองคมได้

นี่ความอยาก หากมันกลายเป็นความโลภขึ้นมา ก็ช่วยอีก ความโลภเกิด
จากความอยากเป็นฐาน คิดอยากเกินขอบเขต อยากเกินความพอดี ก็เลย
กลายเป็นความโลภขึ้นมา อยากได้ในวัตถุสมบัติทั้งหลายทั้งปวง มันอยาก
เกินความพอดี มันจึงเกิดเป็นทุกข์เป็นร้อนขึ้นมาได้ ทุกสิ่งทุกอย่างเอาเต็มที่
ก็แล้วกัน หามรุ่งหามค่ำ เกิดความหลงต่างๆ ขึ้นมาอีก นี่คนเรามีความอยาก
จึงคิดไปตามสังขาร หลงไปตามสังขารการปรุงแต่งทุกคน ไม่ว่าคนนั้นจะอยู่
ที่ไหนก็ตาม สังขารการปรุงแต่งถือเป็นเรื่องอันดับหนึ่งของมนุษย์โลก มันจะ
ปรุงแต่งไปนานาประการ ปรุงแต่งเหมือนกันบ้าง ไม่เหมือนกันบ้าง แต่ให้
เรารู้ตัวเองว่าเราปรุงแต่งไปเรื่องอะไร นี่เป็นหลักใหญ่ เราจะพยายามไม่ให้
การปรุงแต่งขยายตัวออกไปได้ คือมูมกลับมันมี ให้อุจเรื่องที่เราคิดก่อน
เราปรุงแต่งเรื่องอะไร เราก็คิดหาทางระงับเหตุเรื่องนั้น เรียกว่าหนามยอก
เอาหนามบ่ง ถ้าหนามปักเราที่ไหน ก็เอาหนาม บ่งหนามพันที่ เราคิดปรุงแต่ง
เรื่องอะไร ก็พยายามหาความคิดสมมติหักล้างมัน นี่คือหลักปฏิบัติ

เหมือนกับนักมวย ต่างคนต่างมีกำปั้นเท่ากัน มือเท่ากัน นี้นมวยสากล
เขาชกกันยังไง คือใช้หมัดแลกหมัดเหมือนกัน อย่างมวยไทยก็เช่นเดียวกัน
มีอาวุธครบถ้วนเหมือนกันทุกคน แต่คนไหนจะมีไหวพริบ มีเชาว์ดี มีอุบายดี
มีกำลังดีเท่านั้นแหละ นี่หากเรามีการฝึกมาดี มีความชำนาญดี อ่านทางมาดี

เมื่อคู่ต่อสู้ชกมาอย่างนี้ เราสามารถจะหลบอย่างนี้ ชกกลับไปอย่างนี้ ถ้าเราอ่านทางมวยเขาได้ เราจะชนะเขา นี่เหมือนกัน ทางมวยคืออะไร? คือทางมวยของกิเลสตัณหา ทางมวยของสังขารการปรุงแต่ง เมื่อสังขารคิดอย่างนี้ เราก็ต้องคิดมมนี้ ออกรับกันทันที

ด้วยเหตุนี้จึงมีอุปมาในการชกมวยว่า ยกแรกให้ดูท่าทีของคู่ต่อสู้ก่อน เขาจะออกมาลักษณะอย่างไร ถ้าเรารู้ทางมวยของเขาแล้ว เราจะแก้เกมมวยเขาได้ นี่ผู้มีปัญญาก็เหมือนกัน ที่กิเลสคิดปรุงแต่งหลอกลวงเราให้ลุ่มหลงอยู่ทุกวันๆ มันคิดเรื่องอะไรเป็นเรื่องใหญ่ ลักษณะอย่างนี้ให้ทุกคนดูตัวเอง มันไม่เหมือนกัน เราทุกคนมีความอยากเหมือนกัน แต่เป็นคนละอย่างกัน นี่คือให้แนวทางกว้างๆ ไว้ ความอยากของคนเรามีลักษณะ ๒ ประเภท คือ ๑) อยากทางดี ๒) อยากทางไม่ดี คำว่าอยากทางดี อยากอย่างไร คำว่าอยากทางไม่ดี อยากอย่างไร ต้องแยกให้เป็น

ความอยากทางไม่ดีคืออะไร? คนที่รับผลแห่งเหตุที่ไม่ดีเป็นอย่างไร? คือคนกลุ่มนี้เขาจะไปสู่อบายภูมิ เมื่ออยากแล้วก็ทำตามความอยากของตัวเอง ผลที่เกิดขึ้นคือมันจะไปสู่อบายภูมิ นรกบ้าง เปรตบ้าง อสุรกายบ้าง นี่คือผล

แห่งความอยากในทางไม่ดี ส่วนผลของความอยากทางดีคืออะไรบ้าง? ก็จะไปสู่ความสุข สวรรค์บ้าง พรหมโลกบ้าง นิพพานบ้าง นี่คือลักษณะความอยากที่ดี ความอยากทั้งสองอย่างนี้เราต้องเลือกเอา อยากทางไหนเป็นทางที่ดี อยากทางไหนเป็นทางที่ไม่ดี ไม่ใช่เอาทั้งหมด แยกให้เป็น มันเป็นคู่ๆ กันอยู่ ถ้าใจเราอยากในเรื่องอะไร หากคู่จับเทียบกันทันที อย่าให้มันอยากอย่างเดียวไม่ได้ ของทุกอย่างต้องมีคู่กันในโลกอันนี้ ขนาดสายไฟยังมีคู่สายบวกสายลบ ขนาดคนเราเดินยังมีขาซ้ายขาขวา ต้องสลับกันไปสลับกันมา เรื่องเป็นคู่ๆ นี้ ต้องตรึกตรองให้ดี หากความอยากเกิดขึ้นปุ๊บ เราจะเอาอะไรมาเป็นคู่? ต้องหาทางแก้ทันที นี่คือใช้ปัญญาหาวิธีแก้

เรื่องความอยากในวัตถุธสมันต์มันอยากกันทุกคน แต่อยากมากอยากน้อย ขนาดไหนมันอีกเรื่องหนึ่ง ทุกคนมีความอยากความผูกพัน การภาวนาปฏิบัติ เป็นอุปายฝึกใจตัวเอง ใจเรามีความคิด มีความเห็น มีความผูกพันในสิ่งใด มาแก้ไขในจุดนั้น นี่อุปายการแก้เกมกัน เอาชนะกันด้วยความคิดความเห็นของตัวเอง นี่คือหลักปฏิบัติ ต้องฝึกตัวเอง

อยู่กับหมู่เสื่อจนเคยชิน

สมัยพรรษาที่ ๒ หลวงพ่อเดินในป่าในเขา เจอผีसानางไม้ต่างๆ ในช่วงนั้นอยู่ที่ดงใหญ่ถ้าผาดัก มีผี มีเสื่อ มีอะไรมากมาย ที่นี้มีเพื่อนๆ ไปกันก่อนแล้ว มีถ้ำที่เพื่อนเคยไปอยู่ ชื่อว่าถ้ำจันโต อยู่ห่างจากหมู่คณะไปเกือบ ๓ กิโลเมตร เป็นถ้ำใหญ่ มีอาจารย์หว่าทไปอยู่ก่อน ไปก็ให้เณรทำแคร่ไว้พักผ่อน ไว้ภาวนา พอทำแคร่เสร็จ ท่านภาวนาได้ไม่เกินสองคืน ถูกผีในถ้ำบังคับให้อยู่ไม่ได้ เกือบจะหนีไปตั้งแต่ตอนกลางคืน สุดท้ายก็อยู่ไม่ได้ เขาไม่ให้อยู่ ถ้าอยู่ต้องทำตามใจเขา ต้องถูกบังคับ ผีนี้เป็นผู้หญิง ตอนแรกท่านยังไม่พูดให้ฟังหรอก ท่านก็หนีจากถ้ำมา หาถ้ำอื่นอยู่

พอจะถึงวันเข้าพรรษา หลวงพ่อก็ไป อาจารย์หาพบกับเณรเลยมากระซิบกันว่า “ดูสิ! ครูบาพุทธมาแล้ว คนที่ว่าเก่งกล้าสามารถที่สุด เป็นคนไม่กลัวอะไรทั้งสิ้น ลองไปอยู่กับผีดูสิ จะเก่งขนาดไหน” ท่านเลยหาอุบายให้เราไปอยู่ถ้ำนั้น ท่านว่า “ท่านพุทธ! ถ้ามั่นดีดีนะ ดีมากๆ แคร่ก็มี น้ำก็มี ผมเคยอยู่ ภาวนาดีดี” เราก็อธิเหมือนกัน ยังไม่เข้าใจว่าเขาหนีมาเพราะผิดๆ ก็เลยไป เณรก็เอาบาตรไปส่งถึงถ้ำ ก่อนกลับก็พูดว่า “ครูบาฯ ออย่าหนีออกไปตอนกลางคืนเด้อ” คือไม่ให้วิ่งหนีตอนกลางคืน เราก็อธิว่าทำไมเณรสั่งไว้อย่างนี้ เราก็อธิว่าอะไรจะเกิดขึ้นหนอ

เราจุดเทียนขึ้นในถ้ำ แล้วก็ระวังตัว พอช่วงหัวค่ำมีพวกเสือร้องขึ้นมา เป็นครั้งแรกที่ได้ยินเสียงเสือร้องในชีวิตไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย เสียงเสือร้องมันมีอำนาจมาก ทั้งเสือเหลืองด้วย เสือใหญ่ด้วย ในคืนแรกทำอะไรไม่ได้เลย เข้ามุ้ง มุ้งก็ห่างๆ มองเห็นคนได้ คืนแรกหลับไม่ได้เลย คืนที่สองก็มีเสียงร้องมากกว่าเก่าอีก จนเราภาวนาไม่ได้ พอตีได้ถามหมู่คณะว่า “เอ! เสือเข้ามาหาทำยังไงดีหนอ? จะป้องกันเสือได้ยังไง?” เขาบอกว่า “ไม่ยากหรอก จะกันเสือกก็ก่อไฟในถ้ำสิ เสือมันก็กลัว ไม่มาหรอก เมื่อมันเห็นไฟในถ้ำ มันก็หนีไปเอง” เราจึงหาฟืนแห้งๆ มาก่อไฟ แล้วก็เดินจงกรมในช่วงนั้น พอเพลียก็นอนหลับไปงีบหนึ่ง แต่พอตื่นขึ้นมาไฟมันก็ดับไปแล้ว อยู่ในถ้ำนี้มีดไปเลย แล้วก็ลุกขึ้นมาจะไปก่อไฟ พอตีเห็นเสือขนาดใหญ่นั่งอยู่ข้างๆ มันมานั่งกับเราตั้งแต่เมื่อไหร่ก็ไม่รู้ ทำให้คิดได้ว่า “เอ! นี่ถ้าเราทำกรรมไม่ดีไว้ มันคงคาบเราไปกินแล้ว” พอเสือมันย้ายไปนั่งข้างๆ เราก็เข้ามาในมุ้ง “ตายๆ” ต่อมาก็ลองตีไม้ไล่ให้เสือหนีไป แล้วก่อไฟขึ้นมาใหม่ คืนนั้นก็ไม่ได้นอนเลย นี่เรากลับเหมือนกัน

เข้ามาก็ไปเล่าให้เพื่อนฟังว่า “มันเป็นยังไง? ยิ่งก่อไฟมันยิ่งมา” พอติ นายพรานเขามา “เป็นยังไงครูบา? เห็นก่อไฟ ก่อไฟได้ยังไง? ก่อไฟไม่ได้ เสือมันยิ่งมา มันนึกว่านายพรานไปนอนในป่า มันจะมาคอยกินหมาของนายพรานไม่ได้เต็ดขาด! ต่อไปไม่ได้” นี่พระกรรมฐานบอกกันแบบสุ่มๆ เคาๆ บอกให้ก่อไฟขึ้นมา เตี้ยวเสือก็มาหาตัวเอง

เมื่ออยู่ใกล้เสื้อชูกลม การภาวนาเราฝึกปัญญาไม่ได้เลย กลัวจนใจหดตัว ก็เลยทำสมาธิเอา ยิ่งไงก็ตายกับสมาธิดีกว่า ปัญญาไม่ได้คิดอะไรช่วงนั้น นึกคำบริกรรมทำสมาธิไปเรื่อยๆ หลวงพ่อเองเข้าสมาธิง่ายอยู่แล้ว เข้าไปเรื่อยๆ ถ้าเสื้อมากัดคอเราเมื่อไหร่ ก็คิดว่าเราจะไปตีทันที นี่คือเหตุผล

พอทำไประยะหนึ่ง ผ่านไปยังไม่ถึงเดือน จิตมันลงสู่ความสงบอันลึก แส่นลึกจริงๆ ลึกจนหายใจไม่ได้ มันหายาบไปหมด นึกคำบริกรรม “พุทโธ” ก็ไม่ได้ มันหายาบไปหมด จะทำยังไงดี ดุสิตอาณาปานสติจะเป็นยังไง ไม่ได้ เช่นเดียวกัน ลมหายใจหายาบ นึกอะไรทั้งหมดหายาบทั้งหมด ก็เลยไม่จำเป็นต้องนึกอะไรทั้งสิ้น คือไม่ต้องนึกเรื่องการหายใจ หายใจก็ตาม ไม่หายใจก็ตาม ไม่สนใจ คือปล่อยให้ไปตามเรื่อง ช่วงนั้นพอมันลึกต่อไปอีก มันทำอะไรไม่ได้เลย คือเหมือนกับมือเรามันหายไปเลย นั่งอยู่นั้นแหละ ในความรู้สึกมันรู้ชัด รู้อยู่ แต่หายใจไม่ได้ ก็มาพิจารณาดูว่าการภาวนาเรานี้ถูกไหม? นี่มันไม่ถูก จะหาวิธีออกจากที่เป็นอยู่นี้ก็ออกไม่ได้ หากคนช่วยแก้ไขปัญหาก็ไม่มี ช่วงนี้ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนจะแก้ปัญหาก็เราเลย ก็มาคิดว่าจะออกได้อย่างไร คือเราไม่พอใจกับสิ่งเหล่านี้ มันสงบมากเกินไป หากครูบาอาจารย์องค์อื่นสอน จะสอนยิ่งกว่านี้ สอนให้ยิ่งสงบมากกว่านี้ ความสงบกว่านี้คืออะไรเกิดขึ้น? คือจะเข้าฌาน เรียกว่าอรูปฌาน ถ้าไปถึงจุดนั้นแล้วหมดสิทธิ์ทันที ชีวิตทั้งชีวิตทิ้งไปเลย มันจะไม่ออกมาหาตัวปัญญาได้เลย คือสงบเต็มที่แล้ว แต่เราไม่ยินดีกับสมาธิสงบตัวนี้ คิดอยู่ว่าจะหาทางออกได้อย่างไร

จนมานึกวิธีได้อย่างหนึ่ง คือเอาหนังสือมาอ่าน เอาหนังสือปาฏิโมกข์ มาอ่าน ที่แรกไม่ยอมอ่าน แต่ก็นึกในใจให้อ่าน ต่อมาก็พออ่านได้ วันต่อๆ มา จึงอ่านออกเสียงได้ อ่านหนังสือได้มากขึ้นๆ จิตจึงคลายออก ต่อมาไม่เกินเจ็ดวันก็เป็นปกติได้ นี่เป็นอุบายวิธีเฉพาะตัวเพื่อถอนจากสมาธิ จากนั้นจึงหยุดทำสมาธิ เพราะทำไปแล้วปัญญามันจะหมดไปทันที นี่ในปีนั้น

ผีसानางไม้

ส่วนเรื่องผีดู ค็นหนึ่งเรานั่งภาวนาเป็นปกติอยู่ ก็ฟังเสียงในถ้ำมันดัง เสียงดังพรึบขึ้นมา เหมือนกับถ้ำจะหัก พอมองดูแล้วมีความสว่างเกิดขึ้นทั้งหมด แล้วก็เหมือนกับมีประตูเหล็ก ประตูเลื่อนไหลเข้าหากัน คราวนี้มีมืดเลย ข้างนอกก็มีมืดข้างในมืดพอสมควร ไฟสลัวๆ ผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ข้างนอก เขาพูดว่า “อาจารย์ฯ เปิดประตูให้หน่อย” เราฟังเสียงเป็นเสียงผู้หญิง เลยว่า “โยมอย่าเข้ามานะ! ไม่ได้นะ อาตมาอยู่องค์เดียว” แต่เขาจะเข้ามาให้ได้ “เปิดประตูให้หน่อย” เราก็บอกว่า “ไม่ได้!” เสียงกันอยู่นั้นแหละ นี่อำนาจของผีมันทำอย่างนั้นได้ นางก็เปิดประตูเข้ามาเอง ผู้หญิงคนนั้นไม่ธรรมดา แต่งตัวหยดย้อยเหลือเกิน เราก็นั่งสมาธิอยู่เนี่ย นางเข้ามาถอดเราด้านหลัง เราก็ดัน แต่ยั้งดินเท่าไหร่นางก็ยิ่งถอดแน่นขึ้น จะทำยังไงดี ต่อมาฉันเรียกเราว่าหลวงพี่ซะแล้ว ไม่เรียกอาจารย์ บอกว่า “เห็นหลวงพี่มานานแล้ว อยากได้เป็นสามี เป็นหม้ายมาหลายปีแล้ว อยากได้ผีว” นี่ผียังอยากได้ผีวเลย ไม่ใช่ธรรมดา นางว่า “ชอบหลวงพี่มากเลย แต่งงานกันไหม?” เราจะมีเมียผีได้ยังไง เราก็ต้องตายจึงไปอยู่กับเขาได้ ก็คิดว่าทำยังไงดี จึงออกตัวไปว่า “เอาอย่างนี้ดีกว่านะ คืออาตมาตั้งใจมาปฏิบัติ ตั้งใจมาจำพรรษาที่นี่ ยิ่งใจออกพรรษาก่อนค่อยว่ากัน” นางก็บอกให้รับคำ “สัญญาอะ?” เราก็บอกไปว่า “ออกพรรษาแล้วค่อยว่ากัน” นางจึงปล่อยขณะที่ปล่อยนั้น หลวงพ่อก็เอาमितที่มีอยู่มาทำให้มันกลัว เอาमितมาชุดเดียว มาลากเดียว จนเตียงล้มจริงๆ ด้วย นี่ผีดูมาก เราตั้งใจอธิษฐานใหม่ ธิเบร่งภาวนาปฏิบัติใหม่ให้มากขึ้นๆ เอาไปเอามาฝึกสู้เราไม่ได้ บางที่เป็นรูปลิงมากก็มี เป็นผีกองกอยมากก็มี จะมากัดเราให้ได้ เอาให้ตายทันที แต่ว่าไม่ได้ เพราะอำนาจจิตเรามีอยู่ เราก็บร่ำภาวนาปฏิบัติให้มากขึ้น มีกำลังใจมากขึ้น ต่อสู้กันในพรรษา เราก็บอกเขาชนะกันได้ นี่เรื่องผีसानางไม้

บางวันมีเสือมาตอนกลางคืน เป็นขนาดว่ามันนั่งอยู่บนเหนือหัวเรา เสือหายใจเหมือนกับแมว แต่เสียงใหญ่กว่าเท่านั้นเอง เวลามันหลับหายใจเหมือนกับแมว เราต้องนั่งฟังเสียงลมหายใจเสือ ตอนสว่างจะออกบิณฑบาต

ก็ไม่ได้ ต้องตะโกนตามัน ไล่มันไป “รีบไป! ไปหาอยู่หานอน อย่าอยู่ที่นี้ พระจะไปบิณฑบาต” ต้องไล่กันขนาดนั้นบางที มันไม่หนี คือเสื่อมันมองเราอยู่ ต่อมานานๆ เข้า เสื่อต่างๆ มันออกมา ถ้ามันไม่คุ้นเคยกัน เราคงจะกลัว แต่ที่มันคุ้นเคยกันแล้ว วันไหนเสื่อไม่มา ก็เหมือนกับว่าขาดอะไรไปสักอย่างหนึ่ง จนสามารถคิดได้ว่า ถ้าเสื่อมาเราจะหนีไหม? ไม่หนีก็แล้วกัน อยู่กันอย่างนี้ คือเราสวดแผ่เมตตาอยู่ตลอด ถ้ากรรมเราไม่ถึงฆาต เสื่อก็ทำอะไรไม่ได้

ต่อมาถึงเวลาออกพรรษาแล้ว ก็มีเสื่อตัวหนึ่งอยู่แถวอำเภอน้ำโสม เป็นเสื่อตัวใหญ่กินคน เห็นคนไม่ได้ ผู้หญิงก็ตาม ผู้ชายก็ตาม มันกินหมด ไม่รู้ว่ากินแล้วตายเพราะเสื่อตัวนี้ เสื่อตัวนี้จะมาอยู่ที่ถ้าผาดักที่หลวงพ่อบอกอยู่ปีละครั้ง ในวันนั้นพวกนายพรานเขามาหายิงเนื้อยิงวัวกระทิง เขาไปเจอรอยเสื่อตัวนี้พอดี จึงรีบมาบอกหลวงพ่อบอกว่า “ครูบา! กลับๆ เสื่อตัวนี้มาแล้ว ถ้ามานี้มากินคน เสื่อตัวนี้ไม่ไหวไม่สู้ที่ครูบาอยู่เสื่อจะมาเล่นทุกครั้ง ทุกปีต้องมาที่นี้” เพราะที่หลวงพ่อบอกอยู่มันเป็นตานทรายใหญ่ มีเนื้อที่เป็นไรๆ พื้นอ่อนนุ่ม เหลือเกิน เสื่อจะมาเล่นที่นี้ มันจะมาวิ่งเล่นกัน มาร้องตะโกนกันที่นี้ ทุกปีเป็นอย่างนี้ พอตีหลวงพ่อบอกอยู่ในตานทราย เขามาบอกให้หลวงพ่อบอกหนีไปจากที่นั่น หลวงพ่อก็ก็นอนหลับตาย

ตอนเขาเตือนเป็นช่วงกลางวันที่ยังมีแสงอยู่ แล้วเขาก็หนีไป เราก็กังจะไม่หนี ยอมตายอย่างเดียว ตอนนั้นเราก็กังว่าจะไม่กลัว แต่พอตกกลางคืน ความรู้สึกมันเปลี่ยนไป รู้สึกหวียวๆ เหมือนกัน เราเคยฟังคำผู้เฒ่าโบราณบอกว่า “ถ้าเสื่อใหญ่ไปทิศไหน มันจะมีลมไปก่อน เขาว่ากลางสังขรณ์ คือลมนี้” มีต่อว่า “ถ้าสัตว์ตัวใดจะตายเพราะเสื่อตัวนี้ ลมนี้จะไม่ปรากฏ จะไม่ได้กลิ่นเสื่อตัวนี้” คือลมเป็นกลางบอก ถ้าเสื่อไปที่ไหน ลมตัวนี้มันจะเอากลิ่นเสื่อนำหน้าไปก่อน ถ้าสัตว์ตัวใดจะตายเพราะเสื่อตัวนี้ จะไม่ได้กลิ่นเสื่อเลย แต่ถ้าสัตว์ใดจะไม่ตายเพราะเสื่อตัวนี้ มันจะได้กลิ่นเสื่อและวิ่งหนีไปทันที ลมมันจะพัดไปตามปลายหญ้าต่างๆ และก็เป็นจริงๆ ด้วยนะ เราก็กังคิดว่าไหนๆ ก็ถึงจุดนี้แล้ว เราจะหนีไป เสื่อก็กังเสื่อ ถ้าเราหนีไป ก็เหมือนกับเราแพ้ตัวเอง เราบวชมาพรรษา ๒ อายุเกือบ ๓๐ ปี ขอบุชาเอาเนื้อหนึ่งมั่งสาทั้งหมดบูชาคุณพระพุทธร

บูชาคุณพระธรรม บูชาคุณพระสงฆ์ เมื่อเสื่อมากินก็ไม่มีปัญหาอะไร ตายก็ตาย ถ้ากรรมมีก็ตายไปเลย ถ้าเคยทำกรรมกับเสื่อตัวนี้เอาไว้

เราเลยไปนั่งให้เสื่อกิน คูสิเสื่อจะกินไหม คือทางขึ้นมาเป็นทางช่องเดียว เขาบอกว่าทางเสื่อขึ้นมาอยู่ช่องนี้ เราก็ไปนั่งกันทำได้เลย อยู่ตรงที่มันจะขึ้นมา นั้นแหละ ถ้าขึ้นมาเห็นเราต้องคาบเรากินทันที ตายก็ตาย นี่คือใจมันกล้าหาญ ขนาดนั้น เราเชื่อในคำสอนพระพุทธเจ้าที่ว่า “พระธรรมทั้งหลายย่อมรักษา ผู้ปฏิบัติธรรมไม่ให้ตกไปในทางที่ชั่ว” นี่คือการเชื่อเต็มร้อยก็แล้วกัน ก็คิดว่า “นั่งไหนดีหนอ? ถ้าเรานั่งหันหน้าให้ทางที่เสื่อขึ้นมา หากเราลืมตาเห็นเสื่อ เราก็จะกลัวขึ้นมา นั่งใหม่ หันข้างใส่คูสิ” จึงเปลี่ยนทำนั่งใหม่เป็นหันข้าง แต่ก็คิดว่า “แบบนี้เราก็จะชำเลื่องตาดูเสื่ออีกนั่นแหละ” สุดท้ายจึงเปลี่ยนเป็นนั่งหันหลังใส่ทางที่เสื่อจะขึ้นมา ก็ว่า “ในวันนี้คืนนี้ขอยอมตายเป็นวันสุดท้ายของชีวิตแล้ว” จึงเร่งภาวนาปฏิบัติ เมื่อทำถึงที่สิ้นสุดของสมาธิแล้ว ไม่รู้ว่ากี่ชั่วโมง ลืมเวลาไปเลย นาฬิกาก็ไม่มีอีก ก็ดูดาวเป็นนาฬิกา คิดว่ามันประมาณสี่ทุ่ม ห้าทุ่มไปแล้ว เกือบเที่ยงคืนแล้วหนิ เสื่อก็ไม่เห็นมาเลย จึงเดินไปที่กระต๊อบ นั่งภาวนาอยู่ในกมลจนสว่าง

พอเข้ามาก็ออกบิณฑบาต เดินไปดูว่าเสือมาจริงหรือเปล่า ไปดูจุดที่เรา นั่ง โอ๊ย! ที่เรานั่งมันห่างจากรอยเท้าเสือไม่กี่เมตร ประมาณสองเมตรเท่านั้นเอง เสือกียืนดูเราอยู่เหมือนกัน แต่เราไม่เห็น เพราะตอนนั้นจิตสงบไปแล้ว จึงเชื่อตัวเองว่าเราจะไม่ตายเพราะเสือ จากนั้นมาจึงเกิดความกล้าหาญเต็มที เสือร้องตรงไหนไปที่นั่น กลางคืนก็ไป มันร้องมาสิ เราจะไปตรงนั้น พอตื่นเข้ามา พวกนายพรานต่างๆ เขาก็รีบมา จะมาดูซากศพเรา เพราะคิดว่าถูกเสือเอาไปกินแล้ว นี่เสือด่วนมันขึ้นมากก็ไปกินควายที่บ้านใกล้ๆ กินเพื่อพอประทังชีวิตเขา

การไปจุดศรัทธาฐาน มันต้องเด็ดเดี่ยวกล้าหาญและกล้าตัดสินใจ ตายก็ตาย ไปที่ไหนยอมตายที่นั่น ไม่ว่าจะอะไรเกิดขึ้นก็ตาม ถ้าถ้าไหนมีผีมีสาธ ก็เหมือนกัน เราตั้งใจอธิษฐานไปเลย ขอตายที่นั่นก็แล้วกัน ถ้าไม่ทำอย่างนั้น มันจะจวนจวนกลัวผี ถ้าเราตั้งใจว่าให้ผีรักษาเรา หรือถ้าเขาจะฆ่าเราก็ให้ฆ่าซะ จะกินก็กินซะ อย่างนี้มันจะง่าย ถ้ากรรมเรามี ไม่ต้องกลัวกรรม คือเชื่อกรรม นี่คือการออกจุดศรัทธาไปในป่าในเขา แต่เราทุกคนยังกลัวผีอยู่ มันไม่กล้าทำ คือความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญมันยังไม่มี ขนาดความมืดแค่นี้ก็กลัวแล้ว ไม่ต้องมีผี ก็กลัว คนเราแก้ปัญหาเรื่องความมืดยังไม่ได้ จะภาวนาได้อย่างไรเล่า มันยังไกลเรื่องการภาวนา การภาวนาเป็นอุบายฝึกการเชื่อกรรมตัวเอง กรรมใด ถ้าทำไปแล้ว อะไรก็แล้วแต่ เราจะยอมตาย เราต้องเชื่อกรรมเอาไว้ ดังคำว่า “ธัมโม หะเว รักขะติ ธัมมะจารัง ธรรมย่อมตามรักษาผู้ประพฤติธรรมไม่ให้ ตกไปในทางที่ชั่ว” เราเชื่อขนาดนั้น นี่การปฏิบัติ การจุดศรัทธาฐานไปป่าไปเขา มันต้องเชื่อกรรม

นี่พวกเรายังไม่เชื่อกรรมขนาดนั้น ใจยังไม่เชื่อกรรม คือศรัทธาและปัญญา ยังไม่สามารถเห็นกรรม ว่าเราทำกรรมอะไรมาบ้าง เราก็เลยคิดกลัว ยังไม่ถึงขนาดขั้นเจอผีสาธนางไม้ นะ ขนาดความมืดเรายังกลัว ทำไมความมืดแค่นี้เรายังกลัว อย่างที่หลวงปู่ตี้อ่าคนเรานั้นสู้หมาไม่ได้ หมาไปไหนไม่กลัวผี คนยังกลัวผีอยู่ หมาจึงตี้อ่าคน นี่ส่วนหนึ่ง ให้เอาหมาเป็นอุบายธรรมะก็แล้วกัน

ที่หลวงพ่อบุญทิมาในเบื้องต้น แต่ละปีๆ มีอุปสรรคทั้งนั้น แต่เราไม่ถอย คือตายก็ต้องตายลูกเดียว แต่ยังไม่เคยเห็นผิจริง ๆ หรือก ตาเนื้อไม่เห็น แต่ตาในเห็น

คิดเรื่องที่ยินดี คิดเรื่องที่ไม่ยินดี

เวลาหลวงพ่อบุญทิมาไปไหน ผิกปฏิบัติภาวนาทั้งสองอย่างไปพร้อมๆ กัน คือในช่วงทำสมาธิก็ทำไป ในช่วงการใช้ปัญญา ก็ทำไป แต่ส่วนใหญ่หลวงพ่อบุญทิมา คือปัญญาเรามันแต่งได้ทุกอย่าง เรื่องการทำสมาธิก็เหมือนกัน แต่งได้ทุกอย่างทุกอย่าง อยากให้สงบในช่วงไหนก็สงบได้ตามที่เราตั้งใจ อยากคิดก็คิดได้ตามที่เราตั้งใจ นี่เหมือนกับรถเราดี ถ้ารถเราดีแล้ว เราจะวิ่งก็เต็มที่ได้ เหยียบคันเร่งก็เต็มที่ได้ พออะไรเกิดขึ้นปั๊บ เราก็เบรกได้ทันที มันสมบูรณ์แบบส่วนมากพวกเราทั้งหลายมีแต่เบรกเต็มตัวนั่นแหละ วิ่งไม่เป็น รถไม่มีน้ำมัน อะไรหลายๆ อย่างนี้มันติดขัด คือลักษณะว่าเบรกอย่างเดียวไม่ยอมวิ่ง หรือวิ่งอย่างเดียวไม่ยอมเบรก นี่มันอันตราย การวิ่งรถต้องรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา การภาวนาก็เหมือนกัน การใช้ปัญญาพิจารณาเราต้องรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา ในช่วงไหนเราควรเร่งควรผ่อนเราก็ต้องรู้ นี่การภาวนาเป็นอย่างนั้น ทุกงานต้องรู้จักการผ่อนหนักผ่อนเบา

ในโลกที่เราอยู่ทุกวันนี้ อย่าไปคิดอะไรมากมายเลย เราอยู่เพื่อจะไปเฉยๆ บัดนี้เรามาสรรสร้างบารมี มาบำเพ็ญบารมีเท่านั้น ไม่หวังมาจะเอาอะไรกับโลกอันนี้ ถึงคนอื่นมากมายเขาเอาอะไรก็เรื่องของเขา เราไม่สนใจเราพอแล้ว ให้เราสังเกตดูว่าการยึดมั่นถือมั่นกับของสิ่งใดมันเป็นทุกข์อะไรบ้าง ในแต่ละวันๆ ใจเรามีความผูกพันกับอะไรบ้าง หลวงพ่อบุญทิมา “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” แต่ละวันๆ ให้เอามาพิจารณาสักหนึ่งข้อ หรือสองข้อก็ได้ คือคิดสองด้านค้ำกัน ให้มีทางบวกทางลบ ถ้าหากใจเราคิดอย่างนี้ มันมีทางแก้ อย่างนี้ นี่ใจเราลอยตามกระแส ก็ต้องแก้โดยการคิดทวนกระแส ใช้กำลังต่อสู้กัน ปกติแล้วใจเราลอยตามกระแสโลกมายาวนาน

ร้อยกับพันกลับมาแล้ว ลองทวนกระแสดูบ้างสิ ถึงจะไม่สมบูรณ์แบบในชาตินี้ ก็ให้มันเป็นนิสัยเป็นปัจจัยเชื่อมโยงต่อไปยังภพหน้าชาติหน้าได้ นี่คือการฝึกปัญญาของเรา

การฝึกปัญญาหรือการปฏิบัติทั้งหมดนี้ มันเป็นที่มาของศาสนาพุทธเรา พระพุทธเจ้าทุกพระองค์สอนอย่างนี้ คือสอนหลักสัมมาทิฏฐิความเห็นชอบ เหมือนๆ กัน กลุ่มสาวกต่างๆ ที่เป็นพระอรหันต์ก็เป็นหลักเดียวกัน จะเป็นภูมิธรรมพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี ก็เป็นหลักเดียวกัน จะบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ก็เป็นหลักเดียวกัน เพราะหมวดธรรมปฏิบัติเหมือนกัน การละกิเลสต้นหากก็ละเหมือนกันทั้งหมด นี่การภาวนาปฏิบัติ ถ้าฝึกปัญญาให้มีความเห็นชอบในชาตินี้แล้ว ธรรมะส่วนนี้มันจะไปเชื่อมโยงกับธรรมะสมัยพระศรีอาริยมุตได้ เพราะสอนเรื่องเดียวกัน

ไม่ว่าจะทำสมาธิไปต่อสู้อะไร ไม่ใช่อย่างนั้น นี่คนเข้าใจการทำสมาธิผิด คืออ่านหนังสือไม่เข้าใจหรืออ่านไม่จบเล่มนั่นเอง เอาสมาธิอย่างเดียวตลอด มันช่วยไม่ได้ ไม่ถูกกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้องฝึกใหม่ การทำสมาธิ ไม่ใช่เรื่องใหญ่ ทำไม่ยากด้วย ถ้าคนมีปัญญาที่ดีมันง่าย ทำวันไหนก็ได้ แต่ถ้าปัญญาไม่ฉลาดพอตัว ทุกอย่างติดขัดไปทั้งหมด **ต้องฉลาดรอบรู้ในวิถีการทำสมาธิ** เมื่อมีปัญญาดีแล้ว มันจะรู้จักวิถีพลิกแพลงให้ใจสงบได้ง่ายๆ เวลานี้ค่าบริการกรรมไปแล้วใจไม่สงบ มันจะมีวิธีของมันเอง แต่เป็นลักษณะ **ตัวใครตัวมัน** ถึงบอกกันก็ไม่ได้ผล ต้องปัญญาใครปัญญามันในการพิจารณา แก้ปัญหาเฉพาะตัว นี่การแก้ปัญหาก็คือใจเราไปข้องกับอะไรอยู่ เราก็กแก้ได้ แต่อย่าอาศัยปัญญาผู้อื่นมากเกินไป ต้องฝึกความคิดเราให้มาก นี่วิธีคิดหักล้างความอยาก

หัวข้อที่สอง “คิดเรื่องที่ยินดี คิดเรื่องที่ไม่ยินดี” สองอย่างนี้มันต่อกัน การคิดเรื่องที่ยินดีคือการคิดตามกระแส การคิดเรื่องที่ไม่ยินดีเป็นการคิดทวนกระแส เรื่องเดียวกันแต่เอามาคิดหักมุมลบกัน คำว่ายินดีคำเดียวยินดีเรื่องอะไร เป็นลักษณะพูดรวมๆ เอาไว้ ให้เราไปแจกแจงเอาเอง **ดูใจเราเอง ว่าเรามีความยินดีกับสิ่งอะไร จากนั้นก็เอาสิ่งนั้นมาคิดในความไม่ยินดี**

คือมีความยินดีเป็นเหตุ ความไม่ยินดีเป็นผล นี่คือหักล้างกันทางในการคิด ถ้าหากเกิดความยินดีขึ้นมาแล้ว ตัวยินดีจะทำให้อะไรเกิดขึ้น? มันก็จะก่อให้เกิดเป็นภพเป็นชาติ มีความผูกพันในสิ่งนั้นมากขึ้นๆ นี่ความผูกพันทั้งหมดจะทำให้ไปเกิดเป็นของสิ่งนั้นๆ ที่เรามาเกิดทุกวันนี้เพราะความยินดี ความรัก ความผูกพัน จึงต้องเอาเรื่องที่ไม่ยินดีมาสอนใจเราว่า ถ้ายินดีกับของสิ่งใด จะไปเกิดกับของสิ่งนั้น

นี่เอาปัญญามาหักลบกัน อย่าคิดเพียงมุมเดียว วันนี้ให้ทุกคนเอาไปคิด ดูสิ เอาไปคิดแต่ละข้อๆ แต่ละมุมๆ ถ้าใจเราไปคิดอย่างนี้ การแก้เกมกันในการคิดจะแก้อย่างไร คือความคิดในเบื้องต้นทั้งหมดนั้นเป็นเหตุแล้ว ทุกคนคิดเหมือนกันอย่างนี้ แต่ความคิดในเบื้องปลายเราจะคิดเป็นตัวแก้เกมกัน แก้เกมกิเลส เป็นตัวหักมุมกัน หนามยอกเอาหนามบ่ง แม้ว่าเบื้องต้นเป็นหนามยอก ตัวสุดท้ายเอาหนามบ่ง คือไปฝีกความคิดมาหักล้างกัน นั่นคือฝีกปัญญาเรา ไม่ใช่ว่าเอาทางเดียวตลอด แพ้ทางมันตลอด เราต้องคิดแก้ปัญญาให้ได้ อาย่อมเสียเปรียบอย่างเดียว เราย่อมเสียเปรียบมันทั้งวันทั้งคืน เขาว่าอย่างไรก็ไปอย่างนั้น มันต้องแก้เขา เราต้องฝีกปัญญาเสียใหม่

อุบายในการทำสมาธิ

จากนี้ไปต่างคนต่างเหนื่อย หลวงพ่อก็เหนื่อยเหมือนกัน ทำสมาธิกันสักพัก พักใจหน่อย คนฟังก็เหนื่อย แต่คนเทศน์เหนื่อยกว่า

ให้พวกเราฝีกใจให้อยู่ในความเป็นหนึ่ง สมาธิตั้งใจมั่น มี ๒ ประเภท ๑) ตั้งใจมั่นอุบายแนวการใช้ปัญญา เป็นแนวความคิด ๒) ตั้งใจมั่นอุบายแนวการนึกคำบริกรรม แต่ตอนนี้จะอธิบายเฉพาะอุบายการนึกคำบริกรรม การทำสมาธิมีหลายวิธี ในเบื้องต้นเราฟังเทศน์ฟังธรรม หรือทำสมาธิตั้งใจมั่นในการฟังธรรม แล้วใช้ปัญญาคิดพิจารณาไปด้วย แต่บัดนี้เราจะทำสมาธิตั้งใจมั่นด้วยการนึกคำบริกรรม ให้มันเชื่อมโยงกันไป ใครจะมีความชำนาญในการนึกกลมหายใจอย่างเดียวกันก็ได้ หรือจะมีคำบริกรรมประสานเข้าไปได้

ก็เหมือนกับที่หลวงพ่อบิณฑบาตให้ฟังทุกๆ ครั้ง เป็นหลักเดียวกัน **การทำสมาธิไม่มีหลักอะไรมากมาย มีหลักเดียวคือหลักอยู่ในปัจจุบัน ไม่เหมือนกับปัญญา ปัญญาอันมันรอบโลกธาตุ** แต่ทำสมาธิมันทำง่ายๆ คือไม่ให้ใจเรานึกถึงสิ่งในอดีตที่ผ่านมาไปแล้ว ไม่นึกถึงสิ่งในอนาคตที่ยังมาไม่ถึง ให้ระลึกถึงอยู่ในปัจจุบันเดี๋ยวนี้ อยู่ในขณะนี้ ง่ายๆ อย่างนี้แหละ ครูบาอาจารย์ท่านสอนกันง่ายๆ แต่ปัญญาเป็นของยาก มันต้องใช้อุบายหลายๆ อย่างสอนกัน แต่การทำสมาธิเป็นเรื่องง่าย คือให้อยู่เฉยๆ เป็นคนไม่มีภาระอะไร อยู่ง่ายๆ ธรรมดาๆ เป็นคนไม่มีความคิด พุดง่ายๆ ว่าเป็นหัวหลักหัวตอ ให้ระลึกรู้อยู่กับปัจจุบัน การทำสมาธิอันนี้เป็นอุบายห้ามความคิดทุกประเภท ให้อยู่ปัจจุบันอยู่เฉยๆ ใจว่างๆ เฉยๆ เหมือนกับเราอยู่คนเดียว ร่างกายเราอยู่ที่นี้ ใจเราอยู่ที่นี้ อยู่ที่แห่งเดียวกัน สติเราก็ออยู่ที่นี้เช่นเดียวกัน มีสติระลึกรู้อยู่ในลมหายใจของตัวเองอยู่เสมอ นี่คือการพักใจ จากนั้นไปพากันทำต่อไป

ต่างคนต่างทำ ตัวใครตัวมัน ถ้ามั่นเหนียวในการนั่ง เดินจงกรมก็ได้ เอากำลังแข็งกำลังขา การเดินจงกรมเป็นอุบายการคลายเครียดทางร่างกายเท่านั้นเอง ภายคนเราจะนั่งอย่างเดียวกันไม่ได้ นอนอย่างเดียวกันไม่ได้ ต้องสลับไปสลับมา ให้ร่างกายเรามีความสุขความสบายพอสมควร หลักการภาวนาปฏิบัติก็เหมือนเดิมนั่นแหละ การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นเพียงเรื่องอิริยาบถของร่างกาย พยายามทำสมาธิไป แต่อย่าทำนานนัก ห้าถึงสิบนาทีก็พอ ให้ฝึกคิดบ่อยๆ ให้เกิดความชำนาญในการคิด ถ้าปล่อยให้นั่งนานๆ มันจะกลายเป็นนิสัย มันจะไม่คิด จะสงบไปเรื่อยๆ ถ้าคนมีนิสัยในทางการคิด นั่งสมาธิไปภาวนาไป นึกคำบริกรรมไป ประมาณสิบนาทีก็คิดได้ คือมันอยากคิดนั่นเอง ถ้าใจเราอยากคิดดีแล้ว ให้มันคิด อย่าไปดึงมันไว้

โยม: ตอนที่เรากำลังคิด ให้เรารู้สึกว่ามีลมหายใจอยู่หรือเปล่า?

หลวงพ่: ความคิดไม่ใช่ลมหายใจ ลมเป็นลม ลมเป็นสมณะ ความคิดไม่เกี่ยวกับลม

โยม: เราต้องรู้ตัวอยู่หรือเปล่าว่ากำลังคิด?

หลวงพ่: เรารู้ตัวอยู่แล้วมันจึงคิดได้ เวลาเราคิดเรื่องอะไร เราต้องรู้ตัวว่าเรากำลังคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ เหมือนกับการขับรถ ต้องรอบคอบหลายอย่างเวลาขับรถ การฝึกความคิดนี้ไม่ใช่คำบริกรรม ไม่ใช่ลมหายใจ ตั้งใจคิดในเรื่องที่จะคิดก็เท่านั้นเอง เหมือนกับเวลาเราเขียนหนังสือ เราคิดเรื่องลมหายใจใหม่ เราอยู่กับลมหายใจใหม่ ถ้าเขาทำการงานต่างๆ เรื่องความคิดกับลมหายใจไม่เกี่ยวกันหนิ คนละเรื่องกัน เหมือนกับเราทำอาหารให้แขกกิน ต้องนึกถึงลมหายใจใหม่ ก็ทำงานไปสิ ลมหายใจเป็นเรื่องของสมณะ การคิดเป็นเรื่องของปัญญา

หลวงพ่: (แบ่งน้ำร้อนให้ลูกศิษย์) เอ้า! นี่รับเศษ รับเศษปัญญานะนี้ ให้ปัญญา

โยม: นำปัญญา

โยม ๒: ขอให้ลูกได้มีดวงตาเห็นธรรมเหมือนหลวงพ่บ้างนะเจ้าคะ

หลวงพ่: พวกอนาถา อนาถาเขาไปหาขอ คนที่มีแล้วเขาไม่ขอหรอก

โยม ๓: หลวงพ่เจ้าคะ ปัญญาไม่มี ต้องขอเกาะจีวรหลวงพ่ไปก่อน

หลวงพ่: ไปฝึกคิด ที่ได้แจก “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” เป็นวิธีฝึกคิด คัดมูมหนึ่งแล้วก็คิดอีกมูมหนึ่ง หลักการคิดตัวนี้คือหลักปัญญา ในเบื้องต้นคนมีความคิดทุกคน สำคัญอยู่ที่เบื้องหลัง ต้องมีการคิดแก้เกมกัน เป็นอุบายการฝึกปัญญา ในเบื้องต้นเราจะคิดแก้ได้อย่างไร

โยม ๒: ถ้ามีปัญหา จะถามหลวงพ่

หลวงพ่: อย่าเพิ่งถาม คิดก่อน

โยม ๒: จะไปถามเตือนหน้า

โยม: ไกลไปนะเจ้าคะ ต้องไปถามพຽ່งนี้

ธรรมเทศนา

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

อุบายฝึกคิดหักล้างกิเลส

ความคิดของคนเรามี ๒ ลักษณะ ๑) คิดไปตามกิเลสตัณหาความอยาก ๒) คิดหาวิธีหักล้างกิเลส ความคิดหักล้างนี้สำคัญมาก ต้องหาให้ได้ ถ้าหากหาไม่ได้ก็แพ้กิเลสตลอด เมื่อเรามีความคิดเกิดขึ้น เราก็ต้องพิจารณาดูว่าความคิดนี้มันคิดเรื่องอะไร มันปรุงแต่งเรื่องอะไร เราจึงหาทางแก้ไขได้ การแก้ก็คือหักล้างความคิดนี้ให้ได้ หักล้างความคิดนี้ให้ทัน เมื่อเราขึ้นเวทีไปแล้ว คนนี้มันทำให้เราอย่างนี้ มันตะเราอย่างนี้ ก็ต้องอ่านทางมวยให้ดีกว่าเราจะแก้ทางเขายังไง จะได้โต้ตอบได้อย่างเต็มที่ ไม่ให้เขาตะเราอย่างเดียว ต้องตะเขาให้ได้เหมือนกัน เวลาเขาชกมาอย่างนี้ เราก็ต้องหาวิธีชกคืนให้ได้ อย่าให้เขาชกเราฝ่ายเดียว ต้องหาวิธีลบล้างความคิดกันให้ได้ ความคิดหาวิธีหักล้างนี้เป็นความคิดฝ่ายนิโรธ เป็นความคิดฝ่ายวิปัสสนา นี่คือการสร้างปัญญาขึ้นมาให้เป็นไปในวิปัสสนา ถ้าเราคิดบ่อยๆ เข้า ความคิดตัวนี้มันจะเป็นนิโรธดับทุกข์ อยู่ในอริยสัจ ๔

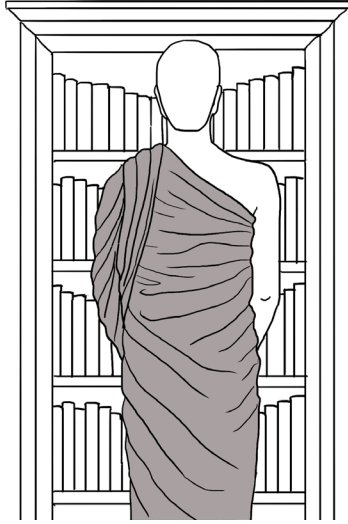
ที่หลวงปู่เขียน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” วัณนี้ มันคลุมหมดในอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ความคิดส่วนแรก (แถวซ้ายมือ)

อยู่ในขอบข่ายของทุกข์กับสมุทัย ความคิดในส่วนที่สอง (แถวขวามือ) เป็นฝ่ายนิโรธกับมรรค หากรู้จักความคิดทั้งสองส่วนนี้ การภาวนาจะไม่ขัดข้องอะไรเลย ง่าย ไม่ต้องอะไรมากมาย ทั้งหมดอยู่ในนี้

อิทธิบาท ๔ ผังใจในครั้งนั้น

ในพรรษาที่ ๒ หลวงพ่อไปภาวนาวิเวกอยู่ที่ยอดทอน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ตอนเย็นวันหนึ่ง ขณะทำความสะอาดศาลา กำลังเดินไปกวาดตาดอยู่ พอตีมาเห็นมดดำมันมุดดิน กำลังสร้างที่อยู่โดยคาบดินมากองๆ เอาไว้ เราก็มานั่งพิจารณาว่าทำไมมดมันสามัคคีขนาดนี้ คือเวลาไปไหนเราจะเอาธรรมชาติตลอด เรามาเจอหมดแล้ว เราก็จะเอาธรรมชาติจากมดให้ได้ เห็นอะไรก็แล้วแต่เอาธรรมชาติให้ได้ นี่เห็นมดมันทำรูอยู่ เราก็นั่งดูมันทำ มันคาบดินวางไว้บนพื้น แล้วก็วิ่งลงไปในรูอีก คาบดินขึ้นมาอีกแล้ววางไว้ แล้วก็วิ่งลงไปอีก ทีนี้มีมดอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นมดที่ไม่ทำงาน กลุ่มนี้ไม่ทำอะไรเลย เป็นลักษณะพวกดูแลห่มุ เรียกว่าเป็นฝ่ายควบคุมงานหรือคนดูแลงาน ถ้าเอาตามขรรวาส กลุ่มหนึ่งเป็นกรรมกรทำงาน อีกกลุ่มหนึ่งส่วนน้อยเป็นหัวหน้างาน เราก็ดูอยู่ คิดว่ามันไม่ทำงานเพราะเป็นหัวหน้างาน

พวกมดมันขยันดี วิ่งทำงานตลอด มันทำรูเป็นที่อยู่อาศัยได้ นี่จะเอามดมาเป็นธรรมชาติให้ได้ คือน้อมมาหาเราให้ได้ ถ้าเป็นคนภาวนาปฏิบัติ เราดีกว่ามดไหม? ไม่ดีกว่ามดเท่าไร เพราะอะไร? คือมันยังมีช่องว่างในการทำงานอยู่ แต่มดไม่มีช่องว่าง มันทำงานเอาจริงเอาจัง ไม่เห็นเหนื่อยล้าอะไร มันทำอยู่อย่างนั้น ไปคาบขึ้นมาแล้วก็มาวางไว้ ลงไปคาบมาใหม่ก็มาวางไว้ มันทำอะไร? มันทำที่อยู่ให้สำเร็จ ทำที่อยู่เพื่ออะไร? เพื่อวิหารธรรม เป็นที่อยู่ของใจ มันขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ถ้ามตัวเองว่า เกิดมาเป็นพระกรรมฐานสู่มดได้ไหม นี่เราหาอุบายธรรมชาติจากมด เรายังแพ้มด มดยังชนะเราได้ ต่อไปเราจะเอามดเป็นครูเราได้ไหม? ได้ ก็ตั้งใจใหม่ บอกตัวเองว่า เตียวนี้เรากิจจกร้านนะ บางวันบางเวลาก็นั่งเฉยๆ มดพวกนี้มันขยันหมั่นเพียรเหลือเกิน แต่ถ้าเรา

มีความหมั่นเพียรในการฝึกสติปัญญา หรือมีความเพียรหลายๆ อย่างช่วยกัน
งานทุกอย่างจะสำเร็จได้เร็วขึ้น นี่เราเอามาเป็นอุบายธรรม เห็นอะไรที่ไหน
เป็นธรรมะที่นั่น

ในช่วงเดียวกันนั้น ขณะที่นั่งยองๆ อยู่ มือกำลังจับด้ามไม้กวาดอยู่
ก็ภาวนาใช้ปัญญาพิจารณาไป กำลังสอนตัวเองเกี่ยวกับมตอยู่ นั่งดูคนเดียว
เท่านั้นเอง มันมีความรู้เป็นธรรมะเกิดขึ้น มีความรู้เกิดขึ้นว่า “ให้หนักแน่นใน
อิทธิบาท ๔” ก็มานึกว่าอิทธิบาท ๔ มีอะไรบ้าง แต่นึกไม่ได้เลย ทั้งที่แต่ก่อน
เราเคยเทศน์สอนคนมามากเรื่องอิทธิบาท ๔ ชอบมากด้วย เพราะอิทธิบาท ๔
มันชัดเจนมากเรื่องปัญญา แต่ก็นึกไม่ออกอยู่นั่นแหละ เอาไปเอามานั่งนึก
จนเหนื่อย เลยขึ้นมาบนศาลา คิดจะดูหนังสือ หนังสือนวโกวาทก็มีเต็มอยู่
แต่มาคิดว่าการดูหนังสือมันจะดีหรือไม่ มันจะโง่หรือไม่ เวลาว่ามันรู้ได้
แต่ตัวจริงของปริยัติทำไม่ไม่รู้จัก ถ้าเราดูตำราก็รู้ได้ แต่รู้ไปแล้วมันจะโง่
หรือฉลาด ก็เลยหาวิธี “เอ! เราหยุดตรงนี้ใหม่ ไม่ต้องดู เวลามันเกิดมันเกิดได้
ให้แก้ไขปัญหามันก็ต้องรู้ได้”

ในเวลานั้นยืนอยู่หน้าตู้หนังสือ อยากรอ่านหนังสือมากๆ มันสงสัยเรื่อง อธิบาท ๔ ใจอยากอ่านตำราเพื่อจะได้หายสงสัย มันหนักอกตัวเองมากเลย ในขณะนั้น เหมือนกับว่ามีความขัดข้องหลายๆ อย่าง ก็คิดว่า “ถ้าอ่านมาแล้ว มันต้องรู้ ถ้ารู้มันจะมีอะไรเกิดขึ้น? โง่ มีแต่โง่ลูกเดียว ไม่มีความฉลาด” ก็เลย หนีไปเดินทางจงกรม พยายามเดินคิดแก้ไขปัญหา หาว่าทำยังไงจะให้รู้เรื่อง อธิบาท ๔ ได้ ตำราไม่เอา เดินจงกรมกลับไปกลับมา ในธรรมะกลุ่มหมวด ๔ นี้ คิดหาทุกหมวด อ่านได้จำได้ทุกหมวด อริยสัจ ๔ นี้จำได้ อคติ ๔ นี้จำได้ ยกเว้นหมวดอธิบาท ๔ จำไม่ได้เลย มีดเลย นี่หมดไปหนึ่งวันโดยที่ไม่รู้ตัว วันที่สองก็อีก เดินจงกรมบ้าง นั่งภาวนาบ้าง หาอธิบาท ๔ อยู่ให้มันออกมา มันก็ไม่ออก

พอในวันที่สาม ตอนบ่ายๆ กำลังเดินจงกรมอยู่ เดินไปเดินมา ในช่วงนั้น จึงคิดทอดุระ ทอดาลัย “เอาละ ในเมื่อไม่รู้ ก็อย่ารู้เลย ปล่อยทิ้งไป มันจะ รู้เองละ” เลยเดินจงกรมหาธรรมะหมวดอื่นมาพิจารณา หลังจากนั้นไม่กี่ชั่วโมง วูปเดียวมันรู้ขึ้นมาว่าอธิบาท ๔ คืออะไร แปลให้พร้อมเลย จากนั้นมามันรู้ว่าธรรมะส่วนตัวที่ปฏิบัติมามีนิสัยเกี่ยวข้องกับอธิบาท ๔ พอรู้หมวดธรรมนี้ หมวดเดียว สามารถโยงไปสู่หมวดอื่นได้ทุกข้อ มันรู้คำแปลทั้งหมด เหมือนกับ ตอนที่หลวงพ่อดีฟังธรรมจากหลวงพ่อบุญมาครั้งแรกเรื่องการเกิดดับ มันวูปไป ทีเดียว มันรู้หมดเห็นหมดว่าเกิดคืออะไร ดับคืออะไร เกิดภายนอกเกิดอย่างไร เกิดภายในเกิดอย่างไร เวลาสัตว์เกิดมันเกิดอย่างไร สิ่งต่างๆ ต้นไม้ภูเขาต่างๆ เกิดอย่างไร มันรู้หมด เวลาดับมันดับอย่างไร มันรู้หมด ในขณะนั้นก็เหมือนกัน ความรู้เรื่องอธิบาท ๔ เกิดขึ้น ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มันรู้หมด รู้ชัดเจน แจ่มแจ้งด้วย ไม่ใช่รู้ตามตำรา มีความแจ่มแจ้งและแยกคายไปหมดทุกข้อ จากนั้นก็นำมาพิจารณาเป็นข้อๆ ไป

คำว่าฉันทะ แปลว่าความพอใจ ความพอใจคำเดียวนี้ หากเป็นทางธรรม มันจะเข้าสู่นิโรธ ความพอใจนี้ต้องแยกเป็น ๒ ทาง ๑) พพอใจในการทำชั่ว เป็นความพอใจทางฝ่ายต่ำ ในทางไม่เป็นธรรม เป็นฝ่ายโลก ๒) พพอใจในธรรม

ยินดีในธรรม คำว่า “ธัมมะกาโม ภะวัง โหติ ผู้มีความยินดีพอใจในธรรม จะนำไปสู่ความเจริญ” นี่คือการพอใจฝ่ายธรรม

ในทางโลก สิ่งใดเป็นไปได้ในทางสุจริต เป็นธรรมใหม่? เป็นธรรมเช่นเดียวกัน สิ่งใดก็ตามที่เราทำไปแล้วเป็นกุศลมันเป็นธรรมทั้งนั้น แต่เป็นธรรมฝ่ายโลก เป็นธรรมฝ่ายกามาวจรกุศล คือพอใจในทางที่ตี นี่เราพอใจในการเดินทางใหม่ พอใจในการนั่งสมาธิใหม่ พอใจในการภาวนาต่างๆ ใหม่ งานต่างๆ ในศาสนาพุทธ เราพอใจที่จะพ้นทุกข์ใหม่ ยินดีหรือเปล่า **ฉันทะตัวเดียวนี้คลุมทั้งหมด ไม่ว่างานทางโลกหรือทางธรรม ทางโลกก็เป็นกุศลธรรมอย่างหนึ่ง** เราพอใจในการให้ทานใหม่ เราพอใจในการรักษาศีลใหม่ พอใจในการภาวนาปฏิบัติใหม่ พุดง่าย ๆ ว่าเราพอใจในการทำคุณงามความดีทุกประเภทใหม่ มันคลุมหมดเลย นี่คือการพอใจในทางดี ส่วนทางชั่วไม่นับ มันเป็นฝ่ายตัณหากิเลส นี่คือการ**ฉันทะ** **ความพอใจมันเป็นฐานในการปฏิบัติทั้งหมดเลย** พอรู้ตัวนี้ขึ้นมามันเกิดความปีติพอใจ ใจมันเบาไปหมดเลย

คำว่าวิริยะ แปลว่าความเพียร ความเพียรก็มี ๒ ลักษณะ ความเพียรของคนพาลเป็นอย่างไร ความเพียรของนักปราชญ์บัณฑิตเป็นอย่างไร ต้องแยกกันออกมา ถ้าเป็นนักปราชญ์ เขาเพียรพยายามทำในทางที่ดี คิดทางที่ดี ถ้าเป็นคนพาล เขาเพียรทำในทางที่ชั่ว คิดทางที่ชั่ว นั่นคือฝ่ายตัณหา ฝ่ายกิเลส มันจะโน้มเนียงคิดไปแต่สิ่งต่ำๆ ทั้งนั้น ไม่ว่า รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ สิ่งที่ชอบใจทั้งหมด มันเป็นฝ่ายสังขาร ในหนังสือก็บอกไว้แล้วเรื่องฝ่ายปัญญา กับฝ่ายสังขาร เราต้องรู้ว่าความเพียรฝ่ายสังขารเป็นอย่างไร ความเพียรฝ่ายปัญญาเป็นอย่างไร ต้องแยกออกมา

คำว่าความเพียรมีความหมายแค่ไหนอย่างไร? ส่วนมากคนเข้าใจไปว่าไปรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน แล้วนึกค่าบริการหมู่มากๆ นั่นเป็นความเพียรหรือเปล่า? มันเป็นรูปแบบของความเพียรเฉยๆ เป็นพิธีกรรมของความเพียรเท่านั้น แต่ความเพียรจริงๆ ไม่ได้มีแค่นั้น มันอยู่ได้ทั่วไป ไม่จำกัดว่าต้องทำตามรูปแบบนั้นทุกครั้ง เราอยู่ที่ไหนก็ทำได้ ความเพียรหมายถึงอะไร? หมายถึงสติปัญญาเราดีไหม นี่คือการฐานของความเพียรอยู่ที่นี่ ถ้าสติเราดี ปัญญาเราดี

ทำอะไรดีหมด จะแปรงฟันมันก็ดี เพียร์มีสติระลึกได้ มีความคิดขึ้นมา ปัญญา รู้รอบ ถ้าคนมีสติอยู่ ไม่จำกัดว่าต้องไปนั่ง จะแปรงฟันก็มีสติอยู่ จะล้างหน้าก็มีสติอยู่ จะสระผมก็มีสติอยู่ จะนั่งโถส้วมก็มีสติอยู่ มีปัญญาคิดได้อยู่ **นี่ความเพียร มีสติและปัญญาพิจารณาต่อเนื่อง คือไม่ต้องเอารูปแบบมาว่ากัน**

การดูว่าคนมีความเพียรนั้นดูยาก เพราะคนอื่นเขาไม่ได้อยู่เหมือนกับเรา เขาจะอยู่ยังไงก็ได้ คือมีความเพียรพยายามในลักษณะใดก็ได้ ทางโลกก็มีความเพียรอยู่ได้เช่นเดียวกัน แต่ต้องเพียรพยายามในทางที่ดี เพราะความเพียรเป็นดาบสองคมได้ เพียรอันหนึ่งเป็นเพียรของคนพาล เช่น เพียรพยายามจะหาปลาให้ได้ เพียรพยายามจะลักของคนให้ได้ เพียรจะปล้นของคนให้ได้ หรือเพียรพยายามจะด่าคน “จะด่ายังไงหนอ ด่าให้มันเจ็บๆ แสบๆ หน่อย” หรือเพียรพยายามพูดนินทาคนอื่น นี่คนพาล มีเพียรเหมือนกัน แต่เป็นเพียรฝ่ายต่ำ จะบ่นสักคำก็เพียรพยายามบ่นอยู่นั่นแหละ จะด่าผู้ว่าลูกก็เพียรพยายามด่าอยู่นั่นแหละ จะชนะใครสักคนหนึ่งก็เพียรพยายามจะเอาชนะอยู่นั่นแหละ นี่ความเพียรของคนพาล

แต่ความเพียรของนักปราชญ์บัณฑิตไม่ใช่อย่างนั้น เขาเพียรพยายาม
ทำดีให้มากขึ้น คือหักล้างกันในความเพียรนี้ นี่เป็นความเพียรฝ่ายสูง
คือการภาวนาปฏิบัตินั้นไม่ได้จำกัดแค่การเดินจงกรม ต้องแยกกันให้เป็น
คำว่ายืน เดิน นั่ง นอน อันนั้นเป็นอิริยาบถ เป็นธรรมชาติเอง แต่ไม่จำเป็นว่าจะ
เป็นความเพียรตลอดไป ตัวอย่างบางคนไปนั่งหลับหลับตาอยู่ แล้วมาบอกว่า
เขาเป็นคนทำความเพียรเก่ง อันนั้นไม่ใช่ทำความเพียรเสมอไป บางทีนั่งจริง
แต่ว่านั่งคิดปรุงแต่งไปตามโลก นี่ไม่ใช่ความเพียร มันเพียรพยายามตามกิเลส
ตัณหา แต่ไม่ใช่ความเพียรทางฝ่ายสูง **ความเพียรมันต้องมีใจโน้มเข้าไปใน
ทางละ หรือเพียรเพื่อที่จะรู้จริงเห็นจริงในสิ่งนั้นๆ** นี่การดูผู้ปฏิบัติธรรมนั้น
ดูยาก สำคัญคือเราต้องรู้ตัวเองว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมไหม

คำว่าจิตตะ แปลว่าฝึกฝน คือตั้งใจนั่นเอง พุดงายๆ ว่าสนใจ คือเรามี
ความสนใจในการทำงานต่างๆ แต่เป็นงานทางธรรม ถ้าเป็นงานทางโลกก็เป็น
งานสุจริตนั่นเอง ฝึกฝนนี้ก็เป็นาดบสองคมเช่นเดียวกัน ถ้าเป็นคนพาลก็ฝึกฝนใน
การทำชั่วตลอดเวลา ฝึกฝนในทางแสวงหา ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตบ้าง ลักของเขาบ้าง
หรือฝึกฝนในการทำผิดข้อกาเมบ้าง ฝึกฝนในการพูดเท็จพูดส่อเสียดบ้าง ฝึกฝน
พยายามหากินเหล่าเมยาบ้าง นี่คือนพาลฝึกฝนในทางที่ผิด

ส่วนนักปราชญ์บัณฑิตจะฝึกฝนในทางธรรมะขั้นสูง ฝึกฝนว่าจะสะสม
อบรมบารมีให้แก่กล้าได้อย่างไร ทำบุญอย่างไร คือฝึกฝนในทางที่ดี ถ้าสูงขึ้นไป
ก็ฝึกฝนในการปฏิบัติภาวนาเพื่อจะให้พ้นไปจากโลกนี้ได้ คือฝึกฝนแสวงหา
ช่องทางที่จะไป เราต้องหมั่นหาอุบายธรรมอะไรต่างๆ มาพิจารณา เลือกเพ็
นหาธรรมะหมวดไหนที่เหมาะสมกับเรา ฝึกฝนตัวนี้คือปัญญา เป็นฝ่ายนิโรธ

คำว่าวิมังสา หมายถึงการตรึกตรอง คือการพิจารณานั้นเอง ตรองไปว่า
อย่างนี้มันเป็นธรรมะหมวดไหน ตรึกตรองค้นคว้าคิดหาอุบายธรรมมาปฏิบัติ
การใคร่ครวญก็เป็นลักษณะการไตร่ตรองเหมือนกัน ไตร่ตรองว่าทำอย่างนี้
ถูกไหม ทำอย่างนี้ผิดไหม ไตร่ตรองในคำพูดของตัวเอง ว่าพูดอย่างนี้ถูกไหม
พูดอย่างนี้ผิดไหม หรือการไตร่ตรองในความคิดก็เหมือนกัน เมื่อเราคิดมา

อย่างนี้ มีความเห็นเกิดขึ้นมาอย่างนี้ ความเห็นเราผิดไหม คือไตร่ตรองดู
นี้วิม้งสา

หลวงพ่อมารู้อิทธิบาท ๔ ทั้งหมดในช่วงเดียวกัน มันครบสูตรทีเดียว
จากนี้ไปชีวิตเราจะตั้งอยู่ในอิทธิบาท ๔ ให้มันคงที่สุด นี่เป็นสมบัติส่วนตัว

ในโพธิปักขิยธรรม ๓๗ นี้ (สติปัฏฐาน ๔ อิทธิบาท ๔ สัมมัปปธาน ๔
พละ ๕ อินทรีย์ ๕ โภชณงค์ ๗ มรรคมืองค์ ๘ รวมทั้งหมด ๗ หมวด) ใครจะมี
นิสัยไปทางหมวดไหนมันบอกไม่ได้ เป็นลักษณะตัวใครตัวมัน บางคนก็นิสัย
ไปทางสัมมัปปธาน ๔ เป็นต้น บางคนตั้งอยู่ในโภชณงค์ ๗ ก็มี แต่ไม่จำเป็น
ต้องครบทั้ง ๗ หมวด เอาเพียงหมวดใดหมวดหนึ่ง หลายคนพูดกันว่าให้
เจริญโพธิปักขิยธรรมให้ครบทั้ง ๗ หมวด อันนี้ไม่จำเป็น เอาเพียงหมวดใด
หมวดหนึ่ง แล้วหมวดนั้นจะเป็นของเราเอง ส่วนมรรคมืองค์ ๘ นั้นเป็น
ของตายตัว ทุกคนต้องรวมลงอยู่ที่นี้ แต่ธรรมะ ๖ หมวดเบื้องต้นนั้นเป็น
ของเฉพาะตัว ไม่เหมือนกัน

วิม้งสา การไตร่ตรอง แปลว่าถลันกรองนั้นแหละ หมายถึงปัญญา
ไตร่ตรองดูธรรมะหมวดนั้นบ้าง หรือไตร่ตรองว่าเราผิดยังไงบ้าง นี่ธรรมะ
หมวดนี้คลุมหมดเลย พอได้ธรรมะหมวดนี้เกิดขึ้น มันเบาอกเบาใจ เบาทุกสิ่ง
ทุกอย่าง ไม่ว่าจะไปดูธรรมะหมวดไหนก็มีปัญญาแทรกอยู่ทุกหมวด

สติปัญญารอบรู้ใจตัวเอง

ที่หลวงพ่เขียน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ให้ไปอ่าน ความคิดทั้งหลาย
ใน ส่วนแรกเป็นฝ่ายตัณหา แต่จริงๆ แล้วมันมีมากกว่านั้น นี่เขียนนิดเดียวเอง
เขียนเป็นตัวอย่างเฉยๆ มันมากยิ่งงั้นให้เรารู้เราเอง ว่าในชีวิตวันหนึ่งๆ
เราปรุงแต่งเรื่องอะไรบ้าง ความคิดส่วนแรกทั้งหมดเป็นการปรุงแต่งฝ่าย
ตัณหา กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เหล่านี้คิดปรุงแต่งให้กิเลสตัณหาฟูขึ้น
ใครเป็นคนคิด? ก็เราเป็นคนคิดเอง แต่ไม่รู้ตัว ในการภาวนาปฏิบัติ มันต้องรู้ตัว
ในสิ่งนี้ เวลาเราคิดอะไรขึ้นมาเมื่อไหร่ เราจะรู้ตัวทันที คือมีสติระลึกได้ว่าเรา

คิดเรื่องอะไร เราปรุงเรื่องอะไร คำว่าสติ ส่วนมากคนเราจะไปนึกแต่คำบริกรรม
 ดูว่าหายใจเข้ามีสติไหม หายใจออกมีสติระลึกได้ไหม เพียงเท่านี้มันจะไปได้
 เรื่องอะไร มันแคบนิดเดียว ในสมาธิมันแคบ คำว่าสติระลึกได้ ต้องระลึกได้
 ว่าเราคิดเรื่องอะไร เรื่องที่คิดมันเป็นธรรมใหม่ เป็นตัณหาใหม่ เป็นกิเลสยังง
 บ้าง มันต้องดูเรื่องที่เราคิด ถ้าคิดไปอย่างนี้ใจเราน้อมไปอย่างนี้ใจมีความรัก
 เกิดขึ้นอย่างนี้ นี่มันเป็นตัณหาฝ่ายไหน มันต้องมีสติระลึกได้อย่างนั้น ไม่ใช่
 จะไปนึกคำบริกรรม มีสติหายใจเข้าก็รู้ หายใจออกก็รู้ อันนี้เป็นสติฝ่ายสมาธิ
 นี้ไม่ว่ากัน ถูกอยู่แต่มันแคบ นี่สติสมาธิ แต่ส่วนใหญ่เราไม่รู้จักสติปัญญาเลย

สติตัวเดียวมันมี ๒ ลักษณะ ๑) สติสมาธิ ๒) สติปัญญา ส่วนมากคนเรา
 สอนกันเรื่องสติสมาธิ แต่สติปัญญาไม่สอนกันเลย ในยุคนี้นี้จะว่าหลงพอสอน
 องค์เดียวก็ว่าได้ องค์อื่นสอนสติสมาธิทั้งนั้น สติปัญญาของสำคัญไม่สอนกัน
 ถ้าเราคิดอะไรก็แล้วแต่ สิ่งที่เราคิดอยู่นี้มันเป็นกิเลสฝ่ายไหน? มันหลายฝ่าย
 มันเป็นกิเลสใหม่ มันเป็นตัณหาใหม่ สมมติเราคิดว่าสิ่งนี้ก็เป็นของของเรา
 นี่เป็นฝ่ายตัณหา ฝ่ายกิเลส หรือคิดว่าสมบัติทั้งปวงที่มีอยู่นี้เป็นของของเรา
 นี่ฝ่ายตัณหา ฝ่ายกิเลส เราคิดปรุงแต่งขึ้นมา แล้วก็เพลินไป หลงตัวเองไป
 อันนี้เป็นความคิดฝ่ายตัณหากิเลส ขณะคิดอย่างนี้เรามีสติระลึกได้ไหมว่า
 เราคิดเรื่องอะไร ถ้าเราเข้าใจว่าคิดเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้น เราจะหาวิธีแก้ไข
 อย่างไร ตรงกันข้ามเลย

ทุกข์กับสมุทัยเป็นฝ่ายหนึ่ง เป็นฝ่ายศัตรูก็แล้วกัน เราก็ต้องสร้างอีกฝ่าย
 ขึ้นมา คือนิโรธและมรรค นิโรธ คือความดับทุกข์ เรายังไม่ถึงความดับทุกข์
 แต่เราจะสร้างปัญญาขึ้นมาเป็นฐาน ที่ว่านิโรธดับทุกข์ ใช้อะไรไปดับ? ก็ใช้
 ปัญญาไปดับทุกข์ เพราะตัวปัญญาเป็นตัวสร้างนิโรธ

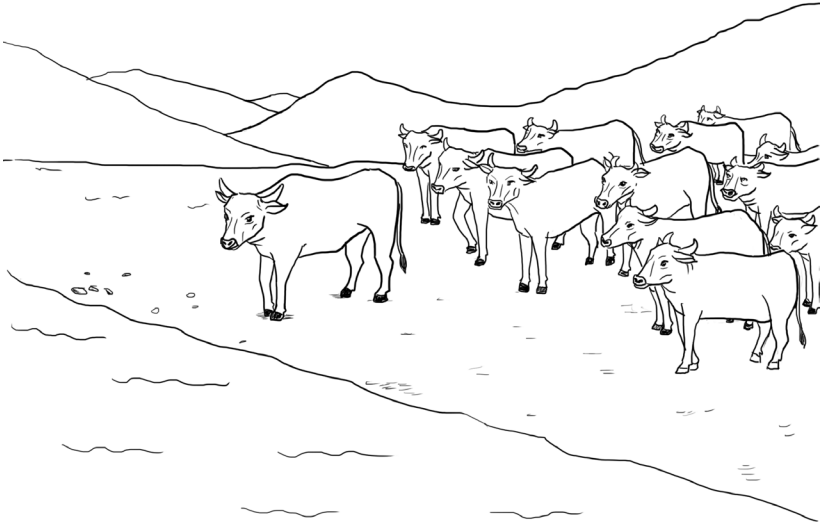
คำว่ามรรค คือการเดินทาง มรรคทั้งหมดมีอะไรเป็นฐาน? มีสัมมาทิฏฐิ
 สัมมาสังกัปปะ นี่เป็นฐานของมรรคทั้งปวง ส่วนมรรคข้ออื่น คือ สัมมาวาจา
 สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ อันนี้เป็นเพียง
 มรรคเสริม มรรคจริงๆ มีดวงาคือ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ นี่คือตัวปัญญา
 เป็นตัวสร้างนิโรธ ให้เดินตามมรรคนี้ ปฏิบัติตามมรรคนี้ เพื่อจะเข้าไปสู่นิโรธ

ส่วนมากคนสอนกันในยุคนี้สมัยนี้ สอนว่านิโรธเป็นผลจากการทำสมาธิ ก็พระนั่นแหละสอนกัน เข้าใจผิดกันว่า นิโรธความดับทุกข์ ดับเพราะจิตลงสู่ความสงบแล้วทุกอย่างก็ดับไปหมด มันสอนเรื่องอะไรกันบ้าง บอๆ อย่างนั้น เหมือนกับว่าพากันนึกค่าบริการจิตสงบแล้วทุกอย่างก็หายหมด ไม่มีทุกข์อะไร เหลือเลย สบาย ใจเบิกบาน นี่ดูสิ สอนกันบ้าง บอๆ อย่างนั้นจะดับทุกข์ ได้ยังไง มันไม่ถูกตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเลย **คำว่านิโรธ คือดับเหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์จะไม่เกิดอีก** ใจเราจะไม่เกิดอีกในโลกอันนี้ คือดับตัณหา ความรัก ความใคร่พอใจในกามคุณหมดไป ความอยากต่างๆ หมดไป คำว่าดับไปแล้ว คือจะไม่เกิดอีก **ไม่เหมือนกับการดับทุกข์ชั่วคราวในสมาธิ เมื่อออกจากสมาธิก็เกิดขึ้นอีกตามเดิม นั่นไม่ใช่นิโรธ** นิโรธคือดับสนิทไปเลย เหมือนกับเราเห็นว่าใส่ถ่านไฟแดงๆ วูบเดียวหายไปเลย ไฟดับไปแล้ว มันจะไม่เกิดไฟขึ้นมาอีก นิโรธเป็นอย่างนั้น จะเอาถ่านไฟไปก่อไฟได้ยังไง ไฟดับแล้วหนิ ไม่มีเชื้อแล้วหนิ เดียวนี้สอนกันว่า “ทำสมาธิแล้ว จิตมีความสงบอย่างนั้น มีความสงบอย่างนี้ ก็เลสตัณหามันหมดไป ดับไป ลมหายใจก็ดับไป” อันนั้นไม่ใช่นิโรธ เขาเรียกว่าสมาธิ เป็นเพียงข่มใจไว้เฉยๆ ไม่ให้กำเริบเท่านั้นเอง

เลือกหัวหน้าโคที่ดี

เดี๋ยวนี้หนังสือต่างๆ ที่อ่านกัน ถ้าคนไม่มีความคิดส่วนตัวแล้วจะหลงได้มากมาย ครูบาอาจารย์ต่างๆ ที่สอนกันก็เหมือนกัน สอนกันอย่างนี้ เราก็เห็นใจเหมือนกัน แต่จะทำอะไรได้ เพราะคนที่สอนก็ยังไม่เข้าใจเช่นเดียวกัน นี่หนอที่เขาว่า “คนตาบอดจูงคนตาบอด ไปไม่รอดเพราะบอดจูงกัน” เป็นอย่างนี้ ตายๆ นำเสียตายว่านักปฏิบัติภาวนาในยุคนี้สมัยนี้มีความตั้งใจสูงมาก แต่ขาดผู้นำที่ดี เมื่อผู้นำให้ข้อมูลผิด มันจึงหลงวนเวียนกันอยู่อย่างนี้ เหมือนกับคนตาบอด หากผู้นำตาบอด มันจะพากันหลง

เหมือนกับฝูงโคกลุ่มโคที่ได้หัวหน้าโคที่ดี เป็นหัวหน้าที่เคยข้ามกระแสมาก่อน เขารู้จักโอกแอ่งแก่งกันดี รู้จักโขดหิน รู้จักวังวน รู้จักทางจระเข้ต่างๆ

ว่าอยู่ที่ไหน เวลาพาฝูงโคทั้งหลายข้ามกระแสน้ำ เราจะหาทางหลีกเลี่ยงอันตราย
ทั้งหลายนั้นไปให้พ้นถึงฝั่ง นี่คือหัวหน้าโคพาฝูงโคข้ามกระแสน้ำได้ถูกทาง ก็
ไม่มีอันตราย แต่ถ้าฝูงโคเลือกหัวหน้าโคไม่เข้าท่า มันจะพาลลอยคอไปไหนก็
ไม่รู้ ลอยไปลอยมาก็จะถูกวังวนบ้าง ถูกจระเข้คาบไปกินบ้าง นี่คือหัวหน้าโค
พาฝูงโคทั้งหลายไปไม่ถูกทาง ก็เลยเป็นอันตรายกันทั้งหมด ไปไม่ถึงฝั่ง ตายกัน
เป็นหมู่ๆ นี่คำสอนของพระพุทธเจ้าเปรียบเทียบเรื่องฝูงโค ชัดเจนมาก ไม่ใช่
หลงพ่อกุศโลบายนะ เป็นอุบายสอนให้เลือกให้เป็น คำว่าเลือกหัวหน้าโค นั่นคือ
เลือกธรรมะนั้นเอง ธรรมวิจยะ ให้เลือกธรรมะมาปฏิบัติ แต่ถ้าปัญญาไม่ดีแล้ว
จะเลือกไม่ได้เลย คือไม่รู้จักว่าอะไรเป็นธรรมะที่ถูก อะไรเป็นธรรมะที่ผิด
ไม่เข้าใจ คนเทศน์ก็สอนเรื่อยเปื่อยไปตามตำรา ไม่เข้าใจธรรมะนั้นว่าถูกหรือผิด
เป็นพวกกาลามชน เชื่อตามตำราไปทั้งหมด นี่พวกมงาย

ในยุคนี้พวกเรานักปฏิบัติภาวนาต้องฝึกปัญญาให้ดี หากปัญญาไม่ดีพอ
มันจะหลงได้ลืมได้

หลวงปู่บอกรู้ผ่านทุกข์

ในพรรษาที่ ๓ หลวงพ่อไปจำพรรษากับหลวงปู่บัว วัดป่าหนองแขง หลวงปู่ท่านบวชเมื่ออายุ ๕๐ ปี คือบวชเมื่อแก่ แต่ท่านมีความฝึกฝัในธรรมะมาตั้งแต่สมัยฆราวาส ท่านอ่านหนังสือไม่ได้ เขียนไม่เป็น เวลาซ่อมค้ำขานนาคก็ต่องว่ากันปากต่อปากกับคนสอน คือใช้ลักษณะจำเอา เมื่อบวชมาก็ไปปฏิบัติได้ไปฟังธรรมจากหลวงปู่มัน ท่านก็รู้เรื่องหมด ดึกว่าคนมีความรู้ดีด้วยซ้ำไป มันจำแม่น นี่คนไม่รู้ตำรา ฟังหูต่อหูนี้มันจำแม่น ฝึกฝัจดจำมาก เพราะไม่รู้หนังสือในตำรา ได้ธรรมะหมวดไหนมาปฏิบัติก็ตีความชัดเจนมากเลย นี่หลวงปู่อ่านหนังสือก็ไม่ได้ สวด “ยะถา” ก็ไม่ได้ สวด “สัพพี” ก็ไม่เป็น อะไรก็ไม่ได้ทั้งหมด แต่เวลาเทศน์นี่นะ โถ! คนนั่งมองหน้ากันเลยทีเดียว เวลาท่านไปกรุงเทพฯ ไม่มีใครเอานักปรียัติธรรมะสูงๆ มีแต่นิมนต์หลวงปู่เทศน์ ท่านเทศน์ภาษาคนบ้านนอก คนโบราณ แต่เขาไม่ได้เอาภาษาเป็นหลัก เขาเอาเนื้อหาสาระเป็นหลัก ท่านเทศน์มีสาระ มีน้ำหนัก เหตุผลเชื่อถือได้เลย ส่วนใหญ่เทศน์เป็นภาษาอีสานนั่นแหละ ภาษากลางเป็นบางคำเท่านั้นเอง ท่านพูดไทยได้บางคำ เวลาเทศน์ภาษาอีสานคนไทยก็จดจ้อง ถึงเป็นภาษาอีสานก็ตามเถอะ ถ้าคนฟังสนใจจริงๆ มันจะฝึกฝัในการฟังและจำได้เอง คือตั้งใจดูว่าท่านจะพูดอะไรขึ้นมา จะตีความว่ายังไง นี่คือฝึกฝัในการฟัง หลวงปู่ท่านไปไหนก็ต้องเป็นคนเทศน์ตลอดเวลา เป็นภาษาอีสาน คนจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอกุฉินารายณ์ ท่านเทศน์เก่ง แต่เวลาเทศน์ให้พระฟัง หลวงปู่ไม่เทศน์ยาวนะ เทศน์เป็นปริศนาสั้นๆ เป็นอุบายเชิงเปรียบเทียบในการปฏิบัติภาวนา

มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลวงปู่ถามว่า “ทูล เคยผ่านทุกข์ไหม?” เราว่า “ผ่านยังไง หลวงปู่?” ท่านก็ว่า “นั่งจนถึงมันจะตาย ถึงสว่างสักคืนหนึ่งเคยผ่านไหม?” เราว่า “ไม่เคยผ่านครับ ไม่เคยผ่านเลย” หลวงปู่ก็ว่า “อ้าว! ทดลองดูนะ” จากนั้นท่านก็เล่าเรื่องว่าโยมคนหนึ่งชื่อแม่สายบัว ตอนนั้นยังไม่ได้บวช แก่เคยผ่านทุกข์ นั่งตั้งแต่หัวค่ำจนถึงสว่างไม่กระดุกกระดิกตัวเลย ไม่ต้องอะไรทั้งสิ้น จนถึงสว่างเลย เราก็สงสัยว่าจริงหรือเปล่า เลยไปถามแม่สายบัว “เป็นยังไงแม่?

ว่าไปสิ” แก้ก็เล่าให้ฟังหมด “นั่งเฉยๆ ไม่กระตุกกระตัก ความเจ็บปวด ความร้อน ความเย็นต่างๆ สารพัดจะเกิดขึ้น” แกว่า “แม่มีลูกหกคน ความทุกข์ที่เกิดจากการคลอดลูกทุกคนมาบวกกันยังไม่เทียบเท่ากับการนั่งภาวนาผ่านทุกข์นี้เลย ยังไม่ได้เสียนึงเลย น้ำตาก็ไหล ทุกข์มันขนาดนั้น แต่ก็ผ่านได้”

พอเราได้ฟังแล้ว เราก็สำนึกว่า “โห้! เราก็เป็นพระกรรมฐานเต็มตัว เป็นผู้ชายเต็มตัว ผู้ผู้หญิงได้หรือเปล่าเนี่ย ผู้หญิงเขาขนาดนั้น เขาทำได้ เราก็ต้องทำได้สิ มันต้องได้” ก็เลยแข็งใจขึ้นมา มันต้องลองสู้ดู อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เขาไม่ตาย เราก็ไม่ตายเหมือนกัน

จากนั้นเราก็เตรียมตัว เอาटीๆ อาบน้ำอาบท่า เข้าทางเดินจงกรมก่อน พอหกโมงเย็นเราก็นั่งเข้าที่टीๆ ก็ว่าอะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด จะตายก็ให้มันตาย ชั่วโมงแรกก็ไม่ใช่ไรหรอก เพราะมันเคยอยู่แล้ว ชั่วโมงแรก ชั่วโมงที่สองก็เริ่มๆ ชั่วโมงที่สามนี่ไม่เริ่มแล้วนะ ตอนสามทุ่มนี่มันปวดฉิบหายเลย นึกว่าขาจะขาด เป็นที่อ่อนๆ ปวดทรมานมาก อันนี้มันลักษณะเราทำหายเกินไป คืออยากลองดี ใครดีก็ดี ใครอยู่ก็อยู่ ปวดจริงๆ ต้องอดทนต่อสู้อ การผ่านทุกข์ให้มันปวดนี้ หากไปทำสมาธิให้จิตสงบแล้ว อันนั้นไม่นับ นั่นมันเหมือนกับผ่านการกลัวผี ด้วยการนอนหลับ “กูไม่กลัวผีหรอก กูหลับแล้ว” อย่างนี้ไม่เอา (หลวงพ่อบัณฑิต) มันไม่ใช่ไม่ได้ คำว่าผ่านคือต้องผ่านตาต่อตา ผีต่อผี จึงถือว่าผ่านได้ ไม่ใช่ว่า “ผีที่ไหนจะกลัวทำไม กูจะนอน” จะเอาการนอนหลับไปแข่งกับผีได้ยังไง ต้องตาต่อตาสิ นี่เหมือนกัน การผ่านทุกข์เราไม่เข้าฌานเข้าสมาธิผ่านเอาธรรมดาๆ อดทนว่ากันไปเลย

ประมาณสามสี่ทุ่มนี่ปวดขาแทบขาดเลย แต่ก็อดทนได้ ต่อมาความทุกข์ก็ค่อยๆ ลดลงๆ พอประมาณห้าทุ่มกว่าๆ ก็ลดลงมาจนเป็นปกติ ไม่ปวด ตึงๆ อยู่ นั่นแหละ แต่ไม่ใช่สุขและก็ไม่ใช่ทุกข์ แค่อึดๆ อยู่ธรรมดาๆ ก็นั่งต่อไป ในช่วงที่มันปวดหนักๆ นี้ เอาปัญญาได้ไหม? ไม่ได้ มีแต่ต้องอดทน ใช้ความอดทนอย่างเดียว คิดอยู่แต่ว่าตายก็ตายนั่นแหละ จะคิดธรรมะตามธรรมดามันไม่ได้ มันปวด ทีหลังมันหายปวดออกมาแล้วจึงค่อยเอามาคิดเป็นธรรมะได้ นี่ความทุกข์ทางกาย คือทุกข์ที่มันเกิดขึ้นมันปวดอะไร? คือทุกข์ทางกาย ใจเรา

ไม่เป็นทุกข์ แต่ก็มีลักษณะเชื่อมโยงกันนั่นแหละ คือทุกข์ผ่านทางกายเข้ามาหาใจเท่านั้นเอง มีความรู้สึกว่าทุกข์เฉยๆ

ต่อมาประมาณสักเที่ยงคืนได้ ก็เริ่มใหม่อีก ยกที่สองนี้เริ่มอะไร? เริ่มความร้อน ให้ความร้อนก็อุ่นๆ ธรรมด้าธรรมดา แล้วจึงค่อยๆ อุ่นขึ้นร้อนขึ้นจนกระทั่งเหมือนกับขาเราอยู่ในกองไฟ นั่งอยู่ในกองไฟ มันร้อน เหมือนกับเนื้อหนังมังสาทั้งหมดจะละลายไป กระดูกจะหักกรอบไปทั้งหมดเหมือนกับถูกไฟเผา เราก็อดทนต่อ ตายเป็นตาย เราก็นึกว่าไฟนรกมันมากกว่านี้อีก นึกอยู่อย่างนั้น ไม่มีทางจะไปสู่มัน ต่อมาประมาณตีหนึ่งตีสองความร้อนจึงอ่อนตัวลง จึงมาคิดพิจารณาใหม่ พิจารณาเรื่องนรก ว่าเราเคยตกนรกมาอย่างนั้นอย่างนี้ หาวิธีปลอบใจตัวเองไป

จากนั้นก็ยกที่สาม ความเย็นก็เข้ามา มันหนาวเย็นเหมือนกับเรานั่งในก้อนน้ำแข็ง เหมือนกับมีน้ำแข็งหุ้มตัวเราไว้ทั้งหมด มันหนาว นั่งอยู่ที่หนาวสั่นมันไม่ตายหรือจนกระทั่งตายก็ตาย อดทนอยู่นานเหมือนกัน ความหนาวก็ค่อยๆ ลดลง ประมาณตีสี่ตีห้าก็หาย มันตึ๋งๆ อยู่ แต่ความหนาวหาย ในช่วงนี้เองอาศัยที่ว่าไม่มีอะไร จึงใช้ปัญญาพิจารณาตามปกติและนึกค่าบริการต่ออาศัยการระลึกอยู่กับลมหายใจเข้าออก ช่วงประมาณตีห้ากว่าๆ นี้จิตสงบได้สงบเต็มที่เหมือนกัน ที่นี้มีมิตเหมือนกับหลวงปู่ขาวมาเย็นกันร่วมให้ มายิ้มๆ ให้แล้วท่านก็ชักชวนให้ไปอยู่ด้วยกัน นี่เป็นครั้งแรกที่ได้ยินข่าวของหลวงปู่ขาวนี้ในพรรษาที่ ๓

ถ้าหากว่าเราไม่เคยผ่านทุกข์ ก็ทดลองดูได้ แต่ถ้าธาตุขันธ์ไม่สมบูรณ์อย่าไปผ่านก็แล้วกัน ถ้าหากธาตุขันธ์มีความสมบูรณ์แล้วก็เอาเถอะ ใจเราไม่ต้องห่วง ตายก็ตาย แต่ถ้าวร่างกายไม่สมบูรณ์ มันจะคิดเป็นป्लीโธรกังวล บางทีก็ออกตัวว่าเราเป็นโรคเหน็บชามาก่อน เป็นโรคต่างๆ มาก่อน นี่มันไปแล้วมันจะหาทางออกตัวได้ นี่การผ่านทุกข์ การผ่านก็เพื่อเป็นการทดสอบตนเองเฉยๆ ไม่ได้หวังอะไร ไม่ได้หวังจะละกิเลสตัณหาอะไรหรอก คือผ่านด้วยกำลังความสามารถเรา ความอดทนเรามีพอตัวไหม ดีพอไหมเท่านั้นเอง ผ่านเล่นๆ พุดง่ายๆ การผ่านทุกข์เป็นของเล่นเฉยๆ ไม่ได้หวังอะไร

นิมิตว่าหลวงปู่พาข้ามลำธารใหญ่

ในคืนหนึ่งขณะนั่งภาวนาอยู่ พอจิตสงบเข้าที่แล้วก็นิมิตเห็นหลวงปู่บัวเดินอยู่ เราก็สงสัยว่าหลวงปู่มาทำไม ท่านก้มมือเรียกแล้วบอกว่า “ทูล! ทูล! มาที่นี่ จะพาไปคูอะไร” เราก็ลงจากกุฏิแล้วเดินตามท่านไป ไปเห็นห้วย มีไม้ไผ่ลำหนึ่ง ขนาดหนาเท่าท่อนแขน พอกำได้ ความยาวประมาณเจ็ดถึงแปดเมตร เอาไม้ไผ่ลำเดียวนั้นไปพาดไว้เฉยๆ ระหว่างสองฝั่ง ท่านบอกว่าจะพาข้ามฝั่งไป แล้วก็เดินข้ามห้วยไปบนไม้ไผ่ลำเดียวนั้นแหละ ไม้ไผ่ไม่กระตุกกระตักเลย พอท่านเดินผ่านไปแล้วก็ก้มมือเรียกอีก เราก็คิดว่าหลวงปู่ผ่านได้ เราก็ต้องผ่านได้ พอเราตั้งใจเหยียบไม้ไผ่ แทนที่มันจะอ่อนกลับแน่นปึกเลย ไม่โยกเยกไปมา เราก็เดินทรงตัวเหมือนกับการไต่เชือก เดินไปๆ พอเดินไปถึงฝั่งนั้น หลวงปู่บัว ก็บอกให้มองดูด้านล่าง เห็นผู้คนมหาศาลเป็นแสนๆ ไหลมาเป็นแพเลย เหมือนกับพวกอั้งอ่างพวกสัตว์ต่างๆ ที่ถูกน้ำไหลพัดมาในคลอง แต่นี่เป็นมนุษย์ทั้งนั้น มีทั้งตายและไม่ตาย คนตายก็ตายลอยขึ้นอืดมา คนที่ยังไม่ตายก็หาอะไรเกาะลอยมา คนบางกลุ่มอยากจะขึ้นฝั่งก็ร้อง “ช่วยด้วย! ช่วยด้วย!” เสียงระงมกันไปหมดเลย พยายามปีนขึ้นฝั่ง ก็เหมือนกับปีนหน้าผานั่นแหละ ปีนจะขึ้นให้ได้ แต่มันลื่นหมด เหมือนกับเขี่ยอยู่ในบ่อ มันพยายามปีนขึ้นฝั่งให้ได้ แต่ก็ไม่ได้ พยายามปีนขึ้นไปแล้วก็ไหลลงไปอีกนั่นแหละ ร้องห่มร้องไห้กันอยู่

โถ! ดูลิ นี่คือไหลตามกระแส คนมหาศาลไหลไปเป็นพวงเลย ปีนขึ้น ไหลลงๆ เหมือนกับอั้งอ่างอยู่ในอะไรก็ไม่รู้ ดูที่มาสิ คนเขามาจากไหน มองดูที่มานี่สุดสายตา เขามาจากไหนไม่รู้ มันยาวไกลเหลือเกิน ดูที่คนจะไปอีก ดูลิ มันยาวไกลขนาดไหน สุดสายตาเช่นเดียวกัน จะไปถึงตรงไหนไม่รู้ เราก็ดูอยู่นั้น ที่เรามองลงไปนั้นก็ลึกลับเหมือนกัน ประมาณแปดถึงสิบบเมตรได้ คนร้องเต็มไปหมด มีทุกข์กันหมด บางคนไม่ใช่ร้องธรรมดานะ ส่วนไอ้คนที่ไม่ได้ร้องนั้น บางทีชีจากศพไปร้องเพลงไปก็มี ร้องเพลงไปรำไป เหมือนกับตบมือให้ก็มี มีสารพัดรูปแบบ บางคนจะตายก็มี ร้องห่มร้องไห้ก็มี ตบมือก็มี ร้องเพลงก็มี เสียงกรียวกราวเต็มไปหมดในห้วยนั้น ลอยกันเป็นแพเป็นสายไป นี่ลักษณะ

เดียวกันกับนิมิตที่เห็นฝูงคนตรงหน้าทางเข้านิพพาน ที่เคยพูดให้ฟังแล้ว เพียงแต่นั้นอยู่บนบก น้อยู่น้ำ กิริยาการทำทุกอย่างไม่แตกต่างกัน

เมื่อจิตถอนออกมา เราก็นั่งเรียบเรียงอาการที่เกิดขึ้นทั้งหมด ก็เข้าใจว่า โลกอันนี้ตกอยู่ในขอบข่ายของกระแสตัณหา ตั้งคำว่า “นัตถิ ตัณหา สะมา นะที แม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มี” คือใจเราลอยตามตัณหาของตัวเอง ลอยตามกิเลส ลอยไปเรื่อยๆ ลอยไปตามความอยากของตัวเอง อยากอะไรก็ลอยตามสิ่งนั้นไป แต่ความสิ้นสุดของตัณหาไม่มี ไหลไปอย่างเดียว มันจะไปสิ้นสุดกันตรงไหน? สูดไม่เป็น ลงมหาสมุทรลงทะเลไปเลย นี่จะมีคนไหนที่จะทวนกระแสมาได้ เราพิจารณาว่าเราก็คนหนึ่งเหมือนกันที่ในอดีตก็เคยลอยกับเขามาอย่างนี้ ที่ว่า ลอยตามน้ำคืออะไร? คือใจเรายินดีในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ความพอใจยินดีกับสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ นี่คือตัณหา แปลว่าความอยาก หมายถึงน้ำ เราอยากในสิ่งใดก็เป็นตัณหาในสิ่งนั้นทั้งหมดทั่วโลก แต่ในชาตินี้เราภาวนาปฏิบัติ ดูสิว่าเราจะผ่านพ้นโลกไปได้ไหม ถ้าเราผ่านไม่ได้ในชาตินี้ ก็ต้องลอยตามกระแสต่อไป ใครจะลอยก็ลอยไปเถอะ แต่เราไม่ นี่เป็นอุบาย สอนใจตัวเองได้มากที่สุด ต้องพยายามใช้ปัญญาสอนใจตัวเองให้มากขึ้นๆ ใจเราก็จะลดละถอนปล่อยวางได้ นี่ได้เล่าประวัติในช่วงพรรษา ๓ ย่อยๆ ให้ฟัง

หัวใจคนอยู่กับความปรารถนา

หลวงพ่อบอกไว้แล้วให้คนได้อ่านได้สังเกต คำว่าตัณหาความอยากเป็นยังไง? นั่นคือตัวสมุทัย คือกามตัณหา ความอยากในกามคุณ ภวตัณหา ความอยากในภพ เราต้องการภพที่ดี “เกิดชาติหน้าขอให้เกิดในภพดีๆ เถอะนะ ขอให้รวยเถอะนะ” คือว่ายังต้องการภพอยู่ ปรารถนาไว้ว่า “เกิดชาติหน้าขอให้ร่ำรวย รูปสวย รวยทรัพย์ นั้บวชา มารยาท ชาติตระกูล ขออย่างนี้เถอะนะ” นี่คือหัวใจของคน

คนเราเกิดขึ้นมามีความปรารถนาว่าขอให้เกิดเป็นคนรูปสวย นี้อย่างหนึ่ง ทั้งผู้ชายทั้งผู้หญิง ผู้หญิงส่วนมากเป็นอย่างนี้ ได้รูปสวยก็พอใจแล้ว เรียกว่า พอจะชายได้ละกัน (หลวงพ่หั่วเราะ) รูปสวยเป็นตัวชายอันดับหนึ่งเลย

อันดับสองคือรวยทรัพย์ บางทีไม่สวยหรอก แต่รวยทรัพย์ เป็นคนร่ำรวย อันนี้ส่วนหนึ่ง ก็พอจะชายได้ละ

ต่อมาก็นับวิชา คือมีความรู้ดี มีความสามารถหลายๆ อย่าง ถึงจะไม่สวย แต่ก็พอจะชายได้อีก คือมีความรู้ดีนั่นเอง ไปไหนคนก็ยกย่องว่าทำอะไรเก่ง ทำงานเก่ง คือมีวิชาดี ความรู้ดี

ต่อไปก็มารยาท กิริยามารยาทเรียบร้อย ไปไหนมาไหนคนยอมรับ การพูดจาที่เรียบร้อย ถึงจะไม่สวย ไปไหนคนก็ยอมรับว่ามารยาทดี นี่ก็เป็น จุดเด่นอีกอันหนึ่ง พอจะชายได้อีก

ชาติตระกูล หมายถึงฐานะที่เกิด คือพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ว่าคนนี้เป็น คนที่ตระกูลสูงนะ มีตระกูลที่ดี ถ้าเห็นว่าคนนี้ตระกูลดี ตระกูลสูง มีชื่อเสียง ก็พอจะชายได้เช่นเดียวกัน นี่ชาติตระกูล คนที่มีฐานะ มีชื่อเสียงในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด หรือในประเทศนั้นๆ ถ้าคนมีฐานะสูงๆ ตีๆ ถึงชี้เหราก็ พอจะชายได้ (หลวงพ่หั่วเราะ)

นี่คนต้องการ “รูปสวย รวยทรัพย์ นับวิชา มารยาท ชาติตระกูล” นี่หัวใจ ของคนส่วนใหญ่ ทั้งผู้ชายผู้หญิง ลักษณะคนลอยตามกระแสโลกเป็นอย่างนี้

ภาวตัณหา แปลว่าความอยากในภพที่ต้องเกิด คือในภพข้างหน้า ปรารถนาว่าต้องการให้ดีกว่านี้ จะมีอะไรก็ขอให้ดีกว่านี้ จะได้ผิวได้เมื่อกี้ ขอให้ดีกว่านี้ ได้สวยๆ รวยๆ มารยาทดี ตระกูลสูง **นี่ความต้องการของ ผู้หญิงผู้ชายเหมือนกัน** กัน จึงมาเกาะมาหุ้มกันไว้ เหมือนเป็นแรงดูดกันเอง เป็นลักษณะความเห็นตรงกัน มันเลยพันกันเข้า มันยากที่จะแกะออกจาก กันได้ นี้อุปาทาน เป็นความยึดมั่นต่อกัน

เหมือนกับเรากินลาบกินอาหาร กำลังอร่อย หากมีใครมาดึงหูในขณะนั้น ก็ให้ขาดแต่หูนั้นแหละ (หลวงพ่หั่วเราะ) แต่ไม่ยอมก็แล้วกัน ถึงหูขาดก็

ไม่หยุดกิน กำลังอ่อยอยู่นี้ ใครจะมาดึงแขนก็ให้ขาดแต่แขนนั้นแหละ แต่กู
ไม่ไป นี่ความผูกพัน คืออุปาทานความยึดมั่น เราต้องแก้ไข คือเราต้องการ
ภาพที่ดี ไม่มีใครต้องการภาพที่ไม่ดี

ภวัตถุณา หมายถึงต้องการภาพที่ดีที่ชอบใจ วิภวัตถุณา หมายถึง
ไม่ต้องการภาพที่ไม่ดี มันตรงกันข้ามกัน คือมีความอยากเฉยๆ แต่จะเป็นไป
ตามความอยากหรือไม่? ไม่ ความอยากเป็นอย่างหนึ่ง แต่ความเป็นจริงเป็น
อีกอย่างหนึ่ง ถึงเราจะไม่ต้องการภาพที่ไม่ดีก็ตาม แต่จะพ้นเหนือกรรมได้ไหม?
ไม่เหนือกรรมหรอก กรรมมันจะชัတ်ทอดเอง ก็อยู่กันไปอย่างนั้น อยู่ๆ กันไป

ผิวเมื่อยอยู่ด้วยกันใหม่ๆ ก็อยู่ด้วยกันสบายสบาย มีความสุข แต่ต่อไป
กรรมมันจะเกิดขึ้น ผู้เป็นผิวเป็นอัมพาตขึ้นมา ผู้เป็นเมื่อยก็ต้องยอมรับกรรม
ตัวนั้น ถึงไม่อยากก็ต้องเอา หนีไม่ได้ นี่กรรมมันชัတ်ทอดกันอยู่ ถึงไม่อยากพบ
ก็ต้องเอา เราเกิดมามีรูปร่างกลางตัวแล้ว ถ้าเราแขนหัก ขาหัก หรือตาบอด
อะไรก็แล้วแต่ ถึงไม่ต้องการรูปร่างนี้ก็ต่อเอา นี่วิภวัตถุณา ไม่ต้องการภาพ
ที่ไม่ดี แต่ก็ต้องเอาเพราะเราเกิดมาแล้ว หรือเรามาเกิดในตระกูลต่ำอานาถา
หาขอทานกิน ก็ต้องยอมรับ คือเลือกไม่ได้ มันเกิดมาแล้ว กรรมตามสนองแล้ว
บางคนไปเกิดเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศที่เขาไม่ยอมรับ ถึงเราไม่ต้องการ
ก็ต้องยอมรับอีก จะว่ายังไงได้ วิภว คือภาพที่ไม่ต้องการ แต่เราก็ต้องยอมรับ
เพราะมันต้องเกิดมาเจออยู่ดี คือกรรมพาให้ไปเกิดแล้ว มันต้องเจอกันทุกคน

ธรรมะหมวดอิทธิบาท ๔ ให้เราเอามาพิจารณาแก่ใจตนเองให้ได้ ให้มี
ความจริงจังสักอย่าง ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา นี่หลักปัญญา ไม่ใช่หลักสมาธิ
พิจารณาให้มากขึ้นๆ

กินยาให้ถูกกับโรค

“อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ที่หลวงพ่อบอกเขียนให้ ส่วนแรกเป็นฝ่ายค้นหา
ฝ่ายสังขาร ส่วนที่สองเป็นฝ่ายปัญญาและนิโรธ เราต้องสร้างขึ้นมาเพื่อลบล้าง
กันให้ได้ หัวข้อเหล่านี้เป็นตัวอย่างเฉยๆ พอจิตเรามีความคิดขึ้นมาอย่างนี้

เราก็มองอีกจุดหนึ่งเพื่อแก้ไขกันทันที อย่าปล่อยให้ตัณหาทำงานอยู่ฝ่ายเดียว นี่เป็นเพียงตัวอย่าง จริงๆ มีมากกว่านี้ ความคิดของคนเรามันต่างคนต่างคิด ต่างปรุงต่างแต่ง เป็นฝ่ายของสังขาร ฝ่ายกิเลส **เดี๋ยวนี้เราสร้างเอาฝ่ายเดียว** เอาแต่ฝ่ายกิเลสตัณหา เอาแต่ความอยากอย่างเดียว มันเลยแพ้กิเลสตัวเอง มันต้องสร้างตัวนิโรธคือปัญญาไปหักมุมมัน คือหนามยอกต้องเอาหนามบ่ง

เหมือนกับเราเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ต้องหายาแก้ ไม่ใช่ว่ายิ่งป่วยยิ่งไปกิน ของแสดง ก็ยิ่งป่วยมากขึ้น นี่จะตายฟรีๆ ต้องหามาแก้กัน หากมันยิ่งปวดจะ ให้ปวดต่อไปได้อย่างไร ก็ต้องแก้ให้ได้ นี่ทุกข์ก็เหมือนกันต้องแก้ให้ได้ เราต้องหา วิธีแก้ให้เข็น ไม่อย่างนั้นเราก็โง่ต่อไปอีก ต้องฝึกปัญญาเป็นตัวแก้ ดังคำว่า “ปัญญาละ ปะริสุขะมติ ใจจะมีความบริสุทธิ์ได้เพราะปัญญา” คือเอามา แก้ให้ได้ ถ้าเราไม่มีตัวแก้ มันก็แพ้ตลอดไป เพราะความคิดทั้งหมดส่วนมาก มันเป็นความคิดของฝ่ายตัณหา ฝ่ายสังขาร และฝ่ายกิเลส สมมติขึ้นมามากลอก ตัวเอง นี่ขณะนี้เราหลงตัณหา หลงกิเลส หลงโลก มาหลายกัปหลายกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ เราจะหลงต่อไปในภพหน้าชาติหน้าอีกยาวนานเท่าไรก็ไม่รู้ มันต้องมากลับตัวใหม่ในตอนนี่ แก้ให้ทัน ขณะนี้มีครูบาอาจารย์อบรม สั่งสอนเตือนอยู่ ต้องรีบแก้ไข

เมื่อเข้าถึงมรรคก็จะเข้าถึงผลทันที

โยม: ถ้าเราอยากกลับมาเกิดเป็นคน ไม่อยากมาเกิดเป็นวัวเป็นควายเพราะ ไม่อยากทำงานหนัก จะต้องรักษาศีลอะไรไหมคะ?

หลวงปู่: รักษาศีล ๕ ดีที่สุด

โยม: รักษาศีล ๕ แล้วไม่ต้องเป็นวัวเป็นควายหรือคะ?

หลวงปู่: ไม่ต้องเป็น

โยม: อริยบุคคล ๘ มีอะไรบ้างคะ?

หลวงพ่: พระอริยบุคคลมี ๔ จำพวก คือ ๑) พระโสดาบัน ๒) พระสกิทาคามี ๓) พระอนาคามี ๔) พระอรหันต์

พระอริยบุคคลแบ่งย่อยเป็น ๘ ประเภท คือ ๑) โสดาปัตติมรรค ๒) โสดาปัตติผล ๓) สกิทาคามิมรรค ๔) สกิทาคามีผล ๕) อนาคามิมรรค ๖) อนาคามีผล ๗) อรหันตมรรค ๘) อรหันตผล

โยม: หมายความว่าอย่างไรคะ?

หลวงพ่: คือมรรคตัวนี้เป็นจุดก้าวที่จะไปสู่ผล แต่จริงๆ คำว่ามรรคตัวเดียว ไม่ใช่ว่าจะจบอยู่แค่นี้ เพราะมรรคกับผลนั้นมันใกล้กันนิดเดียว ถ้าคนเข้าถึงมรรคก็จะเข้าถึงผลทันที มรรคตัวนี้อยู่นานไม่ได้ เป็นก้าวสำคัญไปสู่ผลนั่นเอง เหมือนกับเรากินข้าวคำสุดท้ายเป็นมรรค อิ่มเป็นผล มันไม่นานก็อิ่มหาตัวอย่างเอาเอง สิ่งที่จะมาเป็นผลอย่างปัจจุบันทันด่วนหลังจากสร้างเหตุมีอะไรบ้าง ทางโลกมีมากมายก่ายกอง อย่างเมื่อวาน เรานั่งรถมายังหาทางเข้าไม่ได้ก็ยังวนอยู่ พอมาถึงปั๊บบ๊ ก็นี่ไงทางเส้นนี้เข้าวัด การรู้ทางเข้าวัดคือมรรค การถึงวัดคือผล นี้อรหันตมรรคกับอรหันตผลก็เหมือนกัน เข้าใจกันหรือเปล่า แปลให้ฟังแล้วนะ

สมาธิเป็นเพียงฐานของปัญญา

มีคนแปลหนังสือและตีความหมายในการปฏิบัติออกมาเยอะเกินไป คนก็เลยเกิดความสับสนว่าอะไรถูกอะไรผิด ส่วนมากในเมืองไทยก็ทำสมาธิด้วยกันทั้งนั้น ต้องการความสงบเท่านั้นเอง หนังสือบอกว่า “เมื่อสงบไปแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น ปัญญาจะไปละกิเลสนั่นกิเลสนี้ แล้วตัวเองจะนั่งเป็นพระอริยเจ้าฟรีๆ” นี่คนเรามันโง่ขนาดไหน พระก็สอนอย่างนี้ มันหนักเหมือนกันเวลาหลวงพ่ไปสอนคน จะมีคนสักกี่คนที่รู้ภาษาหลวงพ่ได้ในความหมายและเหตุผล มันเป็นไปได้ที่ไหนที่สอนกันอย่างนั้น หลวงพ่ศึกษาหมดแล้วในสมัยครั้งพุทธกาล

เป็นมายังไงๆ ก็รู้ว่าในสมัยครั้งพุทธกาลไม่มีลักษณะอย่างนี้ในการปฏิบัติ ไม่มีเลย แต่ในยุคนี้มีได้ยังไง ใครเป็นคนเขียนตำราที่ว่ามา หาเองก็แล้วกัน มันยาวนานเหลือเกิน คนที่เขียนขึ้นมาก็ตายแล้วหนิ มันแก้ไม่ได้ ไม่รับผิดชอบ ลูกหลานต่อมาไม่กล้าที่จะแก้ไขก็เอาตามนั้นต่อ นึกว่าคนโบราณพูดอะไร ออกมาก็เป็นจริงไปทั้งหมด ก็เอาตามนั้นต่อไปอีก นี่คืออยู่ในกลุ่มกาลามชน มันผิดพลาดกันทั่วประเทศเลย

คำสอนเดิมของพระพุทธเจ้าก็มี ทำไม่ไม่เอา อย่างในพระสูตร หลวงพ่อ อ่านดูแล้ว ผู้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ในสมัยครั้งพุทธกาล จะเป็นฆราวาส ก็ดี เป็นพระก็ดี ทุกเรื่องนั้นจะเริ่มจากปัญญาด้วยกันทั้งนั้นเลย แต่เดี๋ยวนี้ ทำไมมาเริ่มด้วยสมาธิ มันขัดกับคำสอนพระพุทธเจ้าพอสมควร หรือหนังสือ เล่มเดียวกันขัดกันเอง ของจริงที่พระพุทธเจ้าสอนไว้มีอยู่มากมายมหาศาล ในพระสูตรไปดูเถอะ แต่ทำไมไม่เอาของจริงมาเผยแพร่กัน มาสอนกันใน ยุคนี้สมัยนี้ ทำไมไปคว้าเอาน้ำเหลว ไปเอาของลัทธิฤษีมาสอนกัน ส่วนมาก ทำกันทุกวันๆ นี่มันเป็นสมาธินะ มันเป็นวิธีของฤษีเขา ตัวเองทำแบบฤษี แต่ต้องการผลให้เกิดขึ้นแบบพระพุทธเจ้า มันเป็นไปได้ ทำอย่างหนึ่ง แต่หวังผลอีกอย่างหนึ่งได้ยังไง นี่คนเราไม่คิดกัน การศึกษาก็ศึกษามาก ประโยค ๙ ก็มีเยอะในเมืองไทยเรา คนเป็นมหาในเมืองไทยเราก็ไม่ใช่น้อยนะ หลายหมื่นองค์ก็แล้วกัน มีองค์ไหนสักองค์คิดอย่างนี้ไหม? ไม่คิด ไม่เข้าใจ เช่นเดียวกัน เอาตามที่หนังสือว่า นี่คือปัญญาไม่มี มีแต่ความรู้ คือตีปัญหา ในธรรมะไม่แตก ก็เลยไม่เข้าใจว่าอะไรเป็นอะไร เพียงรู้ตามตำรามาก็เอา ตามนั้นเฉยๆ นี่คือไม่มีปัญญา มีแต่ความรู้ คำสอนของพระพุทธเจ้ามีอยู่เต็มตู้ ก็ไม่ได้เอามาคิด ในสมัยครั้งพุทธกาลมีอย่างนี้ไหม? ไม่มีเลย คนจะเป็นร้อยคน พันคน หมื่นคน หรือแสนคน จะไปหาพระพุทธเจ้าก็ดี หรือพระอรหันต์ก็ดี จะสอนเรื่องปัญญาก่อนทั้งนั้น ไม่มีคำว่าสมาธิ ไม่ใช่ “อ้าว! เธอทั้งหลาย มารวมตัวกันแล้ว มาทำสมาธิให้เกิดปัญญา” ไม่มีสอนกันอย่างนี้ในสมัยครั้ง พุทธกาล ถ้าสอนใครหามาสิ มันไม่มีเลย

หลวงพ่อบอกว่าตำราพระไตรปิฎกมาหมด รู้ว่าพวกฆราวาสในสมัย
ครั้งพระพุทธกาลเขาเป็นพระอรหันต์ได้ด้วยวิธีใด หลวงพ่อไม่ได้ส่งเสริมให้
คนทำสมาธิมากเกินไป คือให้ทำ แต่ให้ทำเพื่อเป็นฐานของปัญญาเท่านั้นเอง
เมื่อทำไปแล้ว เขากำลังของสมาธิที่มีอยู่นี้ไปบวกกับปัญญาให้ได้ ปัญญาเรา
ก็ต้องสร้างขึ้นมามีรูปแบบหนึ่ง ทำสมาธิไปมันจะไปบวกกันเอง มันไม่ยาก
จะสอนทำสมาธิอย่างเดียวเพื่อให้ปัญญามันเกิด นี่มันไม่ได้ ถ้าเป็นได้แบบนี้
ทำไมปัญญาจึงไม่เกิดขึ้นกับพระพุทธองค์สมัยที่บวชใหม่ๆ แล้วนั่งสมาธิอยู่
เขาคิดหรือเปล่า? ไม่คิด คนมีการศึกษา มีความรู้ดีพอสมควร น่าจะคิดได้
ถ้าปัญญาเกิดจากสมาธิจริง สมัยพระพุทธเจ้าทำสมาธิอยู่กับตาบสอจารย์
ทั้งสองอยู่ห้าปีกว่าๆ ทำไมปัญญาไม่เกิดขึ้น น่าจะคิดได้เรื่องนี้ ในสมัยนี้จะ
ว่าปัญญาเกิดขึ้นจากสมาธิสงบได้ยังไง ยิ่งไงก็แล้วแต่ หลวงพ่อจะสอนไป
เรื่อยๆ ก็แล้วกัน ชีวิตเรามีอยู่แค่นี้เดียว สอนให้มันเต็มที่ก็แล้วกัน อะไรจะ
เกิดก็ให้มันเกิด

โยมเล่าตัวอย่างอุบายธรรม

หลวงพ่อ: อุบายธรรมที่โยมพูดมาเมื่อกี้ มันเทียบทางโลก แล้วถ้าเทียบทางธรรม
จะเทียบยังไง?

โยม: สมมติต้นไม้ก็คือโลกที่คนเรามาเกิด และทุกคนก็ต้องจากไปโดยที่ไม่ได้
เอาอะไรไปเลย แต่นกที่มันตีที่มันแย่งกัน ทั้งๆ ที่ผลไม้มันเต็มต้นอยู่ มันก็กลัว
ว่ามันจะไม่พอ มันก็ตีกัน ก็เหมือนกับคนบางพวกกำลังตีกัน แย่งสมบัติกัน
จะเป็นจะตาย แต่ว่าเอาอะไรไปไม่ได้ ทุกคนต้องทิ้งไว้หมด และความอยาก
ความหิวก็เหมือนกับตัณหาที่จะพาเรากลับมายังต้นไม้นี้อีก เดี่ยวหิวแล้วก็
จะต้องมาอีก แล้วก็มาอีก แล้วก็ตีกัน ทั้งๆ ที่ของมันเต็มต้น แต่ก็กลัวว่าจะ
ไม่พออย่างนี้เจ้าคะ

หลวงพ่อ: ใช้ได้ๆ คิดเรื่องใหม่อีก อย่าเอาเรื่องเดียว

โยม: อีกเรื่องหนึ่ง ที่แรกคิดว่าสามิติดเรา แต่พอคิดไปจริงๆ แล้ว คิดทั้งสองทาง ไม่ใช่ว่าเขาติดเรา เราติดเขาต่างหาก อยากไปก็ไปไม่ได้ พอมองย้อนกลับไป ที่แท้เพราะอะไร? เพราะเรากลัวว่าไปแล้วจะไปไม่รอด เราห่วงตัวเรา ถ้าเราไปไม่รอดและกลับมา แล้วเขามีภรรยาใหม่ สมบัติก็หมด เราจะทำยังไง คิดแล้วว่าเราไม่ได้ห่วงเขา หลวงพ่อให้คิดกลับกันซะใหม่คะ คิดเป็นเหตุกับผล อู๋ยตาย มันตัวเรานี่เองที่ไปไม่ได้ แล้วทำให้เขาอารมณ์เสียเจ้าคะ คือเราอารมณ์เสีย เราอยากจะไปแต่ไปไม่รอด เราหาวิธีที่จะไปแต่ไม่รู้ว่าจะทำยังไง เราก็เลยเครียด และก็ทำให้เขาเครียดด้วย ที่แรกนี่กว่าเราห่วงเขา จริงๆ เราห่วงตัวเราเอง

หลวงพ่อ: ใช่ได้ สิ่งที่เราสร้างให้ตัวเองมาแต่ก่อน สร้างตัวสมุทัยสร้างอะไรบ้าง แนวความคิดทั้งหมดก็เป็นตัวสมุทัย เป็นตัณหา มันมีมาก แต่เราลืมตัวไปซะ ที่ผ่านมาเราไม่ได้คิดไว้เลย ก็เริ่มใหม่ พิจารณาว่าความคิดที่ผ่านมามันเป็นตัวตัณหา ตัวสมุทัย ตัวสังขารการปรุงแต่งต่างๆ เราต้องตั้งหลักไว้ ต้องหาวิธีกลับความคิดให้ได้ อย่าหลงไปอย่างเดียว อย่าคิดเพลินไปอย่างเดียว อย่าหลงตามตัณหากิเลสสังขารไปอย่างเดียว เหมือนกับว่าเมื่อรถเราวิ่ง

เข้าวันเวย์ ก็ให้รู้ว่าเราหลงเข้าวันเวย์แล้ว จากนั้นไปให้หาทางกลับรถ ถ้าเข้าวันเวย์ไม่รู้ตัวก็ตายละทีนี้ ไปเรื่อยๆ ไปโน่น ลงทะเลไปเลย ขาดีหน้าค้อยว่ากัน นี่การภาวนาก็เหมือนกัน หากในความคิดเห็นของเราเข้าทางวันเวย์ (คิดไปตามกิเลสสังขาร) ก็ไปไม่ได้เหมือนกัน ต้องหาที่กลับ

โยม: อย่างเวลาเดินนี้เจ้าคะ ไม่ได้คิดจินตนาการอย่างที่หลวงพ่อบอก มันจะผุดขึ้นมาเองเลย อย่างนี้ใช้ได้หรือไม่คะ?

หลวงพ่: ที่ผุดขึ้นมาเองมันเอาแน่ไม่ได้ มันเป็นตัวหนาหลงก็ได้ ลูกก็ได้ ผิดก็ได้เหมือนกัน เอาแน่ไม่ได้ ไม่เหมือนกับสิ่งที่เรานึกคิดขึ้นเอง คืออย่าคอยให้มันเกิดขึ้นเอง แต่ให้เราตั้งขึ้นเอง สร้างขึ้นเอง ของจริงทุกอย่างเป็นอย่างนั้น ถ้าให้ผุดขึ้นเอง อันนั้นมันเสี่ยง ส่วนมากจะผิดมากกว่าถูกหรือไม่ถูกเลยก็ได้ มันผุดขึ้นมา ลูกมีไหม? มี แต่น้อยมากจะถูก มันส่วนมากจะผิด

ความโลภมันอยู่ที่ใจอยาก

โยม: ถ้าคิดอย่างหลวงพ่ จิตมันจะสลดใช่ไหมคะ? มันจะไม่อยากกอบโกย ไม่อยากจะอะไร

หลวงพ่: นั่นแหละ มันเกิดสลดสังเวชใจ เรื่องกอบโกย เอาแต่พอดี อย่าให้มันมากเกินไป **นี่ลักษณะความโลภ เขาไม่นับว่าของน้อยของมาก มันอยู่ที่ใจ คือการอยากเอาต่างหาก** แยกให้เป็น ความโลภอยู่ที่ใจ ไม่ใช่อยู่ที่ของมากของน้อยนะ ถ้าใจมีความโลภ เงินหนึ่งบาทก็โลภ ถ้าใจไม่มีความโลภ ได้เงินมาร้อยล้านก็ไม่เรียกว่าโลภ รู้จักพอดี การได้เงินมามากๆ มันเกิดมาเป็นผลพลอยได้ ก็เอาไปสิ ความโลภอยู่ที่ใจ ไม่ใช่อยู่ที่ของ

ตัวอย่างเราทำบ้านจัดสรร ได้เงินมาร้อยล้านเหรียญสหรัฐ ก็เอามาสิ ไม่ได้โลภหนี วันต่อไปมันได้มาสามร้อยล้าน ไม่ได้โลภหนี ก็เอานั่นแหละ ไม่ใช่โลภ เราไม่เข้าใจความโลภ เต็มวันเราเข้าใจว่าความโลภขึ้นอยู่กับการเอาของมากๆ นี่ไม่ใช่ คนละเรื่องกันเลย ที่เขาว่า “อย่าเอามากไปนะ มันจะโลภ”

ไม่ใช่อย่างนั้น มันอยู่ที่ใจ คนเราไม่เข้าใจเรื่องการปฏิบัติ การเอาของมาก แสดงว่าโลภมาก ไม่ใช่ ไม่ถูก

โยม: ถ้านำขึ้นให้รีบตกใจไหมคะ?

หลวงพ่: มันอยู่ที่ใจ ถ้าใจโลภ เงินหนึ่งเหรียญก็โลภได้

โยม: ถ้าเอามาก จะได้มาทำบุญ ก็ยิ่งดีใช่ไหมเจ้าคะ?

หลวงพ่: นี่ทางออก ก็เหมือนฆ่าสัตว์ทำบุญนั้นแหละ การฆ่าสัตว์จะกลายมาเป็น การทำบุญได้ยังไง ไปฆ่าสัตว์แต่เอามาทำบุญไม่ก็ส่วน อย่างวัวตัวหนึ่ง ฆ่าวัวเพื่อทำบุญ เอาไปทำบุญก็ก็โล นอกนั้นที่เหลือเอาไปทำอะไร นี่หลักเดียวกัน คือหาทางออก หาทางแก้ตัว เหมือนกับได้เงินมาหมื่นเหรียญ แล้วทำบุญจริงๆ ก็เหรียญ สองเหรียญ สิบเหรียญ ร้อยเหรียญ แค่นั้นทำไปทำไม ทางแก้ตัวเฉยๆ มันรู้ทันกัน (หลวงพ่หัวเราะ) นี่ก็เลสมันหลอกให้เราหลงได้

การอยู่ร่วมกันเป็นเพียงสมมติ

โยม: เคยได้ยินหลวงพ่เทศน์ว่า คนเราหลงนึกว่าความรักคือความสุข มีชีวิตที่ดี มีสามีที่ดี จึงมีความสุขตรงนั้น แต่หลวงพ่บอกว่า จริงๆ แล้วหารู้ไม่ว่า ในความสุขนั้นมีความสุขทุกข์หมั่นดื้อซ่อนอยู่ เพราะหากคนหนึ่งตายไป ตัวเราจะร้องไห้ร้องให้เสียใจมากมายขนาดไหน หลังจากโยมฟัง ก็คิดถึงกลับเข้ามาหาชีวิตตัวเอง ชีวิตนี้อยู่ที่อเมริกาขายี่สิบปีก็ผูกพันกับสามีมาก ก็มีกันแค่สองคน ไม่มีใคร พอเริ่มหันกลับมามองหน้าเขาและคิดว่าพรุ่งนี้จะไม่มีเขา แค่นั้นมันก็รู้สึกหัวใจมันทนไม่ได้ เลยเริ่มที่จะต้องฝึกตัวเองและคิดว่าถ้าไม่มีเขาในวันพรุ่งนี้แล้วตัวเองจะทำยังไง คราวนี้บางวันคิดแล้วใจมันเย็น บางวันคิดแล้วใจมันก็ยังสั่น ไม่ทราบว่าหลวงพ่มีวิธีอะไรพอจะแนะนำได้?

หลวงพ่: ไม่มีอะไร ไปดูหมาก็แล้วกัน ไปกราบหมา มันไม่มีผิวมันก็ยังมีชีวิตอยู่ได้ “ทำไม้มึงแก่แก่! ทำไม้มึงไม่แก่เหมือนมึง!” นี่ทำไม้อะไรร้องไห้?

คือไม่รู้จักของจริง ของจริงมันมีอยู่ คือการพลัดพรากมันมีอยู่ แต่เราไม่ยอมรับ ต้องฝึก การคิดว่าอยู่ร่วมกันนั้นเป็นการคิดไปตามสังขาร นี่คือผัวกู เมียกู ลูกกู คิดไปตามสังขารทั้งหมด ให้คิดในมุมกลับว่าจำเป็นต้องพลัดพรากจากกันไป ต้องฝึกใจตัวเองเอาไว้ พิจารณาว่าการอยู่ร่วมกับสามีเป็นสมมติยังไง คำว่าผัวเมียมันเป็นสมมติ เหมือนกับเอาหญิงคนหนึ่ง ชายคนหนึ่ง มาผูกคอใส่กัน แล้วบอกว่าเธอสองคนเป็นผัวเมียกัน มันหลงสมมติได้ยังไงเล่า คนเรา ปัญญาไม่มี จึงหลงสิ่งสมมติ

เมื่ออยู่ด้วยกันแล้ว เราจะทำตัวเป็นเมียเขาให้ดีที่สุดในภริยาเท่านั้นเอง ต้องรู้จักธรรมชาติ ต้องทำหน้าที่เป็นเมียเขาให้ดีที่สุด เป็นเมียเขาต้องทำยังไง? ก็ทำตามหน้าที่ นี่เป็นภริยาในการทำ อีกตัวหนึ่งคืออกิริยา เรื่องส่วนตัว ส่วนตัว เราเป็นเมียคนไม่เป็น ไม่ใช่เมียคน ไม่ใช่ตนด้วย ไม่ต้องเมียเขานะ เพราะตนก็ไม่มีตัวเข้าไป ตัวอกิริยามันมีไม่เป็น ต้องเข้าใจว่าตัวภริยาที่มีอยู่เป็นสมมติ ต้องทำตามหน้าที่ ลึกๆ ภายในใจต้องฝึกใจของเราให้ได้ก่อน นี่เราฝึกตัวเอง ไม่เป็นจึงเป็นอย่างนี้ เราไปมอบกายถวายใจให้เขาทั้งหมดแล้ว ถวายไปทำไมเล่า ใจเราต่างหาก เรากี่เราลี เขาก็เขาลี ต้องแยกให้เป็น เวลาเราตาย เขาช่วยเราได้ไหม? ก็ไม่ได้อีก เรากี่เรา เขาก็เขาลี ต้องมีปัญหาแยกให้เป็น

โยม: หลวงพ่อเจ้าคะ คิดอย่างนี้ เตียวลูกศิษย์หลวงพ่อก็มาบวชกันหมดนะสิ
หลวงพ่อ: ไม่ให้บวชหรอก แค่นี้เข้ามาเข้าวัดก็ยากเหลือเพื่อแล้ว หลวงพ่อไม่ให้บวช

โยม: ถ้าจิตเราทราบแล้วว่าเราอยากจะได้ตามทางที่ถูก คือทางนิพพาน แต่เราก็อยอมรับกับตัวเราเองว่ายังมีกิเลสมากมาย จึงพยายามจะค่อยๆ ลดละ ความผูกพันต่างๆ ที่จะเป็นอย่างเหนียวติดเรากลับมาอีก จุดนั้นที่เราเห็นแล้ว หลวงพ่อมีตรงไหนที่พอแนะนำให้เราพิจารณาเพื่อให้ตัดความผูกพันตรงนั้น ได้มากขึ้นคะ?

หลวงพ่อ: อันนั้นให้เราหาเองก็แล้วกัน ตัวใครตัวมัน ตรงไหนที่เราติดติดกับเขาอยู่ หลวงพ่อไม่ใช่เมียเขาหนิ เราเป็นเมียเขา เรารู้ของเราเองว่ามันติดติดกัน

จุดไหน หลวงพ่อไม่ได้เป็นผ้าใครเมียใครทั้งสิ้น ของใครของมัน เราเป็นเมียเขา เรากับเขาดึงดูดกันยังไงเราต้องรู้ตัวเราเองสิ

โยม: คือการอยู่ร่วมกัน มันไม่ใช่สามีภรรยาเพียงอย่างเดียว มันเป็นทั้งพ่อ ทั้งพี่ ทั้งเพื่อน

หลวงพ่อ: นั่นแหละ อะไรก็แล้วแต่ เราจะรู้ของเราเอง ผู้อื่นรู้ให้เราไม่ได้เลย คำว่า “อิตตahi อิตตะโน นาโถ” ต้องตีความหมายให้เข้าใจ ให้เรารู้ว่าเราจะพึ่งตนเองได้ยังไง ผู้อื่นไม่มีทางหрок การพึ่งตนได้ต้องมีปัญญาเท่านั้น มีปัญญาแก้ปัญหาตัวเองให้เป็น จะให้ผู้อื่นแก้ให้มันไม่มีทาง ถึงวันนั้นเราต้องพึ่งเราเองทั้งนั้น จะไปพึ่งผู้อื่นให้เขาแก้ให้มันยาก แก้ไม่ตกหрок ของใครของมัน เราสร้างปัญหาเอง เราก็ต้องแก้เอง เรียกว่าหนามยอกเอาหนามบ่ง ใครจะมาบ่งให้เรา เราบ่งเองสิ คำสอนของพระพุทธเจ้า “ตนเตือนตนด้วยตนเอง” นี่ชัดเจนมากเลย ทุกอย่างเราต้องเตือนตนเอง แก้ปัญหาของตัวเองทั้งหมด จุดไหนที่เราต้องแก้ไขก็แก้ไข หาที่แก้ให้ได้ เราเป็นคนผูกตัวเอง เราเกิดกับโลกอันนี้มาหลายภพ ที่ผ่านมาใครผูกเราอยู่? เราผูกตัวเองทั้งนั้น เมื่อเราผูกเอง ทำไมจึงไปไว้วายให้ผู้อื่นมาแก้ให้เรา ต้องแก้เองทั้งหมด นี่เป็นคนโง่หรือคนฉลาดกันแน่ การคิดผูกตัวเองคิดเป็น การคิดแก้ทำไม่คิดไม่เป็นคนเรา การคิดผูกตนเองคือการคิดไปตามสังขารการปรุงแต่ง คิดเป็นทั้งวันทั้งคืน ชำนาญด้วย แต่คิดแก้ตัวเองมันคิดไม่เป็น อันนี้โง่หรือฉลาด มันต้องฝึกการแก้ตัวเองให้เป็นสิ ก็เหมือน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ที่หลวงพ่อบันทึกไว้ ส่วนที่สองคือการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่วนแรกคือการคิดผูกตนเอง ส่วนนี้ไม่ต้องสอน พวกเราชำนาญกันอยู่แล้ว เลยต้องมาฝึกการคิดแก้ปัญหาตัวเอง นี่หลวงพ่อบอกเพียงยกตัวอย่าง ของจริงมีมากกว่านี้ ทุกคนมีวิธีผูกตนเองมากกว่านี้

ส่วนแรกคือการคิดของฝ่ายสมุทัย คือตัณหา สังขาร คือหลอกตัวเองให้หลง ส่วนที่สองคือการคิดกลับหักมุมเพื่อให้เป็นวิปัสสนา นิโรธ ดับทุกข์ ตัวสำคัญคือความคิดหักมุม ต้องฝึกคิดให้ดี เมื่อความคิดฝ่ายสังขารเกิด

ขึ้นมา ก็ให้เอาความคิดฝ่ายนิโรธหักล้างกันให้ได้ทันที หักมุมกันให้ได้ ไม่ใช่คิดว่า นี่ผัวกู เมียกู ลูกกู รักกันไปนั่น คนเรามันหลงกันมากมายอะไร ขนาดนั้น เรามาแก้ความหลงของตัวเองสิ นี่การภาวนาปฏิบัติ เราหลงจุดไหนมาแก้จุดนั้น เรียกว่า “ตนเตือนตน” เตือนจุดที่มันหลงนั้นแหละ เราหลงผัวก็ต้องแก้ที่เรายังไง? คือคิดว่า แต่ก่อนผู้ชายคนนี้นะ ผู้ชายคนที่เป็นผัวเรา ที่เรารักนี่แหละ ถ้าไม่ได้มีพ่อแม่ปู่ยามามัดมือเรากับเขาให้เป็นผัวเมียกัน ต่างคนต่างอยู่ธรรมดาๆ จะเกิดอะไรขึ้นกับเขาไหม? ไม่เกิด ถึงเขาจะตายไป ก็ตายไปธรรมดานั่นแหละ ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เพราะเราไม่ได้เป็นเมียเขาหนี เราเป็นเมียเขาโดยสมมติเฉยๆ จะไปหลงทำไม ต้องคิดว่าหากเราไม่ได้แต่งงานกับเขา เขาตายไปเราก็จะเฉยๆ คือเดี๋ยวนี้เราหลงสมมติ ปัญญาที่ไม่มี ถ้าเรามีปัญญาแก้ มันง่าย มันวางได้ทันที “โอ๊ย! กูหลงโลกอันนี้” คนเราคิดผูกนี้ผูกเป็น แต่คิดแก้กลับแก้ไม่เป็น

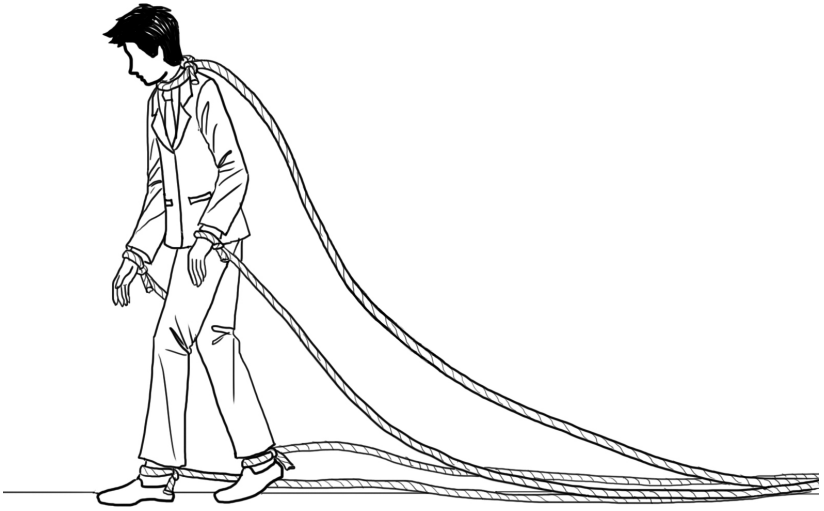
สมมติว่าเราเห็นชายหญิงคู่หนึ่งเดินผ่านมา เขาเอาเชือกผูกแขนผูกขาเดินด้วยกัน นี่เราจะคิดว่าอย่างไร ดีหรือบ้า? (หลงพ่อหัวเราะ) บ้าไปแล้วๆ เอาเชือกผูกแขนขา บ้าไปแล้ว ดังคำปริศนาธรรมว่า

“ปุตุโต คีเว บุตรบ่วงหนึ่งเกี่ยวพันคอ
ระนัง ปาเท ทรัพย์ผูกบาทาคลอห่วงไว้
ภะริยา หัตถเถ ภรรยาเยี่ยงบ่วงปอ รึงรัด มีอนา
สามบ่วงใครแก้ได้ จึงพ้นสงสาร”

นี่ใครแก้ให้ใคร? เราผูกไว้เอง พระรู้งพระรัง บ้าหรือเปล่า

โยม: ความกตัญญูเป็นสมมติด้วยไหมคะ?

หลวงพ่: ความกตัญญูนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของสมมติโลก แต่เป็นในทางที่ดี เป็นธรรมได้ แต่สิ่งทั้งหมดต้องรู้จักคำว่าอุเบกขา พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ธรรมสี่ข้อนี้มันจะมีข้อหนึ่งเป็นตัวเผด็จการ เป็นตัว

หักล้างกัน คืออุเบกขา ต้องฝึกให้ดี ให้ชำนาญ เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นรุนแรงมันจะแก้ไขได้ อุเบกขาตัวนี้ ไม่ใช่เรามีความรักขึ้นมาแล้วก็รักอยู่อย่างนั้น ผัวกูก็ผัวกูอยู่อย่างนั้น อุเบกขาไม่มีเลยสักชนิดหนึ่ง ไม่มีก็หลงอยู่อย่างนั้น อุเบกขาเป็นตัวหักมุม พยายามวางให้ได้ คนหลงก็ว่าผัวกูๆ อยู่อย่างนั้น คืออย่างนั้น คืออย่างนี้ รักกันอยู่อย่างนั้น พอมีอะไรเกิดขึ้นก็สงสารผัวกูๆ สงสารเกินขอบเขต มันก็ถูกอยู่ แต่มันเป็นทุกขใจ อุเบกขามีอยู่ทำไมไม่นำมาใช้งานเล่า มันต้องรู้จัก คนเราต้องฉลาด ถ้าเรามีปัญญา มันง่ายนิดเดียว มันคิดหักมุมกันทันที

คนคิดถึงกันไม่ใช่ว่าจะคิดถึงกันตลอดไป ตัวอย่างง่ายๆ ดูอย่างโยมคนที่นั่งอยู่นั้น ปีที่แล้วหลงพ่อกา เขาน้ำตาไหลซึมอยู่นั้น น้ำตาไหลทุกวัน เพราะคิดว่าผัวกูนั้นแหละ เดี๋ยวนี้ไหลหรือเปล่า ไปถามเขาสิ เขาหยุดไหลแล้ว แสดงว่าคิดได้แล้ว เรามันยังไม่ได้ มันยังหลงอยู่

โยม: โยมกำลังหาวิธี อย่างบางทีตื่นขึ้นมาตอนดึกก็พยายามมองเขาว่า นี่ยังมีลมหายใจเข้าออก ถ้าลมหายใจหยุดตรงนี้ เขาก็คือศพอยู่ตรงนี้นี่เอง พยายามจะหาวิธีคอยทำให้วางจากตรงนั้นได้ แต่หลายๆ วิธี ก็ยังไม่ค่อยคล่องค่ะ

หลวงพ่: วิธีนั้นไม่สำคัญ จริงๆ คือการทำใจ ถ้าทำใจเป็น นิดเดียวก็มี ความหมาย วิธีไม่ต้องมากมาย มันสำคัญคือการทำใจอย่างเดียว ถ้าทำใจไม่ได้นะ วิธีสักร้อยอย่างพันอย่างก็ไม่มี ความหมายอะไรเลย

แม้คนจะรู้จักวิธีดีก็ตาม เหมือนกับรู้จักทั้งหมดว่า นี่ก็เป็นอาหาร นั่นก็เป็นอาหาร ร้อยอย่างพันอย่าง รู้จักหมดทุกอย่างเลย แต่หากเราไม่รู้วิธีทำกิน ความรู้ทั้งหมดนั้นไม่มีความหมายอะไรเลย วิธีทำกินนั้นมีหลายอย่างหลายวิธี เราไม่จำเป็นต้องรู้ทั้งหมด ขอให้รู้เพียงอย่างเดียวก็ทำกินได้ จึงจะมีความหมาย มีประโยชน์ นั่นคือถึงจะรู้ทุกอย่างหลายวิธีก็รู้ไปเถอะ ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่มี ความหมายอะไรเลย สำคัญคือการทำใจอย่างเดียว

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

ตัวอย่างหลวงพ่เองมีนิสัยปฏิบัติเพื่อทั้งส่วนตัวและเพื่อส่วนรวม คือต้องสั่งสอนประชาชน จึงต้องเป็นดั่งแม่ น้ำมหาสมุทร เป็นคนพิสดาร กว้างขวางรอบรู้ สำหรับพวกเราผู้ปฏิบัติเพียงเพื่อตัวเองอย่างเดียว ไม่ต้องเอา มากหรืออกแค่เอาตัวรอดก็พอแล้ว ไม่ต้องเอาแบบหลวงพ่หรืออก เพราะหลวงพ่ต้องสอนประชาชนส่วนรวม จึงตีกรอบอุบายให้กว้างขวางไว้ พุดง่าย ๆ ว่า เหมือนกับกระทรวงหนึ่ง ต้องรู้จักทุกหน่วยงานในกระทรวงนั้น ใครถามปุ๊บ ตอบได้ทันที หรือเป็นนายกรัฐมนตรีน ใครถามกระทรวงไหน รู้จักเรื่องกระทรวงนั้น พวกเราเป็นเพียงสมาชิกผู้แทนฯ ธรรมดาๆ หลวงพ่เป็นผู้สอนคนจึงต้องเตรียมพร้อมทุกอย่าง พวกเราขอให้รู้ธรรมดาๆ ไม่ต้องเอา มากหรืออก แค่รู้แล้วรอดพ้นไป ได้ก็พอ เอาตัวรอดเป็นยอดคนก็แล้วกัน ยิ่งตั้งฐานมากเกินไป แต่ปัญญาเราไม่ถึงก็เสียหายหมด ทำอะไรก็ไม่ได้ วางกรอบกว้างเกินไป ปัญญาหยั่งไม่ถึง ความสามารถหยั่งไม่ถึง ก็เสียหายหมด ทำอะไรไม่ได้เลย

เหมือนกับปลาที่เราเอามาตากแดด แต่เอาเกลือนิดเดียวไปใส่ มันก็จะเน่าหมด มันไม่สมดุลกัน เกลือเอาไวใส่ปลาไม่ให้เน่า หรือว่าปลา เต็มหนึ่งคันรถ แต่มีน้ำแข็งเพียงก้อนเดียวไปใส่ มันอยู่ได้ไหมเล่า? มันไม่ได้ นั่นคือเราวางกรอบกว้างเกินไป แต่ปัญญาเรานิดเดียวเอง ก็เลยเอาไปใช้ไม่ได้ มันต้องให้สมดุลกัน

เหมือนกับทำแกงหม้อใหญ่ แต่ใช้น้ำปลาเพียงหยดเดียว มันจะไปอร่อย ได้ยังไง ต้องดูกำลังเราด้วย คิดอะไรมากไป แต่ปัญญาหยั่งไม่ถึง คิดมากก็เสีย ไปเฉยๆ ไม่มีประโยชน์อะไร

คำว่าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม หมายถึงอะไร? อุบายธรรมะ มีแค่ไหนก็พิจารณาให้แยบคายแค่นั้นก็พอ ดีที่สุด ไม่ใช่ว่ามีอุบายธรรมะ มากมายมหาศาล แต่ปัญญาแยบคายไม่มีเลย นี่ก็เสียหายหมดเลย

เหมือนกับแกงหม้อใหญ่ๆ เวลาจะเอามากินแล้วใส่น้ำปลาหยดเดียว มันจะอร่อยได้อย่างไร จะให้หมา หมาก็ไม่กินนั่นแหละ (หลวงพ่อดำ) จะเอาอย่างหลวงพ่อดำไม่ได้นะ หลวงพ่อดำเป็นผู้สอนคนทั่วไป คนในโลกจะถามหลวงพ่อดำนี้ตอบได้ทั้งหมดทุกคน นี่ของส่วนตัวหลวงพ่อดำ ปัญญา มันจึงต้อง มากไว้ก่อน หลวงพ่อดำสมบูรณ์แบบนะ ไม่ใช่ธรรมดา คำสอนของพระพุทธเจ้า มีเหตุผลทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถถามได้ทุกชั้นตอน คือว่าสมบูรณ์แบบ ถึงเป็น แกงหม้อใหญ่ก็อร่อยทั้งหม้อนั่นแหละ คือทำเพื่อประชาชน

โยม: ตัวอย่างตอนผมพบหลวงพ่อดำก่อน ผมก็ทำสมาธิ ผมก็หวังจะเป็น พระอรหันต์ แต่หลังจากที่มาเจอหลวงพ่อดำและเข้าใจธรรมะหลวงพ่อดำ เราก็ ลดฐานะตัวเองลง ตอนนี้อย่างไรแล้วก็สบายใจ ยิ้มได้ตลอด

หลวงพ่อดำ: แต่ก่อนเรามักใหญ่ใฝ่สูงเกินไป มักใหญ่ใฝ่สูงผิดทางด้วยเข้าไปนะ ในการภาวนานี้เป็นลักษณะตัวใครตัวมัน คือแนะนำแนวทางให้ ใครจะเอาไป ได้แค่ไหนก็ตัวใครตัวมัน

เมื่อแพ้ความอยาก ก็ต้องปล่อยให้เจ็บเอง

โยม: หลวงพ่อคะ มีคนฝากถามปัญหาหะคะ ถ้าเกิดว่าสิ่งที่เราทำนี้เรารู้ว่าไม่ถูกต้อง แต่เหมือนกับมันมีข้อคัดค้านเหลือเกินที่อยากจะทำและก็ห้ามใจตนเองไม่ได้ จะมีวิธีแก้ไขให้ใจเซ็ดหลายอย่างงัยคะ?

หลวงพ่อ: เรื่องกรรมนี้ต้องพิจารณาให้มาก เพราะกรรมเป็นตัวตัดสินใจขาดใจเราต้องรับผลของกรรมให้ได้ เหตุกับผลมันเชื่อมโยงกันยังงัยบ้าง ถ้าทำเหตุอย่างนี้ จะเกิดผลยังงัยบ้าง เรากลัวผลที่เกิดขึ้นในทางไม่ดีหรือไม่

โยม: กลัว แต่ก็อยากจะทำ

หลวงพ่อ: นั่นแหละ พิจารณาเห็นโทษได้อยู่ แต่รู้แล้วยังอยากทำ คนพวกนี้ทิ้งไปเลย ช่วยไม่ได้เลย ก็ต้องโยนเข้าป่าไปเลย ถีบส่งเลยก็แล้วกัน เหมือนกับว่าจระเข้เข้าปากรออยู่แล้ว เมื่อไม่ฟังก็ถีบส่งไปเลย คนมันโง่กว่าหมาอีก ถ้าหมามันรู้ว่าจระเข้เข้าปาก มันไม่เข้าไปนะ แต่คนยังจะเข้าไป เราก็กินเข้าไปเลย โง่ขนาดนั้นก็มีคนเรา เมื่อรู้โทษภัยอยู่แล้ว จะเข้าไปทำไมเล่า จะตั้งให้ออกมา มันมีแต่จะเข้าอย่างเดียว เราก็บอกแล้วว่าสิ่งนี้ไม่ดี เป็นโทษอย่างนี้ เป็นภัยอย่างนี้ ถ้าไม่ฟัง อะไรมันจะเกิดก็ให้มันเกิดเถอะ ยืนเข้าไปเลย (หลวงพ่อหัวเราะ) มันไม่ฟัง ให้มันเจอของจริงก่อน จึงจะบอกได้ในภายหลัง มันถึงจะเซ็ด ต้องให้ขามันขาดไปสักขาหนึ่งก่อน มันถึงจะเซ็ดหลาย

เหมือนกับแม่ชีคนหนึ่ง อยู่ที่วัดถ้ำพวง อำเภอสองดาว เป็นแม่ชีสาว ๆ มาลาหลวงพ่อ บอกว่าจะสึก ก็เลยถามเขาว่าจะสึกเป็นยังงัย เขาบอกว่าอยากไปหาความสุขทางโลก คือทางกามคุณนั้นแหละ คล้ายๆ กับว่าชีวิตมันจะขาดไปสักอย่างหนึ่ง พุดง่ายๆ ว่าไม่สมบูรณ์แบบ เหมือนกับหลวงพ่อนั้นแหละ เห็นใจเขาเหมือนกัน ในชีวิตหลวงพ่อก็เคยเป็นแบบนี้ ถ้าเราจะอธิบายให้เขา ฟังว่า มีครอบครัวมาอย่างนี้ มีลูกมาอย่างนี้ เป็นทุกข้ออย่างนี้ๆ นะ แต่เขาก็อยากลองดูอยู่อย่างนั้นแหละ เขาว่ามันอยากรู้จัก ถ้าอย่างนั้นก็ต้องยืนเลย (ถีบส่งเข้าปากจระเข้) (หลวงพ่อหัวเราะ) คือห้ามแล้วไม่ฟัง นี่เข้าใจหรือยัง

เห็นจริงตามความเป็นจริงด้วยปัญญา

โยม: เมื่อคืนวานนะคะ ขณะฟังหลวงพ่อก็ตั้งใจฟัง เอ๊ะ! ทำไมหน้าหลวงพ่อก็ไม่เหมือนกับหน้าหลวงพ่อดี โยมมองไม่ค่อยชัด เห็นเป็นกระดูกขาวไปเลย แต่บางที่มันก็เหมือนกับจะหายไป โยมก็ว่านี่อะไร เป็นอยู่แบบตั้งนาน โยมก็ไม่แน่ใจว่าอะไรเกิดขึ้น ว่าจะให้พิจารณาอะไร?

หลวงพ่: ไม่ชัด คือปัญญาเราไม่ดีพอ ถ้าปัญญาสว่างพอ มันก็จะเห็นหมดชัดเจน ผิดปัญญาใหม่ แสดงว่าพิจารณายังไม่แยบคาย มีความสงสัยขึ้นมา สิ่งที่ไม่แยบคายจึงทำให้เกิดความสงสัย คืออยากจะถาม มันต้องพิจารณาใหม่ ผิดปัญญาใหม่ก่อน ถ้าเราปัญญาดีแล้ว ทีหลังไม่ต้องถาม มันจะรู้ในสิ่งนั้นเอง รู้ชัดเจนขึ้นเอง นี่ให้พิจารณาต่อ

โยม: โยมเคยตื่นมากลางดึก เห็นข้อมือไม่เป็นของตัวเอง มันเป็นเหมือนกับแก้ว เป็นเส้นเลือดเส้นเอ็น เมื่อมองใหม่มันก็ไม่มีแล้ว ทีนี้ไม่ทราบว่ายอมคิดถูกคิดผิดนะคะ โยมอ่านประวัติหลวงพ่อดอนที่กล่าวถึงหลวงปู่ขาว ที่หลวงปู่ท่าน

ไปนั่งฟังไปอยู่ ท่านก็มองเห็นข้อเท็จจริงของท่านเป็นกระดูก ก็เลยพยายามเจริญ
อัฐิกรรมฐาน จนกระทั่งเห็นตนเองเป็นโครงกระดูกทั้งหมด โยมจะประยุกต์
ใช้ข้อนี้กับตัวเองได้ไหม?

หลวงพ่: ได้ ปัญญาเรามีเพียงเท่านี้ เราต้องเพิ่มปัญญาเรา เริ่มพิจารณาใหม่
เรื่องเก่านั่นแหละ แต่ฝึกปัญญาเราใหม่ เรื่องกระดูกไม่จำเป็นต้องเอาส่วนนี้
ทั้งหมด อะไรก็ได้ ให้มีความเพียรมากขึ้น ไม่จำเป็นว่าเอาเรื่องเก่า เรื่องอะไร
ก็ได้ แต่ให้อยู่ในขอบข่ายเดียวกัน คำว่าไม่เที่ยงเป็นยังไง คำว่าอนัตตาเป็นยังไง
ต้องพิจารณาคำว่าไม่เที่ยงและอนัตตาให้มากที่สุด คือการเปลี่ยนแปลงของ
ธาตุขันธ์ มันเปลี่ยนแปลงได้อย่างนี้ ต้องพิจารณาเรื่องอนิจจังความไม่เที่ยง
ให้มาก เรื่องอนัตตาให้มาก **นี่ปัญญา ถ้ามันคิดพิจารณามาก มันจะเกิด
ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะเกิดความแบายคาย ความแบายคายนั่นไม่จำเป็น
จะต้องมาดูภาพนี้หรอก ถ้าแบายคายในทางปัญญาแล้ว อันนี้มันจะหายหมด
ไม่จำเป็นจะต้องเห็นรูปภาพ ไม่จำเป็น มันเห็นด้วยตัวปัญญาแล้ว คือเห็นจริง
ตามเป็นจริงด้วยปัญญา ไม่จำเป็นต้องเอารูปภาพมาประกอบ มันจะหาย
สงสัยไปเลย เห็นว่าเป็นอย่างนี้หนอเท่านั้นเอง**

โยม: ในการพิจารณากาย หลวงพ่บอกว่าเริ่มต้นให้พิจารณาธาตุ ๔ กับ
ทรัพย์สมบัติก่อน ทีนี้ถ้าเราไปพิจารณาอสุภะในร่างกาย มันจะไม่ข้ามขึ้นไป
หรือคะ?

หลวงพ่: ไม่ พิจารณาร่างกายคือพิจารณาในอนิจจัง ไม่ใช่อสุภะ การพิจารณาร่างกายต้องแยกให้เป็น อนิจจังต่างหาก อสุภะต่างหาก ทุกขังต่างหาก อนัตตาต่างหาก

โยม: คินที่ผ่านมาก็นั่งพิจารณาอยู่ โยมก็ตั้งใจทำ เห็นหน้าพี่คนหนึ่งที่กลายเป็น
แก่เหี่ยว หน้านี้ปริเหมือนกับกระดูกมันจะออกมา โยมก็เพ่ง เตี้ยวมันก็เป็น
เตี้ยวมันก็หาย ทำไมมันเห็นอย่างนี้ มันคิดต่อไม่ได้เลยคะ โยมเริ่มกลัว จะไป
ห้องน้ำยังไม่กล้าเดินไป ทำไมโยมเป็นอย่างนี้ล่ะเจ้าคะ? จะคิดยังไง มันกลัว
จับใจ ไม่กล้านอนคนเดียว

หลวงพ่: เอาหมามาเป็นเพื่อนนะ เราดีกว่าหมาหรือซั้วกว่าหมาหนอ กลัวผี ให้มันตายเถอะนะ ให้มันตายตุลี มันกลัวที่ไหนไปที่นั่น ผีอยู่ที่ไหนไปที่นั่น ไปถามผีตุลีทำไมมันเกิดเป็นผี ไปคุยกับมันบ้างสิ

โยม: พอตกติก โยมไม่กล้ามอง เอาโน้ตธรรมะที่หลวงพ่ให้มานั่งพิจารณา แต่พอตกติกโยมก็นอนไม่ได้อีก ลูกขึ้นมาพิจารณา พอมองหน้าพี่เขาและไปหมดเลย หัวใจโยมแทบจะหยุดเหมือนกัน จะทำยังไงโยมก็นึกไม่ออก แต่จะพิจารณาให้ตัวเป็นอนุสฺสวะ พอเห็นแล้วมันจะกลัว เดินๆ แล้วกระตุกมันไหลออกมา

หลวงพ่: ถ้าเรากลัวผี ต้องเอาผีเป็นหลักไว้ก่อน พิจารณาว่าอะไรคือผี ผีคืออะไร ถ้าเรากลัวผี ต้องเห็นผีไว้ก่อน จะเอาอย่างความกลัวธรรมดาไม่ได้ เดียวนี้เราไม่เห็นผีมันจึงกลัวผี ผีคืออะไร ต้องเห็นตัวนี้ให้ได้ก่อน ต้องเห็นด้วยปัญญานะ แก้กัณฑ์ด้วยปัญญา

โยม: ก็ทราบอยู่ว่าวันหนึ่งเราจะเป็นผี ใจก็ทราบอยู่

หลวงพ่: มันทราบอยู่ แต่เราไม่เห็น มันต้องสมมติเราเป็นผีขึ้นมาให้ได้

โยม: มันอยากสวยอยู่หน้าเจ้าคะ

หลวงพ่: มันขัดกันตรงนี้แหละ มันขัดกัน ต้องแก้ตรงนี้ให้ได้ มันอยากสวย อยู่ก็สวยผิวนั้นแหละ ผีประดับด้วยน้ำหอมเท่านั้นเอง

อุบายวิธีการสวดมนต์

โยม: อยากถามว่า ถ้ามีเวลาจำกัด การสวดมนต์กับการพิจารณาเนื้ออะไรสำคัญกว่ากันคะ?

หลวงพ่: การพิจารณาสำคัญกว่า การสวดมนต์สวดเพื่อจะหาที่พึ่งภายนอก สวดเพื่อสรรเสริญคุณพระพุทเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ได้สวดเพื่อกันภัยอะไรเลย เราเอากรรมเป็นหลัก อะไรจะเกิดให้มันเกิด ไม่ต้องกันภัย ถ้ากรรมเรามี จะมาก็มา แต่เราสวดเพื่อสบายใจ เพื่อสรรเสริญคุณพระพุทเจ้า

พระธรรม พระสงฆ์ แต่หลักปฏิบัติมันสำคัญกว่านั้น เขาเรียกว่าปฏิบัติบูชา คือปฏิบัติบูชาพระพุทธเจ้า นี่สำคัญกว่า

โยม: เพราะฉะนั้น ถ้ามีเวลาจำกัด เราก็นั่งสมาธิสักห้านาทีให้จิตสงบ แล้วก็เริ่มพิจารณา ถ้ามีเวลาเหลือก็ค่อยสวดมนต์ หรือยังไงคะ?

หลวงพ่: ถึงสวดมนต์ก็สวดได้ ไม่ได้สวดยาวว่า “อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ...” (กราบ) “สวากขาโต ...” (กราบ) “สุปะฏิปันโน ...” (กราบ) ก็พอแล้ว หลวงพ่อเอาเท้านี้ไปจุดคงค์หลายสิบปีมีเท้านี้ เว้นแต่ไปพื้นที่มีผีเยอะๆ ก็สวดยาวหน่อย

โยม: ถ้าผีเยอะๆ สวดอะไรคะ?

หลวงพ่: สวดมนต์ธรรมดาให้เขาอ่อนใจ ให้เขารับฟังเราเท่านั้นเอง บางทีสวดปาฏิโมกข์ด้วย สวดแปลด้วย

โยม: อย่างนี้บทสวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกหรือคาถาชินบัญชรก็สำคัญ?

หลวงพ่: ก็สวดได้ เราสวดให้เขาอ่อนใจ ให้เขาฟังเรา

โยม: หลวงพ่คะ อย่างขรवासเวลาสวดมนต์จำเป็นไหมว่าจะต้องอัญเชิญเทวดา?

หลวงพ่: มันไม่จำเป็นหรอก เวลาหลวงพ่สวดมนต์ เทวดามาเองนะ ไม่ได้สวดเชิญ เทวดานี้ถ้าคนทำบุญที่ไหนไปที่นั่น เขาดูว่าคนไหนทำดีไม่ต้องเรียกมาเอง เหมือนกับเราคนเดียว ต้องมองเพื่อนฝูงว่าคนดีอยู่ที่ไหน เราจะไปหาคนนั้น นี่เหมือนกัน ถ้าคนพาลเราไม่ชอบ ก็หนีให้ห่างก็แล้วกัน ไม่ต้องให้ใครบอกเราก็ไป ถ้าเราเรียกพวกเทวดา อันนั้นเป็นพิธีกรรมเฉยๆ หรือถ้าคนกลุ่มนั้นมาเรียกเรา แต่เราไม่ชอบเขา เราจะไปไหม การเรียกไม่ใช่ว่าจะไปทั้งหมดเมื่อไหร่ หรือเราเรียกเขามา ถ้าเขาไม่ชอบเรา เขาจะมาไหม การเรียกเป็นพิธีเฉยๆ เรื่องการสวดอัญเชิญเทวดาต่างๆ นี่ไม่จำเป็น หลวงพ่อไม่เคยเรียกเทวดามาฟังหลวงพ่เลย ก็สวดมนต์ธรรมดา เขาก็มาเอง

โยม: เวลาโยมเดินจงกรม รู้สึกเหมือนกับมีคนมามอง โยมก็นึกบอกว่าขอให้
คุ้มครองโยมด้วย และก็แผ่ส่วนบุญกุศลให้ แล้วก็เดินได้อย่างสบายใจ ก็ไม่
กลัวอะไร

หลวงพ่: ถ้าเป็นเทพจริงๆ เขาจะมาคุ้มครองเราแน่ละ ไม่ใช่มีภัยอะไรเกิดขึ้น

โยม: โยมพยายามพิจารณาเรื่องผม เมื่อเด็กๆ มันก็ดำ เตี้ยวนี้มันเริ่มหงอก
เริ่มร่วง ก็มาพิจารณาเรื่องเล็บ ตอนที่มันยาวเราก็ตัดออก พอทิ้งลงถึงมันก็
หายไปหมดแล้ว

หลวงพ่: ให้เราคิดไปเรื่อยๆ บ่อยๆ อย่าไปเกียดจรั้นนะ เอน้อยไปหามาก
จะไปโหมทีเตี้ยมันไม่ได้ มันไม่ละเอียด เหมือนกับเขาทำเส้นทาง เวลาอดหิน
บดลงเส้นทาง อดทีละมากหรือทีละน้อย? อดบางๆ ทีละสามถึงสี่เซนติเมตร
ค่อยๆ อดลงไป ไม่เอามากเกินไป ไม่ใช่เททีละเต็มรถสิบล้ออัดเข้าไป ไม่ใช่นะ
มันไม่แน่น เขาจะเทไปเกลี่ยไปแล้วก็อัด เตี้ยวมันก็จะแน่นเอง นี่เหมือนกัน
การใช้ปัญญาพิจารณาก็ต้องเอาทีละน้อยๆ ให้มันละเอียดไปเรื่อยๆ ทำให้
แบบคายไปเรื่อยๆ

ธรรมเทศนา

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๒

สิ่งประเสริฐที่ได้โดยยาก ๔ ประการ

คำสอนของพระพุทธเจ้านั้นมีหลายหมวดหมู่ หากเรามาพิจารณาดูแล้ว พวกเรา
โชคดีในฐานะที่ได้มาเกิดร่วมโลกเดียวกัน จะมีสักกี่คนที่มาเข้าใจในคำสอน
พระพุทธเจ้าอย่างนี้ ตั้งคำที่ว่า “กิจไฉ มนุสสสะปะภูลาโก การเกิดมาเป็นมนุษย์
เป็นลาภอันประเสริฐ” นี่หมวดหนึ่ง เราก็มาพิจารณาดูว่าเกิดนี้เกิดอย่างไร
เป็นลาภอย่างไร คนอื่นเขาคิดเหมือนกับเราไหม มันจะไม่เหมือนกัน เขาเฉยๆ
ถือว่าเกิดขึ้นมาแล้วก็แล้วกันไป เขาไม่คิดว่าการเกิดมานั้นประเสริฐอย่างไรบ้าง

อีกหมวดหนึ่งว่า “กัจฉัง มัจจานะ ชีวิตัง การดำรงชีวิตอยู่ได้แต่ละวัน
เดือนปี เป็นลาภอันประเสริฐ” ต้องมาคิดพิจารณาว่าคนอื่นมีชีวิตอยู่ไม่นานนัก
เกิดมาไม่กี่ปีเขาก็ตายแล้ว ไม่มีโอกาสได้ศึกษาธรรมปฏิบัติเหมือนกับเรา
นี่ก็หมดโอกาสไป เรานำมาพิจารณาเพื่ออะไร? เพื่อปลอบใจตนเอง เรียกว่า
“ปัดคะ นิคคะ” ปลอบโยนให้มีศรัทธาแก่กล้ามากขึ้น ไม่ให้ประมาทใน
ชีวิตของตัวเอง เมื่อเกิดมาแล้วก็ให้มีความขยันหมั่นเพียร ทำดีให้มากที่สุด
จะพยายามทุกสิ่งทุกอย่าง ทำความดีทุกประเภท ให้เหลือกินเหลือใช้ก็แล้วกัน
เพราะการเกิดมานั้นมันยาก ดำเนินชีวิตอยู่ก็ด้วยความยากลำบาก

อีกหมวดว่า “กิจฉัง สัทธัมมัสสะวะณัง การได้ยินคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นของยาก” ที่เราเกิดมาร้อยชาติพันชาติในอดีต ไม่รู้ว่่ากั่กับกั่กลับที่ผ่านมา การได้ยินคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ใช่เป็นของง่าย ยากมาก เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้มีตลอดไป มีเป็นยุคเป็นสมัย มีเพียงบางช่วงเวลา ถึงเราไม่ได้เกิดในสมัยครั้งพุทธกาลก็ตาม แต่ในยุคนี้สมัยนี้คำสอนของพระพุทธเจ้า ยังคงมีความสมบูรณ์อยู่ เราก็ได้อ่านจากตำราและมีครูบาอาจารย์อธิบายให้ฟัง นับเป็นลาภอันประเสริฐอย่างยิ่ง หรือคนอื่นในโลกอันนี้จำนวนมากมาย เขาได้ปฏิบัติเหมือนกับเราไหม? ได้ฟังเหมือนกับเราไหม? ส่วนมากไม่ได้ฟัง หรือหากได้ฟังแล้ว เขาจะนำมาคิดเหมือนกับเราไหม? ส่วนมากไม่ได้คิด ฟังทิ้งฟังขว้าง ฟังกั้ฟังเฉยๆ ไม่มีความหมายอะไร เหมือนคำโบราณว่า “สี่ซอให้ควายฟัง” ไม่รู้เรื่องอะไรเลย หรือดั่งคำว่า “ตโม ตมะ ปะรายะโน มีตมาแล้วกั้มีตไป” บอตมาแล้วบอตไป หนวกมาแล้วหนวกไป ฟังไม่รู้เรื่อง มีคำสอนพระพุทธเจ้า อย่างดีมาอธิบายให้ฟัง แต่ฟังแล้วก็เฉยๆ อย่างมากก็เป็นเพียงรู้ตามตำราว่า ธรรมะหมวดนั้นเป็นอย่างนั้น ธรรมะหมวดนี้เป็นอย่างนี้ กั้ฟังไปเท่านั้นเอง ไม่รู้เรื่องอะไรเลย กั้เหมือนกับชั้นที่คว่ำอยู่ ฝนตกลงใส่กั้นชั้น คือฝนตกได้ แต่มันไม่เข้าชั้น มันไหลออกหมด รองรับน้ำไม่ได้เลย คือผู้ที่ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเข้าใจมีน้อยมาก

อุปมาเหมือนกับมดแดงเกาะผลมะม่วงอยู่ ถึงมะม่วงจะโอซารสหวาน อย่งไรก็ตาม แต่มดแดงจะไม่ได้กินมะม่วงนั้นเลย ได้แต่ได้ตอมอยู่อย่างนั้น นี้บางคนอ่านตำราอยู่เต็มบ้านเต็มเมือง กั้เหมือนกับมดเกาะมะม่วงเท่านั้นเอง รสชาติของพระธรรมมีอยู่ แต่ไม่รู้ไม่เข้าใจ ธรรมะในตำราอ่านได้ พุดได้ เห็นได้ ลูบคลำได้ แต่ในความเป็นจริงไม่ได้ปฏิบัติ จะได้ลิ้มลองรสชาตินี้ มันต้องปฏิบัติก่อน เมื่อปฏิบัติไปแล้ว มันจะเข้าใจว่ารสชาติของพระธรรมนั้น แตกต่างจากทางโลกอย่างไรบ้าง ถ้าเราไม่ปฏิบัติมันกั้ไม่เข้าใจ นี้หมวดหนึ่ง เรามาพิจารณาแต่ละหมวดๆ ให้ใจเกิดความปีติเอิบอ้อมขึ้นมาส่วนตัว

อีกหมวดหนึ่งว่า “กิจฉโน พุทธานะมุปาโท การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า เป็นของยาก” เราก็มาพิจารณาว่า การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าองค์ที่ท่านมี คุณธรรมต่างๆ พร้อมและจะได้มาเผยแพร่ศาสนาในโลกอันนี้เป็นของยากมาก พระพุทธเจ้ามีอยู่ ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ปัญญาธิกะ ๒) วิริยะธิกะ ๓) ศรัทธาธิกะ

ตัวอย่างพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันที่เรากราบไหว้อยู่ทุกวันนี้ ท่านเป็น พระพุทธเจ้าด้วยปัญญาธิกะ เป็นผู้บรรลุนิพพานหรือตรัสรู้ธรรมได้เร็วที่สุด ง่ายที่สุด เมื่อได้รับคำพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าที่ปิงกร ได้ผ่านพระพุทธเจ้า เพียง ๒๔ องค์ อันนี้เร็วมากแล้ว ในสมัยที่พระองค์ได้ตั้งอธิษฐานนึกในใจว่า “ข้าพเจ้าอยากจะเป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในโลกอันนี้ เพื่อรู้หรือพ้นชนหมู่มืดัว ให้พ้นจากวัฏสงสาร” อันนี้คิดในใจออกมายาวนาน ๙ อสงไขย ยาวนานมาก นี้พระองค์นึกในใจธรรมดา แต่ยังไม่ออกปาก

ต่อมาเมื่อสร้างสมบารมีแก่กล้าขึ้น ก็ไม่เพียงนึกในใจ ที่นี้เปล่งวาจา อธิษฐานว่า “ข้าพเจ้าขอตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในโลก เพื่อรู้อภินิหารสัตว์ออกจากวิภวสังสาร” ทำอย่างนี้ติดต่อกันมาถึง ๗ อสงไขย ในช่วงที่ว่า ๙ อสงไขยกับ ๗ อสงไขยนี้ คือรวมกันแล้วว่าเป็น ๑๖ อสงไขย คือทั้งนึกและออกเสียง ในช่วงนี้ตำราไม่ได้กล่าวว่ามีผ่านพระพุทธเจ้าไปกี่พระองค์ แต่มากมายเหมือนกัน

ต่อมาบารมีก็แก่กล้าขึ้นๆ จนได้มาเกิดเป็นสุเมธดาบส เกิดร่วมในสมัยพระพุทธเจ้าที่ปังกร ได้อธิษฐานกับพระพุทธเจ้าที่ปังกร ซึ่งท่านได้พยากรณ์ไว้ว่า “จากนี้ไปอีก ๔ อสงไขยแสนกัปข้างหน้า ดาบสท่านนี้จะเป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ชื่อว่าสมณโคดม ในช่วงนั้นจะเกิดอยู่ในช่วงคนมีอายุชั้ย ๑๐๐ ปี ที่กรุงกบิลพัสดุ์” พ่อแม่ลูกหลานบริวารเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าที่ปังกร ท่านพยากรณ์ไว้หมด

ที่ว่า ๔ อสงไขยแสนกัปนี้ยาวนานเท่าไร? นั่นคือผ่านพระพุทธเจ้าไป ๒๔ พระองค์ ความห่างของแต่ละพระองค์ก็ยาวนานมาก จนถึงยุคปัจจุบันของเรานี้ เป็นยุคคนมีอายุชั้ย ๑๐๐ ปี เป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๔ ในภัทระกัปนี้ ซึ่งในภัทระกัปนี้มีพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ด้วยกัน

๑) พระกกุสันธพุทธเจ้า ท่านเกิดมาในยุคคนมีอายุชั้ย ๔๐,๐๐๐ ปี ท่านก็ได้แสดงธรรมโปรดสัตว์ไปพระนิพพานเป็นจำนวนมากและก็หมดไป

๒) พระโกนาคมนพุทธเจ้า ท่านเกิดมาในยุคคนมีอายุชั้ย ๒๐,๐๐๐ ปี ท่านก็ได้โปรดสัตว์ทั้งหลายไปสู่พระนิพพานและก็หมดไป

๓) พระกัสสปพุทธเจ้า ท่านเกิดมาในยุคคนมีอายุชั้ย ๑๐,๐๐๐ ปี ท่านก็ได้โปรดสัตว์ทั้งหลายให้ไปสู่พระนิพพานเป็นจำนวนมากแล้วก็หมดไป

๔) พระโคตมพุทธเจ้า เป็นพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ในช่วงนั้นคนมีอายุชั้ย ๑๐๐ ปี คืออยู่ในช่วงอายุชั้ยของคนลดลง ผ่านไป ๑๐๐ ปี อายุชั้ยลดลงหนึ่งปี แต่พระองค์ท่านมีอายุเพียง ๘๐ ปี

๕) พระศรีอาริยมเตไตรย ยังไม่มาตรัสรู้

พระโคตมพุทธเจ้าได้มาเกิดในยุคนี้แล้ว บริษัทบริวารของพระองค์ก็มารวมกันอยู่ที่นี้ ทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งตระกูลต่างๆ ทั้งสาวกต่างๆ มารวมกันอยู่ที่นี้ เมื่อมาเกิดในยุคนี้ การจะไปเผยแผ่ศาสนาออกไปทั่วโลกนั้นมันเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะอายุขัยมันสั้นเกินไป พระองค์เจ้าทรงได้ออกบวชเมื่ออายุ ๒๙ ปี แต่เสียเวลาในการปฏิบัติช่วงนั้นอยู่ ๖ ปี ซึ่งในช่วงแรกไปภาวนาปฏิบัติอยู่กับดาบสฤๅษีทั้งสอง ๕ ปีกว่า ช่วงนั้นพระองค์ก็ยังไม่มีความหลงอยู่ หลงไปทำสมาธิคือไม่เข้าใจแนวทางการภาวนาปฏิบัติเพื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าว่าทำอย่างไร พระองค์ยังไม่รู้ คือทำตามที่คิดว่าใช่เฉยๆ ไปทำสมาธิกับดาบสฤๅษีทั้งสองคน ทำอยู่นั้นแหละ มีความชำนาญเป็นพิเศษ ทำสมาธิจนเป็นญาณนั้นญาณนี้ ฉะนั้นฉะนั้นขึ้นมา ทำอยู่ ๕ ปีกว่าไม่ได้อะไรเลย จะไปละอะไรก็ไม่ได้ ทีนี้ขณะจิตรวมลงเป็นสมาธิมีความละเอียดมากก็ตาม แต่ก็วนอยู่ตามเดิม ไม่มีอะไรดีขึ้น ปัญญาไม่ได้เกิดขึ้นแต่อย่างใด ก็อยู่อย่างนั้น

ขณะที่จิตมีความสงบอยู่ เหมือนกับว่าความรักความพอใจ ความคิดถึงบ้าน ความคิดถึงพระนางพิมพา คิดถึงราหุล อารมณ์ความรู้สึกอะไรต่างๆ ก็หมดไป หายไป เหมือนไม่มีอะไร แต่เมื่อจิตถอนออกมาจากสมาธิแล้ว ก็คิดถึงโน่นคิดถึงนี่ ตามปกติ คิดถึงพระนางพิมพา คิดถึงราหุล คิดถึงกรุงกบิลพัสดุ์ นานาประการ พอจิตมันวุ่นวายก็เข้าสมาธิใหม่ เมื่อถอนออกมาก็เป็นเหมือนเดิมอีกอยู่อย่างนั้น ต้องลองทำทุกสิ่งทุกอย่าง จนมาเข้าใจว่าการทำสมาธิอย่างนี้ไม่ได้เป็นไปได้เพื่อ การรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมแต่อย่างใด พระองค์จึงลาดาบสทั้งสองหนีไป

นี่การทำสมาธิ พระพุทธเจ้าทำมาก่อน พระองค์รู้ดีว่าวิธีการอย่างนั้นนั้น จะไม่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ ไม่เป็นไปเพื่อความรู้อย่างเห็นจริงในธรรม ไม่เป็นไปเพื่อให้ปัญญาเกิดขึ้น พระองค์จึงหนีไป ในยุคปัจจุบันที่สอนกันว่า “ทำสมาธิไปเถอะ เมื่อจิตสงบแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น” มันขัดกับของเดิมแล้ว มันขัดกันมหาศาลทีเดียว พระพุทธเจ้าว่าปัญญาไม่ได้เกิดขึ้น แต่เราว่าเกิดขึ้นนี้จะเอาใครเป็นใหญ่ นี่พวกเราไม่เชื่อพระพุทธเจ้า หรือตีความหมายของพระพุทธเจ้าไม่เข้าใจ พระพุทธเจ้าว่าสิ่งนี้เป็นอย่างนั้นนะ อย่าไปทำ แต่เราก็กทำ มันเสียเวลาไปเท่าไร เรื่องการทำสมาธิพระพุทธเจ้าเคยทำมาก่อนเรา

พระองค์คิดว่าคงจะไม่มีอะไรดีขึ้น จึงหนีจากตบสทั้งสองนี้ไป พระองค์ไปทำทุกสิ่งทุกอย่าง ไปทำทุกรกิริยาที่ภูเขาดงคสิริ ทำอยู่ตั้งหลายเดือนเหมือนกัน แต่ไม่สำเร็จอะไรเลย ก็หนีไปอีก

พระธรรมมีอยู่แต่คนไม่รู้จัก

ให้เราศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าให้เข้าใจ มีหนังสือไหม? มี แต่ทั้งๆ ที่มีอย่างนี้ คนส่วนใหญ่กลับไม่ไปศึกษา พระที่ท่านนำมาสอนคนทำไมไม่ศึกษา ทุกคนที่อ่านทำไมไม่เอามาคิดว่าจริงหรือไม่จริงอย่างไร ก็สอนกันอยู่อย่างนั้น สอนกันแต่สมาธิ คิดว่าสมาธิจะทำให้เกิดปัญญา นั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิหรือไม่? เห็นผิดหรือไม่? นี่เราพิจารณาเองก็แล้วกัน เห็นผิดคือคิดว่า ทำสมาธิอย่างนี้ จะทำให้เราเป็นผู้มีคุณธรรมประจำตัว สามารถทำให้ปัญญาเกิดขึ้นได้ แล้วก็บรรลุมรรคผลนิพพานไป นี่มันเห็นผิดไหม? เป็นมิจฉาทิฏฐิหรือเปล่า? คือมันเห็นผิดนั่นเอง หลวงพ่อพยายามพูดให้คนเข้าใจ มีหลายคนที่มีความรู้ เป็นพระมหากษัตริย์องค์ ให้ศึกษาดูบ้างสิ คำสอนพระพุทธเจ้าเป็นยังไงเขาก็ไม่เข้าใจอีก การทำสมาธิมันเป็นเพียงเท่านั้น หน้าที่ของมันคือทำให้จิตสงบ ให้จิตสบายเท่านั้นเอง จะเอาไปละอาสวะตัณหากิเลสให้เบาบางไป ให้หมดไป ไม่มีทางก็แล้วกัน แต่ก็ทำกันอยู่ มันเสียเวลาไปเท่าไร นี่คนไม่เข้าใจ มันคงถึงยุคถึงสมัยแล้ว

พวกที่ศึกษามากนี้ ยิ่งศึกษา ยิ่งงมงาย ของจริงมีอยู่ ไม่นำมาคิดพิจารณากัน สิ่ง หลวงพ่อพูดมานั้นมันมีในหนังสือในตำราเป็นหลักฐานอ้างอิง ใครจะว่า หลวงพ่อพูดผิด ไปเอาหนังสือมาเลย ชี้ให้ดูหน่อยสิว่าผิดตรงไหน ไม่มีผิด ถูกต้องทั้งหมด แต่ก็ยังไม่ยอมรับอีก นี่มันถึงกาลถึงสมัยถึงวาระที่ศาสนาจะหมดสิ้นไปจากโลกอันนี้ ของจริงที่พระพุทธเจ้าสอนนี้ไม่ยอมเอามาสอนกัน ไปหาสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน หาทำในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ได้พาทำ สิ่งที่ไม่ถูกก็ว่าถูกอย่างนี้ มันถึงยุคถึงสมัยแล้ว

ถ้าคนปฏิบัติถูกทางมากกว่านี้ ศาสนาก็จะเจริญต่อไป แต่พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสไว้ว่า “เราตถาคตวางพระศาสนากับโลกอันนี้ไว้เพียง ๕,๐๐๐ ปี” ปัจจุบันนี้ก็ล่วงเลยมา ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้ว เหลืออีกไม่นานคำสอนของพระองค์ก็จะหมดไป แต่พระธรรมยังมีอยู่เหมือนปกติ นี่ต้องแยกให้ดี ตีความหมายให้ดี ทำไมพระธรรมไม่หมดไป? พระธรรมคืออะไร? **ความเป็นจริงของโลกอันนี้มีอยู่อย่างไรก็มีอยู่อย่างนั้น** เมื่อคนเกิดมาเต็มโลกเต็มสงสารนี้อยู่ พระธรรมก็ยังมีอยู่ **คำว่าธรรมไม่จำกัดว่าคนนั้นจะนับถือศาสนาอะไร คำว่าธรรมเป็นความเป็นจริงของสัตว์โลกทั้งหลาย** ใครก็ตามเมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องแก่เป็นนี่คือธรรมหรือความเป็นธรรม ใครก็ตามเมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอันนี้คือธรรม ใครก็ตามเมื่อเกิดขึ้นมาแล้วมีการตายเป็น นี่ก็เป็นธรรม คือความเป็นธรรมมีอยู่กับตัวคนทุกๆ คน ใครมีความโลภโกรธหลงก็ดี นี่เป็นธรรมไหม? เป็นธรรม เป็นธรรมะของโลก ธรรมะทั้งหมดจะไม่หนีหายไปจากโลกอันนี้ จะคงอยู่กับโลกตลอดไป แต่ไม่มีใครจะมารู้ธรรมส่วนที่เป็นจริงอยู่ เรียกว่าความรู้จริงโดยธรรมชาติ

ถ้าใครได้อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์ หลายประเทศที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธของเรา แม้ไม่ได้รู้จักธรรมะอะไร แต่โดยธรรมชาติเขาแสดงออกว่าเขารู้จัก คือรู้จักโดยธรรมชาติเอง ตัวอย่างการเกิดมานี้ เขาก็แสดงความยินดี ความปลื้มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส ทุกชาติทุกภาษาจะมีลักษณะยินดีในการเกิด เมื่อลูกหลานเกิดมาก็ยิ้มแย้มกอดกัน ขนาดยังไม่ได้อาบน้ำเด็ก กลิ่นเหม็นติดตัว ก็ยังกอดกันตมกัน ยิ้มแย้มแจ่มใส นี่โดยธรรมชาติเป็นอย่างนั้น

เวลามีความเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา แก่ขึ้นมา เขาเจ็บไหม? เจ็บเป็น แก่ไหม? แก่เป็น เวลาเขาเจ็บป่วยเขาเป็นทุกข์ไหม? เป็นทุกข์เป็น เวลาเขาเป็นทุกข์ เขาก็มีการร้องไห้ร้องไห้ มีการแสดงความเสียใจขึ้นมาประการ นี่คือการแสดงให้เขาได้รู้ เมื่อถึงเวลาเขาถูกใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา ก็หัวเราะยินดี ปลาบปลื้มใจ นี่ก็ดีกับทุกคน คือเป็นธรรม อีกส่วนหนึ่ง เมื่อถึงเวลาตาย เขาก็ต้องจากกันไป เขาก็มีความเสียใจ ร้องไห้ร้องไห้ กอดกันเสียใจเหมือนคนทั่วไป

นี่คือธรรมชาติของเขา มีความทุกข์บ้าง ความเสียใจต่างๆ นานาบ้าง นี่คือธรรมชาติประจำโลกมันมีอยู่ ทุกคนเกิดมามีความโลภไหม? มีมีความโกรธไหม? มีมีความหลงไหม? มี นี่ธรรมชาติของคน คือความจริงทั้งหมดมีอยู่ประจำโลกที่พระพุทธเจ้ามาสอนก็สอนความจริงให้คน แต่คนไม่รู้เอง ท่านพยายามสอนคือหงายถั่วที่คว่ำปากอูให้คนได้เห็นของจริง ทุกคนมีธรรมประจำตัว แต่เขาไม่เห็นธรรมะส่วนนั้น เพราะเขาไม่ได้สังเกตว่าอะไรที่เป็นธรรมะ อะไรที่เป็นของจริง ไม่ได้แยกแยะแจกแจงให้ใจได้รู้จัก

ตัวอย่างชาวพุทธเราทั้งหลายอ่านหนังสือธรรมะมาตลอด แต่เห็นธรรมะหรือไม่? ยังไม่เห็น เห็นแต่เพียงชื่อของธรรมะ ธรรมะหมวดนั้นเป็นอย่างนั้น ธรรมะขั้นนั้นเป็นอย่างนั้น อ่านได้รู้ได้ พุดง่าย ๆ ว่าเพียงรู้ชื่อของธรรมะเท่านั้น แต่ธรรมะตัวจริงหาไม่รู้! ถึงนอนทับอยู่แต่ก็ไม่เห็น เพราะการเห็นธรรมะนั้นไม่ได้เอาตาเอื้อมาพุดกัน เอาตาในมาพุด เห็นธรรมะด้วยตาใน ตาในคือปัญญา คือฝึกปัญญาขึ้นมาให้รู้เห็นธรรมะตามความเป็นจริง ลำพังตาเนื้อเพียงอย่างเดียวไม่มีทางรู้ได้ ต้องฝึกปัญญาขึ้นมาเป็นตาของใจ ฝึกปัญญาที่มีอยู่นี้ให้มันชัดเจนยิ่งขึ้น

เหมือนกับคนที่เกิดมาแต่ไม่ได้รับการศึกษา อ่านหนังสือไม่ได้ เขียนไม่ได้ เอามาฝึกอ่านฝึกเขียน มันก็เขียนได้รู้ได้ ก็เหมือนกับเราเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะเราไม่ใช่คนท้องถิ่น เราก็ต้องมาศึกษาใหม่ ฝึกพุดเสียใหม่ จนเราพุดภาษาอังกฤษได้

กิจแห่งการศึกษา

นี่ความเป็นจริงก็เหมือนกัน เราก็ต้องมาศึกษาใหม่ ให้เข้าใจใหม่ ในที่สุดเราก็รู้เห็นได้เช่นเดียวกัน คำสอนของพระพุทธเจ้าคือมาศึกษาธรรมะให้รู้ของจริงตามความเป็นจริง รู้การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายก็ดี ความเป็นทุกข์ต่างๆ ก็ดี ความเป็นจริงของเราเป็นยังงี้บ้าง เอาของจริงพวกนี้กลับมาคิดพิจารณาให้รู้เห็นตามปัญญาของเรา นี่การปฏิบัติธรรม ลำพังเพียงไปนั่งสมาธินึกคำบริกรรม

ทำจิตสงบธรรมดาๆ จะไม่มีทางรู้เห็นก็แล้วกัน คนเราเข้าใจผิดกันในภาคปฏิบัติ มากมายมหาศาล พวกกันไปนั่งสมาธิทำจิตสงบ แต่พออยากรู้ธรรมะอะไรก็ไป อ่านตำรา นี่มันไปแล้ว คนละเรื่องกัน การรู้ธรรมะโดยการอ่านตำราจะไปถึง ความหมายอะไร มันไม่ใช่ การรู้ธรรมะต้องใช้ปัญญาความคิดพิจารณาให้รู้เห็น ตามความเป็นจริงก่อนจึงจะรู้ได้ นี่ของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่เพียงอ่านตำราแล้ว แล้วก็แล้วกันไป ถ้าอย่างนั้นก็มีคนบรรลุมรรคผลนิพพานกันมากมายก่ายกอง แล้วสิ นี่มันทำไม่ถูก

แต่การศึกษาระรรมะในตำรามันศึกษาเพื่ออะไร? ศึกษาเพื่อหาของจริง แล้วโอปนยิโก น้อมเข้าหาตัวเราเองทั้งหมด ถ้าเราพูดเรื่องโลก โกรธ หลง เราก็ก็น้อมมาดูในตัวเราเอง นี่เรียกว่าการแก้ไขปัญญา เป็นการศึกษาระรรมะ คือศึกษาในตัวเราเองนั่นแหละ

บุคคลจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑) อเสขะบุคคล คือบุคคลที่หมดการศึกษา พรหมจรรย์จบแล้ว ไม่ต้องมีการศึกษาอะไรอีกต่อไป เป็นพระอรหันต์ ทุกสิ่งทุกอย่างรู้เห็นตามความเป็นจริง หมดแล้ว ดังคำว่า “กะตัง กะระณียัง หมดภาระหมดกิจที่ต้องศึกษา”

๒) เสขะบุคคล คือผู้ที่ยังต้องศึกษาอยู่ ได้แก่ ภูมิธรรมพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี ทั้งสามกลุ่มนี้ยังต้องศึกษาเพื่อปฏิบัติให้พ้นต่อไปอีก คือบรรลุในขั้นนั้นๆ แล้ว แต่ยังไม่พอต่อการพ้นไปจากโลกได้ ต้องศึกษาวิธีหนีจากโลกอีก จะปฏิบัติอย่างไรให้พ้นไปจากโลกอันนี้ให้ได้ คือยังมีกิจที่ต้องศึกษาอยู่ เป็นเสขะบุคคล

อีกกลุ่มหนึ่งคือพุทธบริษัทพวกเราทั้งหลายที่สนใจการปฏิบัติธรรม เป็นการศึกษแบบปุถุชน จะหาวิธีข้ามพ้นไปได้เหมือนกัน ต้องศึกษาให้รู้จริงตามความเป็นจริงไว้ก่อน ถึงยังไม่ละถอนปล่อยวางอะไร นี่มีสำคัญ ต้องศึกษากันไป ปฏิบัติกันไป คำว่าปฏิบัติ หมายถึงฝึกกายวาจาใจของตัวเอง ให้เหมือนกับธรรมะที่ได้อธิบายไว้ ไม่ใช่ว่ารู้ธรรมดๆ แล้วก็ไหลสจะเบาบางไปหมดไปสิ้นไป อันนี้ไม่ได้

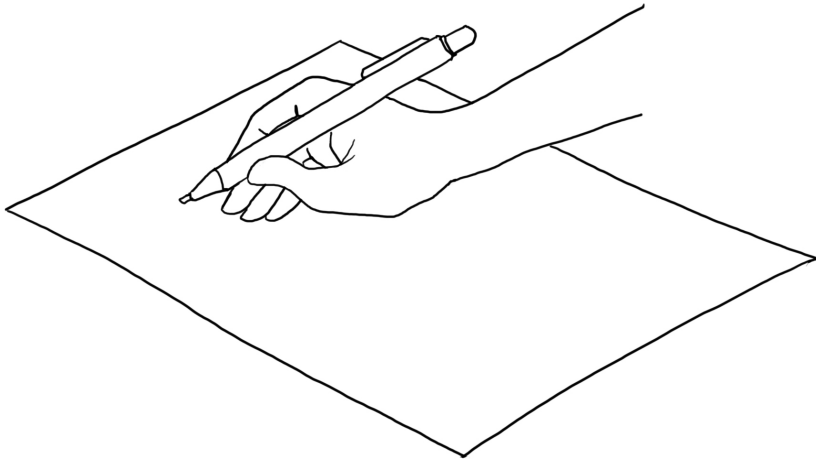
อุบายการฝึกสำรวมกายวาจาใจ

ธรรมะที่ฝึกกายวาจาใจตัวเองมีอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น หมวดศีล เป็นอุบายฝึกสำรวมกาย สำรวมวาจา เป็นศุนย์รวมเข้าหาใจ ดูง่ายๆ ว่ากายวาจาเป็นสมุนของใจ เป็นลูกน้องของมหาโจร โจรใหญ่จริงๆ คือใจ ออกมาจากใจ การแสดงกิริยากายวาจาต่างๆ ออกมาจากใจทั้งนั้นเลย ใจเป็นตัวพาให้เป็นไป หรือพูดง่ายๆ ว่ากายวาจาเป็นสื่อเฉพาะของใจ ก็เหมือนกับสมุนโจร มันไปลักปล้นที่ไหนก็แล้วแต่ หัวหน้าโจรต้องเป็นคนสั่ง แต่ในขณะที่เรายังจับหัวหน้าโจรไม่ได้ ก็ต้องจับลูกน้องโจรไปก่อน หากเรายิ่งจับสมุนโจรได้มากขึ้นเท่าไร โจรกลุ่มนั้นก็ยิ่งค่อยๆ หมดกำลังไป เหลือแต่หัวหน้าโจร เราต้องพยายามทำลายลูกสมุนให้หมดไป เราจึงจะจับโจรหัวหน้าโจรได้ง่ายๆ เพราะลูกน้องหมดไปแล้ว

ฉะนั้น เราพยายามรักษากายวาจาของเราให้ดี กายวาจาที่ไม่ดีอย่างไร เราพยายามรักษาให้มันดีขึ้น ฝึกให้การทำงานพูดต่างๆ ของเราไม่เป็นไปในการส่งเสริมกิเลสด้วยประการทั้งปวง แต่เดี๋ยวนี้กายวาจาของเรายังเป็นสื่อให้กิเลสค้นหาทำงานอยู่ ตัวอย่างการกระทำทางกายที่ไม่ดี เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม นี่ถือเป็นสื่อของกิเลสตัวนั้นเอง เราจึงต้องฝึกสำรวจไปเรื่อยๆ กำลังของกิเลสค้นหาจึงค่อยๆ อ่อนตัวลงได้

คำว่าสำรวจ ส่วนใหญ่เราพากันไปนั่งสมาธินึกคำบริกรรม นี้ถูกไหม? ก็ถูกอยู่ แต่มันทำอะไรไม่ได้ มันน้อยเกินไป คำว่าสำรวจคำเดียวมันต้องสำรวจทุกวัน ทุกชั่วโมง ทุกนาที สำรวมทุกขณะ จะเข้าห้องน้ำก็สำรวมใจอยู่ สำรวมวาจาอยู่ สำรวมกายอยู่ ไม่ใช่สำรวมประเดี๋ยวประด๋าวแล้วก็หนีไปคุยกัน มันไม่ถูก เวลานั่งสมาธินั่งได้ แต่เวลาคุยธรรมะกันนี่ดันไปทะเลาะกัน มันไม่สำรวมกายสำรวมวาจาเลย เราต้องมีสติปัญญารู้รอบในการสำรวมของตัวเอง ไม่ใช่หลับหูหลับตา ตลอดเวลาที่เราจะพูดก็ดี เวลาทำอะไรก็แล้วแต่ ควรนึกก่อนว่าการพูดอย่างนี้มันถูกหรือผิด บางทีจริงอยู่มันถูกใจเรา แต่ถูกผู้อื่นไหม ให้มันถูกทั้งสองฝ่าย ถูกเราด้วย ถูกเขาด้วย การทำก็เช่นกัน ไม่ใช่ว่าเราทำถูกเราก็พอ อันนั้นไม่ได้ ต้องเป็นธรรมต่อกันทั้งสองฝ่าย นี่คำว่าสำรวจคำเดียวคือปัญญาเรารอบรู้ในการสำรวมของตัวเอง ไม่ใช่ว่าสำรวมเพียงแค่การนั่ง แล้วก็ทำทุกสิ่งทุกอย่างจะทำ พูดทุกสิ่งทุกอย่างจะพูด คิดทุกสิ่งทุกอย่างจะคิด ถูกหรือผิดก็ไม่เข้าใจเลย นี่เป็นคนไม่มีปัญญารอบรู้ในการทำการพูดของตัวเอง มันจึงยากในการปฏิบัติ

เวลาบอกว่าปฏิบัติธรรมกับหลวงพ่อกันหลายปี ห้าปี สิบบปี ก็ว่ากันไป แต่เขาไม่เอาจำนวนปีมาพูดกันหรอก เขาเอาภริยามารยาทในปัจจุบันว่า สำรวมดีไหม เอาตัวนี้เป็นตัวตัดสินต่างหาก ไม่ใช่จำนวนปี คือในแต่ละปี มันจะทำอะไรก็ได้ ถ้าหากการปฏิบัติไม่ถูกหลัก มันจะไม่มีคุณค่าอะไรเลย คำว่าทำคือทำให้มันถูกต้อง ไม่ต้องเอาจำนวนปีมาพูดกัน ในภาคปฏิบัติ ขอให้ทำถูกทำจริงก็แล้วกัน หรือเป็นพระก็เช่นกัน การบวชมานานไม่นาน

นี่ไม่สำคัญ คือการรู้แจ้งเห็นจริงในคุณธรรมนี้ เขาไม่ใช่เอาจำนวนปีที่ปฏิบัติ มาพูดกัน ในสมัยครั้งพุทธกาลพระสาวกบวชมาใหม่ๆ ก็ยังเป็นพระอริยเจ้าได้ ตัวอย่างฆราวาสบางคนภาวนาปฏิบัติไม่กี่วันก็เดือน เขาก็เป็นพระอริยเจ้าได้ ไม่จำเป็นต้องบวชนาน ขอเพียงให้รู้จริงเห็นจริงเถอะ

ศึกษาให้เข้าใจก่อนเริ่มทำงาน

งานทุกงานในโลกนี้ ต้องดูการปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญ ถ้าปฏิบัติไม่ถูกก็อยู่ อย่างนั้นแหละ เช่น คิดเลข บวกทั้งวัน คิดทั้งวัน ออกมาผิดหมด นี่คือไม่เข้าใจ ในหลักการบวก คนที่เขาบวกเก่งๆ เขาคิดไม่นานหรอก คิดปุ๊บไปเลย สำคัญ คือต้องเข้าใจในงาน ถ้าคนเข้าใจในงานมันง่าย เมื่อไม่เข้าใจในงานก็ทำอยู่ อย่างนั้นแหละ จับไปจับมา ลูบคลำอยู่ ไม่ตรงประเด็นสักที

เหมือนกับซื้อเลขซื้อหวย คนโชคไม่ดีก็กลับเลขไปมา วนไปมาอยู่แค่นั้นแหละ ได้สี่ตัวแล้วอีกตัวยังไม่ขึ้นมา ก็เสียดาย อีกนิดเดียว เราก็สังเกตได้ นี่เป็นธรรมะ การภาวนาก็เหมือนกัน หากมันไม่เข้ากัน ไม่สมดุลงัน ก็ใช้ไม่ได้

คำว่าสำรวมคำเดียว มันต้องมีสติที่ดี มีปัญญาอรบรู้อที่ดี นั่นคือฉลาดอรบรู้อใน การสำรมนั่นเอง ปัญญาพวกเราเดี๋ยวนี้อ่ไม่มีฉลาดเลย ไม่รู้เลยว่าปัญญาคืออะไร อย่างมากมีแค่สติ แต่สติอย่างเดียวก้าลังไม่พอนะ

ในภาคปฏิบัติ มันต้องมีสติกับปัญญาคู่กัน ทำงานร่วมกัน สติก็เหมือนมิตที่ล้บไว้คมแล้ว แต่มิตอย่างเดียทำงานไม่ได้ ต้องมีคนทีเอามิตไปใช้ หรือมีกระดาษกับปากกา แต่ก็วางไว้เฉยๆ ไม่มีคนเขียน การจะเขียนได้ก็ต้้อง เป็นคนทีมีความรู้ในการเขียน หากไม่มีความรู้ในการเขียนก็หีบปากกาจ่อไว้เฉยๆ หรือขีดเขียนไปแต่ก็อ่านไม่ออก เขียนเหมือนกับปูเต้ไปเต้มา ไม่มี ความหมายอะไรเลย

ในภาคปฏิบัติ มันต้องศึกษาก่อนให้เข้าใจ งานทุกอย่างก็ต้องศึกษาให้ เข้าใจก่อน เพราะภาคปฏิบัตินี้เป็นเรื่องสำคัญมาก การปฏิบัติคือการรักษา ให้เป็นตามธรรมะ ส่วนมากเข้าใจว่าการปฏิบัติคือการนีกคำบริกรรม ก็ถูกอยู่ แต่ถูกนิตเดี๋ยวนเอง ทีหลงพ้อให้ศึกษาเรื่องการภาวนาปฏิบัติ นั้น ประโยคนี้อมี อยู่สองคำ ภาวนาทำอย่างไร ปฏิบัติทำอย่างไร ส่วนมากทีเราทำอยู่ทุกวันนี้ คือภาวนาอย่างเดีย แต่ไม่ได้ปฏิบัติ การภาวนาคือเพียงมานั่งนีกคำบริกรรม แข่งกัน ให้จิตมีความสงบอย่างนั้นสงบอย่างนี้ นั้นภาวนาเฉยๆ แต่การปฏิบัติ ทำได้ไหม คือมันยังไม่รู้จักการปฏิบัติเลย คำว่าปฏิบัติ หมายถึงปฏิบัติตัวเอง ให้เป็นไปตามธรรมะทีศึกษาอยู่ จะห้ามตัวเองอย่างไรในการทำ ห้ามตัวเอง อย่งไรในการพูด ห้ามตัวเองอย่งไรในการคิด นี่คือการปฏิบัติตัวเองไป ตามธรรมะ ตัวสำคัญคือการปฏิบัติ การนีกคำบริกรรมไม่ต้องทำมากมาย ต้องการปฏิบัติให้มากที่สุด คือปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบข่ายของความเป็นจริง ในภาคปฏิบัติ ต้องมีทั้งการภาวนาและการปฏิบัติ คือทำทั้งสองอย่างคู่กัน

เอาโลกมาเป็นอุบายสอนตัวเอง

การปฏิบัติ หมายถึงการเอาโลกทีมีอยู่มาเป็นอุบายสอนตัวเองได้ คือทีเรามา เกิดอยู่บ่อยๆ มาเกิดเพื่ออะไร มันคืออะไร เราศึกษาให้เข้าใจ การศึกษาธรรมะ

คือศึกษาโลกนั่นเอง มันหลงตรงไหน มันลืมตรงไหน มันไม่เข้าใจตรงไหน ที่เรามีความยินดีผูกพันว่า นี่เป็นเราหรือเป็นของของเรา อันนี้จริงไหม มาศึกษาให้เข้าใจ

มีอุปมาสอนตัวเองอยู่เสมอว่า โลกอันนี้เหมือนกับคุกขังสัตว์ แต่ทำไม คนถึงชอบนัก คนชอบมาเกิดอยู่บ่อยๆ ในคุกตะรางของโลก ในคุกตะรางของวัฏจักร เพราะว่ามีของเล่นของหลอก ชอบมาเดินรำขับร้อง อะไรต่าง ๆ นานาประการ นี่ชอบนัก ของจริงๆ กลับไม่ชอบ ไม่อยากไป ตัวอย่างโลกเราก็เหมือนกัน ที่ไหนมีโรงหนังโรงละคร ถึงประตูแคบนิดเดียว ก็พยายามอัดกันเข้าไปดูกันจนแน่น ประตูวัดเปิดกว้างกลับไม่ยอมไป ไม่เอาเลย นี่ธรรมชาติของคนเป็นอย่างนั้น เราก็กังเขตรัดได้ ทำไมประตูวัดเปิดกว้าง มีการฟังเทศน์ ฟังธรรม แต่คนไม่เข้าไป ทำไมโรงหนังเล็กนิดเดียวเองแต่ก็อัดกันเข้าไป สังเกตดูว่าเป็นเพราะอะไร นี่เรามาศึกษาโลก ศึกษาทั้งเราทั้งเขาว่า ทำไมจึงมาเกิดกับโลกอันนี้อยู่บ่อยๆ มันดียังไงบ้าง ไปดูว่ามันดีอะไร ให้เข้าใจส่วนที่ว่าดี ถ้าเรามาเข้าใจตามความเป็นจริงแล้ว มันก็เท่านั้นแหละ ทีหลังเราจะไม่มาอีก

เหมือนกับเราไปศึกษาดูงาน พอไปดูแล้วก็รู้ว่า “มันไม่มีของดีหรอก ไปเถอะ กลับบ้านเถอะ” ก็กลับบ้านไป แต่คนอีกกลุ่มหนึ่งมันลืมตัว กินเหล้า มัวเมาไปในกามคุณทั้ง ๕ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เมาอยู่ในสราระ เวลาเรามาเห็นโทษเห็นภัยทีหลังแล้ว จะมาแก้มันแก้ไม่ได้ ก็ต้องยอมรับ คือหนีไปไหนไม่ได้ก็จำเป็นต้องยอมรับ มันสุขวิสัย

เหมือนกับพระหลายองค์ บวชเข้ามาแล้ว เมื่ออยู่ไม่ได้ก็ต้องสึกออกไป เวลาสึกแล้วจะไปบ่นทีหลังว่า “ถ้ารู้อย่างนี้ไม่สึกออกมาเสียดีกว่า” พูดกันอยู่หลายคนเหมือนกัน “ถ้ารู้อย่างนี้ไม่สึกออกมาเลย ทุกข์ยากลำบากหาอยู่หากิน” นี่ทางพระ ขรราวาสก็เช่นเดียวกัน “ถ้ารู้อย่างนี้ กูจะไม่มีครอบครัวหรอก” นี่เหมือนกัน (หลวงพ่อดำเราะ)

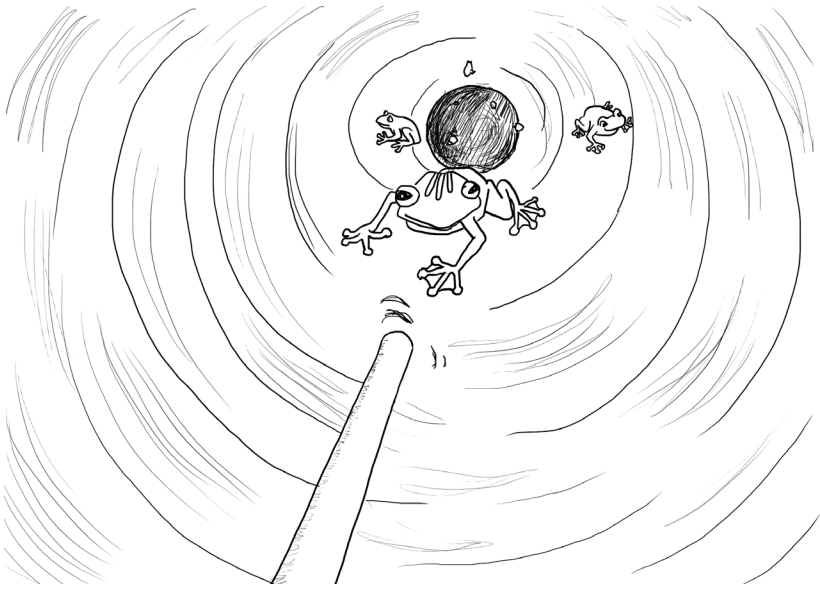
ก็มันหลงตัวเข้าไปเสียแล้ว นี่เหมือนกับปลาฉลามเข้าไปอยู่ในตุ้ม เขาจะเอาเหยื่อเข้าไปไว้ในตุ้ม มีช่องเอาไว้ให้มันเข้า แต่ปลาก็มองเห็นแต่เหยื่อ

อย่างเดียว น้ำลายไหลอยู่นั้น เอาyingงหนอ จะกินเหยื่อให้ได้ มองหาช่องที่จะเข้าไปให้ได้ ไล่ช่องที่เข้าไป คิดบ้างหรือเปล่าวาเมื่อเข้าไปแล้วจะออกได้ไหม? ไม่ได้คิด พอเห็นเหยื่อแล้วก็น้ำลายไหลอย่างเดียว พอเข้าไปก็ออกไม่ได้แล้ว หมดสิทธิ์ เอาไปเอามาคนก็จับเอาไปทำลาบเสีย เอาไปต้มกินเสีย นี่มันตายเพราะความอยากความหิวนั่นเอง นี่ก็เหมือนกัน “ถ้ารู้แบบนี้ กูจะไม่แต่งงาน” มันบ่นได้ แต่บ่นเฉยๆ นั่นแหละ ถึงจุดนั้นมันแก้อะไรไม่ได้แล้ว เหมือนกับเข้าตาจนตามืดแล้วก็ต้องยอมรับกันไป

ดิ้นรนแสวงหาทางออก

แต่หลายคนก็ยังไม่ประมาท ยังดิ้นรนอยู่ เหมือนกับพวกเราทั้งหลายที่กำลังดิ้นรนหาช่องทางออกให้ได้ หลายคนทำตัวเหมือนกับนกกระหา เหมือนกับนกคุ่ม อยู่ในกรง ตื่นเช้ามาก็หาสับตานั้นตานี้เพื่อจะออกจากกรง หาทุกวัน สับทุกวันเพื่อจะออกให้ได้ อันนี้ก็ยงดี เหมือนกับไม่พอใจในที่อยู่และดิ้นรนหาทางออกอยู่เสมอ แต่ก็ไม่แน่ บางทีจ้งหะมันมี ก็ติดบั้งบินหนีออกได้เหมือนกัน แต่หากจ้งหะยงไม่มีก็อยู่ไปก่อน นี่ก็ยงดีกว่าพวกหมู พวกหมูนี้กินแล้วนอน ไม่มีความคิด ไม่มีปัญญา กูนอนอยู่ดีๆ เขาก็เอาอาหารมาให้กินกินแล้วนอนอ้วนท้วนสมบูรณ์ แล้วเขาก็มาจับมานวดให้ ก็ยงนี้กว่าเขาตีอยู่ความจริงแล้วเขามาจับควาพอจะไปทำเป็นลาบได้หรือยง ขึ้นเขียงได้หรือยงเท่านั้นเอง เขาเอาขึ้นรถ ก็ว่าสบายๆ อยู่นั่นแหละ จนถึงโรงฆ่า จะแกั้ได้ไหม? แกั้ไม่ได้ นี่ลักษณะแบบหมูนี้ไม่ดี ถ้าเป็นลักษณะนกคุ่มนกระหาที่พอใช้ได้พยายามหาทางออกให้ได้ นี่เราหลงผิดมาแล้ว พยายามแก้ไขใหม่ คือไม่ให้หลงต่อไป ส่วนใหญ่แล้วคนจะหลงต่อไป ก็เหมือนกับปลานั้นแหละ ไปเรื่อยๆ แล้วก็ตายต่อไป

นักภาวนาปฏิบัติเป็นคนไม่ประมาทในชีวิตของตัวเอง ตรงไหนมันผิดก็ต้องแก้ไขให้ได้ นั่นคือสอนตัวเองไม่ให้ติดในสิ่งที่เราอยู่ คนเราเกิดมาในโลกอันนี้เหมือนกับผู้ตกอยู่ในแอ่งอันเดียวกัน คือทะเลหลวง เหมือนกับเรานั่ง

เรือลำเดียวกันไป พอสำเภาเราแตก ตูม! ลงไปในทะเลแล้วนะ ก็เป็นลักษณะ
ตัวใครตัวมัน ไม่ต้องว่าใครเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นพี่ เป็นเมีย ไม่ต้อง
ว่ากัน แต่ละคนจะดิ้นรนเต็มที่เข้าหาฝั่ง นี่ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น **ขณะที่**
ภัยยังไม่เกิดขึ้นก็ร้องเรียกให้ช่วยกัน “พ่อ! แม่! ช่วยหน่อยๆ” แต่เวลาภัย
เกิดขึ้นจริงๆ แล้ว จะไม่ร้องเรียกหากัน ต่างคนต่างดิ้นรนหนีตาย ตัวอย่าง
เรือล่มนี้ ใครจะช่วยใครได้ นี่เป็นลักษณะตัวใครตัวมัน แต่ไม่ใช่ว่า “เออ!
เราห่วงพ่อเรา เราห่วงเมียเรา เราห่วงพี่เรา” ก็จะไปแบกเขาไว้ในน้ำ ไม่มีใคร
ทำกันหรอก ขึ้นฝั่งเอาตัวรอดก่อนทั้งนั้น เมียก็เมีย ลูกก็ลูก **เมื่อขึ้นฝั่งได้แล้ว**
จึงจะหาวิธีช่วยเขาทีหลัง หากมีเชือกก็โยนลงไปให้เขาบ้าง หรือมีท่อนไม้ก็
โยนให้เขาบ้าง มันจะเกาะไม่เกาะก็เรื่องของเขา ถ้าเขาไม่เกาะก็ปล่อยเขาไป
ถ้าเขาเกาะก็ดึงขึ้นมา

ตอนเป็นเด็กหลวงพ่อเคยไปช่วยสัตว์กลุ่มหนึ่งอยู่ในบ่อ เป็นพวกกบ
พวกเขียด มีมากเหมือนกัน มันพยายามกระโดดขึ้นฝั่ง ฝั่งในบ่อนี้มันลื่นไป
หมดเลย แต่พวกนี้มันก็จะขึ้นให้ได้ นี่เหตุการณ์ตอนเด็กๆ มันยังจำได้เลย เราจึง

ไปตัดไม้ไผ่มาเป็นคันเกาะ แล้วหย่อนลงไปเพื่อให้กบเขียดเกาะ พอมันเกาะแล้วก็ดึงมันมาขึ้นฝั่ง แล้วมันก็กระโดดโลดเต้นดีใจ เราทำคนเดียว มันภูมิใจภูมิใจ เหมือนกับที่เราช่วยให้เขามีความสุข ให้เขาพ้นจากความตาย ทำอยู่อย่างนั้นตามประสาเด็ก ทำจนเกือบหมด แต่มีอีกกลุ่มหนึ่งไม่ยอมเกาะ มุดน้ำหนีหายไปเลย เราก็คอยจิ้งหระอยู่ พอมันโผล่ขึ้นมา เอาไม้ยื่นไปให้มันเกาะ มันไม่เอามุดหนีอีก พอเรามาบวชแล้วก็นึกถึงชีวิตฆราวาสเราทำอะไรอยู่ เราเรียบเรียงชีวิตเราขึ้นมา เราเอาเหตุการณ์ในลักษณะนี้มาเป็นอุบายสอนใจได้

คำว่าเกาะ เกาะอะไร? ก็คือพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั่นเอง พวกเราทั้งหลายมีใครบ้างไหมที่จะไปเกาะคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นคือ “พุทฺธัง อัมมํ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ” เป็นที่พึ่งช่วยให้พ้นภัย จะมีกี่คนในโลกอันนี้ ก็มีบางคนหนึ่งแหละ ส่วนคนอื่นเขาจะเอาหรือไม่ อาจจะเอาก็ได้ หรือไม่เอาก็ได้ สำคัญคือให้ใจเราไปเกาะคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง เป็นอุบายสอนตัวเอง ถ้าทำตัวเหมือนกับเขียดกลุ่มที่มุดน้ำหายไป นั่นมันไม่ได้เรื่อง แต่หากเรามาหาที่เกาะ มันก็ช่วยเราได้ นี่คือหลักปฏิบัติ เราเอาเหตุการณ์ในอดีตต่างๆ เช่น สมัยวัยเด็ก มาเป็นธรรมะได้ทั้งหมด เพื่ออะไร? เพื่อนำมาพิจารณาเป็นอุบายสอนใจตนเอง

ศึกษาธรรมะจากตัวบุคคล

อะไรพอเอามาสอนใจได้ก็เอามา คำสอนพระพุทธเจ้านี้เป็นของดี เราไม่เกี่ยงว่าจะมาจากใคร ใครจะมาพูดธรรมะให้เราฟังก็ได้ ขอให้พูดความจริงก็แล้วกัน สมัยหลวงพ่อบวชมาใหม่ๆ เป็นพระหนุ่ม ชอบไปหาธรรมะจากผู้หญิง ผู้หญิงแก่ๆ ชอบคุยธรรมะดีนัก ถ้าเป็นหนุ่มๆ สาวๆ นี้เขายังอาย ยังไม่ยอมเปิดเผยความจริงให้เราฟัง ต้องไปหาคนแก่ๆ เราก็มาคิดว่าท้ายๆ ดีหนอ จะได้คุยธรรมะกับคนแก่ๆ ผู้หญิงแก่เขาเปิดเผยดี ครั้งหนึ่งหลวงพ่อไปอยู่ที่เชียงราย มีหญิงแก่คนหนึ่งมาจำศีล ๘ ที่วัด ก็ดูนิสัยแก้วว่าคนนี้ให้ธรรมะเราได้ นี่ไปฟังเทศน์ผู้หญิง เป็นธรรมะของจริง เราเลยหาวิธีไปพูดกับแกและ

เอาเทปไปอัดด้วย เราก็พยายามสอบถาม พยายามดึงธรรมะแก่ออกมาให้ได้
นี่เราอยากฟัง “แม่ตุ๋ๆ อยากถามแม่ตุ๋ เราแก่แล้ว เราอยู่มากจนอายุปูนี่แล้ว
เจ็ดสิบแปดสิบปี ลูกหลานอยากฟังชีวิตความเป็นอยู่เมื่อวัยสาว พอจำได้ไหม?”
แกก็ว่า “จำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง ลืมๆ บ้าง มันนานมาแล้ว” เราว่า “เฮ้อ!
แล้วแต่ ไม่ต้องมากหรอก” เราก็พยายามเจาะลึกในส่วนที่แกจำได้

ผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันนัก เป็นผู้หญิงยุคไหนก็ไม่สำคัญเท่าไร
ความเป็นจริงทั้งหมดจะเป็นเหมือนๆ กัน เราก็พยายามหยอดถามคำถาม
คือพยายามพูดวจนจนแกหลงสูตร หาทางให้แกพูดให้ได้ เรื่องวัยเด็กเรา
ก็ถามนิดหน่อย ต่อมาก็ถามเรื่องวัยสาว “แม่ตุ๋ พูดออกมาเถอะไม่ต้องอาย
ลูกหลานทั้งนั้นแหละที่นั่นอยู่นี่ คนอื่นไม่มีใคร อาตมาเป็นพระก็พระเถระนะ
เป็นลูกหลานยายตั้นนั่นแหละ อาตมาเป็นผู้ชาย อยากรู้ความรู้สึกของผู้หญิง
เกิดมาเป็นยังไงในโลกอันนี้” แกก็เล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ฟัง เกิดมาก็ปีจึงเริ่มมี
ความรู้สึกรักผู้ชาย แกก็เล่าว่าความรักผู้ชายมีลักษณะอย่างไร เราก็ทำตัวเป็น
ผู้สื่อข่าว พยายามเจาะข่าวให้ได้ ความรักของผู้หญิงเขาจะมีขนาดไหน จะให้
เขาเปิดให้เราดู คือผู้หญิงทั้งหมดจะไม่แตกต่างกัน ในความรู้สึกในเรื่องราคะ
ตัณหาจะไม่แตกต่างกัน แกเล่าคนเดียวก็ครอบคลุมหมดทั้งโลก รากะเกิดขึ้น
ที่ใจเป็นยังไง เราพยายามเจาะตรงนี้ให้มากที่สุด ตัณหาเป็นอีกมุมหนึ่ง แกก็
พูดให้ฟัง “เป็นอย่างนี้ๆ จนกินไม่ได้นอนไม่หลับ คิดถึงเขาอย่างนั้นอย่างนี้”
ก็ว่ากันไป

ต่อมาก็วัยแต่งงาน “แม่ตุ๋ ได้ตั้งเป้าหมายไว้ไหม แต่งงานเพื่ออะไร?”
หลวงพ่อก็ดึงไปบ้าง แม่แกไม่อยากพูดก็พยายามดึงๆ ไป ให้แกพูดให้ได้
ทำตัวเป็นผู้สื่อข่าว ดึงหาความจริงที่เราต้องการ เราว่า “เรื่องแต่งงานแม่ตุ๋
คิดอย่างไร? หวังอะไรกับการแต่งงานอันนี้?” แกก็ว่า “ก็หวังว่าจะมีความสุข”
เราก็ถามต่อ “สุขอะไร?” เราก็ไล่ถามตามจีไปเรื่อยๆ นี่ถ้าเปิดเผยให้คนฟัง
ในยุคนี้ คงจะงงว่ามันถามได้ยังไง ถามทุกสิ่งทุกอย่าง ถามความรู้สึกของใจ
เมื่อแต่งงานแล้วเป็นยังไง จนอายุวัยกลางคน ลักษณะเบื่อหน่ายในความรัก
ความใคร่ต่อกันเป็นยังไง ก็ถามต่อไปอีก ถามจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันเป็นยังไง

นี่คือธรรมชาติ เมื่อเราอัดเทปแล้วก็มาเปิดฟังคนเดียว เราได้พยานบุคคล เป็นผู้หญิง คือไม่มีใครกล้าถามให้เราได้ว่าผู้หญิงเป็นยังไง ผู้หญิงแตกต่างกันไหม คือไม่แตกต่างกันหรือทุกชาติทุกภาษา ความกำเริบทางกายและทางใจไม่แตกต่างกัน ผู้ชายก็เช่นกัน เรื่องราคาตัณหาต่างๆ นี่มันเรื่องเดียวกัน ถ้าฟังคนหนึ่งก็เหมือนอีกคนหนึ่ง เหมือนกับเรากินน้ำตาล ถ้าคนหนึ่งกินน้ำตาลจากอเมริกา อีกคนหนึ่งกินจากเมืองไทย ก็ไม่แตกต่างกัน พูดถึงความหวานอย่างเดียวกัน เป็นเรื่องเดียวกันทั้งหมด

นี่คือเราศึกษาข้อมูลในจิตใจของคนที่มาเกิดกับโลกอันนี้ เราคนหนึ่งแหละ รู้ตัวเองดี แต่เราอยากรู้ข้อมูลของคนอื่นบ้าง เพื่อจะได้มีพยานหลักฐานยืนยันว่าจริงขนาดไหน

เราก็ถามเรื่องความทุกข์ของธาตุนั้นๆ ทุกข์ทางจิตใจ สมัยในวัยเด็กเป็นอย่างไร วัยสาวเป็นอย่างไร วัยครอบครัวเป็นอย่างไร เมื่อมีครอบครัวแล้วเป็นอย่างไร เราถามเรื่องความทุกข์ แก่ก็เล่าออกมา เราอัดเทปได้สองม้วน พยายามตัดต่ออัดใหม่ให้มีแต่เสียงแกลอย่างเดียว เสียงเราไม่มี พอเสร็จแล้วก็ถามโยมที่มาวัดวันหนึ่งว่า “อยากฟังเทศน์ไหมวันนี้ เอ้า! ฟังก็แล้วกัน เอาไปคิดนะ” แล้วก็เอาไม้ค้ำจ่อลำโพง ให้นั่งสมาธิฟังกัน ฟังไปไม่กี่นาทีก็พากันหัวเราะกัน “หัวเราะทำไมเล่า!” แก่จ๋าเสียงผู้หญิงคนนั้นได้ นี่คือธรรมชาติ

หลวงพ่อก็ไปถามแม่ชีเหมือนกัน หลวงพ่อชอบถาม หาฟังธรรมชาติจากผู้หญิงแก่ๆ เขาจะเปิดเผยธรรมชาติความจริงให้ฟังทั้งหมด บางทีเราก็คาดการณ์ไว้แล้ว มันเหมือนกับที่เราคาดการณ์ไว้ไหม? มันถูกหมด นี่ภาคปฏิบัติคือเราเอามาพิจารณาว่าชีวิตของคนเป็นอย่างนี้ๆ เมื่อดูคนแล้วก็มาดูสัตว์อีก ลักษณะราคาตัณหามันไม่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น หมา เวลามันมีอาการมันเกิดขึ้นแล้วเป็นอย่างไร สัตว์ทั้งหมดเป็นเหมือนกัน นี่ความจริงของโลกที่เราต้องศึกษา เวลาคนหลงโลกก็หลงอย่างนี้ เรามาศึกษาว่าคนหลงจุดไหนในโลกอันนี้ อะไรเป็นจุดสำคัญที่ทำให้คนหลงได้

นี่เราศึกษาธรรมะ เราศึกษาทั้งจากตัวเราเองและจากเพื่อนฝูง มันมี

- ๑) ศึกษากริยาการกระทำทางกายจากตัวเราเองบ้าง จากตัวของผู้อื่นบ้าง
- ๒) ศึกษาการใช้วาจาจากตัวเราเองบ้าง ผู้อื่นบ้าง ทั้งสองอย่างมันสื่อถึงกัน พอเข้าใจกันได้ ส่วนเรื่องทางใจลึกๆ ก็ไม่แตกต่างกันเท่าไร เพราะคนเรามีกิเลสตัณหาเหมือนๆ กัน ในความรู้สึกไม่แตกต่างกัน พยายามเอาการรักษา กายวาจาเป็นเรื่องใหญ่ไว้ก่อน นี่คือสอนใจตัวเอง

การพิจารณาตนและของของตน

หลักปฏิบัติคืออบรมใจ สอนใจ ไม่ใช่ว่ารู้ธรรมะอย่างเดียว ถ้ารู้ความจริงเพียงอย่างเดียวมันยังทำอะไรไม่ได้ คือ ในภาคปฏิบัติ เราต้อง ๑) รู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริงของธรรมะ ๒) ทำใจให้เป็นไปตามธรรมะที่เรารู้นี้ตัวสำคัญอยู่ตรงนี้ ถ้าเราทำใจให้เป็นไปตามนั้นไม่ได้ มันก็ไม่ได้ประโยชน์ ไม่ใช่ว่าเพียงรู้ธรรมะแล้วจะดี ไม่ใช่ซะ ถึงรู้จริงมันก็ไม่ดีอีก เพราะเรายังทำใจอะไรไม่ได้เลย ต้องทำใจให้เป็นไปตามนั้น

ยกตัวอย่าง เรื่องความไม่เที่ยง ความรู้สึกเมื่อเห็นของจริงว่ามันไม่เที่ยงเป็นอย่างไร เรื่องความทุกข์ เมื่อเราพิจารณาความทุกข์ มันทุกข์ยังงี้ก็ ต้องทำให้ความรู้สึกของเราเป็นอย่างนั้นให้ได้ เรื่องอนัตตาก็เช่นเดียวกัน ต้องทำให้ความรู้สึกว่ามันเป็นอนัตตาอย่างไร

อนัตตา แปลว่าความสูญสิ้นจากเราไป ความไม่มีอะไรเลย คือหมดสภาพในสมมติอันนั้น การสิ้นสูญไปจากสิ่งที่เรารัก มี ๒ อย่าง ๑) สิ่งที่เราถือเป็นที่ยึดติดตัวตนของเรา ๒) สิ่งที่เราถือว่าเป็นของของเรา นี่ของสองอย่างที่เราต้องพิจารณาให้มากที่สุด สิ่งใดที่เป็นตัวเราและเป็นของของเรา คนเราจะมี ความผูกพันกันตรงนี้ หลักใหญ่อยู่ตรงนี้เอง ส่วนธรรมะอย่างอื่นมีมาก อยู่ก็จริง แต่เราจะเอาสองอย่างนี้เป็นหลักยึดตัวในการปฏิบัติ ๑) ตัวเรา ๒) ของของเรา คนมาหลงโลกหลงสงสารก็เพราะหลงสองอย่างนี้เอง สิ่งต่างๆ ถึงมีมากมายก็ตาม ต่างคนต่างหลง แต่ก็หลงในลักษณะเดียวกัน คือหลงตัวเอง

และหลงของของตัวเอง การหลงโลกมีเท่านั้นเอง ไม่มากเลย เราต้องดูว่า ในโลกอันนี้เราหลงทุกวัน เราหลงจุดไหนบ้าง เราต้องมาหาจุดนี้ และให้เข้าใจ ว่า ถ้าเราหลงอะไรมากเกินไป หากเราไม่เข้าใจ มันจะแก้ไขอะไรไม่ได้เลย ต้องหาจุดสำคัญๆ รากเหง้าของความหลงอยู่ตรงไหน

จำไว้นะ คนหลงโลกหลงสงสารมันมีเพียงสองจุด คือ ๑) หลงตน ๒) หลงของของตน เท่านั้นเอง ส่วนในการแก้ไข ของของตนเป็นหลักเสริม หลักสำคัญคือหลงตนเพียงอย่างเดียว เป็นอันดับหนึ่งมาก่อนเลย ถ้ามีความหลงตนอยู่แล้ว ทุกอย่างเป็นได้ทั้งหมด มันจะมารวมอยู่ที่ตนทั้งหมด แต่เมื่อเราแย้งแก้หลงตนไม่ได้ ก็ต้องแก้หลงของของตนก่อน จึงจะคลายและ ทำให้ความหลงในใจเราเบาบางลง เพราะหลงตนเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าคนถอนตน ละตนทั้งหมดได้ คือละอัตตาขั้นสุดท้ายได้ ก็เป็นพระอรหันต์

หากยังละอัตตาไม่ได้ พยายามแก้ความหลงในของของตนก่อน การละความหลงในของของตนได้นี้ แบ่งเป็นภูมิธรรม ๓ ระดับ คือ ๑) พระโสดาบัน ๒) พระสกิทาคามี ๓) พระอนาคามี นี่ความหลงในของของตน มันต้องแก้ไขตรงนี้ เรื่องหลงตนมันลึกมันละเอียด มันแก้ไขทีเดียวยังไม่ได้ ต้องค่อยๆ หาจุดเจาะเข้าไป

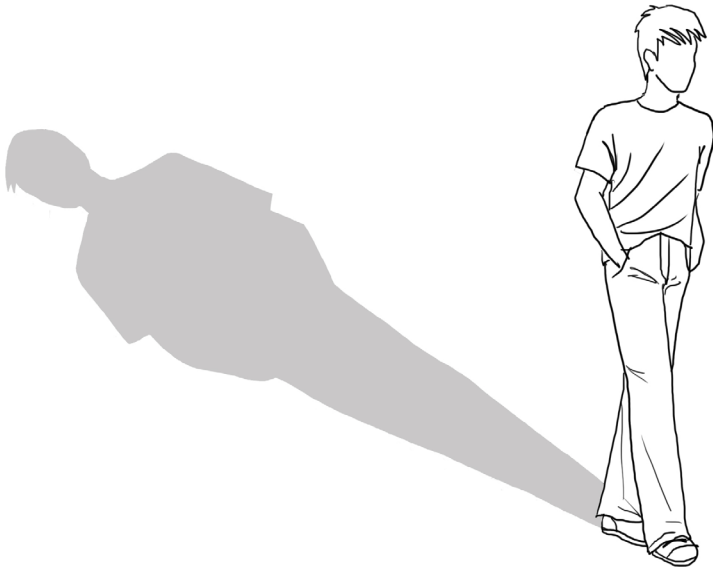
ในภาคปฏิบัติ มาพิจารณาว่าไม่มีสิ่งใดเป็นของของตนที่แน่นอน ทุกอย่างเป็นเพียงอาศัยกันวันต่อวันเท่านั้น หรือเป็นของของตนเพียงสมมติ ตัวอย่างเช่น คู่ผ้าตัวเมียก็เพียงสมมติ ลูกเราก็เพียงสมมติ ข้าวของเงินทอง กองสมบัติก็เพียงสมมติ ทุกอย่างเพียงสมมติกันทั้งหมดเลย เรามาพยายาม ไม่ผูกใจว่าสิ่งต่างๆ เป็นของของตน ทำใจไว้ว่าเป็นของของตนเพียงสมมติ เท่านั้นเอง นี่การฝึกใจในภาคปฏิบัติ หากทำได้อย่างนี้จะมีความสุข ถ้าไปยึดในของของตนมากเท่าไร ก็จะหลงมากขึ้นไปอีก หากมีใครเป็นอะไรไป เกิดร้องไห้ร้องให้ขึ้นมา ก็ว่าผ้ากู เมียกู ลูกกูอยู่นั้นแหละ มันเลยมีความสุขเกิดขึ้น พุดง่าย ๆ ว่ามันเป็นทุกข์เพราะอะไร? มันเป็นทุกข์เกิดขึ้นเพราะสิ่งที่มันมี ในสมมติว่าของของตน นี่ในขั้นเบื้องต้น

ให้เราแก้ไขเรา เราจะไปยึดอะไรมากมายไม่ได้ อัดตาก็ดี อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นก็ดี อุปาทานนั้นมี ๒ ลักษณะ ๑) ยึดมั่นว่าตน ๒) ยึดมั่นว่าของของตน

เรามาแก้ไขของของตนนี้ให้ได้ เอาหายบายไว้ก่อน ตัวอย่างเช่น เงินทอง กองสมบัติที่เราถืออยู่ทั้งหมดเป็นของของเราจริงหรือไม่? ก็จริงอยู่ จริงอะไร? จริงในสมมติว่าจริง แต่เราจะไม่หลงของสมมติ จะมีก็มิไป ไม่มีก็หา หาเพื่อทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้สำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ไม่ใช่ของเรา เราจะหาเงินก็หาได้ แต่ไม่มันหมายความว่า เป็นสมบัติของเราอย่างแท้จริง เป็นเพียงสมบัติของโลกใช้กันอยู่เท่านั้น เมื่อเกิดมาก็ต้องหาปัจจัยสี่ หาเงินหาทองก็ดี สมบัติต่างๆ ที่มีอยู่ก็ดี แต่มันเป็นเพียงปัจจัยอาศัยชั่วคราวขณะที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้นเอง เมื่อชีวิตเราหมดไปแล้ว ก็หมดสภาพกันไปอีก นี่ให้รู้กันตรงนี้คือไม่ให้ติดในของสิ่งนั้น เราก็ต้องหามาอยู่ เพราะว่าสังขารร่างกายเรามันยังต้องการสิ่งเหล่านั้นอยู่ ก็หากันไป อยู่กันไป แต่ไม่ให้ติด ของทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเพียงสมมติว่าเป็นของของเราเท่านั้นเอง

นี่คือตัวกิริยาในคำว่าค้นหา เอาได้ เอาอย่างนี้เป็นโลกใหม่? ไม่ใช่โลก เอาตามหน้าที่ที่เราควรจะได้เท่านั้นเอง ถ้าได้มาร้อยล้านวันนี้เอาใหม่? ก็เอาอย่างนี้เรียกว่าโลกหรือเปล่า? ยัง ถ้าคนมีปัญญาดี มีความรอบรู้ดี จะหาเงินได้ วันละหมื่นวันละแสนก็ไม่มีมีความโลก คือรู้ว่าสิ่งทั้งหมดนี้ไม่ใช่ของเรา มันได้มาเพียงตามหน้าที่ที่ควรได้เท่านั้นเอง เอามาเพื่ออะไร? เพื่อทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านเท่าที่มีชีวิตอยู่ สมบัติทั้งหมดที่มีอยู่นี้ เรานำมาใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวมในชาตินี้เท่านั้นเอง ก็รู้ที่อยู่เราเอาไปในชาติหน้าไม่ได้ คือเราจะไม่ติดใจ

ในภาคปฏิบัติ ต้องมาฝึกใจให้เป็นไปอย่างนี้ ร่างกายเราก็เหมือนกัน ก็พิจารณาว่าธาตุสี่ก็เป็นไปอย่างนี้ เป็นอนิจจังอยู่แล้ว เปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว เรามาศึกษาธรรมะ ต้องมาศึกษาตัวเอง ศึกษาในกิริยาทางกาย วาจา และใจของเราที่แหละ ธรรมะอยู่ที่นี้

นี่ภาคปฏิบัติ เป็นสมบัติของตนโดยเฉพาะ เมื่อเรตายไป สิ่งนี้ก็จะติดตามเราไปด้วย ดังคำว่า “ฉายาอะ อະนุปายินี เหมือนกับเงาติดตามตัวเขาไป” นี่คืองานของเราโดยตรง งานนอกนั้นเป็นงานสาธารณะ เป็นงานส่วนรวมของสังคมโลกเท่านั้นเอง เราก็ทำไปตามหน้าที่ของเราเท่าที่ทำได้ อย่าไปดิ้นรนอะไรมากมาย ทำไปเรื่อยๆ

ความเข้าใจเรื่องผีและวิญญาณ

หลวงพ่อบอกมาให้สบายมาพอสมควร ใครมีคำถามก็ถามได้ การเทศน์นี้พูดมากๆ ก็เหนื่อยได้นะ หลวงพ่อก็พูดไปตามหน้าที่เหมือนกัน นี่การพูดแสดงธรรมะทุกคนที่มีความคิดความเห็นสามารถแสดงได้ทั้งนั้น พูดเก่งพูดดีก็มี พูดไม่เก่งพูดดีก็มี พูดเก่งแต่ไม่ดีก็ได้ การพูดธรรมะก็เหมือนกัน การเทศน์ก็เทศน์ได้แต่เนื้อหาต่างๆ ที่พูดไปเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การเทศน์เป็นของง่ายๆ พอสมควรแต่การเขียนหนังสือเป็นของยาก หลวงพ่อสังเกตตัวเองได้ว่าการเขียนหนังสือมันยาก เอกสารมันเป็นหลักฐาน เวลาอ่านหนังสือใครก็แล้วแต่ หากอ่านไป

แล้วมันววนสับสนขึ้นมา มันมีความรู้สึกว่าจะอะไรก็ไม่รู้ ไม่อยากอ่าน แต่ถ้าอ่านธรรมะไปแล้วมันดึงดูดไปเรื่อยๆ มันมีกำลังใจจะอ่าน นี่ธรรมะที่ได้เทศน์ไปแล้ว ถอดเทปออกมาพิมพ์บางที่มีนวนๆ หลวงพ่อก็เหมือนกัน เทศน์ไปแล้วถอดเทปมาฟังตัวเอง นี่ไม่ได้เรื่องเลย เวลาฟังเทปไปเหมือนดูดี แต่เวลาถอดเทปแล้วมาอ่านดูมันไม่ได้เรื่องเลย

โยม: เพื่อนโยมเขากลัวผี เมื่อคืนนอนไม่หลับ

หลวงพ่อ: ผีมีจริงหรือเปล่า มันหลอกคนที่ไหน ผีปลอม ผีความคิด ผีกับเราก็กี่เหมือนๆ กัน มันแตกต่างกันว่าของเขาเป็นเพียงวิญญาณล้วนๆ เท่านั้นเอง ไม่มีธาตุ ๔ ครองร่าง แต่เรามีธาตุ ๔ ครองร่าง มันแตกต่างกันตรงนี้ ถ้าเราถือว่าเราเหมือนกับเขา เขาเหมือนกับเรา มันก็หมดเรื่อง ไม่แตกต่างกันเลย **ตัววิญญาณของผีก็เหมือนกับวิญญาณของเรานั้นแหละ แต่เขาไม่มีธาตุ ๔ ครองร่าง ถ้าเราตายไปเมื่อไหร่ เราก็จะเหมือนกับเขาอีก ไปกลัวอะไรกัน** ถ้าเราไปกลัววิญญาณเขาในลักษณะอย่างนี้ ถ้าเราตายไป วิญญาณของเราจะไปอยู่ที่ไหน มันก็ไปอยู่กับเขาอีก เป็นพวกเดียวกัน เวียนวายตายเกิดไปเรื่อยๆ มันคิดไม่ถึง คิดให้รู้เท่าทันความเป็นจริงสิ ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วมันไม่มีอะไร เรื่องผีนี้ไม่สำคัญอะไร คือวิญญาณของสัตว์ของคนนั่นเอง ถ้าเราถือว่าเป็นเพื่อนกันก็แล้วกันไปเท่านั้นเอง

โยม: เวลาหลวงพ่อบุ๊ตถึงผี หลวงพ่อใช้คำว่าวิญญาณ ใช้คำว่าจิตได้ไหมครับ?

หลวงพ่อ: เป็นหลักอันเดียวกัน วิญญาณกับจิตมันอันเดียวกัน เป็นผี เทวดา หรือคน ก็วิญญาณอันเดียวกันนั่นแหละ คำสมมติของคนพูดว่าวิญญาณบ้าง จิตบ้าง ใจบ้าง พุทธอะไรก็ได้ คนเราเมื่อมีชีวิตอยู่ก็รักกัน กอดกัน นอนด้วยกัน อยู่กันนั่นแหละ แต่พอตายจากกันก็ไม่เอากันเลย คนเรานี้มันหลอกตัวเองง่ายๆ เรายังอยู่ด้วยกัน ก็หอมกันอยู่นั่นแหละ เวลาตายก็ไปคนละทาง ดุสิต คนเรามันหลอกตัวเอง ก็เหมือนกันนั่นแหละ คนตายไปก็เพียงวิญญาณออกจากร่าง เท่านั้นเอง

สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม

โยม: มีญาติธรรมท่านหนึ่ง ลูกสาวเขาดี๊ดีมาก ฟังแต่คำพ่อ ไม่ฟังคำแม่ คือเถียงตลอดเวลา เคยถูกล้อออกจากบ้านแล้ว สักพักหนึ่งก็กลับมาขอโทษ แล้วก็อยากจะกลับตัวใหม่ แต่ก็เหมือนเดิม แม่เขาบอกว่าตัดแล้ว แต่ในใจยังตัดไม่ได้ ยังมีความผูกพันมาก พวกเราพยายามแนะนำให้ความเห็น แม่เขาก็โต้แย้งตลอดเวลา เขามีความเห็นของตัวเองที่เป็นมิจฉาทิฐินิดๆ เข้าข้างตัวเองว่าตัวเองดีตลอดเวลา ผมก็บอกว่าวิธีของหลวงพ่อดูทั้งสองฝ่าย ทั้งลูกทั้งแม่ ดังนั้น การฟังความข้างเดียวก็คงไม่ค่อยยุติธรรมเท่าไรหรอกสำหรับลูก

หลวงพ่: จริงหรือเปล่า ที่ว่าลูกเกิดมาไม่ฟังคำแม่ แต่ฟังคำพ่อ?

โยม ๒: ไม่ใช่ใช้อย่างนั้นค่ะ ลูกโยมเป็นเด็กผู้หญิงอายุ ๒๘ ปีแล้ว เป็นเด็กโตมา ก็ว่านอนสอนง่ายพอสมควร ไม่มีปัญหา แต่พอช่วงวัยรุ่นก็เริ่มมีปัญหาว่าเข่าขี้เกียจ อาจจะเป็นเพราะว่าเขาไม่สบาย เราก็เคยพาเขาไปหาหมอ แล้วหมอก็กวินิจฉัยว่าเด็กคนนี้เป็นโรคซึมเศร้า ก็เลยให้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ตอนนั้นอายุประมาณ ๑๑ - ๑๒ ปี อยู่โรงพยาบาลประมาณสามเดือนสี่เดือน หมอก็ก็นำให้กินยา ทีนี้เราก็ไม่ได้เชื่อใจหมอทั้งหมด คือลูกสาวจะไม่ยอมทำอะไรทั้งสิ้น นี่เราเป็นแม่เราก็รับไม่ได้

หลวงพ่: เรื่องทั้งหมดนี้เป็นลักษณะว่า “กัมมะพันธุ กัมมะปะฏิสะระณา ยัง กัมมัง กะริสสามิ กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสามิ เรามีกกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจะเป็นทายาท คือว่าเราจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป” ก็ต้องแยกแยะออกมา

ที่หมอพุดมายนั่นแสดงว่าเป็นโรคเฉพาะตัวของเด็ก แต่แม่ไม่ยอมรับ อยากให้เด็กคืออย่างที่ต้องการ คือผู้เป็นแม่ไม่ฟังคำหมอเขา ไม่เชื่อกรรมด้วยกรรมให้ผลมายังก็ไม่เชื่อกรรม อยากให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามที่ตัวเอง

ต้องการ ถ้าเรามีความต้องการให้ลูกเป็นอย่างไร ก็อยากให้ลูกเป็นอย่างนั้น **เมื่อเป็นไปได้ก็เกิดทุกข์ขึ้นมา** นี่เรื่องกรรม

ต้องพิจารณาอีกมุมหนึ่ง คือลูกที่มากับเรา เราเลือกไม่ได้ว่าจิตใจของเขาจะเป็นยังไง ส่วนร่างกายนั้นเราให้เขาได้ เรียกว่ากละ ทั้งพ่อและแม่ แบ่งสรรปันส่วนกันให้เขาเกิดกับเราได้ แต่จิตใจนั้นเราเลือกไม่ได้ว่าเด็กคนนั้นเขาทำกรรมอะไรมาในอดีต เมื่อเขาเกิดขึ้นมาแล้ว เขาต้องได้รับผลกรรมของเขา เราไม่สามารถบังคับหรือทำให้ดีขึ้นได้เหมือนกับที่เราตั้งใจ เพราะเขาสร้างมาอย่างนั้น นี่คือพูดเรื่องกรรม ถ้าเขามีกรรมอย่างนี้ ก็ต้องยอมรับว่า “สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม” เราก็ต้องทำใจเอาไว้ คือส่วนหนึ่งเขาเป็นลูกของเราจริง แต่อีกส่วนเป็นกรรมของเขา ไม่ใช่ที่เราจะไปแบกหารับกรรมแทนลูกได้ เขาก็ต้องเป็นอย่างนั้นเอง ที่หมอวินิจฉัยโรคต่างๆ ว่าเป็นอย่างนี้ๆ ก็ต้องยอมรับ มันเป็นอย่างนี้เพราะกรรมนั้นแหละ คือกรรมทำให้เป็นไป เรียกว่า “กัมมุนา วัตตะติโลก สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม” “ใครทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว ผู้นั้นต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป”

หากหมอบอกว่าเขาป่วย เขาหายยาก เราก็ต้องทำใจ อย่าไปโกรธเขา อย่าไปว่าเขา คนที่มากับเราในลักษณะนี้ ก็เพราะมีกรรมเกี่ยวเนื่องกันมาในอดีต เคยผูกพันกันมา คือบางทีมันจะดีกับพ่อ แต่ก้าวร้าวกับแม่มาก คือกรรมของคน จิตของคน หรือวิญญาณของคนที่เกิดในโลกอันนี้ จะให้มีความสมบูรณ์แบบ ๑๐๐% นั้นไม่ได้

อย่างผู้ที่เคยมีความเกี่ยวข้องกันมาในอดีต จิตวิญญาณดวงนี้จะให้พ่อคนนี้หรือแม่คนนี้ ที่เคยเป็นพ่อเป็นแม่กันมาในอดีตหลายชาติหลายภพที่ผ่านมา ในชาตินี้จะให้มันเป็นลักษณะอย่างเดียวกัน นี่มันไม่ได้ คืออยากจะเกิดในโลกใหม่? อยากจะเกิด แต่บางทีหาที่เกิดไม่ได้เพราะความผูกพันกันมันไม่มี เมื่อไม่มีความผูกพันกัน เกิดมาก็ไม่ฟังคำพ่อคำแม่ ก็เป็นลักษณะอย่างนั้น

สมมติว่าวิญญาณจะหาพ่อสักคนหนึ่ง หาแม่สักคนหนึ่ง หาทั้งสองคนพร้อมๆ กันให้ได้สมบูรณ์แบบ อย่างนี้มันยาก สมมติว่าวิญญาณหาพ่อได้แล้ว ก็มองหาแม่ แม่บังเกิดเกล้าไปไหน? อ้าว! แม่ไปอยู่บนสวรรค์ แต่พ่อมาเกิด

บนโลกแล้ว จะเอาอย่างไร? ก็ต้องหาแม่สำรองที่ไม่ใช่แม่แท้ๆ ในอดีตชาติ เขาก็เลยดลบันดาลให้พ่อมาเอาแม่คนนี้ เพื่อจะได้เกิดเป็นคนสักที พอมาเกิดในลักษณะนี้แล้ว เด็กมันจะรักพ่อกว่าแม่ เพราะเคยมีความผูกพันกันมายาวนาน แต่อีกมุมหนึ่ง ถ้าเด็กคนนี้หาแม่ได้แล้ว แต่พ่อไม่อยู่ไปเกิดที่ไหนไม่รู้ สมมติว่ายังอยู่ในนรก เด็กก็อยากจะได้เกิด จะทำอย่างไร? เด็กคนนี้ก็เลยดลบันดาลให้แม่ไปหาชายคนใดคนหนึ่งมาเป็นพ่อ เมื่อเกิดมาในลักษณะนี้แล้ว เด็กจะรักแม่มากกว่าพ่อ นี่คือกรรม แต่ถ้าหากว่าพ่อกับแม่เคยได้ร่วมสุขร่วมทุกข์กันมาในอดีตชาติ ทั้งสองฝ่ายมีความสมบูรณ์กันแล้ว เด็กที่มากเกิดก็จะรักพ่อแม่เสมอกัน นี่เรื่องความรัก

เรื่องกรรมของเด็กเป็นอีกส่วนหนึ่ง เป็นกรรมของเขาเอง ทำอะไรไม่ได้แก้ไขไม่ได้ ก็ต้องเป็นไปตามนั้น แต่ถ้ากรรมของเด็กมีบางอย่างพอแก้ไขได้ เรียกว่าลหุกรรม คือกรรมเบา นี่แก้ไขได้ก็แก้กันไป แต่กรรมบางสิ่งบางอย่างมันหนักพอสมควร เรียกว่าครุกรรม คือกรรมหนัก ขนาดหมอก็กแก้ไขไม่ได้ เราก็ต้องยอมรับกรรมส่วนนี้ เพื่อความสบายใจ พอเข้าใจไหม

โยม: มีไหมคะที่เด็กสำนึกผิด แล้วก็กลับมาหาแม่?

หลวงพ่: อันนั้นมันขึ้นอยู่กับคุณธรรมของเด็กคนนั่นเอง เอาแน่ไม่ได้ ถ้าเด็กมีคุณธรรมประจำตัว เขาจะนึกถึงบุญคุณได้

อุบายตัวอย่างการสอนลูก

โยม: เรื่องลูกนะคะ ลูกสาวโยมก็ไม่ได้ทำผิดอะไร การบ้านการเรียนเขาก็พร้อมหมดทุกอย่าง แต่มีอยู่อย่างเดียวที่โยมไม่ชอบ คือเขาไปมีแฟนคนหนึ่งที่ไม่เหมาะสม โยมก็เลยพูดว่า “ไม่เหมาะสมนะ ถ้ารักมากก็ไม่ต้องอยู่กับแม่ออกไปซะ! พรุ่งนี้อย่ามาให้แม่เห็นหน้าอีก” เขาก็ไปจริงๆ ประมาณสามเดือนหลักจากนั้นเขากลับมาหา โยมก็เลยพูดว่า “เราไม่ได้เป็นแม่ลูกกันแล้วนะ” ลูกเขาก็บอกว่า “ทำไมไม่ใช่แม่?” ทีนี้โยมบอกว่า “ถ้าใช่แม่ แล้วทำไมไป?”

ตอนนี้เขาคิดได้ค่ะ ก็กลับมาแล้วบอกว่า “เขายากกลับ เขาคิดได้แล้ว” ก่อนไปนี่โยมบอกเขาว่า “ถ้าแม่ตายแล้ว ไม่ต้องมาเผาแม่ด้วย” นี่เพราะโยมพูดไปอย่างนี้หรือเปล่าเขาจึงกลับมา แต่ตอนหลังเขากลับมาอยู่ด้วยก็ดีขึ้น

หลวงพ่: การพูดอย่างนี้มันมีส่วนช่วยให้ลูกสำนึกได้ คือหลายคนรักลูก โบราณกล่าวว่า “รักหมาให้ผูก รักลูกให้ตี” ไม่ต้องเอาว้าวควายนะ เอาหมาก็แล้วกัน คือหมามันกัดคนเก่ง คนส่วนใหญ่รักลูก แต่ไม่มีอุบายสอนลูก เอาใจตลอดเวลา การพูดอย่างนี้เป็นอุบายสั่งสอนลูก ให้เขาตื่นตัวว่า “ถ้ากูตายก็ไม่ต้องมาเผากูนะ” นี่เป็นการลงเรียวแรง แต่ลึกๆ แล้วเราก็กังห้วงเขาอยู่ นี่เป็นอุบายในการพูดให้เขาสำนึกตัว ถ้าเป็นไม้ก็เรียกว่าตีให้เจ็บ นี่พูดดีแล้วพูดให้เขากลับ

ถ้าลูกเป็นลักษณะอย่างนี้ บางทีต้องใช้บทู ลำพังพูดธรรมดามันไม่ตื่น ต้องพูดหนักๆ ให้มันสะดุ้งขึ้นมา แต่ต้องทำใจไว้ด้วยว่า หากเป็นลูกของเราจริงๆ ในอดีตชาติแล้ว ถ้าพูดไปอย่างนี้ เขาต้องสำนึกได้ แต่ถ้าเขาสำนึกไม่ได้ไปก็ไป ตัวใครตัวมัน นี่เรื่องลูกนะ

แต่ถ้าเป็นนักปฏิบัติ ใจมันต้องแข็งกว่านี้ หลายสิบเท่าก็แล้วกัน ลูกก็ลูกเถอะ ถ้าหากลูกบางคนไม่ฟังพ่อฟังแม่อย่างที่วาม่า มีอะไรก็แล้วแต่ต้องทำใจเอาไว้ก่อน คือแบ่งรับแบ่งสู้ไว้ก่อน อย่าไปเหมามาว่าลูกเราคนเดียวทั้งหมด ถ้ามันดีก็ตีไป ไม่ดีก็แยกกันไป ชีวิตของใครของมัน นี่เรามาปฏิบัติเราไม่หวังอะไรกับโลกอันนี้ แต่ทางโลกก็อย่างว่านั่นแหละต้องห้วงกัน **แต่ถ้า** เป็นนักปฏิบัติจริงๆ แล้วต้องแบ่งรับแบ่งสู้และก็ไม่ต้องแบ่งมากนัก ถ้าพูดอย่างนี้มันถูกแล้ว แต่เขายังไม่เชื่อเราอยู่ อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด จะแยกก็แยกกัน คือไม่ห้วงกัน ถือว่าเราทำมาตีแล้ว ทำทุกอย่างแล้ว ถ้าไม่ได้ตามที่เราร้องการ ก็ตัวใครตัวมัน นิสสัยของหลวงพ่เป็นอย่างนี้ เป็นลักษณะคนง่ายๆ ตัดขาดผัวะไปเลย ถือว่าเราถูกแล้วตีแล้ว

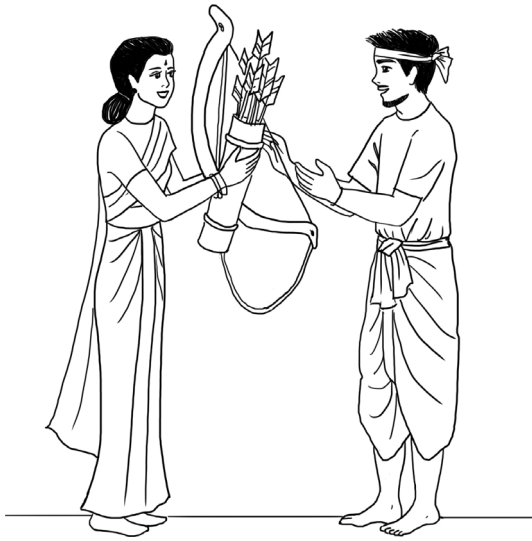
ลักษณะการพูดที่วาม่านี้ก็เพื่อให้เขาสะดุ้งใจขึ้นมา ทางโลกถือว่าใช้ได้ตีแล้ว แต่เราอย่าไปยึดเขาเกินไปนะ พยายามฝึกใจตัวเอง ใครก็ตามในโลกอันนี้ ลูกก็ลูก ผัวก็ผัว เมียก็เมีย สิ่งทั้งหมดเป็นเพียงสมมติพูดกันเท่านั้นเอง

ถ้าไม่ตีขึ้นมา เราก็ต้องบอกว่าลำพังเลือดก้อนเดียวทิ้งที่ไหนก็ได้ ไม่แปลกอะไรเลย เลือดก้อนเดียวทิ้งให้หมากินก็ได้ เหมือนกับน้ำลายบัววันทิ้งออกจากปากไปแล้ว ก็ไม่มีความหมายอะไรเลย ตัดขาดไปอย่างนั้น ให้เป็นคนลักษณะว่าถ้าไม่ได้ตีขึ้นมาจะไม่ห้วง ไม่ห้วงว่านี่ผิวเรา ไม่ห้วงว่านี่เมียวเรา ไม่ห้วงว่านี่ลูกเรา ตัดขาดทิ้งไปเลย อะโรมันจะเกิดก็ให้มันเกิด ขนาดหมามันออกลูกมันเป็นยังงี้ ไก่มันเป็นยังงี้ กบเขียดมันเป็นยังงี้ เราก็สังเกตว่าขนาดกบเวลามันไข่แล้ว แม่มันเลี้ยงไหม? ไม่เลี้ยง กระโดดขึ้นฝั่งแล้วหนีไปเลย มันปล่อยให้ไข่ฟักออกเป็นตัว แล้วก็โตตามธรรมชาติของมันเอง กรรมใครกรรมมันก็แล้วกัน มันก็อยู่ด้วยกันได้นี่ เราเอากบมาเป็นครูสอน นี่เราพยายามเลี้ยงดูทะนุถนอมทุกอย่างแล้ว แต่ถ้าไม่เอาตามเรา จะไปไหนก็ไป เลือดก้อนเดียวไม่ต้องห้วงอะไรทั้งสิ้น ไปให้ไกลที่สุด นี่นักปฏิบัติต้องใจแข็งขนาดนี้ ถ้าเรามีอย่างนี้ เอาตัวรอดฝ่ายเดียว ให้เห็นว่าโลกอันนี้เป็นอย่างนี้ ให้เรามองมุมโลกทั้งหลายทั้งปวงว่าเป็นอย่างนี้

ในยุคนี้สมัยนี้ เรื่องลูกส่วนใหญ่มันตัวใครตัวมัน จะห้ามจิตใจไม่ให้ไปไปตามโลกมันห้ามยาก เหมือนกับหลวงพ่อเล่าให้ฟังเรื่องพระมหากัสสปะในสมัยที่เกิดเป็นช้าง ฝึกมาตีขนาดไหนก็ยังห้ามใจไม่ได้ สัตว์ก็เหมือนกันทุกคนเป็นอย่างนั้น บางคนก็เสียไปเลย บางคนก็ตีขึ้นมาได้

เรื่องนางสุมิตตา

ในครั้งพุทธกาล นางสุมิตตา อยู่ที่เมืองสาวัตถี ตอนนั้นนางเป็นพระโสดาบันแล้ว แต่ถึงเป็นพระอรียเจ้าเต็มตัวก็ตาม ก็เอาความกำหนดยินดีในกามคุณไม่อยู่นางมีความรักความผูกพันกับนายพรานหนุ่มคนหนึ่ง ทุกๆ วันนายพรานคนนี้จะมาขายเนื้อขายสัตว์ต่างๆ ในเมือง นางสุมิตตาเห็นก็เกิดความรักความพอใจ แม้เขามีวรรณะต่ำกว่าแต่ก็พอใจ นางไม่กล้าพูดตรงๆ ว่ารักเขา จนวันหนึ่งตัดสินใจว่าต้องไปอยู่กับหนุ่มคนนี้ได้ จะเป็นเมียเขาให้ได้ แต่ถ้าจะพูดตรงๆ ให้พ่อฟังก็ไม่ได้อีก เพราะเขาก็เป็นนายพรานและวรรณะก็ต่างกันอีกด้วย

นางจึงปลอมตัวเป็นคนอนาถา ทำตัวมอมๆ แหม่มๆ ไปคอยดักรางที่นายพราน ออกจากเมืองสาวตฤณี พอเขามา นางก็เดินตามหลังเกรียนเขาไป เดินไปเรื่อยๆ ตอนแรกนายพรานหนุ่มก็เฉยๆ ไม่รู้ว่านางคนนี้เดินตามมา จนจะเดินเข้าป่า นั้นแหละ นายพรานก็แปลกใจว่าผู้หญิงคนนี้เดินตามมาทำไม ก็เลยบอกว่า “น้อง! จะมาทำอะไรที่นี่? กลับไปซะ ที่นี้มันเปลี่ยว ไม่ต้องมาที่นี่ มันไม่ปลอดภัย” นางก็บอกว่า “เรื่องของฉัน! เรื่องของเธอก็เรื่องของเธอ ก็ขับเกรียนไปสิ” นายพรานบอกอย่างนี้สองครั้งสามครั้ง นางก็ไม่กลับ บอกว่า “ทางของฉัน ฉันเดินเอง ไม่เกี่ยวกับเธอ เธอขับเกรียนไปเรื่อยๆ ก็แล้วกัน” จนทั้งสองมาถึงป่าใหญ่ นางจึงบอกความจริงว่า “ที่ฉันมาเนี่ย ฉันยอมเป็นเมียเธอแล้ว” คือตั้งใจมา ภาษาชาวบ้านเขาว่าวิ่งตามชายหนุ่ม อันนี้ไม่ได้วิ่ง แต่เดินตาม ที่พูดว่าวิ่ง หมายถึงว่าให้มันสมความอยากเฉยๆ

นี่ประวัตินางสมิตตา เรื่องราคะตัณหา ขนาดพระโสดาบันยังเอาไม่อยู่ เป็นเหมือนกับคนธรรมดา เมื่อนางไปอยู่กับนายพราน ก็มีลูกเจ็ดคน เป็นชายทั้งหมด เวลาผิวจะออกไปล่าสัตว์ นางก็เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ ทั้งพวกศร ธนู และเครื่องดักสัตว์ทุกประเภท เวลาผิวมานางก็ไปรับอุปกรณ์ต่างๆ มาเก็บรักษา

ไว้ตามเดิม คือนางทำตามหน้าที่เฉยๆ จะพูดว่านางเป็นพระโศดาบันแล้ว นางทำ
 อย่างนี้เป็น การส่งเสริมให้คนไปฆ่าสัตว์หรือเปล่า? ไม่ได้ส่งเสริม แต่นางทำ
 ตามหน้าที่ผู้เป็นเมียเท่านั้นเอง นี่หน้าที่ของใครของมัน ต้องทำตามนั้น ก็ผิว
 เป็นนายพรานจะทำยังไงได้ ก็ต้องทำหน้าที่ในฐานะเมียของเขา

หลายปีต่อมา ลูกชายทั้งเจ็ดคนก็โตเป็นหนุ่ม แต่ละคนก็มีเมียและ
 อยู่ด้วยกันทั้งหมด วันหนึ่งพระพุทเจ้าได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคนกลุ่มนี้
 เขามีคุณธรรม มีอินทรี มีบารมีที่ได้บำเพ็ญมาในอดีตพร้อมแล้ว สมควร
 จะเป็นพระอริยเจ้าได้ นี่ขนาดว่านายพรานฆ่าสัตว์มาไม่รู้ว่่าก็ร้อยก็พันตัว
 ฆ่าสารพัดสัตว์เอามาขาย พระองค์ก็เสด็จมาโปรด มาทำให้บังตักสัตว์ต่างๆ
 นั้นหมดสภาพไป จึงไม่มีสัตว์ตัวใดมาติดเลย พอนายพรานมาเห็นเข้าก็โกรธ
 ขึ้นมา “ใครหนอมาทำให้เราฉิบหายขนาดนี้ กูจะตามฆ่ามันชนะดีไหม!”
 นี่โกรธจัดทีเดียว ตามไปตามมาก็ไปเจอพระพุทเจ้านั่งอยู่ แต่ในช่วงนั้นก็
 ไม่รู้จักพระพุทเจ้าหรือ พระพุทเจ้าคือใครไม่รู้เรื่องเลย เพราะอยู่แต่ในป่า
 ในเขา พอมาเจอพระพุทเจ้า นายพรานก็ว่า “ไอ้ไลน์คนนี่ล่ะว่า มาทำให้กู
 ฉิบหายนี่หว่า” แล้วก็ยกสายธนูขึ้น โกง่สายธนูเตรียมจะยิง แต่สายมันแข็ง
 ไปหมด ยิงไม่ไป ก็เลยยื่นโกง่ธนูแข็งที่อยู่ออย่างนั้น

พอตอนสาย นางสมิตตาก็แปลกใจว่าทำไมสามียังไม่กลับ จึงให้ลูกชาย
 ทั้งเจ็ดคนไปตามหา พอไปถึงก็เห็นพ่อยื่นโกง่สายธนูจะยิงพระพุทเจ้าอยู่
 ก็พยายามจะช่วยพ่อ โกง่ธนูพร้อมกัน แต่ก็ยิงไม่ได้ ยื่นแข็งที่อยู่ออย่างนั้น

ครั้นเวลาผ่านไปนาน แม็กก็แปลกใจอีก ทำไมสามีก็หายไป ลูกก็หายไป
 มีอะไรเกิดขึ้น จึงพาลูกสะเ้แก่ทั้งเจ็ดคนออกไปตามหา เดินทางไปก็ไปเจอพอดี
 เจอสามีกับลูกชายเจ็ดคนกำลังโกง่ธนูจะยิงพระพุทเจ้าอยู่ นางก็ตะโกน
 ออกมาว่า “อ๋วยิ่งพ่อฉัน! อ๋วยิ่งพ่อฉัน!” นี่สำหรับนางพระพุทเจ้าเป็นพ่อ
 ทางธรรม พอนายพรานสำนึกได้ว่าพระพุทเจ้าเป็นพ่อของนางจริงๆ ก็ใจอ่อน
 นายพรานกับลูกๆ จึงลดธนูลงทั้งหมด ต่อมานางสมิตตาก็พาสามี ลูกชาย
 ลูกสะเ้แก่ทั้งหมดไปกราบพระพุทเจ้า พระพุทองค์จึงได้แสดงธรรมให้ฟัง
 และทั้งสิบห้าคนก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระโศดาบันในขณะนั้นเอง

นี่ในสมัยครั้งพุทธกาล ขนาดนายพรานเป็นคนธรรมดา แต่เป็นผู้มีนิสัยบารมีพร้อมเป็นพระอริยเจ้าได้อยู่แล้ว ทำไมจึงมาเกิดเป็นนายพรานให้ดูตรงนี้ ถ้าเราไม่ดูตรงนี้ มันจะเข้าใจไปว่าคนจะเป็นพระอริยเจ้าได้ต้องมีคุณธรรมหลายอย่างและรักษาศีล ๕ มาก่อน เข้าใจว่าต้องสร้างบารมีมาอย่างนี้ๆ แต่คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มนายพราน ฆ่าสัตว์มันับไม่ถ้วนแล้ว ไม่มีศีล ๕ ทำให้ไม่สามารถจะบรรลุธรรมเป็นพระอริยเจ้าได้ เราต้องพิจารณาดูใหม่ว่าเมื่อพระพุทธเจ้าสอน เริ่มสอนด้วยการให้ศีล ๕ หรือไม่? ไม่เลย หรือบอกว่า “ให้พากันนั่งสมาธิ เมื่อจิตสงบแล้วปัญญาจะเกิดขึ้น” เป็นอย่างนี้หรือไม่? ก็ไม่ใช่เลย นี่พระพุทธเจ้าแค่เทศน์อธิบายความจริงให้เขาฟัง คนกลุ่มนี้ก่อนเป็นพระอริยเจ้าไม่รู้จักศีล ๕ สมาธิก็ไม่รู้เรื่องเช่นเดียวกัน นี่เราต้องศึกษาประวัติพระอริยเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล ส่วนมากฆราวาสญาติโยมยังรู้จักศีล ๕ ยังไม่รู้จักสมาธิด้วยซ้ำไปว่าความสงบคืออะไร ไม่รู้เรื่องเลย แต่นี่เป็นพระอริยเจ้าก่อน ศีลเกิดขึ้นทีหลัง ในสมัยครั้งพุทธกาลเป็นอย่างนี้

ให้พวกเราศึกษาประวัติในพระไตรปิฎก ในพระสูตร อ่านเถอะ ตำรามียะอะเยะ หลวงพ่อศึกษามาหมดแล้ว นี่คนทั้งหมดไม่เคยรู้จักศีล ๕ อะไรเลย แต่เป็นพระอริยเจ้าได้ ยกตัวอย่าง ลูกน้องพระเจ้าพิมพิสาร ๑๒๐,๐๐๐ คน ยังไม่รู้จักศีล ๕ เลย ไม่รู้จักสมาธิเลย แต่เป็นพระอริยเจ้าได้ยังไง? นี่เขาใช้ปัญญาพิจารณา

เรื่องพ่อแม่ของนางมาคันทิยา

เรื่องพ่อแม่ของนางมาคันทิยาก็เช่นกัน นางเป็นคนที่สวยมากที่สุดในโลกก็ว่าได้ เศรษฐีจากตระกูลต่างๆ ก็ต้องการนางมาเป็นภรรยา นางก็อยู่กับพ่อแม่สามคน พ่อแม่ก็พยายามเลือกหาหนุ่มที่มีฐานะและรูปร่างหน้าตาดีคู่ควรกับนาง ต้องได้อย่างนี้จึงจะยอมให้แต่งงาน ต่อมาวันหนึ่งผู้เป็นพ่อมีธุระออกไปนอกบ้าน ในขณะที่เดียวกันพระพุทธเจ้าของเราเมื่อภินิหารไปปรากฏอยู่ที่นั่น พ่อพ่อของนางมาคันทิยาเห็นพระองค์ก็คิดว่า “โอ้! หนุ่มคนนี้มีมัน

รูปร่างหน้าตาดีเหลือเกิน มันผิวดแต่หัวโล้นผ้าเหลืองเท่านั้น จะเอาหนุ่มคนนี้เป็นลูกเขยเราให้ได้” จึงว่า “หนุ่มๆ เดี่ยวคอยเราอยู่ที่นี้ละ เราจะไปทำธุระที่บ้านนิตหน่อย เดี่ยวกลับมา” พระพุทธเจ้าก็เฉยๆ พ่อนางมาคันทิยาก็ไปบ้านเพื่อที่จะเอาลูกสาวกลับมาเทียบ พอไปถึงก็ตะโกนเรียกภรรยาตัวเองว่า “แม่พราหมณ์! เร็วๆ ไปแต่งตัวให้ลูกสาวเราหน่อย เร็วๆ” แม่นางมาคันทิยาก็ว่า “ว่ายังไงล่ะพ่พราหมณ์?” พ่อก็ว่า “เดี๋ยวได้เห็นของดีแล้วนะ มีไอ้หนุ่มคอยอยู่ข้างบ้าน ไปแต่งตัวให้ลูกสาวเราเต็มทีเต็มยศก็แล้วกัน มีอะไรสวยก็ใส่มาก็แล้วกัน” แม่ก็แต่งตัวให้ลูกสาวเต็มยศเต็มที่ เครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องประดับทุกอย่างทุกอย่างก็ใส่มา หลังจากนั้นพ่อแม่ลูกสามคนก็พากันออกมา พอมาถึงก็ไม่เห็นตัวพระพุทธเจ้า เห็นแต่รอยเท้าของพระพุทธองค์ แม่นางมาคันทิยาจึงว่า “พ่พราหมณ์ รอยเท้าอย่างนี้ไม่ใช่รอยเท้าของผู้ที่ฝึกฝนในกามคุณหรือ พวกนี้เขาเสพกามไม่เป็น” คือผู้เป็นเมียจบเวทศาสตร์ มาหลายศาสตร์ เขาถูกรอยเท้าได้ ดูลายมือคนได้ชัดเจน นางก็ว่า “รอยนี้ไม่ใช่รอยเท้าผู้เสพกาม พราหมณ์เอ๊ย! ไม่ต้องไปหาเลย” แต่ถึงพูดอย่างนี้พ่พราหมณ์ก็ยังไม่เชื่ออยู่ดี

ความจริงตัวพระพุทธเจ้าก็อยู่ใกล้ๆ นั้นแหละ ห่างกันสักสิบเมตรได้แต่อำนาจมานปิดบังไว้ไม่เห็น ในที่สุดพ่พราหมณ์ก็มาเจอพระพุทธเจ้า “เออ! ไอ้นี้ๆ ไอ้หนุ่มคนนี้นี่ๆ” พ่พราหมณ์ก็ดึงลูกสาวไป “สมคู่สมควรกันไหม?” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เดี๋ยวก่อนพราหมณ์ เรามีเรื่องจะพูดให้ฟัง” แล้วพระพุทธองค์ก็อธิบายความจริงให้เขาฟัง ในขณะที่นางมาคันทิยาและพ่อแม่ยืนฟังอยู่นั่นเอง “คนเราเกิดขึ้นมาแล้ว ไม่มีอะไรเป็นสิ่งสวยงาม ไม่ว่าผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก อากาศ ๓๒ ทุกสิ่งล้วนสกปรกโสโครกทั้งหมด” ในความรู้สึกของนางมาคันทิยานั้นโกรธมาก นางคิดว่าตัวเองสวยที่สุด ทำไมมาบอกว่านางไม่สวย แต่ในขณะที่เดียวกัน เมื่อพ่อแม่มาคันทิยาได้ฟังก็พิจารณาตาม เห็นว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ และเมื่อฟังเทศน์จบ พ่อแม่มาคันทิยาก็ได้เป็นพระอนาคามี ไม่ใช่พระโสดาบันนะ เป็นพระอนาคามี

นี่ผู้พิจารณาเรื่องอสุภะในอาการ ๓๒ หากเป็นไปตามนั้นจริงๆ แล้ว จะเป็นพระอนาคามีหรือพระอรหันต์

มาดูว่าในช่วงนั้นพ่อแม่นางมาค้นที่ยารู้จักศีล ๕ ไหม? ไม่รู้ เรื่องศีล ๘ ก็ไม่รู้เช่นเดียวกัน เคยเข้ามาไหม? ไม่รู้เรื่องเลย การนึกคำบริกรรมก็ไม่รู้ เรื่องเช่นเดียวกัน แต่เป็นสมาธิได้ไหม? เป็นได้ เป็นสมาธิตั้งใจมั่น คือตั้งใจ ยืนฟังนั่นแหละ ความตั้งใจเป็นสมาธิ แต่เป็นสมาธิตั้งใจมั่น ไม่ใช่สมาธิสงบ ต้องแยกแยะให้เป็น

ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับศีลและสมาธิ

หลวงพ่อบอกเรื่องในพระสูตรสมัยครั้งพุทธกาลมาหมด ฆราวาสญาติโยมเขา บรรลุธรรมกันอย่างไร ดูแล้วว่า คนบรรลุธรรมก่อน ศีล ๕ มาปรากฏทีหลัง เขาจะไม่มีคำว่าสัลลพตปรมาต ไม่มีลูกคำว่าศีลขาดไหม เสร้าหมองไหม ไม่มีปิลิโพทกังวลว่าศีลขาดไหม คือเขาบรรลุธรรมเสียก่อน ศีล ๕ จึงปรากฏ นี่ในสมัยพุทธกาลเป็นอย่างนี้ พวกเราทุกวันนี้อ่านหนังสือบางเล่ม หนังสือที่อ่านมาไม่ได้ตรงตามสมัยครั้งพุทธกาลทุกอย่างไป มันหลายอย่าง คือเลือก ไม่ได้ว่าอะไรเป็นอะไร บางส่วนในหนังสือพระไตรปิฎกมันสับสน ถ้าหากเราไม่เข้าใจจริงๆ จะไม่รู้จักรว่าหนังสือพระไตรปิฎกมีความเป็นมาอย่างไร

ในช่วงการสังคายนาครั้งที่ ๕ คำสอนพระพุทธเจ้ายังมีความชัดเจน เพราะมีพระอรหันต์เป็นผู้สังคายนา แต่หลังจากนั้นมีบรรณถาจารย์มาตีความเพิ่มเติมใหม่ แก้ไขใหม่ ซึ่งส่วนมากเป็นพระปุณฺณชนั่นแหละ คำสอนจึงได้เริ่มคลาดเคลื่อน ต่อมายุคนักวิชาการ ก็เอาคำสอนของเก่ามาแก้ไขเพิ่มเติมอีก ต่อมายุคนักวิชาการก็ตีความเพิ่มเติมใหม่เข้าไปอีก คำสอนพระพุทธเจ้า จึงมีความคลาดเคลื่อนมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันนี้ จึงออกมาในรูปแบบ “ศีล สมาธิ ปัญญา” เหตุเพราะในยุคนักวิชาการตีความนี้เอง มันเคลื่อนไปจากคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า เราต้องรู้จักที่มาของคำสอนพระพุทธเจ้า ของเดิมมันมีจริงๆ ไหม? มี หลวงพ่อรู้จักไหม? รู้จัก แต่พออธิบายให้คนฟัง

คนจะไม่เชื่อ ก็เหมือนกับทุกวันนี้ หลวงพ่ออธิบายทุกสิ่งทุกอย่างให้ฟัง ให้คนเข้าใจในหลักเดิมของพระพุทธเจ้า แต่คนก็ไม่เชื่อเลย

เดี๋ยวนี้บอกว่า “สี่ละ ประภาวิโต สมะธิ มะหัพพะโล โหติ มะหานิสังโส เมื่อรักษาศีลมีความบริสุทธิ์แล้ว สมะธิจะเกิดขึ้น” นี่มาจากตำราในปัจจุบัน หาตัวผู้เขียนมาสิ ตำราในสมัยครั้งพุทธกาลไม่ได้เขียนอย่างนี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนี้เลย ให้เราหาที่มา หาเหตุผลต่างๆ มาพิจารณาดูสิ ส่วนมากคนจะเข้าใจไปว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นพวกอนุรักษากรจารย์ตีความขึ้นมาเพื่อเป็นพิธีกรรมในการบวช คือให้อนุศาสน์แก่พระบวชใหม่เท่านั้น ส่วนที่ว่า “สมะธิ ประภาวิตา ปัญญา มะหัพพะลา โหติ มะหานิสังสา เมื่อจิตมีความสงบดีแล้ว ย่อมเกิดปัญญาขึ้น” อันนี้ใครเขียน? กลุ่มอนุรักษากรจารย์เขียนขึ้นมาทั้งนั้น เขียนขึ้นมาใหม่ ไม่ใช่ของพระพุทธเจ้าแต่อย่างใด

หากจะพูดว่า “เมื่อรักษาศีลดีแล้ว สมะธิจะเกิดขึ้น” มีคำถามว่า ถ้าคนไม่มีศีล ศีล ๕ ก็ไม่รู้ ศีล ๘ ก็ไม่รู้ จะสามารถทำสมาธิได้ไหม ทำไมถึงมาผูกขาดว่าต้องมีศีลก่อนจึงทำสมาธิได้ นี่คือใช้ปัญญาสอดแทรกเข้าไป เอาเหตุผลมาพูดกันว่า เมื่อคนไม่รู้จักศีลเสียเลย คนๆ นี้จะทำสมาธิเกิดขึ้นได้ไหม? ในตำราสมัยนั้นมันผูกขาดว่าทำไม่ได้จริงๆ ไม่ใช่ การทำสมาธินี้ศีลไม่เกี่ยว ทำได้ ถ้าคนมีศีลทำสมาธิได้ไหม? ก็ทำได้เหมือนกันจริงๆ แล้วถ้าแยกกัน ศีลเป็นศีล สมาธิเป็นสมาธิ คนละหมวดกัน คนไม่มีศีลก็สามารถทำสมาธิความสงบได้ เพราะว่าศีลเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นเมื่อศาสนาเกิดขึ้นมาแล้วในโลก เมื่อศานายังไม่เกิด ศีลก็ยังไม่ได้เกิดขึ้น ศีลเกิดขึ้นหลังจากคนทำผิด เหมือนกับกฎหมาย กฎหมายเกิดขึ้นหลังจากคนทำผิด คนเกิดก่อนกฎหมาย ความประพฤติผิดหรือถูกต่างๆ มาก่อนกฎหมาย เมื่อเห็นว่ามันผิดอย่างนี้ ไม่ดีอย่างนี้ จึงได้ตรากฎหมายขึ้นมาใหม่เพื่อควบคุมคนทำผิดนี้ให้สังคมอยู่กันได้ คือกฎหมายมันเกิดขึ้นหลังจากคน นี่ศีลก็เหมือนกัน คือเกิดขึ้นทีหลัง เมื่อคนทำผิด พระทำผิด จึงได้บัญญัติศีลข้ออื่นๆ ขึ้นมา

ตัวอย่างศีลปาราชิกข้อแรก ใครเป็นคนก่อเหตุให้เกิดขึ้น? พระสุทินน์ ท่านมีครอบครัวมาก่อนแล้วจึงมาบวช แล้วก็กระทำผิด จึงเป็นเหตุให้ศีลข้อนี้ถูกบัญญัติขึ้น นี่ศีลทุกข้อที่มีอยู่ทั้งหมดเกิดขึ้นตามคนทำผิด คนสมัยครั้งพุทธกาลบรรลुरुธรรมเป็นพระอริยเจ้านี้ศีลน้อยมาก ทุกวันนี้เมื่อคนทำผิดมาก จึงต้องบัญญัติศีลหลายข้อมาก ในสมัยครั้งพุทธกาลมีพระอริยเจ้ามาก ศีลมีกี่ข้อเอง ดังเช่น สมัยปัจจุวัคคีย์ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร ยังไม่มีศีลบัญญัติขึ้นมาเลย ในช่วงนั้น ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ยังไม่มีเลย แต่ทำไมปัจจุวัคคีย์บรรลुरुธรรมเป็นพระอริยเจ้าได้ ต้องเรียบเรียงหาที่มา

ก่อนหน้านั้นอีก ในสมัยดาบสทั้งสองที่ยังไม่มีศาสนาเกิดขึ้น หรือในสมัยกบิลดาบส เป็นต้น มีศีลบัญญัติขึ้นหรือยัง? ยังไม่มี แต่เขาทำสมาธิได้ สามารถเข้าเป็นฌานได้ สงบเป็นอัปนาสมาธิได้ สงบเป็นรูปฌานได้ ทั้งที่ศีลไม่มี ดังนั้นเรื่องศีลกับสมาธิจึงเป็นคนละอย่างกัน เมื่อมาในยุคนี้สมัยนี้ สอนกันว่า “รักษาศีลให้มีความบริสุทธิ์บริบูรณ์ก่อน จึงทำสมาธิได้” เหมือนกับว่าพูดผูกขาดไป ให้คนปรามาสขึ้นมามากมาย จะทำสมาธิแต่ละครั้งต้องดูตัวเองก่อนว่าศีลเราขาดหรือไม่ ถ้าศีลไม่มี คนก็ไม่อยากทำสมาธิ เพราะทำไปแล้วมันจะไม่ได้อะไร ศีลเราเศร้าหมองขุ่นมัว เกิดเป็นสัสฬพตปรามาสไป ลูบลำในศีลของตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทุกวันนี้คนภาวนาปฏิบัติกลัวตัวเองไม่มีศีล หรือว่าศีลไม่สมบูรณ์แบบ คนไม่มีปัญญาที่ยุ่งไปอีก เกิดปิลิโพทกังวลใจขึ้นมาว่าศีลเราไม่บริสุทธิ์บริบูรณ์ นี่สัสฬพตปรามาส เดียวนี้มันจึงยากในการปฏิบัติ มีข้อบังคับมากมายกายกองเหลือเกิน ให้ศึกษาประวัติพระพุทธเจ้าให้เข้าใจ คือหนังสือพระไตรปิฎกในปัจจุบันมันสับสนปนเปกันมากพอสมควร มันมีคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้าบ้างไหม? มี แต่มีความเห็นของคนยุคใหม่คืออนุฎีกาจารย์แฝงเพิ่มเติมเข้าไป

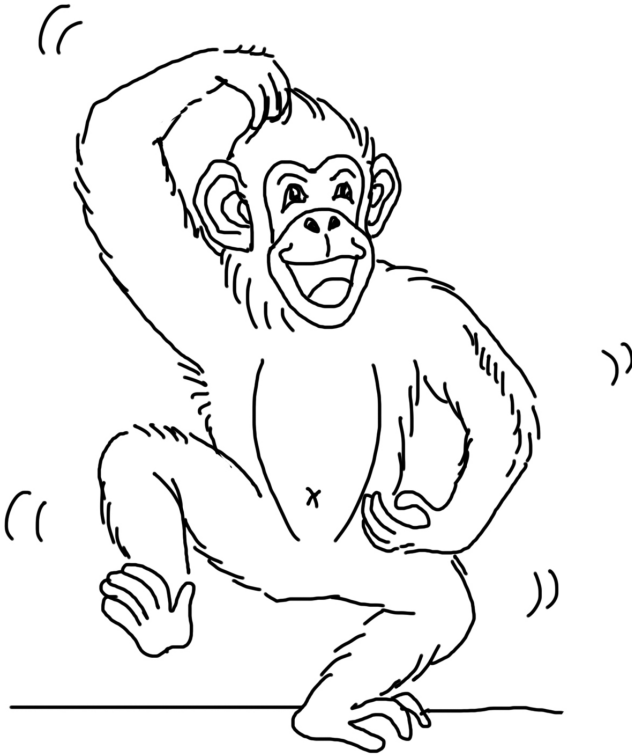
ธรรมเทศนา

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

ตีความหมายในคำสอนคลาดเคลื่อน

เอาคำสอนพระพุทธเจ้ามาเล่าให้ฟัง ในสมัยครั้งพุทธกาลพระอรหันต์เจ้าเขาทำกันอย่างไร ต้องมาเรียนรู้กัน คำสอนในปัจจุบันมีมาก จะไปรับว่าถูกต้องทั้งหมดยังไม่ได้ ผิดก็มีเยอะเหมือนกัน ผิดตรงไหน? ผิดตอนที่อรรถกถาจารย์ฎีกาจารย์ และอนุฎีกาจารย์ตีความขึ้นมาใหม่ แต่ของดั้งเดิมพระพุทธเจ้าผิดไหม? ไม่ผิด ถูกต้องทั้งหมด แต่ในยุคหลังมาตีความคำสอนพระพุทธเจ้าคลาดเคลื่อนไป แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ คนสมัยใหม่มาเขียนเรื่องวิธีการทำสมาธิ หลวงพ่ออ่านหมด เขียนกันหยดย้อยเหลือเกิน เรื่องอำนาจจิตอย่างนั้นอย่างนี้เขียนไปในตำราเรื่องการทำสมาธิ ญาณนั้นญาณนี้ก็ว่าไป อ่านดูเหมือนกับว่าพระอรหันต์จะเป็นญาณอย่างนั้นทั้งหมด นี่ไม่ใช่ ที่เขียนออกมาทั้งหมดเขียนมาจากพระบางองค์เท่านั้นเอง คือพระบางองค์ท่านมีนิสัยบารมีทางเจโตวิมุตติ ท่านมีความชำนาญชำนาญในการทำสมาธิให้จิตสงบ รู้วาระจิตคนนั้นคนนี้ จะเอาสิ่งที่คนกลุ่มเดียวเขียนมาเหมารวมคนทั้งหมดได้ยังไง คนเลยเข้าใจว่าผู้จะเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ต่างๆ มันต้องเป็นไปอย่างนี้ทั้งหมด อันนี้ไม่ใช่ แต่คนส่วนใหญ่เข้าใจไปอย่างนั้น ให้ไปอ่านในสมัยครั้ง

พุทธกาลว่าจริงๆ แล้วเขาทำกันอย่างไร พวกนิสัยปัญญาวิมุตติเป็นอย่างไร พวกนิสัยเจโตวิมุตติเป็นอย่างไร ต้องรู้จัก เรื่องการทำสมาธิหลวงพ่อก็คือศึกษามาพอตัว แต่ไม่สนใจขนาดนั้น เพราะว่าตัวเราไม่ได้มีนิสัยเจโตวิมุตติหนิ หลวงพ่อเป็นปัญญาวิมุตติ นี่ต้องดูตัวเราเองว่ามีนิสัยอะไร ในการภาวนา ในการศึกษา ต้องเอาตัวเองเป็นหลัก เดี่ยวนี้จะไปไหนก็แล้วแต่ทั่วโลก ส่วนใหญ่คนจะไปรวมตัวกันทำสมาธิทั้งนั้น

อุบายการฝึกปิตวาทา

เมื่อก็คุยกันว่ามัตถศีลลังกาอยู่ห่างที่นี้ไปประมาณสองชั่วโมง เขาตั้งใจปฏิบัติกันมาก มีกุฏิให้อยู่ มีอาหารให้กิน มีแต่อาหารเจ มีศาลาให้พัก พอเข้าไปแล้วก็พากันภาวนาเลย ไม่คุยกันเลย ลักษณะอย่างนี้ดี ถ้าไปแล้วมันก็ดีอีกแหละ คือมันจะได้ปฏิบัติกันดีขึ้น แต่หลวงพ่อกำลังคิดเมื่อคืนว่าถ้าคณะของพวกเราไปได้ไหม มาดูลักษณะที่เขาทำกัน เขาเลือกเอาคนไปปฏิบัติ ไม่ได้เอาลิง (หลวงพ่อกับหวัระ) พวกเรานี้หมดสิทธิ์ ไปไม่ได้ ช่วงปฏิบัติเขามีเวลา กินข้าวก็มีเวลา ฉันทน้ำร้อนก็มีเวลา ตีระฆังตามเวลา เมื่อไม่ทำตามเวลามันผิดกฎระเบียบเขา ทุกคนห้ามพูดในระหว่างการอยู่ปฏิบัติ มันตรงนี้แหละที่พวกเราหมดสิทธิ์ (หลวงพ่อกับหวัระ) เราเหมือนกับลิง จะไปอยู่ได้สักกี่วัน ถ้าไม่พูดกัน ใจมันจะขาดตาย อันนี้ก็คือเหมือนกัน เรื่องกินเจไม่เป็นไรหรอก มันกินได้ จะห้าวันหรือเจ็ดวันก็กินได้ ไม่ตาย แต่ปัญหาเรื่องลิงนี้แหละ เป็นปัญหา มันจะกระโดดโลดเต้น ต๊กต๊กๆ บ้องเบ้งๆ ไปไหนก็ไม่รู้ ตื่นเข้ามา มันจะวิ่งไปหาว่ากาแพอยู่ไหนบ้าง อันนี้ไม่ได้ สมภารวัดศีลลังกาเขาเรียบบร้อย ยัมแย้มแจ่มใสดี มารยาทดี ไม่ใช่เสียงเหมือนกับเรา ถ้าพวกลิงไปนี่ บ้องเบ้งๆ วัดเขาเดือดร้อนก็แล้วกัน เสียชื่อหลวงพ่อกุลหมด นี่ให้พิจารณากันไปก่อนนะ ถ้าความจริงเป็นอีกอย่างหนึ่งก็ดี

ของเขากินน้ำร้อนก็มีเวลา กินข้าวก็มีเวลา อาบน้ำก็เป็นเวลา แต่นี่ถ้าเขาบังคับให้เราถ่ายให้เป็นเวลา นี่พวกเรานั้นไม่ไหวหรอก มันจะออกมาก่อน (หลวงพ่อกับหวัระ) ถ้าพวกเราทำได้ จะเอากันใหม่ละปีหน้า บังคับกิเลสเต็มที่นะ ดั้นเต็มทีก็แล้วกัน สงสัยต้องอมน้ำไว้ตลอดเวลา จะได้ไม่คุยกัน เอาน้ำไปเป็นขวดๆ เวลาไปหากันก็อมน้ำไว้ก่อน อมน้ำทุกคน ไม่ให้กลืนง่ายนะ จะว่ายังไง

หลวงพ่อกับโยมเขาเมื่อคืน ดีไหมว่าสักวันหนึ่งเราฉันทเพลเสร็จแล้วไปดูพาไปดูหมดทุกคนนี้แหละ ไปดูพร้อมๆ กัน ถ้ามันดีเราก็จองเอาไว้ สมภารเขาดีมาเลย เรียบบร้อยมาก หลวงพ่อยังอายเขานะ แต่สำหรับหลวงพ่อก็ไม่เป็นอะไรหรอก ปรับตัวได้อยู่ แต่พวกเรานี้ จะเอาลิงไปปล่อยได้ยังไง คือลักษณะ

พวกเรานี้มันลูกทุ่ง อะไรก็ได้ หลวงพ่อก็ไม่ได้ถือสาอะไร คือปล่อยเพื่อไม่ให้เครียดนั่นเอง แต่จะลองดูสักครั้งใหม่ ถ้าไปลักษณะอย่างนี้ ชีวิตเรายังไม่เคยเลยหนี จะลองดูใหม่ ถ้ามันตายก็ให้มันตาย ให้ตายไปเลยนั่นแหละ คือเราไม่ได้กินอาหารเนื้อสัตว์ ให้มันตายไปเลยนั่นแหละ อดดูสักหกวันเจ็ดวัน ถ้าจะไปต้องไปบอกสมภารเขาว่ากลุ่มนี้จะมาอย่างนี้ คือกุฎิที่มีอยู่เขาจองไว้ตลอดเวลา ไม่มีเวลาว่างเลย ถ้าจะไปก็ต้องจองกุฎิไว้ก่อน ขอล่วงหน้าไว้ก่อน ตั้งแต่วันที่เท่านั้นถึงวันที่เท่านี้ หลวงพ่อเห็นว่าไปได้นะ ควรจะลองดู ว่าถ้ากิเลสมันจะตื่นขนาดไหน มันต้องสู้กัน นี่คือการกายวากาแค่สองอย่าง ใจเราเอาไว้ก่อน มันทนได้ไหมว่าไม่ให้กะนองกายวากา อัปปะคัพโภา เป็นผู้ไม่กะนองกายและวากา เราทำได้ไหม แต่จริงๆ เราทนได้นะ ทำได้

ในพรรษาที่ ๕ หลวงพ่อไปเดินธุดงค์ ไปถึงบ้านศรีวิชัย อำเภอวารินนิเวศ จังหวัดสกลนคร เขานิมนต์ให้จำพรรษาที่นั่น ในปีนั้นมีหลวงพ่อบุญมาซึ่งเป็นอาจารย์เก่าของหลวงพ่อยู่ที่นั่นด้วย ก่อนเข้าพรรษามีญาติโยมหลายคนว่า “นี่แน่ะ! ครูบาทูลมาแล้วนะ ปีนี้เราจะฟังเทศน์ท่านเต็มทีก็แล้วกัน” เราก็ได้ยินเขากระซิบกันว่า “ปีนี้อาจารย์ทูลมาจำพรรษาคด้วย ทุกวันพระเราจะได้ฟังเทศน์กันเต็มที” ดูสิเขาพูดกัน เราจะทำยังไงได้ เราตั้งใจจะภาวนาปฏิบัติ จึงต้องหาวิธีออกตัวใหม่ ยังไงหนอจะวางแผนหาวิธีจะไม่ต้องเทศน์ คือองค์ที่เทศน์ได้มีแต่หลวงพ่อ องค์อื่นเขาไม่เอา เขาจ้องมองเราอยู่องค์เดียว หาวิธีออกตัวว่าทำยังไงจะไม่ต้องเทศน์ ก็คิดได้ว่าเราจะถือข้อมุควัตรในพรรษานี้ คือจะไม่พูด อดพูด ก็เก็บเป็นความลับส่วนตัวเฉยๆ อยู่ พอถึงเวลาวันเข้าพรรษาจริงๆ ช่วงปวารณาเข้าพรรษา ก็ว่า “อิมัสมิง อวาเส อิมัง เตมาสัง วัสสัง อุเปมิ เราจะอยู่ในเขตท้องถิ่นนี้ตลอดสามเดือนไตรมาส” นี่พระก็ว่าทีละองค์ๆ ตามพรรษา พอเราว่าของเราเสร็จสามจบ ก็ว่าต่ออีกว่า “นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผมจะไม่พูดในสามเดือนไตรมาสนี้ เอวัง หนึ่ง สอง สาม...” ปิดปากเลย จับปากไปเลย นี่หลวงพ่อกำลังทำได้ เมื่อได้ยิน พระเณรก็ตกใจร้องกัน พามาดึงมือ “ไม่เอาๆ หยุตๆ ไม่ให้ๆ ในพรรษาให้พูดๆ” ดูสิมันทำได้ พระแต่ละองค์มาดึงมือเรา ขอกราบ ขอไหว้ทุกอย่าง แต่มันไม่พูดแล้ว นี่สามเดือนไตรมาสมัน

ขนาดไหนก็ไม่รู้ เราเองก็ไม่เคยเหมือนกัน ไม่เคยว่าอดพูดอดยังงี้ ไม่พูดจะเป็นยังไงใจเรา ไม่เคยมาก่อน แต่ทุกอย่างเป็นไปได้ เขาก็บ่นกันพึมพำ ทั้งพระทั้งฆราวาส เขาว่า “เสียหมัด” เพราะเราเป็นคนอบรมพระเนร การเทศน์อบรมธรรมะหรือวินัยต่างๆ เราสอนหมด สอนก่อนพรรษาเต็มที ในพรรษาเราก็อ้างแผนส่วนตัวย่างนี้ เป็นความลับสุดยอด “หนึ่ง สอง สาม ปี่บ...” เรียบบร้อย อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด ตายก็ตาย

ในช่วงสิบวันแรก มันอยากจะพูด นี่มารมันดลบันดาล “โถๆ อดทนไว้ๆ” ประมาณสักเดือนหนึ่ง มันอ่อนตัวลง มันก็อยากพูดอยู่อย่างนั้นแหละ แต่มันน้อยลง คราวนี้เราก็มียุบายว่าแทนที่เราจะพูด เราจะเขียนหนังสือ ถ้าจำเป็นก็จะเอาดินสอเขียน คือเราเป็นผู้ปกครองสงฆ์แทนพระผู้ใหญ่อยู่ มีอะไรเกิดขึ้นเราก็ต้องเขียนหนังสือรายงานเท่านั้นเอง พออยู่ไปสักเดือนสองเดือน การภาวนาดีมาก ไม่เคยภาวนาสงบแบบแน่นขนาดนั้น ความคิดเราต่างๆ นี้ทิ้งไปเลย นี่ความคิดที่จะพูดกับหมู่คณะนะ คือคิดไปแล้วก็ไม่พูด แต่เรื่องความคิดเรื่องธรรมะนี่เสมอต้นเสมอปลาย

ในวันหนึ่งของเดือนที่สาม นั่งสมาธิไป จิตก็สงบลงถึงที่ ก็เกิดนิมิตเห็นม้า มีชายคนหนึ่งแต่งตัวเหมือนกับองค์ครุฑพระเจ้าแผ่นดิน ใส่เครื่องแบบเหมือนกับมหาดเล็ก แต่งตัวสวยสง่า เขาจูงม้าตัวหนึ่งเข้ามาหา ม้าก็ใหญ่สวยโย่ง ขนนี้เหมือนกับเป็นเพชร ขาวเป็นเงาสวย ขณะนั้นเราก็นั่งอยู่ในภุณินั้นแหละ เขาก็บอกว่า “นี่ท่าน ม้าตัวนี้เป็นม้าของท่าน ต่อไปอีกไม่นานนัก ท่านจะได้ขี่ม้าตัวนี้” ในช่วงนั้นเราก็ออยากขี่ม้าเหมือนกัน นึกว่าในพรรษาแรกเราก็ได้ขี่ม้าตัวหนึ่ง เป็นม้าขาว แต่ขาวแบบปุ๋ยฝ้าย ขาวแบบสาลี แต่ม้าตัวใหม่นี้มันขาวแบบปุ๋ยเพชร เราก็คิดว่า “จะวิ่งไปไหนหนอ? จะพาเราไปไหนหนอ?” คืออยากจะขี่ ต่อมาองค์ครุฑคนนั้นเขาก็จูงม้าหายไป เราก็ดอนจากสมาธิออกมา แล้วมาคิดว่าที่เขาบอกว่าอีกไม่นานนักนี่มันก็เดือนกี่ปี่ เราก็อเอาไว้ก่อนเถอะ มันอาจจะหลายปีก็ได้ เราก็อภาวนาไปเรื่อยๆ นิมิตอย่างนี้มันไม่ยาวสั้นๆ แค่นี้ คือนิมิตบางครั้งก็ยาว บางครั้งก็ไม่ยาว

ในการภาวนาปฏิบัติ การอดพูดได้นี้มันดีมาก เพราะเมื่อเราไม่ได้พูด ในสิ่งใด เราก็ดูไม่ต้องคิดในสิ่งนั้น เราจะพูดแต่ละอย่างมันต้องคิดก่อน เขาจึงมีเรื่องพูดได้ เราก็ดูต้องคิดหาเรื่องที่จะพูดเพื่อให้มันป็นเกลียวกันได้ ไปกันได้ ถ้าเราไม่ได้พูด เราก็ดูไม่ต้องคิด คือไม่ได้คิดหาเรื่องที่จะพูด

นี่ถ้าจะไปวัดศรีลังกาที่เขาไม่ให้พูด หลวงพ่อเห็นดีด้วย จะลองสักหนึ่งอาทิตย์ไหม ชีวิตเราเกิดมา อะไรจะเกิดมาก็ให้มันเกิด เรื่องอาหารการกิน ไม่มีปัญหา อาหารเจก็เจได้ ไม่เป็นไร หลวงพ่อก็ได้เหมือนกันนะ ได้ทั้งนั้นแหละ แต่การไม่ให้พูดนี้ต้องอบรมกันก่อน ไปวันนี้ก็ได้ หลวงพ่อเห็นด้วย มีภิกษุอยู่ประมาณสิบหลัง ถ้าไม่พอก็มีเต็นท์ ศาลาเขากว้างขวางดี ที่เขากว้างขวางดี ผนตมากก็ไม่กลัว ชีวิตเราไม่เคยได้ฝึกอย่างนี้ มีแต่ลูกทุ่งตลอดเวลา ถ้าอย่างนี้ มันตัวใครตัวมัน คือพอกระเบียบต่างๆ เดี่ยวให้เขาสอนให้ แต่ไม่ยากหรอก

โยม: ลองสักวันไหมคะ? วัดที่เราอยู่ที่นี่

หลวงพ่อ: ไม่ได้ สิ่งแวดล้อมไม่ให้ มันเสีย อย่าไปทำเลย มีแต่เสียกับเสีย ถ้าจะทำจริงๆ ก็ทำให้มันตายไปเลย เหมือนกับเรากำคองจะเช้อยู่ จะกำก็กำให้มันอยู่ไปเลย จะไปจับหางเล่นไม่ได้นะ จะไปจับงูนี้ไปจับหางไม่ได้นะ จะจับจริงๆ ก็จับให้อยู่กับมือเลย นี่เหมือนกันจะไปลองไม่ได้ ไม่ให้ลอง เอาก็เอาเลย อะไรมันจะเกิดก็ให้มันเกิด ตายก็ตาย ถ้าจะไปวันนี้ รถจะไปก็คันก็เตรียมไว้ ไปดูเฉยๆ ไปดูพื้นที่ ถ้ามันเป็นไปได้นะ ปีหน้าเราไปจริงๆ อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด ไม่อยู่ที่นี้ ปีหน้าที่โน่นเลยหนึ่งอาทิตย์ หลวงพ่อไม่มีเวลา มันมีหลายที่ต้องไปเทศน์ บอกสมภารเขาว่าจะไปอาทิตย์หนึ่ง ไปวันทีนั้นถึงวันทีนี้ ปกติภิกษุเขาถูกจองหมด ไม่ว่างเลย ต้องจองเอาไว้แต่เนิ่นๆ

เดี่ยวยังพูดไม่จบ ถึงเวลาออกพรรษา ตอนนั้นยังไม่ได้สังเกตว่าเสียงตัวเองเป็นยังไง พอออกพรรษาปั๊บ เวลากล่าวคำบวราณาออกพรรษา “สังฆัมภันเต ปะวารมิ ...” นี่เสียงไม่ค่อยมี ทำไมเสียงเราหายไปไหน พอว่าเสร็จปั๊บแล้วนะ เพื่อนพระเณรต่างๆ ก็มารุมเต็มภิกษุ นิมนต์ให้เทศน์ พระเณรเขาไม่ได้ฟังเทศน์

สามเดือนเลย เริ่มแรกนี่หลวงพ่อเสียงไม่มีเลย เหมือนกับเปิดพูด เสียงซิบซັๆ พอพูดไปได้สักชั่วโมงหนึ่ง เสียงก็เริ่มดีขึ้นออกเป็นเสียงคนนิดๆ นี่ถ้าอดพูดไปสักปีหนึ่งจะไม่หมดเสียงพูดเลยหรือ นี่แค่สามเดือน เอาไปเอามาประมาณสักสามชั่วโมงสี่ชั่วโมงเสียงก็ออกมา ก่อนนั้นเวลาเสียงไม่ออกเพื่อนเขาก็พยายามให้กิน เอาน้ำมะนาวมาให้กิน ตอนนั้นก็พูดอยู่คนเดียวมันแหละจนสว่างพอดี แสงตะวันขึ้นแดงก็แล้วกัน พูดได้ มันเป็นอย่างนั้นไปอีก เหมือนกับพรรษาแรกตอนมันมีความอยากเทศน์ ไปอ่านประวัติดูก็แล้วกัน ธรรมะทั้งหมดมันเกิดขึ้นได้ อธิบายให้หมู่เพื่อนได้ พูดจนสว่างได้เลย

แต่ถ้าไปที่วัดศรีลังกา ก็ต้องฟังเทศน์ให้น้อยลง แล้วก็ปฏิบัติให้มากขึ้น เดียวนี้ฟังเทศน์มาก ปฏิบัติน้อย ก็ต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ นี่ต่างคนต่างฟังหลวงพ่ออธิบายไปแล้ว เอาไปปฏิบัติเลย

ธรรมเทศนา

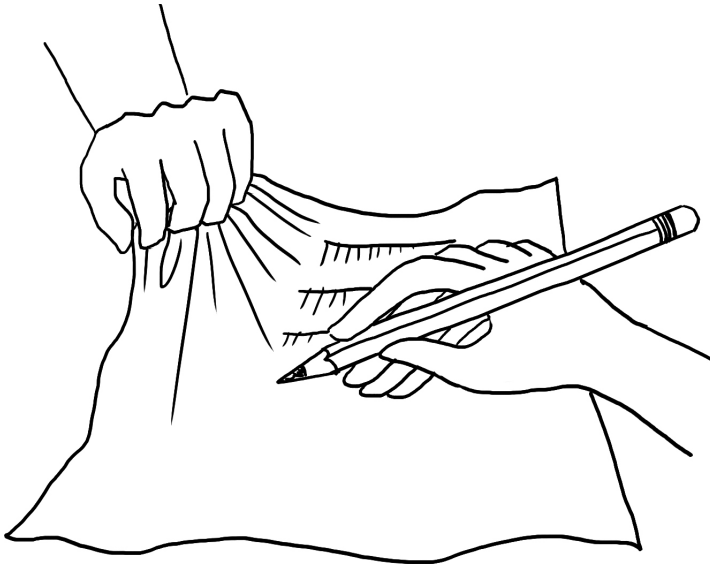
วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

ปัญญาแย่งสมมติจากกิเลส

คนเรามีความเข้าใจว่าตัวฟุ้งซ่านนั้นอันตรายมาก ก็เลยไม่คิดกัน คือการฟุ้ง การคิดนี้เป็นตัวอันตรายสำหรับสมาธิ เพราะการทำสมาธิทุกอย่างต้องห้ามคิด แต่เราพยายามฝึกให้มันได้ทั้งสองอย่าง เวลาคิดต้องคิดให้ได้ เวลาหยุดต้องหยุดให้ได้ เหมือนกับรถที่ดี มันสมบูร์ณแบบ เวลาเหยียบคันเร่งเหยียบเต็มที่ได้ เวลาเหยียบเบรกเหยียบได้

เราเองก็เหมือนกัน ให้มันชำนาญทั้งสองอย่าง เวลาคิดธรรมะก็คิดได้ เวลาเบรกตัวเองไม่ให้คิดก็เบรกได้ การเบรกคือการทำสมาธิ การคิดฟุ้งซ่านนี้ ไม่ง่ายเหมือนกัน มันเป็นอย่างนั้นยากอยู่ ที่เราคิดมากๆ อยู่ทุกวันนี้ นั่นคือ คิดตามสังขาร การคิดตามสังขารนั้นเป็นลักษณะการคิดฝ่ายเอา คิดไปตามสิ่งที่ชอบใจ เหมือนกับที่หลวงปู่เขียนไว้ใน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ที่แจกไป ส่วนแรกเป็นลักษณะการคิดไปตามสังขารการปรุงแต่ง ส่วนสุดท้าย เป็นการหาวิธีคิดหักล้างความคิดตามสังขารให้ได้ นั่นคือเอาความคิดลบล้างกันเอง ถ้ามันคิดในฝ่ายสังขารขึ้นมา ก็ต้องฝึกคิดในทางธรรมให้มากขึ้น ถ้าเราคิดในทางธรรมจนชำนาญเมื่อไหร่ การคิดตามสังขารจะหยุดทำงาน

เมื่อนั้น เพราะสติปัญญามันมาก มันพอตัวแล้ว มันจะไปตามทางของมัน นี่คือความคิดมันกลัวกันได้เหมือนกัน

เหมือนกับหมาหรือลิงก็แล้วแต่ หากตัวใดตัวหนึ่งร้องขึ้นมา พอตัวที่มีอำนาจเหนือกว่าร้องขึ้นแทนมันก็จะหยุด เหมือนกับไก่ป่า ถ้าตัวหนึ่งขันอยู่ หากตัวใหญ่กว่ามา ตัวอื่นก็ขันไม่ได้ มันกลัวกัน

ลักษณะการคิดในใจเรา เวลาเราคิดทางปัญญาอยู่ ความคิดทางสังขารก็หยุดเหมือนกัน เพราะไม่ให้สมมติในการคิด คือแย่งสมมติกัน สมมติตัวเดียวนี้เป็นตาบสองคม ถ้าเอาสมมติไปอยู่กับฝ่ายสังขาร สังขารก็เอาสมมตินั้นไปคิดทันที ถ้าเอาสมมติมาอยู่กับฝ่ายปัญญา ตัวสังขารก็หมดสมมติที่จะเอาไปคิดเช่นกัน

เหมือนกับกระดาษแผ่นเดียว ถ้าสังขารเอาไปเขียนอยู่ที่เขียนได้เต็มที่ แต่ถ้าแย่งกระดาษมาให้ปัญญาเขียน ปัญญาก็เขียนได้เต็มที่ ตัวสังขารก็เขียนไม่ได้ สมมติตัวเดียวนี้อย่าให้สังขารเอาไปเขียนได้ ถ้าตัวสังขารเอาสมมติไปคิดเมื่อไหร่ มันคิดตามความชอบใจทั้งนั้นเลย ลักษณะความคิดตามความชอบใจ

มันมากมายมหาศาล หลายพันหลายหมื่นเรื่องก็แล้วกัน ที่หลงพ้อเขียนขึ้นมา
ไม่กี่ข้อนั้นเป็นเพียงตัวอย่างเฉยๆ แต่จริงๆ แล้วมันมากกว่านี้

ฉลาดในการดูแลรักษาใจตัวเอง

ที่ครูบาอาจารย์บอกว่าการภาวนาให้ดูใจตนเอง ท่านพูดถูกไหม? พูดถูก
แต่ท่านพูดเพียงเท่านี้ทำให้ดูใจ ท่านไม่พูดต่อ คือไม่รู้ว่าจะพูดต่อเรื่องอะไร
ต้องมาแจกแจกด้วยว่าเราดูใจไปเพื่ออะไร หวังอะไรจากการดูใจอันนี้ การดูใจ
ตัวเองคือดูว่าในช่วงนี้จะทำอะไรทำงานอยู่ เป็นกิเลสทำงานหรือปัญญาทำงาน
ใจเรามีความฝักใฝ่ไปในทางทิศไหน ไปอย่างไร เราจะหักห้ามใจได้อย่างไร
นี่การดูใจ การดูธรรมตาๆ มันแก้ไขอะไรไม่ได้ นั่นมันรู้เฉยๆ แก้อะไรไม่ได้เลย
มันต้องดูให้รู้ว่าในขณะที่มันมีอะไรในใจตัวเอง มีความโลภไหม? ถ้าใจเรามี
ความโลภ จะแก้ปัญหาคความโลภในใจได้อย่างไร คำว่าความโลภอย่างเดียวนี่
คือโลภอะไรบ้าง? ไม่ใช่เงินอย่างเดียว มันมีอีกหลายๆ อย่าง คำว่าความโลภ
หมายถึงความไม่พอ โลภในความคิดได้ไหม? ได้ การคิดเกินไปก็เป็นความโลภ
เช่นกัน โลภในความคิดคือสังขารการปรุงแต่ง โลภในวัตถุสมบัติเป็นได้ไหม?
ก็เป็นได้ทั้งหมด คำว่าโลภคำเดียวเป็นได้ทั้งโลกทางกาย โลภทางวาจา และ
โลกทางใจ

ที่ว่าให้ดูใจตัวเอง อันนี้ก็ถูก แต่ต้องรู้ว่าดูเพื่ออะไร ตัวอย่างเรื่อง
ศรีธณูชัย แม่สั่งว่า “ธณูชัย แม่จะไปข้างนอกนะ คุณ้องด้วยนะ” ศรีธณูชัย
ก็บอกว่าจะดูให้ พอแม่ไปธุระข้างนอกก็ดูน้องอยู่ที่บ้าน น้องทำอะไรก็ดูอยู่
นั่นแหละ น้องคลานไปไหนก็ดู น้องไปเล่นขี้ตัวเองก็ดู ศรีธณูชัยก็รู้อยู่ว่า
น้องเล่นขี้ตัวเอง น้องคลานเข้าป่า น้องไปเล่นน้ำ ก็ดูอย่างเดียว แม่บอกให้ดู
ก็ดูอย่างเดียว แต่ไม่ทำอะไร ไม่ดูแลอะไร นี่การดูอย่างนี้ไม่มีความหมายอะไร
นี่เป็นลักษณะคนไม่มีปัญญา ดูอะไรก็เอามาคิดไม่ได้ แก้อะไรไม่ได้เลย มันคิด
ไม่เป็นว่าอะไรควรหรือไม่ควร

ถ้าครูบาอาจารย์ท่านสอนว่าให้ดูใจตัวเอง หากดูอยู่แต่คิดอะไรไม่เป็น ก็เหมือนกับศรึธนัญชัยคุณ้อง นี่คือชื่อเกินไป คนชื่อไม่ใช่คนฉลาดนะ เป็นคนโง่ พอแม่กลับมาเห็นลูกตัวเองเล่นซนอยู่ ก็ถามศรึธนัญชัย “ทำไมไม่คุณ้องบ้างล่ะ?” ศรึธนัญชัยก็ตอบว่า “ก็ดูอยู่นี่” ในมุมหนึ่งก็ไม่ได้ผิด คือดูรู้ว่าคุณ้องทำอะไร แต่ก็ไม่รู้ว่าควรทำอะไรหรือไม่ควรทำอะไร นี่คนไม่มีปัญญา คือชื่อเกินไป

คราวต่อมาแม่สั่งว่า “รักษาน้องให้ตึนะ อย่าให้สกปรก อาบน้ำให้ด้วย” ศรึธนัญชัยก็รักษาน้องอย่างเดียว อุ้มน้องอยู่ตลอดเวลา ไม่ปล่อยไม่วางอะไรเลย พอน้องซนออกมา เมื่อแม่สั่งว่าให้รักษาความสะอาดให้น้อง ก็เลยเอาน้ำล้างซีให้ เห็นซีติดกันน้อง ก็พลิกออกมาดู เห็นเศษอาหารติดอยู่อีก ก็เอามือล้วงเข้าไปอีก เห็นเศษอาหารอีก ทีนี้ผ้าท้องน้องเลย ลำไส้เล็กลำไส้ใหญ่นี้ ล้างเศษอาหารให้หมด แม่บอกว่าให้ล้างอย่างดี ก็เลยทำไม่ให้เกิดอะไรเลย พอคุณ้องอีกที น้องตายไปแล้ว นี่ศรึธนัญชัยเป็นลักษณะคนโง่เหมือนกัน คือนักปราชญ์โบราณท่านเขียนเรื่องนี้ไว้ให้คนรู้จักคิด เพราะหากรู้จักตามแต่ไม่ฉลาด ก็ทำอะไรไม่ได้เหมือนกัน

นี่การรู้ใจ ต้องรู้ว่าใจเรามีอะไรบ้างที่ต้องแก้ไข ใจเรามีความคิดเห็นอะไรบ้าง มีความต้องการอะไร สิ่งที่เราต้องการมันผิดหรือถูก ชั่วหรือดี เป็นความโลภหรือเปล่านั้น เป็นความโกรธหรือเปล่านั้น เป็นความหลงหรือเปล่านั้น เมื่อรู้แล้วก็เอามาคิด เอามาแก้ไขให้มันได้ นี่คือการฉลาด ไม่ใช่รู้เพียงอย่างเดียว โบราณท่านว่า “ดูอารมณ์ของใจ ดูใจตัวเองอย่างเดียวนะ อย่าไปส่งออกนอก อย่าไปคิดถึงเรื่องในอดีตหรืออนาคต” การดูใจอย่างนี้ก็ตายฟรีๆ ทำอะไรไม่ได้เลย เหมือนกับศรึธนัญชัยรักษาน้อง ไม่ฉลาดเลย ในทางธรรมการดูอะไรก็แล้วแต่ เราก็ต้องมาใคร่ครวญวินิจฉัยว่ามีอะไรบ้างต้องแก้ไขและจะแก้ไขอย่างไร คือเราดูเพื่อแก้ไขปัญหาตัวเอง เหมือนกับเราดูอาหารต่างๆ เราก็รู้ว่าคุณ้องอาหาร แต่เราจะทำกินให้อิ่มได้อย่างไร

คำว่าฉลาดคำเดียวมันต้องฝึก คือใจเราโดยธรรมชาติแล้วมันมีความรู้ อยู่ในตัว แต่ไม่ใช่ความรู้อย่างเดียว มันต้องฉลาด มันต้องมีปัญญาอุปฐาจะแก้ไขปัญหาอะไรบ้าง และมีความฉลาดคิดแก้ไขปัญหาให้หมดไปจาก

ใจเราได้ด้วย ถ้าเราไม่มีความรอบรู้อะไรเลย มีแต่ความรู้อย่างเดียว อย่างนี้มันแก้ปัญหอะไรไม่ได้ นี่ในภาคปฏิบัติ เป็นลักษณะตัวใครตัวมันพอสมควร บางคนมีปัญหาน้อยก็ทำอะไรไม่ได้ ก็ต้องอยู่ไปอย่างนั้น **การฝึกปัญญาต้องฝึกเป็นนายของตัวสังขารให้ได้** ดังคำโบราณว่า “ผิดเป็นครู รู้เป็นอาจารย์” ถูกไหม? ถูก ทุกอย่างต้องผิดมาก่อน จึงจะแก้ปัญหได้ ตัวอย่างที่หลวงพ่อเขียนไว้ใน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ก็เริ่มจากลักษณะความผิดก่อน แล้วจึงจะแก้ไขอย่างไรให้ถูกได้

การพูดก็เหมือนกัน อย่าพูดพล่อยๆ ต้องติดตามการพูดของตัวเองว่าให้ผลอย่างไรบ้าง การทำก็เช่นกัน ต้องติดตามการกระทำของตัวเองว่าทำผิดอย่างไรบ้าง ถ้าครั้งนั้นไม่ถูกก็แก้ไขปรับปรุง ครั้งหน้าทำให้มันถูก ถ้าเราเป็นคนขี้บ่น เราก็ต้องมาดูว่าผลของการบ่นมีอะไรบ้าง พิจารณาว่าผลไม่ดีอย่างนี้ๆ ก็ต้องพยายามผ่อนลง นี่ลักษณะการแก้ไขปัญหาตัวเอง

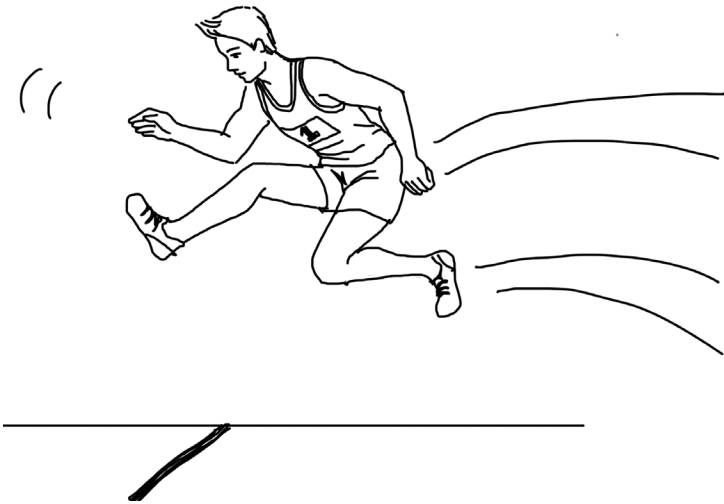
เราทุกคนสร้างปัญหาให้กับตัวเองอยู่ตลอดเวลา มีกิเลสตัณหาเป็นตัวสร้างขึ้นมา เรียกว่าความต้องการของใจนั่นเอง ถ้าเราไม่แก้ไขตัวเอง ใครจะแก้ไขเรา แก้ไม่ได้ ดังคำว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน” ต้องสอนตัวเองให้ได้ ผู้อื่นเพียงแค่ออกทางเฉยๆ ในภาคปฏิบัติการฝึกตนเองนั้นเป็นเรื่องใหญ่ที่พูดกันอยู่ในเมืองไทยหรือในอเมริกาที่ดี มาบอกว่าไปปฏิบัติ แต่พากันไปนั่งสูมห้วนึกคำบริกรรม อันนั้นเป็นการพักการปฏิบัติ ไม่ใช่การปฏิบัติ นี่มันเข้าใจไม่ถูก การปฏิบัติ คือการแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีในตัวเองให้มันดีขึ้น การดูใจตัวเองนี้ หยาบก็รู้ ละเอียดก็รู้ มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในใจก็รู้หมด รู้แล้วก็เอามาแก้ไขให้มันดีขึ้น คนที่จะแก้ไขตัวเองได้ต้องรู้ว่าชั่วกับดีคืออะไร ชั่วกับดีมีอะไรบ้าง ต้องดูเป็นคู่ๆ กันไป ต้องมองซ้ายมองขวา มองเหตุกับผลให้ตรงกัน ไม่ใช่ว่าดีแล้วเอาเลย ดูสิ่งที่ชอบใจอย่างเดียว สิ่งที่ไม่ชอบใจไม่ดู ดูสิ่งที่รักอย่างเดียว สิ่งซึ่งไม่ดู อย่างนี้ไม่ได้ ต้องมองทุกแง่ทุกทาง นี่เราจะรู้ได้ยังไงว่าจะแก้ไขอย่างไร? ถ้าอยากรู้จักสิ่งนั้นว่าขาว ก็ต้องเอาดำเป็นตัวเปรียบเทียบว่าขาวคืออะไร ถ้าดูคนสวยก็ต้องดูคนขี้เหร่เปรียบเทียบจะได้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร จะได้มีการแก้ไข ถ้าอยากรู้จักอาหารอร่อย

มันก็ต้องรู้จักว่าเค็มคืออะไรก่อน รู้ว่าเผ็ดคืออะไรก่อน สุดท้ายแล้วอร่อยคืออะไร? มันเป็นจุดที่อยู่ตรงกลางพอดีๆ นั่นเอง นี่ทุกอย่างมันต้องมองเป็นคู่ๆ กัน อย่ามองด้านเดียว

แข่งกระโดดไกลกับสังขาร

คำว่าพุ่งซ่านคำเดียวดีไหม? ไม่ดี แต่คนเราก็มีนิสัยเป็นอย่างนั้น มันเป็นธรรมชาติเอง บางครั้งบางเวลาก็พุ่งไปเอง เราห้ามไม่ได้หรือเวลามันพุ่งซ่านแต่พยายามพุ่งในทางธรรมให้มากที่สุด นี่การพุ่งตามสังขารมันมีมากอยู่แล้วเราก็ต้องพยายามแก้ไข โดยดูว่าการปรุงแต่งนั้นมันปรุงเรื่องอะไร พอเราปรุงไปในเรื่องนั้นแล้ว เราจะพิจารณาผลของมันทันที ต้องแก้ไขตรงนั้น คือลัดหน้าเอาไว้ก่อน แล้วเราจะเห็นเองว่าการปรุงแต่งนั้นไม่ดีเลย ตัวสมมตินี้เป็นตัวใหญ่ ถ้าไม่มีสมมติจะปรุงแต่งไม่ได้

สมัยก่อนหลวงพ่อนั่งภาวนาอยู่ ก็เกิดนิมิตขึ้นมาว่ามีคนกลุ่มหนึ่งแห่กันมาทำทนายเรา ให้มากระโดดไกลแข่งกัน เขาบอกว่าเขาเป็นที่หนึ่งในโลกไม่มีใครเทียบเขาได้ คือจะให้กระโดดสามครั้ง หลังจากครั้งสุดท้ายจะตัดสินว่าใครไกลกว่ากัน นี่หลวงพ่อก็เป็นคนไม่ชอบให้ใครมาทำทนาย ใจมันเป็นอย่างนั้นก็ว่าจะแข่งก็แข่ง ที่นี้เหมือนกับหลวงพ่อเดินออกไปข้างนอก เห็นฝ่ายเขาเป็นคนกลุ่มใหญ่ เราคนเดียว ก็แข่งกัน หลวงพ่อสั่งให้เขากระโดดก่อน เขาวิ่งแล้วก็กระโดด กระโดดได้ไกลมาก พอมาถึงที่เรา เราก็ตั้งใจว่าจะกระโดดให้ไกลกว่าเขาอย่างน้อยหนึ่งศอก จากนั้นเราก็วิ่งและกระโดดออกไป ก็ปรากฏว่าโดดได้ไกลกว่าเขาเกือบเมตร รอบที่สองเขาก็กระโดดได้ไกลกว่าเราไปอีกหนึ่งเมตร หลวงพ่อกระโดดใหม่ก็ได้ไกลกว่าเขาอีก แต่ละคนไม่ยอมกัน ที่นี้ครั้งสุดท้ายเขากระโดดได้ไกลมาก ไกลกว่าเราหลายเมตรเลย กลุ่มเขาดีใจมาก เตรียมฉลองกันแล้ว พอถึงคราวหลวงพ่อก็กระโดดบ้าง ปรากฏว่ากระโดดแล้วไม่ลงดิน หะเหไปเลย เหมือนกับนก ลอยไปเรื่อยๆ ไปโน่น จนกระทั่งไปไกลกว่าเขา

หลายสิบเมตร ทำยที่สุดเขาก็ยอมแพ้ ถึงตรงนี้จิตเราก็ถอนออกมา แล้วเราก็เรียบเรียงดูนิมิตที่เกิดขึ้นว่าหมายถึงอะไร นี่มันเรื่องอะไรเกิดขึ้น

คำว่าแข่ง แข่งเรื่องอะไร? คือแข่งความคิด คือว่าใครจะคิดได้มีเหตุผลดีกว่ากัน ฝ่ายสังขารเขาคิดแน่ คิดได้ไกล คิดได้ยาว การปรุงแต่งในสิ่งที่ชอบใจจะคิดเป็นวันก็คิดไม่จบ หลวงพ่อเคยคิดเหมือนกัน ในสมัยวัยหนุ่มก็คิดในเรื่องทางโลก คิดตามประสาโลก คิดไปเป็นวันสองวันก็ไม่จบ เพลิดเพลินอยู่อย่างนั้นแหละ มันคิดได้ยาว คิดได้ไกล นี่ที่ว่ากระโดดแข่งกันคือคิดแข่งกัน ส่วนความคิดที่เราจะเอาไปแข่งกับความคิดของเขาก็คือปัญญา **ปัญญาจะเอาสังขารเป็นตัวอย่าง** สังขารเขาคิดเรื่องอะไร เขาเดินไปก็ก้าว รอยเขามีก็รอย **ปัญญาเราจะลบให้หมด** นี่คือลบรอยสังขารให้เป็น หักล้างให้ได้ สังขารมันคิดเรื่องไหนขึ้นมา เราคิดหักล้างเรื่องนั้นให้ได้ เหมือนกับการได้วาทิปัญญากับสังขารหักล้างกันว่าใครมีเหตุผลดีกว่ากัน เริ่มต้นให้สังขารคิดก่อน คือให้กิเลสคิดก่อน ถ้าสังขารคิดหนึ่งชั่วโมง ปัญญาเราจะคิดให้ได้สองชั่วโมง

มันสู้กันทางความคิด เอาเหตุผลตามความเป็นจริงแข่งกันด้วย นี่สุดท้าย
ปัญญาเราคิดให้เป็นจริงกว่า ให้มีเหตุผลชัดเจนกว่า จึงจะชนะสังขารเขาได้
นี่เราคิดในทางธรรม คือฟังทางธรรมะให้เป็น

ใจเรานี้เมื่อมันคิดตามสังขารทำไม่มันคิดได้ มันปรุงแต่งตามสังขาร
ทำไม่มันปรุงแต่งได้ คิดเพื่อเอาทำไม่มันคิดเป็น แต่พอคิดเพื่อวางทำไม่มัน
คิดไม่เป็น นี่เราฝึกหัดความคิดแข่งกับเขา คือที่สังขารปรุงแต่งทั้งหมดมัน
คิดเพื่อเอา เอาทั้งหมดเลย ไม่ว่าเรื่องเงินทองกองสมบัติต่างๆ มันคิดเพื่อเอา
ทั้งนั้นไม่เคยคิดเพื่อวาง เราต้องมาฝึกคิดเพื่อวาง การคิดเพื่อวางคิดอย่างไร?
คือความไม่เที่ยง มีลักษณะการพลัดพรากจากกัน เวลามันคิดจะเอา มันเอา
อย่างเดียว มันไม่คิดเลยว่าสิ่งนั้นไม่ได้ติดตามตัวเราไปตลอดทุกภพทุกชาติ
มันเอามาประเดี๋ยวประด๋าว แล้วก็ตายจากกันไปเท่านั้นเอง เอาไปไม่ได้เลย
นี่เอาวาทะแห่งความคิดมาสู้รบกัน ในทางโลกคือเอามาได้วาทีกัน ดูว่าใครจะ
แน่นกว่ากัน เหมือนกับที่เคยยกตัวอย่างเรื่องหมากับคนอะไรมันตีกว่ากัน ถ้าเรา
คิดเก่ง หมาก็ตีกว่าคนได้เหมือนกัน คือเอาชนะกันด้วยเหตุและผล ถึงเป็น
ตัวต้นเหตุต่างๆ หากเรามีเหตุผลทางปัญญาที่ดีแล้วมันง่าย

ความสงบทางปัญญา

คำว่าสงบ มี ๒ ลักษณะ ๑) สงบทางสมาธิ ๒) สงบทางปัญญา ส่วนมากคน
จะพูดกันถึงเรื่องสงบทางสมาธิเพียงอย่างเดียว ส่วนสงบทางปัญญาไม่มีใคร
รู้จัก ไม่มีใครสอนด้วยซ้ำไปว่าสงบทางปัญญาคืออะไร การทำงานทางปัญญานี้
เหมือนกับสงคราม คือสู้รบเอาชนะข้าศึก จะแย่งชิงแผ่นดินที่ดี หรือแย่งชิง
ผู้คนที่ดี คำว่าข้าศึก แปลว่าศัตรูภายในหรือกิเลสตัณหานั่นเอง จึงให้นามว่า
อริยะ แปลว่าห่างไกลจากข้าศึก หรือชนะข้าศึก ดังที่เราพูดกันว่าสงบศึกได้แล้ว
แต่กว่าจะสงบศึกได้ก็ต้องสู้รบกันเต็มที่เสียก่อน ใครมีดีอะไรต้องเอาออกมา
สู้กันทุกวิถีทาง ถ้าชนะได้ก็สงบศึก เมื่อสงบศึกแล้ว ก็มีคนอยู่ได้ มีประเทศ
อยู่ได้ แต่ไม่มีสงคราม

เหมือนกับทะเลต่างๆ ที่มีคลื่นมีลม ถ้าทะเลมันสงบแล้ว คือมีทะเลอยู่ มีน้ำอยู่ได้ แต่ไม่มีคลื่นลมที่จะมาปั่นป่วนน้ำนั้นเอง คำว่าสงบทางใจก็เช่นกัน ปากเราพูดได้ แต่ใจเราสงบ ไม่กระเพื่อมไปกับสิ่งที่รัก นี่คือน้ำสงบ

นี่ไม่เหมือนกับสมาธิ สมาธิมันต้องอยู่นิ่งๆ กระตุกกระติกไปไหนไม่ได้ อยู่ในอารมณ์ที่เป็นหนึ่งอย่างเดียว แต่สงบทางปัญญาไม่เหมือนกับสมาธิ พุดกันได้ คุยกันได้ แต่ใจไม่กระเพื่อมไปตามความรัก คือถึงจะมีเงินทอง กองสมบัติมากมายก็ตาม ไม่กระเพื่อมไปตามความโลภ นี่คือใจสงบทางปัญญา เราจะไปเห็นเงินกองมืมหามากก็ตาม แต่ใจเราก็เป็นปกติธรรมดา ไม่กระเพื่อมไปตามความโลภ นั่นคือว่าความโลภไม่ทำงาน ใจมันสงบแล้ว มันรู้ที่อยู่ว่าอะไร เป็นอะไร ไม้เชื่อว่านั่งหลับตานึกคำบริกรรมพุทโธ อันนั้นเป็นสงบทางสมถะ สงบทางปัญญาเราต้องรู้เห็นทั้งหมด

นี่สงบทางปัญญา ถึงจะมีอะไรนำเอา แต่ใจเราก็เฉยๆ คือกายเราเอาได้ สมมติวันนี้ได้เงินร้อยล้านหมื่นล้าน ก็เอาได้ แต่ใจเราสงบ คือไม่กระเพื่อมไปตามความโลภนั่นเอง นี่คือสงบทางปัญญา เรื่องราคาก็เหมือนกัน เวลาไปเจอ รูปสวยงาม ดูสิว่าใจเรามีความต้องการไหม มีความรักไหม คือเห็นเหมือนกัน กอดคอคุยกันอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่รัก นั่นคือใจสงบแล้ว คือไม่กระเพื่อมไปตามความใคร่ นั่นเอง นี่คือสงบทางปัญญา ใจไม่กระเพื่อมตามความโลภ ความโกรธ และความหลงเหล่านี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ ไปไหนก็ไป คือไม่เสียหายเลย จะไปดูละครก็ไป ใจก็ไม่กระเพื่อมตาม เป็นลักษณะดูเป็นความรู้เฉยๆ นี่สงบทางปัญญาเป็นอย่างนี้ มันจะแตกต่างจากสงบทางสมาธิ

เราทั้งหลายพากันกลัวฟุ้ง คือการฟุ้งเป็นอันตรายต่อสมาธิก็จริง แต่เป็นตัวสนับสนุนด้านปัญญา ถ้าปัญญาไม่มีการฟุ้งไป มันจะคิดไม่ได้ การฟุ้งไปนี้ มันเป็นตาบสองคม ถ้าฟุ้งไปตามกิเลสตัณหาฝ่ายต่ำ อันนี้ไม่ดี แต่ถ้าฟุ้งไปทางปัญญาตามธรรมะ อันนี้ดี เป็นได้ทั้งคุณและโทษ เหมือนกับมีด มันเป็นตัวบสองคมได้ ถ้าเอาไปฟันหัวคน เป็นคุณหรือเป็นโทษ? เป็นโทษ แต่ถ้าเอาไปหั่นผักเพื่อจะเอามาทกิน เป็นคุณหรือเป็นโทษ? เป็นคุณ หรือเหมือนกับไฟ ถ้าเอาไฟไปเผาบ้านคนก็เป็นโทษ ถ้าเอาไปหุงต้มอาหารก็เป็นคุณ

นิมิตเห็นแชมป์โลกมาทำทาย

ในการมองอะไรก็ตาม ต้องมองทั้งคุณและโทษไปพร้อมกัน การฟังอย่างเดียว ก็มีทั้งคุณและมีทั้งโทษ ถ้ามองจากฝ่ายปัญญา การฟังก็เป็นคุณ ถ้ามองจากฝ่ายสมถิ การฟังก็เป็นโทษ ต้องแยกให้เป็น การมองอะไรต่างๆ ต้องมองเป็นคู่ อย่างมองจุดเดียว ต้องหาวิธีแก้กันให้ได้ เพราะทุกอย่างมันมีจุดแก้กันอยู่ ต้องฝึกปัญญาตัวเราให้ฉลาด ถ้าปัญญาเราไม่ฉลาดจะทำอะไรไม่ได้เลย สำคัญคือสอนใจตัวเองให้เป็น ถ้าปัญญาไม่ดีพอจะสอนใจไม่ได้ สอนอะไรก็สอนไม่รู้เรื่อง มันต้องหาเหตุผลในการสอนใจตัวเองให้เป็น นี่เพราะใจเรานั้นด้านมานาน ตกอยู่ในกระแสกิเลสมายาวนาน จะมาสอนนิดๆ หน่อยๆ มันไม่ได้ ต้องสอนให้มากพอ สอนจนใจยอมรับความจริง เราต้องสร้างความคิดเราขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือกว่าความคิดของสังขาร เมื่อสังขารปรุงแต่งมาอย่างนี้ เราจะคิดทางปัญญาให้มากกว่านี้ คือเอาความคิดแข่งกัน คำโบราณว่า “หนามยอกต้องเอาหนามบ่ง” ภาคปฏิบัติก็อยู่ตรงนี้เอง อย่าไปกลัวความฟัง ต้องสร้างปัญญาขึ้นมาแทนที่ให้ได้

หลวงปู่เคยได้นิมิตหลายอย่าง นิมิตที่เกิดขึ้นมาทั้งหมดก็เป็นลักษณะเอาชนะกันทั้งนั้นเลย ในครั้งหนึ่ง มีนิมิตเห็นนักชกคนหนึ่งและมีฝูงชนแห่กันมาเป็นกลุ่มใหญ่ นักชกคนนี้เขาเป็นนักชกเอกในโลก ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งต่อกรกับเขาได้เลย รูปร่างสูงใหญ่ คามืด กำยำ กล้ามเป็นมัด เขาเป็นแชมป์โลกมาทำทายเรา หลวงปู่เองมีนิสัยเก่าทางด้านการชกมวย จึงมีอุปบายเกิดขึ้น นี้เรามองตัวเขาสูงเป็นลิบๆ เมตร เราเตี้ยกว่าเขาเยอะ เวลายืนขึ้นไปนี้ง่ามเขาก็ยังไม่ถึงเลย แต่เราไม่กลัวเขาอยู่แล้ว สู้ อะไรจะเกิดให้มันเกิด เราไม่ถอยอยู่แล้ว คราวนี้ก็เหมือนกับมีการจัดการเวทีขึ้นมาเลย เป็นเวทีใหญ่ และมีกรรมการตัดสินที่เป็นธรรมที่สุด เราก็ขึ้นเวทีไปเลย มั่นใจในตัวเองมาก พอกรรมการสั่งให้เริ่ม ฝูงชนก็เชียร์กันใหญ่ ฝ่ายเรามีเราคนเดียว แชมป์โลกเก่าเขาก็กระโดดเข้ามาจะหักคอเรา เราก็หลบ เขาพยายามเตะให้เราขาดเป็นท่อนๆ เราก็หลบได้ เขาเตะมาด้านหนึ่ง เราก็ไปอีกด้านหนึ่ง ทำทุกอย่าง จนเขาไล่เตะเรา

จนเหนื่อย พอได้จังหวะที่เขาเตะมา เราก็กระโดดขึ้นสูงแล้วเอาขาถอดคอเขาไว้ เอาศอกสับบนหน้าเขายู่นั่น จนหน้าแตกและ เหมือนกับมิดพื้นหน้า ไม่มีขึ้นดีเลย คนก็เฮกันขึ้นมา แม้เราเล็กกว่าเขา แต่เรามีลีลา เราไม่ได้ใช้หมัดอย่างเดียว เรากระโดดหนีคอเขาไว้ แล้วก็ศอกสับใส่อย่างเดียว จนเลือดเขาโชกเต็มเวที ล้มนอนหงายผิงอยู่บนนั้น นี่เราชนะแล้ว

พอจิตถลอนออกมา ก็เรียงเรียงพิจารณาในนิमितที่เกิดขึ้น เรามีความภูมิใจว่าเอาชนะทุกสิ่งทุกอย่างได้ นี่เขาเตะมา เราหลบได้ เขาเตะเรายังไงเราจะรู้ก่อน หากเขาเตะต่ำ เราก็กระโดดหลบ หากเขาเตะสูงใส่ก้านคอเรา เราก็หมอบหลบ คือฉลาดรู้เท่าทันทางมวยเขา เขาต่อຍມาก็ไม่ถูก เพราะเราก็เห็นหมัดเขาก่อนจึงหลบได้ทั้งหมด นี่ลักษณะการหลบ ที่นี้การรุกของเรา ก็เอาศอกสับหน้าเขาจนละ จนเขายอมแพ้ เราก็สบายใจว่า นี่เรื่องสังขารเราไม่กลัวแล้ว ให้มันปรุงมาเถอะ ถ้าเขาปรุงมาก็ปล่อยให้เขาปรุงก่อน เขาจะปรุงเรื่องไหนเราก็จะหาทางแก้เกมเขา ให้เขาทำงานก่อน เราแก้ทีหลัง หากเราไม่ทำอย่างนี้มันจะไม่เห็นในจุดด้อยของเขา ถ้าเราโจมตีเขาก่อนอย่างเดียว กำลังของเขาเรายังไม่รู้จัก พอเราปล่อยเขาก็เล่นงานเราได้ ก็เสียดัมหมั่นเป็นลักษณะหมาลอบกัดอยู่เรื่อย ต้องรู้จักทันเกมเขาให้ดี เราจะละกิเลสก็ต้องรู้ทันลีลาของกิเลส ว่าเขามาไมไหนดังไรต้องรู้จัก อ่านเกมมวยเขาให้เป็น หากอ่านทางมวยเขาไม่ได้ก็จะแพ้ ไม่มีวันชนะ

หากปัญญาเราจะสู้กิเลสสังขาร ก็ต้องฝึกให้หนักกว่าเขา เขามีความเด่นทางไหน ฝึกแก้ทางนั้น ถ้ากิเลสเก่งในทางโลภ เราก็ต้องเตรียมการว่าจะแก้ทางความโลภอย่างไร ถ้ากิเลสเก่งทางราคะ เราต้องหาวิธีแก้ทางราคะ ถ้ามันเก่งทางโกรธ เราต้องหาวิธีแก้ทางความโกรธ มันต้องเตรียมพร้อมทุกอย่าง แก้เกมเขาให้ได้ ไม่ใช่ปล่อยให้ไปอย่างเดียว เราต้องหาวิธีแก้ให้ได้ ถ้าใจเรามีทิฐิฐิมานะสูง เป็นคนไม่ลงรอยใคร จะแก้ด้วยวิธีไหน? ก็แก้ด้วยการยอมแพ้อันเป็น ยอมแพ้อย่างเดียว ไม่สู้ใคร ยอมแพ้อันเหมือนกับหมา เอาหมาเป็นครู คือยอมแพ้อย่าง หลวงปู่ขาวสอนว่า “ให้ทำตัวเป็นผ้าขี้ริ้วผืนหนึ่ง” ใครจะเหยียบก็เหยียบไป เป็นการลดมานะอัตตา

โอชะทั้ง ๔

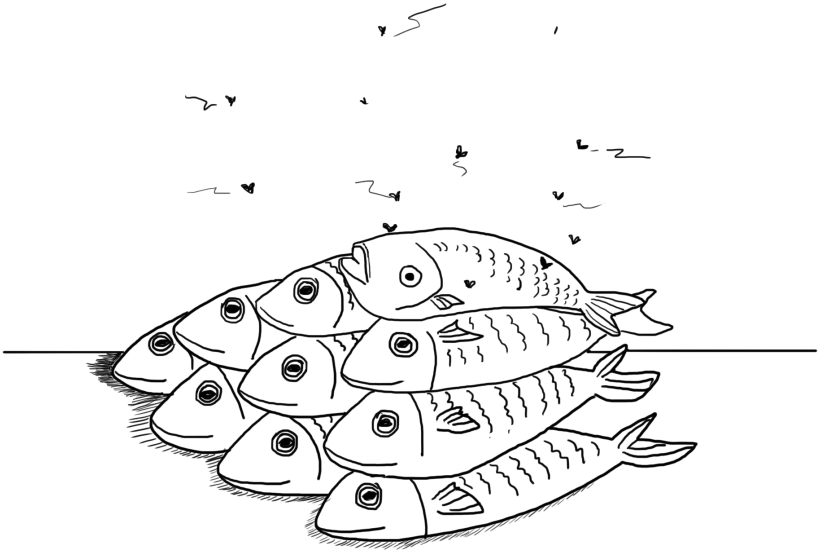
ใจของเรามันเหมือนกับตกอยู่ในห้วงมหาสมุทร มันตกอยู่ในห้วงของตัณหา โอชะแปลว่าห้วงน้ำ เวลาเรากระโดดลงน้ำนั้นเรากระโดดเป็น แต่เวลากระโดด ขึ้นฝั่งกระโดดไม่เป็น กระโดดลงหลุมมูตรคุณลงเป็น แต่กระโดดขึ้นไม่เป็น นี่มันเป็นเพราะอะไร หรือกระโดดลงราคะ คือความรักความใคร่ นี่กระโดดลงเป็น แต่กระโดดขึ้นจากราคะกระโดดไม่เป็น นี่มันเป็นเพราะอะไร คือใจเรามันโง่ขนาดนั้น ต้องหาวิธีแก้ไขให้ได้ ไม่ใช่ว่ากระโดดลงเป็นอย่างดี ต้องฝึก กระโดดขึ้นให้ได้ด้วย

คำว่าโอชะ ความหมายว่าสภาวะอันเป็นดุจกระแส น้ำหลากท่วมใจสัตว์ มี ๔ อย่าง ได้แก่ ๑) กาโมชะ ๒) ภโวชะ ๓) ทิฏฐุชะ ๔) อวิชโชชะ

คำว่ากาโมชะ ทั้งคนและสัตว์ทุกตัวในโลกนี้ล้วนตกอยู่ในกาโมชะ คำว่ากามนี้มีมากมายมหาศาล ในตำราสรุปไว้สั้นๆ ว่า รูป เสียง กลิ่น รส และ โผฏฐัพพะที่ใจชอบ คือใจยินดี ถ้าใจยินดีในสิ่งใด สิ่งนั้นเป็นกาม นี่ทางโลก ถ้าทางธรรมเป็นกามได้ไหม? เป็นได้ ดังคำว่า “อัมมะกาโม ภาวะัง โหติ ผู้ยินดีรักใคร่ในธรรมเป็นผู้เจริญ” คำว่ากาม คือผู้มีความยินดีนั่นเอง ความยินดีนี้มีลักษณะเป็นตาบสองคม ถ้ายินดีในธรรมก็เป็นกามฝึกไฟในธรรมะชั้นสูง ถ้ายินดีในทางชั่วก็เป็นกามฝึกไฟต่ำในทางโลก ดังคำว่า “อัมมะเทสสี ปรารากะโว ผู้เกลียดชังธรรม ยินดีในกามชั้นต่ำ เป็นผู้เสื่อม” เรื่องกามอย่างเดียวต้องรู้จักว่าอะไรควรหรือไม่ควร

คำว่ากามคุณ มี ๒ ประเภท คือ ๑) วัตถุกาม ๒) กิเลสกาม

วัตถุกาม คือความยินดีในสิ่งของเงินทองที่เรามีทั้งหมด เวลาพิจารณา ต้องแยกแต่ละส่วนว่าวัตถุกามเรามีอะไรบ้าง แต่ละอย่างนี้เป็นของของเรา จริงไหม จะไปยกรวมกันพิจารณาแล้วบอกว่าไม่ใช่ของเราทั้งหมดก็จบ เอวัง อย่างนั้นไม่ได้ นี่คือไปทำตามคำโบราณว่า “ปลาตัวเดียวเน่าทั้งข้อง” คือมีปลาตัวเดียวที่เน่าเหม็นก็เลยเอนทั้งทะเลทั้งข้อง ลักษณะนี้มันใช้ไม่ได้

ต้องเทใส่กระจาด แล้วคิดว่าตัวไหนมันเน่าก็ค่อยหยิบออกทิ้งไป ตัวไหนไม่เน่าก็เก็บมาล้างดี ๆ เอาไว้ทำอาหารต่อได้ คือไมโยนทิ้งทั้งหมด นี่กามก็เหมือนกัน ต้องยกทีละอย่างมาพิจารณา สิ่งใดที่เราพอนำไปเป็นประโยชน์ได้ก็เอาไว้ก่อน อันไหนไม่เข้าท่าก็โยนทิ้งไป

คำว่ากามไม่ใช่มีแค่วัตถุสมบัติอย่างเดียว การพิจารณาในกามคุณทั้ง ๕ ก็ต้องหาว่า ๑) กามเกิดขึ้นจากรูปมีอะไรบ้าง ๒) กามเกิดขึ้นจากเสียง ยินดีพอใจในเสียง มีอะไรบ้าง ๓) กามเกิดขึ้นจากกลิ่นมีอะไรบ้าง ๔) กามเกิดขึ้นจากรสมีอะไรบ้าง ๕) กามเกิดขึ้นจากโผฏฐัพพะมีอะไรบ้าง มันต้องแยกออกมาพิจารณา นี่ทั้งหมดนี้อยู่ในวัตถุหรืออยู่ในรูป เป็นกามในรูป

อีกส่วนหนึ่ง กามในนาม คือความยินดีพอใจในเวทนา สัญญา สังขาร ต้องแยกออกมาให้หมด ความยินดีพอใจในเวทนามีอะไรบ้าง มีความทุกข์มีความสุขอะไรบ้าง ความยินดีพอใจในสัญญามีอะไรบ้าง ความยินดีพอใจในสังขารมีอะไรบ้าง จะแก้ไขอะไรบ้าง

คำว่าวัตถุธรรม มีทั้งสิ่งของที่ไม่มีวิญญูณครอง เช่น ข้าวของในบ้าน และสิ่งที่มีวิญญูณครอง คือคนและสัตว์เลี้ยงทั้งหลาย

ส่วนกิเลสสามอยู่ในขั้น ๕ ความรัก ความใคร่ พอใจในกามคุณต่างๆ เวทนาคืออารมณ์ของใจ อารมณ์ของใจเรามาจากสัมผัสทางอายตนะ ส่วนมากเราจะเข้าใจว่าเวทนาหมายถึงทุกข์อย่างเดียว แต่จริงๆ แล้ว เวทนามี ๓ ประเภท คือ ๑) ทุกขเวทนา ๒) สุขเวทนา ๓) อุเบกขาเวทนา ส่วนมากเราทุกวันนี้ไปพอใจแต่ในสุขเวทนา และไม่พอใจในทุกขเวทนา นี่มันไม่ได้ เพราะทั้งสามเวทนามันอยู่ด้วยกัน อยู่ในห่วงเดียวกันทั้งสามห่วง ถ้าอยู่ในห่วงของความทุกข์เราไม่ชอบ จะไปอยู่แต่ห่วงของความสุขจริงๆ แล้ว ทั้งสุขและทุกข์อยู่ห่วงเดียวกัน มันเกาะกันอยู่ หรือไปเกาะอยู่กับอุเบกขา ก็เหมือนกันอีกแหละ ทุกวันนี้เรามักเข้าใจไปว่า หนีจากทุกข์ไปอยู่กับสุข แล้วมันจะดีขึ้น นี่ไม่จริงเลย เหมือนกับไปพักผ่อนประเดี๋ยวประด๋าวเท่านั้นเอง เพราะความสุขนั้นเป็นเหตุแห่งทุกข์ได้ มันหมุนกันไปหมุนกันมา

อุบายตัวอย่างในการพิจารณาในขั้น ๕

การพิจารณาในขั้น ๕ มันต้องคลุมกันหมด หากเราพิจารณาขั้นตัวหนึ่ง ก็ต้องเชื่อมโยงกับตัวอื่นทั้งสี่ตัว ไม่ใช่พิจารณาขั้น ๕ แค่เวทนาตัวเดียว ก็แล้วกันไป มันไม่ใช่ มันไม่สมบูรณ์แบบ ต้องหาที่มาคือเหตุ เวทนาตัวนี้เป็นผล เหตุคือรูปนั่นเอง คือใจเรายินดีพอใจในรูปต่างๆ รูปเป็นเหตุให้เกิดเวทนา นี้อย่างหนึ่ง

อีกอย่างหนึ่ง เหตุให้เกิดเวทนาคือสัญญา สัญญาคือความจำ เป็นเหตุให้เกิดอารมณ์ของเวทนา จำสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาแล้วก็เกิดเหตุให้เกิดอารมณ์ของใจได้ ไปจำเอารูปสวยๆ แล้วก็เกิดความกำหนัด ไปจำเอาของที่ไม่น่ายินดี เช่น เขาตำเรา ก็ไปจำเสียง จำคำพูดเขา ก็เกิดความไม่พอใจขึ้นมา สัญญาจำอะไร? จำรูปที่พอใจและไม่พอใจมาเป็นอารมณ์ของเวทนา สัญญาจำเสียงที่พอใจและไม่พอใจมาเป็นอารมณ์ของเวทนา สัญญาไปจำ

กลิ่น รส โผฏฐัพพะ มาเป็นอารมณ์ของเวทนา มันเกี่ยวพันกันทั้งหมด ปัญญาต้องรอบรู้ทั้งหมด คือสัญญาเป็นเหตุให้เกิดเวทนา

อีกอย่างหนึ่ง สังขารเป็นเหตุให้เกิดเวทนา สังขารนี้คือการปรุงแต่ง ปรุงแตงนั้นปรุงแตงนี้ขึ้นมา เกิดความรักความพอใจขึ้นมา การเกิดความรักนี้คืออารมณ์ของใจเกิดขึ้นแล้ว นี่ก็เป็นเวทนาอีก เรียกว่าสังขารการปรุงแต่ง เป็นเหตุให้เกิดเวทนา มันเชื่อมโยงกันทั้งหมด

หากเราพิจารณาสัญญา เอาสัญญาเป็นผลไว้ก่อน เอาความจำเป็นผล ความจำตัวนี้เป็นตาบสองคมได้อีก เป็นทั้งดีและไม่ดีได้ ถ้าคนมีปัญญาที่ดีก็อาศัยความจำเป็นทางที่ดี เวลาเห็นพระพุทธเจ้า พระธรรม หรือครูบาอาจารย์ เราก็ไปจำเอามา ถ้าไปจำเอากามคุณทั้งห้ามา นั่นไม่ดี นี่คือสัญญามันเป็นผลอะไรเป็นเหตุ? มีสังขารการปรุงแต่งเป็นเหตุ หรือบางทีก็เอาเวทนาเป็นเหตุ คือทั้งสองอย่างก็มันสามารถกลับกันไปได้ ปัญญาต้องรอบรู้เท่าทันทั้งหมด สัญญาไปจำอารมณ์ความสุขความทุกข์ที่เรามีอยู่ คือจำเวทนา

ตัวสังขารเองเป็นผลก็ได้ อะไรเป็นเหตุให้มัน? เป็นรูปก็ได้ เวทนามาก็ได้ สัญญาก็ได้ วิญญาณก็ได้ ที่เป็นเหตุให้มัน

เวลาเราพิจารณารูปอย่างเดียว เอารูปเป็นผลไว้ก่อน แล้วจึงสาวหาเหตุ มีอะไรบ้างเป็นเหตุให้มัน บางครั้งก็ต้องดูผลก่อนเหตุ บางครั้งก็ต้องดูเหตุก่อนผล เรียกว่า ัมมมัญญ อตถัญญู

วิญญาณ แปลว่าการรับรู้ รู้เฉยๆ รู้ผิดก็ได้ รู้ถูกก็ได้ นี่ก็ไม่เที่ยง เช่นเดียวกัน ตัววิญญาณนี้มาจากอะไร? ทั้งหมดมาจากใจทั้งนั้นเลย ไม่ว่าจะอาการของจิตหรือนามของใจทั้งหมด

ต้องมาศึกษาขั้น ๕ ให้มันเข้าใจมากยิ่งขึ้น นี่การใช้ปัญญา ถ้าปัญญาเราไม่พอ ก็พิจารณาไม่ได้อีก พิจารณาไม่ไป เข้าใจอะไรไม่ได้เลย การพิจารณาขั้น ๕ ถ้าเราพิจารณาได้อย่างนี้ จะได้ภูมิธรรมพระอรหันต์หรืออนาคามี เป็นอย่างน้อย คือผู้ที่เปื้อนในขั้น ๕ อยู่ในภูมิธรรมขั้นสูง แต่ในการปฏิบัติขั้นเริ่มต้น เรายังไม่ต้องเอาเวทนาหรือนามจิตหอก เอารูปเพียงอย่างเดียวก่อน เอารูปอย่างเดียวอยู่ในภูมิธรรมขั้นพระโสดาบัน การพิจารณารูปอย่างเดียว

ยังไม่ถึงอสุภะ พิจารณารูปแค่อยู่ในไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้าถึงอสุภะนั้นเป็นภูมิธรรมของพระอนาคามี ในการปฏิบัติมันต้องแยกให้เป็นการทำงานประเภทต่างๆ คุณภาพงานก็ไม่เหมือนกัน แยกเป็นส่วนๆ

การสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย หมายถึงรูป แต่ถ้าคนปัญญาไม่ดีแล้ว สำรวมไม่อยู่ หลับตาก็ยังคิดถึงเขาอยู่นั่นแหละ หลับตาแล้วก็ยังคิดถึงใบหน้าเขาอยู่ จะไปสำรวมใจได้ยังไง การสำรวมใจเป็นหลักใหญ่ ส่วนการสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย นี่สำหรับคนปัญญาข้อย่อย คือต้องหลบหลีกสิ่งเหล่านี้ไปก่อน ให้มีกำลังก่อน เมื่อศึกษาดีแล้วจึงค่อยมาสู้กันทีหลัง นี่คือการสำรวมใจ เป็นหลักใหญ่เอาไว้

ใจเรามีความผูกพันในกามตัณหาต่างๆ มากมายก่ายกองเหลือเกิน ธรรมะมีหลายชั้นตอน แต่ภาคปฏิบัติแล้วไม่มากเลย มีนิดเดียว แต่ปัญญาเราจะมีหรือไม่ ต้องขยายปัญญาเราเอง อย่าไปเอาตามตำรามากนัก ถ้าอ่านตำรามากเกินไปจะเป็นสัญญา ในภาคปฏิบัติต้องคิดบ่อยๆ อย่างกลัวว่าฟุ้งซ่าน เพราะการฟุ้งมันพื้นฐานของความคิด ถ้าคนไม่มีความคิด ปัญญาก็ไม่ไปเลยหมดตัว พยายามฝึกการฟุ้งให้เป็น คือฝึกฟุ้งในทางธรรมะเท่านั้นเอง

ถ้าเราฝึกความคิดได้สักครั้งหนึ่ง ครั้งที่สองมันจะไม่ยาก มันจะไปของมันเอง เหมือนกับการเดินรำขบร้อง ถ้าได้ทำหนึ่งแล้ว ทำที่สองจะไม่ยาก มันจะเคยกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย การยกไม้ยกมือ ออกแข้งออกขามันเคยแล้ว ต่อไปมันไม่ยาก เดินได้เลย หรือเหมือนกับการขับรถ พอขับรถคันแรกได้แล้ว คันที่สองมันไม่ยากเลย เพราะมันรู้จักวิธีการขับแล้ว หรือการขี่จักรยานก็เหมือนกัน ขอให้ขี่คันแรกได้เท่านั้นเอง

นี่ปัญญา ถ้าหากเราฝึกพิจารณาผ่านในครั้งแรก ไม่ต้องเอามากหรอก แค่อนิจจังตัวเดียวจะผ่านได้ไหม ถ้าสามารถคิดผ่านคำว่าอนิจจังได้ อย่างอื่นไม่มีปัญหาอะไร มันง่ายทั้งหมด นี่เราไม่ผ่านสักอย่างหนึ่ง เวทนาก็ไม่ผ่าน สัญญาก็ไม่ผ่าน อนิจจังก็ผ่านไม่เป็น ก็อยู่เท่านั้นแหละ คือรู้อยู่แต่ไม่เคยคิด รู้อย่างเดียวแต่คิดไม่เป็น เมื่อไม่เคยคิดก็ไม่มีประโยชน์อะไร เรานั่งดูคนอื่นเขา

ขับรถก็คิดว่าไม่ยากอะไร เหยียบคันเร่งเหยียบเบรกก็แค่นั้นเอง แต่ถ้าปล่อยให้เราขับเองได้ไหม? ขับไม่ได้ ลงทะเลก็แล้วกัน นี่มันคนไม่เคยขับ

นิมิตเรื่องการขับรถ ขับเครื่องบิน

หลวงพ่อกเคยมีนิมิตเรื่องการขับรถ ชีวิตเราไม่เคยขับรถสี่ล้อ แต่เวลาได้ขับขับรถเร็วมาก ไม่มีใครมาแข่ง แข่งรถทุกคน บางครั้งก็มีนิมิตเป็นการขับรถอย่างนี้ พอเหยียบคันเร่งปั๊บ มันไปเลย เกียร์ออโต้มันแหละ ไม่ได้เปลี่ยนเกียร์อะไรเลย เหยียบทีเดียวมันแข่งไปทุกคน ขึ้นที่สูงขึ้นภูเขาที่ไม่มีอะไรขัดข้อง

บางทีก็ได้นิมิตขับเครื่องบินขนาดใหญ่ เหมือนกับว่าไปดูดวงจันทร์ เวลาเครื่องบินขึ้นมันไม่ได้บินขึ้นลอยๆ มันขึ้นตรงๆ เราเป็นกัปตัน ขับขึ้นไปบนอวกาศ มีผู้โดยสารเต็มเครื่อง นี่เคยมีนิมิตอย่างนี้หลายครั้ง ก็พิจารณาดูว่าในอนาคตต่อไป เราต้องได้สอนคนแน่ คือเราเป็นกัปตัน ก็เหมือนกับเราเป็นหัวหน้าคน สั่งสอนคน ส่วนมากเป็นกัปตันตลอด จับพวงมาลัยบินตลอด พาคนโดยสารไปเยอะๆ ก็แล้วกัน พวกเรานั่งอยู่ที่นี้ตีตัวกันหรือยัง? ทำวิซ่า ทำพาสปอร์ตกันหรือยัง? ต้องรีบทำนะ ถ้าไม่มีวิซ่า ไม่มีพาสปอร์ต ก็ไม่ให้ขึ้นก็ดูทางเครื่องบินไปก็แล้วกัน นี่จะพาไปเมืองนอก คำว่านอกนี่ไม่ใช่ชนออกธรรมดา แต่เป็นนอกโลก ไม่ให้อยู่ในกาภพนี้ แต่มันออกยาก คือกิเลสไม่ยอมออก พาสปอร์ตให้ มันครองร่างอยู่ นี่จะไปอยู่นอกโลก คำว่านอกโลกคืออะไร? คือพระนิพพาน ถ้าไม่ไปก็แสดงว่ายังอยู่ในโลกนี้อยู่ นั่นคือกาภพ รูปภพ อรูปภพ คือยังอยู่ในวิภวสังสาร อันนั้นยังไม่ถือว่านอกโลก ยังเที่ยวอยู่ในโลกอย่างมากก็ไปสวรรค์บ้าง แล้วก็กลับมาใหม่ บางครั้งก็ไปพรหมโลกบ้าง แล้วก็กลับมาใหม่ อยู่กันอย่างนี้ แต่คำว่านอกโลกคือเหนือจากภพทั้งสามไปแล้ว แต่ถ้าออกไม่ได้ มันต้องวนเวียนอยู่ในโลกนี้ต่อไป บางคนกิเลสยังครองอยู่ ไม่ยอมออกพาสปอร์ตให้ เราต้องเตรียมให้พร้อม ทำพาสปอร์ตไว้ ตลอดชีวิตจะไม่กลับมาโลกนี้อีกแล้ว เตรียมพาสปอร์ตถาวรไว้เลย วิซ่าถาวร หมอตายไม่เป็น

โยม: คำว่าผ่านของหลวงพ่อกี้ นี่เป็นผ่านที่เป็นผลขนาดไหนถึงเรียกว่าผ่านครับ?

หลวงพ่อกี้: มันหลายผล ผลเล็กก็มีย ผลใหญ่ก็มีย โสดาปัตติผลก็ผลเหมือนกัน เป็นผลเล็ก สกิทาคามีผลก็มีย อนาคามีผลก็มีย อรหันตผลก็มีย มันหลายผล ผ่านอนิจจังคำเดียว ก็ผ่านจากปุถุชนเป็นอริยชนได้ คือผ่านด่านแรก

ฝึกกิริยามารยาทตามสังคัม

โยม: การกราบพระหรือไหว้คน สำหรับตัวเองแล้วเราจะกราบคุณธรรมที่ท่านมี แต่ถ้าเป็นคนหรือพระที่ไม่มีคุณธรรม เราไม่อยากจะกราบ ถึงเรากราบ มันก็เป็นการกราบแบบฝืนใจตัวเอง อันนี้หลวงพ่อกี้แนะนำยังไงคะ? หรือมันเป็นทิวฐิมานะของเรา?

หลวงพ่อกี้: เป็นทิวฐิมานะด้วยนั่นแหละ คือเราไม่มีทางรู้ว่าแต่ละคนเขาดีหรือไม่ดี เรากราบพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หรือกราบบุคคลทั่วไป ก็ตาม เราก็ก็น่าจะแยกให้ออก อย่างเวลาเรากราบพระพุทธรูป ความจริงคือเป็นไม้ธรรมดา อิฐธรรมดา หรือหินธรรมดาๆ แต่เราก็ก็น่าจะเอาคุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นหลักในการกราบไว้ เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางใจ เวลาเรากราบบุคคลธรรมดา จำเป็นจะต้องกราบก็ต้องกราบ แต่จะกราบให้สบายใจทำยังไง เราก็ก็น่าจะใจ “อะระหังสัมมาสัมพุทธโธ ะคะวะวา...” แล้วก็กราบลงไป “สวากขาโต ะคะวะวะตา ธัมโม ...” แล้วก็กราบลงไป เป็นมารยาทเรื่องคนไม่เกี่ยว

โยม: แล้วกรณีที่เป็นรัฐมนตรีโกงบ้านโกงเมือง ไปที่ไหนคนก็กราบก็ไหว้?

หลวงพ่อกี้: นี่เป็นมารยาท คือตามสมมติเขาเป็นรัฐมนตรี คนส่วนใหญ่เขากราบ เราก็ก็น่าจะกราบ กราบหรือไหว้ตามมารยาท นี่กิริยาในการกราบ คือจะทำยังไง ให้เป็นสื่อให้คนรักเราได้ การกราบไหว้นี้มันเป็นสื่ออย่างหนึ่ง ถ้าเราทำดี กิริยาเราดี ผู้อื่นก็มองเราว่านอบน้อมถ่อมตัวดี แต่กรณีที่เราไม่เต็มใจทำ นั่นคือตัวอึดตา มันต้องฝืน ฝืนตอนมันไม่อยากจะกราบนั่นแหละ ถ้าเราไม่อยากจะ

กราบเขา เรามองว่าเขาต่ำต้อยกว่าเรา แต่เราต้องฝืนใจทำ กราบให้ได้ ต้องไหว้ให้สวยด้วย บังคับตนเอง ลดอดีตให้เป็น

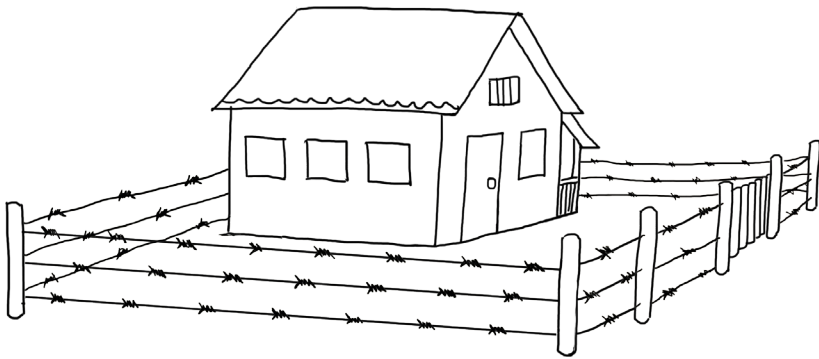
โยม: เวลาเราไปกราบบางคน เราไม่อยากกราบ เพราะเราคิดไปว่าเดี๋ยวคนอื่นจะไม่รู้ว่าคนนี้เป็นคนไม่ดี

หลวงพ่: อย่าไปคิดขนาดนั้นเลย เพราะกายวาจาโดยกิริยามารยาทนั้นมันเป็นสื่อของสังคม เรื่องสังคมนี้เราต้องทำให้ดีที่สุด คือไม่ให้บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ เราจะอ่อนน้อมไหว้ได้กับทุกๆ คน อย่าไปเลือกคนนั้นคนนี้ผ้าเช็ดเท้าเราก็กกราบได้ อะไรก็ได้ โดยกิริยามารยาทเราต้องทำทุกอย่าง เพราะว่ากายวาจาเป็นเรื่องใหญ่ในสังคมอันนี้ ตัวอย่างพระบางองค์ เราอาจจะระแคะระคายว่าท่านไม่ค่อยสมบูรณ์แบบเท่าไร ทำให้เราเศร้าหมองขุ่นมัว แต่หากเราจำเป็นต้องอยู่ใกล้ เราก็กกราบ ถ้าเราเป็นผู้้น้อยกว่า เราก็กต้องกราบเราก็กนี้กไหว้พระในใจเรา “อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ะคะคะวา...” แล้วก็กราบสวยๆ ลงไป “สวากขาโต ะคะคะวะตา ธัมโม...” กราบลงไป กราบแล้วก็แล้วกันไป มันต้องฉลาด ต้องมีปัญญากราบ ไม่ใช่ว่าไม่กราบเพราะกลัวว่าเขาจะได้น้ำได้ตา

โยม: แล้วในกรณีที่เราเห็นว่าเขาไม่ดี แล้วเราไม่กราบเขาเลย จะเป็นอะไรไหม?

หลวงพ่: ก็ได้ แต่มันก็ไม่ดี เราต้องรู้จักทำตามมารยาท การกราบไหว้เป็นมารยาทที่ต้องทำ หากเรากราบไหว้เขาแล้ว เขาอาจจะรู้สึกตัวขึ้นมาว่า “เฮ้! ก็เราไม่ตัวอย่างนี้ แต่ทำไมเขายังมาไหว้เรา?” อย่างนี้อาจทำให้เขาคิดได้ เขาก็อยากทำให้มันดีขึ้น เราเป็นผู้ตั้งใจให้เขาดีขึ้นมาได้ สิ่งที่ไม่ดีแต่เราทำให้ดีขึ้นมานี้มันมีคุณค่า ตัวอย่างเช่น หนามมันไม่ดีสักอย่างหนึ่ง เหยียบเข้าไปแล้วก็เจ็บ ไม่ดีเลย แต่เราจะหาวิธีเอาหนามมาล้อมบ้านเราให้ได้ คือ แม้สังคมคนพาลมันไม่ดีก็ตาม แต่เราจะเอาคนพาลนี้มาเป็นเพื่อนเราให้ได้ เอามาเป็นบริวารเราได้

สมัยหลวงพ่เป็นฆราวาส มีเพื่อนหลายคน หลายหมู่หลายคณะ ผู้ใหญ่ก็มี ผู้น้อยก็มี คนวัยเดียวกันก็มี เราพยายามจะเอาเขามาเป็นพวกเราให้ได้ เอามา

เป็นเพื่อนเรา เอามาปกป้องเรา เราพยายามจะหาวิธีต่างๆ อะไรพอช่วยได้ก็ช่วยเขา อะไรพอให้ได้ก็ให้เขา ทำไปเรื่อยๆ ถึงวันหนึ่ง เขาจะรู้จักบุญคุณเราแล้วเขาจะปกป้องเรา นี่คือการในสังคมโลกเขาทำกันอย่างนั้น เอาคนชั่วนั้นแหละมาเป็นเพื่อน เอามาปกป้องเราได้ สมัยก่อนหลวงพ่อก็มีเพื่อนฝูงเป็นคนพาลเยอะแยะ ก็รู้จักกันว่าคนพาล หลวงพ่อก็ไม่ชอบหรือยกคนรักคนปล้น แต่เราต้องรู้จักวิธีว่าจะเอาคนพาลมาเป็นพวกเราได้ยังไง ตัวอย่างว่าเราจะมีชื่อเสียงนามเด่นขึ้นมาได้นี้ ใครเป็นคนสรรเสริญเรา? ก็คนชั่วนั้นแหละเขาจะยกให้เรา คนชั่วเขาจะหามเราเอง คนเราไม่ได้ชั่วทั้งหมด ถ้าเราทำดีกับเขาแล้วเขาก็ตอบแทนบุญคุณเราได้เหมือนกัน เมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เขาจะช่วยเหลือเรา สมัยหลวงพ่อกับเพื่อนฝูงไปไหนก็แล้วแต่จะมีคนพาลปกป้องหลวงพ่อกับพิเศษ เขาเป็นเกราะกำบังให้เราดีที่สุดใน คอยปกป้องเรา หลวงพ่อดอนเป็นฆราวาส จะไม่มีเวรมีภัยกับใครทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น เขามาขอเงินไปซื้อเหล้า เราก็ให้เขาไปง่ายๆ แลมนับสนุนเขามาก ทีหลังเขาจะเห็นใจเราเหมือนกัน นี่คือนี่คือวิธีเอาคนชั่วเป็นมิตร ต่อไปเวลาอะไรเกิดขึ้นเขาจะช่วยเราเต็มที่

นี่อุปายในการปฏิบัติ หากสิ่งบกพร่องในตัวเราให้ได้ เวลาเรามองคนดี เราจะฝึกตัวเองยาก เพราะเรามองว่าเราดีเหมือนกับเขา เวลาเรามองคนชั่ว เราจะรักษาตัวเองได้ง่าย เพราะเมื่อเราเห็นเขาชั่วอย่างนี้ เราจะหาวิธีทำให้ดีกว่าเขา ในสังคมเรานี้ สื่อกายวาจามันเป็นเรื่องสำคัญ คำว่าฉลาดคำเดียว ต้องรู้จักทำให้เป็น รู้จักพูดให้เป็น คือเราจะเป็นเพื่อนกับทุกๆ คนในโลกอันนี้

อุปายวิธีจัดการกับความโลภ

โยม: เพื่อนเขามีปัญหาเกี่ยวกับความโลภ ๒ อย่าง คือ ๑) โลกการทำงาน คือทำแล้วไม่รู้จักพอ ๒) โลกการพนัน คือชอบไปเล่นการพนัน มีญาติธรรมท่านหนึ่งชี้ให้ดูแมลงที่เกาะบนใบไม้ มันยึดเอาใบไม้เป็นที่พึ่งพิง ที่นี้จิตของคนโลกก็เหมือนกับว่าคนๆ นั้นก็ไปหาที่เกาะ แต่ไปเกาะผิดที่คือการพนัน เราต้องไปหาที่เกาะที่มันแข็งแรง เช่น เกาะอยู่กับพระพุทธศาสนา คราวนี้มีอีกคนเขาบอกว่ามีประสบการณ์กับการพนันมา บอกว่าเล่นแล้วก็ตื่นเต้นสนุกมาก จึงต้องเล่น ใจมันอยากรู้สึกตื่นเต้นตลอดเวลา จึงต้องกลับไปหาการพนันอีก ที่นี้มาพิจารณาถึงโทษของการพนัน ก็เห็นว่าเสียทรัพย์ เสียเวลา เสียสุขภาพ พอเห็นโทษแล้วก็เลยเลิก

หลวงพ่: ความโลภนั้นมันอยู่กับทุกคน คือเป็นลักษณะพอไม่เป็น อิ่มไม่เป็น มันมีเท่านี้ไม่พอ ต้องเอาใหม่ต่อไป แต่ต้องดูก่อนว่า ถ้าทำต่อไปแล้ว เราจะได้ผลที่เราต้องการมาจริงๆ ไหม เมื่อเล่นไปแล้ว ถ้าไม่ได้ ต้องบวกลบคุณหารดูว่า เราได้หรือเสียมากกว่ากัน แต่ส่วนมากมันจะเสีย ถ้ามองเห็นโทษในสิ่งนั้นแล้ว มันจะวางเอง เหมือนกับการกินเหล้าเมายา เมื่อเห็นโทษในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันจะวางเองทั้งหมด ไม่ต้องให้คนอื่นบังคับ ถ้าไม่เห็นโทษในสิ่งนั้นแล้ว ถึงคนอื่นจะบอกให้วางมันก็ไม่วาง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาให้เห็นโทษของสิ่งที่เราติดอยู่

หลักใหญ่ในการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือมองเป็นคู่ๆ กัน ถ้ามองคุณก็ต้องมองโทษ เมื่อไม่ได้ตั้งใจเราก็ต้องหยุดให้ได้ ถ้าหากศาสนาบาบมีเรื่อง

ลาถลอยเราไม่มี เราก็อยาไปเล่น เล่นไปมันก็เสียเฉยๆ อย่างเดือนนี้เราเล่นไปห้าร้อยบาทไม่ถูก เดือนหน้าอีกห้าร้อยบาทก็ไม่ถูกอีก ถ้ามันเสียไปเป็นปีมันก็ร้อย หากบารมีส่วนนี้ของเราไม่มี เราก็อยาไปเล่น เมื่อก่อนหลวงพ่อก็คเคยเล่นเหมือนกัน เคยถูกละกับเขาอยู่สามครั้ง เรื่องหายนี่ซื้อเก่งมาก ถูกสามครั้งนี่จำแม่นยำเลย แต่เวลาเสียไปนี่มันนับ คือมีครั้งหนึ่งที่เราฝันเห็นคนมาบอกเลขก็จำได้ แต่ครั้งนั้นเราไม่มีใจจะซื้อเลย ไม่อยากซื้อแต่ก็ต้องซื้อ เพราะพี่เขยบังคับให้ซื้อ แต่ก่อนนี่ซื้อเป็นเงินร้อยสองร้อย แต่คราวนี้ซื้อบาทเดียว พี่เขยก็ยังบอกว่าบาทหนึ่งนี่แบ่งครึ่งกันนะ ปรากฏว่าเวลาผลออกมามันถูก ถูกเป๊ะเลย ได้เงิน เราก็มาคิดว่า ถ้าเราจะรวยจากการพนัน มันต้องมีวาสนาบารมีส่วนหนึ่ง ดึงดูดให้เราซื้อเรื่อยๆ ถึงจะได้มาหลายหมื่นหลายแสน แต่คราวนี้ทำไมเราเฉยๆ ไม่อยากซื้อ คือเราไม่มีวาสนาบารมีส่วนนี้ ก็ต้องหยุด นี่คือเราต้องดูบารมีเรา ถ้าบารมีเราไม่มี มันก็ไม่มีประโยชน์อะไรเลย มีแต่ความอยาก

โยม: หลวงพ่อเจ้าคะ แล้วถ้าเกิดเรามีบารมีจะซื้อได้ล่ะคะ?

หลวงพ่อ: ได้ก็เอา ไม่ได้ว่าอะไร คือไม่ปฏิเสธทีเดียว ให้มันได้นะ

โยม: สมมติว่าเราอยากจะทำบุญ เราเกิดฝันเห็นเลขสามตัวจะๆ เลย สมมติเรามีเงินหนึ่งบาท เราจะเอาเงินไปซื้อเลขตัวนี้ ถ้าถูกมาเป็นเงินก้อนใหญ่ เราจะเอาเงินไปทำบุญให้หมดเลย โดยที่เราไม่คิดว่าเราจะเอาเข้าตัวเองเลย อย่างนี้มันจะเป็นยังไงคะ?

หลวงพ่อ: ใช้ได้ หลวงพ่อก็คเคยได้อธิษฐานเหมือนกัน แต่ก่อนหลวงพ่อเคยไปพระธาตุพนม เห็นคนขอทานอนาถามากมายกายกอง หลวงพ่อทำบุญหมดเนื้อหมดตัว ตั้งแต่สมัยเป็นพระอยู่วัดบ้าน พอมาไหว้พระก็อธิษฐานในใจว่า “ขอให้ข้าพเจ้าได้เงินสักก้อน อยากฝันได้เลข” สมัยนั้นเงินรางวัลที่หนึ่งห้าแสน อยากได้เงินก้อนนี้มาทำบุญ อธิษฐานว่า “ถ้าถูกจะทำบุญให้หมดทุกสตางค์ จะไม่เก็บไว้เลย” แต่ก็ไม่ได้ฝัน นี่คือเราจะไม่ได้เงินส่วนนี้ มาช่วยคน แต่ถ้าเราฝันไปแล้วถูกละทุกครั้งที่ซื้อถะคือเรื่องลาถลอยเรา

มีแล้ว ซื้อมา เมื่อได้เงินมาแล้ว ก็ต้องถือว่าเงินนั้นเป็นของสาธารณะเพื่อจะ
ทำประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้นเอง ถ้าเรามีเงินอย่างนี้มันสบาย มันไม่ทุกข์
หลงพอเข้าใจไว้เลยว่าเงินที่ได้มาทั้งหมดนั้นเป็นของสาธารณะ เป็นเพียง
อาศัยประจำวันเท่านั้นเอง ไม่ถือว่าเงินส่วนนั้นเป็นของตัวเองเลย ถ้านึกว่า
เป็นของตัวเองแล้ว มันจะทุกข์ขึ้นมาทันที

โยม: อย่างนี้เรียกว่าโลกแต่ไม่ทุกข์ ถูกหรือเปล่านั้น?

หลวงพ่: มันไม่เรียกว่าโลก มันได้มาตามเหตุปัจจัยที่ควรได้เฉยๆ โลกมัน
ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเงินมากหรือเงินน้อย บาทเดียวก็โลกได้ มันอยู่ที่ความอยาก
ความต้องการ คือความอยากเป็นตัวสนับสนุนความโลภ

โยม: ถ้าอยากได้เพื่อสาธารณะ อย่างนี้ใช้ได้ไหม? สมมติว่ามีเงินหนึ่งหมื่น
แล้วยังแบ่งส่วนให้ตัวเอง อย่างนี้ถือว่าโลกไหมคะ?

หลวงพ่: การอยากเพื่อสาธารณะไม่เป็นไร การแบ่งส่วนให้ตัวเองก็ไม่ใช่
ความโลภ ก็ต้องแบ่งสิ แบ่งให้เหมาะสมกับเขาบ้าง กับเราบ้าง ไม่ใช่ว่าเรา
จะเอาคนเดียว

โยม: ในกรณีที่ทำงานมาก โลกที่จะทำงานมาก พอกิจการมันขยายไปใหญ่แล้ว
ไม่สามารถที่จะดูแลกิจการนั้นได้ ตอนนี้เห็นทุกข์แล้วเลยอยากจะทำอย่าง
ความรู้สึกตรงนี้ อยากให้หลวงพ่ช่วยแนะนำเพิ่มเติม?

หลวงพ่: ลักษณะนี้คือไม่รู้จักประมาณตัวเอง มีตัตถุญตา หมายถึงว่าไม่รู้จัก
ประมาณ ดังคำสวดว่า “มัตตัตถุญตา จะ ภัตตัสมิง” หมายถึงว่าประมาณใน
การเอาการกิน คำว่าประมาณคำเดียวมันมีมากมาย ให้มันเหมาะสมกับเรา
ก็แล้วกัน ที่เราทำไปอย่างนี้ทำไปเพื่ออะไรบ้าง ต้องมองเหตุผลเชื่อมโยงกัน
ไม่ใช่ว่าทำงานเยอะๆ เพื่อจะซื้อของไปอวดตัวว่าเรามีฐานะดี มันทำได้ แต่จะ
เกิดเป็นมานะอวดตาขึ้นมาได้ มีอวดตาว่าเราเก่ง เรามีฐานะ เมื่อเพื่อนฝูงมา
จะได้ยกย่องสรรเสริญว่าเรามีบ้านใหญ่หลายหลัง

โยม: โยมทำหลายงานเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้ใช้ เก็บหมด

หลวงพ่: ถ้าเก็บหมด นั่นเรียกว่าคนขี้ตระหนี่ถี่เหนียว คนละเรื่องกันอีก ถือว่าเป็นของของเรา กลัวจะเสียเงินพันเงินหมื่นไป ถ้าเสียหนึ่งบาทก็เสีย นั่นแหละ กลัวจะขาดเงินหมื่น คือกลัวจะเสียอย่างนั้นเอง นี่คนขี้ตระหนี่ถี่เหนียว เขายังถือว่าสมบัติที่มีอยู่เป็นของเขาทั้งหมด ถ้าจ่ายไปพันหนึ่งมันจะขาดเงินแสนไป ก็เลยเก็บอยู่นั่นแหละ นี่เขาเรียกว่าคนโง่ไม่มีปัญญาในการใช้ทรัพย์สิน ทรัพย์สินมีอยู่แต่เอาไปใช้ไม่เป็นเพราะขาดปัญญา นี่มันไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีเลย ตายไปก็เอาไปด้วยไม่ได้ เขาไม่คิดเรื่องนี้ นี่คือคนปัญญาไม่มี แต่โลกเขาอย่างเดียว มีเงินมากหรือเงินน้อยก็ใช้ไม่เป็นอีก จะเอาคนอย่างนี้เป็นตัวอย่างไม่ได้

ในโลกนี้ เงินเป็นของสาธารณะทั่วไป หากได้เงินมาแล้วเราก็เอาไปทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นี่ไม่เป็นไรหรอก ให้มีมาเถอะ หามาเถอะ ผลพลอยได้ จะได้วันละร้อย วันละหมื่น วันละแสนก็เอาเลย เอามาทำประโยชน์เท่านั้นเอง ให้หมั่นพิจารณาว่าไม่มีสิ่งใดเป็นของของเรา สำหรับหลวงพ่มันถึงอกถึงใจแล้วนะ จะไปนึกว่าสิ่งๆ นั้นเป็นของของเรานี้มันซาอ่อน อายุตัวเองด้วยเข้าไป คือมันรู้แล้วว่าสิ่งที่มีอยู่นี้ไม่มีสมบัติอะไรเป็นของของเรา มันรู้ชัดเจนไปแล้ว จะว่าให้เป็นของของเรามันบังคับตัวเองไม่ได้ อายุตัวเองให้เป็นของสาธารณะก็แล้วกัน ตัวอย่างของในครอบครัวก็สาธารณะในครอบครัวนั้นแหละ เราไม่มีอะไร คือไม่ผูกติดกับของสิ่งนี้ มันสบาย มีแต่เอาตามหน้าที่ที่ต้องเอา มีอยู่ก็ใช้กันไปเท่านั้นเอง ชีวิตเรามาเกิดกับโลกอันนี้ไม่หวังกับของสิ่งนี้ เรามุ่งหวังบุญกุศลเป็นส่วนใหญ่ สมบัติทางโลกก็หาไปตามหน้าที่ของเรา ไม่ได้หวังเอาส่วนนี้เป็นหลัก ไม่สามารถเอาเป็นสรณะที่พึ่งอันมั่นคงได้ แต่การสร้างบุญกุศลต่างๆ เอาเต็มที หากมีเงินอยู่ก็เอาไปแลกเปลี่ยนเป็นบุญได้ ไม่ใช่ว่าอยากกินข้าวกินปลาสักอย่างหนึ่งแล้วเอาไปเคี้ยวให้อิ่ม นี่มันทำไม่ได้ ต้องเอาเงินไปเปลี่ยนเป็นอาหารเสียก่อนจึงจะกินได้ จะกินเงินแทนอาหารได้อย่างไร นี่ก็เหมือนกัน จะเอาบุญก็ต้องเปลี่ยนสภาพเงินก่อนคือเอาไปใช้ในทางบุญกุศล เปลี่ยนในใจเราให้เป็นบุญต่างหาก ไม่ใช่เอาเงินเป็นบุญ

โยม: โยมถามแทนผู้หญิงทั่วไปนะคะ สมมติว่าเรามีเพชรนิลจินดา ซึ่งเราก็พิจารณาว่ามันไม่ใช่ของเรา คราวนี้เราก็คิดว่าเราจะเอาไปทำบุญ เราก็ยังเสียดาย ตอนนี้อยู่ใส่ก่อน แต่ว่าเมื่อไหร่ที่เราแก่แล้ว เราใส่ไม่สวยแล้ว เราถึงจะเอาไปทำบุญ ถ้าเราคิดแบบนี้ เราจะได้บุญหรือเปล่า? คือเราคิดแล้วแต่เรา ยังไม่ได้ทำบุญ มันแค่คิดในใจ จะได้บุญไหมคะ?

หลวงพ่: มันก็ได้ ได้บุญเหมือนกัน

โยม: หากเราตายไปก่อนที่จะเอาไปทำบุญ สมมติว่าตายปุ๊บปั๊บ เรายังไม่ได้เอาเพชรไปเปลี่ยนเป็นบุญ เรายังจะได้บุญอยู่ไหมคะ?

หลวงพ่: ไม่ได้ เพราะยังไม่ได้เอาไปเปลี่ยน เพชรนิลจินดานี้เป็นของคู่กับผู้หญิง ก็รู้กันอยู่ว่าเป็นสัญชาติญาณของผู้หญิง ต้องมีอย่างนี้เป็นของคู่กัน

เรื่องของนางวิสาขา

โยม: แล้วประเภทที่ใส่อยู่ในตัวแล้ว เวลาทำงาน อย่างงานฝังลูกนิมิต ไปถึงแล้ว ก็ถอดถวายทันที เขาจะได้บุญไหม?

หลวงพ่: อันนี้ยิ่งจะได้มาก ตัวอย่างนางวิสาขา นางมีมงกุฎราคา ๙ โกฎิ ในสมัยนั้น ตอนนั้นนางเป็นพระโสดาบัน เป็นพระอรียเจ้าแล้ว แต่เวลาออกงานสำคัญๆ นางยังต้องสวมใส่เอาไปโชว์ ในบางงานนางก็เดินรำให้เขาดูด้วย นี่คือนางวิสาขาเป็นพระอรียเจ้า แต่นางรู้จักกาลเทศะ กาลไหนควรทำ กาลไหนไม่ควรทำ และรู้ว่าทำเพื่ออะไร เพื่องานอะไร ไม่ใช่ว่านี่พระอรียเจ้าทำไมไปพ้อนรำอยู่ นางวิสาขาแต่งตัวไหม? ก็แต่งตัว นางแต่งตัววันละสามเวลา แต่งแต่ละครั้งเทียบราคาได้พันกหาปณะ หรือเท่ากับสี่พันบาทเมืองไทย ทาแป้งแต่งเล็บสวยหรูเหมือนกัน นี่เพราะนางวิสาขาเป็นผู้ถือศีล ๕ ไม่ใช่ศีล ๘ คือนางไม่ได้ทำอย่างนี้ทั่วไป ทำเฉพาะเวลาออกงานเท่านั้นเอง นางเป็นผู้ไม่หลง นางรู้จักว่าสมมติโลกเขาทำกันยังไงก็ทำให้เขาดู เมื่อเขายกย่องว่านางเป็นคนสวยเป็นคนรวย มีคนเคารพเชื่อถือในสังคมนี้มาก นางก็ทำตามหน้าที่ของนางไป ไม่มีอะไร เมื่อเขายกย่องว่านางสวย นางก็ว่าสวยตามสมมติโลกเขา

คือไม่ลืมหูลืมตา ไม่เหมือนกับคนบางคนที่อยู่เมืองไทยนี้ลืมหูลืมตา สวยไม่เล็กไม่สร้าง กลับไปบ้านยังสวยอยู่ แต่งเนื้อแต่งตัวจ้องตัวเองอยู่ที่บ้าน นี้เรียกว่าคนลืมหูลืมตา คนสวยจนลืมหูลืมตาก็มีไป

นางวิสาขาแม้มีสิ่งของต่างๆ มากมายมหาศาล แต่ก็ดูแลรักษาเต็มที่ ตัวอย่างเช่นสิ่งของสำหรับการใช้งานต่างๆ นางก็รู้จักว่าคนใดยืมของแล้วต้องส่งคืน เมื่อเขามายืมอีกนางก็ให้ แต่ถ้าคนใดยืมของนางไปแล้วไม่คืน หากมายืมอีกนางก็ไม่ให้ ไม่ใช่ว่านางขี้ตระหนี่นะ คือนี่เขาเป็นคนไม่รู้จักบุญคุณ เมื่อเอาของไปแล้วไม่ส่งคืน จะมายืมต่อไปเรื่อยๆ นางก็ไม่ให้

โอวาทของบิดาที่มอบให้กับนางวิสาขาก่อนแต่งงานมีอะไรบ้าง? มีว่า “ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า” คำว่าไฟใน หมายถึง เมื่อมีสิ่งไม่ดีไม่งาม เกิดขึ้นในครอบครัว ไม่ว่าจะเกี่ยวกับผัวก็ดี พ่อปู่ก็ดี แม่ย่าก็ดี จะไม่นำเรื่องของครอบครัวตัวเองไปกล่าวขวัญนินทาว่าร้ายให้ผู้อื่นรู้ มีแต่ยกย่องสรรเสริญอยู่เรื่อยๆ ไป เดียวนี้คนเรานั้นไม่ใช่แบบนี้ เอาสิ่งที่ไม่ดีในครอบครัวตัวเอง ออกไปพูด ไปบ้านไหนก็ไปพูดอยู่นั่น มีแต่จะขายหน้าผัวตัวเอง ขายหน้าพ่อปู่แม่ย่าตัวเอง ขายหน้าลูกหลานตัวเอง มันไม่เข้าท่าเข้าทาง หรือบางทีเมื่อไป

ฟังคนใดคนหนึ่งพูดกล่าวขวัญนิทาว่าร้ายเกี่ยวกับเรื่องในตระกูลของเขา ก็มาพูดให้ฟังอีก นี่คือไฟนอกนำเข้า อย่างนี้ไม่ดีเลย

พรของบิดาที่ให้นางวิสาขา นั้นมีหลายอย่าง เอามาอ่านดูก็แล้วกัน หลวงพ่อจะแปลให้ฟัง นี่นางวิสาขาเป็นคนมีปัญญาเลิศ หากคนมีปัญญาดี ฟังธรรมพระพุทธเจ้าแล้วบรรลุธรรมได้ง่าย นางวิสาขาไม่ช้าก็ทำสมาธิแล้ว บรรลุธรรม เป็นปัญญาบรรลุธรรม ตอนนั้นนางอายุ ๗ ขวบ พาบวิวารทั้งหลาย ไปยืนต้อนรับพระพุทธเจ้าเข้าเมือง ในขณะที่พระพุทธเจ้าได้อธิบายธรรมะ ย่อยๆ ให้ฟัง นี่ทั้งๆ ที่นางกำลังยืนอยู่ธรรมดาๆ ไม่ได้เข้าสมาธิอะไรทั้งสิ้น ไม่รู้จักมานอะไรทั้งสิ้น แต่ก็บรรลุธรรมได้ ถ้าเราเข้าใจประวัตินางวิสาขา เรื่องการบรรลุธรรมหรือการภาวนาไม่ใช่เรื่องยาก ถ้าปัญญาดี มันง่าย ๆ

มีครั้งหนึ่งได้เกิดคดีความระหว่างนางวิสาขากับพ่อปุ คือมีคารเศรษฐี ถ้าพ่อปุชนะ นางต้องออกจากบ้านไป ในครั้งนั้นนางวิสาขาได้บอกกับพระที่มาแกลบ้านว่า “นิมนต์บิณฑบาตที่อื่นเถิดพระคุณเจ้า พ่อปุฉันกินของเก่า” พอพ่อปุได้ยินคำว่ากินของเก่าก็ตีความหมายผิดไป นึกว่านางหมายถึงกินซี่ กินมูตรกินคูถ นี่คนปัญญาทึบเขาเป็นอย่างนั้น คือไม่เข้าใจอุบายธรรมที่ ลูกสะใภ้ให้ จึงเกิดเรื่องเกิดราวกันขึ้นมา สู้กันในศาล เอาไปเอามาพ่อปุแพ้ ลูกสะใภ้ นางก็ทำท่าทำทางจะหนีไป คือหาอุบายต่อรองว่าทำยังไงจะให้ พ่อปุอนุญาตให้นิมนต์พระพุทธเจ้ามาที่บ้านได้บ้าง พ่อปุก็เลยอ่อนวอนขอ ให้อยู่ต่อ ต้องการอะไรก็จะให้หมด หลังจากนั้นมา นางก็เลยสามารถนิมนต์ พระพุทธเจ้ามาฉันที่บ้านได้ พ่อปุก็ยอม

เมื่อพระพุทธเจ้าพร้อมพระสงฆ์สาวกห้าร้อยรูปมาฉันที่บ้าน นางก็ เชิญพ่อปุมาถวายอาหาร แต่พ่อปุไม่ยอมมา เพราะแค้นถือพวกซีเปลือยอยู่ คือคนกลุ่มนี้แกลือเป็นพระอรหันต์ พวกซีเปลือยเป็นหลายร้อยคนก็ล้อมตัวแกล ไว้ไม่ให้ออกมา คือพวกนี้เขากลัวว่า ถ้าพ่อปุหนีไปศรัทธาพระพุทธเจ้าแล้ว พวกเขาจะไม่มีอาหารกิน จนนางวิสาขาต้องมาเชิญถึงสามครั้ง ครั้งแรกเชิญ ไปกราบพระพุทธเจ้าก็ไม่ไป ครั้งที่สองเชิญไปถวายอาหารก็ไม่ไป จนครั้งที่สาม เชิญไปฟังเทศน์ พ่อปุก็กลัวว่าจะดูไม่ดี อยากจะเอาใจลูกสะใภ้ก็เลยยอมไป

แต่พวกซีเปลื่อยก็บอกพ่อปู่ว่า “ถ้าไปแล้วนะ ต้องเอาผ้ามาทานกันไว้ไม่ให้เห็นหน้าพระพุทธเจ้า ไปนั่งฟังเทศน์ไกลๆ ไปฟังพอเป็นพิธีเท่านั้น” แต่เมื่อพระพุทธเจ้าแสดงธรรมให้ฟัง พ่อปู่ก็เกิดความประทับใจเป็นอย่างมาก ได้พิจารณาตามจนในที่สุดก็บรรลุดุธรรมเป็นพระโสดาบันไป

นี่มีการเสขฐิเคยทำสมาธิไหม? เคยนึกคำบริกรรมไหม? ไม่ แต่ก็เป็นพระอริยเจ้าได้ แกมศีล ๕ หรือยัง? ยัง ศีล ๕ ยังไม่ได้รับเลย จะรับได้อย่างไร เพราะใจยังเป็นมิจฉา ยังมีความเข้าใจผิดอยู่กับพวกซีเปลื่อยอยู่ จะไปรู้เรื่องศีล ๕ ได้ยังไง ถ้าคนอ่านตำราออกมาอย่างนี้ จะเข้าใจว่าคำสอนพระพุทธเจ้าสอนอย่างไร ในสมัยครั้งพุทธกาลนั้น คนปฏิบัติธรรมบรรลุดุธรรมรู้อย่างไร เมื่อบรรลุดุธรรมแล้ว มีการเสขฐิก็เกิดปีติยินดีมาก เลยมกอดลูกสะใภ้เรียกลูกสะใภ้ว่าแม่ด้วยซ้ำไป นี่คือรู้ตัวเองว่าเป็นพระโสดาบันแล้ว ได้มีใครบอกแกว่าเป็นพระโสดาบันไหม? ไม่มี ตัวเองรู้ตัวเองทั้งหมดว่าบรรลุดุธรรมแล้ว ไม่ต้องถามพระพุทธเจ้าเลย จะไปถามทำไม เป็นลักษณะรู้ตัวเองทั้งหมด ถ้าผู้ภวานาปฏิบัติถึงจุดนั้นแล้วไม่ต้องถามใคร ไม่ต้องเทียบกับตำราอะไรทั้งนั้น จะรู้ตามธรรมชาติเอง

ไปดูสิว่า ในสมัยครั้งพุทธกาลนั้นเขาบรรลุดุธรรมกันอย่างไร เคี้ยวนี้มันทำสมาธิอะไรกันมากมายก่ายกอง หลวงพ่อพยายามพูดทุกสิ่งทุกอย่างให้คนเข้าใจในส่วนนี้ แต่ก็ยังไม่เข้าใจกันอยู่หลายคน พวกพระเรานี่แหละตัวสำคัญ เรื่องอำนาจของญาณนั้นญาณนี้มันมากมาย คนธรรมดาจะไปรู้ได้อย่างไรเล่า สิ่งทั้งหมดที่ท่านเรียบเรียงไว้เป็นปุถุชนเรียบเรียง ไม่ใช่พระอริยเจ้าเรียบเรียง จะให้ปุถุชนเรียบเรียงได้อย่างไร นี่คนเราอ่านหนังสือแล้วตีความหมายไม่ออก มันจึงมีปัญหาในการปฏิบัติมาก เกิดปรามาสมงายกันไป ลูบคลำกันไป

กาลีญญ เป็นผู้รู้จักกาลของกันและกัน

โยม: มีอยู่คู่หนึ่ง ภรรยาไปเห็นว่าสามีไปซื้อบั้งแล้วซื้อของมากมาย อย่างเช่นซื้อรองเท้าที่ละห้าสิบลูก ซื้ออะไรมากมายเกินไป และก็มีบ้านสี่หลังไว้เก็บของ จะทำอะไรก็รกไปหมด ภรรยาก็ลุ่มใจมากไม่รู้ว่าจะแก้ไขปัญหายังไร

หลวงพ่: ต้องเอาคนนั้นมาพูดกันก่อน คนที่ซื้อนั้นแหละ แล้วค่อยมาว่ากัน คนนั้นเขาไม่รู้ตัว ต้องไปชี้ให้เขาฟังว่าผิดตรงไหน เขาจึงจะรู้ ต้องรู้จักประมาณ คำเดียวนี้แหละ ประมาณเท่าไรถึงจะเรียกว่าเหมาะสม ให้มันรู้ส่วนนั้น

โยม: สมมติว่าเป็นคนป่วย แต่ไม่รู้ตัวเองว่าป่วย จะรักษาได้อย่างไรคะ?

หลวงพ่: รักษาไม่ได้ เหมือนกับคนตกน้ำที่แห้งเดียวกัน เราตกน้ำลอยคออยู่ แต่ยังไม่รู้ว่าตัวเองตกน้ำ ก็ช่วยไม่ได้เลย นี่น้ำคือกิเลสตัณหาต่างๆ ดังคำว่า “นัตถิ ตัณหา สะมา นะที แม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มี” ตัวเองมีกิเลสตัณหาท่วมหัวใจอยู่ หากยังไม่รู้ตัวก็แก้ไขไม่ได้เช่นเดียวกัน เราจะแก้ไขได้เฉพาะสิ่งที่เรารู้ตัว สิ่งที่เราเห็น สิ่งที่เราไม่เห็นก็จะถูกปกปิดอยู่ต่อไป จึงต้องเอาปัญญาพยายามขุดคุ้ยสิ่งที่ถูกปกปิดอยู่ออกมา แยกออกมา ให้รู้เห็นในของสิ่งนั้น ถ้ารู้เห็นจริงในของสิ่งใด เราจะวางของสิ่งนั้นได้ ถ้าไม่เห็นในของสิ่งใดก็วางไม่ได้เลย เหมือนกับหมอรักษาโรค ถ้าไม่รู้จักโรค ก็รักษาไม่ถูก ให้ยาไม่ถูก เช่นเดียวกัน ต้องรู้จักโรคประเภทรูปนั้นก่อน จึงจะให้ยารักษาโรคได้ ถ้าเรารู้จักปัญหาตัวเอง เราก็คงแก้ไขตัวเองได้

โยม: ภรรยาควรใช้อุบายธรรมอะไรสอนตัวเองเพื่อจะให้ได้อยู่กับสิ่งนั้นได้โดยที่ไม่ทุกข์ ที่ภรรยาคนนั้นเขามีความหงุดหงิดที่สามีซื้อของเยอะมาก เก็บไม่ไหว เดินไปเตะของไป ไม่มีที่เก็บ

หลวงพ่: ก็พยายามทำใจก็แล้วกัน เมื่อถึงจุดนั้นแล้วก็ต้องทำใจอย่างเดียว ก็เหมือนนางสุมิตตาที่แต่งงานกับนายพราน นายพรานนั้นทำทุกสิ่งทุกอย่าง มีทั้งดักสัตว์ฆ่าสัตว์ มีทั้งศร มีทั้งธนู มีทั้งบ่วงดักสัตว์ มีสารพัดอยู่ที่บ้าน

แต่นางสุมิตดาเป็นพระโสดาบัน ก็พยายามเก็บให้นายพรานอย่างดีตามหน้าที่ คือทำใจ นางเป็นพระโสดาบันนะ แต่มีผิวเป็นนายพราน ก็ต้องเก็บสิ่งต่างๆ ไว้ให้ผิวเหมือนกัน ไม่ต้องรำคาญ อันนั้นเป็นงานของผิวเขา นี่คือหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผิว

ปริสัณญู เป็นผู้รู้จักชุมชน บุคคลัณญู เป็นผู้รู้จักบุคคล ต้องรู้จักหน้าที่ของใครของมัน ถ้าเมื่อยรู้จักหน้าที่ต่อผิว ผิวรู้จักหน้าที่ต่อเมื่อย อย่างนี้อยู่กัน ได้สบาย คำว่ากาลัณญู หมายถึงว่ากาลใครกาลมัน แต่ให้รู้จักซึ่งกาลของกันและกัน เมื่อยต้องรู้จักกาลของผิว รู้ว่าต้องปฏิบัติต่อกันอย่างไร ผิวก็ต้องรู้จักกาลของเมื่อยเช่นกัน รู้ว่าต้องทำอะไรบ้าง ต้องรู้จักกาลของกันและกัน

ถ้าเราไม่รู้จักกาลซึ่งกันและกัน มันเกิดปัญหาได้ ตัวอย่างผู้ชายไปเที่ยว แต่พอไปแล้วไม่รู้จักกาลกลับบ้าน กาลไหนควรกลับหรือไม่ควรกลับ คือเที่ยวไปเรื่อยๆ ผู้เป็นเมียก็เลยสงสัยว่าไปไหนกันแน่ ถึงเวลากลับทำไมไม่กลับ เวลานี้ควรจะกลับแล้ว แต่ไม่เห็นกลับมาเลย ถ้าเป็นอย่างนี้หลายๆ ครั้ง เมียก็คิดหน้าคิดหลังแล้ว คิดว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือเปล่า มีบ้านเล็กบ้านน้อยหรือเปล่า คือเกิดความระแวงสงสัยขึ้นมา เมื่อไปถามผิวว่าทำไมไม่กลับบ้านกลับช่อง แม้ผิวบอกตรงๆ เมียก็ยังไม่เชื่ออยู่นั่นแหละ คือมีความระแวงเกิดขึ้น หรือฝ่ายเมียก็เช่นกัน บางทีไปไม่รู้จักกาลกลับบ้าน กาลไหนควรกลับหรือไม่ควรกลับ เที่ยวไปเรื่อยๆ ผู้เป็นผิวก็ระแวงว่าไปไหนบ่อยๆ มีหนุ่มมีขี้มาเกาะหรือเปล่า เมื่อผิวไปถาม ถึงเมียจะว่าไม่จริง ผิวก็ยังไม่เชื่อ ถ้าเป็นในลักษณะนี้เกิดขึ้น เมียก็จะกลับมาระแวงผิวอีกว่าทำไมผิวระแวงเรา นี่คือการรู้จักกาลัณญู หรือหากมีลูกสาวลูกชายไปต่างที่ต่างถิ่น ไม่รู้จักกลับบ้าน เที่ยวไปเรื่อยๆ ทั้งที่โรงเรียนก็เลิกแล้ว คือไม่รู้ว่ากาลไหนควรกลับ กาลไหนไม่ควรกลับ พอแม่อก็จะกังวลห่วงว่ามีอะไรเกิดขึ้น ถ้ามีลูกสาวก็ห่วงว่าไปมีอะไรกับหนุ่มที่ไหนหรือเปล่า ถ้ามีลูกชายก็ห่วงว่าไปทำอะไรไม่ดีบ้างไหม มีความวิตกกังวลขึ้นมา นี่คือการรู้จักกาลซึ่งกันและกัน ถ้าเป็นอย่างนี้บ่อยๆ บ้านก็ต้องแตก คือต่างคนต่าง

สงสัยซึ่งกันและกัน มีความระแวงเกิดขึ้น นี่คือไม่รู้จักรากลัณฐ์ กาลไหนควร กาลไหนไม่ควร คือกาลเราและกาลเขามันต้องแบ่งกันให้ได้

ตัวอย่างเราเป็นแม่บ้าน เรื่องกัลลัญญ์นี้ ต้องแบ่งเป็น ๑) กาลทางโลก ๒) กาลทางธรรม กาลทางโลกหมายถึงการทำงานหน้าที่ต่อครอบครัว คือกาลไหน ควรให้สามี กาลไหนควรให้ลูก กาลไหนควรให้ส่วนรวม มันต้องแบ่งออกให้พอดี นี่คือทำตามหน้าที่ กาลไหนเป็นส่วนตัวคือการปฏิบัติธรรม ไม่ใช่ทำแต่ งานทางภายนอก ไม่ทำงานส่วนตัวทางธรรมเลย ทำงานทางโลกจนเหนื่อยแล้ว ไม่มีเวลาทำงานตัวเองเลย นี่เรียกว่าคนแบ่งกาลไม่เป็น กาลมันมีอยู่แต่เรา ไม่แบ่ง กัลลัญญ์ คือแบ่งกาลให้เป็น งานอื่นเป็นงานส่วนรวมสาธารณะทั่วไป แต่งานส่วนตัวจริงๆ คือการปฏิบัติธรรม งานนี้จะติดสอยห้อยตามตัวเรา ไปทุกภพทุกชาติ งานทางโลกส่วนใหญ่ทำเพื่อครอบครัว คือทำให้เขามี ความสุขในปัจจุบันเท่านั้นเอง แต่งานสำคัญเป็นงานสร้างคุณงามความดี ของตัวเอง เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การภาวนาปฏิบัติธรรม นี่เป็นงาน ส่วนตัวล้วนๆ ต้องหาเวลาให้ได้ มันต้องฉลาดแบ่งให้เป็น

ธัมมัญญุ เป็นผู้รู้จักเหตุ อตถัญญุ เป็นผู้รู้จักผล

ในปี ๒๕๑๒ นั้นหลวงพ่อดีมาได้พิจารณาว่า “ถึงขณะนี้ประโยชน์ส่วนตน เราทำได้ทุกอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้ว จากนั้นไปเราจะทำประโยชน์ท่านให้ เต็มที่เช่นเดียวกัน” คำว่าประโยชน์ท่านหมายถึงอะไร? หมายถึงว่าในชีวิตที่มี อยู่นี้จะทำทุกอย่างเพื่อเผยแผ่ธรรมะทั้งหลายให้เข้าสู่ประชาชนได้มากที่สุด ในช่วงนั้นหลวงพ่อดีอายุประมาณสามสิบกว่าปี อายุขัยเรายาวนานพอสมควร ต่อจากนี้ไป เราจะเอาธรรมะเข้าสู่ประชาชนให้ได้มากที่สุด ก็มาคิดว่าจะทำ อย่างไร จะนำธรรมะหมวดไหนเข้าสู่ประชาชน ก็ต้องหา เพราะธรรมะมีหลาย หมวดหมู่มากเกินไป ในช่วงนั้นหลวงพ่อดีก็พิจารณาอยู่ จนรู้ขึ้นมาส่วนตัวว่า “สัพปุริสธรรม ๗” เป็นธรรมะหมวดที่หลวงพ่อดีนำมาเขียนเป็นหนังสือ นี่คือ หลักธรรมที่จะเข้าไปสู่ประชาชนได้มากที่สุด พิจารณาแต่ละข้อๆ ได้สมบูรณ์

ที่สุด ธรรมะหมวดนี้หลวงพ่อรู้มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ แล้ว แต่ยังไม่เขียนออกมาให้คนรู้จัก คือเพิ่งจะมาเขียนในครั้งนี้อเอง ให้มันสมบูรณ์แบบออกมา เพื่อที่ว่าเวลาเราไม่ได้ไปสอนคนที่ไหนก็ให้เขาอ่านหนังสือเอง ให้เขาเข้าใจในภาคปฏิบัติเองบ้าง นี่ธรรมะหมวดนี้เป็นความลับสุดยอดของหลวงพ่อดั้งแต่ปี ๒๕๑๒ คือก่อนหน้านี้ก็เทศน์ให้คนฟังเหมือนกัน แต่เทศน์ธรรมดาๆ ทั่วไป คนไม่รู้ว่าหลวงพ่อรู้ขึ้นมาเอง เข้าใจขึ้นมาเองในขณะนั้น รู้ว่าธรรมะหมวดนี้เป็นอุบายสอนคนได้ดีที่สุด

หลักสัพบุรีธรรมเบื้องต้นมี ๑) ฉัมมัณฺญู เป็นผู้รู้จักเหตุ ๒) อัถถัญญู เป็นผู้รู้จักผล ที่นี้เหตุกับผลเป็นของคู่กัน ไม่ว่าจะงานทางโลกหรืองานทางธรรม การปฏิบัติต้องพิจารณาสองข้อนี้คู่กันตลอด คือรู้เหตุอย่างเดียวไม่ได้ ต้องรู้จักผลด้วย บางครั้งบางเวลาเหตุเกิดขึ้นก่อนผล บางครั้งบางเวลาผลเกิดขึ้นก่อนเหตุ ถ้าผลเกิดขึ้นก่อนเหตุ ผลเกิดขึ้นได้อย่างไร เช่น เรานั่งอยู่ธรรมดาๆ แต่เมื่อมีคนหนึ่งมาด่าเราโพล่งๆ เราก็สงสัยขึ้นมาว่าเขามาด่าเราได้ยังไง

มันก็ต้องนึกหาเหตุขึ้นมา ต้องมีเหตุสักอย่างหนึ่ง บางทีเขาอาจจะเข้าใจ เราผิดได้ไหม หรือบางทีเป็นเพราะเหตุเก่าๆ ที่ผ่านมาแล้วหลายปี แต่เขายังจำได้ เขาก็ดำเราอยู่ นี่ถ้าเราเห็นผลว่าเขาดำเราอย่างนี้ เราก็ต้องดูเหตุว่ามันมายังไง เราอย่าเพิ่งโกรธเขา ดูว่าเราไปสร้างเหตุอะไรไว้บ้าง มันถึงออกมาเป็นผลอย่างนี้ นี่บางทีผลเกิดขึ้นก่อนเหตุ หรือบางครั้งมีคนมายกย่องสรรเสริญเรา ให้ความเคารพเรา ให้ความยำเกรงเรา อันนี้คือผล แต่เราอย่าเพิ่งภูมิใจทันที ให้ดูว่าสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นมันมาจากอะไร มันต้องหาเหตุอีกคือบางทีเราทำดีกับเขาเอาไว้ เขาก็เลยตอบแทนด้วยการแสดงความเคารพ นี่เหตุกับผลมันเกี่ยวเนื่องกันทั้งหมดเลย

บางครั้งบางเวลาเหตุเกิดก่อนจึงมีผลเกิดขึ้นมา เช่น หากเรามีความคิดอย่างนี้ หรือมีใครชวนเราทำอะไรอย่างนี้ อย่าเพิ่งทำทันที ต้องดูก่อนว่าถ้าทำไปแล้วจะมีผลยังไงบ้าง ลักษณะเหตุที่ทำต่อกันในสังคัมมี ๒ อย่าง ๑) การทำ ๒) การพูด ดังนั้น ก่อนเราจะทำก็ดี ก่อนจะพูดก็ดี ต้องดูว่าหากสร้างเหตุอย่างนี้ไปแล้วจะมีผลอย่างไร มันต้องเรียบเรียงจากเหตุไปหาผล สมมติว่ามีคนใดคนหนึ่งพูดกับเราอย่างนี้ ผลที่เกิดขึ้นคือเราไม่พอใจ หากเราไปพูดกับคนอื่นอย่างนี้ ผลที่เกิดขึ้นก็คือเขาจะไม่พอใจเหมือนกัน ดังนั้นเราจึงไม่ควรพูดนี้ธัมมัญญ เป็นผู้รู้จักเหตุในการทำ เหตุในการพูด เหตุทั้งสองอย่างนี้มันมีทั้งดีและไม่ดี ถ้าทำอย่างนี้มันดีไหม ก็ต้องพิจารณาผลก่อน ถ้าไม่ดีก็อย่าไปทำ ถ้าทำอย่างนี้แล้วดี เราก็ทำ นี่การพูดก็เหมือนกัน ถ้าพูดไปอย่างนี้แล้วมันดีไหม ถ้าดีเราก็พูด ต้องดูผลเสียก่อน ไม่ใช่ว่าจะเอาถูกใจเราอย่างเดียวกัน ให้มันถูกความจริงด้วย ถูกธรรมด้วย เราต้องมองหน้ามองหลัง นี่คือการพูดการทำต่อกันในสังคัม เขาเรียกว่าเป็นสังคัมของนักปราชญ์

สังคัมคนพาลเขาไม่ทำกันแบบนี้ มันนี่อะไรขึ้นมาก็จะทำตามใจตัวเองทันที คนพาลอยากทำตามใจทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ชนะคนอื่นให้ได้ เป็นคนมีมานะทิฎฐิอุตตา เป็นคนไม่มีเหตุผล ไม่ยอมเสียเปรียบคน ไม่ลงให้ใครทั้งสิ้น การละอิตตาเป็นการปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง

การอยู่ร่วมกันในสังคมนี เราต้องการความรักต่อกัน ต้องดูว่าสังคมนักปราชญ์เขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อกัน สังคมคนพาลเขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อกัน คือคนพาลมีลักษณะไม่ยอมแพ้อัน หากแพ้แล้วเสียเกียรติ เสียศักดิ์ศรี อยากเอาชนะลูกเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างทำตามใจชอบ การทำอะไรแต่ละอย่างมันต้องมีเล่ห์เหลี่ยมไว้ก่อน เอาชนะไว้ก่อน ไม่ให้เสมอ ชนะเขาหนึ่งคะแนนก็ยังมีดี การพูดก็เหมือนกัน การพูดก็ต้องมีเล่ห์เหลี่ยมไว้ก่อน พูดเอาชนะไว้ก่อน คือเป็นอวดตา นี่คือนักปราชญ์

ในการศึกษาระรณะนั้น เราต้องศึกษานักปราชญ์กับคนพาลว่ามีนิสัยแตกต่างกันอย่างไร เอาทั้งสองฝ่ายมาวิจัยมาเปรียบเทียบกัน นักปราชญ์เขาพูดอย่างไร ทำอย่างไร คนพาลเขาพูดอย่างไร ทำอย่างไร เอาทั้งสองคนมาเทียบกัน ดูลักษณะการทำการพูดของเขา เมื่อรู้แล้วเราจะได้เลือกได้ คือจะเอาฝ่ายไหนมาเป็นครูของเรา ทีนี้เรื่องเหตุผลต่างๆ คนพาลมีเหตุผลไหม? มีเหมือนกัน แต่เป็นเหตุผลเข้าข้างตัวเอง หว่านล้อมตัวเองทุกสิ่งทุกอย่างก็ฟังกันได้ แต่มันเข้าข้างตัวเองเกินไป หากเป็นนักปราชญ์เขาจะมีเหตุผลในทางที่ดี หรือเพื่อส่วนรวม นักปฏิบัติต้องรู้จักแยกแยะ ไม่ใช่มีแต่ไปนั่งนึกคำบริกรรม ต้องดูว่าเราจะปฏิบัติต่อสังคมอย่างไร ทั้งปฏิบัติทางกายและวาจาตัวเอง ทุกวันนี้ส่วนมากคนปฏิบัติไม่เป็น ไปนึกคำบริกรรมเฉยๆ นี่มันโง่หรือมันฉลาด? มันก็โง่ต่อไป

หลายคนพูดว่าปฏิบัติธรรมมาเก้าปีสิบปี แต่มาคูแล้วมันไม่ได้ดีขึ้น มีแต่โง่ลงลูกเดียว ส่วนมากมาอ้างว่าปฏิบัติไม่ถูก ปฏิบัติไม่เป็น มีแต่ไปนั่งนึกคำบริกรรม นั่นก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่เรามีปัญญารอบรู้ในการแก้ปัญหาของตัวเองใหม่ อะไรบ้างที่เราต้องแก้ไขตัวเอง ต้องดูกาย วาจาใจ ของตัวเองบ้าง บางทีเรายังมีปัญหาที่แก้ไม่ได้ อยู่ในใจ เราก็ต้องหาอุบายแก้ทางกายและวาจาไว้ก่อน พยายามตะล่อมไปเรื่อยๆ หลักปฏิบัติคือสอนใจตัวเองให้เป็น เรียกว่าหลักสอนใจ อะไรควรทำหรือไม่ควรทำก็ต้องรู้จัก และก็ต้องทำใจให้เป็นไปตามนั้น คือลักษณะบังคับใจให้เป็น พูดง่ายๆ ว่าอย่าทำตามใจชอบ

อย่าทำตามที่ใจอยากจะทำ อย่าทำตามที่ใจอยากจะทำ อย่าไปส่งเสริมใจให้เป็นไปอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นมันจะเป็นการส่งเสริมกิเลสให้ฟูขึ้น นี่คือหลักปฏิบัติง่ายๆ ถ้าหากเป็นคนโง่ปฏิบัติธรรม มีแต่ปฏิบัติให้เกิดกิฏฐิมานะ ปฏิบัติให้กิเลสตัณหาฟูตัวทั้งนั้นเลย คือหลงตัวเอง ลืมตัวเองตลอดเวลา มันแตกต่างจากคนมีปัญญาปฏิบัติ

ฉัมมัณฺญู เป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักเหตุอะไรบ้าง? ทุกอย่างต้องดูตัวเองเป็นเหตุ ในสังคมที่มีต่อกันนี้ เราคนหนึ่งเป็นผู้ก่อเหตุให้กับหมู่คณะ เหตุที่เราทำนี้ มันจะดีหรือชั่วก็ได้ เราต้องดูตัวเอง ถ้าเราไม่มีปัญญาที่ดี เราจะสร้างเหตุที่ไม่ดีกับหมู่คณะได้ ถ้าเรารู้จักเหตุที่ดีแล้ว เราก็พยายามจะทำเหตุที่ดีกับหมู่คณะเช่นเดียวกัน ถ้าคนเข้าใจอย่างนี้เหมือนกันทั้งหมด โลกของเราจะมีแต่ความสุขความสบาย คือไม่มีคนก่อเหตุที่ชั่วต่อกันและกันเลย แต่มันมีการทำร้ายกันทุกวันนี่เพราะคนพาลสันดานชั่วมันมีแฝงอยู่ นี่คนพาลมันมีอยู่ประจำโลก มันขาดไม่ได้ เราบังคับเขาไม่ได้ ก็ต้องทำใจยอมรับ ที่นี้ถ้ามันแก้ไม่ได้ ต้องดูว่าจะทำอย่างไรไม่ให้เขามาทำร้ายเรา เราจึงต้องมีอุบายส่วนตัวว่าจะป้องกันคนพาลอย่างไร คนพาลนี้มีดีไหม? มีดี คนเดียวกันไม่ใช่พาลไปทั้งหมด มันพาลบางส่วนดีบางส่วนเช่นเดียวกัน ก็ต้องดูว่าถ้าเขาพาลมาอย่างนี้ เราจะแก้ไขอย่างไรให้มันดีขึ้น เราจะทำดีกับคนเหล่านี้ให้ได้มากที่สุด เมื่อเขาสำนึกในบุญคุณของเรา คนพาลจะเป็นเครื่องปกป้องเราได้เป็นอย่างดี เมื่อมีสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้นกับเรา เขาจะวิ่งมาช่วยเราได้

เปรียบได้กับหนาม หนามมันไม่ดีหรอก แต่ถ้าเราเอามาล้อมบ้านเราก็จะป้องกันบ้านเราได้เหมือนกัน หรือหากเราจะปลูกผักสักแปลงหนึ่ง ถ้าเราไม่มีอะไรอย่างอื่น เออหนามมาล้อมแล้ว ไก่ก็เข้ามาใกล้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างลวดหนามก็เหมือนกัน มันไม่ดีนะ ถ้าไปชนไม่ได้ มันเจ็บ มันเป็นหนาม แต่เราเอามาล้อมบ้านก็ดีอีก ขอให้เราฉลาดใช้ก็แล้วกัน มันจะให้คุ้มกับเราได้ หรือสิ่งที่เป็นโทษก็ตาม ถ้าเรามาทำให้ดีก็ดีได้ ตัวอย่างไฟ ถ้าเอามาเป็นโทษก็เป็นโทษได้ แต่หากเราเอามาใช้งานมันก็ดีอีก เอามาหุงข้าวหุงอาหาร มันก็เป็นคุ้มกับเราได้

โยม: เวลาสงสัยในธรรมะ จะหยิบหนังสือหลวงพ่อมารับมาอ่านซึ่งทำให้แก้ปัญหาได้ทุกครั้ง อยากทราบความคิดเห็นของหลวงพ่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำอย่างนี้?

หลวงพ่อ: อย่างนี้ไม่ค่อยดี ต้องคิดด้วยตัวเองให้เต็มที่ก่อน อย่าเพิ่งอ่านหนังสือนี้แสดงว่าให้ผู้อื่นช่วยมากเกินไป ตัวเองยังไม่ได้คิดอะไรเลย วิธีนี้ไม่ดี มันต้องคิดหาวิธีแก้ส่วนตัวให้ถึงที่สุดก่อน ไม่ได้จึงค่อยว่ากันทีหลัง ดังที่หลวงพ่อเคยอธิบายให้ฟัง หลวงพ่อมีความรู้เกิดขึ้นว่า อธิบาท ๔ หลวงพ่อก็ไม่ดูหนังสือ แต่จะเอาให้ได้อยู่แน่แหละ คิดหาด้วยตัวเองอยู่ถึงสองวันสามวันถึงได้ การหาด้วยตัวเองปัญญาจะมั่นคง ปัญหาจะขาดไปเลย อ่านหนังสือหลวงพ่อก็อ่านได้ แต่ปัญญาส่วนตัวจะไม่มี ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นนี้มันดี แต่อย่าเพิ่งเอาตำรามาตัดสิน ไม่ได้ คิดหาทางแก้ด้วยตัวเองจนหมดความสามารถเสียก่อน

โยม: ลักษณะที่เขาพูดคือว่า เขาได้เจอกับปัญหาแล้ว และก็ไม่ได้คิดจะแก้ไขอะไรหรอกเจ้าคะ แต่พอตีมาเปิดหนังสือหลวงพ่อบอกๆ ก็มาเจอคำตอบมันเป็นอย่างนี้บ่อยๆ ที่เขาอธิบายให้ฟัง คือมันเป็นการบังเอิญที่เปิดเจอเขาถามว่าทำไมถึงเป็นอย่างนั้น?

หลวงพ่อ: อันนี้ไม่รู้เหมือนกัน หลายคนก็พูดเหมือนกัน มีดอกเตอร์คนหนึ่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยด้วย เขาแปลกใจเหมือนกันว่า เวลาปัญหาเกิดขึ้นเปิดบ๊องเจอในหนังสือเลย เขาว่าเป็นบ๊อง ก็ไม่รู้เหมือนกัน

ธรรมเทศนา

วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๒

อุบายการฝึกปัญญาฝ่ายนิโรธ

ความคิดของคนเรามี ๒ ลักษณะ คือ ๑) ความคิดฝ่ายสมุทัย ฝ่ายตัณหา ๒) ความคิดฝ่ายนิโรธ ฝ่ายปัญญา

นี่เราไม่ได้ฝึกความคิดฝ่ายนิโรธเอาไว้ ส่วนใหญ่คนในโลกอันนี้จะคิดฝ่ายเดียว คือฝ่ายตัณหา หรือฝ่ายสมุทัย แต่เรามาทวนาปฏิบัติ พยายามฝึกแนวความคิดฝ่ายนิโรธเอาไว้ หมายถึงปัญญา ปัญญาอันละเอียดอันสูงก็แล้วกัน นิโรธ คือดับทุกข์ ก็เป็นปัญญาตัวนี้แหละไปดับทุกข์ คือปัญญาชั้นละเอียดที่เราสร้างขึ้นมานั้นจะไปดับทุกข์เอง แต่ตอนนี้เราฝึกปัญญาขั้นพื้นฐานธรรมดาไว้ก่อน หรืออย่างมากก็อยู่ในขั้นวิปัสสนา นี้ก็ยังมีดี แต่ปัญญาชั้นนิโรธนั้นเป็นปัญญาชั้นวิปัสสนาญาณ เป็นปัญญาชั้นสูง เป็นปัญญาตัวจะดับทุกข์

คำว่านิโรธ มี ๒ ความหมาย ๑) นิโรธ แปลว่าแจ้ง หมายถึงความรู้จริง เห็นจริงอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ๒) นิโรธ แปลว่าวิปัสสนาญาณ เป็นคำเดียวกันเรื่องเดียวกัน แต่สมมติคำพูดต่างกัน ความรู้แจ้งเห็นแจ้ง ความรู้จริงเห็นจริงนี้แหละนิโรธ ถ้ารู้แจ้งเห็นจริงชัดเจนเมื่อไหร่ จะหายสงสัยเมื่อนั้น มันจะดับ

คือดับสูญสิ้นไปจากความเข้าใจผิดของตัวเอง พุดง่ายๆ ว่า ดับความเห็นผิดของเราไปหมดเลย นี่ความรู้แจ้งเห็นจริงตัวนี้มันจะมาดับฝ่ายสมุทัย

ที่หลวงพ่อบอกเขียน “อุบายตัวอย่างในการฝึกปัญญา” ไว้ให้ หมวดแรกเป็นฝ่ายสมุทัย หมวดหลังเป็นฝ่ายนิโรธ ฝ่ายสมุทัยนั้นเราชำนาญมาก เราคิดเป็นฝ่ายสังขาร เป็นฝ่ายตัณหา เป็นลักษณะการคิดเข้าข้างตัวเองทั้งหมด เราคิดแบบนี้มาตลอดตั้งแต่หลายภพหลายกัลป์ที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ คิดอะไรก็แล้วแต่จะคิดอยู่ฝ่ายเดียว คือคิดเพื่อเอา คิดเพื่อให้ถูกใจตัวเอง

ส่วนความคิดฝ่ายนิโรธ คือการคิดเพื่อละ คิดเพื่อวาง คิดเพื่อความรู้อันจริง เห็นจริง เราต้องฝึกความคิดมาหักล้างกัน อย่าให้มีแต่ฝ่ายสมุทัย ถ้าเราคิดฝ่ายนิโรธบ่อยๆ ความคิดฝ่ายสมุทัยจะไม่มีกำลังทำงาน พยายามฝึกความคิดฝ่ายนิโรธให้มากขึ้นๆ คือฟังตามนิโรธ ฟังในธรรมะตามหลักความเป็นจริง ถ้าไม่มีการฟังจะทำงานไม่ได้ คนต้องมีความคิด ถ้าไม่มีความคิดจะฟังได้อย่างไร ตัวฟังเป็นฐานของปัญญาอยู่แล้ว แต่ต้องฟังให้ถูกทางเท่านั้นเอง อย่าไปกลัวความฟัง ความฟังที่เป็นธรรมมันมีอยู่ ต้องพยายามฝึกส่วนนี้ให้มากขึ้น

หลวงพ่อบอกสอนให้คนมีความคิดฝ่ายนิโรธ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว มันจะเป็นสัมมาไปตลอด แต่ถ้าคิดว่าจะไม่ฟัง อย่างนี้มันเป็นมิจฉาแฝงเข้ามา มันจะเกิดความเข้าใจผิดนานาประการ ในแนวทางปฏิบัติบ้าง ในแนวความเห็นบ้าง มันจะเป็นมิจฉาไปในตัว

การคิดเพียงอย่างเดียวยังไม่พอ สำคัญคือการทำใจให้เป็นไปตามสิ่งที่คิด นี่ตัวสุดท้ายของมัน ถ้าเราทำใจให้เป็นไปตามนี้ไม่ได้ มันก็ยังไม่ได้อีก ไม่ใช่ที่เราคิดถูกต้องถูกธรรมทั้งหมดแล้วมันจะดีขึ้น นี่ก็ยังไม่ดีพอ เพราะหากยังทำใจไม่ได้ ก็เป็นคนคิดได้เฉยๆ เป็นเพียงคิดถูกธรรมดๆ ไปเท่านั้นเอง แต่ถ้าทำใจได้เมื่อไหร่ มันจะมีคุณค่าในทางธรรมะเมื่อนั้น

การดูใจตัวเอง อย่าเพียงสักว่าดูเฉยๆ ต้องรู้ด้วยว่าขณะนี้ใจเราเป็นฝ่ายไหน มันเป็นฝ่ายนิโรธหรือฝ่ายตัณหา คือเราต้องสร้างฝ่ายนิโรธขึ้นมาให้ได้ เพราะตัวปัญญามันจะเข้าสายทางของนิโรธ ในเบื้องต้นยังไม่ต้องถึง

ชั้นนิโรธหรือ แต่ให้เราไปตามทางสายนั้น ถ้าเราฝึกความคิดมากขึ้นๆ มีปัญญา มีความเข้าใจมากขึ้นๆ มันจะกลายเป็นวิปัสสนา แล้วเราก็พิจารณา มากขึ้นๆ อีก ก็เรื่องเก่านั่นแหละ พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ หลายๆ ครั้ง มันก็เกิด ความรู้แจ้งชัดเจนขึ้นมาอีกที กลายเป็นวิปัสสนาญาณ นี่สายทางของนิโรธ คือปัญญาไม่ได้เกิดจากสมาธิ ไม่ได้เกิดจากความสงบ ปัญญาเกิดจากความคิด เกิดจากการวินิจฉัยวิเคราะห์ จึงให้ขยันคิด

การฝึกปัญญาในภาคปฏิบัติ อย่าอ่านปริยัติมาก ทั้งปริยัติไปก่อน เอาเพียงแต่หลักสำคัญๆ ไว้ นั่นคือหลักอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีอะไร เป็นของของเรา คือเอาความหมายไว้ก่อน แต่การตีความต่อไปต้องเอา ปัญญาเฉพาะตัวล้วนๆ อย่าอ่านธรรมะ ถ้าอ่านธรรมะแล้วมันจะยุ่ง ปัญญา จะไหลตามธรรมะไปตลอด ปัญญาก็จะไม่ไป จะอยู่ตัวเท่านั้นเอง มันจะกลายเป็นปัญญาในสัญญาล้วนๆ การปฏิบัติเราก็จะหมดสิทธิ์ทันที ปัญญาในสัญญา

ถึงจะเป็นความจริงก็ตาม แต่เอาไปทำอะไรไม่ได้ นี่กิเลสตัณหาทั้งหมดจริงๆ มันกลัวอะไร? กลัวปัญญาเฉพาะตนของคนๆ นั้น แต่ไม่กลัวสัญญาในปริยัติ คือธรรมที่ว่ามันต้องเป็นธรรมะจากปัญญาของตัวเอง แต่ธรรมะที่เอามาจากสัญญามาพูดนี่กิเลสตัณหามันไม่กลัว มันชอบด้วยซ้ำไป กิเลสมันชอบอะไร? มันชอบขโมยธรรมะที่เราศึกษารู้อะไรทั้งหมดไปอวดอ้างว่าเป็นของตัวเองได้ เพราะถึงเราศึกษามาแล้ว แต่รักษารธรรมะไม่ตี จึงทำให้กิเลสตัณหามานะทิฏฐิ เอาไปกินหมด ของเราอยู่แค่เปลือกไข่เท่านั้นเอง ของกินของดีๆ กิเลสตัณหามานะทิฏฐิเอาไปกินหมด เอาไปครองหมดแล้ว ทำอะไรไม่ได้เลย นี่เรียกว่า “ศึกษารธรรมะมาตี แต่ไม่มีปัญญารักษาไว้” มันถูกมานะอวดตาขโมยไปกินหมด ทุกวันนี้เราคุยแต่เปลือกนอกเฉยๆ ของจริงไม่มีอะไรเลย

การคุยธรรมะต้องระมัดระวัง บางคนไปบางแห่งก็คุยเก่ง คุยเป็นตุเป็นตะ หัวเราะได้ อันนี้มันคุยแต่เปลือกธรรมะเฉยๆ ไม่ใช่ตัวธรรมะ คำว่าเปลือกธรรมะคืออะไร? คือคุยตามสัญญาที่ได้ยินมา แต่ใจยังแห้งผากอยู่ ส่วนคนที่คุยเก่งๆ ถ้าเป็นผู้หญิงเขาเรียกว่านางโปฐิละ ถ้าไปพูดให้หนักปราษฎ์ฟัง เขาก็เรียกว่านางโปฐิละในยุคนี้ แต่ถ้าเป็นผู้ชายเขาก็เรียกว่านายโปฐิละ ถ้าเป็นพระก็เรียกว่าเป็นพระโปฐิละ เขาจะหัวเราะเยาะเอาได้ เราพูดธรรมะได้ แต่เราทำใจให้เป็นธรรมะได้หรือยัง เวลาพูดธรรมะพูดได้เป็นตุเป็นตะ แต่ตัวเองทำใจให้เป็นไปตามธรรมะไม่ได้ นี่มันน่าอายตัวเองเหมือนกัน ให้พวกเราพยายามรักษาใจตัวเองเอาไว้ให้ดี พยายามฝึกใจให้เป็นได้ตามธรรมะนั้น

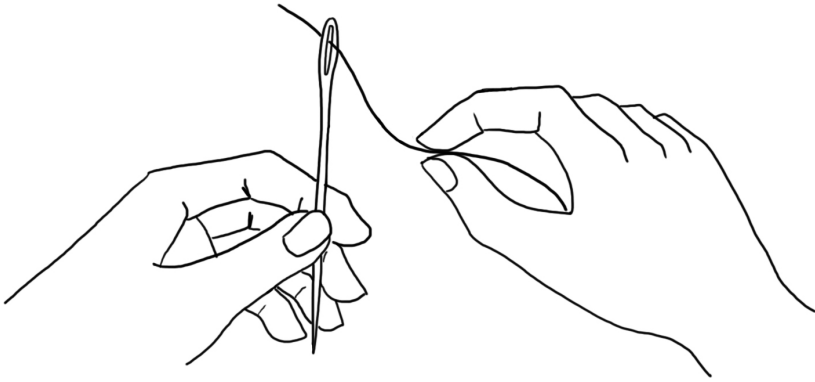
อวิชโชฆะ

ที่ผ่านมามีอธิบายเรื่องกาโมฆะ คือผู้ฝึกฝนในกามคุณทั้งหลาย ส่วนอวิชโชฆะ คำว่าอวิชชา แปลว่าความไม่รู้ โอฆะแปลว่าน้ำ โอวกแอ่งแก่งกันดารนั้นแหละ คือโอฆะ **อวิชโชฆะ คือบุคคลผู้ตกอยู่ในความไม่รู้จริง เรียกว่าคนมีตบอด** ดังคำว่า “ตะโม ตะมะปะรายะโน” เกิดมาในความมืด แล้วก็อยู่กับความมืดตบอด ธรรมะมีอยู่เต็มตัวก็ไม่รู้ไม่เห็น เรียกว่าอวิชโชฆะ เป็นผู้ตกอยู่ในกระแส

ความมืดบอด นี่เพราะอะไร? เพราะปัญญาไม่มี เพราะเขาไม่รู้จริง ของจริงมีอยู่ เต็มบ้านเต็มเมือง เต็มโลกเต็มสงสาร แต่กลับไม่รู้จริงสักอย่าง ทำไมความรู้อึด มันรู้ดีนักเข้าใจนัก แต่ความรู้จริงไม่มีเลย นี่อวิชโชชะ ตกอยู่ในความมืดบอด ของใจ ไม่รู้ไม่เห็นความจริงอะไรเลย

นี่เรามาแก้ไขใหม่ จะทำอย่างไรจะให้ใจเรามีความรู้จริงเห็นจริง เพื่อจะชำระตัวอวิชาให้มันออกไปจากใจได้ นี่เราต้องใช้ปัญญาเปิดเผยความจริงให้ใจได้รับรู้ เปิดเผยบ่อยๆ อย่าให้อวิชชามันปิดบังความเป็นจริงได้ ถ้าปัญญาไปอยู่จุดไหน มันจะสว่างที่นั่น เหมือนกับไฟ เมื่อมันจุดอยู่ที่นี้ก็สว่างที่นี้ ถ้าอยู่ในปากก็สว่างในปาก อยู่ที่ไหนก็สว่างที่นั่น นี่คือปัญญา **สิ่งที่เราหลงก็จะสว่างขึ้นมาได้ สิ่งที่เราไม่รู้ก็จะรู้ขึ้นมา** เพราะปัญญาทำให้เราดูเห็นในของสิ่งนั้น **สุดท้ายแล้วปัญญาไม่ได้ละ แต่ปัญญาเป็นอุบายวิธีประกอบเพื่อให้จิตได้ละ** ที่ว่าปัญญาละนั้นเป็นคำสมมติเท่านั้นเอง แต่จริงๆ ไม่ใช่ จิตของเราจะละเอง เหมือนกับเราเดินทาง เรามีไฟฉายประจำตัวไว้แล้ว เดินทางไป พอฉายไฟไปเห็น เสือตัวหนึ่ง ไฟฉายไม่ได้ไปละนะ ผู้ถือไฟฉายจะวิ่งเอง คือวิ่งจากสิ่งนั้นไปเอง

เหมือนกับเราทำงานที่บ้าน จะเป็นอ่านหนังสือก็ดี เย็บปักถักร้อยก็ดี ความสว่างนี้ไม่ได้ทำงานให้เรา แต่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้เราทำงานได้ เราเขียนหนังสือได้ อ่านหนังสือได้ แต่งานสำเร็จได้เพราะการทำงานของเราเอง ความสว่างเป็นของเสริมให้ทำงานสำเร็จเท่านั้นเอง ปัญญาเรานี้ก็เหมือนกัน มันมีความสว่างรู้จริงเห็นจริงเมื่อไหร่ ใจมันจะรู้จริงเห็นจริงตามนั้น **เราจึงพยายามสร้างความสว่างให้มากที่สุดเท่าที่จะสว่างได้ ยิ่งสว่างมากเท่าไร การทำงานชิ้นละเอียดอ่อนจะทำได้เต็มที่** ขนาดรูเข็มเล็กๆ มันยังเอาด้ายสอดเข้าไปได้ ถ้าตอนนี้เอาเข็มมาให้ทุกคนสอดดู จะสอดไม่ได้เลย เพราะมันมืดเกินไป จะพยายามแยงด้ายไปมันก็ไม่เข้า เพราะเรามองไม่เห็น เวลาแยงรูเข็ม ตาต้องจ้องมองรูเข็มกับปลายด้ายให้ตรงกันเพื่อสอดเข้าไป ทำตามมองกว้างๆ ก็ไม่ได้นะ ต้องเอาตาจ้องอยู่ที่จุดนั้นจริงๆ มันจึงจะได้ นี่ถ้ามันสว่างพอ มันถึงจะแยงรูเข็มได้ จะเล็กขนาดไหนก็แยงได้

งานทุกงานเป็นอย่างนั้น ไม่ว่าจะงานทางโลกหรืองานทางธรรม ต้องมีความสว่างเป็นหลักใหญ่ ตัวอย่างพวกหมอกก็ต้องอาศัยความสว่าง เวลาดูฟิล์มเอกซเรย์ก็ต้องมีไฟเป็นตัวส่อง ดูว่าธาตุชิ้นธส่วนไหนเป็นโรคอะไร ดับตีใหม่ ปอดตีใหม่ กระดูกตีใหม่ ไม่ดีส่วนไหน มันต้องเอาความสว่างเป็นตัวส่องฟิล์ม แล้วมันจะบอกได้เลยว่าคนๆ นั้นเป็นโรคอย่างนี้ๆ นี่ลักษณะความสว่างทางปัญญาที่เหมือนกัน คือให้ใจเรารู้จริงตามความเป็นจริง มันจึงต้องสร้างปัญญาให้มากที่สุดที่จะมากได้ อย่าไปคิดว่ามันจะฟัง อย่าไปคิดอะไรอย่างนั้น ถ้าจะปฏิบัติจริงๆ อย่าไปฟังคนอื่น พูดง่ายๆ ว่า ถ้าหลวงพ่อบุญพุดอยู่อย่างนี้จะเชื่อฟังไหม ถ้าไม่เชื่อก็แล้วกันไป นี่มันเป็นปัญหาเหมือนกัน การที่เราเป็นคนจตๆ จ้องๆ อยู่อย่างนี้มันไม่ได้ วิธีที่สอนกันมาว่า “ทำสมาธิความสงบแล้วปัญญาจะเกิดขึ้น” อันนี้ไม่จริงเลย ก็หยุดเสีย ก็ทิ้งไป อย่าไปทำเหมือนเดิมให้ขยันคิดมากขึ้นๆ

นี่ก็เหมือนกับการเขียนหนังสือ จะเขียนหนังสือให้สวยงามก็ต้องมาฝึกเขียน ไม่ใช่ว่าเขียนทีแรกแล้วมันสวยได้เลย มันไม่ใช่ มันต้องเขียนบ่อยๆ นี่การฝึกต้องฝึกบ่อยๆ มันถึงจะดีขึ้น เราต้องฝึกปัญญาเราบ่อยๆ มันถึงจะเกิด

ความเคยชินในความสว่างนั้น ปัญญาเป็นแสงสว่างให้แก้ไข หรือพูดง่าย ๆ ว่าปัญญาเป็นตาของใจนั่นเอง ตัววิชโชษะจะหายไป คำว่าไม่รู้มันจะไม่มี เพราะปัญญาเปิดเผยความจริงทั้งหมดแล้ว เหมือนกับความมืดที่เรามีอยู่ที่นี่ ถ้าเราเปิดไฟขึ้นมา ใช้กำลังพันโวลต์คูสิ มันก็จะสว่างขึ้นมาทั้งหมด ความมืดก็จะหายไปหมดเลย ไม่ต้องไปบังคับไล่หนี ความมืดมันหายของมันเอง สิ่งสำคัญคือเราจุดไฟขึ้นมาแล้วก็แล้วกัน ความมืดหายหมด ไม่ต้องไปบังคับ มันก็หายไปก็เหมือนกัน ถ้าเราสร้างปัญญาขึ้นมาไว้แล้ว คำว่าวิชชาที่เราเกลียดนักเกลียดหนา ไม่ต้องไปบังคับไล่ มันจะหมดสภาพไปในตัวมันเอง ถ้าปฏิบัติเป็นการกำจัดตัววิชชามันง่าย ให้เราสร้างปัญญาขึ้นมาแล้วก็แล้วกัน ปัญญาเป็นตัวกำจัดตัววิชชา ความไม่รู้จริงที่ว่ามาจะถูกกำจัดออกไปเอง ตัววิชโชษะจะถูกไล่ไปได้ปรีายทั้งหมดเลย

ทิวโฐษะ

ทิวโฐษะ หมายถึงแม่น้ำคือทิวฐิ คือความเห็น ความเห็นของคนที่เป็นทิวฐิคือเห็นอะไร? ความเห็นมี ๒ อย่าง ๑) มิจฉาทิวฐิ ความเห็นผิด ๒) สัมมาทิวฐิ ความเห็นถูก ให้ดูใจเราก่อนว่าเดี๋ยวนี้เป็นสัมมาหรือมิจฉา คนจะรู้จักสัมมาได้ก็ต้องรู้จักมิจฉาก่อนว่าเป็นอย่างไร ต้องมีมิจฉาเป็นตัวเทียบเคียง ว่ามิจฉาเป็นอย่างไร สัมมาเป็นอย่างไร จึงจะเลือกเอาสัมมาได้ถูกต้อง มันต้องเลือกให้เป็น ลักษณะเห็นผิดเป็นอย่างไร ลักษณะเห็นถูกเป็นอย่างไร ถ้าเราเอาสองอย่างมาเทียบกันดู เราจึงสามารถเลือกเอาแต่สิ่งที่เห็นถูกได้ แต่เดี๋ยวนี้เราไม่รู้จักเลือก คือเอาหมด สิ่งที่เห็นผิดมากก็เอาหมด นี่มันไม่ได้ จะเข้าใจเห็นผิดว่าเป็นเห็นถูกโดยไม่รู้ตัว เราต้องมีปัญญาเลือกว่าทิวฐิตัวเดี๋ยวนั้นมันเป็นมิจฉาหรือสัมมา ก็ต้องใช้ปัญญาวิจัยความเห็นผิดความเห็นถูกของตัวเอง เอาเหตุผลมาวัดเทียบเคียงกัน มาคลี่คลายกัน

คำว่าผิด ผิดอะไร? ผิดไปจากแนวทางมรรคผล คำว่าถูก ถูกคืออะไร? ถูกตามแนวทางมรรคผลนิพพาน ถ้าถูกทางโลก มันก็สัมมาได้ทางโลก แต่อาจ

เป็นมัจฉาทางธรรม คือผิดสำหรับธรรมะชั้นสูง คือผู้ที่จะไปสู่กระแสสมรรถผล นิพพานนี้ ความเห็นต่างๆ มันเป็นมัจฉากันได้ เป็นมัจฉาชั้นละเอียดก็มี แต่ในเบื้องต้น ความเห็นขั้นพื้นฐาน ธรรมดา เช่น การทำทาน การบำเพ็ญกุศลต่างๆ เป็นบุญ อย่างนี้ใช่ไหม? ใช่ เป็นสัมมาใช่ไหม? ก็เป็นสัมมา แต่เป็นสัมมา ฝ่ายโลกิยะ ชั้นกามาวจรกุศล เราทำบุญเพื่อหาความสุขความเจริญแก่ตัวเอง นี่เป็นสัมมาในชั้นโลกิยะ แต่ถ้าจะเอาสัมมาขั้นสูงๆ ขึ้นไปแล้วนี้ สัมมาขั้นโลกิยะมันจะกลายเป็นมัจฉาไปเลย ถ้าใครยังมีความเห็นในเรื่อง บุญอยู่ มันจะผิดทันที มันต้องละบุญให้ได้ เราต้องเคลื่อนไป หากยังเกาะบุญ เกาะกุศลก็ยังมีมัจฉาอยู่ แต่สำหรับผู้ที่ยังอยู่ในโลกอันนี้ บุญก็เป็นของดีได้ เป็นสัมมาได้ แต่ขั้นโลกุตระต้องทิ้งบุญทั้งหมด ถ้าเอาบุญเมื่อไหร่ มันเป็นมัจฉาเมื่อนั้น มันเคลื่อนไปชั้นสูงแล้ว ความเห็นของเราเดี๋ยวนี้เอาชั้นโลกิยะไว้ก่อน เอาบุญไว้ก่อน ส่วนธรรมะชั้นสูงๆ เอาไว้ทีหลัง เพราะปัญญาเรายังไม่ถึงจุดนั้น ทำอะไรยังไม่ได้หรอก เราก็กทำแบบพื้นฐาน ธรรมดาไป ต้องฝึกปัญญาไปก่อน นี่ความเห็นของเรา

ความเห็นของคนพาลเป็นอย่างหนึ่ง ความเห็นของบัณฑิตนักปราชญ์ เป็นอีกอย่างหนึ่ง ทิฏฐิคนเราแยกหลายทาง ส่วนใหญ่ความเห็นของคนพาล เป็นมัจฉาทิฏฐิ คือเห็นผิด เราต้องพิจารณาเอาความจริงเปิดเผยออกมาให้ได้ คือดึงมาพิจารณาให้เป็น นี่ในภาคปฏิบัติ ปัญญาเราไปตกที่ไหน มันสว่างที่นั่น มันไม่มีความมืดบอด สว่างชัดเจนมากขึ้นทุกทีๆ นี่คืออวิชโชนะ

ภโวชะ

ภโวชะ หมายถึงผู้ตกห้วงกระแสแห่งภพชาติ ภว แปลว่าภพ ภพ หมายถึง ความผูกพันยึดติด ยึดติดที่ไหนเป็นภพที่นั่น ตูสิว่าเดี๋ยวนี้เรามีภพหรือเปล่า เราได้สร้างภพอะไรให้ตัวเองบ้างไหม ถ้าเราไม่รู้ที่เราสร้างภพ เตรียมตัวรอไว้เลยว่าชาติหน้าจะได้เกิดที่ไหน ตัวเองเป็นผู้สร้างเองแต่ไม่รู้ ทำไม่ไม่รู้? เพราะตัวอวิชโชนะมันปิดบังไว้แล้ว จะไปรู้ได้ยังไง มันมืดไปเลย คำว่า “ตะโม

ตะมะ ปรายะโน มีตมาแล้วมีตไป” คือตัวอวิชาปิดบังเอาไว้ นี่ทุกวันนี้เราไปสร้างภพไว้หลายสิ่งหลายอย่างโดยที่ไม่รู้ตัว คำว่าภพ หมายถึงว่าเราไปผูกพันอยู่กับของสิ่งใด ตายไปก็จะไปเกิดตรงนั้น ถ้าเราผูกพันกับที่บ้าน ตายไปก็ไปเกิดที่บ้านตัวเองนั่นแหละ บางทีไปติดลูกติดหลาน ตายไปก็ไปเกิดเป็นลูกหลานเขาต่อไป บางทีไปติดสวนป่าสวนไม้ ตายไปก็ไปเกิดเป็นนกกระจอกอยู่แถวนั้น จะเกิดเป็นหนอนเป็นด้วงก็ไปไหนไม่ได้ ติดอะไรก็แล้วแต่ ก็จะไปผูกไว้กับตรงนั้น คือไปสร้างภพของตัวเอง

อะไรก็แล้วแต่ที่เรามี อย่าไปผูกใจเกาะในสิ่งนั้น มันมีก็มีนั่นแหละ แต่เราจะไม่ผูกใจไว้กับสิ่งนั้น เราทำไปเพื่อให้ชีวิตอยู่ได้แต่ละวันเท่านั้น อย่าคิดว่าสิ่งทั้งหมดล้วนเป็นของของเรา เป็นเพียงของอาศัยซึ่งกันและกันเท่านั้นเอง ถ้าเป็นของเราก็ให้เป็นโดยสมมติ หรือเป็นเพียงโดยกิริยาเท่านั้น แต่ลึกๆ แล้วเราไม่มีอะไรเลย พอตายปุ๊บแล้วเราจะไปเลย เป็นคนทิ้งภพไปแล้ว คือไม่หาที่เกิด คือเราไม่ห่วงอะไรทั้งสิ้น ไม่ผูกพันกับอะไร เราต้องใช้ปัญญาสอนใจตัวเองอยู่เสมอ สอนอยู่บ่อยๆ หาสิ่งต่างๆ มาพิจารณาให้

เห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัย ในของสิ่งนั้น ต้องพิจารณาทั้งเหตุทั้งผลต่างๆ ให้เข้ากัน ที่เราเป็นอยู่ทุกวันๆ นี่เราเป็นฝ่ายไหน? มันเป็นฝ่ายสมุทัย เพราะมันเคยชินกันมาหลายกัปพันกัลป์มาแล้ว มันเกิดตายๆ กับโลกอันนี้มายาวนาน จนถึงปัจจุบัน นี่ฝ่ายสมุทัย แต่บัดนี้เราพยายามจะฝึกวิธีใหม่ คิดวิธีจะลบล้างตัวสมุทัยให้ได้ เอามาหักล้างกัน อย่าคิดฝ่ายเดียว คิดให้เป็นคู่ ให้มีคู่แข่งกัน มันคิดมาอย่างนั้น เราจะคิดอย่างนี้ คือคิดหักล้างกันให้ได้ เอาฝ่ายนิโรธมาหักล้างฝ่ายสมุทัย นี่คือวิธีการกั้นภโวชะ ให้คนพ้นจากอ็อกแอ่งแอ่งกันดารทั้งหลาย คือภพต่างๆ นั่นเอง

ข้ามกระแสขันธ์

โอชะ ๔ คือ ๑) กาโมชะ ๒) อวิชโชชะ ๓) ทิฏฐโฐชะ ๔) ภโวชะ จะทำให้เราเกิดหมุนเวียนต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด เราต้องมาแก้ให้ได้ การแก้ต้องมีการสร้างปัญญาขึ้นมาก่อนจึงแก้ได้ เพราะใจหลงของสิ่งนี้อยู่ หลงแม่น้ำนี้อยู่ ก็ต้องสร้างปัญญาขึ้นมาเป็นแสงสว่างให้แก้ไข มันถึงจะมองเห็นฝั่งได้ ถ้ามองเห็นฝั่งเราก็ข้ามกระแสขันธ์ได้ แต่ทุกวันนี้เราไม่เห็นฝั่งเลย เราตกน้ำในมหาสมุทร มองไปทุกทิศไม่เห็นฝั่งเลย มีดตีตื่อทั้งวันทั้งคืน เหมือนกับคนตาบอดตกน้ำในที่มีดในทะเลหลวง ลอยไปไหนก็ไม่รู้ ลอยไปเรื่อยๆ เปื่อยๆ ลอยแบบสุ่มๆ เดาๆ ในที่สุดก็ไปถูกฉลามกินเรียบริ้อยเลย นี่คือลอยเดาๆ ไม่ได้ ถ้ามันสว่างเราก็จะมองเห็นเกาะและไปขึ้นฝั่งได้ นี่ความสว่างเป็นตัวช่วยใจได้มากที่สุด นอกจากปัญญาแล้วไม่มีอะไรจะช่วยให้ ต้องฝึกปัญญาให้มากที่สุด ให้ปัญญาเป็นตาให้แก้ไข นี่ให้ทุกคนพิจารณาให้มาก ฝึกปัญญาให้มาก วันหนึ่งคืนหนึ่งอย่าให้เสียเวลาไปเปล่าๆ

บางคนถูกผัวด่าบ่อยๆ อดทนไปอดทนมาก็เลยด่า ด่าก็ไม่เจ็บไม่ปวด นี่เขาเรียกว่าใจด้าน ด้านในการถูกด่า ธรรมะก็เหมือนกัน พุดบ่อยๆ ฟังบ่อยๆ ก็รู้อยู่ แต่ใจมันด้าน การฟังธรรมต้องฟังทีเดียวให้พอ ฟังแล้วเขียนจด

เอาไว้ตรงไหนที่สะดวกใจ แล้วนำไปพิจารณาขยายผลต่อ ธรรมะหมวดนี้มี ความหมายอย่างนี้ ต้องเอาไปพิจารณาต่อเอง ฟังมากเกินไปจะด้าน บางที ตำพริกไป ฟังเทศน์ไป ต่ำลูกไป คนหม้อไป แกงหม้อไป ฟังเทปไป เรื่องอะไร กันมากมายขนาดนั้น การฟังเทปนี้มันลดคุณภาพของธรรมะ ถ้าฟังจาก ตัวจริงมันอีกอย่าง มันดีกว่ามาก การฟังเทปมันลดคุณภาพไป ๕๐% ฟังก็ ฟังไปอย่างนั้นแหละ คือความเคารพเลื่อมใสศรัทธามันไม่มี แต่ถ้านั่งฟัง ครูบาอาจารย์เทศน์ จิตใจจะจดจ่อ เป็นธรรมขึ้นมา คือเห็นหน้าเห็นตา เลื่อมใส ไปด้วย แต่ถ้าเอาเทปเทศน์เดียวกันไปฟังที่บ้าน ก็จะนอนฟังซาไขว่ห้าง ฟังไป ไล่อย่างไป ต่ำลูกไป มันลดคุณภาพ ธรรมะอันเดียวกันนั้นแหละ นี่การฟังเทป ฟังดีก็ดีไป ฟังไม่ดีมันก็โง่งต่อไป แต่ถ้าคนมีปัญญาก็จะดีขึ้น มีข้อคิดอะไรขึ้น แต่ถ้าปัญญาไม่มี ฟังไปก็เหมือนกับไล่อย่างนั้นแหละ เปิดเทปให้รำคาญเฉยๆ

ธรรมเทศนา

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

อุปายตัวอย่างการฝึกธรรมะจากคน

นำอายุเหมือนกัน แต่ก่อนที่วัดถ้ำกลองเพล บอกกับพระเถระว่า “นี่กาแพอย่าไปกินมากนัก” ไม่ฟัง พระเถระกินนอนฉันอยู่นั้นแหละ “อย่าไปฉันมาก เวลาจะเดินไปเที่ยวมันลำบาก” เขาไม่ฟัง เขาว่า “ไม่เป็นไรหรอกอาจารย์” พอตีเตรียมกลตเตรียมบาตรพาหมู่คณะไป ไปสามสี่องค์ด้วยกัน แทนที่จะเตรียมเทียนไปเยอะๆ นี่ไม่ เตรียมน้ำตาลกับกาแพหลายกิโล ให้เถระถือน้ำตาล นี่แบกเต็มเลย ไปก็ไปภูเขาอะไรไม่รู้ไปๆ มาๆ มันหิวกินเต็มที พอน้ำตาลหมด นี่มองซ้ายมองขวากัน เหมือนกับหมานั่งเลีย ก็เลยกลับมาวัด ไปไม่ไหว คือกาแพหมดแล้ว ไปต่อไม่ได้ นี่กาแพเป็นลักษณะยาเสพติดอย่างหนึ่งเหมือนกัน เป็นเครื่องเสพติด

ถ้าจะพูดเรื่องเครื่องเสพติด มันไม่ธรรมดา ส่วนมากเราจะมองพวกเฮโรอีน ผีน กัญชา ยาฆ่าต่างๆ อันนั้นยาเสพติดก็จริง แต่เรามองไปอีกมุมหนึ่งคือเครื่องเสพติด ดูเครื่องเสพติดเรามีอะไรบ้างไหม แต่ส่วนมากเรามองแต่ยาเสพติด ไม่ดูเครื่องเสพติด ดูเครื่องเสพติดทุกวันนี้เรามีอะไรบ้าง คิดหาดูสิ เครื่องเสพติดเราทุกคนมีอยู่แล้ว แต่สิ่งอื่นนอกจากยาเสพติดแล้วเราถือว่า

เป็นเรื่องธรรมดาไป เป็นเรื่องง่ายๆ ธรรมดาไป เช่น ตื่นเช้าขึ้นมา เราต้องอาบน้ำให้เรียบร้อยก่อน แต่วันไหนไม่ได้อาบน้ำ มันจะหงุดหงิด ใจมันไม่สบาย นั่นคือเครื่องเสพติด แต่เขาไม่รู้ตัวอีกแหละ ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าเราฝึกไว้ดีแล้ว ไม่ต้องอาบได้ไหม? ได้ ตัวอย่างหลวงพ่อกเองอาบน้ำวันละครั้งเอง นี่สองวันแล้วยังไม่ได้อาบน้ำ ก็ยังอยู่ได้ วันนีวันที่สาม ยังไม่ได้อาบเพราะว่าอากาศหนาว

ตัวอย่างอย่างอื่น ตื่นเช้ามา ต้องปาทองโก๊สสักตัวสองตัว กาแฟสักแก้ว นี่ถือว่าเป็นเครื่องเสพติดหรือไม่? เสพติด เสพติดบางอย่างเราไม่รู้ตัวหรอก แต่ก็เสพติดนั่นแหละ แต่ถ้าเราไม่กินเลยได้ไหม? ได้ ให้เราฝึกตัวเอง ไม่ต้องกินอะไรเลยตอนเช้า นี่เครื่องเสพติด อย่างอื่นมีอีกมากมาย คูที่บ้านเราก็แล้วกัน มีอะไรบ้างเสพติด คำว่าเสพติด หมายถึงว่าติดเป็นนิสัย ตัวอย่างบางคนติดนิสัยบ่นจุกจิกจู้จี้ ถ้าไม่ได้บ่นเขาจะอยู่ไม่ได้ ใจมันจะขาด มันต้องบ่นถึงไม่ได้ด่าคนต้องด่าหมาไว้ก่อน บ่นให้ไก่บ้าง บ่นให้อะไรก็แล้วแต่ นั่งบ่นอยู่นั่นแหละ คือเป็นลักษณะคนขี้บ่น นี่ก็เสพติดอย่างหนึ่ง บางคนก็ชอบนิทานว่าร้ายคนอื่น กล่าวโทษคนอื่น ถ้าไม่ได้กล่าวว่คนอื่นไม่ดี มันอยู่ไม่ได้ ใจมัน

จะขาด ต้องหาเรื่องพูด พูดกับคนนั้นคนนี้ไป คนนั้นไม่ตืออย่างนั้น คนนี้ไม่ดี
อย่างนี้ นี่คือเสพติดอีกนั่นแหละ มันมีนิสัยอย่างนั้น นิสัยคนซีไกรรค์เหมือนกัน
ถ้าไม่ได้ไกรรมันอยู่ลำบาก มันต้องดู ถึงไม่ดูคนก็ต้องดูหมา ต้องดูเอาไว้ก่อน
นี่คือนิสัยบางคนเป็นอย่างนั้น

นี่เราต้องสังเกต ต้องศึกษาโลกอันนี้ทุกอย่าง มองลักษณะความเป็นจริง
ของโลก มนุษย์เรามีอะไรบางอย่างที่จะต้องดูกัน สิ่งใดบ้างพอแก้ไขได้หรือแก้ไขไม่ได้
เราดูทั้งฆราวาส ดูทั้งพระเณร ดูคนในโลกนี้ทั้งหมดว่ามีนิสัยอย่างไร บางคน
ชอบพูดมาก นี่ก็เครื่องเสพติดอีก ไปไหนก็เบ๊ะๆ พูดอยู่นั่นแหละ นกแก้ว
นกขุนทองก็ไม่ปาน พวกนี้ไม่ได้พูดไม่ได้ ใจมันจะขาด ดีไม่ดีไม่ว่า ขอให้
พูดไว้ก่อน นี่ก็เสพติดอีกแหละ ให้เราสังเกตนิสัยของคนทุกอย่าง คือเรา
ศึกษาธรรมชาติ การศึกษาธรรมะนี้ศึกษาตามตำราไม่พอ มันน้อยนิดตัวเอง
แต่ธรรมะจริงๆ อยู่ที่คน คนๆ หนึ่งมีธรรมะประจำตัวเป็นธรรมะพิสดาร
การศึกษาธรรมะจึงต้องศึกษาจากคน มันเป็นธรรมวิจารณ์ มันกว้างขวาง
พิสดารมากเรื่องของคน เมื่อเราไปที่ไหน ลักษณะสิบคนยี่สิบคนเราต้อง
สังเกต คนจะเป็นยังไงหนอ สังเกตไว้ก่อน สังเกตดูว่ากิริยาทางกายเป็นยังไง
ทางวาจาเป็นยังไง ของสองอย่างนี้ศึกษาธรรมชาติจากคนได้เลย ตามปกติของ
คนขณะที่พูดก็ดี ขณะที่ทำก็ดี มันจะบอกว่าใจเขาอยากอะไรบ้าง นี่คือกาย
วาจาเป็นสื่อของใจโดยตรง หากเราจะศึกษาเรื่องของใจคนนั้น เราต้องศึกษา
เรื่องของกายวาจានี้ก่อน มันจะใกล้ความจริงและมีความถูกต้อง คนมีนิสัย
มั่วหยาบเป็นยังไง นิสัยอ่อนโยนเป็นยังไง การพูดเป็นยังไง มีนิสัยเหมือนกับลิง
ใจอกแวกเป็นยังไง นี่กายวาจาจะเป็นผู้บอกเอง มันเป็นเข็มทิศบอกได้ดีที่สุด
โบราณเขาว่า “กายวาจาเป็นอย่างไร ใจเป็นอย่างนั้น” มีส่วนถูกอยู่ใกล้เคียง
มากอันนี้ **แต่ต้องไปดูตอนที่เขาผลอตัว คือตอนปกติของเขานั้นเอง**
จะไปดูช่วงเขาปรับตัวดีๆ แล้วนี่ไม่ได้ ไปหาดูช่วงเขาผลอตัว จะไปดูเวลาเขา
เรียบริ้อย นี่ไม่เอา อันนั้นเขาแสดงเฉยๆ เราไปดูเวลาเขาผลอตัวธรรมดาๆ
นี่แหละ ไปดูธรรมชาติธาตุแท้ของคน

นี่การศึกษาธรรมะ **คุณนั้น**แล้วก็มาดูตัวเราบ้างว่าเราเป็นเหมือนกับ **เขาใหม่** คือไปเทียบเคียงเพื่อจะ**ได้รู้ว่าเราจะแก้ไขส่วนไหนได้บ้าง** เราก็ต้องสังเกตว่าคนนั้นพูดดีหรือไม่ดี ถ้าเขาพูดดีเราก็เลียนแบบเขาได้ เราเลียนแบบธรรมะคนอื่นให้เป็น ถ้าเขาพูดออกมา เราฝึกทันที นี่เขาพยายามพูดดี เราจะพูดยังงี้ถึงจะดีได้เหมือนกับเขา คือเลียนแบบในธรรมะที่ดี

สุดมยปัญญาในภาคปฏิบัติ

การศึกษาธรรมะมี ๒ ลักษณะ ๑) ศึกษาแล้วมาปฏิบัติตาม ๒) ศึกษาแล้วเห็นว่าไม่ดีก็ละทิ้งไป คือให้ดูกิจกรรมารยาทของคน เอาคนเป็นตัวอย่างไว้ เพราะคนเป็นต้นฉบับ เขาว่าเนติ เป็นแบบแผนของคน คือในการปฏิบัติ ลำพังอ่านตำราอย่างเดียวมันไม่เข้าใจ เพราะตำราเป็นภาคทฤษฎี มันต้องดูภาคปฏิบัติด้วยการดูในภาคปฏิบัติจะดูอย่างไร ถ้าเราดูตัวเราเองไม่ได้ เราก็ต้องดูคนอื่น ดูว่าลักษณะผู้ปฏิบัติธรรมนี้เขามีกริยาอย่างไร เขามีกริยาวาจาอย่างไร เราก็พยายามเลียนแบบคนที่เขาปฏิบัติเอาไว้ หากเห็นว่ากายเขาเรียบร้อยดี วาจาเขาเรียบร้อยดี อะไรๆ ก็เรียบร้อย ดูดีไปหมด แสดงว่าคนๆ นี้เขาปฏิบัติดี เราจะพยายามเลียนแบบเขา ถึงจะไม่เหมือนเขาก็แล้วแต่ ให้มันใกล้เคียงกันมากที่สุด นี่คือการศึกษาระยะ เขาว่าสุดมยปัญญา ปัญญาศึกษาในธรรม

ปัญญาศึกษาในธรรมมี ๒ รูปแบบ ๑) ศึกษาในภาคปริยัติ ๒) ศึกษาในภาคปฏิบัติ แต่ส่วนใหญ่แล้วคนจะเข้าใจว่าศึกษาในภาคปริยัติอย่างเดียว คืออ่านตำรา อ่านตำราแล้วก็จำเอาเท่านั้น นี่คือการรู้เกิดขึ้นจากการศึกษา เรียกว่า สุดมยปัญญา ถ้าปัญญาเกิดขึ้นจากการศึกษาจริงๆ คนไหนบ้างที่ปัญญาเกิดขึ้นในลักษณะอย่างนี้ ส่วนมากปัญญาไม่เกิด มันเพียงศึกษารู้ตามธรรมเท่านั้น การจะศึกษาให้เกิดปัญญาต้องศึกษาจากคน เพราะว่าธรรมะที่เขียนมาทั้งหมดนั้นมันเขียนออกมาจากคน เราอ่านธรรมะแล้วก็ต้องมาศึกษาคน อีกทีหนึ่ง **คุณอื่นก็ได้ ดูเราก็ได้** เพราะธรรมะทั้งหมดนั้นมันสื่อออกมาจาก

กายวาจาของคน ธรรมะในตำรามันเป็นผล ตัวเหตุธรรมะจริงๆ คือตัวคน การค้นหาธรรมะที่คนคือการฝึกปัญญา นี่สุดมยปัญญาในภาคปฏิบัติ

ส่วนมากเราเข้าใจว่าการศึกษามีอย่างเดียว คือมีภาคปริยัติอย่างเดียว ถูกไหม? ถูก แต่เป็นลักษณะคนไม่เคยปฏิบัติ ถ้าเคยปฏิบัติแล้ว เขาเอาสองมุม สองแง่ไว้ด้วยกัน เอาทั้งปริยัติและปฏิบัติ เขาจะศึกษาตัวเอง ค้นคว้าว่าเรามี จุดไหนบ้างที่เราจะต้องแก้ไขในตัวเอง เมื่อมันไม่ดีจุดไหน เราก็กแก้ไขจุดนั้น การพูดก็แก้ไขให้มันดี ตลอดเรื่องความคิดความเห็นก็ต้องแก้ไขทั้งหมด กระบวนการทั้งหมดนี้เรียกว่าการแก้ไขปัญญา นี่ศึกษาธรรมะ ศึกษาเพื่อจะ ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ไม่ใช่รู้ว่าตามตำราอย่างเดียว นั่นมันรู้จากภาคปริยัติ หลายคนเหมือนกันในเมืองไทย ศึกษากันเพียงแค่นี้ การปฏิบัตินี้ถ้าหากว่า ขาดสติปัญญาที่ดีแล้ว มันรู้ได้ก็จริงแต่มันไม่กระจ่าง ไม่ชัดเจน ไม่แจ่มแจ้ง ก็อยู่กับแค่นั้น คือเราทำให้ตัวเราเองสะตูดใจไม่ได้ สังเวทก็ไม่ได้ ก็เลยอยู่ เท่าเดิม นี่คือการที่รู้แต่ไม่เข้าใจ ภาษาโบราณเขาว่า “อ่านได้เขียนไม่ออก” หรืออีกคำหนึ่งว่า “เขียนได้อยู่แต่อ่านไม่เป็น” ก็เหมือนกับบางคนมาอยู่ที่ อเมริกาเนี่ย เวลาพูดภาษาฝรั่งพูดได้ แต่เขียนเป็นไหม? ไม่เป็นสักตัวหนึ่ง เอ บี ซี ดี ก็ไม่เป็น หรือคนไทยเราบางคน เวลาเขียนภาษาอังกฤษเขียนเก่งมาก หลวงพ่อเขียนก็เขียนได้ เอ บี ซี ดี แต่พูดไม่เก่ง พูดไม่เป็น นี่ลักษณะว่า เขียนได้แต่อ่านไม่ออก หรืออ่านออกแต่เขียนไม่ได้ก็มี นี่มันไม่สมบูรณ์แบบ

คำสอนพระพุทธเจ้าคลุมทั่วโลก

เรื่องจิตใจเราต้องแก้ไขปรับปรุงให้ได้มากที่สุด ตัวสำคัญอยู่ตรงที่ความเห็น ปกติใจเรามีความเห็นไปตามกระแสโลก แต่ทางทวนกระแสโลกเราไม่เคยฝึก เราไม่เห็นเลยว่าทางนี้อยู่ตรงไหน หรือเวลาทวนกระแสโลกทวนอย่างไร คนเราอยู่กับโลกอันนี้มันมีอะไรพาไป? บุญกับบาปเท่านั้นพาคนไป ถ้าพูด เรื่องบุญกับบาปแล้ว คนอื่นชาติอื่นแม้เขาไม่ใช่ศาสนาพุทธ จะเป็นคริสต์

อิสลาม ฮินดูต่างๆ หรืออะไรก็แล้วแต่ บุญกับบาปเขาไม่รู้จัก สิ่งทั้งหมดที่เขาทำไปแล้วเป็นผลเหมือนกันไหม? เหมือนกันทั้งหมด ถึงรู้ไม่รู้ว่าสำคัญ คำสอนของพระพุทธเจ้ามันคลุมโลกธาตุ คลุมไว้ทั้งหมดเลย คือไม่ว่าชาติใด ภาษาใด จะนับถือหรือไม่นับถือไม่สำคัญ ขอให้ทำชั่วเถอะ เป็นกรรมทั้งนั้น จะเป็นกรรมชั่วทั้งหมด หรือชาติไหนก็ตาม ถ้าเขาทำดี ถึงเขาจะไม่รู้จัก ศาสนาพุทธก็ตาม เขาทำดีก็ได้ดีทั้งนั้น คำสอนพระพุทธเจ้าคลุมโลกทั้งหมด เรียกว่า โลกะวิทู เป็นผู้รู้แจ้งโลก รู้ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกอันนี้ **บาปบุญคุณโทษ** ต่างๆ มันไม่จำกัดว่าคนนั้นเป็นศาสนาพุทธเพียงอย่างเดียว คนอื่นทำก็เป็นกรรมได้ทั้งนั้น ถึงรู้หรือไม่รู้ก็ไม่สำคัญ เป็นกรรมได้ทั้งนั้นเลย ทำชั่วได้ชั่ว **ทำดีได้ดี** นี่เป็นเรื่องตายตัวของโลก การที่เขาเกิดกับโลกอันนี้ก็กรรม แต่เขาเหล่านั้นยังไม่ยอมรับเฉยๆ

หากคนหนึ่งว่า “ตายนี้ไม่ได้เกิด ตายแล้วก็แล้วกันไป อะไรสักอย่างหนึ่งเกิดมา” นี่คำพูดของเขา แต่เขาก็ต้องเกิดอยู่ดี นี่เขาไม่รู้ ได้แต่พูดไปเฉยๆ คือคนทุกคน สัตว์โลกทุกตัว ในโลกอันนี้ต้องมีการตายการเกิดด้วยกันทั้งนั้น เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว จะให้เขาเข้าใจว่าความจริงของศาสนาพุทธเป็นอย่างไร นั้นมันไม่ได้ เพราะเขาไม่ได้มีนิสัยมาทางนี้ เขาก็อยู่ตามประสาของเขา ถึงมีปัญญาดีก็ตาม ปัญญาที่ปัญญานั้นแหละ ทำอะไรไม่ได้เช่นเดียวกัน คนรัสเซียก็ดี คนอเมริกาก็ดี เรียกว่าเก่งๆ ระดับหวักะทิ เขาสามารถจะทำดาวเทียม ขึ้นไปในอวกาศได้ แต่ลองเอาคนเหล่านี้มาภาวนาดูสิ จะได้ไหม? มันไม่ได้ **ไม่ใช่ว่าคนปัญญาดีจะภาวนาเก่ง** นี่ไม่ใช่ สิ่งสำคัญที่สุดคือตัวความเห็น **บุพเพกตปุญญตา** ความเป็นผู้ได้สร้างบารมีมา ถ้าบารมีไม่มี ปัญญาเก่งตัวนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ นี่เรื่องกรรมทุกคนต้องมีมาอยู่แล้ว

ไปสวรรค์ต้อง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

เรื่องการสร้างบุญกุศล ถ้าพูดจริงๆ แล้วไม่เกี่ยวกับการสวดกุสลาของพระ คนเราส่วนใหญ่เข้าใจว่าเวลามีคนตาย ต้องนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมาติกา นี่คือ

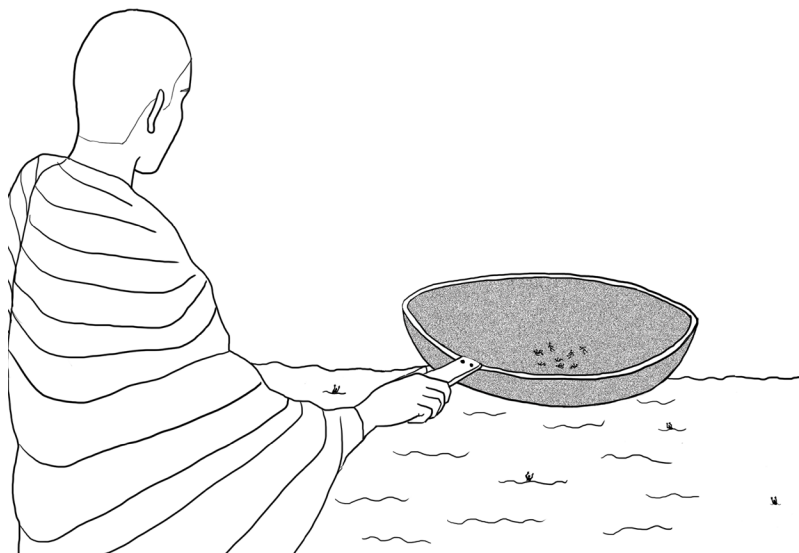
ความคิดของคนไทย ถ้าเป็นความคิดของคนกลุ่มอื่น ตัวอย่างฝรั่งหรือคนคริสต์ เขาตาย กุสลาที่เขาไม่ได้สวด ศาสนาคริสต์เขาทำพิธีแล้วไปสวรรค์ได้ไหม? ไปได้ **คนที่จะไปสวรรค์ก็ได้ ไปนรกก็ได้ มันไม่เกี่ยวกับการสวดของคนภายนอก มันขึ้นอยู่กับคนๆ นั้นเอง ทำเองไปเอง** นี่คำว่า “กุสลา ธรรมมา” ถ้าแปลออกมาแล้ว คนตายไม่เกี่ยวกันเลย แต่เราเอามาสวดกันอยู่นั้นแหละ เอามาสวดเพื่ออะไร? มาสวดเพื่อเตือนสติของคนที่มีชีวิตอยู่เอาไว้ แต่คนเราเข้าใจไปอีกอย่าง จนถึงปัจจุบันนี้ยังเชื่อกันว่า เวลาคนตายต้องนิมนต์พระสงฆ์มาสวด มาตีกาบังสุกุล ในความรู้สึกของญาติผู้ตายนั่น เมื่อพระสงฆ์มาทำพิธีให้แล้ว เหมือนกับว่าสวดส่งดวงวิญญาณนั้นไปสวรรค์ได้ นี่ความเชื่อของคนไทยเรา เชื่อกันง่ายๆ แต่ไม่มีปัญญาที่จะคิดได้ว่าจริงหรือไม่ หากคนทำบาปทำกรรมไว้เต็มตัวแล้ว ถึงพระไปทำพิธีสวดให้ เขาจะไปสวรรค์ได้จริงๆ หรือเปล่า นี่เรามองจุดเดียวว่าไปสวรรค์ จุดที่ไม่ได้ไปเราไม่ได้มอง การมองอะไรก็แล้วแต่ก็ต้องมองสองแง่สองมุม การได้ไปเป็นอย่างไร การไม่ได้ไปเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง แม่พระโมคคัลลา ชื่อว่านางโมคคัลลี เป็นคนที่มีมิจฉาปฏิญญีมี่ความเห็นผิดนานาประการ พระโมคคัลลาพยายามสอนให้แม่มีความเห็นถูกต้องตามหลักธรรมะ พยายามทุกวิถีทาง แต่แม่ไม่ฟัง ไม่เอาเลย คือแม่เป็นมิจฉาปฏิญญีมี่มันเป็นฐานของกลุ่มเขานั่นแหละ เกือบทั้งตระกูลโล่งมาเลย มันเป็นมิจฉาเรื่อยๆ มา ต่อมาเมื่อแม่ตายไป พระโมคคัลลาก็ตามหา “เฮ้! แม่จะไปไหนหนอ ดูลีวาไปเกิดบนสวรรค์หรือเปล่า?” ไปหาดูสวรรค์ทุกชั้นถามเทวดาว่า “เห็นแม่ฉันไหม?” “ไม่มี สวรรค์ชั้นนี้ไม่มี” พอไปดูสวรรค์ทุกชั้นก็ไม่มี ขึ้นไปดูพรหมโลกก็ไม่มี ไม่มีแม่พระโมคคัลลาเลย “แม่ฉันไปไหนหนอ ไปนรกหรือเปล่า?” พระโมคคัลลาก็ไปขอคุณนรกทุกขุม ขุมเล็กขุมใหญ่ก็ไปขุมเวจจิกไป ขุมไหนก็ไป ไปดูก็หาแม่ไม่เจอ “เฮ้! แม่เราไปไหน ตายแล้วไปไหน? หายไปได้ยังไง?” พยายามไปดูทุกที่ทุกทางก็ไม่มี พระพุทธเจ้าก็เลยให้สติว่า “พระโมคคัลลาเอ๊ย! ถ้าจะไปดูแม่ตัวเอง ไปดูหลังบ้านก็แล้วกัน ไปดูแม่ตัวเอง เป็นหนอนไปแล้ว เล่นอยู่กับหนอนอื่นๆ เกี่ยกันอยู่นั่นแหละ” ด้วยอำนาจฤทธิ์ของท่าน พระโมคคัลลาก็สื่อสารกับแม่ได้ แม่ก็รู้ว่าลูกชาย

มาเยี่ยม พระโมคคัลลาก็ว่า “แม่! ออกมาเถอะนะ ไปอยู่ทำไม่อย่างนี้” แม่ก็เลยบ่นว่า “ลูกเอ๊ย แม่สบายที่สุดในโลก ที่เหนือไปกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว ทุกวันถึงเวลากินเขาเอามาส่ง หลายนๆ คนด้วยเอามาส่ง สนุกกินสนุกอยู่ เล่นกันอยู่ห้องนี้สนุกสนานมากที่สุด แม่อยู่ที่นี้มีความสุขมากที่สุดลูกเอ๊ย” นี่พูดกับลูก ลูกก็ทำอะไรไม่ได้เหมือนกัน

นี่ขนาดว่าลูกเป็นพระอรหันต์ เป็นอัครสาวกข้างซ้ายของพระพุทธเจ้าขนาดนั้นยังช่วยไม่ได้ ไม่ต้องว่าคนธรรมดาจะดึงแม่ขึ้นสวรรค์หรือก นี่เป็นมุมหนึ่ง คือกรรมมันหนักอยู่ เลยไปไม่ได้ ทีนี้เวลาจากกันไป เมื่อแม่ที่เป็นหนอนตัวนี้ตายไป ตายแล้วไปไหน? ไปตกลงนรกอเวจีต่อ นรกขุมนี้ตามปกติแล้วอายุยืนยาวมากเลย เหมือนกับร้อยปีจะชูหัวพื้นขึ้นมาได้ครึ่งหนึ่ง ขึ้นมาๆ มาจนถึงปากบ่อนรก แล้วก็จมลงอีกร้อยปีจนถึงก้นนรก ขึ้นจากก้นนรกมาถึงปากนรกก็อีกร้อยปี จึงค่อยพ้นหายใจได้ แล้วค่อยจมอีก จมลงๆ ร้อยปีจนถึงก้นหม้อนรก วนเวียนอยู่อย่างนี้

ในช่วงแม่ลงมาอยู่ในนรกขุมแรกๆ พระโมคคัลลาก็เลยไปขอว่า “ขอให้ข้าพเจ้าได้โปรดแม่สักครั้งเถอะ ชีวิตเกิดมาแล้ว” จำมบาลก็ไม่ให้ พระโมคคัลลาก็เลยเข้าฌานกลืนน้ำ คือเพ่งน้ำในนรกทั้งหมดให้เย็นลง ให้น้ำอุ่นธรรมดาๆ เย็นธรรมดาๆ ทีนี้แทนที่แม่จะลงไปนรก ลูกก็ใช้อำนาจมาดึงแม่ขึ้นมา พระโมคคัลลาก็ใช้ตะแกรงที่ละเอียดที่สุดพยายามซ้อนแม่ให้เกิดมาเป็นคนให้ได้ ตะแกรงถึขนาดว่า เอาเมล็ดผักกาดเม็ดหนึ่งมาผ่าเป็นเจ็ดเสี่ยง เอาเสี่ยงหนึ่งมาผ่าเจ็ดเสี่ยงอีกที แล้วผ่าแบบนี้อยู่เจ็ดครั้ง แม่เอาเสี้ยวที่ถูกผ่ามานี้ไปร่อนที่ตะแกรงของพระโมคคัลลาก็ร่อนไม่ลง ทีนี้พออำนาจมาดึงแม่ขึ้นมา ก็เอาตะแกรงอันนี้ไปซ้อนแม่ ดึงขึ้นมาปั๊บ แม่ก็หลุดลงไปปั๊บทันที คือตะแกรงละเอียดก็เอาไม่อยู่ ช่วยอะไรแม่ไม่ได้เลย แต่ในขณะที่เดียวกัน กลับสามารถซ้อนเอาวิญญาณอื่นขึ้นมาได้มากมาย ให้พวกเขาได้กำเนิดใหม่ นี่พระโมคคัลลาพยายามซ้อนแม่อยู่สามเดือน แต่เดี๋ยวนี้ก็ยังอยู่ในนรก ยังไม่ได้ขึ้นมาเกิด นี่ขนาดลูกเป็นพระอรหันต์ ยังทำอะไรไม่ได้เลย

ทุกวันนี้ฉันประสาอะไรกับคนธรรมดาๆ ว่า “นะโม” ยังไม่จบ เวลาสวดบอกจะตั้งแม่ขึ้นสวรรค์ นี่เหตุผลมันไม่เข้ากับหลักความเป็นจริงเลย แต่คนเดียวนี้ก็ยังทำกันอยู่เพราะเขาคิดว่ามันช่วยได้ ถ้าพระสวด “กุสลา อัมมา” มันจะส่งวิญญาณไปสวรรค์ได้ แต่เราไม่คิดอีกมุมหนึ่งว่า ถ้าคนทำกรรมชั่วเหมือนกับแม่พระโมคคัลลา มันไปสวรรค์ได้ไหม นี่เขาไม่คิดกัน หรือหากว่าคนทำดีแล้ว ไม่จำเป็นต้องให้พระมาสวด “กุสลา อัมมา” มันไม่เกี่ยวกันเลย ดูในสมัยครั้งพระพุทธกาล คุณคนตายในยุคก่อนๆ พระพุทธเจ้าเคยได้สั่งใหม่ว่า “พระโมคคัลลา พระสารีบุตร พระอานนท์ เศรษฐีคนนั้นตาย ไปสวดกุสลาให้เขาหน่อย ไปสวดให้เขาไปสวรรค์หน่อย” มีไหม? ไม่มี ไม่มีในสมัยครั้งพุทธกาลว่าพระพุทธเจ้ารับสั่งองค์ไหนไปสวดกุสลาให้คนตาย แต่คนที่ตายแล้วไปสวรรค์ได้ไหม? ไปได้ ถ้ากรรมดีมันไปได้ ไม่เกี่ยวกับการสวดกุสลาของพระ หรือคำสวดบทพิจารณาผ้าบังสุกุล “อะนิจจา วะตะ สังขารา” อันนี้ก็ ไม่เกี่ยว เป็นเพียงทำตามพิธีกรรมของไทยเรา เป็นของยุคใหม่ทุกๆ ไป เราทำขึ้นมาเพื่อให้ญาติๆ เขาสบายใจ เห็นพระทำแล้วก็คิดว่าจะส่งไปสวรรค์ได้แล้ว อันนั้นไปสวรรค์ตามความคิดความเชื่อเท่านั้นเอง แต่ความจริงไม่ใช่

อีกมุมหนึ่ง ถ้าคนทำดีไว้แล้ว ไม่จำเป็นต้องให้พระไปสวดกุสลา มาตिका บังสุกุล นี่ไม่เกี่ยวกับ เขาไปสวรรค์ได้เลย นี่การไปสวรรค์ไม่ใช่ว่ามีเฉพาะ ในศาสนาพุทธ ในยุคก่อนที่คนจะมีศาสนาอะไร เขาก็ไปสวรรค์ได้ ให้ดูสิ ทั้งที่เขาไม่เคยฟังสวดกุสลาบังสุกุล เขาก็ได้ไปสวรรค์ การได้ไปจึงไม่เกี่ยวกับการสวดกุสลา พวกเรามันจำเจมากเกินไป บางทีก็ทำพิธีกรรมมากเกินไป อีกแหละ บวชลูกบวชหลานไปจนถึงขึ้นสวรรค์ มีกี่คนบวชให้หมด ตระกูลนั้นบวชให้หมด หน้าเข้าพระผู้หลักผู้ใหญ่ ถ้าได้สมเด็จจุ่งย่งดี ยิ่งเป็นมงคลมากกว่า นั้นอีก นี่ความเชื่อของคนเรามันขนาดนั้น ถ้าเราศึกษาทั้งหมด เราจะเข้าใจ ในส่วนนี้ เราจะเฉยๆ เวลาโยมนิมนต์ไปบังสุกุล ไปไหม? ไป คือไปแล้วไม่ใช่ ว่าไปนั่งหลับหูหลับตา เราไปสังเกตพฤติกรรมที่เขาทำ นี่เวลาเราทำก็ทำจริง แต่เราก็ไปดูเขาด้วย ไปศึกษาพิธีกรรมเขา ไปดูว่าเขาทำเพื่ออะไร

ถ้าเราพิจารณาจริงๆ แล้ว พิธีบำเพ็ญกุศลสวดอธิษฐานเป็นประเพณีที่ดี ถึงลูกหลานเขาจะเชื่อว่าจิตของผู้ตายไปสวรรค์ก็ตาม ถ้าจิตวิญญาณของพ่อแม่ ได้ขึ้นสวรรค์จริงๆ ลูกหลานเขาก็สบายใจ แต่ถ้าจิตของพ่อแม่ไปลงนรกอเวจี อันนั้นก็สบายใจลูกหลานเขามาก เพราะเขาไม่รู้ความจริง อันนี้ก็ดีแหละ คือ หลวงพ่อไม่ต่อต้าน ไม่ใช่ว่าไม่ให้ทำ ให้ทำได้ แต่คล้ายๆ ว่าเป็นการหลอกลูก หลอกลูกหลานได้ก็แล้วกัน ทั้งๆ ที่พ่อแม่อาจจะไปนรก แต่ลูกหลานนี้กว่าไป สวรรค์แล้ว เขาก็สบายใจ นี่เรารู้ที่อยู่ว่าเขาไปนรก แต่พูดไม่ได้ ก็คืออย่างหนึ่ง คือหลอกใจคนได้ อีกอย่างหนึ่งคือบุญที่เขาทำอุทิศให้พ่อแม่ นี่ก็อุทิศไป แต่จริงๆ ของบางส่วนพ่อแม่ไม่ได้รับ ก็อย่างที่หลวงพ่อบอกให้ฟัง คือมีบุคคล ๔ ประเภท ที่เมื่อตายไปแล้ว จะไม่ได้รับส่วนบุญ

- ๑) คนตายแล้วไปสวรรค์ อันนี้ก็ไม่มารับกุศลจากลูกหลาน บังสุกุลไม่ได้
- ๒) คนที่ตายไปแล้วไปลงนรกอเวจี อันนี้ก็ไม่ได้รับบุญกุศลจากลูกหลาน
- ๓) คนที่ตายไปแล้วไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน อันนี้ก็ไม่ได้รับ
- ๔) คนที่ตายไปแล้วไปเกิดเป็นลูกคนอื่น อันนี้ก็ได้เช่นเดียวกัน

มีเพียงผู้ที่ตายไปเป็นเปรตหนึ่งในสิบสองจำพวก ที่สามารถรับส่วนบุญกุศลได้ คือเปรตที่มีกรรมเบาบาง

เรื่องพิธีกรรมต่างๆ เรื่องความเชื่อต่างๆ ของคนในเมืองไทยเรามันมากขนาดนั้น นี่ก็ใช้ได้อยู่ หลวงพ่อไม่ต่อต้านหรอก แต่เรานักปฏิบัติต้องศึกษาให้เป็นผู้รอบรู้ เวลาไปงานก็ไปกับเขานั้นแหละ แต่ลึกๆ ในส่วนตัวเราให้รู้ความเป็นจริงเอาไว้ คือเราจะไม่ม गया เหมือนกับคนอื่นเขา คือต้องใช้ปัญญาศึกษาส่วนต่างๆ ให้เข้าใจ ถ้าลูกหลานเรา พ่อแม่เรา หรือเพื่อนฝูงเรา มาตายไป เราจะได้ไม่ต้องกังวลในส่วนนี้ เผาก็เผาไปเถอะ ผิงก็ผิงไปเถอะไม่เป็นไร เอาง่าย ๆ แต่คนที่ติดระเบียบมากเกินไปมันจะเอาไม่อยู่ มันวิ่งไปหาพระอยู่นั้นแหละ ถ้าไม่มีพระมาก็ไม่สบายใจ เหมือนกับว่าพ่อแม่ตกนรกแล้ว เพราะไม่มีพระสงฆ์ไปตั้งขึ้นสวรรค์ เกิดเป็นปlicoทกังวลขึ้นมาก็ยุ่งเลย แต่ถ้าคนศึกษาปฏิบัติถาวรมาอยู่ ก็จะเข้าใจว่าเรื่องพระไม่สำคัญหรอก เมื่อตายไปแล้วก็เอาไปผิงได้เลย ถ้าเผาก็เผาไปเลย ให้เข้าใจอย่างนั้น ดังคำสวดที่ว่า “อะจิริง วะตะยัง กาโย ปะฐะวิงอะธิเสสสะติ” แปลว่า “คนตายไปแล้วไม่นานหนอ เหมือนกับท่อนไม้ท่อนพินนอนทับแผ่นดิน” คือร่างกายนี้ไม่มีอะไรหรอก ส่วนวิญญาณหากเขาสร้างบุญกุศลไว้แล้ว ไม่เกี่ยวกับพระอะไร ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้ เราเองก็ไม่เป็นไร ผิงเลยก็ได้ ไม่ต้องห่วงอะไร

น้ำใจคนปักษ์ใต้

ในปี ๒๕๐๙ นั้นหลวงพ่อดีไปจำพรรษาที่จังหวัดพังงา นี่ก็ประวัติช่วงสำคัญเหมือนกัน หลวงพ่อไม่เคยไปภาคใต้มาก่อน ครั้งนั้นเป็นครั้งแรก เวลานั้นรถออกจากกรุงเทพฯ ก็คุยกับเขารู้เรื่อง คือรู้ภาษากัน ภาษากลางมันต่อกันได้ แต่พอไปถึงชุมพรถึงระนองแล้ว มองหน้ามองหลังกัน โอ้! เรานี้เหมือนกับเป็นหมานั่งเลียเลย คือฟังไม่รู้เรื่องกัน พอเขาพูดบ๊ีบก็มองหน้าเขา คืออดทนฟังไปอย่างนั้น ไม่รู้เรื่องกัน จนเลยระนองไปแล้วนี่หมดสิทธิ์ ฟังกันไม่รู้เรื่อง

พอใกล้ถึงก็บอกโซเฟอร์ว่า “อาตมาจะไปโคกกลอยนะโยม ไปถึงแล้ว บอกอาตมาหน่อย” เขาก็รับว่า “ครับๆ” พอไปถึงโคกกลอย เขาก็บอกให้ลงที่นี่ เราก็ลงรถ นี่คนใต้เขาใจดี ชีวิตหลวงพ่อก็พึ่งคนใต้ได้ นี่เขาไม่รู้จักรามาก่อนในชีวิต ทำไมเวลารถไปจอดที่ไหน เขามาเลี้ยงเราทุกแห่ง ก็กาแพ้นั้นแหละ เอามาห้อยตามท้ายรถเต็มไปหมด นิมนต์ให้ฉันให้ จนฉันไม่หวาดไม่ไหว ทั้งๆ ที่ไม่รู้จักรกัน หลวงพ่อเขียนไว้ในประวัติเหมือนกัน คือเราไปเที่ยวกันทุกภาค ไปทุกหนทุกแห่ง ไม่มีภาคไหนจะเหมือนกับภาคใต้ในยุคนี้เลย ไม่รู้จักรกันมาก่อน นี่เขามาถวายเราทำไม แรกๆ ก็นึกว่าเขามาให้เราซื้อ ก็พูดว่า “อาตมาไม่มีตังค์ โยมเอ๊ย” ก็บอกเขาอยู่ เขาบอก “หนูถวายท่าน” จนถึงทุกวันนี้ภาพคนปักซีได้มันติดตา คือบุญคุณมันติดตา นั่งรถจอดที่ไหน เขาจะเอากาแพมาให้ฉันตลอด มีหลายคนต่อหลายคน จนเหลือกินเหลือใช้ก็แล้วกัน นี่พอไปลงแถวตะกั่วป่า ถึงเวลาฉันเขาก็นิมนต์ไปเข้าร้านอาหารก็บอก “อาตมาไม่มีเงิน โยมเอ๊ย จะมาอดตาย” เขาก็ไปจ่ายให้หมด นี่ทำไมคนไม่รู้จักรกันมาก่อนถึงมีน้ำใจขนาดนั้น ใจดีขนาดนั้นเลย นี่คนใต้

ส่วนคนอีสานไม่เอาไหนเลย ไปไหนต้องเอาเงินไปซื้อกินเอง คนอีสานเขาเป็นอย่างนั้น กาแพแต่ละแก้ว ต้องเอาเงินไปซื้อกินเอง เขาไม่ซื้อถวาย น้ำใจแห้งแล้งคนอีสาน สมัยก่อนๆ หลวงพ่อไปปลีกวิเวกภาวนาปฏิบัติตามแต่ละที่ คนอีสานเขาจะถวายแต่ข้าวเปล่า ไม่มีอาหารแฝงเข้ามาเลย เขาไม่นึกว่าหลวงพ่หรือครูบาอาจารย์บิณฑบาตได้ข้าวมาแล้วจะฉันกับอะไร ก็แปลกอย่างหนึ่ง มันเป็นนิสัยอะไรก็ไม่รู้ แต่ว่าถ้าเป็นพระวัดที่หมู่บ้านเขา เวลาบิณฑบาตไปแล้วเขาจะเอาอาหารไปส่งที่วัด นั่นส่วนหนึ่ง แต่สำหรับพวกเราพระต่างถิ่น บิณฑบาต เขาจะไม่คิดว่าเราพักที่ไหน หรือมีอาหารกินหรือเปล่า หลวงพ่อเคยทรงมานตัวเองหลายครั้งที่อีสาน เคยไปบิณฑบาตที่หนึ่งอยู่ห่างจากที่ภาวนาไปประมาณสองกิโลเมตรได้ ตอนนั้นก็ไปกับเณรคนหนึ่ง บ้านแรกก็ไม่ได้อะไร มีแต่ข้าวเปล่า แต่ที่บ้านนี้เขามีอาหารปลาร้าเต็มไห เต็มอยู่ในโอ่งมังกร คนละแก้วให้สิบให้ ปลาร้าทั้งนั้น มีปลาแซ่ที่เขา่างไว้ตากแดดอยู่ด้วย เขาคิดใหม่ว่าจะใส่บาตรสักมือหนึ่งก็ยงดี นี่เขาไม่คิด ปลาแห้งปลาอะไรเขาดากไว้

กล้วยสุกก็เหลืองอร่ามอยู่อย่างนั้น ไม่คิดว่าจะตกบาตรใส่ให้เราเลย ถ้าไม่ได้เต็มลูก ขอแบ่งสักครึ่งลูกก็ยังดี นี่คนอีสาน สันดานเป็นยังไงไม่รู้ วันแรกกลับมาไม่มีอะไรกิน พอดีคนบอกให้เอาข้าวไปจีไฟกัแล้วกัน แต่เกลือก็ไม่มี เอาข้าวไปย่างไฟให้ตึ้กได้ข้าวจี แต่มาากินก็เป็นไข่อีก ไข่อันนี้ ยากก็ไม่มีอีก ยุ่งเลย เป็นไข่หนักเพราะกินข้าวจี แต่ไม่เป็นไร ก็อยู่อย่างนั้นแหละ วันที่สามไปอีกก็อดไม่ได้เลยไปถามโยมว่า “ไหอะไรนะ! ไหอะไรโยม?” รู้อยู่แล้วว่าเป็นไหปลาเค้า เขาว่าภาษาอีสาน “ไหปลาแดก” ก็ถามเขา “เอาไว้ทำไม?” เขาก็อว “เอาไว้ขาย” เราก็อคิดเฉยๆ “ทำบุญเป็นไหมปลาแดก?” แต่ไม่ได้พูดอะไร นี่เขาไม่รู้ตัว จากนั้นก็บิณฑบาตไปเรื่อยๆ ไปบ้านต่อไป เขาเอาปลาตากโง่งเป็นแถว ก็เลยถามไปอยู่ ถามคนในลักษณะเดียวกัน ก็ตอบเหมือนๆ กันหมด “โยม! อะไรรักันนะ?” “ปลาตากแห้ง” “เอาไปทำไม?” “เอาไปขาย” ตกลงก็ไม่ได้ทำอะไร ฉันทข้าวเปล่าอีก สันดานคนอีสานนี่ไม่ไหวเลย

ตอนที่ไปปักซีไต้มันแตกต่างกันเหลือเกิน เดินทางไปแล้วก็เห็นใจเขา เงินเขาไม่เอารอก เขาเลี้ยงอาหารและจ่ายให้ทุกที

จนไปถึงโคกกลอย พอลงรถไปก็เห็นโยมคนหนึ่ง ถามทางเขาว่าจะไปวัดราชฎาริโยธี วัดอยู่ที่ไหน แต่ไปถามคนที่ไม่รู้รู้ภาษากลาง โยมคนแรกๆ พูตกันไม่ค่อยเข้าใจ คือเราพูดไปเขาฟังรู้เรื่องทุกอย่าง แต่เวลาเขาพูดขึ้นมาเราฟังไม่รู้เรื่องเลย พยายามบอกเขาว่า “โยม พูดภาษาไทยภาษากลางได้ไหม?” เขาก็อว “ไม่ได้ๆ” อยู่กันนั้นแหละ ก็เถียงกันไปเถียงกันมา จนมีคนหนึ่งมาเจอเข้า ก็ไปถามเขา เขาเลยพาไป เขาใจดีไปส่งที่วัดด้วยอีก นี่คนปักซีไต้ พรรษานั้นก็เลยไปอยู่ที่นั่น

ไปโปรดโยมพ่อในรอก

พอดีพ่อมาป่วยที่อำเภอรอนนิวาส จังหวัดสกลนคร สุดท้ายแกตายเพราะว่าเป็นไข้มาลาเรีย คือไข้ขึ้นสมองตาย แกตายคนเดียว ไม่มีเพื่อนลูกหลานอยู่สักเท่าไรหู่ ก็มีน้องชายคนหนึ่งเป็นเพื่อนอยู่กันนั้นแหละ แกก็ไปทำสวนทำนา

เพื่อที่จะไปขาย ผู้เฒ่าแกขออย่างนั้น ไปจองซื้อนาซื้อสวนแล้วก็ทำ ทำแล้วก็ขายกลับมาบ้านเท่านั้นเอง แกขออย่างนั้น คือไม่อยู่จริง ไปอำเภอรอนวิลาส ก็เหมือนกัน ไปทำเพื่อขาย แต่ไม่ได้ทำเพราะว่าเป็นไข้มาลาเรียตายเสียก่อน ทีนี้เขาก็เลยส่งข่าวมาว่าพ่อตายแล้ว นี่แล้วกัน ออกพรรษาก็เลยกลับไปบ้าน ไปทำบุญหาพ่อ

พอออกพรรษากลับมาบ้าน ญาติเขาก็บอกว่าพ่อตายคนเดียว ลูกหลานพี่น้องทุกคนไม่รู้เลยว่าตาย เป็นลักษณะว่าชาวบ้านเขามาเจอเข้า มาดูว่าพ่อเป็นไข้อยู่เป็นยังไงบ้าง พอเขามาเยี่ยมก็ตายเสียแล้ว ไม่มีลูกสักคน ตายคนเดียว น่าอนาถใจเหมือนกัน เขาทำอะไรไม่ได้ เขาก็เอาไปเผา ตอนเผาจึงค่อยมีลูกหลานไปเจอทีหลัง คือมาซื้อยา เดินทางจากดงพะลาดมาหาอำเภอสว่างฯ มั่นไกลขนาดไหนเล่า เขาเดินสองคืนมาซื้อยา ไปถึงพ่อตายเสียก่อน ไปถึงเขาก็เผาแล้ว ในช่วงนั้นไม่มีพระสวดกุสลาบังสุกุลแต่อย่างใด

พอมาถึงก็มาทำบุญ หลวงพ่อก็พยายามวางแผนว่าทำยังไงให้ดีที่สุด สิ่งญาติๆ ทุกคนว่า “งานนี้งานพิเศษนะ ไม่ให้ฆ่าสัตว์ทุกชนิด ไม่ให้สัตว์ตาย เพราะงานนี้เลย เตรียมเงินไปซื้อเอาอาหารแห้งอาหารสดที่เขาตายไปแล้วมา ทำอาหาร เนื้อหมูก็ดี เนื้อวัวก็ดี ปลาแห้งก็ดี ทำอาหารได้ทุกอย่าง แต่ไม่ให้ฆ่าสัตว์แม้แต่ตัวเดียว ทุกคนให้รักษาศีล ๕ และไม่ให้มีมหรสพ ตัดทิ้งไป” จากนั้นก็นิมนต์ครูบາอาจารย์พระผู้ใหญ่ไปทำบังสุกุล ไปเทศน์ พอเทศน์เสร็จก็ถวายเครื่องไทยทานให้ มีเท่านั้นเอง ทำทุกอย่างเพื่อพ่อ การทำบุญอย่างนี้มีมาก่อนไหม? ไม่มีในโลก มีแต่หลวงพ่อกับคนเดียว และให้ทุกคนถือศีล ๕ ถือไตรสรณคมน์พร้อมทุกอย่าง

เสร็จแล้วก็ไปวัดบ้านไชยวาน ทีนี้ก็มาพิจารณาดูว่าเราทำบุญขนาดนี้ พ่อเราได้รับไหม หรือถ้าได้รับจะได้รับอย่างไร หากไม่ได้รับ ทำไม่ได้รับ เราก็เดินจงกรมพิจารณา อยากรู้ว่าทำบุญให้พ่อได้รับหรือเปล่า เดินจงกรมแล้วก็ขึ้นมานั่งสมาธิ เมื่อจิตสงบเข้าถึงที่ เหมือนกับความสว่างมันพุ่งออกรอบด้าน ก็มองเห็นเส้นทาง เหมือนกับมีทางเส้นหนึ่งเตียนโล่ง เราก็เดินตามทางนั้นไป สักระยะหนึ่งก็ไปถึงประตูใหญ่ เป็นประตูเหล็ก มีจ่ายมบาลเขารักษาประตูอยู่

แน่นอนหลายคน ยืนถือหอกกันอยู่หน้าเข้มน เราเลยเดินไปหาเขา ไปถามว่า พ่อเราอยู่ที่นี้ไหม อยากถามพ่อเราว่าบุญกุศลทั้งหมดที่เราอุทิศให้ท่านได้รับหรือไม่ จำยมบาลเขาก็ดี พุทธิเหมือนกัน “ท่านอาจารย์มีธุระอะไรครับ?” หลวงพ่อบอกเขาว่า “อาตมามีธุระอยากจะหาพ่อ พ่ออาตมาเขาตายอย่างนี้ๆ พ่ออาตมาอยู่ที่นี้ไหม?” เขาก็ว่า “นิมนต์ท่านอาจารย์ข้างในครับ”

จากนั้นประตูบานใหญ่ก็เลื่อนเปิดออก เห็นมีหัวหน้าคุมคนหนึ่งนั่งอยู่ข้างใน ตัวใหญ่ หัวเถิกๆ แดงๆ นั้นแหละ เขานั่งอยู่ตรงเก้าอี้ใหญ่ เวลาเราเข้าไป เขาก็จัดแจงอาสนะใหญ่ตัวหนึ่งมารับรองอย่างดี แล้วก็นั่งคุยกัน เขาก็ถาม “ท่านอาจารย์ มีธุระอะไรบ้างครับ?” เราก็บอกเขา “อาตมามีธุระ มาถามข่าวว่าพ่ออาตมาตายอย่างนี้ๆ อาตมาทำบุญไปแล้ว อยากทราบว่าพ่ออาตมาอยู่ที่นี้ไหม? หรือไปยังไงแล้ว?” เขาก็ถามต่อ “พ่อท่านอาจารย์ชื่ออะไร?” หลวงพ่อก็ตอบว่า “ชื่อนายอุทธา นามสกุลนนฤชา” เขาก็ถาม “อยู่บ้านไหน?” พ่อบอกเขาก็เขียนอยู่บ้านไหน ตำบลไหน อำเภอ จังหวัด ข้อมูลต่างๆ เขียนไว้หมดเลย เหมือนกับใบสำมะโนครัวก็แล้วกัน แบบเดียวกันเปี้ยบเลย

เขากลามปีที่ตายด้วย เราก็ตอบว่าปี ๒๕๐๙ ที่ผ่านมา เขาก็มองหาหนังสือปี ๒๕๐๙ มันมีหนังสือหลายพันหลายหมื่นเล่มเหลือเกิน หนังสือนี้ไม่ใช่หนังสือธรรมดาเนาะ เป็นหนังสือโบราณ มันเป็นหนังสือความยาวประมาณสักหนึ่งเมตร เหมือนกับใบลานใบใหญ่ ความหนาเป็นศอกๆ ตั้งหนังสือมีมากเหลือเกิน แต่ละปีอยู่ในนั้นหมด คนตายปีไหนก็อยู่ในนั้น ที่นี้ก็ยกลงมาวาง เขาก็เอานิ้วกรีดหาดู นี่เขาไม่ได้เปิดเหมือนเราของเราเปิดทีละใบดู เขาเอานิ้วมือตีปิดเลย เขาบอกว่า “นายอุทธา นนฤชา ยังอยู่ที่นี้ครับ ยังไม่ไปสวรรค์ ยังไม่ไปนรก ยังสืบสวนอยู่” หลวงพ่อก็ตอบว่า “ดีๆ อาตมาจะไปเยี่ยมพ่อหน่อย พาไปหน่อยได้ไหม?” เขาเลยบอกว่า “ไม่ต้องครับ ไม่ต้องๆ ผมจะให้พนักงานตามมาให้เอง” ก็ส่งพนักงานที่รับใช้อยู่ตรงนั้นแหละ “ไปตามคนๆ นี้มาหาอาจารย์”

เวลาโยมพ่อกมา จำได้ว่าสวมผ้าที่แก่งตอนตาย ผืนนั้นแหละ ผืนเดิมที่แก่งทำงานตอนตาย นี่คนเราถ้าตายชุดไหนก็ชุดนั้น ดังนั้นเวลาคนจีนตาย เขาจะ

เปลี่ยนชุดให้เลย ให้แต่งชุดสวยๆ ส่วนคนไทยเราไม่ถือเรื่องนี้ คนตายชุดไหนก็ชุดนั้น ถ้าตายชุดโรงพยาบาลก็ชุดนั้นแหละ ตอนที่โยมพ่อกมา หน้าทำหน้านั้นสกปรกมอมๆ เป็นลักษณะเศร้าๆ คำๆ ใบหน้าเหมือนกับคนปกติทั่วไป แยกเข้ามาหาหลวงพ่อก แยกเตียงซ้ายนิดหน่อย เราก็รู้ว่าแกอายุ เราก็เฉยๆ แกมากราบเราก็เลยถามพ่อกว่า “จำอาตมาได้ไหม?” ท่านว่า “จำได้” เราก็ถาม “จำได้ไหมชื่ออะไร?” ท่านก็ว่า “เออ ชื่อทูล จำได้” ก็เลยคุยกับแกว่า “เป็นยังไงมาอยู่ที่นี่ สองสามวันที่ผ่านมา ลูกหลานทางบ้านได้ทำบุญอุทิศมาให้ บุญทั้งหมดได้รับไหม?” แกก็ว่า “ไม่ได้รับ ไม่ได้รับส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเขาให้ไปเอาอยู่ไปรับอยู่” คือส่วนของลูกหลานส่งไปทั้งหมดเขาได้รับเต็มที่ อีกส่วนหนึ่งเขาก็ให้ไปเอาอยู่ แต่ไม่มีของอะไร มีแต่ชื่อเฉยๆ นี่มันเป็นเพราะผู้ส่งไตรสรณคมน์ไม่สมบูรณ์ นั่นคือตอนถวายบังสุกุลพระ เราแบ่งออกเป็นสองกอง กองหนึ่งเราถวายพระที่มีศีลมีธรรมบริสุทธ์บริบูรณ์ อีกกองหนึ่งก็เอาไปถวายพระที่ไม่สมบูรณ์ ไม่รักษาศีลเท่าที่ควร ส่วนนี้เขาไม่ได้รับอะไรเลย เปลา่ประโยชน์เสียของไปฟรีๆ

จากนั้นก็คุยต่อว่า “มาอยู่ที่นี่เขาโบายเขาตีไหม?” แกก็ว่า “ไม่ตี” เราก็ถามอีก “ที่แรกเขาตีหรือเปล่า?” แกว่า “ตี ก็ตีบ้าง” เราถาม “เจ็บมากไหม?” แกก็ว่า “ไม่มาก ตีเป็นพิธีธรรมดากๆ แบบเป็นนิกโทษ แต่ไม่รุนแรง” เลยถามแกว่า “อยู่ยังไง? กินยังงัยทุกวันนี้? พ่อไหว้พระภาวนาไหม?” แกตอบว่า “ไหว้ ไหว้พระทุกวัน” หลวงพ่อกถามอีก “ได้ภาวนาไหม?” แกก็ว่า “นั่งทุกวันไม่ได้ขาด” เลยถามว่า “กรรมต่างๆ ที่ทำมาที่เขาสืบสวนอยู่เสร็จสิ้นง่ายไหม?” แกบอกว่า “ยังสืบสวนไม่เสร็จคดีหนึ่ง คือสมัยก่อนมีเรื่องฆ่าวัว คดีเล็กน้อยอื่นๆหมดแล้ว” ก็ถามแกว่า “ทำไมเป็นอย่างนั้น?” คือพ่อกของหลวงพ่อกเองเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ แต่ว่าลูกบ้านไปลักวัวของอีกบ้านหนึ่งมาช่วงหน้าฝน ไปลักมาแล้วก็มาหาพ่อนั้นแหละ มากี่มาฆ่าวัว พอฆ่าเสร็จก็ฝังวัวไว้กลางนา เอาข้าวในนาไปกลบไว้ในคินนั้นเลย อันนั้นคือร่วมใจไปเพื่อปกปิดคดีเขา อันนี้คดีวัวตัวเดียว

หลวงพ่อบอกต่อไปว่า “เขาขึ้นศาลกี่ครั้งแล้ว?” แกว่า “สามครั้ง ยังไม่เสร็จ” ถามแกว่า “ใกล้เสร็จหรือยัง?” แกก็ว่า “ใกล้แล้ว” หลวงพ่อก็บอก มองหาจ่ายมบาลใหญ่ที่นั่งฟังอยู่นั้น ถามเขาว่า “เออ เป็นยังไงล่ะ? พ่ออาตมา เป็นอย่างนั้นะ คดีก็เท่านั้นะ อาตมาขอแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้พ่ออาตมาหลุด จากคดีนี้ได้ไหม? ไหนๆ อาตมาก็ได้มาแล้ว” เขาก็บอกว่า “คดีพ่อของท่าน หมดวันนี้พอดี อนุญาตให้พ้นคดีได้” นี่ก็เลยดีไป เลยถามพ่อว่า “พ่ออยาก จะบวชใหม่? จะนุ่งขาวไหม?” เหมือนกับเราเอาผ้าขาวไปด้วย ก็เลยเอา ให้พ่อ พ่อก็จับผ้ามาเลย พอนุ่งผ้าขาวบิ๊บ รูปร่างกลางตัวก็เปลี่ยนแปลงไป มีผิวพรรณผ่องใสขึ้นมา วรรณะแพรวพราว แกก้มากราบ แล้วสั่งลาเกี่ยวกับ ทางบ้าน สั่งหลายอย่างว่าต้องทำยังไงบ้าง เสร็จแล้วก็เลยลา

จากนั้นเหมือนกับแกลอยขึ้นข้างบน เราก็มองดูอยู่ตลอดจนสุดสายตา ลักษณะผ้าขาวอย่างนี้คือไปเป็นพรหม คือสำนึกได้ตอนหนึ่งว่า สมัยโยมพ่อ เป็นฆราวาส หลวงพ่อไปสอนให้แกทำสมาธิ แกทำสมาธิเก่งมาก แต่มาเสื่อม ตอนทำนาขายนี้แหละ เลยไม่ค่อยได้ทำบ่อย ในช่วงเป็นวิญญาน พอนึกได้บิ๊บ ทั้งสมาธิทั้งฌานก็กลับมาตามเดิม อยู่ในลักษณะรูปภูมานั่นเอง ตอนนั้นแกเป็น รูปพรหมอยู่ นี่พ่อก็ไปแล้ว

การตัดสินคดีในนรก

ในช่วงที่หลวงพ่อกุญกับหัวหน้าจ่ายมบาลอยู่นี้ ตรงประตูนั้นมีคนหลังไหลกัน เข้ามาๆ เป็นพวกผิดศีล ๕ นี่มากที่สุด ฆ่ากัน ตีกัน สารพัดสารเพ ทั้งพวกผิด ข้อกาเม เป็นคู่กับผัวเมียใครก็แล้วแต่ เอาผูกคอตัดกันมาเลย ตีกันมา ร้องห่ม ร้องไห้ดังสนั่นหวั่นไหวเหมือนกัน เราก็ดูคนตีกันไป เลือดไหลเต็มเนื้อเต็มตัว ก็ดูกันอยู่ พอหลวงพ่อมองออกไปอีก ก็เห็นอยู่สิ่งหนึ่ง เลยถามจ่ายมบาลว่า “นั่นคืออะไร?” เขาก็ว่า “ศาลาพันห้อง” ถามเขาว่า “ศาลาพันห้องสำหรับ เพื่ออะไร?” เขาตอบว่า “สำหรับเพื่อพิจารณาสืบสวนคดี คนที่ตายไปแล้ว

ถ้าบุญพร้อมแล้วนะ ในศาลคดีนี้เขาไม่ต้องมาหอรอก เขาจะไปสวรรค์ได้เลย แต่คนที่บุญเขาไม่พร้อม เอมามาสืบสวนไว้ก่อน ถ้าบาบยังมีอยู่” เขาว่าอย่างนั้น หลวงพ่อดูไปนี่ โอ๊ย! ศาลเขากว้างขวาง มันสุดสายตาเหมือนกัน ศาลาใหญ่ พันห้อง เป็นห้องสืบสวนทั้งพันห้อง ไม่ใช่เน้อๆ

คราวนี้คนที่ต้องเอาไปสืบสวนนั้น แต่ละคนถูกจองจำไว้กับโซ่กับตรวน ดึงไป พวกสัตว์ต่างๆ ที่มันเจ็บแค้นใจ พวกวัวก็ตี ควายก็ตี ไก่ก็ตี มันไล่จิกไล่ชนกันอยู่นั่น คือโกรธแค้นกัน มันมาเป็นหมู่กันทั้งนั้นเลย หมู่เปิดหมู่ไล่ตีอยู่นั่น เขาก็พยายามป้องกันตัวเอง ป้องกันแน่นหนามาก แต่ก็ตายเหมือนกัน ล้มเหมือนกัน มันไม่ไหว พวกสัตว์ใหญ่ๆ เขาไล่จิกไล่ชนอยู่นั่นแหละ จ่ายมบาล ก็ยุ่งเหมือนกัน อุตลุดไปหมด เราก็ดูกันอยู่

จากเหตุการณ์นี้ เราก็พิจารณาดูว่าการสืบสวนคดีเป็นยังไง **คดีทั้งหมด มันไม่เลือกชั้นวรรณะว่าชาติไหนภพไหน มันจะไปรวมกันที่แห่งเดียวกัน ทั้งหมด** ในโลกมนุษย์ที่เราอยู่นี้มันแยกกัน ชาติไทยบ้าง อเมริกาบ้าง คดีศาลคนละศาล แต่ที่นี่มีศาลเดียวคือศาลกรรม กรรมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดในคดีต่างๆ

ไม่แยกว่าเป็นศาลอเมริกา ศาลไทย ศาลลาว มีศาลกรรมอย่างเดียวกันเอง การที่เขาจะตัดสินคดี เขาจะไม่ทำเหมือนกับมนุษย์โลกเรา ที่น้ำมันเหมือนกับ มีจอคอมพิวเตอร์พิเศษ พอไปยื่นป๊อบ คนนี้ทำกรรมอะไรมา ทำบุญมาอย่างไร ทำบาปมาอย่างไร มันจะออกมาให้ดูบนจอคอมพิวเตอร์ทั้งหมด บางทีคนทำบุญไว้มันลืมนิดไป ความดีนั้นมันยังออกมาให้เห็นอีก หรือบางทีทำบาปไปแล้วมันลืมนิดไป มันก็ออกมาให้ดูหมด คือการตัดสินเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เขาเอากรรมชั่วมกับกรรมดีมาบวกลบคุณหารกัน ถ้าหากกรรมไหนมันพอกัน ก็โอโหสิกรรมกันไป แต่กรรมใหญ่ๆ มันละกันไม่ได้ บางทีคนทำบุญเดี๋ยวนี้ แต่อำนาจบุญกำลังบุญมันไม่พอกับบาป เราต้องคิดกันเอาไว้ก่อน ไม่ใช่ว่าเป็นการล้างบาปเหมือนกับน้ำล้างมือ คือกำลังฝ่ายไหนจะมากกว่ากันเท่านั้นเอง ไม่ได้ล้างหากกำลังบุญมากกว่าก็ให้ผลไป กำลังบาปก็ให้ผลทีหลัง ชาติหน้าเกิดใหม่จึงค่อยว่ากัน ตอนนี้อย่าไปตามบุญก่อน

ลักษณะการตัดสินคดีของจำยมบาลนี้หลวงพ่อบุญมา เห็นว่าเขาทำอย่างไรทั้งหมดเลย เหมือนกับว่าเป็นคนหนึ่งอยู่ในเหตุการณ์นั้น เห็นหมดว่าคนบาปหนักๆ ไปยังไง ตรงประตูเข้าออกนี้ คนบาปหนักๆ มันไหลออกสายหนึ่ง คนบาปขนาดกลางๆ มันอีกสายหนึ่ง ประตูออกไม่เหมือนกัน นี่เขาใช้เวลาตัดสินไม่มาก ประมาณไม่เกินสิบห้านาทีที่ตัดสินเรียบร้อยแล้ว ตัดสินง่าย ๆ นิดเดียว เรื่องตัดสินนี้ไม่มีคนถาม มันจะรู้ออกมาจากจอหมดเลย เหมือนกับว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ต่างๆ มันทำงานทั้งหมด เราไม่ต้องทำอะไร นี่คือกรรมมันแตงนั่นเอง

วิธีการตัดสินของจำยมบาล หลวงพ่อบุญมาเห็นเหตุการณ์ต่างๆ ชัดมากเลย จึงพูดได้เต็มตัว ไม่อายใครทั้งสิ้น คือเป็นไปตามกรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ตาม การสวดของพระนี่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี ขณะที่ไปดูอยู่นี้มีเรื่องพระมีไหม? มี แต่ไม่อยากจะพูดเรื่องนี้ขึ้นมาให้มันเสียศรัทธาเสียความรู้สึก พระมีคดีก็ยังมีอยู่ ที่ผิดที่ไม่เป็นธรรมมันมีเหมือนกัน

ความเป็นผู้รู้แจ้งโลก

ที่หลวงพ่อดีไปโปรดโยมพ่อบุญรัก หลวงพ่อมิมีนิสัยทางนี้ ถ้าหากคนไหนว่าไม่มีบุญ ไม่มีสวรรค์ ก็ว่ากันเท่านั้น มันเถียงกันไม่ได้ก็ปล่อยเขาไปเท่านั้นเอง นี่คือในภาคปฏิบัติ เราศึกษา เรารู้ว่านรกแต่ละส่วนเป็นยังไง หลวงพ่อมิมีนิสัยในการไปดูภูมิภคต่างๆ หลวงพ่อบุญรัก เหมือนกับว่าในยุคนี้หลวงพ่อบุญรัก เป็นองค์หนึ่งที่พูดเรื่องนี้ได้ดีที่สุด ถ้าจะเขียนหนังสือขึ้นมา ก็เขียนได้ แต่ไม่รู้คนจะเชื่อหลวงพ่อบุญรัก คือไม่อยากจะเขียนมาก เรื่องเทพภูมิต่างๆ ที่ว่ามานี้ หลวงพ่อบุญรัก เห็นหมด เพราะเรื่องสมานนี้หลวงพ่อบุญรัก ขำขันพวกอภิธรรม ในสมัยครั้งพุทธกาลขณะพระพุทธเจ้ามีชีวิตอยู่ หลวงพ่อบุญรักมีอะไรสักอย่าง คือรับพยากรณ์มา แต่เดี๋ยวนี้คนส่วนใหญ่ไม่เชื่อหลวงพ่อบุญรัก ไม่เชื่อก็แล้วแต่ ก็ไม่ว่ากัน คือสิ่งทั้งหมดนี้เป็นของเล่น ไม่ใช่ของจริงจิงอะไร ของเล่นธรรมดาๆ สิ่งที่ว่ามานี้ไม่ใช่บรรพตผลนิพพาน เป็นเพียงของเล่นเท่านั้นเอง การปฏิบัติเราไม่หวังเอาสิ่งนี้ เราเอาเพื่อมรรคผลนิพพานเป็นจุดที่สำคัญที่สุด

นี่จากประสบการณ์ส่วนตัว การทำบุญอะไรก็แล้วแต่ อย่าไปเข้าใจว่าให้พระมาสวดบังสุกุลกุสลา จริงๆ เราทำคนเดียวทั้งหมดเลย ทำมากทำน้อย นี่ไม่สำคัญ เอาเต็มที่ก็แล้วกัน อย่าหวังว่าให้พระมาสวดให้ คือเดี๋ยวนี้คนเราติดพิธีมากเกินไป ให้พระมาสวดกุสลาโน่น กุสลานี้ วุ่นไปหมด แต่ก็ดี หลวงพ่อบุญรัก ไม่ใช่ว่าปฏิเสธ มันมีส่วนดี คือทำให้ญาติๆ ของผู้ตายมีความสุขใจขึ้น สมัยครั้งพุทธกาลเขาไม่มีหรือ มันไม่มีการสวดอย่างนี้เลย จะเป็นเศรษฐีตาย หรือใครก็แล้วแต่ ไปป่าช้าหมด ไม่มีการสวด เดี่ยวนี้มันมีก็มีไป ไม่ได้ว่ากัน ก็เป็นเพียงพิธี นี่นักปฏิบัติต้องศึกษาวิธีการปฏิบัติหรือความเห็นให้มันตรงกับหลักเหตุผล ให้มันชัดเจน แต่บางสิ่งบางอย่างมันขัดกับทางโลกเขาไม่ได้ ก็ต้องทำไปก่อน อย่างหลวงพ่อบุญรักไปพิธีกุสลาไหม? ไป ไปเหมือนกัน ประเพณีทางโลกเขาทำทุกวัน เราฝันไม่ได้ก็ต้องไป แต่เราไม่ได้ไปด้วยความโง่ไปด้วยความรู้ความฉลาด คือไม่หลงกับของสิ่งนี้ คือศึกษาไว้หมดแล้ว ไม่เหมือนกับพระบางองค์หรือคนบางคนทำแบบหลงมกมายเหลือเกิน

คนไม่ศึกษาความเป็นจริงของโลก คำว่าโลกะวิฑู คำเดียวนี้ส่วนมากเป็นคำสอนพระพุทธเจ้า แต่สาวกอย่าไปเทียบ คือพูดไม่ได้ โลกะวิฑู ก็หมายถึงว่าเป็นหน้าที่พระพุทธเจ้าประกาศว่าเป็นผู้รู้แจ้งโลก แต่ว่าสาวกพูดได้ไหม? พูดไม่ได้ แต่เป็นเหมือนกันกับของพระพุทธเจ้านั้นแหละ คือรู้เหมือนกัน แต่ยังไม่พิสดารเหมือนกับพระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง คือมันเห็นไปทั้งหมดว่าความเป็นจริงของโลกเป็นอย่างไร นี่เป็นญาณส่วนตัว

ความตายไม่น่ากลัว

โยม: หลวงพ่อครับ มีคนเขามาพูดให้ฟังนะครับ เขาบอกว่า ก่อนเราจะตายคิดอะไรก็ไปเป็นอย่างนั้นใช่ไหมครับ? เขาบอกว่าพยายามจะคิดถึงหลวงพ่อกุหลเมื่อเวลาเขาตาย เขาจะได้อยู่กับหลวงพ่อกุหล

หลวงพ่: อยู่ไม่ได้ หลวงพ่อไม่มีที่เกาะแล้ว หลวงพ่อไม่มีที่ให้อยู่ ที่หลวงพ่อยู่เองก็ไม่มีเช่นเดียวกัน ตัวเองก็อยู่ไม่ได้เหมือนกันในโลกอันนี้ จะอยู่ได้ยังไง หลวงพ่ไม่อยู่ในโลกอันนี้

โยม: เขาจะซีโง่ หลวงพ่ เอาแบบง่ายๆ คือเขารู้ว่าหลวงพ่จะไปดีแล้ว เขาก็บอกว่าเขาขอเกาะไปด้วย

หลวงพ่: ก็ได้ ถ้านึกถึง “พุทธัง ธัมมัง สังฆัง” ขึ้นมาแล้วก็ไปได้เลย ในช่วงนั้นเกาะให้ติดก็แล้วกัน ช่วงจะตายนั่นแหละ

โยม: แต่ส่วนใหญ่เกาะไม่ติด

หลวงพ่: เกาะไม่ติด (หลวงพ่หัวเราะ) เหมือนกับขึ้นข้างฝานั่นแหละ ขึ้นไปเกาะไม่ติด ไหลลื่นลงมาหมด

โยม: อย่างคนจะตายให้ “พุทโธ ธัมโม สังโฆ” ไม่ทราบว่าจะเกาะติดหรือเปล่านั้น สามีก่อนจะตาย ก็จับมือเอาไว้ บอกว่าให้เกาะอันนี้ไปนะ “พุทโธ ธัมโม สังโฆ” พูดที่หูเขา เอาไปกับเธอด้วยนะ

หลวงพ่: คือคนจะตายไปเกาะส่วนไหนก็ไปอยู่ส่วนนั้น คือภพนั่นเอง แต่ถ้าผู้ปฏิบัติทางธรรมเขารู้จักดีว่า พอจะตายจริงๆ ก่อนที่จิตจะออกจากร่างนี้ มันจะลงอีกภพหนึ่งของมัน เรียกว่า ลงภวังค์ ก่อนจิตจะออกจากร่างนี้มันจะไม่ออกธรรมดานะ ลงภวังค์ก่อน ลงภวังค์บีบ มันจะไปฟุบออกทีหลัง ในช่วงลงภวังค์นี้จะไม่รู้สึกเลย ไม่รู้สึกอะไร เจียบไปเลย ถึงคนอยู่เบื้องหลังจะพูดให้ฟังว่า “พุทโธๆ” ก็ไม่รู้เรื่องเลย ก่อนลงภวังค์นี้ได้ จากนั้นไม่รู้เรื่อง มันจะเป็นกรรมนิมิตอันหนึ่งมาปรากฏ ถ้าหากคนนั้นมีความกังวลในช่วงนี้ คิดถึงโน่นถึงนี่ กรรมไม่ตีเกิดขึ้นบีบ กรรมชั่วมันจะแทรกเข้ามา เป็นลักษณะน่ากลัว กรรมน่ากลัว คนจะมาฆ่ามาตีเรา นี่ลักษณะจะโวยวายขึ้นมา แสดงตัวให้ดูก็มีบางคน นี่กรรมชั่วปรากฏ หากบางคนยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะจิตลงภวังค์ออกไป เหมือนกับมีนางฟ้านางสนมมารับเติมตัวอยู่แล้ว มันไปดี

โยม: คิดว่าเขาจะหาย หน้าตาเขาเต่งตึง เขาลืมตามองเพดาน

หลวงพ่: เรื่องการตายนี้ ถ้ามาคิดพิจารณาดีๆ แล้วไม่น่ากลัว แต่ดูเดี๋ยวนี้ เหมือนกับน่ากลัว กลัวเรื่องอะไร? กลัวว่า เอ๊ะ! เราตายไป เพื่อนฝูงจะอยู่ยังไงหนอ คือกลัวจะไม่เห็นหน้าเพื่อนฝูงนั่นเอง คำว่ากลัว กลัวว่าเราซื้อบ้านมาหลายหลัง สองหลัง สามหลังไว้ดี บ้านเราอยู่ไหนหนอ เป็นลักษณะนี้ หรือว่ามีเงินอะไรมากมายก่ายกอง ใครจะอยู่บ้านให้เรา ดูแลเงินให้เราหนอ คือกลัวจะหนีจากสิ่งที่เรารัก คำว่ากลัว คือกลัวตรงนี้ คือกลัวจะไม่เห็นหน้าเห็นตาเพื่อนฝูงว่าจะไปกินกาแฟร้านไหน มีกาแฟกินหรือเปล่า มีก๋วยเตี๋ยวกินไหม มีนมกินไหม มีแฮมเบอร์เกอร์กินหรือเปล่าที่นั่น มันกลัวว่าจะไม่ได้กินของสิ่งนั้น คำว่ากลัว คือกลัวตรงนี้เอง

ที่จริงความตายไม่น่ากลัว คือว่าคนที่กลัวตายกินเก่งนั่นแหละ แต่มันก็ตายอยู่ดี จริงๆ แล้วร่างกายมันก็ไม่ว่าอะไร ไม่ได้กลัวอะไร เวลาตายไปแล้วยิ้มด้วยซ้ำไป คนกลัวตายเก่งๆ กลัวนั่นกลัวนี่ไป เวลาตายไปแล้วยิ้ม พ้นอันตรายแล้ว มันไม่เหมือนกับภพมนุษย์เราอยู่ มันเบา คือรูปขันธ์ไม่มีนามขันธ์ คือเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สีข้อมารวมกันจุดเดียว คือจิต

มันเบา ไม่ทำงานอะไรเลย จะมีตัวหนึ่งคือกรรมเท่านั้น หากว่าถ้าไปทางที่ดี ไปสวรรค์ชั้นสูง ไปชั้นดาวดึงส์ คือคนบุญมากบุญพร้อมแล้วไปสวรรค์ชั้นสูงได้ แต่ถ้าบุญส่วนนี้ไม่มาก ก็ยังมาเกิดในโลกมนุษย์นี่อยู่ ยังวนเวียนกับมนุษย์โลกนี้อยู่ คือเป็นเทพส่วนหนึ่งเรียกว่า รุกขเทวดา เป็นรุกขเทพ คือรุกขเทพนี่ละ ถ้าส่วนใด มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เขาก็มีพิธีกรรมของเขาอยู่ต่างหาก ถ้าเทพส่วนใด ที่เป็นศาสนาอื่น เขาก็อยู่เรื่อยๆ ตามภาษาเทพเท่านั้นเอง แต่ทุกคนที่ตายไป รู้ภาษาใจกันหมด ภาษาใจนี้เป็นเรื่องใหญ่ของโลก คนในโลกเมื่อตายไปแล้ว จะรู้ภาษากันทั้งหมดเลย รู้เรื่องกันทั้งหมดเลย แต่มนุษย์จริงๆ ไม่รู้เรื่องกัน ภาษาพูดมาไม่รู้เรื่องกัน แต่เมื่อตายแล้วจะรู้เรื่องกันทั้งหมด คือภาษาใจ

ประสบการณ์กับเทวดา

หลวงพ่อก็ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มาเยอะ เรื่องคนยุคก่อนๆ เรื่องสมัยยุคก่อนๆ คนโบราณนี้เวลาคุยกันจริงๆ รู้กันทุกประโยค คุยกันเรื่องเก่าแก่ๆ คุยกันเหมือนรู้เรื่องต่างๆ ทั้งหมดเลย แต่เมื่อจิตถอนออกจากสมาธิแล้ว ไม่รู้เรื่องอะไรเลย พูดอะไรกัน จำไม่ได้ ไม่ใช่ว่ามีแค่ภาษาไทยเรา มีภาษาอื่น นี้เขารู้กันทั้งหมดภาษาใจตัวนี้ ตัวอย่างตัวหลวงพ่อก็เอง พวกเทพชั้นสูงนี้หลวงพ่อดีไปไหม? เคยไปมาบ้าง อยู่สวรรค์มาโชกโชก อยู่มาทุกแห่ง จนเบื่อสวรรค์ เบื่อมากๆ นี้เรามีความสำคัญว่า ถ้าไปสวรรค์แล้ว มันเสียเวลาในการสร้างบารมี มันเล่นเตร็ดเตร่กันทางกามคุณทั้งห้า เล่นกันหามรุ่งหามค่ำ เคยไปสวรรค์ไหม? เคย มันเพลินในกามคุณทั้งห้านี้เอง สวรรค์ เทวดา เล่นกันสนุกๆ คือมีความสุข ในธรรมารมณ์ กามก็มีเหมือนกัน แต่เป็นกามในธรรมารมณ์ ไม่ได้กายหยาบๆ เหมือนกับมนุษย์เรา การร่วมสุขกันมันไม่เหมือนกันกับมนุษย์เรา เป็นลักษณะร่วมสุขกันทางใจเท่านั้นเอง พอใจสัมผัสสืบ มีความสุขเพลินไปเท่านั้นเอง จะให้เหมือนกับมนุษย์เราหรือสัตว์ทั่วไปไม่มี นี้ความสุขของสวรรค์ มันจำใจหลวงพ่อก็รู้จักไปหมด นี่คือสวรรค์ชั้นสูงขึ้นไป

ที่นี้สวรรค์ชั้นต่ำๆ ลงมา พวกเทพรุกขเทวดานี้ หลวงพ่อเองก็ไปอยู่ จำเจอีกเหมือนกัน หลวงพ่อได้เขียนอยู่ในประวัติเพื่อให้คนจะได้รู้ ไปอ่าน ดูกี่แล้วกัน หลวงพ่อเคยเป็นผู้ใหญ่เป็นประธานเทวดาในป่าใหญ่อยู่ป่าหนึ่ง คือพุดง่ามๆ ว่าในบรรดาเทวดาทั้งหมดที่ว่ามา พวกรุกขเทวดาได้เปรียบกว่า เทวดาพวกอื่น เพราะเขาอยู่ใกล้มนุษย์เรา อยู่ใกล้กันมันเลยส่งข่าวกันได้ นี่เทวดาแต่ละกลุ่ม ถ้าเป็นจังหวัดนี้ก็เหมือนมีผู้ว่าฯ ควบคุมอยู่ แต่ละกลุ่ม มีนายคนหนึ่งดูแลรับผิดชอบ ใครจะมาเป็นเทวดาอยู่ด้วยก็ต้องเข้าไปลงชื่อ ว่ามาอย่างไร ที่นี้เวลาไปไหนมาไหนก็ต้องบอกกล่าวกัน ไม่ใช่จะไปใครไปมัน รุกขเทวดานี้เขามีระเบียบเรียบร้อยดี

ถ้าหากว่าคนไหนมีญาติ หรือมีเพื่อนจะทำบุญที่บ้าน จะร้องเชิญเทวดา “สักเค กามะ จะ รูปะ ...” หมายถึงว่าประกาศให้เทวดามาร่วมบุญ อันนี้จริงไหม? มีส่วนจริง หลวงพ่อก็รู้อยู่ เทวดาแต่ละกลุ่ม บัตรรับเชิญจะเป็นหมู่ๆ กันไป บางทีเชิญคนเดียว แต่ว่าไปเป็นหมู่ ไปเป็นเพื่อนกัน เหมือนกับมนุษย์โลกเรานี้แหละ หลวงพ่อดูแล้วเรื่องสัตว์โลกที่ว่ามา เรื่องเทวดามันจำเจ มันเฉยๆ มันเหมือนกับมนุษย์โลกเราแต่เป็นอีกโลกหนึ่งของเขาเอง แต่พฤติกรรมอะไรต่างๆ ก็เหมือนกับมนุษย์โลกเรา เมื่อได้รับเชิญมา ใญ่ญาติคนนี้เขาทำบุญที่บ้านนะ เขาเชิญคนนี้มา เวลาจะไปงานบุญต่างๆ เป็นเพื่อนฝูงกันก็ไปด้วยกัน นั่นแหละ ขอไปเป็นหมู่ๆ บางทีก็หมูน้อย บางทีก็หมูใหญ่ ไปร่วมงานบุญของญาติๆ ตัวเอง ตัวสำคัญคือตัวสื่อให้รู้จักกัน ตัวสื่อนี้คืออะไร? คือพวกเทพที่เป็นเคหะเทวดา เคหะเทวดานี้สำคัญ เป็นเทวดาประจำบ้าน เขาจะเป็นสื่อให้ รุกขเทวดาได้ เมื่อเป็นญาติกัน เขาจะเป็นสื่อให้กัน เป็นสายลับให้กันและกันได้ ถ้าหากว่าร้องสักเคเทวดาพร้อมกัน พวกเคหะเทวดาเขาจะไปบอกกล่าวต่อ นี่เหมือนกับการส่งบัตรรับเชิญ ใครจะไปด้วยก็มีกลางชื่อ

ตอนที่เห็นหัวหน้าเทวดา แต่ละวันหลวงพ่อก็ทำงานหนัก จะมีลูกมือทำงานให้ เป็นประธานใหญ่รับทราบเรื่องบุญต่างๆ บางวันปล่อยเทวดาไป อนุโมทนาบุญกับเขาหลายสิบลกลุ่มเหมือนกัน คือรับผิดชอบได้ คือเวลามา

ก็ต้องมาแจ้ง นี่เทวดาเขามีระเบียบมากเหมือนกันนะ เวลามาก็มาแจ้งว่า กลับมาแล้ว เวลาไปก็มาแจ้ง แต่วันอุโบสถศีล วันพระ วันสำคัญ หลวงพ่อเป็นคนพาหมู่คณะไปเอง คืองานทำบุญนี้หลวงพ่อก็ไปเอง หัวหน้าใหญ่พาไปเที่ยวเอง เวลาไปเทวดาเล็กๆ น้อยๆ นะ โอ๊ย! เขาจะตือกตใจ นั่งเรือ บางทีเป็นเรือสำเภาลอยไป แต่ลอยไปไม่สูงนะ คล้ายๆ กับว่าเหนื่อยอดต้นไม้ไปไม่สูงนัก ไปเรื่อยๆ บางทีไปทางป่าก็มี เหนือต้นไม้ไปนิดหน่อยก็มี ไปเรื่อยๆ เอื่อยๆ ไปเป็นเหมือนกับรถแก้วก็มี ส่วนมากจะเป็นเรือสำเภา มันลอยกันไปเป็นหมู่เล็กหมู่ใหญ่ เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ หนุ่มสาวไปด้วยกัน สนุกสนานเฮฮามาก ภพเทวดากลุ่มนี้เชื่อว่าดีกว่ามนุษย์เราหลายสิบเท่า เขามีความสุขมาก ไม่มีความทุกข์อะไรเลย

บางทีเวลาไปกราบพระ เขาจะไปก่อนมนุษย์ เขารู้ว่ามนุษย์ไปเวลาไหน มนุษย์ไปหกโมงเช้า เขาจะไปตีห้า ไปกราบพระสงฆ์ก่อนมนุษย์ แล้วก็กลับก่อน บางทีก็ดูมนุษย์ที่มาทำบุญว่าเขาทำกันยังไงบ้าง เวลากราบถ้าเทียบกันแล้ว มนุษย์กับเทวดากราบต่างกันมหาศาล เทวดากราบสวย เหมือนกับไม่มีกระดูกอ่อนซี่ๆ แต่พวกเรากราบเหมือนกับเล่นตะครุบกัน มันกราบกันทุกวันนี้ มันไม่สวย เราดูพวกเทวดาเขากราบนี้ เขาทำพร้อมกัน อ่อนเหมือนกับก้านกล้วย ไม่มีกระดูกก็แล้วกัน พร้อมเพรียงกัน เรียบร้อยดี นี่เราฝึกกราบเหมือนกับเทวดาบ้างสิ (หลวงพ่อบ้วนน้ำ)

เทวดาเขาก็สวดมนต์สวดพร หลวงพ่อเห็นเขาสวดจริงๆ ที่ถ้ากลองเพล เทวดาเยอะ นั่งฟังเขาสวด ถ้าวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ พอสงบสงัดแล้วเขาจะมาตัวอย่างวันพระ ตื่นเข้ามาเขามาแล้ว ตีสี่ตีห้าเขามาสวดทำวัตรเช้า สวดดีสวดไพเราะมาก เวลาทำวัตรเย็นเขาก็สวด เหมือนกับเราสวดนี้แหละ แต่เสียงมันเพราะมาก เกือบเป็นเสียงเดียวกันทั้งหมดเลย แต่มีความแตกต่างกันอย่างหนึ่งคือแตกต่างกันตอนลง ที่มนุษย์ว่า “วิญญูหิ” เขาจะสวด “วิญญูหิ...ติ” เขาจะเอื้อนเสียงทุกครั้งไป อันนี้ต่างกับกับมนุษย์เราสวด สวดอย่างอื่นเหมือนๆ กัน สวดว่า “พุทโธ ภาคะวาติ” นี่ก็เหมือนกัน เทวดาเขาจะสวดเอื้อน “พุทโธ

ภะคะวา...ติ” ทุกครั้งเป็นอย่างนี้ ของเราสวด “พุทโธ ภะคะวาติ” ธรรมดาไม่เหมือนกับเทวดาเขาสวด นี่พวกรุกขเทวดาเขาจะได้เปรียบกว่าเทวดาจำพวกอื่น เวลาทำบุญทำทานมันสื่อกันกับมนุษย์เราได้

นี่เวลาตายไปมันไม่น่ากลัวหรอก มันน่ากลัวก่อนจะตาย ถึงจุดนั้นแล้วมันไม่น่ากลัว เมื่อตายไปแล้วไม่อยากจะเกิดด้วยซ้ำไป

โยม: หลวงพ่อคะ หลวงพ่อเห็นเทวดาเมืองไทย แล้วมีเทวดาในเมืองนอกบ้างหรือเปล่าคะ?

หลวงพ่อ: มี เหมือนกัน แต่พฤติกรรมต่างๆ จะไม่เหมือนกัน เทวดาไทยเขาสวดเยอะ ไหว้พระเก่ง เทวดาของฝรั่งเขาก็มี แต่นิสัยเหมือนกับคนฝรั่ง

โยม: ที่นั่งอยู่นี้มีเทวดาไหมคะ?

หลวงพ่อ: ถามทำไม คือเรื่องมันมีทั่วไป ในโลกใบนี้ พวกเทพนี่ไม่เกี่ยวกับว่าศาสนาพุทธหรือไม่พุทธ ให้ทำดีก็แล้วกัน เป็นเทวดาได้เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าคนเป็นเทวดาเป็นพุทธอย่างเดียว บางคนทำดีเป็นเทวดาได้ นรกก็เหมือนกัน คนตกนรกไม่ใช่ว่าพุทธอย่างเดียว ขอให้ทำชั่วก็แล้วกัน เป็นทุกชาติ นี่เรื่องความรู้อย่างนี้เราต้องมีบาร์มีส่วนตัวถึงจะรู้ได้ ไม่ใช่ว่ารู้กันทั้งหมด หลวงพ่อตอนไปอยู่ป่าอยู่เขามันก็อย่างนี้ มันสนุกกับพวกเทวดานั้นแหละ เทวดาไม่ใช่ว่ามีเทวดากลุ่มเดียว มีหลายกลุ่ม เหมือนกับมนุษย์เรา เหมือนกันทุกอย่าง ก็ไปเจออีกเทวดามีเมียน้อย มันมีอยู่ แต่เป็นเทวดาชั้นต่ำๆ ไม่ใช่ว่าชั้นสูงเทวดาชั้นต่ำๆ ฟื้นฟู ธรรมดา เป็นรุกขเทวดา พวกกุมเทวดามีเมียน้อย เราก็นั่งดูอยู่ เป็นเทวดาแก่แล้ว อายุหกสิบเจ็ดสิบไปแล้ว หาบของอยู่ ผู้เป็นเมียก็สวยๆ สวยๆ ก็ว่า “โอ้เฒ่า! มึงมารับใช้เป็นผู้หญิง มึงต้องทำให้กูทุกอย่าง” คือบังคับผู้ให้ทำ อย่างนี้ก็มี ตายๆ ผู้ต้องทำตาม คือยอมเป็นผู้เขาแล้วมีเมียน้อยสวยๆ เขาบังคับได้เต็มที

โยม: หลวงพ่อครับ แล้วเขาอยู่กันยังไง? เทวดาเขามีบ้านใช้ไหมครับ?

หลวงพ่อ: ภูมิเทวดาเขามีกระต๊อบธรรมดาอยู่ ดูเหมือนพื้นๆ ธรรมดาไม่มีอะไร ดูพื้นๆ เป็นกระต๊อบ บางทีว่ากลุ่มนั้นทำไมขอตาน ภูมิเทวดาจนๆ ก็มี เหมือนกันกับโลกมนุษย์เรา พอตื่นเข้ามาเราไปดูสิว่ามันเป็นยังไง ก็พุ่มไม้ธรรมดานี่เอง ไปดูสิมันอยู่กันยังไง ดูเห็นคล้ายๆ ว่าเป็นกระต๊อบ จริงๆ เป็นพุ่มไม้ธรรมดา บางทีเขาเล่นกันกลางคืน เล่นกันสนุกสนาน เราก็ดู “เทวดาเมื่อคืนเป็นกลุ่ม เขาเล่นกันตรงนี้นะ ดูสิเขาเล่นกันตรงไหน?” ปรากฏเป็นต้นไม้ ใบหนาๆ ทึบๆ เขาเล่นกันอยู่ที่นั่น เขานิมิตเป็นปราสาทขึ้นมาเล่นกัน ไปอยู่กับพวกป่ามันสนุกดี

โยม: หลวงพ่อคะ แล้วคนที่เป็นกระเทยตายไป ต้องไปเป็นเทวดากระเทยหรือเปล่าคะ?

หลวงพ่อ: ไม่รู้เขาหรือกเทวดาตนไหนกระเทย

โยม: หลวงพ่อคะ แล้วเทวดานี้เขามีลูกได้ไหมคะ?

หลวงพ่อ: เป็นลูกอยู่ ลูกในสมมติ คือบุคคลที่มาเกิดเป็นเทวดาใหม่ ที่มาเกิดใหม่ เรียกว่าเป็นลูกเขา

โยม: อย่างสมมติเราไปปฏิบัติภาวนา ทำไมบางครั้งเราได้ยินเสียงเหมือนกับเขากล่อมลูก มันคืออะไรก็ไม่ทราบ?

หลวงพ่อ: ลักษณะพวกเทวดามันมีหลายๆ อย่าง เทวดาชั้นต่ำๆ มันจำเจ เหมือนกับโลกมนุษย์เรานั้นแหละ แต่ถ้าเราจะได้มาเป็นเทวดาชั้นต่ำ อย่าให้ต่ำกว่าพวกรุกขเทวดาก็แล้วกัน มันได้เปรียบ มีโอกาสทำบุญได้เหมือนกับคนธรรมดา

โยม: หลวงพ่อครับ ถ้าเราอธิษฐานว่าจะปฏิบัติธรรมให้พ้นทุกข์ใช้ไหมครับ แล้วเราก็ภาวนา แล้วก็พยายามทำตลอดเวลา แต่ปรากฏว่าตอนที่ตายยังบรรลุธรรมไม่ได้ แต่ทำมาตลอดเวลา กรรมนี้จะทำให้เกิดเป็นเทวดาไหมครับ?

หลวงพ่อ: อันนี้ไม่เกี่ยวกับพระสวดกุสลา เกี่ยวกับกรรมดีของเราอย่างเดียว

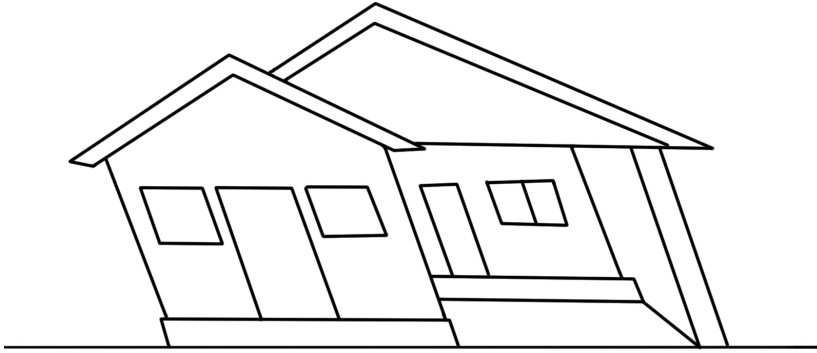
ธรรมเทศนา

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๒

หลักสัมมาปฏิบัติ

หนังสือสัมมาปฏิบัติ เล่ม ๒ - ๓ นี้อ่านให้ดี แต่ก่อนหลวงปู่เขียนหนังสือพยายาม
ดิ่งให้คนภาวนาตรงไปตรงมา ตอนนั้นมันดิ่งคนไม่ขึ้น จึงมาเรียบเรียงใหม่
มาพิจารณาใหม่ทำไมเราเทศน์แล้วคนถึงเข้าใจอะไรยาก เราพยายามสืบถาม
จึงรู้ว่ามันเป็นเพราะการวางแนวทางการปฏิบัติในเบื้องต้นไม่ตรง คือความเห็น
ขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติไม่ถูกต้องเท่าไรหรอก มันยังเป็นมิจฉาในความเห็นต่างๆ
มากมาย โดยเฉพาะเรื่องการปฏิบัติ พิจารณาดูแล้วว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงๆ
มันสับสนพอสมควรในเมืองไทยเรา เรื่องการภาวนาปฏิบัติมันมีหลายกลุ่ม
หลายคณะเหลือเกิน คนกลุ่มหนึ่งว่ากันอย่างหนึ่ง คนอีกกลุ่มหนึ่งก็ว่ากันอีก
อย่างหนึ่ง คือต้องศึกษาให้เข้าใจก่อนว่ามีฉาปฏิบัติเป็นอย่างไร สัมมาปฏิบัติ
เป็นอย่างไร คือถ้ายังมีความเห็นเป็นมิจฉาทิฎฐิอยู่ หากปฏิบัติลงไปแล้วมัน
เป็นมิจฉาปฏิบัติได้ ถ้าเป็นสัมมาทิฎฐิ หากปฏิบัติต่อไปก็เป็นสัมมาปฏิบัติ
การตั้งหลักสัมมาปฏิบัตินี้ มันต้องรู้จักว่ามีฉาปฏิบัติเป็นอย่างไรก่อน
ลำพังจะเอาสัมมาตัวเดียวมันเป็นเรื่องยาก เพราะไม่มีตัววัดกัน มันต้อง

เอาตัวมิจฉาขึ้นมาวางไว้ก่อน รู้ว่าลักษณะมิจฉาปฏิบัติเป็นอย่างไรก่อน
อันนี้ก็ต้องเรียบเรียงอีก เรียบเรียงในสมัยครั้งพุทธกาลขึ้นมา

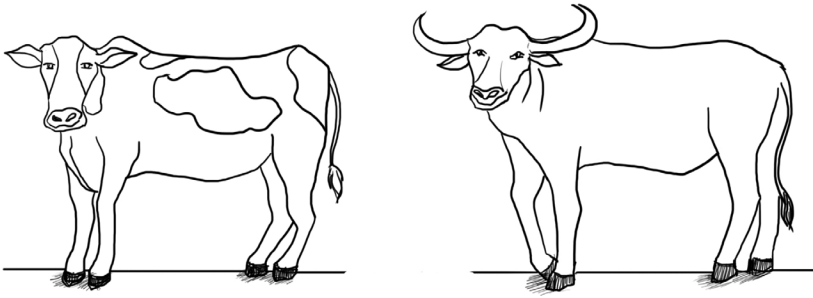
หลวงพ่อยាយมค้นคว้าหลักธรรมะต่างๆ ที่ศึกษามาในพระไตรปิฎก
ทั้งหมด เอามาเรียบเรียงต่อกัน แล้วดูว่าหลักปฏิบัติสมัยครั้งพุทธกาลกับ
ของยุคปัจจุบันที่ทำกันอยู่นี้ อะไรมันตรงต่อมรรคผลนิพพานอย่างแท้จริง
ก็ดูในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัททั้งหมดนั้นสอนอย่างไร
และในยุคปัจจุบันนี้เขาสอนกันอย่างไร คือมาเทียบกันดู หลักการสอนใน
สมัยครั้งพุทธกาลนั้นสอนปัญญาเป็นหลักยืนพื้นไว้เลย ถ้าปัญญาดีแล้ว มันจะ
เป็นหลักปัญญาความเห็นชอบ หรือปัญญาการดำริชอบ คนไปหาพระพุทธเจ้า
ร้อยคนพันคนก็ดี จะเริ่มจากหลักปัญญาความเห็นชอบนี้ก่อนทั้งนั้น ไม่มีสิ่งอื่น
เพราะคนที่ไปหาพระพุทธเจ้ามีมิจฉาลึๆ อยู่แล้ว มันต้องเปลี่ยนความเห็น
ที่เป็นมิจฉาให้เป็นสัมมาก่อน นั่นแหละจึงปฏิบัติต่อไปให้ถูกต้องได้ เริ่มต้น
จากปัญจวัคคีย์ทั้งห้า ก็ต้องตั้งหลักสัมมาให้ได้ก่อน คือปัญญานั้นเอง

พระพุทธเจ้ารู้ดีว่า การจะอบรมสั่งสอนประชาชนให้ตรงต่อมรรคผลนิพพานนั้น ต้องวางแนวทางการปฏิบัติอย่างไรบ้าง พระองค์รู้ดีทั้งหมด คือ การปฏิบัติถ้าขาดปัญญาอย่างเดียวเท่านั้น ขาดหมดเลย ทำอะไรไม่ได้ แม้แต่ศีลก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีปัญญารักษาศีล นี่ก็แล้วกัน คนจะรักษาศีลก็ต้องรู้จักศีล จะเป็นศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ หรือศีล ๒๒๗ ของพระก็ตาม ตัวอย่างศีล ๒๒๗ ถ้าพระขาดปัญญาก็หมดสภาพทันที คือรักษาไม่ได้ ก็ไม่รู้ว่าศีล ๒๒๗ มีอะไรบ้าง รักษาอย่างไรบ้าง จะไม่รู้เลย เป็นอาบัติปาจิตตีย์มากมายก่ายกอง นั่นคือคนไม่มีปัญญาในการรักษาศีล ศีลเนรกก็เหมือนกัน ศีลฆราวาสก็เหมือนกัน ต้องมีปัญญาในการรักษาศีลทั้งหมด

พระพุทธเจ้าจึงวางแนวทางการปฏิบัติเริ่มจากปัญญา นี่สมัยครั้งพุทธกาล แต่ยุคนี้การภาวนาปฏิบัติเริ่มจากสมาธิ ดูแล้วมันขัดกันเต็มเปา สวนทางกันตลอดเวลา สมัยครั้งพุทธกาลได้วางปัญญาเป็นหลักยืนตัว เรียกว่าปัญญา สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ เป็นหลักยืนตัวไว้ สัมมาสังกัปป เป็นหลักยืนตัวไว้ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว หมวดศีลก็ต่อๆ กันลงมาอีก ต่อมาก็ สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ก็ต่อกันลงมา **นี่เอาปัญญาที่มีอยู่ไปศึกษาในหมวดศีลให้เข้าใจก่อนจะรักษา เอาปัญญาที่มีอยู่ไปศึกษาในหมวดสมาธิให้เข้าใจก่อนทำสมาธิ** ไม่ใช่ว่าหลับหูหลับตาทำสมาธิไปเลย ต้องมีความฉลาดรอบรู้ในการทำสมาธิ คือว่าไม่ให้เป็นมิจฉาสมาธิเกิดขึ้นได้ นี่การทำสมาธิในสมัยครั้งพุทธกาลต้องฝึกปัญญาไว้ก่อน เพื่อจะให้เป็นหลักสัมมาปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นสัมมาสมาธิได้ เดียวนี้พวกเราทำเป็นสัมมาสมาธิหรือไม่? ไม่รู้ นี่ค่าบริการกรรมไปก่อนเลย

ปัญญารอบรู้ในการรักษาศีลและการทำสมาธิ

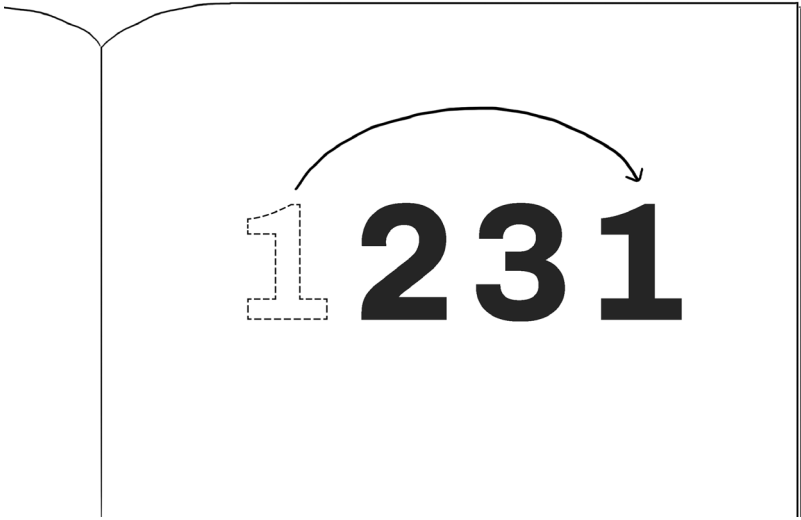
หลวงพ่อบอกทั้งหมด หนังสือเล่มเดียวกันมีความขัดแย้งกันเอง คนที่เรียบเรียงหนังสือในยุคปัจจุบันก็ขัดแย้งกันเองทั้งหมดเลย หลวงพ่อได้เคยศึกษาประวัติในช่วงการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ ผ่านไปแล้ว ในยุคต่อมาเป็นอรรถกถาจารย์

ตีความใหม่ พอดีความใหม่กว่ากันไปตามนั้น ส่วนมากจะเป็นปุณฺชนตีความ เมื่อหมดยุคหมดสมัยไปแล้ว ก็มีพวกภิกษุอาจารย์ตีความต่อ ก็อยู่ต่อกันมาอีก จากนั้นก็ยุคอนุภิกษุอาจารย์ตีความต่อ ก็เรื่องเดียวกันตีไปตีมาตามความคิดเห็นของแต่ละยุคแต่ละสมัย ทำไมจึงออกมาอย่างนี้? เพราะในช่วงนั้นอนุภิกษุอาจารย์ตีความออกมาแล้ว ดังนั้น ที่ศรีลังกาก็ดี หรือที่ไต้หวันก็ดี จะพูดเรื่องเดียวกัน แต่นี้มันแตกต่างกันกับในสมัยครั้งพระพุทธกาลที่มีอยู่เดิม ในคำสอนพระพุทธเจ้าที่ว่า มรรค ๘ ถ้าย่อยจากหลักมรรค ๘ ลงมาจริงๆ แล้ว จะออกมาในรูปแบบ “ปัญญา ศีล สมာธิ” นี้ของดั้งเดิมของพระพุทธเจ้าจริงๆ แต่ในยุคนี้ออกมาในรูปแบบใหม่ คือหลักสิกขา ๓ ที่ว่า “ศีล สมာธิ ปัญญา” คือในช่วงนั้นพวกอนุภิกษุอาจารย์ตีความใหม่เพื่อให้ง่ายขึ้นในการศึกษา การศึกษามันง่ายขึ้นก็จริง แต่ในภาคปฏิบัติมันทำไม่ได้ ให้เราพิจารณาดูว่าจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้เป็นไปในมรรคผลนิพพานได้

เรื่องศีล ก็บอกกันง่ายๆ ว่า “ต่อไปนี้พากันตั้งใจรักษาศีลนะ” นี้จะไปบอกใครให้รักษาศีล หากคนไม่มีปัญญา จะรักษาได้อย่างไร ก็เหมือนไปบอกคนใดคนหนึ่งหรือคนกลุ่มหนึ่ง คนกลุ่มนี้เขาไม่เคยทำอาหารมาก่อนเลย พูดง่ายๆ ว่าเป็นคุณหญิงคุณนายเล็บแดงเท้าแดงทั้งหมด อาหารชิ้นหนึ่งก็ยัง

ไม่รู้จัก ลองบังคับบอกคนกลุ่มนี้ให้ไปทำอาหารกินสักหม้อดูสิ จะทำเป็นไหม? มันทำไม่ได้ เพราะไม่เคยทำอาหารมาก่อน ไม่รู้เลยว่าอาหารเขาทำกันยังไง คือกินอย่างเดียวกันได้ แต่ทำกินไม่เป็น นี่ก็เหมือนกับไปบอกให้คนรักษาศีล แต่ไม่รู้จักศีลมาก่อนเลยจะรักษาได้ไหม? มันรักษาไม่ได้ คือหากจะไปบอกให้คนรักษาศีล คนนั้นต้องรู้จักศีลเสียก่อน รู้ว่าศีลคืออะไร รักษาอย่างไรก่อนที่เราพูดกันทุกวันนี้พูดกันง่ายๆ คือไปบอกคนรักษาศีล แต่เขาไม่มีปัญญาในการรักษา จะไปบอกได้ยังไง นี่เหมือนกับบอกคนให้ไปเลี้ยงวัวเลี้ยงควายที่ทุ่งนา ไปเลี้ยงวัวเลี้ยงควายเสียเถอะ วัวควายที่เขาเลี้ยงเขารู้จักไหมว่าวัวมีกี่ตัว สืออะไรบ้าง ที่มีเขาแหลม เขายาว เขาสั้น รู้จักไหม? เขาไม่รู้จักเลย เขาจะทำได้ยังไง ไม่รู้เรื่องเลย คนจะรักษาต้องรู้จักของสิ่งนั้นก่อนถึงจะรักษาได้เลี้ยงได้ นี่หากปัญญาไม่มี อยู่ๆ จะไปรักษาศีลเลยไม่ได้ มันขาดเหตุผลตามความเป็นจริง ไม่เหมือนพระพุทธเจ้าสอน พระพุทธเจ้าสอนปัญญาก่อนศีล เอาปัญญาที่มีอยู่ไปศึกษาศีลเสียก่อน ว่าศีลข้อไหนเป็นยังไง ควรหรือไม่ควรอย่างไร ตัวปาณา ตัวอทินนา ตัวกาเม ตัวมูสา ตัวสุรา ต้องศึกษาให้เข้าใจ และรู้จักโทษของศีลด้วยว่า เมื่อเราละเมิดต่อศีลแต่ละข้อๆ ไปแล้ว จะมีกรรมอะไรบ้าง มันต้องฉลาดรอบรู้ในการศึกษาศีล ให้มันกลัวในการละเมิดต่อศีลด้วย นี่คือปัญญาครอบรู้ เพราะตัวศีลเป็นปริยัติ ต้องศึกษาให้เข้าใจส่วนนี้ หรือสมมติที่ว่ามากี่ปริยัติเช่นเดียวกัน ทั้งหมดต้องศึกษาให้เข้าใจก่อนเดี๋ยวนี้อันเป็นอย่างนั้น มันหักมุมกัน ดูแล้วมันไม่เข้ากันกับสมัยครั้งพุทธกาล ในหนังสือก็มี ถึงจะมีตัวบาลีไปผูกโยงใส่กันก็ผูกเถอะ เพื่อให้คล้องจองกันในการพูดการคิดกันเท่านั้นเอง ไม่ยากอะไรเลยตัวบาลี ไม่ใช่ว่าตัวบาลีทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะพระอรหันต์อย่างเดียว คนมีการศึกษาสูงๆ ก็สามารถจะผูกโยงบาลีต่อกันได้ ตัวบาลีก็เหมือนภาษาจีนนั่นเอง ภาษาจีนนั้นมันมีวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาก่อน เราจึงใช้คำภาษาจีนว่ากันเป็นตัวๆ ไป นี่ก็เหมือนกัน มีเรื่องเกิดขึ้นปั๊บ โยงบาลีเข้าใส่ มันก็คล้องจองกันได้ ตัวอย่างคำว่า “สีละปะริภาวิโต สมะธาธิ มะหัพพะโล โหติ มะหานิสังโส” ในหนังสือก็รู้กันอยู่ พูดง่ายๆ ว่า “รักษาศีลมีความบริสุทธิ์บริบูรณ์แล้วจะเกิดสมาธิขึ้น” คือฟังดูดีนั่นแหละ

แต่จะมีสักคนไหมรักษาศีลให้บริสุทธิ์ได้ มันยากนะ พุดตามตำรามันพุดได้ แต่ภาคปฏิบัติมันไม่เป็นอย่างนั้น ในการรับศีลรับได้ การรับศีลไม่ว่าหอรอก รับได้ทุกคน แต่การรักษาให้บริสุทธิ์นั้นทำยังไง มีปัญหาไหม? ไม่มีเลย ปัญหาไม่ได้พุดถึงเลย นี่เรื่องภาคปฏิบัติมันขัดกันไปหมดเลย มันไม่เหมือนสมัยครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าสอน หากมีคนถามว่าถ้าคนทำสมาธิไม่มีศีลทำได้ไหม ทำไมจึงผูกขาดว่ารักษาศีลบริสุทธิ์แล้วเท่านั้นสมาธิจึงเกิดขึ้น นี่เป็นคำผูกขาดหรือเปล่า มีคำถามไว้ว่าถ้าคนไม่มีศีลทำสมาธิได้ไหม ก็ทำได้นั้นแหละ เพราะหลักการทำสมาธิเป็นหลักสากลของโลก มันมีมาก่อนศาสนาพุทธ เป็นหลักสากลทั่วไป ใครก็ได้ที่จะไปทำสมาธิอย่างนี้ ไม่ต้องมีศีลก็ได้ นี่พวกฤๅษีชีไพรต่างๆ เขาทำมาก่อนศาสนาพุทธ นี่เขามีศีลหรือยัง คือไม่มีศีลเขาก็ทำได้ แต่ถ้าเรามีศีลขึ้นมา ก็ดีอีกแหละ ทำตรงไปตรงมาได้ง่าย ให้ศีลนั้นเป็นสัมมาไว้ก่อนนะ จะได้ไม่เป็นมิจฉา

หลวงพ่อก็คงไขว้หมด ทบทวนไปทบทวนมา อ่านหนังสือพระไตรปิฎก เต็มที่จนเข้าอันเหมือนกัน ค้นหาความจริงว่าเป็นมาอย่างไร จึงมาพิจารณา ได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงคำสอนพระพุทธเจ้า มาเปลี่ยนแปลงในยุคไหน? เปลี่ยนแปลงยุคอนุภิกษาจารย์นี้เอง ออกมาในรูปแบบว่า “ศีล สมาธิ ปัญญา” แต่คนที่เขียนเขาไม่คิดหรือว่าในภาคปฏิบัติทำอย่างไร เขาคิดแต่ในภาค การศึกษาเท่านั้นเอง มีคำต่อไปว่า “เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิดีแล้ว ปัญญาย่อม เกิดขึ้น” นี่จริงหรือเปล่า? เราก็ต้องหาเหตุผลต่อไปว่าพระพุทธเจ้าสอนใคร อย่างนี้ที่ไหนบ้าง บรรดาพระอรหันต์ในสมัยครั้งพุทธกาล ทั้งฆราวาส ทั้งพระ ภูมิธรรมพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ ก็แสนองค์ ขึ้นไป ในจำนวนนี้มีใครบ้างที่มีปัญญาเกิดจากสมาธิตัวนี้ หากดู หลวงพ่อค้นคว้า พระสูตรทั้งหมดก็ไม่มีเลย ไม่มีสักองค์ แต่คำพูดแบบนี้มี คนเลยเชื่อตามคำพูด อย่างนี้ นี่คนส่วนมากไม่ค้นหาคำสอนจริงๆ หลวงพ่อทำดูเลย ตามพระสูตรต่างๆ ไปหาดูได้ ไม่มีคนใดปฏิบัติเป็นพระอริยเจ้ามีปัญญาเกิดขึ้นจากสมาธิ จะมีแต่ ปัญญาเท่านั้นหลอมสมาธิให้เกิดขึ้น นี่มันตรงข้ามกันทั้งหมด

ตัวอย่างพระสารีบุตร ตอนไปเจอพระอัสสชิเป็นอย่างไรบ้าง ตำราว่าอย่างไร พระอัสสชิบอกให้สารีบุตรนั่งสมาธิหรือเปล่า นี่ต้องศึกษา พระสารีบุตรแต่ ก่อนชื่อว่าอุปติสสะ ตอนที่พระอัสสชิไปบิณฑบาตแถวกรุงราชคฤห์ อุปติสสะ ไปเห็นแล้วก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธา จึงเดินตามหลังไป เมื่อพระอัสสชิฉัน อาหารเสร็จแล้ว อุปติสสะก็ขอฟังเทศน์ พระอัสสชิจึงให้คำสอนว่า “เอ ชัมมา เหตุปะปะระวา ...” พระอัสสชิเคยบอกไหมว่า “เอ้า! อุปติสสะ เธอต้อง นึกคำบริกรรมทำสมาธิให้จิตเป็นฌานก่อนนะ” ในตำรามีไหม? มันก็ไม่มี อีกแหละ เพียงอธิบายธรรมะสั้นๆ “ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นแต่เหตุ ...” นี้ก็ได้ เป็นพระอริยเจ้าแล้ว นี่คือตำราในสมัยครั้งพุทธกาล เองง่ายๆ ไม่ต้องว่า เรื่องศีลมากมาย ไม่มีคำว่าฌานหรือญาณ หรือตอนที่พระสารีบุตรไปหาเพื่อน คือพระโมคคัลลา ไปเล่าเรื่องนี้ให้ฟังว่าเป็นพระอริยเจ้าได้แล้ว นี่ก็ไม่ต้องไป นึกคำบริกรรมทำสมาธิ ไม่มีฌานเลย

หลักคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า

พระอริยเจ้าในสมัยครั้งก่อนๆ เป็นปัญญาทั้งนั้น เดี่ยวนี้ก่อนจะเป็นพระอริยเจ้าได้ต้องเข้ามานั้นมานั้นไป ถ้าคนไม่เข้าใจความเป็นมาของศาสนาพุทธแล้ว หากอ่านตำรามันจะปวดหัว ขึ้นตอนมันเยอะเหลือเกิน ไปเข้ามานั้นมานั้น เป็นวิปัสสนาญาณ ๑๖ มันยุ่งไปหมด หลวงพ่ออ่านจบมาหมดแล้ว มันลำบาก ก็น่าเห็นใจคนในยุคนี้เหมือนกัน ถ้าใครได้อ่านตำราของพระพุทธเจ้าจริงๆ มันจะมีกำลังใจขึ้น ไม่ใช่เรื่องใหญ่ เรื่องง่ายๆ ในการปฏิบัติ แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็น

เป็นของยากขึ้นมา เพราะชั้นตอนมันเยอะ พอเข้าญาณนั้นญาณนี้ ออกจาก ญาณนี้ไปหาญาณนั้น วนกันอยู่นั้นแหละ จนถึงเรื่องญาณ ๑๖ นี้ มันมีชั้นตอน อยู่เท่าไร? มันทำยากมาก คือคนไม่เข้าใจเรื่องนี้จึงมีปัญหาในการปฏิบัติ พยายามทำแต่ทำไม่ได้ อ่านดูก็แล้วกันว่า ในสมัยครั้งพุทธกาล พระอรียเจ้า หลายแสนองค์มีองค์ไหนบ้างที่ปัญญาเกิดจากสมาธิ หามาถามหลวงพ่อบุญ ถ้ำมีก็มาพูดกันตรงนี้ แต่มันไม่มี หลวงพ่อตรวจค้นหามาแล้วจากพระไตรปิฎก คำว่าวิปัสสนากรรมฐาน คำพูดนี้สวยหรูเกินจริง เวลาไปไหนพูดกันแต่ “โยม! ไปนั่งวิปัสสนา” คือไปนึกคำบริกรรมแข่งกันเฉยๆ อันนั้นเป็นสมณะ คือไม่รู้จัก ว่าสมณะคืออะไร เวลาเขาพูดก็พูดได้ แต่เวลาปฏิบัติมันไม่เป็นไปตามที่เขาพูด

นี่การปฏิบัติภาวนา มันต้องอย่าทิ้งหลักเดิมของพระพุทธเจ้า แต่ทุกคน ก็พูดกันอีกว่า “จะปฏิบัติภาวนาตามแนวทางปฏิบัติของพระพุทธเจ้าอย่าง สมบูรณ์แบบ” ก็พูดกันทุกคนนั่นแหละ พอเริ่มปฏิบัติบิ๊บ ปฏิบัติแบบฤๅษีไป เสียแล้ว ไปนั่งหลับหูหลับตาแบบฤๅษี อะไรเกิดขึ้น? ก็เป็นฤๅษีต่อ ยิ่งสมาธิ มากเท่าไร ปัญญายิ่งหมดไปมากเท่านั้น มันตรงกันข้ามทั้งหมดกับตำราที่ว่า “เมื่อจิตสงบดีแล้ว ปัญญาเกิดขึ้น” หลวงพ่อองค์เดียวปฏิเสธว่าไม่ใช่ ยิ่งจิต สงบมากเท่าไร ปัญญายิ่งหมดไปเท่านั้น นี่แน่นอนที่สุด หมดความคิดเลย อยู่แค่อุเบกขาในฌานเท่านั้นเอง หลวงพ่อศึกษาเรื่องฌานต่างๆ มาทั้งหมด ฤๅษีไซ้ไพร่ต่างๆ เขามีสมาธิมากกว่าเราเสียอีก ไม่มีว่าฤๅษีตนไหนเขามีปัญญา เกิดขึ้น ตัวอย่างพระพุทธเจ้าของเราสมัยพระองค์ไปปฏิบัติอยู่กับดาบส ทั้งสองท่าน ทำสมาธิเข้าฌานเข้าฌานอยู่ห้าปีกว่าๆ พระองค์เองก็มีนิสัย ทางปัญญาด้วย เป็นผู้สร้างบารมีทางปัญญาธิกะด้วย จิตสงบอยู่ตั้งห้าปีกว่าๆ ถึงที่สุดคืออรุณมาน เรียกว่าชำนาญสมาบัติมาก ถึงขนาดนั้นปัญญาก็ไม่เกิดขึ้น แม้แต่นิดเดียว นี่ตัวอย่างก็มีอยู่แล้ว ทำไมไม่ดูกันบ้าง ทุกวันนี้สอนกันแบบ หลับหูหลับตาสอน

หลวงพ่อยังไม่พอแค่นั้นะ ในยุคต่อไปหลวงพ่อก็เอาเต็มตัวเหมือนกัน นี่ยังไม่เต็มตัว อะไรจะเกิดให้มันเกิด จะพูดความจริงให้แก่โลกฟังก็แล้วกัน นี่เรื่องการปฏิบัติ เรื่องคำสอนพระพุทธเจ้า มันจำเจกันมากเหลือเกิน มันสับสน

ในเมืองไทยเรา ต่อไปหลวงพ่อก็จะไม่ไว้หน้าใครทั้งนั้น เดียวนี้กำลังเริ่มๆ ในเมืองไทยก็สะดุ้งเหมือนกันตอนนี้ คือทำทนายหลวงพ่อดีที่ ทุกขั้นตอนของคำสอนในศาสนาพุทธ หลวงพ่อทำทนายเลย ให้เถียงได้ทุกขั้นตอน ให้ถามได้ทุกขั้นตอน เหมือนกับศึกษาจบมาก็แล้วกัน ให้มาถามได้เรื่องคำสอน พระพุทธเจ้า การภาวนาปฏิบัติในสมัยครั้งพุทธกาลเขาทำกันอย่างไร ทำไม่จึงเป็นพระอรหันต์ได้ง่ายๆ อย่างนั้น

นี่เหตุเพราะคนเรามันมีนิสัยลักษณะ ๒ ประเภท ๑) ผู้มีนิสัยปัญญาวิมุตติ ๒) ผู้มีนิสัยเจโตวิมุตติ ทั้งสองกลุ่มมีแนวทางการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไร ต้องศึกษาให้หมด ไม่อย่างนั้นมันจะหลง เหมือนกับว่าคนแต่ละกลุ่มผู้จะเป็นพระอรหันต์ได้ต้องผ่านขั้นตอนเป็นสมณะกันทั้งหมด อันนี้ไม่ใช่ นี่เข้าใจผิดกันทั้งนั้น ในภาคปฏิบัติ พวกกลุ่มเจโตวิมุตติเขาทำกันยังไง พวกกลุ่มปัญญาวิมุตติเขาทำกันยังไง มีขั้นตอนอยู่ในนั้นหมด ชัดเจนมาก แต่เราไม่ทำตามขั้นตอนเท่านั้นเอง ไปไหนก็ไปบอกว่า “อ้าว! พวกภาวนาปฏิบัติ” ตรงนี้ทุกคนจะนึกถึงคำบริกรรมทันที เหมือนกับว่าการปฏิบัติอยู่ในคำบริกรรมเท่านั้น หรือทำสมาธิเท่านั้นเอง นี่ใครสอนปัญญากันบ้าง? ไม่มีใครสอน พอเริ่มคิดปั๊บ “ไม่ได้ๆ ฟุ้งซ่าน หยุค!” นี่ปัญหามันอยู่ตรงนี้ ทำสมาธิแต่อยากให้ปัญญาเกิดขึ้น จะให้มันเกิดขึ้นได้ยังไง อันนี้เพียงฟังพระเทศน์เท่านั้นเอง แต่จริงๆ ปัญญาไม่เกิดตัวสมาธิมันเป็นตัวปิดสติปัญญาเรา มันเกิดไม่ได้ มันเป็นตัวปิด ไม่ใช่ตัวเปิด คือไม่ค่อยเข้าใจส่วนนี้ คนที่เขียนออกมาในเบื้องต้นนี่คือกลุ่มอนุฎีกาจารย์ เขาเป็นพระอรหันต์หรือยัง ยังก็แล้วกัน

หากเป็นพระอรหันต์เขียน ก็ต้องเขียนตามแนวเดิมของพระพุทธเจ้า นี่จึงจะของแท้ ท่านวางไว้ชัดเจนแล้วว่า สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปป นี่หลักปัญญา สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว นี่หลักของศีล สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นี่เป็นหลักของสมาธิ มันต้องเรียงเรียงตามแนวคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า จึงเป็นไปตามรูปแบบว่า “ปัญญา ศีล สมาธิ” นี่ของแท้ นี่ลองมาปฏิบัติตามแนวทางของยุคใหม่ดูสิ มันยุ่ง มันย้อนศร หลวงพ่อจึงพูดเต็มตัว

ไปเทศน์ที่ไหนก็แล้วแต่ ใครจะมาเถียงก็เถียงได้ หนังสือพระไตรปิฎกเอามาอ่านสิ หน้าไหนอ่านมาเถอะ เป็นปัญญาทั้งนั้นเลย พระองค์เจ้าสอนพุทธบริษัท เริ่มต้นจากกลุ่มปัญญาวัคคีย์ไป เอาปัญญาหรือสมาธิสอน? ก็ปัญญาอีกแหละ สอนยสกุลบุตร สอนเรื่องอะไร? ก็ปัญญาทั้งนั้น ให้รู้จักชั้น ๕ ว่าไม่เพียงอย่างไร คือใช้ปัญญาพิจารณาทั้งนั้นเลย สอนภททวัคคีย์ก็ดี สอนชฎิล ๓ พี่น้องก็ดี หรือทั้งหมดที่เป็นมาจนถึงองค์สุดท้าย คือสุภททปริพาชกก็ดี นี่เป็นปัญญาทั้งนั้น ไม่ใช่จะไปนั่งสมาธิแข่งกัน จนเป็นฌานเกิดขึ้น แล้วปัญญาก็เกิดขึ้น อย่างนี้ไม่มี คือในหนังสือนั้นมี แต่พยานบุคคลไม่มี ส่วนหลวงพ่อบุญ มีพยานบุคคลเพียบเลย มีทั้งพยานเอกสาร พยานบุคคลเพียบเลย มาเถียงกันดูสิ

ในหนังสือทั้งหมดนี้มันคัดค้านกันอยู่ในตัว นี่ในยุคนี้หลวงพ่อบุญพูดไว้ก่อน ยังไงๆ ก่อนจะตายจะพูดให้ชัดเจน ผাগความจริงกับโลกไว้ก่อน ให้คนได้คิดกัน ที่หลวงพ่อบุญไปมันถูกหรือมันผิด? มันผิดกับปรีชา แต่ถูกเหตุผล บางส่วน มาพูดเหตุผลกันสิในสมัยครั้งพุทธกาล แต่ใครจะพูดกัน ในสมัยใหม่ก็สมัยใหม่สิ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง ต้องเอาเหตุผลมาว่ากัน คือเรื่องภาคปฏิบัติมันจะพูดยาว จะวางให้คนเป็นสมาธิได้ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เพราะอะไร? เพราะหนังสือมันสับไปสับมาอยู่ เชื่อกันลำบาก เมืองไทยของเราก็มีครูสอนการปฏิบัติมากมาย สอนสมาธิอยู่นั้นแหละ ยิ่งสอนก็ยิ่งโง่งต่อไป ปัญญาไม่มีเลย จริงๆ แล้วปัญญาเขาให้คิด ถ้าต้องการรู้ธรรมะหมวดไหน มีแต่ไปอ่านตำราเอา มันเรื่องอะไรกัน ตำราก็ตำราไปสิ เป็นปัญญาเสียเมื่อไหร่แล้ว นั่นเขาเรียกว่าความรู้ ตำราเป็นความรู้ไม่ใช่ปัญญา ในสมัยครั้งพุทธกาลคนมีความรู้น้อย เวลาเขาฟังพระพุทธเจ้าอธิบายธรรมะให้ฟังแต่ละประโยค เขาเอาไปคิดได้ทันทีเลย เอาไปพิจารณาตามความเป็นจริงได้เลย เป็นพระอริยเจ้าได้เลย ยกตัวอย่าง ลูกน้องพระเจ้าพิมพิสารหนึ่งแสนสองหมื่นคน คิดดูสิ พระพุทธเจ้าไปเทศน์บอกให้คนกลุ่มนั้นทำสมาธิจิตสงบหรือไม่? ก็ไม่อีก ก็เทศน์ให้เขามีปัญญาเขาก็ทำต่อเองได้ เพราะปัญญาเราทุกคนมีในตัวอยู่แล้ว เอาปัญญาที่มีอยู่นี้ มาฝึกทางธรรมะ ฝึกพิจารณาธรรมะตามความเป็นจริง คำว่าเกิดคำเดียวนี้

ตีความหมายได้ไหม? คำว่าเกิด คือเกิดความเข้าใจตามหลักความเป็นจริง คือพิจารณาไปแล้วเกิดความเข้าใจขึ้นมาอย่างนี้ๆ เดี่ยวนี้คนส่วนใหญ่เกือบ ๑๐๐% คิดว่า “เมื่อทำจิตมีความสงบเป็นสมาธิแล้ว ปัญญามันจะพุ่งขึ้นมา เหมือนดอกเห็ด เหมือนดอกไฟ ปัญญาพุ่งขึ้นมาแล้ว ปัญญา ก็จะไปตามไล่ละกิเลสตัวนั้น กิเลสตัวนี้ ละไปหมดเลย จนตัวเองได้นั่งเป็นพระอรหันต์เจ้าฟรีๆ” นี่คนส่วนใหญ่เข้าใจกันแบบนี้ มันโง่หรือฉลาดคนพูดอย่างนี้ ตัวเองไม่รู้ธรรมะอะไรเลย โง่จะตายไป

ปัญญาเกิดจากการคิดพิจารณา มันเป็นวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ไสยศาสตร์ คำสอนพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ว่า “บ่นพ่นธรรมะขึ้นไป พ่นคาถาขึ้นไปแล้ว คาถาจะไปไล่กิเลสให้หมดไป” ไม่ใช่อย่างนั้น **ของพระพุทธเจ้าต้องเอาไปทำ ไม่ใช่ไสยศาสตร์ เข้าใจหรือเปล่า ไม่ใช่ว่า “นี่ก็คาบกรรมสงบแล้ว จะเกิดพลังงานไปไล่กิเลสให้หมดไป”** มันได้ยังไงเล่า มันม่งมายขนาดนั้นความคิดของคน นี่มาเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของคนส่วนนี้ แต่ก็เปลี่ยนแปลงยากพอสมควร คนส่วนใหญ่มาเข้าใจว่าคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นลักษณะไสยศาสตร์ ของเดิมพระพุทธเจ้าสอนชัดเจนทำไมไม่ดู หลวงพ่อสอนองค์เดียวในโลกนี้ พูดให้เต็มที่ ชีวิตเราอะไรเกิดก็ให้มันเกิด ตายก็ตาย ขอฝากความจริงเอาไว้กับโลก

อุบายในการฝึกจิตก่อนตาย

โยม: คือหลวงพ่อดีแล้วนะคะ ที่นี้กลุ่มลูกศิษย์ยังปฏิบัติไม่ได้อย่างหลวงพ่อตোনก่อนจะตายนี่จิตนึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วจะไปอย่างหลวงพ่หรือคะ หรือไปแค่ภพของสุขารมณ?

หลวงพ่อ: อันนี้ตัวใครตัวมันนะ

โยม: ไม่ได้ไปอย่างหลวงพ่อใช่ไหมคะ? โยมก็คิดอย่างนี้ แต่วันก่อนเห็นหลวงพ่อกว่าไปกับหลวงพ่อดี ที่หลวงพ่ให้ตั้ง “พุทโธ ...”

หลวงพ่อ: อันนั้นเขาเรียกสร้างฐาน เหมือนหลวงพ่ที่ว่า ดิ่งขึ้นบ่อแล้วก็ไปเอง

ถ้าหลวงพ่อกับไปนิพพาน จะไปกับหลวงพ่อดีหรือ? ที่บอกไปมันเป็นทางผ่าน เหมือนกับหลวงพ่อกับเป็นคนเปิดประตูนรกออกแล้ว ก็ไปเองสิ เป็นทางผ่าน เป็นตัวรับประกันให้เท่านั้นเอง

โยม: หลวงพ่อกับจะแจกแจ่งได้ไหมครับ กรรมตีระดับไหน จะไปกลุ่มเทวดา ระดับไหน?

หลวงพ่อกับ: คือกรรมตีหรือไม่ตีเอาไว้ก่อน มันขึ้นอยู่กับว่าขณะกำลังจะตาย มันติดในภพอะไรบ้าง ถึงทำบุญมามากมาย เสียเงินไปร้อยล้านพันล้าน เวลาได้ตายไป มันติดสักอย่างหนึ่ง มันก็ไปไม่ได้เช่นเดียวกัน อันนี้เอาแน่ไม่ได้ เรื่องทำบุญมาก บางคนทำบุญหนึ่งบาทก็ไปสวรรค์ได้ หรือบางคนไม่ต้องทำบุญสักอย่างหนึ่งก็ไปสวรรค์ได้ ไม่เคยทำทานสักบาทหนึ่งก็ไปสวรรค์ได้ นั่นคือใจ เลื่อมใสใน “พุทธัง ชัมมัง สังฆัง”

โยม: ไปสวรรค์ก่อน แล้วถึงลงนรกทีหลัง

หลวงพ่อกับ: คือบางคนเป็นอย่างนั้น บางคนไปสวรรค์ก่อน ลงนรกทีหลัง บางคนไปนรกก่อน ไปสวรรค์ทีหลังก็มี มีทั่วไป

โยม: ถ้าก่อนจะตาย จิตตั้งมั่น อย่างที่เคยได้อ่านในเรื่องราวเมื่อสมัยพุทธกาล แม้ทำบาปมาตลอด แต่ก่อนจะตายได้เห็นพระพุทธรองค์แว็บเดียว

หลวงพ่อกับ: นั่นแหละได้ไปสวรรค์ก่อน หลังจากนั้นค่อยว่ากันอีกรอบหนึ่ง ค่อยไปลงนรกต่อ

โยม: หลวงพ่อกับครับ คำว่าภวังค์มันคืออะไรครับ?

หลวงพ่อกับ: ภพจิตมันรวมจะออก เป็นภพหนึ่ง ภวังค์ แปลว่าภพจิตกำลังจะออกจากร่าง

โยม: คล้ายๆ กับฝันหรือเปล่าครับ?

หลวงพ่อกับ: ไม่

โยม: ภาพหนึ่ง จิตกำลังจะออก แสดงว่าไปอยู่ที่ว่างๆ ที่ใดที่หนึ่ง

หลวงพ่: แล้วก็กระโดดทันที ออกทันที เป็นทุกคน

โยม: แปลว่าตอนที่จิตไปอยู่ตรงภวังค์ ตรงภพนั้นะครับ แปลว่าไอ้คนที่อยู่รอบๆ ข้างไม่มีโอกาสที่จะพุดอะไรให้ได้ยิน

หลวงพ่: ไม่ได้ยินแล้วตอนนั้น ไม่ได้ยินกัน คือได้ยินในช่วงจิตยังไม่เข้าภวังค์ อันนั้นได้ยิน ที่ว่า “พุทโธ ธัมโม สังโฆ” ก็ได้ยินส่วนนี้ คือจิตยังไม่เข้าภวังค์ ถ้าเข้าไปแล้วไม่ได้ยิน

โยม: เพราะฉะนั้น แปลว่าถ้าจิตอยู่ในภวังค์ ถ้าจิตไปยึดกับอะไร ก็จะไปเป็น สิ่งนั้น เพราะว่าไม่มีใครสามารถที่จะดึงได้

หลวงพ่: ไม่ได้แล้วตอนนั้น ไม่ได้ ต้องไปตามนั้น ฉะนั้น ต้องฝึกจิตให้มัน ขำนาญที่สุดในการปฏิบัติ พุดง่ายๆ ว่าเป็นจิตที่ไม่ผูกพันกับของสิ่งใดๆ คือไม่ยึดกับของสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น คือฝึกไว้ก่อนในขณะที่เรามีชีวิตอยู่ เมื่อถึง วันนั้นแล้วเราไม่ต้องมีกังวลอะไร มันง่าย ไม่ต้องมีคนใดว่า “พุทโธ ธัมโม” ไม่ต้องห่วงคนอื่น และก็ไม่ต้องห่วงให้พระมาสวดกุสลา มาติดาคด้วยซ้ำไป ถ้าเรา ตายไปแล้ว ลูกเขาจะทำเองก็เรื่องของเขา เขาจะให้คนมาจูงเราไปสวรรค์ มันก็เรื่องของเขา ไม่ต้องสนใจ เราทำเต็มทีไว้ก่อน ให้ทำดีไว้ก่อน ถ้าลูกทำให้ ก็เป็นเรื่องของเขาต่างหาก

โยม: หลวงพ่คะ สมมติว่าเวลาจะตายมันเกิดเวทนาใช่ไหมคะ ที่ว่าเจ็บ?

หลวงพ่: คือเวทนามันไม่มี ถึงตอนนั้นมันเข้าภวังค์ไปแล้ว มันเจ็บทุกอย่าง ช่วงเวทนา จิตยังไม่เข้าภวังค์ แต่หากว่าคนมีกรรมอะไรมากมายกายกอง มันก็ เอาอีกล่ะ มันแสดงตัวได้ มันก็เจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมาน คือกรรมตามสนอง ในช่วงนั้น แต่คนที่มึญญกุศลไปเรื่อยๆ ไปธรรมดา

โยม: หลวงพ่คะ ที่ตาของเขาแบบไม่มีจุดหมายแล้วอย่างนั้นหรือเปล่าคะ ที่ตภวังค์?

หลวงพ่: อันนั้นไม่เกี่ยว พูดเรื่องจิตอย่างเดียว ไม่เกี่ยวกับตา

โยม: อยากถามหลวงพ่เรื่องผีเจ้าคะ ทำไมบางคนบอกว่าผีหลอก บางคนผีไม่หลอก เมื่อไหร่ผีมันถึงจะหลอก เมื่อไหร่ผีมันถึงจะไม่หลอก บางทีก็กลัว บางทีก็ไม่กลัว บางคนเขาเล่าให้ฟัง แล้วคนที่กลัวผี เราจะบอกเขาว่ายังไง?

หลวงพ่: จะบอกยังไง บอกยังไงก็กลัวอยู่อย่างนั้นแหละ เขาไม่เชื่อ

โยม: บอกให้เขาไม่กลัว จะบอกเขายังไง?

หลวงพ่: มันบอกยากเหมือนกันนะ บอกยังไงก็ไม่ฟังอยู่อย่างนั้นแหละ มันฝังลึก

โยม: เมื่อไหร่เขาถึงจะหลอก? เมื่อไหร่เขาถึงจะไม่หลอก?

หลวงพ่: คือบอกไม่ได้ ลำบาก เขาไม่เชื่ออยู่อย่างนั้นเอง คือลักษณะคนจะกลัวผีหรือไม่กลัวผี มันอยู่กับการภาวนาให้รู้เห็นความเป็นจริงของสัตว์ดวงวิญญาณของสัตว์นั่นเอง วิญญาณของสัตว์จะเป็นยังไง เขาจะรู้จากการภาวนา

โยม: มีคนเคยเป็นพระแล้วกลัวผี

หลวงพ่: อันนั้นไม่ใช่พระ พระจริงๆ เขาไม่กลัวหรอก เขาเชื่อกรรม อันนั้นลูกคนโกนผมธรรมดากๆ เท่านั้นเอง พระจริงๆ ไม่กลัว คือเขายังไม่เป็นพระที่สมบูรณ์แบบ มันเป็นสมมติสังข์เฉยๆ เป็นสมมติพระเท่านั้นเอง ยังเป็นคนอยู่เป็นพระตามรูปแบบเท่านั้นเอง

โยม: เพราะฉะนั้น ไม่ต้องกลัวใช่ไหมคะ?

หลวงพ่: กลัวทำไมเล่า หลวงพ่บอกแล้วไงว่าพวกวิญญาณเหมือนภพหนึ่งของโลกใบนี้ หลวงพ่จำเจกับเรื่องนี้มานานมาก ไปไหนก็แล้วแต่ หลวงพ่เฉยๆ

ธรรมเทศนา

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑

กัณฑ์ที่ ๑

ความเป็นจริงในตัวเอง

โยม: แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าอันไหนจริง อันไหนดี?

หลวงพ่: จะไม่รู้จักได้อย่างไร ของจริงก็ของจริงนั่นแหละ

โยม: ไอ้ที่ว่าดีนี่ คนอื่นเขาว่าดีหรือเปล่า?

หลวงพ่: ไม่ เราต้องเอาความจริงมาพูดกัน เราเอาความจริงมาเป็นหลักไว้ถึงผู้อื่นเขาไม่เห็นด้วยกับเราบางอย่างก็ตาม

ตัวอย่างที่ว่าเห็นจริงตามเป็นจริง เช่น “สิ่งใดเกิดขึ้น มันตั้งอยู่ชั่วขณะแล้วก็ดับไป” นี่ของจริงแน่ จริงอีกอันหนึ่งว่า “คนเราเมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ก็มีการพลัดพรากจากกัน” นี่ของจริงแน่ “ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดอยู่คู่กันตลอดไป จนอวสาน มันต้องตายจากกันไป พลัดพรากจากกัน” นี่ของจริง

โยม: อย่างนั้นมันก็ไม่มื่ออะไรจริงเลย?

หลวงพ่: คำว่าจริง คือจริงในตัวของมันเอง ไม่ใช่จริงตามสำนึกของคนหรือสำนึกของตัวเอง อันนั้นไม่จริง ความจริงคือความไม่เที่ยง “สิ่งใดเกิดขึ้น ก็มี

การเปลี่ยนแปลงไป” นี้ของจริง “มีคู่มือที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ” นี้ของจริง คือจริงเพราะการเปลี่ยนแปลงของมันเอง จริงในตัวของมันเอง

โยม: อย่างนั้นก็สมควรทำอะไรเลย?

หลวงพ่: หือ! ไม่ทำอะไรก็ตายทันที

โยม: เรียนไปนี่มันก็ไม่จริงใช่ไหมครับ จบมามันก็จริง?

หลวงพ่: มันจริงในสมมติ จริงในโลกอันนี้

โยม: เพราะมันก็ไม่มีความ แล้วเราจะเรียนไปทำไม? ทำงานไปทำไม?

หลวงพ่: ก็ตัวเองยังมีชีวิตอยู่ ถ้าไม่มีชีวิตอยู่จะไปกินข้าวทำไม ลองดูสิ ข้าวก็ไม่กิน อย่าไปกินสิ

โยม: เอาพอประมาณ ให้มันอยู่ได้ก็พอ

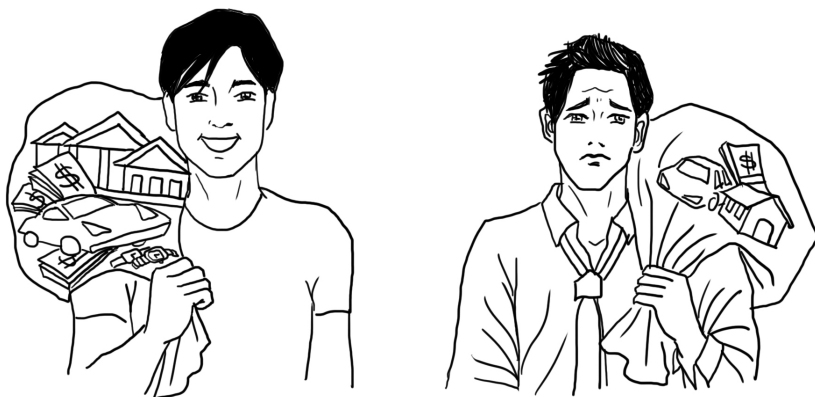
หลวงพ่: ก็นั่นแหละ “สันตฎฐี ประระมัง ณะนัง” เอาพอประมาณ พออยู่ได้ นักปฏิบัติเขาเอาไม่มาก เขาเอาเพียงอยู่ได้กินได้ อยู่ได้สบายๆ ก็พอแล้ว ไม่โลภมาก

โยม: มันวางไม่ลงเพราะคนอื่นเขาเอามาใส่ให้ อย่างงานที่บ้านนี้ก็ได้ไม่อยาก จะไปถือมัน แต่เขาให้ถือ แล้วเราจะทำยังไง?

หลวงพ่: ถือก็ถือไป

โยม: มันก็หนัก

หลวงพ่: หนักก็ช่างมันเถอะ ถ้ามันถือไม่เป็นก็ช่วยไม่ได้แล้ว นี่ใจถือหรือเปล่า ภายถืออีกเรื่องหนึ่ง คำว่าถือมันมี ๒ อย่าง ๑) ภายถือ ๒) ใจถือ **คำว่าไม่ถือ หมายถึงใจไม่ได้ถือ ส่วนภายถือจะถือไปเท่าไหนก็ช่างมันสิ** มันอยู่ที่ใจ ความยึดมั่นถือมั่นหมายถึงที่ใจ ภายเอาไว้ก่อน

ปัญญารอบรู้ในการเลือก

โยม: อย่างงานการก็เป็นภาระ มีอะไรมาให้เลือกร้อยๆ ผมว่าจะไม่ถื้อมันก็
มากกระทบอยู่ดี

หลวงพ่: ให้ใจไม่ติด มันจะได้ไม่ถือ หากใจไม่เปิดช่องว่างให้ จะติดได้ยังไง
มันติดเพราะใจเราเปิดช่องว่างให้เขา เหมือนกับพวกโจรมาบ้าน เราเปิด
ประตูบ้านให้เขา พยายามปิดช่องตัวเองไว้ให้ดี อย่าให้เขาเข้ามาเท่านั้นเอง
เมื่อเปิดช่องให้เขาอยู่ เขาก็เข้ามา จะไปไว้วางใจได้ยังไง

ใจคนเรามันเป็นเรื่องใหญ่ ธรรมต่างๆ ไม่ว่าสิ่งดีหรือไม่ดีก็เข้าหาใจหมด
แต่เราก็เลือกได้ การที่เราจะให้คนเข้ามาบ้านเรา ก็ต้องดูหน้าคนๆ นั้นก่อนว่า
ควรให้เข้าหรือไม่ควรให้เข้า คนนี้ไม่ควรเข้าเราก็ปิดซะ ไม่ต้องเข้ามา จะเอา
ทั้งหมดได้ยังไง นี่เราเลือกให้เป็น อันไหนควรให้เข้ามาหาใจ อันไหนไม่ควร
ให้เข้ามาหาใจ จะเอาทั้งหมดได้ยังไง ต้องเลือกเอา ของดีก็มีอยู่ คนเลือกได้
ต้องมีปัญญารู้จักว่าดีคืออะไร ไม่ดีคืออะไร จะเอาทั้งหมดมารวมปนกันไม่ได้

เวลาสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นแล้วจะมากู้ทีหลัง นี่ก็ไม่ทัน มันต้องเลือกก่อนถึงจะเอา
มาใช้ว่าเอามาเสี่ยง เหมือนกับการกินยา ยาประเภทไหนเป็นยังไงก็ต้องรู้จักก่อน
ค่อยกินทีหลัง ไม่ใช่กินไปเรื่อยเปื่อย บางที่ตั้งใจจะกินยาแก้ท้องร่วง แต่ไป
กินยาถ่าย กินไปก็ท้องร่วงตาย นี่เราต้องรู้จักยาก่อนถึงจะกิน มันต้องเลือกให้
เป็นก่อน จะเอาอะไรก็ต้องเลือกก่อนเอา ไม่ใช่เอาก่อนเลือก เอาผิวเอาเมีย
ก็เหมือนกันนะ เลือกก่อนเอา หากเอาก่อนเลือกมันจะมีปัญหา มันเสี่ยง
ทุกอย่างเป็นอย่างนั้น ต้องเลือกก่อนเอา

โยม: แล้วถ้าเราเลือกไม่ถูก?

หลวงพ่: ก็ช่วยไม่ได้ ตัวใครตัวมันแล้ว แต่ถ้าปัญญาเราดี เราเลือกได้ว่า
อะไรควรหรือไม่ควร ถ้าเลือกไปเต็มที่แล้ว แต่มันยังผิดพลาดอยู่ ก็ถือว่า
เป็นกรรมเราก็แล้วกัน รับประทาน ก็เลือกแล้วนี่ คำว่าเลือกมันเรื่องใหญ่ เอาผิว
เอาเมียก็ต้องเลือกเหมือนกัน เหมือนกับบ้านแต่ละหลังก็ต้องเลือก ควรเอา
หรือไม่ควรเอามันต้องเลือก จะซื้อสร้อยสักเส้นมันต้องเลือก จับไปจับมาอยู่
มันเลือกเพื่ออะไร? ถ้าไม่เลือกมันได้ของปลอมอยู่นั้นแหละ บางทีเลือก
ขนาดนั้นยังได้ของปลอมเลย หรือเวลาเราเลือกคู่ ที่แรกอยู่ด้วยกันก็คิดว่า
“นี่เขาหน้าสวยจังเลย เรียบร้อยดี เหมือนกับว่าจะเป็นผู้เป็นเคียงกันต่อไปได้
ในชีวิตนี้” ใหม่ๆ ก็ดีทั้งนั้นแหละ เอาไปเอามา อีกไม่กี่ปีนี่มันออกลาย ลายจัด
ศอกเสื้อโคร่ง เสื้อโคร่งแปดศอกเป็นลายออกมา โถๆ ออกมาเป็นลายใหญ่
ก็ต้องยอมรับกัน

โยม: เลือกมา มันก็ปลอมทั้งนั้นแหละหลวงพ่ ทองผสม จริงเยอะหน่อย
ปลอมน้อยหน่อย หรือปลอมเยอะหน่อย

หลวงพ่: ผสมมากไปไม่ดี เอาผสมน้อยๆ ก็ดี เลือกหน่อย

โยม: อย่าเลือกเลย

หลวงพ่: ก็แล้วแต่ ใครไม่เลือกก็ได้ แต่อย่าไปบน คนที่ไม่เลือกมักทำอะไร
ผิดพลาด ทุกอย่างเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ว่ารถวิ่งมาแล้วซื้อเลย ไม่ใช่อย่างนั้น

เขาต้องเลือก รถเขาวิ่งมากี่ปีนี่เราไม่รู้ เขามาขายรถให้ราคาหนึ่งหมื่น เราก็อเอาเลย โดยไม่ต้องเลือกว่าเขาใช้รถมากี่ปี ไมล์มันเป็นเท่าไร เขาซ่อมไปกี่ครั้ง ไม่มีใครหรอกไม่เลือก เลือกทุกคน

โยม: เลือกไม่เอาไง ไม่เอาเลย ไม่ซื้อเลย ไม่ซื้อรถแล้ว เลิก ไม่ซื้อ

หลวงพ่: ไม่ซื้อมันก็ตืออย่างหนึ่ง เวลาเราไปแล้วหมู่เพื่อนซี้รถผ่านหน้าปัด เราก็มองหน้าเขาอีกแหละ

มีหมอยู่คนหนึ่ง เป็นลูกศิษย์ที่ซอมนแก่น เมียเขาเป็นนางพยาบาล เมียเขานี้ก็เกินไป เรียกว่าพูดไม่มีพักก็แล้วกัน พูดอยู่นั้นแหละ ผิดหรือถูกก็ไม่รู้ จนสามีไปไหนก็เสียสังคมหมด ทุกคนพูดเหมือนกันว่าเมียหมอคนนี้ไม่เข้าท่า คนอื่นเขาไม่สังคมด้วย จนบางที่ผิวไปงานกินเลี้ยงก็ไม่ให้เมียไปด้วย เพราะเมีย

จะทำให้เสียสังคมแล้ว เกิดเรื่องเกิดราวขึ้นมา เมียแก่หยุดพูดไม่เป็น พูดอยู่นั้นแหละ ไม่มีสาระ ไม่คิดหรือกว่าพูดผิดหรือพูดถูก พูดไปเรื่อยๆ เปื่อยๆ มันผิดธรรมดา สุดท้ายยัวก็ว่าจะหย่าร้างกันไปเลย นามสกุลก็จะตัดทิ้งไปเลย มันอายคน

วันหนึ่งหลวงพ่อกับไปธรรมาจารย์นอก หมอเขาก็ไปส่ง พอดีคุยกัน แกก็ปรารภเรื่องนี้ให้ฟังว่าจะหย่าเมีย บอกว่าเมียแก่ไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ว่าไป นี่เมียหมอคนนี้ ลักษณะทางโลกดูแล้วไม่ดี ใครก็รังเกียจ ไปหาเพื่อนฝูงผู้หญิงด้วยกัน เขาก็ยังไม่อยากเข้าใกล้ จะเป็นหัวหน้าหรือเพื่อนนางพยาบาลด้วยกัน ใครก็รู้ว่าแก่ไม่ดีทั้งนั้น ผู้ก็ตั้งใจว่าจะหย่า จะไม่เอาแล้ว เมียคนนี้นั้นผิดหลายอย่าง แกว่าไม่ค่อยจะดูถูกดูหลานเท่าที่ควร ใช้ให้คนอื่นดูแลแทน พูดอะไรก็ไม่คิดเรื่องมารยาทในสังคม ถือว่าตัวเองดี ตัวเองเก่ง หมอแก่เลยอยากจะทำ

หลวงพ่อก็บอกว่า “ที่พูดมาทั้งหมดนี้มันดีแล้วนี่” แกก็ถามขึ้นมา “หลวงพ่อดีอย่างไร? ผมอยู่ด้วยไม่ได้หรอกนะ ผมใจจะขาดแล้ว ใจมันร้อนแล้ว ผมอยู่ไม่ได้ ตัดทิ้งไปซะเลย ไม่ต้องใช้นามสกุลผม” หลวงพ่อก็บอกว่า “มันดีแล้วล่ะ เรามันคิดผิดเอง เพราะบารมีเรามีเท่านั้น เราเลือกได้แค่นี้ จึงได้เมียคนนี้นี่มา เราจะได้เมียคนอย่างนี้ไม่ใช่ว่าจะหาได้ง่ายๆ เมื่อไหร่ล่ะ หายากมากเมียอย่างนี้” แกก็มองเรา “หายากอย่างไร?”

หลวงพ่อก็บอกว่า “นี่เราอ่านธรรมะ อย่าไปอ่านในตำราให้มันเสียสายตาเปล่าๆ อ่านในใจตัวเองนั่นแหละ นั่นธรรมะก้อนใหญ่ หาได้ยากมาก นี่ของดีมาถึงมือเราแล้ว บุญเรามีเยอะ ให้เอาไว้สิ เอามาเป็นหลักปฏิบัติสอนตัวเอง นักปฏิบัติถ้าได้เมียอย่างนี้ ปัญญา มันโตงก็แล้วกัน อย่างกับขึ้นสวรรค์ขึ้นพานไปเลย เหยียบขึ้นไปเลย ไต่ไปเลย ถ้าได้ผู้หญิงมาอ้อเฮอะอ้อเฮอะ มันจะหลงโลกต่อไปอีกยาวนาน คนโง่งนั้น มันคนโง่ ไม่ใช่คนฉลาด สำหรับคนฉลาดมีเมียแบบนี้ดี คือเกิดมาแต่ละชาติ เราจะเห็นฤทธิ์ผู้หญิงว่าเป็นอย่างไร มันจะดูเขาคนนั้น มันจะสอนตัวเองว่าภพหน้าชาติหน้าต่อไปก็จะเป็นแบบนี้อีก เราจะได้ข้อคิด เรามาศึกษาโลก ก็ศึกษาผู้หญิงคือเมียเรา แต่ให้เราเร่งพิจารณาแล้วกัน

ธรรมะอยู่ตรงนี้ ให้มันมีนิพพิทา ให้เปื้อนหน่อย คำว่าเปื้อน คือเราสามารถมองอนาคตได้ มองธาตุแท้ของผู้หญิงได้ชัดเจน มันจะเปื้อน นี่คนฉลาดเขาเอามาเป็นธรรมะ เมื่อวาสนาบารมีเรามีแค่นี้ก็เอาเท่านั้น ไม่ต้องเอามากกว่านี้”

จากนั้นมาหมอแกก็ไม่บ่นอีกเลย เจียบไปเลย ดูเอาที่แล้วกัน จนเมียมาถาม “หลวงพ่อกุณหมอไม่บ่นหนูเลยทุกวันนี้ แต่ก่อนบ่น ตอนนี่เจียบเลย ไม่บ่นสักที” หลวงพ่อเลยเถ่า “อืม เป็นอย่างนั้นก็ดีแล้วละ” นี่ลักษณะเมียยังไม่รู้ตัวว่าหมอเขาไม่บ่นข้างนอกก็จริง แต่เขาบ่นข้างใน เขาพิจารณาอยู่เท่านั้นเอง

ถ้าหากดูผู้หญิงเป็น มันเป็นบันไดไต่เต้าไปสู่พระนิพพานได้ง่ายๆ คือลักษณะผู้หญิงเขาดูผู้ชาย ผู้ชายก็ดูผู้หญิงนั่นแหละ ต่างคนต่างดู ธรรมะอยู่ตรงนั้น อย่างคำโบราณที่ว่า “ตื่นก่อนนอนทีหลัง” นี่ถูกต้องชัดเจนเหลือเกิน ถ้าผู้หญิงคนไหนไม่ทำอย่างนี้ มันอันตราย จะเป็นแม่มายเองง่ายๆ บางทีตื่นหลังผัว หรือนอนก่อนผัว มันไม่ได้ เพราะหากผู้หญิงนอนไม่ระมัดระวังนอนเหมือนกับซากศพผิติด เวลาใครไปเห็นเข้ามันเกิดความเปื้อนหน่อยได้

นี่เขาจึงว่าให้ผู้หญิงตื่นก่อน นอนทีหลัง คือไม่ให้ผิวเห็นตัวเองตอนนอนนั่นเอง ถ้าคนไหนทำไม่ถูกต้องตามนี้ รับรองว่าเป็นม่ายก็แล้วกัน ยกตัวอย่าง ยสกุลบุตร เห็นนางสนมพวกคนใช้มากมายไปนอนเกลื่อนกลาด ไปเห็นเหมือนกับเป็น ป่าช้าผีดิบ มันจึงออกบวชต่างๆ นี่ผู้หญิงมันจึงต้องระมัดระวังหลายๆ อย่าง ส่วนผู้ชายเองก็เหมือนกัน ถ้าผู้หญิงดูผู้ชายก็ดูได้ ธรรมะก็อยู่ที่ตัวคนนั้นแหละ

นักปฏิบัติเขาไม่หวังอะไรกับโลกอันนี้ เขาก็อยู่กันไปอย่างนั้นแหละ เขาก็ไม่คิดเรื่องบารมี เรื่องคู่ครอง เขาคิดแต่ว่า เมื่อชีวิตเรามันมีคู่กันมา ก็อยู่ๆ กันไป ก็แล้วแต่พ่อแม่จับคู่ให้ เราก็คือในสมมติตามเขาว่ากัน แต่ส่วนหนึ่งคือ อภิรยาเราไม่อยู่ เราอยู่ส่วนภิรยา คือ **ชีวิตนี้ก็อยู่ด้วยกันไปเท่านั้นเอง แต่ตัวใจจริงๆ มันไม่ไป** เขาจะมาศึกษาภาวนาปฏิบัติให้มากขึ้นๆ สิ่งที่คุณแม่เฝ้าแก พุดตกลงกันก็จริงตามสมมติเท่านั้นเอง เราก็คือทำตามหน้าที่ไป ตัวอย่างผู้หญิง เราเป็นเมียเขา ก็ทำหน้าที่เป็นเมียให้ดีที่สุด ไม่ให้บกพร่องในหน้าที่นั้น เราเป็น แม่คนก็ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด คือทำเฉพาะตามหน้าที่เท่านั้นเอง ตัวทำทั้งหมดเป็นตัวภิรยาการทำให้ ส่วนในใจเราไม่เอาของสิ่งนี้ ผัวก็ไม่มี ลูกก็ไม่มี มีเราคนเดียว เราเร่งภาวนาปฏิบัติ เป็นคนไม่มีภาระผูกพันใดๆ ทั้งสิ้น แต่เมื่ออะไรเกิดขึ้นก็ต้องดูแลรักษากันตามหน้าที่ เมื่อผิวป่วยก็ดูแลตามหน้าที่ เมื่อลูกป่วยก็ดูแลตามหน้าที่ แต่ใจเราไม่ผูกพัน นี่นักปฏิบัติ เขาไม่ไปร้องไห้ร้องไห้เวลาผัวตาย ไม่ร้องไห้ทอดศพ “โหยพี่! ...” บางคนก็ว่า “ถ้าไม่ได้พี่ หนูไม่เอาผัวอีกแล้ว” ก็ว่ากันไปอีก แต่หลังจากเผาไม่กี่วันหรือ ก็แต่งตัวสวยขึ้นมา ใส่น้ำมันด้วย คือผู้หญิงมันเอาแน่ได้เมื่อไหร่ มันเปลี่ยนแปลงได้ คำพูดผู้หญิง ก็เหมือนกับ ลิ้นในปากนั่นแหละ พลิกไปพลิกมา เอาแน่ไม่ได้

โยม: หลวงพ่อคะ โยมขอค้ำน ไม่จริงทุกคน

หลวงพ่อ: นั่นแหละ ส่วนใหญ่ ให้ส่วนหนึ่ง

เล่นที่เหลียมผู้หญิง

โยม: สำหรับโยมณะคะ กับแฟนก็เป็นอย่างนี้เลยคะ กลับไปกลับมา เวลาพูดหวานแล้วแฟนจะตีมากคะ เราารู้ตัวว่าเราทำอะไรผิดไปเหมือนกัน เวลากลับมาเนี่ยเกาเขาเขาเลย ออเฮาะ ตูไม่เป็นไร ขอให้เขาตุชั่ววูบเดียว เดียวก็หาย

หลวงพ่: เหมือนกับนิทานที่อีสานเขาพูดกัน ผู้เป็นเมียเกลียดผัวมาก เพราะถึงฤดูกาลชนไก่ตีไก่ ผัวจะไม่ทำงาน เล่นกับไก่อย่างเดียว ประคบประหงมอยู่นั้นแหละ ทั้งเช้าทั้งเย็น ไปดูไก่ตีไก่ชนตลอด งานการก็ไม่ทำ สมัยก่อนไม่มีโรงสี เวลาตำข้าวต้องตำเอง ถึงเมียจะเหนื่อย ผัวก็ไม่ช่วยตำ ตำคนเดียวนั่นแหละ เมียก็พยายาม “ทำยังไงหนอ? จะแก้ไขเรื่องนี้ยังไง? เราต้องฆ่าไก่นั้นแหละ ทำยังไงหนอจะฆ่าไก่ให้ตายได้?” แต่ถ้าฆ่าไก่ไม่ถูกจังหวะ ก็ตายกับตาย เพราะแฟนแกหวงไก่ชนมาก จึงต้องวางแผนฆ่าไก่ พอผัวไม่อยู่ก็เลยเอาไก่ชนนั้นมา แล้วเอาซ้อนตีที่เดียวตาย จากนั้นก็โยนเข้าไปในครกและตำซ้ำเข้าไปอีก พอตีผัวเมาเหล้ากลับมาบ้าน “อ๊วย! จะเอายังไงตีหนอ?” ก็ยังไม่บอก เมียก็

คิดว่า “จะบอกตอนไหนดี? ถ้าบอกไม่ถูกจังหวะ ถูกตะนะ” นี่ก็วางแผนอีก จะบอกตอนไหนดี ต้องดูเวลาเหมาะๆ ดุสิตว่าผู้หญิงทั้งหลายพูดเวลาไหนถึงจะเหมาะ ถ้าพูดไม่ดีถูกตะแน่ เพราะผิวหงแห่งไม้ตัวนั้นมาก ไก่ชนไก่ดีอย่างดี ราคาแพงด้วย แต่เมื่อฆ่าไปแล้ว จะบอกตอนไหนถึงจะไม่ถูกตะ? ตอบดุสิต

โยม: เมื่อสามีต้องการของแลกเปลี่ยนเจ้าค่ะ

หลวงพ่: แลกเปลี่ยนตอนไหน?

โยม: เข้าใจกันทุกคนเจ้าค่ะ

หลวงพ่: ตอนนั้นแหละควรพูด คือเป็นกรรมของไก่เอง ตอนพูดต้องฉลาด เขาว่ากาลัญญู กาลไหนควรพูดอย่างไร อะไรเกิดขึ้นปั๊บ เราจะพูดแก้ตัวยังไง เพื่อให้หลบภัยไปได้ มันต้องฉลาดสิ กาลัญญู กาลไหนควรพูดยังไง ถึงวันนั้นเวลานั้น จึงค่อยบอกว่า “โอ๊ย! หนูดำข้าว ไก่กระโดดลงไปในครก เอาไม่อยู่ ต้มไก่ตาย” สามีจึงว่า “ปล่อยไปเถอะ กรรมของไก่เอง” นี่ธรรมะ

โยม: หลวงพ่คะ เห็นแจ่งอย่างนี้เรียกว่าบรรลุธรรมหรือยังเจ้าคะ?

หลวงพ่: เรียกว่ากาลัญญู กาลไหนควรพูดอย่างไร ทั้งหมดนี้ถึงจะมีผิดก็แล้วแต่เถอะ แต่ถ้าพูดถูกก็มีผลดีอย่างนี้ ไม่ถูกตะก็แล้วกัน ถ้าพูดไม่ดี ไม่ถูกกาล แล้วถูกตะ ก็ตายกับตายนั้นแหละ ตายไปกับไก่ก็แล้วกัน **คนเรา** **มันต้องฉลาด** คำว่าฉลาดคำเดียวเอาไว้ก่อน สร้างขึ้นมาก่อน **ฉลาดด้วยการพูด** ถ้าเป็นอย่างนี้คือไม่ตายง่ายๆ เปลี่ยนผิดกลายเป็นถูกได้ **ทำหน้าที่** **ให้เป็นเขาได้** **นี่คือปัญญานั้นเอง** สติปัญญาฉลาดเฉียบแหลม ฉลาดพูดฉลาดทำ ก็เหมือนกับบางคน เห็นผิวมา กอดขาไว้ก่อน พี่อย่างนั้น พี่อย่างนี้คือจับเส้นถูก เส้นหัวใจ เรียกว่าจับเส้นสายใจผู้ชายถูก พอจับเส้นปั๊บ ใจอ่อนยวบเลย นี่เขาว่าฉลาด ต้องวางแผนไว้ก่อนใช้ไหมล่ะ ถ้าเขามา ต้องทำยังไงหนอ มันต้องวางแผนให้เต็มที่ ให้เรามั่นใจแล้วทำ ทำแล้วก็จะได้ผล

โยม: เตียวโยมก็ต้องหาแผนแก้ตัวกับสามีอีกค่ะ เวลาไปซื้อกระเป๋าแพงๆ ต้องไปหาวิธี แต่ยังไม่รู้

หลวงพ่: นี่คือใช้ปัญญา ให้หนักเป็นเบา เขาจะตำหนิๆ เราก็ไม่ให้หนัก พยายามผ่อนให้เป็นเบาได้

โยม: ถ้าตำหนิๆ นะท่าน โยมก็จะจับเขาขึ้นข้างบน แค่นั้นแหละค่ะ

โยม ๒: วิธีของผู้หญิงมารยา

หลวงพ่: ผู้หญิงมารยาร้อยแปด

โยม: จะเอากระเป๋าสักก็ไปก็ได้ ตอนนี้

หลวงพ่: ต้องศึกษามารยาของผู้หญิง คือต้องเล่าขึ้นมาเป็นฉากๆ ตั้งแต่ วัยเด็กวัยรุ่นขึ้นมา ตอนนี้นั้นเริ่มเป็นเนื้อแตกสาวขึ้นมาแล้วนะ มีอย่างนี้ๆ เมื่อเป็นสาวเล็กก็เป็นมาอย่างนี้ เป็นสาวแก่ขึ้นมาก็เป็นอย่างนี้ ต้องศึกษามัน ขึ้นมาเป็นระดับๆ จนถึงมีครอบครัว ครอบครัวใหม่ๆ เป็นยังไง ก็ต้องศึกษามารยะใหม่ๆ เวลาไปอยู่บ้านญาติใหม่ๆ เป็นยังไง นี่เรียบริ้อย เหมือนผ้าพับไว้ เหนียมอาย นุ่งเรียบริ้อย กินข้าวเหมือนกับว่าเอามือหยิบชนิดเดียว กินน้อยมาก ถ้ามันเคยๆ ขึ้นมา มันแก่แตกขึ้นมา มันเริ่มออกลาย เริ่มเป็นสาวมาลายเต็มตัว ญาติก็ต้องยอมแพ้อีก ผัวก็ยอมแพ้อีก ยาก็ยอมแพ้อีกด้วย ผู้หญิงเป็นขนาดนั้น ต้องศึกษาให้หมด ถ้าหากอยู่บ้านญาติเป็นอย่างนี้ เวลาเอาเข้าจริงๆ ผัวต้องเป็นคนใช้เขาก็แล้วกัน ซี่มือไปเรื่อย คำพูดมีกระแฉะกระแฉะอยู่ลึกลงๆ ตลอด มีเล่ห์เหลี่ยมในตัวมันเอง เหมือนกับว่ามันมีเล่ห์เหลี่ยมพูด มีอะไรก็แล้วแต่ ถ้าหากผัวไม่ทำหรือไม่เห็นนะ มันต้องพูดกับลูกเพื่อให้ผัวได้ยินสักอย่างหนึ่ง เพื่อให้เจ็บๆ ลึกลงๆ ให้ผัวได้ยิน ลูกก็ว่า “แม่! ทำไม่ไม่มีพินนึ่งข้าวเลย” แม่ก็ว่า “อย่าพูดดัง เตียวพ่อเขาจะทำเองหรอก” มันวางแผนไว้หมด อะไรก็แล้วแต่ ต้องพูดให้ผัวได้ยิน “เบาๆ เตียวพ่อเธอได้ยิน” ลูกก็ว่า “ทำไม่ไม่มีน้ำกินเลย” แม่ก็ว่า “อย่าพูดดัง เตียวพ่อเขาจะทำเองหรอก” นี่ผู้หญิงมันมีวิธีพูด เล่ห์เหลี่ยม เยอะเหมือนกัน

หลวงพ่อก็คือผู้หญิงมาตั้งแต่วัยเด็ก ไม่ใช่วัยหนุ่มนะ ศึกษามาเรื่อยๆ หลวงพ่อก็มีนิสัยอย่างนั้น ช่างสังเกตว่าผู้หญิงเป็นยังไง เรื่องเล่าที่เหลื่อมนี้ผู้หญิงเหนือผู้ชาย เล่าที่เหลื่อมเยอะ ถ้าเราตามไม่ทันก็เสียรู้อีก เรียกว่าผู้ชายคนไหนชนะผู้หญิงได้ถือว่าเก่งมากในโลกอันนี้ หาแทบไม่มีเลย ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน หาคูผู้ชายที่ชนะผู้หญิงได้ไม่มีเลย ยอมแพ้

ผู้หญิงมีลักษณะชอบลอบกัดอยู่เรื่อย เผลอไม่ได้ เรื่องเก่าๆ ที่ผ่านมามันจะเก็บสะสมเก็บไว้เป็นกระบุงๆ เมื่อมีอะไรเกิดขึ้น มันจะเรียบเรียงของเก่าขึ้นมาไล่ทันผัว ผู้หญิงเป็นลักษณะหน้าไหว้หลังหลอก ลิงหลอกเจ้า นี่ผู้หญิงส่วนใหญ่ กลุ่มพวกเรานี้ไม่ใช่

นี่ลักษณะว่าผู้หญิงมีน้ำสองอย่างเป็นน้ำอมตะ คือน้ำตากับน้ำเสียง นี่คืออาวุธผู้หญิง ร้ายกาจมากสองตัวนี้ พลิกแพลงได้ทุกเวลา นี่เป็นเล่ห์เหลี่ยมใหญ่เป็นต้นฉบับของมารยาหญิง ๔๐ อย่าง ถ้าอะไรเกิดขึ้น “อ้าย!... พี่” น้ำเสียงนี้กัดหัวใจขาด ถ้าเอาน้ำเสียงใส่ไม่ได้ ก็ต้องเอาน้ำตาออกมา ...

KPY USA Retreat ครั้งที่ ๑ ณ วัดญาณรังษี รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

พระอาจารย์ทูล ขิปปปณฺโณ

อดีตเจ้าอาวาส วัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี

พระอาจารย์ทูล ขิปปปณฺโณ เป็นพระอริยสงฆ์ในยุคปัจจุบัน ท่านเป็นผู้ถึงแล้ว
ซึ่งที่สุดแห่งธรรม มีสติปัญญาและความเพียรเป็นเลิศ มีศิลาจารวัตรตรงตาม
สร้างคุณประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนามากมาย จนเป็นที่เคารพศรัทธา
ของพุทธศาสนิกชนทั่วไปทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

พระอาจารย์ทูล นามสกุลเดิม นนฤชา เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๗๘ ณ บ้านหนองค้อ ตำบลบัวค้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
เป็นบุตรของนายอุทธา - นางจันทร์ นนฤชา ท่านเป็นบุตรลำดับที่ ๕ จาก
พี่น้องร่วมบิดามารดา ๑๐ คน

ในสมัยเป็นฆราวาส พระอาจารย์ทูลมีความสามารถหลายอย่าง เช่น
สามารถร้องเพลงสรภัญญะได้ไพเราะ แห่กลอนธรรมะให้คติเตือนใจ และ
แต่งกลอนได้ทุกประเภท โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นอกจากนี้
ท่านยังมีความรู้ด้านสมุนไพรเป็นพิเศษ ส่วนในการประกอบอาชีพค้าขายนั้น
ท่านเคยเป็นหัวหน้ากองคาราวานไปขายควายในต่างเมือง และเป็นสมุห์บัญชีที่
โรงงานน้ำตาล ซึ่งหลังจากนั้นท่านได้ลาออกและทำธุรกิจปลูกอ้อยไว้ส่งขายเอง
ในการทำงานต่างๆ นั้น พระอาจารย์ทูลเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่เป็น
อย่างดี เฉลียวฉลาด ขยันหมั่นเพียร และเป็นที่รักของบุคคลทั่วไป

พระอาจารย์ทูล เป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่วัยเด็ก
ได้บรรพชาเป็นสามเณรเพื่อทดแทนคุณพ่อแม่ ในช่วงที่บวชอยู่นี้ก็ได้ศึกษา
พระปริยัติธรรม และมีโอกาสได้รู้จักกับพระธรรมยุต จนเกิดความเลื่อมใสใน
ข้อวัตรปฏิบัติของพระกรรมฐาน เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี ก็ได้บวชเป็นพระบ้านตาม
ประเพณีนิยม ในช่วงนั้นท่านสามารถเทศน์เป็นคำกลอนจนเป็นที่เคารพศรัทธา
ของชาวบ้าน และยังมีหน้าที่เป็นครูสอนภาษาโบราณต่างๆ ให้แก่พระเณร
ภายในวัดอีกด้วย

หลังจากที่ท่านลาสิกขาออกมาเป็นฆราวาสได้ไม่นาน วันหนึ่งได้มีโอกาสรับศีลธรรมจากหลวงพ่อบุญมาเรื่องการ “เกิด-ดับ” จนทำให้เข้าใจกระจ่างในเรื่องนี้ขึ้นมา ซึ่งท่านก็ได้นำไปคิดพิจารณาต่อ อีกทั้งหาอุบายธรรมมาสอนใจตัวเองอยู่เสมอ จนท้ายที่สุดท่านได้ความรู้แจ้งเห็นจริงว่า “ทุกสิ่งย่อมเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย และสิ่งนั้นก็ย่อมดับไปด้วยเหตุปัจจัยในตัวมันเอง” หลังจากนั้นท่านจึงมีความมุ่งมั่นที่จะออกบวชอีกครั้ง ซึ่งครั้งนี้ตั้งใจจะมอบกายถวายชีวิตปฏิบัติภาวนาให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์

พระอาจารย์ทูลได้อุปสมบทในวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขณะอายุย่างเข้า ๒๗ ปี ที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี มีท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ โดยท่านตั้งใจที่จะดำเนินตามปฏิปทาแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ “จะประพฤติพรหมจรรย์เพื่อกระทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ และออกเผยแผ่ธรรมะเพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามเกิดความเห็นชอบในศาสนาธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง”

ในช่วงแรกของปฏิบัติภาวนานั้น พระอาจารย์ทูลได้ออกธุดงค์ไปบำเพ็ญสมณธรรมตามสถานที่สัปปายะหลายแห่งทั้งในภาคอีสาน ภาคใต้ และภาคเหนือ โดยท่านได้ใช้หลักอิทธิบาท ๔ และสังขจะเป็นฐานสำคัญในการสร้างความเพียรตลอดจนใช้ปัญญาหารรรณะต่างๆ มาพิจารณาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่ท่านจะกำหนดแนวทางการปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ก็ได้รับอุบายธรรมจากครูบาอาจารย์ที่สำคัญหลายท่าน อาทิ หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล และหลวงปู่บัว สิริปัญโญ วัดป่าหนองแขง ซึ่งทำให้ท่านก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จนสามารถถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ณ บ้านป่าลัน อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

พระอาจารย์ทูล เป็นทั้งปราชญ์แห่งธรรม และเป็นผู้ที่อุทิศทุ่มเทชีวิตให้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ท่านเป็นผู้ก่อตั้งวัดป่าบ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยท่านเป็นผู้นำในการออกแบบ รวมทั้งดำเนินการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์ อาคารปฏิบัติธรรม

และพระมหาธาตุเจดีย์ฯ ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นผู้ก่อตั้งวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม
อีกหลายแห่งทั้งในเมืองไทยและในต่างประเทศ อาทิ วัดชานพรานธัมมาราม
วัดนิวยอร์กธัมมาราม วัดฮ่องกงธัมมาราม และศูนย์ปฏิบัติธรรมเคพีวาย

นอกจากนี้ ท่านยังได้เขียนหนังสือธรรมะกว่า ๒๐ เล่ม โดยมุ่งเน้นการสอน
ในแนวทางปฏิบัติสายปัญญา โดยมีหลักสัมมาทิฏฐิตั้งเดิมของพระพุทธเจ้าเป็น
สำคัญ ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา จนเป็นที่รู้จักอย่าง
แพร่หลาย ตลอดจนได้จัดกิจกรรมเพื่อเผยแผ่คำสอนธรรมะอีกหลายรูปแบบ
เช่น การแสดงธรรมเทศนา การบวชชีพรามณ์ การอบรมปฏิบัติธรรมให้
นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป จนมีผู้สนใจปฏิบัติตาม
แนวคำสอนของท่านมากมาย

พระอาจารย์ทูล ขิปปปัญโญ ได้ละสังขารด้วยอาการสงบ ที่วัดป่าบ้านค้อ
เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมสิริอายุได้ ๗๓ ปี ๕ เดือน และ
ได้รับพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ อัฐิธาตุของ
ท่านได้แปรสภาพเป็นพระธาตุ เป็นเครื่องประกาศคุณธรรมที่บริสุทธิ์

ตลอดระยะเวลา ๔๘ พรรษา ที่อยู่ได้ร่มาสาวพัสตร์ พระอาจารย์ทูลมุ่งมั่น
ในการปฏิบัติภาวนาอย่างเต็มที่ยกกล้าหาญจนถึงที่สุดแห่งธรรม อีกทั้งยังได้สร้าง
คุณประโยชน์นานัปการต่อพระพุทธศาสนาและประเทศชาติ ตามสัจจอธิษฐานที่
เคยตั้งไว้ นับได้ว่าท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของพระสุปฏิปันโน ดังที่พระพุทธองค์
ได้ทรงตรัสไว้ในปัจฉิมโอวาทว่า “จงยังป ระโยชน์ตนและประ โยชน์ท่านให้
ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ขุมทรัพย์

พระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญา

ชื่อหนังสือ	: ขุมทรัพย์
วัตถุประสงค์	: เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่คำสอนของพระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญา สำหรับผู้แสวงหาแนวทางการปฏิบัติธรรมสายปัญญา
คณะผู้จัดทำ	: คณะศึกษานุปศิษย์ วัดชานพราณธัมมาราม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	: ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓
จำนวน	: ๕,๐๐๐ เล่ม
ISBN	: ๙๗๘-๖๑๖-๕๖๘-๔๓๒-๓
จัดทำรูปเล่ม	: พระครูวินัยธร ญัฐ ญาณปัญญา, ศิรินันท์ เวชชเศรษฐนนท์
ภาพปก	: ธนวัฒน์ พิษณุวงศ์
ภาพประกอบ	: รุ่งกมล กรรเจียกพงษ์
อัตรเบเสียง	: ยุวดี มโนชญากร
ถอดเทป	: พระวิชชุโรจน์ จกกวโร, พระครูวินัยธร ญัฐ ญาณปัญญา จันทร์เพ็ญ ภาสุกมล
พิสูจน์อักษร	: พระอภิชัย อภิไชโย, แม่ชีศรีธัญญา เทียนเงิน แม่ชื่อนันทนัตถ์ อธิธอมรกุลชัย, จันทร์เพ็ญ ภาสุกมล โชติกา คงเพชรสถิตย์, สุธิดา คงเพชรสถิตย์ วันฉนิภา ก้วยเจริญพานิชย์, พิราศินี วิมลไชยจิต พิชญา อนันตวงศ์, ภัทรฐดนัย นุชโสภา นิชาภา มีชูพันธ์, ศิริวิภา บุญวัฒน์ ดวงพร ศรีสมโพธิ, อัญชลี ศิริคะเนรัตน์
ผู้รับผิดชอบการพิมพ์	: โสรัถยา สุริย์จามร

ผู้สนใจกรุณาติดต่อ

วัดชานพราณธัมมาราม watsanfran@yahoo.com • (+๑) ๔๑๕-๗๕๓-๐๘๕๗

วัดป่าบ้านค้อ watpabankoh@gmail.com • (+๖๖) ๘๙-๔๑๖-๗๘๒๕

ผู้สนใจอ่านหนังสือธรรมะและฟังบันทึกเสียงธรรมเทศนาของพระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญา เพิ่มเติม
สามารถดาวน์โหลดได้ที่ luangsporthoon.net

ขอสงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกหรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้
หรือเผยแพร่ทางสื่อทุกชนิดโดยไม่ได้รับอนุญาต